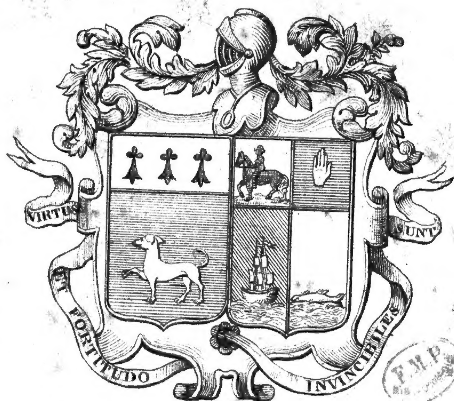
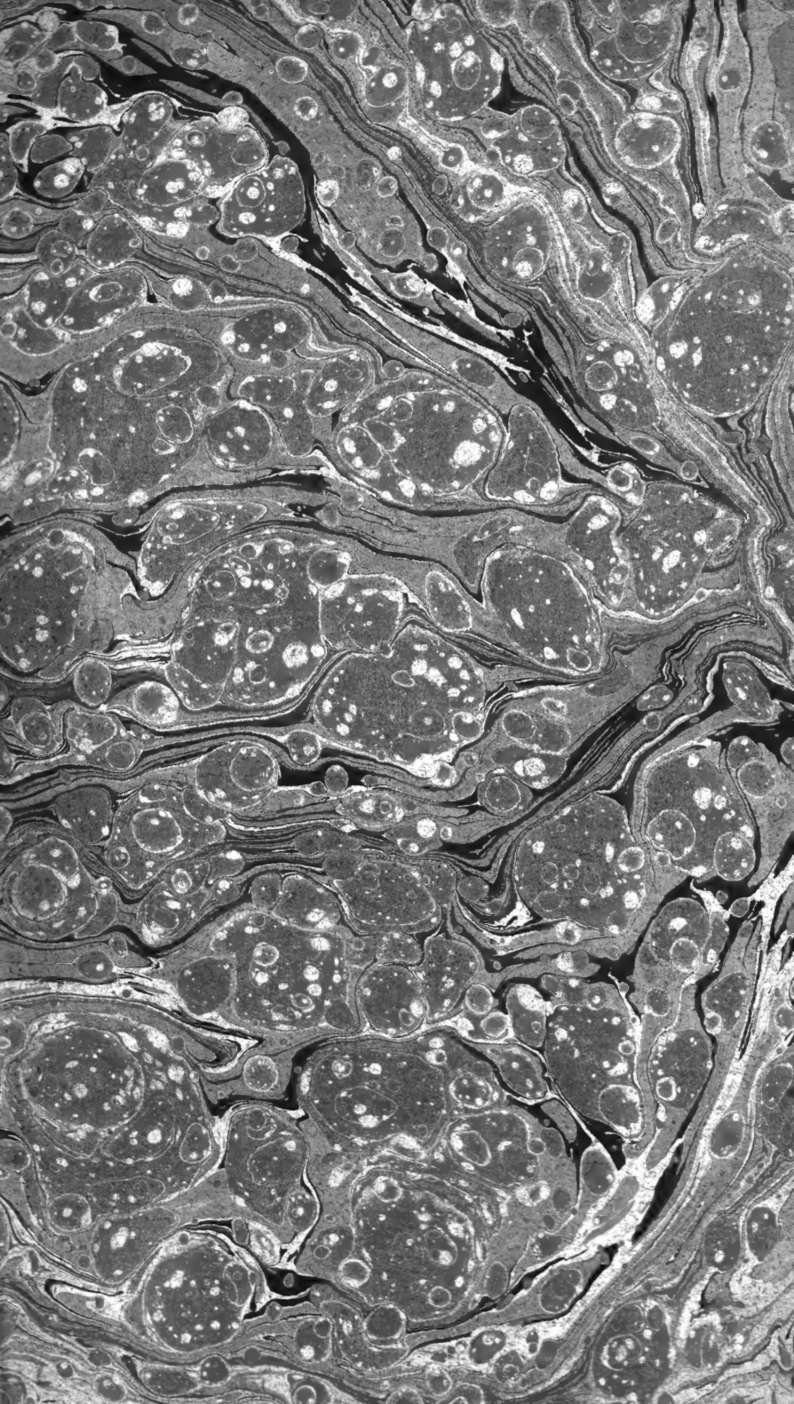

VIRTUS
SUNT
ET FORTITUDO
INVINCIBILES

Index Scriptorum, librorum et capitum situs est in fine praefationis, pp XXIX-XXXII

SCRIPTORES PHYSIOGNOMONIAE VETERES

EX RECENSIONE

CAMILLI PERVSCI ET FRID. SYLBVRGII

GRAECE ET LATINE

RECENSVIT

ANIMADVERSIONES SYLBVRGII

ET

DAN. GVIL. TRILLERI V. ILL. IN MELAM PODEM EMENDATIONES

ADDIDIT

SVASQVE ADSPERSIT NOTAS

IOHANNES GEORGIVS FRIDERICVS FRANZIVS.

ALTENBVRGI

IMPENSIS GOTTLOB EMANVEL RICHTERI

CIↃIↃCCLXXX.

LECTORI

S

IOH. GEORGIVS FRIDER. FRANZIVS

PHILOS. ET MEDIC. D.

Quum noſtri temporis ea ſit felicitas, vt non ſolum iis delectetur animus humanus quam maxime, quae noua prorſus et admiratione haud leui digna videantur, ſed etiam paſcatur nutriaturque rebus, quae curioſae cupiditati delicatiorique libidini fouendae inſeruiant; ſic phyſiognomoniae ſtudium quoque per longam annorum ſeriem ſopitum, ſuperſtitioniſque nugis conſpurcatum, veternoque obrutum latens, virorum laudatiſſimorum prorſus ſingulari nec improbanda cura excitatum, reuocatum ac repurgatum recruduit ita, vt noua quaſi luce illuſtratum ſolis orientis ad inſtar ſuos radios vbiuis fere locorum ſparſerit, atque haud paucos inuenerit amicos, qui radiis corruſcantibus recreati vtilitatem ſuauitatemque maximam percipientes alios quoque in ſui traxerint conſortium. Itaque neminem tam hebeti coecutienteque praeditum eſſe viſu arbitror,

bitror, qui ex contemtu, arrogantia, aut rei ignoratione tales viros accuſare velit, quum huius artis cultu atque diſquiſitione curatiori id curare ac perficere potiſſimum tentarint, vt non ſolum perfecta omnibuſque ingenioſis coniecturis ſuperſtructa quam maxime haec ars fieret, ſed etiam vt diſceremus eo facilius noſmet ipſos et alios noſſe, quibuſcum communi quodam vinculo atque cognatione quadam continemur, quorumque exactior notitia non ſolum in quocumque vitae genere, ſed et in amicorum delectu, reprobationeque inimicorum, admodum neceſſaria cenſenda eſt. Igitur quamquam de laudibus horum virorum neque inuidiae ſtimulis inſtigatus, neque odii acerbitate excitatus aliquid derogare auſim atque detrahere, tamen hoc mihi erit quilibet vltro conceſſurus, quod etiam in veterum ſcriptorum libris veſtigia appareant penitus expreſſa, neque temporum iniuria conculcata, ex quibus colligere, quin imo perſpicere queamus certiſſime, hanc artem et in antiquiſſimis temporibus cultam fuiſſe, altaſque egiſſe radices, et fortaſſis maiora capere potuiſſe incrementa, ſi noſtris auctores illi vixerint beatis temporibus, quibus melioribus inſtructi praeſidiis, adaptatiſque acriori viſui inſtrumentis, abſconditas res revelare earumque inquirere in cauſas, incognita perſpicere, et de iis profundius diſſerere, easque multo melius quam maiores noſtri aliis, ſi Diis placet, tradere valemus hominibus. Quare vt intelligant atque cognoſcant phyſiognomoniae amici, quid ſenſerint ſtatuerint-

rintque veteres de hac doctrina, placuit nobis Phyſiognomonum veterum ſcripta ab antiquitate ad nos tranſmiſſa, nec maleuolorum hominum prauitate nobis ſubrepta, prelo ſubmittere, noſtriſque animaduerſiunculis qualibuſcumque, ſi non illuſtrare, tamen nec obſcurare, ſed tantum paululum pro virium tenuitate, ingeniique penuria emendare. Qua quidem in re Viri Illuſtris ac Experientiſſimi GRVNERI, Academiae Ienenſis Profeſſoris celebratiſſimi, fauorem erga me prorſus ſingularem vix ſatis laudare poſſum, quippe, qui, vt me in moliendo aggrediendoque hoc opere, cui ſucceſſiuas meas horas dicare poteram tantum, iuuaret leuaretque, non conſiliis ſolum adfuit mihi, ſed tranſmiſſis etiam Polemonis, Adamantiique et Melampodis libris effecit, vt fini eo facilius conſequendo fuerim par; cui gratiſſimum obſtrictiſſimumque me fore voueo eo lubentius, quo magis ſentio tot tantaque egregii ſui fauoris erga me documenta requirere grates decentiſſimas palamque declarandas, promiſſique conſtantiam, qua ne vllo quidem tempore tanti huius viri memoriam ex animo excidere patiar.

Inter libros autem phyſiognomonicos, qui ad noſtram peruenerunt aetatem, (multo enim plures exſtitiſſe, quam qui hodienum circumferuntur, vel ex eo liquet, quod ab ſcriptoribus veteribus paſſim celebratur [1] Poſido-

1. Cf. Suidam in vocc. παλμικὸν, Ποσειδώνειος et οἰωνιστική et Fabric. in Bibl. Gr. T. I. L. I. c. 15. n. 4.

sidonius quidam, qui παλμικὸν οἰωνισμὸν consignavit literis, et Sibylla quoque, quae περὶ παλμῶν edidit commentarios, et duumuiri commemorantur, qui artis chiromanticae conscripserint praecepta, quae physiologiae diuinatoriae pars est, [2] Helenus nimirum quispiam Syracusius, et [3] Eumolpus,) Aristotelis liber principem obtinet locum, quippe qui non solum a philosopho, id est, curatiori studio et opera est digestus et ordine quodam arbitrario, non systematico et compendiario, qui tunc temporis prorsus ignorabatur, instructus; sed etiam ita comparatus, vt physiognomoniae faciem, qualis tunc fuerit, intueri et characteres lineasque omnes paulo distinctius internoscere queamus. De ipso Aristotele nihil iam dicere attinet, quum praeter [4] Diogenem Laertium, [5] Stobaeus, [6] Fabricius, Bruckerus, alii satis multa de eo dixerint, ad quos lectores cupidos amandare nobis liceat; qui in eo quoque consentiunt Librum physiognomicon ab ipso Aristotele profectum esse, nixi potissimum luculentissimo Diogenis Laertii testimonio, et auctoritate codicum manu exaratorum optimae notae, quibus quoque omnes editores et Interpretes Aristotelis, quotquot videre

2. Cf. Suidam in voce Ἕλενος et Peucer. de diuin. praec. gener. p. 606.

3. Suidae dicitur ἐποποιὸς τῶν πρὸ Ὁμήρου, quem et versibus et soluta tractasse oratione χειροσκοπικά asserit. Cf. Fabr. T. I. L. I. c. 6. n. 7. p. 38.

4. In Vitis Philos. L. V. c. 25.

5. In Eccl. phys. L. I. p. 88.

6. in Bibl. Gr. L. III. c. 6. Vol. II. p. 144.

videre nobis contigit, suum addunt calculum. Vtrum vero libellus nomen Aristotelis prae se ferens genuinus sit nec ne, sub iudice lis etiamnum esse videtur; hoc tamen concedendum esse ipsa rei necessitas exigit, partem aliquam genuinam vtique esse, quod potissimum ex consensu illius libri cum extremo Analyticorum capite, quod est quoddam veluti physiognomonicon libri compendium, et cum primo et secundo Rhetoricorum volumine, quod recte morum humanae vitae speculum dixeris, est colligendum. Alias vero partes vel mutilatas, vel supposititias esse ire inficias non possumus, quod et [7] Auerroes, [8] Sanchezius, Du Vallius et plerique Interpretum Aristotelis vno ore profitentur, argumentisque haud leuis momenti probare studuerunt. Itaque loca quaedam vel margini adscripta interpretationis causa, glossematis loco adiecta, a nimium sedulo et imperito librario, religioni sibi ducente ea expungere, loco suo mota textuique illata, insertaque sunt, vel impostoris cuiusdam, ex nominis Aristotelici celebritate monstroso suo partui fauorem conciliare cupientis, fraudulentia ac impietate, quae largas omnibus temporibus segetes, historia teste, habuit, intrusa sunt. Auerroi tamen, quem vt videtur reliqui omnes antiqua optimaque fide transscripsere, palma est tribuenda prae reliquis, quippe qui particulas quasdam in editione antiqua non inueniens, recte existima-

 uit

7. In Opp. Aristot. Tom. VII. p. 283. b.

8. In comm. in Aristotel. physiogn. p. 35.

vit a recentiori manu temere textui Graeco fuiſſe adſcriptas. Ceterum ſtili diuerſitas, et a cogitandi ſubtilitate Ariſtotelis abhorrens orationis textura, contradictioneſque paſſim obuiae, ſuſpicionem praebent, non omnia ita eſſe genuina, vt Mineruae ad inſtar ex Ariſtotelis cerebro proſilierint et in chartas ſeſe proiecerint. Vnde quoque textus plerumque aſteriſco notatus et lacunae in verſionibus Du Valii omniumque fere vulgatarum editionum, quas conſule, ſi placet, digito quaſi loca deprauata ſuſpectaque indicant, quibus, ne textus verſione deſtituatur in noſtra editione, interpretationem adiecimus. Ex animaduerſionibus praeterea Friderici Sylburgii aeque ac noſtris textui ipſi ſuppoſitis apparet, Ariſtotelem veterum de phyſiognomonia ſententias ac placita curatiori ſtudio, omnique fide talem virum decente propoſuiſſe, atque Homerum, Hippocratem, Platonem, alioſque, quorum in ſcriptis ſatis multae phyſiognomoniae lineae conſpiciuntur, fuiſſe ſequutum. Recentiores autem, quibus nihil magis quam recentiorum inuenta nouoantiqua, vel ſi mauis antiquonoua arrident atque placent, ex antiquis nimirum compoſita, mirum in modum conſuta verbiſque phaleratis interdum thraſonico more oblinita, obducta, inuoluta ac ornata egregie, exinde augurari ac colligere poſſunt, quamplurima nobis recentia, pulcra, ſubtiliaque viſa veteres latuiſſe nequaquam, lectionemque librorum ab ipſis literis mandatorum non eſſe improbandam, ſeponendamque; ſed commendandam

atque

atque auide persequendam. Hac praeprimis ducti ratione potissimum Aristotelem ex ipso Aristotele aliisque veteribus explicare tentauimus, repudiatis reiectisque hypothesibus aut coniecturis recentiorum quamplurimis, quas credat Iudaeus Apella, non ego. Igitur hac via tutissima ingredi maluimus, nobisque cavere, ne enthusiasmo physiognomonico, qui quamplurimorum neruos tenet constrictos, correpti, eiusque malis insanis nutriti, aliquid insulsi, aut quod magna adhuc ambiguitate laborat, multisque tricis difficultatibusque est implicitum, pro vero obtruderemus lectoribus.

Arrogantiae tamen accusandus essem, si mihi hoc sumere velim primum me Aristoteli illustrando manus, quae apud sedulos scriptores omnino sanae esse debent atque bene lotae, adiecisse; quem enim fugit doctissimos celebratissimosque viros et transferendo in vsum maxime eorum, qui Graeca cane peius et angue fugiunt, et commentarios verbosiores et succinctiores addendo eruditorum gratia multum lucis attulisse, tenebrasque physiognomonicis libris offusas dissipasse penitus. Principes tantum nominasse sufficiet, inter quos reliquis facile praefert facem [9] Auerroes, Arabs, naturali scientia sua aetate praestantissimus, omniumque bonarum disciplinarum encyclopaediam adeptus, qui praeter

 trans-

9. Exstat in Opp. Aristotel. Tom. VII. ab Auerroe editis, et Venetiis 1552. quaternis impressis.

translationem latinam margini quoque paucas, sed elegantes adiecit animaduersiunculas, quas vbiuis locorum in subsidium vocare minime dubitauimus. Deinde latinam habemus [10] Andreae Lacunae, [11] Iodoci Willichii, et incerti cuiusdam versionem, quam a plerisque editoribus ipsoque adeo Du Vallio operibus Aristotelis adiectam, doctissimisque viris probatam, dignamque vt textui graeco apponatur visam, a nostra noluimus abesse editione, ne eam paruiaestimare prorsusque reiicere videremur. Nec defuere, qui doctissimis animaduersionibus, et commentariis locupletissimis intelligentiam physiognomonicon Aristotelis facilitando lectores iuuare, animum notitia egregia locupletare, et commodis qualibuscumque inde percipiendis certo, consulere studuerunt. Quorsum potissimum spectant [12] Franciscus Sanchezius, [13] Camillus Bal-

10. Prodiit Parisiis Lutetiorum 1535. octonis, titulus est: Aristotelis Physiognomonia latine facta ab Andr. Lacuna.

11. Edita est Vitembergae 1538. octonis, ita inscripta: Aristotelis physiognomonia latine facta a Iodoco Willichio, accedit oratio in laudem physiognomoniae. Vide et I. Alb. Fabric. in Bibl. Gr. l. I. et Lipenium in Bibliotheca et philosophica, et medica sub voce: *physiognomonia.*

12. In com. supra iam n. 7. laudato, qui exstat inter opera medica Tolosae Tectosagum 1636. quaternis edita. Vide Mart. Lipenii Bibl. med. et philos. in voce *Physiogn.* et Fabricii Bibl. Gr. l. l.

13. In Com. in Aristot. Bonon. 1621. fol. cf. Lipenium et Fabric. ll. cc. et Herm. Conring. in praef. ad Scipionis Claraemontii Caesenatis librum de coniectandis cuiusque moribus et latitantibus animi affectibus, Helmst. 1675. quaternis.

Baldus, [14] Augustinus Niphus, [15] Hermannus Follinus, [16] Franciscus Porta, [17] Conradus Wimpina, [18] Petrus Motius, alii, qui pro cuiusque consilii sui ratione amplissimis atque exquisitissimis obseruationibus Aristotelem explicauere. Franciscus Sanchezius quidem commemorat se primum ad explicandum hunc Aristotelis librum accessisse, sed proh dolor! primum tantum caput in lectionibus Tolosae habitis exposuit, cuius quidem rei rationem affert hanc, quia reliqua facilia sint intellectu sine vlteriore interpretatione; veram tamen hanc subesse causam auguror, quia, quod in Academiis Italicis vsu est receptum, auditores tanta cupiditate discendi praediti sunt, vt primas tantum frequentent lectiones,

14. Qui laudatur a Conringio l. c. his verbis: *Merenturque laudem Augustini Niphi et Camilli Baldi in Aristotelis eiusdem argumenti libellum.* Vide eiusdem opera moralia a Naudaeo edita, quibus etiam vita Niphi praefixa est.

15. In libro, cuius titulus: Speculum naturae humanae, belgice conscripto et ab Iohanne Follino, filio eiusdem, latinitate donato et edito Coloniae Agrippinae 1694. duodenis. Liber iste capita et propositiones continet non quidem ordine, quem Aristoteles obseruauit, at tali tamen, vt omnia Aristotelis loca reperiri possint facile.

16. In Libris IV. de humana physiognomonia, editis Neapoli 1602. in folio, Francofurti 1618. et 1621. octonis; et Teutonice ibidem 1621. ordine arbitrario etiam auctor sua hic proponit.

17. In Libro de signis, praeprimis librr. VIII. IX. X. vbi Galeni et Aristotelis fere omnia in compendium redegit.

18. In Libro de multiplici temperamento et cognoscendis hominibus cf. Mich. Medina L. II. Aerae Chr. c. 2.

ctiones, reliquas vero ſua abſentia euacuatas profeſſoribus, aliis vt impendant ſtudiis, permittant lubentiſſime. Sed haec tantum obiter dicta ſunto, dolendum tamen quam maxime, ex verſione ſolum hunc enatum eſſe commentarium, quod in [19] obſeruationibus Ariſtotelico textui ſubiectis probauimus, magiſque ſane conſuluiſſet eruditis viris, ſi non ex riuulis non adeo puris, ſed potius limpidiſſimis fontibus ſua hauſiſſet. Camillus Baldus autem multa quoque vtilia congeſſit in ſpiſſo illo horrendoque volumine, et commentario locuplete de coniectandis moribus, magis tamen philoſophico more rem tractauit, quem ne nos quidem improbamus philoſophiae puriori dediti, ſed hoc tantummodo volumus eum emendationem textus ipſius omiſiſſe penitus, vel ſaltem, quod aiunt primis labris, vt canes ex Nilo aquam lambentes prae Crocodilorum metu, tetigiſſe, atque adeo non ſemper fortuna ſecunda in explicando vſum fuiſſe. Nec ſua laude Auguſtinus Niphus eſt defraudandus, qui ſeſe ipſum Imperatorem eruditorum virorum ex nimia faſtu ſuperbiaque tumidus appellare non erubuit, et qui Imperatoris vices obiiſſe viſus eſt apertiſſime. Follinus contra et rationes medicas in ſubſidium vocauit ſimul, quatenus eae ad phyſiognomoniam ſpectant in vniuerſum, nam de medica phyſiognomonia nobis dicendi pro inſtituti noſtri ratione iam non eſt opportunitas. Conradus Wimpina vero non inuita Minerua rem aggreſſus eſſe videtur, et multa egre-

19. Vide p. 11. not. 27.

egregieque dicta in eius libro proponuntur, Aristotelis intelligentiae satis accommodata ac conuenientissima. Quid tandem de [20] Petro Motio dicam, qui post Hippocratem et Galenum primo complexionis modum declarauit, deinde medico et philosophico ratiocinio, qui modus solennis erat et more receptus apud veteres physiognomones, qui nondum ratiocinia ex Logica expulerant atque proscripserant, propensiones et ingenia gentium, prouinciarum et singulorum hominum describit curatius, saepiusque ad nostrum prouocat Aristotelem, eiusque cum reliquis scriptoribus de hac materia consensum demonstrat, suaeque sententiae veritatem egregie hac proponit ratione, ipsique firmitatem ac robur conciliat maximum. Neque ii sunt praetermittendi, qui omnium physiognomonum veterum scripta passim laudare ac illustrare in suis operibus sibi sumserunt, vt Scipio Claraemontius, Franciscus Porta, alii, quos tamen omnes nominare ac recensere, neque est otii, neque instituti nostri.

Misso iam Aristotele accedimus ad reliquos physiognomoniae scriptores veteres, qui quidem multis magnisque scatent mendis, tot tantisque conspurcati sunt librariorum oscitantium et ignorantium impuritatibus inquinamentisque, vt omnino Herculis opera in hoc Augiae stabulo physiognomonico repurgando

20. Vide Mart. Delrio qu. 4. p. 619. Disquisitt. magic. L. IV. c. 3.

gando ac euerrendo ſit opus. Friderici Sylburgii quidem indefeſſo permulta debemus ſtudio, qui bene ac egregie multa emendauit, qua quidem in re magis timiditatem laudamus, quam audaciam, quae apud multos hodienum cum maiori literarum ſplendore ſcilicet ad ſummum fere faſtigium et in critica arte euectum eſt; et ſane meliora ab ipſo ſperare potuiſſemus, niſi manuſcriptorum codicum penuria eius manum a plenaria medela retinuiſſet. Saepius interim quum noſtram qualemcumque operam ſcriptoribus phyſiognomonicis dicaremus, optauimus, vt nobis tam felicibus eſſe contingeret, egregium illum codicem Manuſcriptum nanciſci, qui in Bibliotheca Vffenbachia fuit olim, et de quo nos latet penitus ad quoſnam tranſierit. Huius quidem mentionem facit [21] Iohannes Georgius Schelhornius, cuius verba hic addere lubet: *Secundum Volumen*, inquit, (diſſerit autem de codicibus MSS. Vffenbachii in epiſtola ad Iohannem Henricum Maium) *complectitur quatuor phyſiognomonicos ſcriptores, Polemonem, Adamantium, Melampodem et de maculis ſchediaſma Hermanni Venii apographum, adiectis quibuſdam in margine notis ac correctionibus.* Forte quorumdam virorum doctorum fauore prorſus ſingulari aliquando fieri poterit, vt ad noſtram perveniat notitiam, quemnam tranſportatus ſit in locum

21. In commercio epiſtolari Vffenbachiano, vbi ſelecta variis obſeruationibus illuſtrauit ad primam ſectionem commentationis de ſtudio B. Vffenbachii Bibliothecario P. IV. n. CXLII. p. 238. editis Vlmae et Memmingae 1753. octonis.

locum codex ille, et forte etiam ad nostras manus, quo conferendo cum textu emendationes correctionesque seorsim prodire iubeamus, quod quidem ita afficiet animum nostrum, vt plane ignoremus quibus verbis talem animi propensionem praedicare et celebrare, gratiasque decentissimas agere debeamus.

Iam vero de unoquoque horum auctorum seorsim pauca sunt exponenda, vt constet qualis fuerit patria, genus, aetas, vitae ratio et ad scriptionem horum operum siue potius opusculorum accessio. De Polemone quidem nihil certi afferri potest; adductis ponderatisque omnibus rationibus, quibus firmo inniti possemus, imo forte deberemus, talo, titubantes labantesque nos semper inuenimus. His tamen non obstantibus commemoremus quae de Polemonibus apud veteres exstant, eo potissimum consilio, vt cuique nostrorum lectorum sit integrum atque concessum sententiam vnam vel alteram eligere, cui religiose subscribere assentirique queat merito. Plures nomine Polemonis insignitos celebratosque fuisse apud veteres, quorsum prae reliquis referri meretur [22] Polemo ille Atheniensis Philosophus, Philostrati Filius, etiam tironibus notissimus ex historia antiqua, quippe qui, quum in iuuentute esset petulans, et aliquando ebrius

22. Diogenes eum multa scripsisse asserit, quod negat Suidas in hac voce. Horat. de eo: *Faciesque quod olim mutatus Polemo.* Vide Fabric. Bibl. Gr. L. III. c. 6. Vol. II. n. 24. p. 144.

us et coronatus ſcholam Xenocratis ingreſſus fuiſſet eius oratione de pudicitia, eleganti quidem at graui, qua tunc vſus eſt, ita motus eſt, vt laſciuo vitae generi ac impudenti nuntium mitteret protinus, mutatiſque moribus tantum profecit in philoſophia, vt Xenocrati in ſchola ſuccederet. Alius eſt [23] Polemo Rhetor, cui Albertus Magnus hoc phyſiognomicon tribuit, ſed parum veriſimiliter vt recte arbitratus eſt [24] Fabricius. Alberti verba vtique digna cenſenda ſunt, vt hic adſcribantur: *vt melius ſcientur ea*, inquit, *quae dicenda ſunt ponemus ſingulorum membrorum per ſe ſignificationes, ſequentes auctores magnos huiuſmodi artis, Ariſtotelem videlicet et Auicennam, Conſtantinum ipſum, et ipſum quem commendat Ariſtoteles Philemonem. Loxum quoque et Palemonem* (Polemonem) *declamatorem, qui phyſiognomonica perfectius ceteris tradiderunt.* Meminere etiam Hiſtorici, [25] Polemonis Periegetae, cognomine Helladici, genere Ilienſis, Panaetii diſcipuli et Timaei hiſtorici aduerſarii grauiſſimi, et hiſtorici nobiliſſimi, qui aequalis fuit Ariſtophani Grammatico [26] Alius eſt e Laodicea Cariae, qui Smyrnae vixit, aequalis Herodis Attici

tici

23. In Libro I. de animalibus. Fuit alius quoque Rhetor eiuſdem nominis de quo, vt et de priori, Voſſ. in hiſtor. Gr. p. 119. et 404.

24. In l. c.

25. Vide Voſſ. l. l. Suidas teſtatur eum ſcripſiſſe de origine ciuitatum, Phocidis, Ponti et Laconiae geographiam, et de curſu ſolis libros; poſterior liber viſus eſt quibuſdam perſuadere, vt ipſum pro auctore phyſiognomonicon venditarent.

26. In Hiſtor. Dynaſtiar. VI. p. 86.

rici ſub Adriano Imperatore, ad quem legatus quandoque Smyrnaeorum miſſus, ab eo honorifice exceptus, cui vt tribuamus hunc libellum ne probabili quidem ratione adduci nos patiemur. Forte vero immutato paululum nomine is eſt, qui Philemon et Palaemon ex librariorum aut operarum errore nominatur, et cuius librum Syriace verſum commemorat Greg. Abulpharaius, qui eum Hippocratis Medici aequalem facit. Nicolaus Petreius Corcyraeus, qui Polemonem latine vertit, eum Atticum fuiſſe aſſerit, quocum alii conſentiunt, quibus tamen aduerſantur [27] Fabricius et [28] Sylburgius firmis ſane nixi argumentis; ſiquidem vera ſi eſſent, quae produntur, ab recentiore interpolatum ac transformatum eſſe huncce libellum haud iniuria concedere teneremus; dictionis videlicet impuritas, ſtructurae orationis inconuenientia ab Attica ſuauitate aliena, magiſque ad Aſianiſmum propenſa, et acumen ingenii et ſubtilitas, quae philoſophum quam maxime decent, neque Attico illi defuere Polemoni, prorſus deſiderantur; quid quod vocabulum εἰδωλοθύτου, Chriſtianum magis quam Ethnicum reſipiat philoſophum. Itaque in tanta rerum ſpiſſitudine totque denſiſſimarum tenebrarum obſcuritatumque inuolucris, argumentis ad veritatem tantum propius accedentibus, haudquaquam vero inuictis, eſt vtendum. Igitur ſi

27. In Bibl. Gr. L. III. c. 6. Vol. II. n. 24. p. 144.

28. In Praef. ad Ariſtot. Vol. VI.

ſi quid ſtatuendum, cum Fabricio coniunctis viribus affirmamus, Polemonem eſſe antiquiorem [29] Origene, eiuſque ingenii foetum, prouti apud nos circumfertur, interpolatum et a manu recentiori ſuppoſitum eſſe, quod neque mirum nobis videri debet, quum cognouerimus male ſedulos ac lucricupidos homines, ſuis libris, vt amicos et lectores concilient, impoſuiſſe celebratiſſimorum virorum nomina, quae ſubſequutis temporibus tamquam poma Eridos viris literatis et antiquitatum ſcrutatoribus indefeſſis multum operae negotiique faceſſere. Vnde his miſſis aliorumque inueſtigationi penitus relictis ad certiora deueniendum eſt, paucaque de editoribus, qui tamen perpauci ſunt, praefanda. Primum Graece edidit [30] Camillus Peruſcus cum Adamantio et Melampode, aſt multis vitiis contaminatos, quae tamen non Peruſco, ſed potius librariis infidis et negligentibus, tribuenda ſunt. Deinde Frid. [31] Sylburgius ſexto volumini operum Ariſtotelis a ſe editorum inſeruit, qui Romana editione criticoque acumine in ſubſidium vocatis textum infinitis

29. Locus eſt in Libro I. contra Celſum, p. 26. vbi ſic: Ἐὰν δὲ καὶ τῶν φυσιογνωμονούντων κρατῇ, εἴτε Ζωπύρου, εἴτε Λόξου, εἴτε ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ, εἴτε οὗ τινός ποτ᾽ οὖν τοιαῦτα γράψαντος, καὶ ἐπαγγειλαμένη εἰδέναι τι θαυμαστὸν οἰκεῖα τοῖς ἤθεσι τῶν ψυχῶν πάντ᾽ εἶναι τὰ σώματα.

30. Exſtat ad calcem Aeliani Hiſtoriarum variarum Romae 1545. quaternis editarum, quam editionem humaniſſime ab Exc. Fiſchero ex ſua Bibliotheca nobiſcum communicatam grato profitemur animo.

31. Quae prodiere Francofurti apud heredes Wechelios 1587. quaternis.

finitis in locis emendare atque in notis ad calcem adiectis corrigere, atque verum auctoris ſenſum, conferendo cum Ariſtotelis et Adamantii libris, non ſolum eruere et vindicare ſtuduit, ſed et re vera, vt nobis quidem videtur, reſtituit; qua quidem in re in eius virtutibus memoratur, quod modeſte in hoc opere perficiendo, neque haud rudi Minerua ſit verſatus. Criticam quoque Polemoni et Adamantio adiicere voluit manum [32] Iohannes Meurſius, a quo ſane, graecarum enim literarum erat amantiſſimus atque doctiſſimus, multae atque admodum egregiae fuiſſent exſpectandae emendationes et animaduerſiones, quarum aliquot exhibuit [33] ſpecimina, niſi morte interceptus his, priuati eſſemus. Latine autem verſum habemus Polemonem [34] Ni-

 co-

32. Haec ipſe profitetur in Spicilegio ad Theocritum p. 170. his verbis: *Oſtendam id, quum aliquando vitam et otium ſuppeditet Deus, vtrumque illum auctorem ab innumeris mendis vindicatum publice dabo.*

33. Vide Adamant. Noſtr. p. 433. n. 3. Alia obſeruatio ſpectat ad Polem. L. I. c. 8. p. 248. quam tum non addidimus, quum nobis non ad manus eſſet Meurſius, quamque, vt lectores intelligant, qualis futura fuiſſet editio Meurſii, hic inſerimus. Sic vero ſcribit in Spicil. p. 2. *Polemon quoque Phyſiognomon naſo iracundiae indicium ineſſe tradit:* Ῥινὸς τὸ ἄκρον λεπτὸν ὑπάρχον ἐπιζέειν τοῦ ἀνδρὸς ὀργὴν σημαίνει. At Heraclides in Allegoriis cor eius ſedem ſtatuit, Ὅτι μὲν ὁ θυμὸς εἴληχε τὸν ὑπὸ καρδίαν χῶρον, ὁ Ὀδυσσεὺς τοῦτο ποιήσει σαφὲς ἐν τῇ κατὰ μνηστήρων ὀργῇ, καθάπερ οἶκόν τινα τῆς μισοπονηρίας θυροκρουστῶν τὴν καρδίαν, Στῆθος δὲ πλήξας κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ, Τέτλαθι δὴ κραδίη, καὶ κύντερον ἄλλο ποτ᾽ ἔτλης. Ἀφ᾽ ἧς γὰρ αἱ θυμικαὶ ῥέουσι πηγαὶ, πρὸς ταύτην ὁ λόγος ἀποκλίνων.

34. Edita eſt haec verſio coniunctim cum Meletii et Hip-

colao Petreio Corcyraeo debemus, quam omnibus reliquis ſubſidiis deſtitutus vna cum Romana editione in eruenda et vindicanda vera Polemonis adhibuit lectione [35] Sylburgius, docens ſimul et verſiones ſua non eſſe defraudandas vtilitate, quid quod ipſarum ope loci deprauati egregie reſtituti ſunt. Nobis vero, quod dolemus quam maxime, huius verſionis, cuius ſumma eſt raritas, non eſt facta copia. Praeter hos [36] Scipio Claraemontius et Franciſcus Porta multa ex Polemone reliquiſque phyſiognomonibus in ſuos tranſtulerunt libros, eaque vberius explicarunt, alios vt taceam, qui, quod fieri ſolet plerumque, quodque nequaquam improbandum, ſed potius laudandum eſſe arbitramur, ſi laudatis auctorum nominibus quibus noſtra ex parte debemus, ſuum cuique tribuatur; his auctoribus in ſubſidium vocatis libris ſuis euidentiam, claritatem, ſplendorem ac certitudinem maiorem, cum auctoritatis grauitate coniunctam, conciliare ſtuduerunt.

Adamantii vero hiſtoria qualis fuerit, quove vixerit tempore, argumentis tantum veritati propius accedentibus poteſt euinci, quum certis ac indubitatis deſtituimur plane. Veriſſimum interim eſt, eum Polemone multo iuniorem, eiuſque Paraphraſten eſſe, quod [37] ipſe diſertis

Hippocratis de ſtructura hominis libello, Dioclis epiſtola de tuenda valetudine ad Antigonum Regem, et Melampodis de naeuis libro, Venetiis 1552. quaternis.

35. Vide Sylb. in praef.

36. Vide ſupra.

37. L. c. p. 314.

disertis indicat verbis. Vulgo vocatur Sophista, non quidem vulgari et trito, sed eminentiori sensu scilicet, quippe qui verae et genuinae sapientiae dici meretur professor; suumque Constantio Imperatori, illi scilicet ex opinione [38] Fabricii, qui Placidiam Honorii vxorem duxit, de quo [39] Sozomenus, qui asserti veritatem firmat, fusius agit, inscripsit librum. Verum eum fuisse gente Iudaeum ἰατρικῶν λόγων σοφιστὴν [40] Socrates tradidit, qui Attici Episcopi Constantinopolitani tempore Alexandriam se conferens, ibi Christianam amplexatus religionem commoratus est. Praeter librum Physiognomonicon etiam alii libri Adamantii nomen prae se ferentes commemorantur apud veteres. [41] Scholiastes siquidem Hesiodi librum περὶ ἀνέμων laudat, qui liber de ventis etiam in codice manu exarato Bibliothecae Regis Christianismi teste [42] Labbeo exstat, qua quoque codex MSS. [43] de ponderibus et mensuris asseruatur. Adamantius ille, quem saepius laudat [44] Aetius pro vno

38. Vide l. c. p. 171. Not. g.

39. In historia eccles. L. IX. c. 16.

40. In histor. eccles. L. VII. c. 13.

41. ad Theogoniam p. 209.

42. Vide Bibliothecam nouam MSS. cod. 1213. p. 111.

43. Bibl. l. l. p. 123. et Fabric. Bibl. Gr. l. l.

44. Vide Tetr. I. Serm. 3. c. 163. vbi fragmentum de ventis reperitur ex Adamantio, Tetr. II. Serm. 4. c. 27. vbi de cura dentium a calido morbo doloroso affectorum ex eodem agitur, et c. 31. de cura dentium a siccitate dolore affectorum, quibus Fabricius addidit Tetr. III. Serm. II. c. 6. vbi autem nihil de Adamantio legimus.

eodemque a [45] Marsilio Cognato cum nostro habetur, et cuius fragmenta Hispaniae in Bibliotheca Regia S. Laurentii asseruari etiamnum [46] Ciaconius commemorauit. Neque [47] Oribasius silentio praetermisit Adamantii medicamina, commendans ipsius remedium ad alopecias et medicamentum ad vlcera phagedaenica, an vero cum Adamantino vnus idemque sit Adamantius ego haud facile dixerim, quamquam is lapsus familiaris ac solennis esse soleat, vt librarii aut operae ex negligentia, aut potius pleonásmo, literam n. aut aliam addiderint inseruerintue. Sed properamus ad editiones. Iam non monemus eum cum reliquis exstare, quod semel affirmauimus, seorsim eum editum esse Lutetiis Parisiorum apud [48] Iohannem Neobarium cum versione [49] Iani Cornarii, viri in interpretandis et vertendis veteribus auctoribus versatissimi laboriosissimique, cuius quidem vt et Parisiensis editionis summa est raritas, vt ignoremus penitus forte quonam in angulo pulvere conspurcatae ac tectae lateant. Hunc tamen defectum, qui nos sane tristissimos reddidisset

45. In Variarum Obseruationum L. IV. c. 17.

46. Vide eius Bibliothecam, pag. 18. edit. Kappii in fol.

47. In Synopseos ad Eustachium filium L. III. de emplastrorum et trochiscorum compositionibus. Vide Artis med. Principes medicos ex ed. H. Stephani, p. 39 et 40.

48. Anno 1556. octonis, et antea Basileae 1544. octonis.

49. Vide Ciaconium in Bibl. p. 18. qui tamen quam maxime dolet ab haeretico Adamantium esse versum. En piam simplicitatem!

didiſſet, ſuppleuit egregie [50] Sylburgius, cui Pariſienſis editio cum Cornarii verſione non ſolum in conferendo ad manus fuit, ſed qui etiam codice manuſcripto vſus eſt, quem Bononia Pompilius Amaſaeus ad illum transmiſit. Francogallice primum per [51] Iohannem Bonam et deinde interprete puero duodecennali [52] Henrico Bouuino de Vauroy, qui Adamantium et Melampodem veſte francogallica prodire iuſſit indutos, editus et Purpurato eccleſiae Romanae [53] Richelieu dicatus eſt. Neque Teutones, populares noſtri, vt plurimum Francogallos imitantes, ſua laude defraudandi ſunt, qui pro pruritu vertendi omnibus fere temporibus, pectora et manus ipſorum infeſtante, et [54] Adamantium teutonice verſum ex ſtudio nimio commodis publicis inſeruiendi, et moleſtias cum literis tractandis arctiſſimo vinculo iunctas leniendi, proſtare voluerunt. Vnde officinae vertendis libris a ſapientiſſimis magiſtris conditae, et vndequaque proſtantes, vt ſartae tectaeque et hodienum ſeruentur, quo breuiori via ad Mineruae atria et templa accedere deſideramus, orandum eſt.

At Melampus reſtat, cuius vt mentionem quoque iniiciamus neceſſitas rei exigere videtur, praeprimis quum plures occurrunt huius nominis viri, qui in literarum ſtudiis ex-

 cellere

50. In Praef. ad Ariſtot. Opp. T. VI.

51. Pariſiis 1556. octonis.

52. Pariſiis 1656. octonis.

53. Vide Fabric. l. c.

54. In Trifolio Phyſiognomonico, quod Norimbergae prodiit.

cellere viſi ſunt. Antiquiſſimus, niſi omnia me fallunt, eſt ille Melampus, Amythaonis et Dorippes filius, ab [55] Homero laudatus, qui augurio claruit, omniumque auium ceterorumque animalium voces nouit ac intellexit. Eum medicum praeſtantiſſimum fuiſſe, cui templum aedificatum eſt, feſta ſolennia et ſacrificia fuere ſtatuta [56] Pauſanias refert. Iuuit Biantem in auferendis bobus [57] Iphiclo, quos ille Neleo reſtituit, cuius beneficii memor Neleus ipſi filiam ſuam Pero dictam matrimonio iunxit. Filias quoque Proeti [58] furiis agitatas ſanitati mentis reſtituit, quarum vnam Iphianaſſam cognomine coniugem accepit. Haec paulo verboſius proſequuti ſumus, vt appareat facile error [59] Ludouici Septalii Mediolanenſis, Melampodem hunc auctorem horum librorum, qui eius nomine circumferuntur, afferentis. Communem cauſam facit cum Septalio [60] Nicolaus Petreius Corcyraeus, a Sylburgio vt mihi videtur optime refutatus.

Neque

55. In Odyſſ. L. XV. v. 226.

56. L. I. c. 28.

57. Vide Homer. Odyſſ. XIII. v. 370. et Propert. El. III. 2. ſq. *Turria proceſſus vates eſt vincta Melampus, Cognitus Iphicli ſurripuiſſe boues. Quem non lucra, magis Pero formoſa coegit, Mox Amythaonia nupta futura domo.*

58. V. Virgil. Georg. L. III. v. 549 ſqq. *Ceſſere magiſtri Phillyrides Chiron, Amythaoniusque Melampus* et Tibullus ad Meſſalam: *Inſignem famam ſanctoque Melampode cretum Thiodamanta volunt.*

59. in Libello de naeuis.

60. Vide Fabric. in praefat. ſaepius laudata. Cf. et Sotionis Paradoxa, vbi ſic: ἔνθα Μελάμπους λουσάμενος λύσσης Προιτίδας ἀργαλέης, etc. Vide Ariſtot. Opp. Sylb. T. VI. p. 125.

Neque [61] Tzetzae fides est habenda Melampodem istum Hesiodo antiquiorem facientis; neque is esse videtur quem praecepta symmetriarum literis consignasse prodidit [62] Vitruvius. Etenim si [63] Fabricio fides habenda est, vt est reuera, longe iunior est Melampus noster, qui sub Ptolemaeo Philadelpho vixit. Eius nomine circumferuntur scripta [64] περὶ τεράτων καὶ σημείων καὶ μυῶν, porro μαντικὴ περὶ παλμῶν et denique περὶ ἐλαιῶν τοῦ σώματος, sed stilus suspicione haud leui horum librorum videtur laborare [65] Sylburgio: nam multo recentior esse et magis ad Turcicam barbariem, quam ad Graecorum venustatem accedere videtur. Neque res ipsae probantur Sylburgio, quia maiori ex parte nec ἱερογραμματέως grauitati, nec regiae maiestati satis conueniunt, quid quod et ipse titulus, in quo Melampus ἱερογραμματεὺς appellatur non satis conueniens censendus est, et quod τὴν περὶ παλμῶν μαντικὴν inscripserit Ptolemaeo. Sit quidquid sit, hoc tamen certum est et extra omnis dubitationis positum aleam, auctorem huius libelli superstitiosas fouisse opiniones in toto opusculo vndequaque sparsas, iisque temporibus editum, quibus barbaries et superstitio verae eruditioni vltimum dixerit vale. His tamen non obstantibus seponendum hunc libellum nequaquam existimamus, quum ex eo disci pos-

61. ad Hesiod. p. 180. ed. Heinsii.

62. In Praef. Lib. VII.

63. Bibl. Gr. T. I. L. I. c. 15. p. 97.

64. Vide Artemidor. Oneirocrit. L. III. c. 28.

65. Vide praefation.

sit quanam labe erroribusque homines suae infecti fuerint aetatis, quibus sanandis prudentissimi doctissimique viri sese minime senserint pares. Restat Melampus Grammaticus, cuius scholia in Dionysium Thracem manu exarata exstare in variis Bibliothecis asserit [66] Fabricius, quemque laudat aeque [67] Tzetzes ad Lycophronem. Neque sicco quod aiunt pede praetereundus Melampus Ithagenis filius, quem inter maiores Homeri refert Herodotus, siue alius quis scriptor in Poetae vita. Ad editiones quod attinet, primum Graece cum reliquis physiognomoniae scriptoribus edidit supra laudatus Camillus Peruscus, vt et Fridericus Sylburgius. In latinam linguam transtulit [68] Nicolaus Petreius, et ante eum Augustinus [69] Niphus, qui libellum de saltibus et tremonibus suis de auguriis libris inserendum curavit. Mihi vero hanc versionem inspicienti planum factum est, multa loca vel omissa esse sedulo, vel in exemplo Niphi illa non exstitisse. Graece et latine quoque libellum de naeuis edidit [70] Claudius Martinus Laurendierius, et tandem Francogallice [71] Henricus de

66. l. l. p. 99.

67. v. 31.

68. Quae translatio adiecta est Meletio et Hippocrati de natura humana etc. de quo iam supra.

69. Prodiit Bas. 1534. quaternis, quae rara admodum editio nuper fuit in Bibliotheca Walchia Ienae ventilata. Exstat in Thes. Antiqq. Graeuii Tom. V. p. 330 sqq.

70. Prodiit cum Hieron. Cardani Metoposcopia Paris. 1685. in fol.

71. Exstat cum reliquis physiognomonicis scr. in libello supra laudato.

de Bouvin de Vauroyus, et Germanice auctor [72] Trifolii Chiromantico physiognomonici.

Vix opus esse videtur, vt moneamus, quid in hac editione curanda adornandaque data opera praestare apud nos constitueramus, nobis siquidem consilium fuit, horis nostris subsecivis quantum fieri posset mendis repurgandis expungendisque nostrum qualecumque studium dicare, atque hos ipsos physiognomones ea via, quam Fridericus Sylburgius ingressus est, conferendo nimirum inter sese, emendare, ita tamen, vt audaciam quae interdum plus sibi quam aequum arrogat, cane peius ac angue fugeremus, adeoque multa intacta relinqueremus loca, quae vlteriori inquisitioni doctiorum virorum magis permittenda, quam illotis quod aiunt manibus ipsi apprehendenda esse conspurcandaque arbitrati sumus. Ceterum id potissimum curauimus, vt animaduersionibus, quas Sylburgii doctissimis adiecimus annotationibus, suo nomine in hac etiam editione insignitis, aliorum auctorum effatis facem praeferre lucemque si non plenariam, aliquam saltem super illos diffunderemus, qua quidem in re si nostro consilio responderit euentus, laetabimur maxime. Ornamentum autem maximum huic editioni accessit emendationibus doctissimis ac observationibus Viri Celebratissimi ac Doctissimi, Illustris Danielis Guilielmi Trilleri, Senis Veneran-

72. Editum cum Ioh. Sigism. Elsholzii L. de Symmetria corporis hum. Norimb. 1695. octonis.

nerandi, Patroni Maximi, quem vt Deus ter optimus maximus per longam annorum seriem in incrementum rei literariae, artis medicae et graecarum literarum, rebus humanis interesse iubeat precamur ex animo. Exemplar enim Melampodis ab Illustri Grunero cum reliquis ad nos transmissum continebat egregias notas a manu Magni Trilleri profectas, quas non solum adiicere, et vt facile in oculos incurrerent, asterisco nobis notare placuit, sed etiam hoc nomine officii mei ratio exigit hoc, vt tanto Viro, cuius fauore ne vllo quidem excidere cupio tempore, gratum meum testificer animum publice, cui vt et Grunero Illustri, Patrono venerando res meas meque ipsum ita commendo ac trado, vt maiori qua passim modo ignorem penitus. Praeterea triplici quoque Indice locupletare hos auctores voluimus, vt eos consulere, atque illa oracula physiognomonica adire atque ex aureo illo tripode, cui ferreus et ligneus subsequutis temporibus ab aliis physiognomonibus substitutus est, responsa percipere queant. Quum autem sentiam nihil humani a me alienum esse, meque saepissime ob ingenii exiguitatem viriumque imbecillitatem esse lapsum et in deuia abductum, rogatos cupio lectores aequos, vt mihi veniam ignoscendo concedant, omniaque aequi bonique consulere velint. Scripf. Lipsiae ex Museo nostro ipsis Kalendis Martii. A. R. S. CIↃIↃCCLXXX.

I.

ARISTOTELIS PHYSIOGNOMONICON CAPITA

II.

POLEMONIS PHYSIOGNOMONICON LIBRI I CAPITA

XVI.

Descriptiones formarum humanarum ex ipsius Polemonis Physiognomonicis

LIBRI II CAPITA

III.

III.

ADAMANTII PHYSIOGNOMONICON

LIBRI I CAPITA

LIBRI II CAPITA

IV. MELAMPODIS

ex palpitationibus diuinatio.

MELAMPODIS

Diuinatio ex naeuis corporis.

I. ARI-

I

ARISTOTELIS

PHYSIOGNOMONICON

GRAECE ET LATINE.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

[1] ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΑ.

[2] ΚΕΦ. ά.

[3] Ὅτι φυσιογνωμονεῖν ἐστὶ, καὶ πῶς.

Ὅτι [4] αἱ διάνοιαι [5] ἕπονται τοῖς σώμασι, καὶ οὐκ εἰσὶν αὐταὶ [6] καθ᾽ ἑαυτὰς ἀπαθεῖς οὖσαι τῶν τοῦ σώμα-

CAP. I.

Probat Physiognomoniam esse: hoc est, coniecturam de moribus, ex lineamentis corporis fieri posse. Deinde Physiognomoniae modos explicat.

Quod animae sequuntur corpora, et ipsae secundum se ipsas non sunt impassibiles a mo-

1. Φυσιογνωμονικὰ) Leoniceni, Isingrinii, et Camotii edd. habent Φυσιογνωμικὰ Sed quum in ipso textus principio legatur: Οἱ μὲν οὖν προγεγενημένοι ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΕΣ et κατὰ τρεῖς τρόπους ἐπεχείρησαν ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΕΙΝ, ego in titulo quoque Φυσιογνωμονικὰ scribere haud quaquam dubitaui. *Sylb.* Consentiunt edd. Du Vallii, Aurel. Allobrog., aliae, Auerroes autem φυσιογνωμικὰ et quaedam vulgg. tuentur, minus recte. Auerroi tamen hunc errorem non tribuimus, sed potius librariis et operis, quum in inscriptionibus capitum et textu *physiognomoniam* semper retineat. Et Diogenes Laertius in Aristotele, L. V. S. 25. etiam Φυσιογνωμονικῶν scribit, et ipsa res veritatem huius firmat lectionis, philosophi enim est, philosophorum more scribere. Iam vero φυσιογνωμονικὰ significat librum, qui nos de naturarum cognitione ac diiudicatione instruit, qui artem physiognomonicam tradit; ipsa autem ars φυσιογνωμονία, siue φυσιογνωμοσύνη dicitur. Igitur omnes illi minus accurate loquuti sunt, φυσιογνωμίαν et φυσιογνωμικὴν huic voci substituentes. Aperte enim aduersus graecae linguae genium peccant,

σώματος κινήσεων, [7] τοῦτο (δὲ) δῆλον (πάνυ) γίνεται, ἔν τε ταῖς μέθαις, καὶ (ἐν ταῖς) ἀῤῥωστίαις. Πολὺ

tibus corporis, id manifeſtum fit valde in ebrietatibus et aegritudinibus. Multum nam-

phyſiognomiam et *phyſiognomica* ſcribentes, et ſi in quibuſdam locis ſcriptorum hanc lectionem reperiamus, illam tamen pro vera recipere minime poſſumus, quum ſit reputanda pro falſa, atque inepta, ex correctorum, librariorum, atque operarum erroribus orta. Cf. Voſſius de vitiis ſermonis L. III. c. 34. Hunc quoque errorem errauit Cel. Lauaterus in Reliqq. phyſiogn. P. I. fragm. 2. p. 13. et aliis in locis. Ceterum de auctore libri aliqua ex parte ambigit Fr. Sanchez, in Com. p. 35. priorem quidem operis partem omnino ſtilum redolere Ariſtotelis docendi methodum, ac grauitatem, iure quidem aſſerit, at vero ſecunda, quae incipit a c. 7. multoque magis a c. 8. vſque ad finem, non adeo ſecure eius auctoris dici debere ipſi videtur. Cui quoque ſententiae aliquo ſubſcribit modo Auerroes. Tom. VII. p. 283. b. partes quasdam non inueniens in translatione antiqua, ideoque a recentiori manu Graeco textui additas coniiciens. De quibus ſuo loco nobis erit diſſerendi opportunitas.

2. ΚΕΦ. ά.) Diſtinctio huius operis in capita non eſt in Aldina illa luculenta ed. at Sylburgius, Du Vallius, alii, hanc aſſumſerunt. Auerroes tamen aliam diſtinctionem admiſit, aliaſque capitum inſcriptiones, quas ſuis locis breuiter indicabimus.

3. Ὅτι φυσιογνωμονεῖν etc.) Neque capitum inſcriptiones reperiuntur apud Aldum, alios, nos eas, vt et quamplurimi editores, ex Du Vallii transſcripſimus editione. Auerroes habet: *Phyſiognomonicam ſcientiam reperiri.*

4. Ὅτι αἱ διάνοιαι) Principium tractatus huius, citatur a Stobaeo in Eclogg. Phyſic. L. I. p. 88. ſed ſcriptura in quibuſdam diuerſa. Primum enim ibi pro articulo αἱ legitur coniunctio καὶ, vt etiam in Leoniceni et Iſingrinii editione. Deinde pro σώμασιν ibidem eſt ἀνθρώποις: minus conuenienter. Interpres ſane tum articulum αἱ, tum nomen σώμασι cum vulgg. editionibus agnoſcit; *Quod ani-*

Πολὺ γὰρ ἐξαλλάττουσαι φαίνονται αἱ διάνοιαι ὑπὸ τῶν τοῦ σώματος παθημάτων. Καὶ τοὐναντίον δὴ τοῖς τῆς ψυχῆς παθήμασι τὸ σῶμα [8] συμπά-

que animae mutatae videntur a paſſionibus corporis. Et e contrario quod corpus compatitur paſſionibus animae, manifeſtum circa

mae ſequantur corpora. Sylb. αἱ διάνοιαι hoc loco in vniuerſum animum notant comprehendentem ac regentem vires (δυνάμεις) ceteras, quod ex oppoſito σώμασι apparet. Itaque a praeceptore ſuo Platone diſſentire videtur, qui in Sophiſt. p. 167. dicit: διάνοια μὲν (ἐστὶ) αὐτῆς πρὸς ἑαυτὴν ψυχῆς διάλογος, quique adeo tres ſpecie diſtinctas animas conſtituit, diuerſis quoque in locis degentes, videlicet λογιστικὸν ſeu ἡγεμονικὸν, ratione praeditam et principem in cerebro, θυμοειδὲς, iraſcibilem in corde, ἐπιθυμητικὸν concupiſcibilem in hepate collocans. Sic quoque Suidas Tom. I. p. 617. διάνοιαν pro animi facultate ſumit, ſic enim: τὸ λογικὸν καὶ ἡγεμονικὸν μέρος τῆς ψυχῆς διαιρεῖται εἰς νοῦν, διάνοιαν, δόξαν.

5. Ἕπονται τοῖς σώμασι) Sequuntur corpora. Ergo mutuum eſſe commercium animum inter et corpus, agnouere veteres. Vnde ipſe Ariſtot. de Animal. L. I. c. 1. et 4. actiones et paſſiones omnes animalium toti tribuit compoſito, ita tamen, vt aliae ab animo, aliae a corpore producantur. Neque hoc latuit Galenum, qui et re, et verbis declarauit idem in peculiari libello, inſcripto: ὅτι τὰ τῆς ψυχῆς ἤθη ἕπεται τῇ τοῦ σώματος κράσει, et in L. περὶ τῶν ἁμαρτημάτων καὶ πάθων τῆς ψυχῆς. Praeterea legi merentur, quae ad Ariſtot. locum docte diſſerit Franc. Sanchez in Comm. p 35.

6. Καθ' ἑαυτὰς) Vulgg. editt. habent, μεθ' ἑαυτὰς: mihi καθ' ἑαυτὰς cum Stobaeo et interprete magis placuit. *Sylb.* Aldina quoque μεθ' ἑαυτὰς retinet. Facile autem praepoſitiones κατὰ, μετὰ, παρὰ, περὶ inter ſe permutari a librariis atque operis, norunt propemodum omnes.

7. Τοῦτο (δὲ) δῆλον (πάνυ) etc.) Incluſa, δὲ et πάνυ abſunt ab eodem Stobaeo: itidemque ſeqq. v. (ἐν ταῖς). *Sylb.* In quamplurimis editt. haec verba vncinis incluſa ſunt, et nos eas ſumus ſe-

[8] συμπάσχον. Φανερὸν γίνεται περί τε τοὺς ἔρωτας, καὶ τοὺς φόβους [9] (τε), καὶ τὰς λύπας, καὶ τὰς ἡδονάς. Ἔτι δὲ ἐν τοῖς φύσει γινομένοις, μᾶλλον ἄν τις [10] συνίδοι ὡς οὕτως ἔχει πρὸς ἄλληλα σῶμά τε καὶ ψυχὴ [11] συμφυῆ, ὥς τε τῶν πλείστων ἀλλήλοις αἴτια γίνεσθαι παθημάτων. [12] Οὐδὲν γὰρ πώποτε ζῶον

amores, et timores, et triftitias, et delectationes. Amplius autem et in iis, quae natura fiunt, magis vtique aliquis confpiciet, quod corpus et anima ita fe habent connaturalia, vt fiant caufae plurimarum paffionum ad invicem. Nunquam enim animal factum, vel

quuti, in Aldina autem nude pofita reperiuntur.

8. Συμπάσχον) Stobaeus habet συμπάσχειν: et mox Φανερόν ἐστι περὶ etc. *Sylb.* περί τε τοὺς etc. artic. τοὺς deeft in Aldina.

9. Τε) Inclufa partic. τε abeft ab eodem Stobaeo. *Sylb.*

10. Συνίδοι) Stobaeus συνίδοι ὅτι οὕτως ἔχει. *Sylb.*

11. Συμφυῆ) Summam, ni fallor, animum inter et corpus confpirationem hac voce Arift. indicat, et vnicuique animo fuum effe adaptatum affignatumque corpus, cuius membris tanquam organis atque inftrumentis, in agendo vtatur, ftatuit.

12. Οὐδὲν γὰρ πώποτε ζῶον etc.) Stobaeus, οὐδὲν γάρ που ζῶον, et fq. εἶδος ἔσχηκέ τι ζ. *Sylb.* Confentit cum Arift. Galenus de vfu part. L. I. ab initio. Et Ariftot. fuam fententiam explicat de Anima l. 4. t. 53. Δοκεῖ γὰρ ἕκαστον ἴδιον ἔχειν εἶδος καὶ μορφήν, παραπλήσιον δὲ λέγουσιν, ὥσπερ εἴ τις φαίη, τὴν τεκτονικὴν εἰς αὐλοὺς ἐνδύεσθαι. Δεῖ γὰρ τὴν μὲν τέχνην χρῆσθαι τοῖς ὀργάνοις· τὴν δὲ ψυχὴν τῷ σώματι. *Rationi conueniens eft vnamquamque rem habere formam, et fpeciem propriam. Dicunt vero illi perinde, ac fi quis dicat, artem aedificatoriam ingredi in tibias. Neceffe enim eft, artem quidem vti inftrumentis fuis, animam autem corpore.* Sanchez iam animaduertit in fuo Com. Ariftotelem Pythagoreorum μετεμψύχωσιν refutare, quocum confentit Cafp. Haffmann, in Com. ad Gal. de vfu part. p. 6.

ζῶον γεγένηται τοιοῦτον, ὃ τὸ μὲν εἶδος ἔσχεν ἑτέρου ζώου, τὴν δὲ διάνοιαν ἄλλου. Ἀλλ' ἀεὶ τοῦ αὐτοῦ τό τε σῶμα [13] καὶ τὴν ψυχήν. Ὥς τε ἀναγκαῖον, ἕπεσθαι τῷ τοιῷδε σώματι τοίανδε [14] διάθεσιν. Ἔτι δὲ καὶ τῶν ἄλλων ζώων, οἱ περὶ ἕκαστον ἐπιστήμονες, [15] ἐκ τῆς ἰδίας δύνανται θεωρεῖν, ἱππικοί τε ἵππους, καὶ [16] κυνηγέται κύνας. [17] Εἰ δὲ ταῦτα

generatum est tale, quod formam haberet alterius animalis, animam vero alterius, sed semper eiusdem corpus et animam. Quare necessarium est, consequi tali corpori talem formam. Amplius autem et scientes circa vnumquodque animalium ex forma possunt considerare; equites, equos; et venatores, canes,

A 4

13. Καὶ τὴν ψυχὴν) Stobaeus nominatiuo casu, καὶ ἡ ψυχή, et mox ὡς pro ὥς τε. *Sylb.*

14. Διάθεσιν) Stobaeus habet τοιάν δε διάνοιαν. Interpretis versio, *talem formam*, accedit ad vulg. lectionem. *Sylb.* Magis placet Stobaei lectio, sententiae Aristotelis accommodatior. Supra enim dixerat εἶδος, nullamque inter has voces agnouit differentiam, quae tamen alias intercedit, quod de Philosopho vix asserendum.

15. Ἐκ τῆς ἰδίας) Rectius ἐκ τῆς ἰδέας, vt cum Stobaeo interpres quoque habet, *ex forma. Sylb.* Sic quoque Aldus dat. Si ἰδίας legendum, tunc μορφῆς, vel διαθέσεως vel simile quid subintelligendum.

16. Κυνηγέται κύνας) Vulgatam scripturam, κυνηγέται κύνας agnoscit etiam interpres, *et venatores canes.* Stobaeus habet κυνηγετικοὶ θήρας. *Sylb.* Vtraque lectio ferri potest, nam venatores et ferarum, et canum naturam cognitam habere debent. cf. Xenoph. et Arrian. de Venat. LL.

17. Εἰ δὲ ταῦτα ἀληθῆ εἴη etc.) Haec clausula apud Stobaeum sic exarata est: εἰ δὲ ταῦτα ἀληθῆ ἐστιν, ἀληθὴς εἴη ἂν ἡ φυσιογνωμονία. In Organo quoque, Analyticorum priorum L. II. c. vlt. philosophus docet, an e physiognomonia possint duci argumenta, et quo modo: quod caput huius libri breue

ταῦτα ἀληθῆ εἴη, (ἀεὶ δὲ ταῦτα ἀληθῆ ἐςὶν,) [18] εἴη ἂν Φυσιογνωμονεῖν. [19] Οἱ μὲν οὖν προγεγενημένοι Φυσιογνώμονες, κατὰ τρεῖς τρόπους ἐπεχείρησαν Φυσιογνωμονεῖν, ἕκαςος καθ' ἕνα. [20] Οἱ μὲν γὰρ, ἐκ τῶν γενῶν τῶν ζώων Φυσιογνωμονοῦσι, τιθέμενοι

Si autem haec vera fuerint, femper autem haec vera funt, erit fane ars quaepiam phyfiognomoniae. Itaque priores phyfiognomones, iuxta tres modos adgreffi funt hanc difciplinam, quique iuxta vnum. Alii quidem ex generibus animalium phyfiognomo-

eft quoddam compendium. *Sylb.* Dū Vallius in Opp. Arift. margine annotauit, Stobaei lectionem effe quoque cod. MS.

18. Εἴη ἂν φυσιογνωμονεῖν) Itaque huc vfque declarauit Ariftoteles, dari vtique phyfiognomoniam. Tribus argumentis vfus, 1) quod animae compatiantur corporibus, et v. v. 2) quod cognatio tanta fit inter animam et corpus, vt vnicuique animae fuum fit affignatum corpus. 3) quod arte de hominum moribus iudicium ferre valeamus, quum hoc in aliis animalibus fiat.

19. Οἱ μὲν οὖν) Auerroes capitis II. initium hic facit, cum epigraphe: *Priores tribus modis Phyfiognomoniam fpeculaffe, ac tradidiffe, non tamen perfecte.*

20. Οἱ μὲν γὰρ etc.) Quum veterum libri, ex quibus hae opiniones funt defumtae, non exftent, paulo difficilior explicatio horum verborum effe videtur. Fr. Sanchez tamen in Com. p. 37. felici coniectura difficultatem hanc tollere ftuduit, hoc modo: *Primi Phyfiognomones*, inquit, *ita agebant: a quolibet animalium genere figna, in quibus omnes fpecies conueniebant, extrahebant, et fic ideam quamdam ex his fignis fibi fingebant: item et animae fpeciem: ad quae conferebant homines phyfiognomonizandos: et fecundum figna animalis, quae in iis inueniebantur, iudicabant de moribus phyfiognomonizati.* Quam fententiam refutauit Herm. Follinus in Speculo naturae hum. c. III. p. 5.

μενοι καθ' ἕκαστον γένος, εἶδός τι ζώου καὶ [21] διάνοιαν. [22] Οἱ δ' ἐπί τε τῶν τοιούτων σῶμά τι, εἶτα τὸν ὅμοιον τῷ τὸ σῶμα ἔχοντι, καὶ τὴν ψυχὴν ὁμοίαν ὑπελάμβανον. [23] Ἄλλοι δέ τινες, τοῦτο μὲν ἐποίουν, οὐκ

ἐξ

nizant, ponentes secundum vnumquodque genus figuram quamdam animalis, et speciei animam. Alii autem in talibus corpori similem habenti corpus, et animam similem putabant. Alii autem quidam hoc quidem facie-

A 5

21. Καὶ διάνοιαν) Aldus habet διανοίας, deceptus a praecedente ζώου. Sed procul dubio vox quaedam subintelligenda est, quod et quamplurimi interpretum intellexisse videntur, vocem *speciei* addentes.

22. Οἱ δ' ἐπί τε τῶν τοιούτων σώματι, etc.) Cam. οἱ δ', ἐπὶ τούτοις σῶμά τι, εἶτα τὸν ὅμοιον τῷ σώματι σῶμα ἔχοντα. Interpr. *Alii autem in talibus corpori simile habenti corpus, etiam animam similem putabant. Sylb.* Sic quoque hunc locum corrigendum censet Sanchez, vt ita stet constructio: *Alii autem in talibus, animalium scilicet et hominum collatione, homini habenti corpus simile corpori animalis alicuius, et similem animam adesse putabant Quod si legatur:* corpori similem habenti corpus, etc. *non potest intelligi, quid sibi velit.* Ergo tota sententia eo redit: *In quocumque hominis corpore talis forma apparet, qualis in posita forma externa speciei vnius animalis est, talis in eodem anima, (hoc est, talibus moribus praedita) qualis est animalis illius, adest.* Discussit quoque hanc sententiam Herm. Follinus in Spec. nat. hum. c. IV. p. 8.

23. Ἄλλοι δέ τινες) Tertius hic est modus, *quo cognita cuiusque nationis forma, cognitisque moribus, de quoquo etiam homine iuxta has formas iudicare valemus.* Aeris temperies, regionum clima, temperamentum nationis, mutationes vtique quasdam in homine producunt, et sic ex imitandi studio aliae formae, aliique mores, interdum oriuntur. Vide Hippocr. de aere, aquis, et locis Sect. III. p. 78. versus finem libri: Εὑρήσεις γὰρ, inquit, ἐπὶ τὸ πλῆθος τῆς χώρης τῇ φύσει ἀκολουθοῦντα καὶ εἴδεα

ἐξ ἁπάντων δὲ τῶν ζώων ἐδοκίμαζον· ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους, διελόμενοι κατὰ τὰ ἔθνη, [24] ὅσα διέφερε τὰς ὄψεις, καὶ τὰ ἤθη, οἷον [25] Αἰγύπτιοι, καὶ Θρᾶκες, καὶ Σκύθαι, ὁμοίως τὴν ἐκλο-

bant, non ex omnibus autem animalibus experiebantur, sed distinguebant ex ipso genere hominum secundum gentes, quaecunque differunt secundum visus, et mores: vt Aegyptii, et Thraces, et Scythae, similiter

τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς τρόπους. *Magna enim ex parte hominum formas, et mores, regionis naturam imitari reperias.*

24. Ὅσα διέφερε τὰς ὄψεις, καὶ τὰ ἤθη etc.) Optime haec illustrantur ex Hippocrate, de aere, locis, et aquis Sect. III. p. 71. Πολὺ γὰρ καλλίονα καὶ μείζονα πάντα γίγνεται ἐν τῇ Ἀσίῃ, ἥτε χώρα τῆς χώρης ἡμερωτέρη, καὶ τὰ ἔθνεα τῶν ἀνθρώπων ἠπιώτερα, καὶ εὐεργότερα. *Longe enim pulcriora et maiora omnia in Asia gignuntur, regioque ipsa hac nostra mitior, et hominum mores humaniores et benigniores.* Cuius rei rationem tempestatum anni temperaturam affert. Et paulo post: Τούς τε ἀνθρώπους εὐτραφεῖς εἶναι, καὶ τὰ εἴδεα καλλίστους, καὶ μεγέθη μεγίστους. *Hominesque habitiores esse, formaque praestantes, et magnitudinis eximiae, formaque et corporum proceritate non admodum inter se dissimiles.* Tandem sic concludit: Τὰ δὲ ἔθνεα ταῦτα, ταύτῃ διάφορα αὐτὰ ἑωυτέων μᾶλλόν ἐστι τῶν προδιηγημένων, διὰ τὰς μεταβολὰς τῶν ὡρέων, καὶ τῆς χώρης τὴν φύσιν. *Atque hae quidem gentes, cum propter anni tempestatum mutationes, tum ob regionis naturam, longe magis inter se differunt, quam quae ante sunt enarratae.*

25. Οἷον Αἰγύπτιοι etc.) Notata dignus est locus de his apud Hippocr. l. c. p. 74. Postquam enim harum gentium mores commemorauerat, sic dicit: Περί τε τῶν ὡρέων καὶ τῆς μορφῆς, ὅτι πολὺ ἀπήλλακται τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων τὸ Σκυθικὸν γένος, καὶ ἔοικεν αὐτὸ ἑωυτέῳ, ὥσπερ τὸ Αἰγύπτιον, καὶ ἥκιστα πολύγονόν ἐστιν. *Simulque de anni temporibus* (scil. hactenus dictum est) *quodque Scythica gens forma multum a reliquis hominibus diuersa est, sibi ipsi*

ἐκλογὴν τῶν σημείων [26] ἐποιοῦντο. Οἱ δέ τινες ἐκ τῶν [27] ἐπιφαινομένων ἠθῶν, οἷα διαθέσει ἕπεται ἕκαστον ἦθος τῷ ὀργιζομένῳ, τῷ φοβουμένῳ, τῷ ἀφροδισιάζοντι, καὶ τῶν ἄλλων δὴ παθημάτων ἑκά-

electionem ſignorum faciebant. Quidam autem ex moribus apparentibus, quales mores diſpoſitionem ſequantur. Sequitur autem vnicuique mos, iracundo, timido, coeunti, et in vna quaque aliarum paſſionum. Eſt

ſimilis, non ſecus ac Aegyptii. Minime foecundum eſt hoc hominum genus, etc. Qui vero plura deſiderat, adeat Euphormionem in Icon. anim. de moribus ac temperamentis diuerſarum nationum.

26. Ἐποιοῦντο) Vulgg. ἐποιοῦντι, minus recte, forte ex operarum negligentia.

27. Ἐκ τῶν ἐπιφαινομένων ἠθῶν) Male Auerroes et interpres: ex moribus *a parentibus*, quem ſequutus eſt bona fide Sanchez in Com. ad h. l. p. 38. et forte alii, Ariſtotelem tantum, vti interdum fieri ſolet, interpretantes ex latina tranſlatione. Sed omnes libri impreſſi, quotquot vidi, habent ἐπιφαινομένων, *apparentibus*, et vix mihi perſuadere poſſum quomodo loco ἐπιφ. γονέων legi poſſet. Nihilo tamen minus fertile ingenium Criticorum quorumdam huius interpretationis praeſidium inuenit in illo Horatii L. IV. od. 4. v. 29. ſqq. *Fortes creantur fortibus, et bonis eſt in iuuencis, eſt in equis patrum Virtus, nec imbellem feroces Progenerant aquilae columbam.* Audacter hac de cauſa ſic pronunciat Sanchez l. I. *Textum ergo ſic exponito: Quidam autem ex moribus, hoc eſt, de lineamentis corporis externis, a parentibus de liberis iudicant, quales mores diſpoſitionem ſequantur.* Satis quidem vere et ingenioſe, ſed non ex ſententia graeci textus ſatis accurate haec dicta ſunt. Vnde quoque quartus modus, quem tribus ſuperioribus *occulte* additum cenſet Sanchez, ſumto ſcilicet a parentibus ad iudicandum de liberis, purum putum figmentum eſt, de quo ne cogitauit quidem Ariſtoteles.

ἑκάστῳ. [28] Ἔστι δὲ κατὰ πάντας τούτους τοὺς τρόπους φυσιογνωμονεῖν, καὶ ἔτι κατ' ἄλλους, καὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν σημείων ἀνομοίως ποιεῖσθαι. Οἱ μὲν οὖν κατὰ τὰ ἤθη μόνον φυσιογνωμονοῦντες, [29] ἁμαρτάνουσιν ἂν, πρῶτον μὲν, ὅτι ἔνιοι οὐχ οἱ αὐτοὶ ὄντες, [30] τὰ ἐπὶ τῶν προσώπων ἤθη τὰ αὐτὰ ἔχουσιν· οἷον ὅ, τε ἀνδρεῖος καὶ ὁ ἀναιδὴς τὰ αὐτὰ ἔχουσι, τὰς διανοίας πολὺ [31] κεχωρισμένοι. Δεύτερον δὲ, ὅτι

autem ſecundum omnes modos hoc phyſiognomonizare. Et adhuc ſecundum alios et electionem ſignorum diſſimiliter fieri. Hi quidem igitur iuxta mores ſolum phyſiognomonizant: primum quidem, quod quidam non iidem quum ſint, mores, qui in facie, eoſdem habent, vt fortis et inuerecundus eoſdem habent, animabus, vel intellectibus multum ſeparantur. Secundo autem, quod

28. Ἔστι δὲ etc.) Iam mutilam et inanem ternariam illam rationem phyſiognomonizandi veterum fuiſſe Ar. docet.

29. Ἁμαρτάνουσιν) Hoc verbum ex Cam. edit. additum eſt; ſequens ἂν, videtur expungendum, velut otioſum. *Sylb.* Neque ἁμαρτάνουσιν agnoſcit Auerroes, neque legitur in Aldina edit. aliisque. Forte fuit gloſſema in margine, quod poſtea in textum irrepſit.

30. Τὰ ἐπὶ τῶν προσώπων ἤθη) Vel ſubintelligendum γεγραμμένα, vel τὰ ἤθη poſitum eſt pro τὰ τῶν ἠθῶν σημεῖα, ſiue γράμματα, quidquid tibi placuerit, ſenſus manet idem.

31. Κεχωρισμένοι) Verbum hoc ſatis accommodate vſurpatum eſt, de ſeparatione, et de vinculi, quod intercedit inter animum et corpus, ſolutione ſaepe adhibetur. Poteſtas huius verbi interdum aliis adiectis vocibus declaratur, ſic Plato in Phaedone, p. 254. n. 45. ed. Cel. Fiſcheri, νῦν δ' ὅτι ἀπάγεται καὶ χωρίζεται ἕτερον ἀφ' ἑτέρου.

ὅτι κατὰ χρόνους τινὰς τὰ ἤθη οὐ τὰ αὐτὰ, ἀλλὰ ἑτέρων ἔχουσι. [32] Δυσανίοις τε γὰρ οὖσιν, ἐνίοτε συνέβη τὴν ἡμέραν ἡδέως διαγαγεῖν, καὶ τὸ ἦθος λαβεῖν τὸ τοῦ εὐθύμου· καὶ τοὐναντίον εὔθυμον λυπηθῆναι, ὥς τε τὸ ἦθος τὸ ἐπὶ τοῦ προσώπου, μεταβαλεῖν. Ἔτι πρὸς τούτοις περὶ ὀλίγων ἄν τις τοῖς ἐπιφαινομένοις τεκμαίροιτο. Οἱ δὲ [33] ἐκ τῶν θηρίων φυσιογνωμονοῦντες, οὐκ ὀρθῶς τὴν ἐκλογὴν τῶν

ſecundum quaedam tempora, mores non eoſdem, ſed aliorum habent: triſtibus enim exiſtentibus, quandoque contingit diem delectabiliter ducere, et morem accipere, qui eſt hilaris: et e contrario hilarem contriſtari, vt mos, qui erat in facie, permutetur. Adhuc cum his, de paucis vtique ſemper apparentibus coniecturam quis accipiat. Qui autem ex feris phyſiognomonizant, non recte electionem ſignorum faciunt: non enim eſt vti-

32. Δυσανίοις) Eamdem, quam hic obtinet haec vox ſignificationem, tribuit illi quoque Hipp. Ep. L. III. S. III. p. 169. cui δυσανίος dicitur, qui vilibus de rebus multum ſtomachatur, et de magnis rebus plus ceteris mortalibus, diutiuſque. Galenus in Gloſs. ἀνιαρὸς καὶ σκυθρωπός. Quamquam tamen triſtibus interdum contingit hilaritatis ſpecie celari animi moerorem, quaedam tamen remanent ſigna triſtitiae. Itaque vera ſunt, quae Tibullus L. III. El. VI. v. 33. cecinit: *Heu mihi difficile eſt imitari gaudia falſa, Difficile eſt triſti fingere mente iocum.*

33. Ἐκ τῶν θηρίων) Antiquiſſimam hanc fere fuiſſe artis phyſiognomonicae faciem inde patet, quod ferarum more antiquitus viuerent homines, et ſeſe ipſis aſſimilarent, de quibus Lucretius L. V. v. 929. ſq. *Multaque per caelum ſolis voluentia luſtra Volgiuago vitam tractabant more ferarum.*

τῶν σημείων ποιοῦνται. Οὐ γὰρ δὴ ἑκάστου τῶν ζώων τὴν ἰδέαν διεξελθόντα ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι ὃς ἂν ὅμοιος τούτῳ τὸ σῶμα ᾖ, καὶ τὴν ψυχὴν ὅμοιος ἔσται. Πρῶτον μὲν γὰρ (ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν οὕτως) ὅμοιον θηρίῳ ἄνθρωπον οὐδεὶς ἂν εὕροι, ἀλλ' [34] προσεοικότα μέν τι. Ἔτι πρὸς τούτοις τὰ ζῶα ὀλίγα μὲν τὰ ἴδια ἔχει σημεῖα, πολλὰ δὲ τὰ κοινά· Ὥς τε ἐπειδὰν ὅμοιός τις ᾖ, μὴ κατὰ [35] τὸ ἴδιον, ἀλλὰ κατὰ τὸ κοινὸν, τί μᾶλλον οὗτος [36] λέοντι, ἢ ἐλάφῳ, ὁμοιότερος; εἰκὸς γὰρ τὰ μὲν ἴδια τῶν σημείων, ἴδιόν τι

que dicere percurrentem formam vniuscuiusque animalium, quod quicunque vni similis huic corpore erit, et anima similis erit. Primum enim, vt simpliciter dicam, nullus vtique videbit hominem ita similem bestiae, sed assimilantem in aliquo. Adhuc autem cum his, animalia pauca quaedam propria habent signa, multa vero communia. Quare si quis similis fuerit non secundum proprium, sed secundum commune aliquid, quo pacto magis iste leoni, quam ceruo, similior dicetur? Merito enim propria signa proprium quid significare,

34. Προσεοικότα) *Assimilantem*, recte interpres. Nam nemo hominum feris in vniuersum similis deprehenditur, neque ipsi homines inter se, sed semper, si in quamplurimis signis corpori impressis, et moribus conueniunt, in quibusdam tamen differunt.

35. Τὸ ἴδιον) Hoc est, proprium sibi ac peculiare, quo quis ab aliis probe potest dignosci.

36. Λέοντι) Pro vulgato λέγοιτο probat cum Cam. etiam interpres, *leoni quam ceruo similior. Sylb.* Sic quoque Auerroes, at Aldina cum vulgg. λέγοιτο tuetur, quae si admittenda est lectio, particula ἢ abesse debet, quae tamen in Aldina et vulgg. addita est.

τι σημαίνειν; τὰ δὲ κοινὰ, κοινόν. 37 Τὰ μὲν οὖν κοινὰ τῶν σημείων, οὐδὲν ἂν διασαφηθείη τῷ φυσιογνωμοῦντι. Εἰ δέ τις τὰ ἴδια ἑκάστου τῶν θηρίων ἐκλέξειεν, οὐκ ἂν ἔχοι ἀποδοῦναι οὗ ἐστι ταῦτα σημεῖα, εἰκὸς γὰρ τοῦ ἰδίου. 38 Ἴδιον δὲ οὐδενὸς οὐδ' ἓν τῶν ζώων τῶν φυσιογνωμονουμένων, ἕν γε τῇ διανοίᾳ ἔχοι ἄν τις λαβεῖν. Οὔτε γὰρ ἀνδρεῖον μόνον ὁ λέων ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλά. Οὔτε δειλὸν ὁ λαγωὸς, ἀλλὰ καὶ ἄλλα μυρία. Εἰ οὖν μήτε τὰ κοινὰ σημεῖα ἐκλέξαντι σαφὴς γίνεται, μήτε καὶ τὰ ἴδια, οὐκ ἂν εἴη καθ' ἕκαστον τῶν ζώων σκέπτε-

communia autem commune. Communia ergo ſigna nihil vtique manifeſtabunt phyſiognomizanti. Si autem aliquis propria vniuſcuiusque ferarum elegerit, non vtique habebit asſignare, cuius haec ſunt ſigna. Merito enim proprii proprium. Nihil autem proprium animalium phyſiognomizatorum, in anima habebit vtique aliquis accipere: neque enim forte ſolum leo eſt, ſed alia multa: neque timidum lepus, ſed et alia infinita. Si ergo neque communia eligenti manifeſtum aliquid fit, neque ſecundum propria, non vtique erit vnumquodque animalium adſpicere, ſed ex

37. Τὰ μὲν οὖν κοινὰ etc.) Contrariam ſententiam adverſus Ariſtotelem probat Sanchez in Com. p. 41. Communia enim ſigna nobis manifeſtant, quae volumus.

38. Ἴδιον etc.) Sanchez in Com. p. 41. aſſerit, vix inueniri quaedam propria ſigna, et proprias facultates; quia rerum naturas et proprias vires ignoramus. Verum an ignoratio haec ſit ſatis ſufficiens, haud facile dixerim.

σκέπτεσθαι· [39] Ἀλλ' ἐξ ἀνθρώπων τὴν ἐκλογὴν ποιητέον τῶν τὸ αὐτὸ [40] πάθος πασχόντων· οἷον, ἂν μὲν ἀνδρείου ἐπισκοπῇ τις τὰ σημεῖα, τὰ ἀνδρεία τῶν ζώων εἰς ἓν λαβόντα δεῖ ἐξετάσαι, ποῖα παθήματα τούτοις μὲν ἅπασιν ὑπάρχει, τῶν δὲ ἄλλων ζώων οὐδενὶ [41] συμβέβηκεν. [42] Εἰ γὰρ οὕτω

τις

hominibus electionem facere oportet patientibus eamdem passionem: vt si fortis inspiciat aliquis signa, fortia animalium in vnum accipientem oportet perscrutari, quae passiones his quidem omnibus insunt, aliorum autem animalium nulli accidant. Si enim ita

39. Ἀλλ' ἐξ ἀνθρώπων) Errorem in codice suspicatur Sanchez in Com. p. 41. atque pro ἐξ ἀνθρώπων, legendum coniicit ἐξ ἁπάντων, alias enim hoc repugnare ipsi videtur cum praecedentibus, tum etiam sequentibus. Siquidem arbitratur, videri Aristotelem hic velle, vt ex solis hominibus eamdem passionem habentibus ad alios signa capiamus, et transferamus. Tunc ergo, inquit, sensus erit: vt non ex vno genere animalium signorum collectionem tantum faciamus, sed ex omnibus eamdem passionem patientibus. Atque sic optime cohaeret sententia cum dictis et dicendis postea.

40. Πάθος πάσχοντων) Haec loquendi formula Atticissimum sapit, sicuti plurimae aliae, v. c. νόσον νοσεῖν, μανίαν μαίνεσθαι, ἄρχειν ἀρχὰς, γαμεῖν γάμον, quae passim occurrunt. Nostrum non est disquirere, an hae loquendi formulae, etiam Orienti notae, per Cadmum ad Atticos transierint.

41. Συμβέβηκεν) Aldus dat συμβέβηκε absque ν. ἐφελκ. male.

42. Εἰ γὰρ οὕτω etc.) Hunc locum satis esse obscurum ac inuolutum iam Sanchez in Com. p. 41. obseruauit. Atque sibi hoc velle videtur Aristoteles, vt, si signa fortitudinis colligere velimus, respiciamus, ne animalia, a quibus haec signa trahimus, habeant passionem aliquam communem, praeter fortitudinem. Si

τις ἐκλέξειεν, ὅτι ταῦτά ἐστι τὰ σημεῖα ἀνδρείας τοῖς προκριθεῖσι ζώοις, μὴ μόνον ἀνδρείας κοινὸν ὑπάρχειν πάθημα τῶν ([43] ἐν) τῇ διανοίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλό τι. Οὕτω δ' ἂν ἀπορήσειε πότερον ἀνδρείας ἢ θατέρου τὰ σημεῖά ἐστιν. Ἀλλὰ δεῖ ἐκ πλείστων τε ἐκλέγεσθαι ζώων, [44] καὶ μηδὲν πάθος κοινὸν

quis elegerit, quod eadem ſunt ſigna fortitudinis, praedictis animalibus non ſolum fortitudinis communem ineſſe paſſionem eorum, quae ſunt in intellectu, ſed et alia quaedam, ſic vtique dubitabit, vtrum fortitudinis, aut alterius ſigna ſint. Sed oportet ex pluribus eligi animalibus, et non habentibus vllam

enim illis etiam eſſet communis, verbi gratia, luxus, dubitamus an ſigna illa luxum, an fortitudinem denotarent. Mihi quidem locus ſic refingendus, medicaque manu ſanandus, vt ſtatuamus, Ariſtotelem de rebus duabus ſibi inuicem oppoſitis loquutum, iiſdemque verbis vſum fuiſſe, quarum vna ſententia ex incuria librariorum, quum iisdem verbis inciperet, quod ſaepe fit, omiſſa eſt. Forte ſic ſcripſit Ariſtoteles: Εἰ γὰρ οὕτω τις ἐκλέξειεν, ὅτι ταῦτά ἐστι τὰ σημεῖα ἀνδρείας τοῖς προκριθεῖσι ζώοις, μόνον ἀνδρείας κοινὸν ὑπάρχειν πάθημα τῶν ἐν τῇ διανοίᾳ, οὕτω δὲ μὴ ἀπορήσειε. Εἰ δ' οὕτω τις ἐκλέξειεν ὅτι ταῦτά ἐστι τὰ σημεῖα ἀνδρείας τοῖς προκριθεῖσι ζώοις, μὴ μόνον ἀνδρείας κοινὸν ὑπάρχειν πάθημα τῶν ἐν τῇ διανοίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλο τι. Οὕτω etc.

43. Ἐν) Incluſum, e ſequentibus additum, vbi ἐν bis τῇ διανοίᾳ iungitur. Expreſſit etiam Interpres, *paſſionem eorum, quae ſunt in intellectu. Sylb.* Expreſſit quoque Auerroes, at in Aldina deeſt.

44. Καὶ μηδὲν πάθος, etc.) Haec verba ſic παραφράζει Sanchez in Com. p. 42. *non habentibus paſſionem vllam aliam manifeſtam, praeter vnam, cuius ſigna quaerimus.* Satis bene, et ſenſui accommodate.

κοινὸν ἐχόντων ἐν τῇ διανοίᾳ ἄλλό τι, οὗ ἂν τὰ σημεῖα σκοπῇ. Ὅσα μὲν οὖν τῶν σημείων μόνιμά ἐςι, μόνιμον ἄν τι καὶ σημαίνοι· Ὅσα δὲ [45] ἐπιγινόμενα, καὶ ἀπογινόμενά τε καὶ ἀπολείποντα, πῶς ἂν τὸ σημεῖον ἀληθὲς εἴη, τοῦ ἐν τῇ διανοίᾳ μὴ μένοντος· εἰ μὲν γὰρ μόνιμον, ἐπιγινόμενόν τε καὶ ἀπολεῖπον σημεῖόν τις ὑπολάβοι, ἐνδέχοιτο μὲν ἂν αὐτὸ ἀληθὲς εἶναι, οὐ μὴν ἐπιεικὲς ἂν εἴη, μὴ ἀεὶ τῷ πράγματι παρεπόμενον· Ὅσα δὲ παθήματα ἐγγινόμενα τῇ ψυχῇ μηδέν τι ἐνδιαλλάττει τὰ σημεῖα τὰ ἐν τῷ σώματι, οἷς χρῆται ὁ Φυσιογνώμων, οὐκ ἂν εἴη τὰ τοιαῦτα γνωρίσματα τῇ τέχνῃ· Οἷον τὰ

passionem communem manifestam, cuius vtique signa respicias. Quaecumque itaque signorum mansiua sunt, aliquid mansiuum signant. Quae autem aduenuint, atque discedunt, et deficiunt, quomodo vtique signum verum erit non manentis in anima? Si quidem enim mansiuum aduenient, et deficiens signum quis suscipiet: contingeret vtique ipsum quidem verum esse, non tamen conueniens, si non perpetuo sequatur rem. Quaecumque autem passiones factae in anima non in aliquo permutant signa, quae sunt in corpore, quibus vtitur physiognomon, non erunt huiusmodi cognitiones arti: vt quae sunt circa oppo-

45. Ἐπιγινόμενα) Aldus dat ἐπεγινόμενα Distinguit hic Aristoteles inter signa permanentia, et transeuntia. Permanentia etiam *insita* siue *naturalia*, transeuntia autem, *aliunde assumta* et ad tempus tantum duratura dici possunt v. c. quae oriuntur ab vehementia affectuum et transeuntium dispositionum.

τὰ [46] περὶ τὰς δόξας, καὶ τὰς ἐπιστήμας, [47] ἰατρὸν ἢ κιθαριστὴν οὐκ ἐνδέχεται γνωρίζειν. Ὁ γὰρ μαθὼν [48] ὅ, τι [49] μάθημα, οὐδὲν ἐξήλλαξε τῶν σημείων, οἷς χρῆται ὁ Φυσιογνώμων.

ΚΕΦ.

ſitiones, et ſcientias, medicum, aut citharoedum non contingit cognoſcere. Nam addiſcens aliquam diſciplinam, nullam mutat ſignorum, quibus vtitur phyſiognomon.

B 2

46. Περὶ τὰς δόξας) Interpr. *circa oppoſitiones*, paulo obſcurius. Auerroes *circa opiniones*. Mallem, circa dogmata, ſiue axiomata, aut eiuſmodi propoſitiones euidentes, quae axiomatum loco eſſe poſſunt. Vide Ariſtot. Metaph. L. III. c. 3.

47. Ἰατρὸν ἢ κιθαριστὴν) Vulgg. editt. nominatiuo caſu habent ἰατρὸς ἢ κιθαριστής, ſed accuſatiuum caſum et orationis ſtructurae lex requirit, et probat etiam Interpres: *medicum aut citharoedum non contingit cognoſcere. Sylb.* Aldus habet ἰατρὸν ἢ κιθαριστής, certe ex operarum negligentia.

48. Ὅ, τι) Iſing. margo legendum notat μαθὼν τι μάθημα, vel μαθὼν ὁτιοῦν μάθημα, quarum lectionum priorem ſequutus interpres vertit: *nam addiſcens aliquam diſciplinam, nullum mutat ſignorum, quibus vtitur phyſiognomon. Sylb.* Aldus et Sylburg. coniunctim legit, ſed Du Vallius ὅ, τι diuiſim, quam nos quoque tamquam genuinam praeferimus.

49. Μάθημα) Verum quidem eſt, ſigna quaedam ex doctrina et arte accedere, quam diſcimus, ſed haec ſunt quoque aliunde aſſumta, et quia ex vitae genere proficiſcuntur, recte *ſigna diaetetica* dici poſſunt. Sic v. c. mathematicum, Iuriſconſultum etc. vt plurimum frons prodit.

ΚΕΦ. β'.

1 Περὶ ἃ ἐστιν ἡ Φυσιογνωμονία, καὶ ἐξ ὧν γενῶν τὰ σημεῖα λαμβάνεται.

2 Δεῖ δὲ οὖν ὁρίσαι περὶ ποῖα ἄττα ἐστὶν ἡ Φυσιογνωμονία, ἐπειδὴ οὐ περὶ πάντα· καὶ ἐκ τίνων ἕκαστα σημεῖα λαμβάνεται· Ἔπειτ' ἐφεξῆς καθ' ἓν ἕκαστον περὶ τῶν ἐπιφανεστέρων δηλῶσαι· Ἡ μὲν οὖν 3 Φυσιογνωμονία ἐστὶ, καθάπερ καὶ τοὔνομα αὐτῆς λέγει, περὶ τὰ φυσικὰ παθήματα τῶν ἐν τῇ 4 διανοίᾳ,

CAP. II.

Physiognomonia circa quae versetur: et ex quibus generibus signa accipiantur.

Oportet ergo determinare circa qualia quaedam est physiognomonia, quoniam non circa omnia, et ex quibus singula signa accipiantur: deinde consequenter de manifestissimis circa vnumquodque manifestare. Physiognomonia ergo est, sicut et nomen ipsius dicit, de naturalibus passionibus, quae sunt in ani-

1. Περὶ ἃ etc.) Hic quoque Cap. II. apud Auerroem incipit, qui ita inscribit: *Quid sit physiognomonia, et ex quibus generibus signa in vniuersum accipiantur.*

2. Δεῖ δὲ οὖν) Cam. δὴ οὖν. *Sylb.*

3. Φυσιογνωμονία) Hanc definitionem, vt a Philosopho suppeditatur, veram censemus, eamque artem alio nomine Peucer. de diuin. p. 574. *physiologiam manticam* appellat, nec iniuria, nam naturam humanam, eiusque ductus atque impulsus considerat, ad felices euentus, ac prosperos, aut contrarios, praesensionesue, et vim futura praesagiendi; *mantica* autem dicitur, quia ex signis, interiori rerum naturae consentientibus, praedicit.

4. Διανοία) Vide supra ad C. I. obs. 4. p. 4. Ergo versatur primo circa affectiones naturales harum trium de-

νοίᾳ, [5] καὶ τῶν ἐπικτήτων, ὅσα παραγινόμενα μεθίστησι τῶν σημείων τῶν Φυσιογνωμονουμένων. Ὁποῖα δὲ ταῦτά ἐστιν, ὕστερον δηλωθήσεται. Ἐξ ὧν δὲ γένων τὰ σημεῖα [6] λαμβάνεται, νῦν ἐρῶ, καὶ ἔστιν ἅπαντα. [7] Ἔκ τε γὰρ τῶν κινήσεων Φυσιογνωμονοῦσι, καὶ ἐκ τῶν σχημάτων, καὶ ἐκ τῶν χρωμάτων, καὶ ἐκ τῶν ἠθῶν, τῶν ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐμφαινομένων, καὶ ἐκ τῶν τριχωμάτων, καὶ ἐκ τῆς λειότητος, καὶ

ma, et accidentibus, quaecumque aduenïunt, et tranſmutant ſigna phyſiognomonizata. Qualia autem haec ſint, poſterius declarabitur. Nunc autem dicam, ex quibus generibus ſigna accipiantur, et ſint omnia. Ex motibus enim phyſiognomonizant, et ex figuris, et coloribus, et ex moribus apparentibus in facie, et ex leuitate, et ex voce, et ex carne, et ex par-

B 3

ſcriptarum loc. cit. virium animi.

5. Καὶ τῶν ἐπικτήτων etc.) Optime Peucerus l. l. p. 604 ſic explicat: *deque adſcititiis, et acquiſitis, aut conſuetudine contractis, quae naturales aut frangunt, vel emolliunt, vel limant, poliuntque, aut exaſperant, et acuunt, aut prorſus immutant, et abolent.* Huc referri poteſt praeſagium Zopyri de Socrate, quo ſtupidum et bardum eum pronunciauit, quod iugula concaua non haberet, obſtructas eas partes et obduratas eſſe dixit, addidit etiam mulieroſum. Cui Socrates reſpondit: *Non erras, huiuſmodi enim natura eſſem, niſi naturam philoſophia ſuperaſſet.* V. Cicero de Fato c. 5.

6. Λαμβάνεται, νῦν ἐρῶ) Interpres hanc verborum ſtructuram habet: λαμβάνεται καὶ ἐστὶν ἅπαντα, *e quibus generibus accipiantur, et ſint omnia. Sylb.*

7. Ἔκ τε γὰρ.) Iam recenſet fontes et loca, ex quibus ſigna morum et propenſionum colliguntur, quae commemorare iam noſtrum non eſt, quum nobis otium fecerit Herm. Follinus in Speculo nat. hum. c. 7.

καὶ ἐκ τῆς Φωνῆς, καὶ ἐκ τῆς σαρκὸς, καὶ ἐκ τῶν μερῶν, καὶ τοῦ [8] τύπου ὅλου τοῦ σώματος. Καθόλου μὲν οὖν τοιαῦτά ἐστιν, ἃ λέγουσιν οἱ Φυσιογνώμονες περὶ ὅλων τῶν γενῶν σημεῖα. Εἰ μὲν οὖν ἀσαφὴς, ἢ μὴ εὔσημος ἦν ἡ τοιαύτη διέξοδος, ἀπέχρησεν ἂν τὰ εἰρημένα. Νυνὶ δ' ἴσως βέλτιόν ἐστι καθ' ἕκαστον περὶ πάντων, [9] ὅσα ἐπιΦανῆ παρὰ τῶν Φυσιογνω-

μονου-

tibus, et ex figura totius corporis. Vniuersaliter quidem huiusmodi sunt, quae dicunt physiognomones de omnibus generibus signa. Siquidem igitur immanifestus, aut non designatiuus foret talis transitus, sufficiebant praedicta. Nunc autem fortasse melius est vnumquodque de singulis, quaecumque manifesta

8. Καὶ τοῦ τύπου ὅλου τοῦ σώματος) Ex tota corporis nempe dispositione et figura, quorsum quoque referri debet diuersitas partium, et situs illarum: quae autem capiuntur ex locis eminentissimis corporis, ea firmiora sunt. Veteres autem distinguebant totius corporis fabricam in quatuor regiones, nempe a summo capite vsque ad pectus, in qua primus locus debetur oculis, secundus fronti, tertius reliquis faciei partibus. In secundo loco collocantur partes pectoris a capite infimo vsque ad imum ventrem. Tertius locus assignatus cruribus et pedibus, vnde Podoscopia originem duxit, de qua videndus Johannes ab Artis in peculiari libello, de admirandis pedum. Par. 1619. Quartus autem ventri imo. Ex quibus omnibus locis physiognomonia suas diuinationes petit.

9) Ὅσα ἐπιφανῆ παρὰ etc.) Interpres pro παρὰ videtur legisse περὶ seu ἐπὶ: *quaecumque manifesta de physiognomonizatis. Sylb.* Et sic quoque Auerroes: *quaecumque manifesta sunt ab his, quae physiognomonizauimus, exactius explanare, dicentes etc.*

μονουμένων, ἀκριβέστερον φράσαι, τά τε σημεῖα λέγοντα, οἷά τ' ἐστὶν ἕκαστα ([10] καὶ ἐπὶ τὶ) ἀναφέρεται, ὅσα μὴ ἐν τοῖς προειρημένοις δεδήλωται. [11] Αἱ μὲν οὖν [12] χροιαὶ σημαίνουσιν, αἱ μὲν [13] ὀξεῖαι,

de phyſiognomizatis, certius explanare, enumerantem cuiuſmodi ſigna referantur ad ſingula, quaecumque ſcilicet ex praedictis manifeſta non fuere. Colores ergo ſignificant,

10. Καὶ ἐπὶ τὶ) Incluſa καὶ ἐπὶ τὶ ex Iſing. marg. addita, exprimit etiam Inpres: *cuiuſmodi ſigna referantur ad ſingula. Sylb.* Sic et Auerroes, at in Aldina deſunt penitus haec verba.

11. Αἱ μὲν οὖν) Latina editio habet hic nouam ſectionem, cum peculiari titulo, *De coloribus. Sylb.* Auerroes etiam III. inchoat caput, cum inſcriptione: *quo pacto per vnumquodque dictorum generum ſigna accipiantur.*

12. Χροιαι) In coloribus cutis ſpectanda eſt et origo, et mutatio. Omnis coloris origo ex humoribus deducenda, qualis enim humor, talis color; ſic enim Hippocr. de humoribus ab initio: τὸ χρῶμα τῶν χυμῶν, ὅκου μὴ ἄμπωτίς ἐστι τῶν χυμῶν, ὥσπερ ἀνθέων, *humorum color, niſi ii ad profunda corporis ſe receperint, velut in cute efflorescens conſpicitur.* Mutationes autem colorum contingunt, partim a ſanguine ſecundum Hippocr. de oſſium natura in fine, καὶ τῶν χρωμάτων αἱ μεταβολαὶ γίνονται, ταύτης ἀποσφιγγούσης τὰς φλέβας καὶ χαλώσης. Χαλώσης μὲν οὖν, ἐρυθρὰ τὰ χρώματα (melius σώματα) γίνονται, καὶ διαφανέα. Συναγούσης δὲ, χλωρὰ καὶ πελιδνά. Τὰ τοιαῦτα δὲ παραλλάσσει, ἐκ τῶν παρεόντων ἑκάστῳ χρωμάτων. *Colorumque mutationes contingunt, hoc venas conſtringente et laxante. Laxante igitur colores rubicundi fiunt, bene colorati et pellucidi, conſtringente vero ex virore pallidi et liuidi. Qui certe euariant, prout praeſentes cuique adſunt colores;* partim ab anni temporibus, et aetatibus, ſic enim Hippocr. de humoribus Sect. II. p. 19. τὰ χρώματα οὐχ ὁμοῖα ἐν τῇσιν ὥρῃσιν, οὐδὲ ἐν βορείοισι καὶ νοτίοισιν,

13 ὀξεῖαι, θερμὸν καὶ ὕφαιμον. Αἱ δὲ 14 λευκέρυθροι, εὐφυΐαν, ὅταν ἐπὶ λείου χρωτὸς συμβῇ τοῦτο τὸ χρῶμα. 15 Τὰ δὲ τριχώματα, τὰ μὲν μαλακὰ, δει-

acuti quidem calidum et ſanguineum, albi cum rubore, bonam indolem, quando in laeui corpore accidit hic color. Pili autem, molles quidem timidum: duri autem, for-

οὐδὲ ἐν τῇσιν ἡλικίῃσιν, αὐτὸς πρὸς ἑωυτὸν, οὐδ' ἄλλος ἄλλῳ οὐδέν. Σκεπτέον δὲ ἐξ ὧν ἴσμεν καὶ παρεόντων καὶ ἀτρεμεόντων, περὶ χροιῶν. Καὶ ὅτι αἱ ἡλικίαι τῇσιν ὥρῃσιν ἐμφερέες εἰσὶ καὶ χροιῇ, καὶ τρόπῳ. *Colores neque in anni temporibus, neque in aquilonibus, neque in auſtralibus conſtitutionibus ſimiles ſunt, neque in aetatibus, neque quum ſibi quiſpiam, neque quum alter ad alterum confertur. Spectandi autem ſunt colores ex his, quae praeſentia et quieſcentia eſſe nouimus, quodque aetates anni temporibus, et colore et modo ſimiles ſunt;* partim ab affectuum vehementia, morborumque ferocia, de quibus conſulendi Medici. Pauca huc ſpectantia habet Ariſtoteles quoque, aut quiſquis ſit auctor libelli de coloribus, c. 6. *de colore pilorum, pennarum et cutum.*

13. Ὀξεῖαι) Agnoſcit etiam Interpres, *acuti quidem*: ſed quum parum ad colores quadret ea lectio, vereor ne perperam ſubſtituta ſit pro ἐρυθραὶ aut πυῤῥαί: vt infra *Sylb.* Viuidi autem colores conſpiciuntur in facie, ſi vaſa ſanguifera tenuitatem ſubtilitatemque cutis permeant.

14. Λευκερυθροὶ, εὐφυΐαν) Color ex albo rubeſcens bonam indolem notat. Oritur ille color, ſi mixta eſt portio aliqua pituitae cum ſanguine eius calorem retundens; vnde quoque bona indoles producitur.

15. Τὰ δὲ τρ.) Latina editio habet nouam ſectionem cum peculiari titulo, *De pilis. Sylb.* Veteres in eo conſentiunt pilos oriri ex humoribus, cf. Hippocr. de natura pueri Sect. III. p. 21. ὁκοίην ἂν ἡ σὰρξ ἰκμάδα ἕλκῃ, ἤν τε λευκὴν, ἤν τε πυῤῥὴν, ἤν τε μέλαιναν, τοιαύτη τὴν χροίην καὶ ἡ θρὶξ γίνεται. *Qualem humorem caro attraxerit, album, ſiue flauum, ſiue nigrum, talem etiam colorem capillus imbuit.* Iam non curamus colorem pilorum, ſed dumtaxat reſpicimus prima verba, humores capillis pro-

δειλόν· τὰ δὲ σκληρὰ, ἀνδρεῖον. Τοῦτο δὲ τὸ σημεῖον εἴληπται ἐξ ἁπάντων τῶν ζώων. Δειλότατον μὲν γάρ ἐστιν ἔλαφος, λαγωὸς, πρόβατα, καὶ τὴν τρίχα μαλακωτάτην ἔχει· Ἀνδρειότατον δὲ ὁ λέων, ὗς ἄγριος, καὶ τρίχα σκληροτάτην φέρει. Ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς ὄρνισι τὸ αὐτὸ τοῦτο ἰδεῖν, καθόλου τε γὰρ ὅσοι μὲν σκληρὸν τὸ πτερὸν ἔχουσιν, ἀνδρεῖοι· ὅσοι δὲ μαλακὸν, δειλοί. Καὶ κατὰ μέρη ἐστὶ ταὐτὸ τοῦτο ἰδεῖν, ἔν τε τοῖς ὄρτυξι, καὶ ἐν τοῖς ἀλεκτρυόσιν. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν γενῶν τῶν ἀνθρώπων ταὐτὸ τοῦτο συμπίπτει. Οἱ μὲν γὰρ ὑπὸ

tem. Hoc autem ſignum ſumtum eſt ex omnibus animalibus. Timidiſſimum enim eſt ceruus, lepus, ouis, et pilum molliſſimum habent: fortiſſimum autem, leo, aper, et pilum duriſſimum habent. Eſt autem et in auibus hoc idem videre. Vniuerſaliter enim, quaecumque quidem habent duram pennam, fortes: quaecumque autem mollem, timidae. Et particulariter eſt hoc quidem videre, in coturnicibus, et in gallis: ſimiliter autem et in generibus hominum hoc idem accidit. Qui-

creandis eſſe aptos. Itaque, ſi propter humores calor innatus maiori adeſt copia, ſicci atque duri erunt capilli, calor ſiquidem humiditatem imminuit, imminuta autem humiditate atque aucto calore, alacris fit homo ac fortis. Si vero propter humores calor innatus imminutus eſt, humores etiam magis influunt in capillos, eoſque reddunt molliores, ipſaque illa mollities declarat defectum caloris, et ſignum eſt timiditatis. Vide et Herm. Follinum in Spec. nat. hum. c. 14. propoſ. 12. p. 37. ſq.

ὑπὸ ταῖς ἄρκτοις οἰκοῦντες, ἀνδρεῖοί τέ εἰσι καὶ σκληρότριχες· [16] οἱ δὲ πρὸς μεσημβρίαν, δειλοί τε, καὶ μαλακὸν τρίχωμα φέρουσιν· Ἡ δὲ δασύτης ἡ περὶ τὴν κοιλίαν, λαλιὰν σημαίνει. Τοῦτο δὲ ἀναφέρεται εἰς τὸ γένος τῶν ὀρνίθων. [17] Ἴδιον γὰρ ὀρνιθος

cumque enim apud ſeptemtrionem habitant, fortes ſunt, et durorum pilorum. Qui autem apud meridiem, timidi, et mollem pilum habent Piloſitas autem, quae eſt circa ventrem, loquacitatem ſignificat: hoc autem refertur ad genus auium. Proprium enim

16. Οἱ δὲ πρὸς μεσημβρ.) Anni tempeſtatum mutationes, regionis naturam, ſitum locorum, differentiam quoque aliquam penes homines efficere, diuinus vidit Hippocr. de aere, loc. et aqu. Sect. III. p. 71. τὰ δὲ ἔθνεα ταῦτα, ταύτῃ διαφορὰ αὐτὰ ἑωυτέων μᾶλλόν ἐστι τῶν προδιηγημένων, διὰ τὰς μεταβολὰς τῶν ὡρέων καὶ τῆς χώρης τὴν φύσιν, *Atque hae quidem gentes, cum propter anni tempeſtatum mutationes, tum ob regionis naturam, longe magis inter ſe differunt, quam quae ante ſunt enarratae.* Et non video quid obſtet, quo minus aſſeramus, et in minimis rebus, atque adeo in pilis hanc differentiam fieri conſpicuam. Sicuti enim terra, ita plantae, et ſicuti natura hominis, ita quoque ſunt pili, qui ſane plantis ſunt quam ſimillimi.

17. Ἴδιον γὰρ ὀρνιθος etc.) Hanc ſententiam ita transfert Herm. Follinus l. 1. p. 38. *Proprium ſiquidem auis eſt, quod ad corpus quidem ſpectat, hirſutum habere ventrem; quod vero ad ingenium garrulum.* Noſter interpres λαλιὰν vertit *loquacitatem*, vterque intelligit vitium illud ſermonis, quod eleganter depinxit peculiari capite Theophraſtus in Charact. eth. vnde Catonis illud de M. Coelio; *numquam tacet, quem tenet morbus loquendi.* Διανοίας vero vocem, quam expreſſit interpres per *intellectum*, mallem cum Follino *ingenium* reddere, loquacitas ſiquidem magis ex ingenio, quam ex intellectu proficiſcitur.

θος τῶν περὶ τὸ σῶμα, ἡ δασύτης ἡ περὶ τὴν κοιλίαν· τῶν δὲ περὶ διάνοιαν, ἡ λαλία. Ἡ δὲ σάρξ, ἡ μὲν σκληρὰ καὶ εὐεκτικὴ [18] φύσει, ἀναίσθητον σημαίνει· ἡ δὲ λεία, καὶ εὐφυέα καὶ ἀβέβαιον, ἐὰν μὴ ἐπὶ ἰσχυροῦ σώματος, καὶ τὰ [19] ἀκρωτήρια ἐγκρατῆ ἔχοντος τοῦτο συμβῆ. [20] Αἱ δὲ κινήσεις, αἱ μὲν

auis eſt eorum, quae ſunt circa corpus, piloſitas, quae circa ventrem eſt; eorum autem, quae ſunt circa intellectum, loquacitas. Caro autem, dura quidem, et habitus boni, inſenſibilem ſignificat: mollis autem et ingenioſum, et inſtabilem, niſi in forti corpore, et habenti extremitates fortes hoc accidit. Motus

et ingenium de pſittacis aliiſque auibus loquacibus dici poteſt, non aeque tamen intellectus.

18. Φύσει) Leon. et Iſingr. εὐεκτικὴ φύσις: minus conuenienter. *Sylb.* Aldina quoque et Auerroes in margine habent εὐεκτικὴ φύσις.

19. Ἀκρωτήρια ἐγκρατῆ) Repetitur etiam infra c. III. ἀκρωτήρια μεγάλα, καὶ ἐγκρατῆ, et paulo poſt pro eodem ἰσχυρότερα. *Sylb.* In vniuerſum h. l. extremas et maiores corporis partes ἀκρωτήρια appellat Ariſtoteles, alias autem adnotante Gorraeo in Defin. med. p. 18. hoc nomine Ariſtoteles nominat extremas partes digitorum ſub vnguibus latentes, et extremas partes oſſium.

20. Αἱ δὲ κινήσεις, etc.) Motus corporis tribus potiſſimum abſoluitur rebus, ingreſſu, ſaltu, et curſu. Tarditas autem motus ex remiſſo ſpirituum impulſu oritur, atque animi frigiditatis, ſocordiae et pigritiae ſignum eſt, quod ſub nomine μαλακῆς διανοίας intelligit Ariſtoteles. Celeritas vero motus originem ducit ex concitato ſpirituum impulſu, proindeque concitatum notat animum. Confirmat haec Hippocr. de morbo ſacro ſect. III. p. 89. ὁ δὲ ἐς τὰς φλέβας ἀὴρ, ξυμβάλλεται ἐς τὰς κοιλίας ἐσιὼν, καὶ ἐς τὸν ἐγκέφαλον. καὶ οὕτω τὴν φρόνησιν καὶ τὴν κίνησιν τοῖσι μέλεσι παρέχει. Ὥς τε ἐπειδὰν ἀποκλεισθῶσιν, αἱ φλέβες τοῦ ἤερος ὑπὸ τοῦ φλέγματος, καὶ μὴ παραδέχωνται, ἄφωνον

μὲν νωθρὰν, μαλακὴν διάνοιαν· αἱ δ' ὀξεῖαι, ἔνθερμον. [21] Ἐπὶ δὲ τῆς φωνῆς ἡ μὲν βαρεῖα καὶ ἐπιτεινομένη, ἀνδρεῖον. Ἡ δὲ ὀξεῖα καὶ ἀνειμένη, δειλόν.

autem, tardi quidem, mollem intellectum: acuti vero, calidum, In voce autem grauis quidem et intensa, fortem: acuta autem, et re-

καθιστᾶσι καὶ ἄφρονα τὸν ἄνθρωπον. *Aer vero* (qui videlicet ore et naribus trahitur, cerebrum petit, et ad pulmones, venasque fertur) *qui ad venas peruenit, cerebrum subiens ad ventriculos accedit sicque intelligentiam et motionem membris praebet. Quare vbi pituita a venis aerem incluserit, eumque minime admiserit, voce defectum et minime intelligentem hominem efficiunt.* Vnde ob celeritatem Piso laudatur, de quo Velleius Paterculus, L. II. c. 98. in fine. Nemo *magis, quae agenda sunt sine vlla ostentatione agendi*, fuit; et de tarditate Gnatho, apud Terent. in Eunucho Act. V. sc. 9. v. 48., incusatur sic: *Fatuus est insulsus, tardus; stertit noctesque et dies.* Inaequalis vero motus, modo celerior, modo tardior, qui morum instabilitatem, quae est vitii comes vel dispositionis prauae, vid. Aristot. Ethic. IX. c. 4. designat. Catilinam ita incedere consueuisse autor est Sallustius c. XV. sect. 5.: *Igitur*, ait, *color ei exsanguis, foedi oculi, citus modo, modo tardus incessus; prorsus in facie vultuque vecordia inerat.*

21. Ἐπὶ δὲ τῆς φωνῆς etc.) Vox acuta et grauis varias causas habet, nam vel crassities amplitudoque arteriae vocem reddit grauem, et angustia et breuitas, acutam, vel aer magis dilatans arteriam asperam, efficit grauem vocem, vel aer cogens restringensque, acutam, vel fit ex concitato et remisso motu. In priori casu adest calor, in posteriori frigus, vnde et fortitudo, et timiditas recte his dispositionibus tribuuntur. Plures sunt vocis differentiae, quas recenset Aristot. de gener. animal. L. V. c. 7. et Ptolem. in Harmonicorum L. I. c. 3. cf. H. Follini Spec. nat. hum. c. 20. prop. 65. p. 88.

λόν, [22] Τὰ δὲ σχήματα, καὶ τὰ παθήματα τὰ ἐπιφαινόμενα ἐπὶ τῶν προσώπων, [23] κατὰ τὰς ὁμοιότητας λαμβάνεται τῷ πάθει. Ὅταν γὰρ πάσχῃ τι, γίνεται οἷον εἰ τοιοῦτον ἔχοι ὅταν τις ὀργίζηται, ὀργίλον τὸ σημεῖον τοῦ αὐτοῦ γένους. [24] Τὸ δὲ ἄρρεν τοῦ θήλεος μεῖζον καὶ ἰσχυρότερον· Καὶ

missa, timidum. Figurae autem et passiones, quae apparent in facie, secundum similitudines accipiuntur passionis: quando enim, dum patitur, aliquid fit, vt si hoc habet, quando aliquis irascitur, irascibile signum eiusdem generis. Mas autem femina maior est, et

22. Τὰ δὲ σχήματα etc.) *Species, color et figurae oris.* Haec appellatio desumta est ex scholis Geometrarum, qui σχήματα adhibent in demonstrationibus, *lineas, lineamenta* commode reddere poteris. Omnis autem affectus diuersitatem in lineis corporis producit, de quibus alio loco.

23. Κατὰ τὰς ὁμοιότητας etc.) Camot. κατὰ τὰς ὁμοιότητας λαμβάνεται τῶν παθῶν. Seqq. verba paulo conuenientius πάσχοντί τις et mox ἔχοι τις ὅταν ὀργίζηται. Sic enim interpres vertit: *quando enim, dum patitur aliquid fit: vt si hoc habet, quando aliquis irascitur.* Vide Adamant. c. 1. τοιαῦτα εἴ τις ἔχει. *Sylb.* Du Vallius testatur MS. quoque habere τῶν παθῶν.

24. Τὸ δὲ ἄρρεν, etc.) Lucem capiunt haec ex Hippocrate, qui Aphoris. Sect. VII. Aph. 43. dicit: γυνὴ ἀμφιδέξιος οὐ γίνεται, *mulier non fit ambidextra*, i. e. quae vtraque manu tamquam dextra vtitur, hacque ratione docet, sexus feminei imbecillitatem esse et in eo conspicuam, quod et in sinistra manu influxus caloris et spirituum defectum sentiant. Sed aliud quoque argumentum est in promtu ex sect. V. Aph. 48. Ἔμβρυα, τὰ μὲν ἄρσενα ἐν τοῖσι δεξιοῖσι, τὰ δὲ θήλεα ἐν τοῖσιν ἀριστεροῖσι μᾶλλον, *Foetus mares dextra vteri parte, feminae sinistra magis gestantur,* quo innuit

Καὶ τὰ ἀκρωτήρια τοῦ σώματος, ἰσχυρότερα, καὶ [25] λιπαρώτερα, καὶ εὐεκτικώτερα, καὶ βελτίω κατὰ πάσας τὰς ἀρετάς. [26] Ἰσχυρότερα δὲ τῶν ἐπὶ τοῖς μέρεσι σημείων ἐστὶ, καὶ ἐν τοῖς [27] ἤθεσι, τοῖς

ἐν

fortior, et extrema corporis fortiora, et crassiora, et habitus melioris, et potiora secundum omnes virtutes. Signis autem, quae sunt in partibus corporis, fortiora sunt ea,

mares robustiores biliosiores, et sanguine magis praeditos esse feminis, quia dextra ipsis vteri pars, vtpote ob hepatis viciniam calidior, et nutrimentum calidius habens, assignata est: feminas vero frigidiores, quia sinistra frigidior et nutrimentum frigidius habens, eae gestantur, qua sanguis, propter vrinam aquosus redditus, infirmitatem illis conciliavit. Quamquam haec ex artis obstetriciae praeceptis non omnino vera censenda sunt, tamen hoc verum est, corporis structuram feminarum esse tenuiorem, molliorem, humidiorem, et proinde frigidioris temperiei, animamque propter innati caloris spirituumque penuriam magis laborare imbecillitatibus quam virorum. Vide Follinum l. l. c. 8. prop. 1. 2. 3. 4.

25. Λιπαρώτερα) Pro λιπαρώτερα Interpres habet, *crassiora*, λιπαρώτερα minus belle quadrat ad ἀκρωτήρια. Confer haec cum iis, quae Philosophus in Hist. Animal. tradit sub finem Lib. IV. et initio L. IX. vbi prolixius de vtriusque sexus proprietatibus disserit. *Sylb.* Auerroes et Interpres παχύτερα legisse videntur, quam ego lectionem praeferrem, si MS. et impressorum librorum auctoritas accederet.

26. Ἰσχυρότερα) Auerroes hic cap. V. inchoat inscriptum: *Inueniendorum ex signis Habituum, et Passionum modi duo.*

27. Ἤθεσι, τοῖς ἐν τοῖς ἐπιφ.) Conuenientius fortasse ἤθεσι τοῖς ἐκτὸς ἐπιφαιν. vt supra, τὰ σχήματα — ἐπιφαινόμενα ἐπὶ τῶν προσώπων. Interpres parum belle, *quae accipiuntur manifesta in moribus. Sylb.* Auerroes huic sententiae magis accedere videtur, sic enim: *quae accipiuntur in moribus mani-*

ἐν τοῖς ἐπιφαινομένοις λαμβανόμενα· καὶ ([28] τὰ) κατὰ τὰς κινήσεις καὶ τὰ σχήματα. Ὅλως δὲ [29] τὸ ἑνὶ μὲν πιςεύειν τῶν σημείων, εὔηθες· Ὅταν δὲ πλείω συμφωνοῦντα καθ' ἑνὸς λάβῃ, μᾶλλον ἤδη κατὰ τὸ εἰκὸς ἄν τις ὑπολάμβανοι ἀληθῆ εἶναι τὰ σημεῖα. Ἔςι δὲ ἄλλος τρόπος, καθ' ὃν ἄν τις φυσιογνωμονοίη· Οὐδεὶς μὲν τοι ἐπικεχείρηκεν· [30] οἷον εἰ ἀνάγκη ἐςὶ τὸν ὀργίλον καὶ τὸν δυσάνιον, [31] καὶ μικρὸν

quae accipiuntur manifesta in moribus: et secundum motus, et figuras. Omnino autem vni quidem signorum credere stultum est. Quando autem plura conueniunt, quae sunt in vno, magis vtique conueniet, vt quis accipiat vera esse signa. Est autem alius etiam modus, secundum quem aliquis physiognomizet. Nullus tamen aggressus est. Vt si necesse sit iracundum, et tristem, et paruum,

festis. Du Vallius quoque monet, quosdam dare τοῖς ἐκτὸς ἐπιφ.

28. Τὰ) Deest in editione Aldina.

29. Τὸ ἑνὶ etc.) Signorum ratio vtique est habenda, atque distinguendum inter signa communia, et propria, et quidem propria vel ἁπλῶς, vel κατ' ἁρμονίαν, siue συμφωνείαν.

30. Οἷον εἰ) Agnoscit idem Interpres, vt si necesse sit. Sed haud scio an rectius coniuncte legatur οἷονεί. *Sylb.* Auerroes vulgatam lectionem retinet, sed Sylburgii coniectura textui conueniens est, quem exemplis illustrare videtur Aristoteles.

31. Καὶ μικρὸν) Interpres quoque μικρὸν agnoscit, *et paruum secundum morem*: quum procul dubio legendum sit πικρὸν, vt infra c. III. Πικρὸς, τὸ πρόσωπον σεσηρώς. *Sylb.* Auerroes et Aldus etiam μικρὸν, Du Vallius vero animaduertit quosdam dare πικρὸν, vnde coniectura Sylburgii fulcitur.

μικρὸν τὸ ἦθος, φθονερὸν εἶναι, εἰ καὶ μὴ ἐστὶ [32] φθονεροῦ σημεῖα, ἐξ ἐκείνων δὲ τῶν προτέρων ἐνδέχοιτο ἂν τῷ φυσιογνώμονι καὶ τὸν φθονερὸν εὑρίσκειν. Μάλιστα μὲν, ὅταν ὁ τοιοῦτος ἴδιος τρόπος εἴη πεφιλοσοφηκότος. Τὸ γὰρ δυνάσθαι τινῶν ὄντων [33] ἀναγκαῖον εἶναι, ἴδιον ὑπολαμβάνοιμεν φιλοσοφίας· ὅπερ [34] ἐστὶν, ὅτε ἐναντιοῦται τούτῳ κατὰ τὰ πάθη φυσιογνωμονεῖν καὶ τὰ κακά. [35] Περὶ φωνῆς κατὰ μὲν τὸ πάθος ἐπισκοπῶν, ὀξεῖαν οἰηθείη ἂν τις δυεῖν ἕνεκεν τιθέναι τοῦ θυμοειδοῦς. Ὁ γὰρ

ſecundum morem inuidum eſſe, et ſi non ſint inuidi ſigna: ex illis autem prioribus contingat vtique phyſiognomoni et inuidum invenire. Maxime quidem, quando talis proprius modus fuerit philoſophantis. Poſſe enim quibuſdam exiſtentibus neceſſarium eſſe, proprium putamus philoſophiae. Quod contrarium eſt huic quandoque, iuxta paſſiones phyſiognomonizare et mala. Secundum paſſiones intendens quiſpiam acutam putarit duplicem ob cauſam iracundi vocem ponendam

32. Φθονεροῦ σημεῖα) Camot. φθονεροῦ εὑρίσκειν σημεῖα. *Sylb.* Quam lectionem MSS. codicum eſſe Du Vallius prodit, Auerroes et Interpres vulgatam ſequuntur.

33. Ἀναγκαῖον εἶναι, ἴδιον) Du Vallius coniicit legendum eſſe, τὸ ἀναγκαῖον εἶναι ἰδεῖν, vel εὑρίσκειν ἴδιον, quod et melius.

34. Ἐστιν, ὅτε) Rectius ἐστιν ὅτε: Vt Interpr. *quod contrarium eſt huic quandoque iuxta paſſiones phyſiognomizare et mala. Sylb.* Auerroes, *Quod eſt, quando contraria ſunt huic iuxta paſſiones, phyſiognomizare etiam mala.*

35. Περὶ φωνῆς) Auerroes hic dubitationem aliquam proferri ab Ariſtotele aſſerit, et quidem recte.

Ὁ γὰρ ἀγανακτῶν καὶ ὀργιζόμενος, [36] ἐπιτείνειν εἴωθε τὸν φθόγγον καὶ ὀξὺ φθέγγεσθαι· ὁ δὲ ῥαθύμως διακείμενος, τόν τε τόνον ἀνίησι, καὶ βαρὺ φθέγγεται. Τῶν δ' αὖ ζώων τὰ μὲν ἀνδρεῖα, βαρύφωνά ἐστι· τὰ δὲ δειλὰ, ὀξύφωνα. Λέων μὲν καὶ ταῦρος, καὶ κύων [37] ὑλακτικὸς, καὶ τῶν ἀλεκτρυόνων οἱ εὔψυχοι, [38] βαρύφωνοι φθέγγονται· ἔλαφος δὲ καὶ λαγωὸς ὀξύφωνά ἐστιν. [39] Ἀλλ' ἴσως καὶ ἐν τούτοις κρεῖσσόν ἐστι μὴ ἐν τῷ βαρεῖαν ἢ ὀξεῖαν

esse. Indignatus enim, et iratus, distinguere consueuit vocem, et acute loquitur: qui autem remissus stat, remittit vocem, et grauiter loquitur. Rursus autem animalium fortia quidem, grauis vocis sunt, timida autem, acutae vocis. Leo quidem, et taurus, et canis latrabilis, et gallorum, qui sunt boni animi, grauiter vociferantur. Ceruus autem, et lepus, acutae vocis sunt. Sed forte et in his melius est, non eo quod ipsorum vox est

36. Ἐπιτείνειν) *Distinguere*, minus recte Interpres, mallem *intendere* cum Auerroe, vi oppositi τὸν τόνον ἀνίησι. Magis etiam placet Auerrois totius huius periodi translatio, sic enim: *Indignatus enim, et iratus intendere consueuit vocem, et acute loqui, segniter autem dispositus remittit vocem, et grauiter loquitur.*

37. Ὑλακτικὸς) latrabilis. Proprie de canibus dicitur irritatis; pro quo Attici ἀῤῥίζειν et ἀῤάζειν, quum tunc τὸ ἀρ sonant. Vide Ammon. de similibus et different. vocab. in voce, φωνεῖν, Ἀῤῥίζειν δ' ἐπὶ κυνῶν, παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, ἀπὸ τῆς ἀρ φωνῆς· παρ' ἡμῖν δ' Ὑλακτεῖν λέγεται.

38. Βαρύφωνοι) Camot. βαρύφωνα φθέγγονται. Rectius fortasse βαρύφωνον. *Sylb.* Auerroes βαρυφώνως legisse videtur.

39. Ἀλλ' ἴσως) Auerroes in margine notat, hic superioris dubitationis solutionem incipere.

ὀξεῖαν εἶναι [40] τὴν φωνὴν αὐτῶν, ἀνδρεῖον, ἢ δειλὸν τιθέναι, ἀλλ' ἐν τῷ τὴν μὲν ἐῤῥωμένην, ἀνδρείου· τὴν δὲ ἀνειμένην καὶ ἀσθενῆ, δηλοῦ ὑποληπτέον εἶναι. Ἔϛι δὲ κράτιϛον, ὅταν τὰ σημεῖα μὴ ὁμολογούμενα, ἀλλ' ὑπεναντιούμενα, μηδὲν τιθέναι, εἰ μή ἐϛι [41] τῶν διῃρημένων ποῖα ποίων πιϛότερα· καὶ μάλιϛα μὲν εἰς εἴδη, ἀλλὰ μὴ εἰς ὅλα τὰ γένη ἀναφέρειν. Ὁμοιότερα γάρ ἐϛι τῷ ζητουμένῳ. Οὐ γὰρ ὅλον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων φυσιογνωμονοῦμεν, [42] ἀλλὰ τίνα τῶν ἐν τῷ γένει.

ΚΕΦ.

acuta, et grauis, fortem aut timidum ponere: ſed arbitrandum eſt, fortem quidem fortis, remiſſam autem et imbecillem timidi. Eſt autem potiſſimum, quando ſigna non ſunt confeſſa, ſed ſubcontrariantia, nihil ponere, niſi ſint diſcrepantium inter ſe, alia credibiliora aliis. Et maxime quidem in ſpeciem, ſed non in tota genera referre decet: ſimiliora enim ſunt quaeſito. Non enim totum genus hominum phyſiognomizamus, ſed quaedam ſunt in genere.

40. Τὴν φωνὴν) Omnes fere Interpretes Ammonium ſequuti l. l. in voce φωνεῖν, vbi dicit, φωνεῖν μὲν γὰρ ἐπὶ ἀνθρώπων λέγεται, aſſerunt non alio quam hoc ſenſu occurrere hanc vocem, ſed falluntur egregie; nam non Matthaeus ſolum in comment. c. XXVI. v. 71. Καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε, ſed et locus noſter quod de aliis quoque dicatur animalibus docet.

41. Τῶν διῃρημένων) Camot. τῶν δι' εἰρημένα: parum congruenter. Interpres vertit: *niſi ſint diſcrepantium inter ſe alia aliis credibiliora. Sylb.* Auerroes interpretem ſequutus eſt.

42. Ἀλλὰ τίνα etc.) Melius placet Auerrois tranſlatio, quam Interpretis, ſic enim reddit, *ſed quaedam eorum quae ſunt in genere,* κατὰ πόδα enim ſequitur Ariſtotelem.

Κ Ε Φ. γ'.

[1] Τῶν παθημάτων σημεῖα καθ' ἕκαστον τῶν παθῶν.

[2] Ἀνδρείου σώματος σημεῖα, [3] τρίχωμα σκληρὸν, [4] τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ὀρθὸν, [5] ὀστᾶ καὶ πλευραὶ, καὶ

C A P. III.

Signa affectionum animi sigillatim.

Signa fortis corporis. Pili duri, figura corporis erecta, ossa, et costae, et extrema cor-

C 2

1. Τῶν παθημάτων etc.) Auerroes hic incipit Cap. VI. inscriptum: *Passionum, Habituumue multorum signa.*

2. Ἀνδρείου σώματος etc.) Ideam hominis fortis ex Aristotele repraesentat Herm. Follinus in Spec. hum. nat. p. 118.

3. Τρίχωμα σκληρὸν) Eiusmodi hominem σκληρόθριχα appellant Graeci. H. Follin. l. l. c. 14. p. 38. *pilos asperos* reddit, ac commemorat: septemtrionales populos magnanimos esse, asperrimisque tegi pilis. Duri autem pili deprehenduntur in leone et apro, atque fiunt a siccitate et calore, nimia ex spirituum abundantia prouenientе; vnde fortitudinem notant.

4. Τὸ σχῆμα etc.) Leonicenus mascul. gen. ὀρθὸς, et sic in seqq. τῷ σχήματι μὴ ὀρθός. *Sylb.* Aldus etiam dat ὀρθός. Erectam autem corporis figuram naturae auctorem concessisse homini, non solum, vt distingueretur a ceteris animantibus, sed vt dominii in creaturas recordaret, prorsusque nihil formidaret. Belle Ouid. Metam. L. I. Fab. 2. v. 53. *Pronaque quum spectent cetera animantia terram, Os homini sublime dedit, caelumque videre Iussit et erectos ad sidera tollere vultus.* Nam qui totam lucem totus aspicit, qui cognoscit, Deo nos approbari, illi in futurum parari iubet et aeternitatem proponere, quam cogitationem qui mente concepit, Seneca auctore, Ep. CII. *nullos horret exercitus, non terretur tuba, nullis ad timorem minis agitur.*

5. Ὀστᾶ καὶ πλευραὶ etc.) Eiusmodi autem debet esse magnitudo, quae musculo-

καὶ τὰ ἀκρωτήρια τοῦ σώματος ἰσχυρὰ καὶ μεγάλα, 6 καὶ κοιλία πλατεῖα καὶ προσεσταλμένη· 7 Ὠμοπλάται πλατεῖαι καὶ διεστηκυῖαι, οὔτε λίαν συνδεδεμέναι, οὔτε παντάπασιν ἀπολελυμέναι· 8 Τράχηλος ἐῤῥωμένος, οὐ σφόδρα σαρκώδης· 9 τὸ στῆθος σαρ-

poris fortia, et magna, et venter amplus, et contractus ad se, armi lati, et distantes, nec valde colligati, nec omnino dissoluti, collum forte, non vehementer carnosum, pectus

rum conueniat robori, si enim nimia esset magnitudo, musculi quoque cum corpore in nimiam excrescerent molem. Spirituum autem inopia vt plurimum magnam molem corporis comitatur, vnde et absentia fortitudinis suspicatur. Et verum est adagium: *homo longus raro ingeniosus*, imo etiam raro fortis. Distinguendum tamen est robur secundum Aristot. Polit. L. I. c. 6. in robur ad necessarios vsus ac seruilia opera, et in robur ad ciuiles vsus, opportunitatesque belli ac pacis adaptatum.

6. Καὶ κοιλία πλατεῖα etc.) Amplitudo ventris requiritur propter dorsi amplitudinem, pectorisque magnitudinem. Contractum autem dicit, vt distinguatur hoc signo ab obeso ac vorace. Amplus vero venter sufficienti cibo conseruatus, robur sustentat.

7. Ὠμοπλάται etc.) Humeri lati ad brachiorum motum validum pertinent: brachia enim tum humeris ac spatulis nituntur, vt parti immobili, quae exigitur in motu: at valido motui non nisi valida pars resistit. Fortitudinem autem designari, et res ipsa declarat, et Homer. comprobat Odyss. XVIII. v. 52. seqq. Φαῖνε δὲ μηρούς καλούς τε μεγάλους τε, φάνεν δὲ οἱ εὐρέες ὦμοι, Στήθεά τε στιβαροί τε βραχίονες, *ostendit autem crura pulcraque magnaque. Apparuerunt autem ei lati humeri, Pectoraque fortiaque brachia.*

8. Τράχηλος etc.) Collum forte, ex crassitie ossium scilicet, et musculorum, qui collo adhaerent, magnitudine, et quod ad motum brachiorum simul concurrit. Gracile contra collum imbecillitatem motuum significat.

9. Τὸ στῆθος etc.) Propter calorem naturalem pectus

σαρκῶδές τε καὶ πλατύ· [10] ἰσχίον προσεσταλμένον· [11] γαστροκνημίαι κάτω προσεσπασμέναι· [12] ὄμμα χαροπὸν, οὔτε λίαν ἐπτυγμένον, οὔτε παντάπασι

carnoſum, et latum, coxa contracta, pectten deorſum contractum, oculus charopus, nec valde expanſus, nec omnino clau-

dilatatur et amplum fit, et homini animus calore conciliatur.

10. Ἰσχίον) Pro ἰσχίον Interpr. legit γένειον, *gena.* Polemo c. 1. περὶ εἴδους ἀνδρείου, habet μέτωπόν τέ λεῖον, et Adamantius περὶ εἴδων ἀνθρωπείων, μέτωπον οὔτε λεῖον, non multum abſimile ἐπισκύνιον ap. eumdem Polem. c. 6. ἐπισχοίνιον et Adam. c. 10., ἐπισκύνιον βαρύ. *Sylb.* Auerroes in margine notat, quosdam legere *gena*, quae lectio melior, quum poſtea ἰσχίον occurrit. Sed nihil muto. Aldus hic et paulo poſt ἰσχύον vitioſe, procul dubio ex operarum errore. Follin. l. l. p. 119. reddit: *optima coxarum compactio.* Ἴσχιον autem ſecundum Suidam eſt, τὸ κοῖλον τοῦ γλουτοῦ, ἐν ᾧ ἡ κοτύλη στρέφεται, *caua pars femoris, in qua caput ipſius voluitur.* Hoc quoque Homerus dicit Iliad. ε. v. 305. ſq. Τῷ βάλεν Αἰνείαο κατ' ἰσχίον, ἔνθα τε μηρὸς Ἰσχίῳ ἐνστρέφεται· κοτύλην δέ τε μιν καλέουσι. *Hoc iecit Aeneae per vertebrum, vbi femur Vertebro inuertitur, vertebrum vero ipſum vocant.*

11. Γαστροκνημίαι etc.) Poſterior tibiae pars carnoſa ſic dicitur, quoniam veluti venter tibiae eſt: forma γαστροκνήμιον quoque occurrit. Follinus reddit: *ſurarum muſculi ad inferiora depulſi*, quippe qui toti corpori firmitatem conciliant.

12. Ὄμμα χαροπὸν) Rufus Epheſius quatuor colores tribuit illi parti oculi, quae contigua eſt pupillae vsque ad album, videlicet μέλαν, *nigrum*, πυῤῥὸν, *rufum*, γλαυκὸν, *caeſium*, et χαροπ.ν *fuluum*, qui eſt color pilis ſubalbidis cameli ſimilis, vel lapidi, quem ὀνυχίτην appellant v. Actuar. περὶ οὔρων L. I. c. 8. Ariſtot. autem de gener. animal. L. V. c. 1. caeſios oculos imbecilles eſſe ſcribit, charopos autem validam indicare naturam; quia naturam in tota ſua integritate deſignant. Fol-

σι συμμῦον· [13] αὐχμηρότερον τὸ χρῶμα τὸ ἐπὶ τοῦ σώματος· [14] ὀξὺ μέτωπον, εὐθὺ, οὐ μέγα· [15] ἰσχίον οὔτε λεῖον, οὔτε παντάπασι ῥυτιδῶδες.

Δειλοῦ σημεῖα, [16] τριχωμάτιον μαλακὸν, τῷ σώματι συγκεκαθικὸς, οὐκ ἐπισπερχές· αἱ δὲ γαστρο-

sus, squallidior color in corpore, acuta frons, recta, non magna: gena, neque laeuis, neque omnino rugosa.

Signa timidi. Pili molles, corpore inclinatus, non erectus, quae sunt sub vm-

lin. p. 119. magis virtutem quam colorem expressit oculi: *formidabiles oculi, nec admodum corrugati, nec omnino expansi, vel explicati.*

13 Αὐχμηρότερον etc.) Mallem reddere *colorem quasi adustum*; nam αὐχμὸς est siccitas ex vehementi aestu, et ille αὐχμός oritur apud fortem ex nimio calore interno. Nostrates: *ein martialisches Ansehen.*

14. Ὀξὺ μετώπον etc.) Bene Follin. l. c. *frons eminens, atque erecta, non tamen magnitudine prodigiosa. Frontem autem* Plinius H. N. L. X. c. 51. (37.) *tristitiae, hilaritatis, clementiae et severitatis indicem* appellat, et Cicero de Legib. L. I. c. 8. *Et is qui appellatur vultus — indicat mores.* Iam vero affectiones forti tributae, ex calido innato sunt, quod assurgendo erectam, et se non nimium distribuendo non adeo magnam efficit frontem. In magna autem fronte confluere humores et spiritus in anteriorem partem Aristot. de partib. animal. L. II. c. 10. affirmat.

15. Ἰσχίον οὔτε etc.) Auerroes; *natis neque lenis, neque omnino rugosa.* Follin. *coxae nec admodum leues, nec omnino rugosae.* Vterque male, nam λεῖος est *laeuis, planus*, quod et ex opposito ῥυτιδῶδες colligendum. Eiusmodi autem coxae robustos musculos designant.

16. Τριχωμάτιον μαλ. etc.) Ex frigiditate omnia haec deducenda sunt, et leporis natura. Follin. l. l. *Lenitudo pilorum; eorumdem ad corporis cutim concidentia, atque in crescendo tarditas incredibilis, surae ad superiora reuulsae.*

γαστροκνημίαι ἄνω ἀνεσπασμέναι· περὶ τὸ πρόσωπον ὕπωχρος· [17] ὄμματα ἀσθενῆ, καὶ [18] (εἰ) σκαρδαμύττει. Καὶ [19] τὰ ἀκρωτήρια τοῦ σώματος ἀσθενῆ· [20] τὰ σκέλη μικρὰ, καὶ χεῖρες λεπταὶ καὶ μακραί· ὀσφὺς δὲ μικρὰ καὶ ἀσθενής· [21] τὸ σχῆμα σύντονον ἐν ταῖς κινήσεσιν· [22] οὐκ ἰταμὸς, ἀλλ'

bilico ſurſum tracta, circa faciem ſubcroceus, oculi imbecilles, et mobiles, et extrema corporis imbecilla, et crura parva, manus longae, et ſubtiles: lumbi autem parui, et imbecilles, figura contenſa in motibus, non vehemens, ſed ſu-

17. Ὄμματα ἀσθενῆ etc.) Mallem cum Follino reddere: *Languidi oculi, et frequentiſſime nictitantes:* Vern. *Matte Augen.*

18. Εἰ σκαρδαμύττει,) Incluſa εἰ abeſt a Leonic. edit. Camotius melius καὶ σκαρδαμύττοντα, vt paulo infra τὰ γὰρ τάχεως σκαρδαμύττοντα. *Sylb.* εἰ deeſt apud Ald. et Du Vall. σκαρδαμύττοντα in MSS. eſſe affirmat. De voce σκαρδαμύσσειν vide Erotian. in Expoſ. Voc. Hipp voce καρδαμύσσειν, nam vtraque forma occurrit, Gorr. in Def. med. ſumtam a naſturtio ait, quod κάρδαμον dicitur, quo ſi quis vtatur, aſſidue oculis conniuet.

19. Τὰ ἀκρωτήρια) Aldus dat ἀκροτήρια.

20. Τὰ σκέλη etc.) Follin. l. l. *Exigua crura, manus tenues atque prolixae.* Auerroes, *Manus longae et graciles.*

21. Τὸ σχῆμα σύντονον) Follin. *figura in motionibus agilis.* τὸ σχῆμα totius complectitur corporis figuram, qua timidus facile mouetur, tremit, fugamque capeſſere poteſt.

22. Οὐκ ἰταμὸς etc.) Follinus non κατὰ πόδα ſequitur Ariſtotelem, ſic enim: *Quod autem ad mores ſpectat, timidus malus non eſt, licet ſocordia ac ſtupore laboret. Eſt illi vultus inconſtans, atque prae ſe fert triſtitiam.* Pro οὐκ Ald. dat οὐχ.

ἀλλ᾽ ὕπτιος; καὶ [23] τεθαμβηκὼς τὸ ἦθος· τὸ ἐπὶ τοῦ προσώπου εὐμετάβολον, κατηφής.

[24] Εὐφυοῦς σημεῖα, [25] σὰρξ ὑγροτέρα, καὶ ἀπα-

pinus, et ſtupefactibilis: mos, qui eſt in facie, mobilis, ſollicitus.

Ingenioſi ſigna. Caro humidior, et

23. Τεθαμβηκὼς) Rectius, opinor, τεθαμβηκώς· Τὸ ἦθος τὸ ἐπὶ τοῦ προσώπου (vt ſupra c. II. καὶ ἐκ τῶν ἠθῶν, τῶν ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐπιφ. et c. III. καὶ τὸ ἦθος, τὸ ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐπιφ.) εὐμετάβολον, κατηφές. *Sylb.* Du Vallius autem ſic: Melius τεταμβηκὼς τὸ ἦθος τ. ε. τ. π. εὐμετάβολός κ. vel εὐμετάβολον, κατήφες. Eamdem fere formam Homerus tribuit timido Iliad. N. v. 278 ſqq. — ὁ δὲ δειλὸς ἀνὴρ, ὅς τ᾽ ἄλκιμος ἐξεφαάνθη, τοῦ μὲν γάρ τε κακοῦ τρέπεται χρὼς ἄλλυ δις ἄλλῃ Οὐδὲ οἱ ἀτρέμας ἧσθαι. Ἐρητύετ᾽ ἐν φρεσὶ θυμός. Ἀλλὰ μετοκλάζει, καὶ ἐπ᾽ ἀμφοτέρους πόδας ἵζει Ἐν δέ τε οἱ κραδίῃ μεγάλα στέρνοισι πατάσσει Κῆρας οἰομένῳ. Πάταγος δέ τε γίνετ᾽ ὀδόντων. *Et timidus vir, quique fortis apparuerit. Huius enim mali vertitur color alius alio, Neque ei intrepide ſedere compeſcuit in mentibus animus Sed inclinat, et ſuper vtroſque pedes ſedet. Et vere ei cor valde pectoribus pulſat Mortem ferenti, ſtridor autem fit dentium.*

24. Εὐφυοῦς etc.) Follin. l. l. p. 120. Sic: *Bonam indolem nobis oſtendunt caro humidiuſcula, teneriuſculaque, ſed parum robuſta, obeſa autem non nimis.* Duplici autem ſenſu aliquis dici poteſt εὐφυής; primum, qui ex ingenuis prognatus eſt parentibus, quemque ingenuum appellamus, v. Plutarch. de educat. liber. c. I. deinde, cui natura bonam conceſſit indolem, ingenium, quae ſignificatio huius eſt loci.

25. Σὰρξ ὑγρ.) Eiuſmodi caro requiritur, vt ſpiritus eo melius citiuſue per meatus teneros, humidos laxosque ferri poſſint ad ingenii domicilium; ſtricta enim et coarctata caro ſpiritubus impedimenta maxima obiicit, et ingenio inducit tarditatem. Carnem vero ἁπαλοτέραν indicium ingenii perſpicacis eſſe, docet quoque Ariſtotel. de Anima, L. II.

ἀπαλωτέρα, οὐκ εὐεκτικὴ, [26] οὐ δὲ πιμελώδης σφόδρα· [27] τὰ περὶ τὰς ὠμοπλάτας καὶ τράχηλον, ἰσχνό-

mollior, non boni habitus, neque valde pinguis: quae sunt circa musculos scapularum, et

C 5

c. 9. Vocem εὐεκτικὸς de firmo corporis habitu explicat Suidas, et bene Follinus *robustus*. Interpres, *boni habitus*, qui a natura est, et per conseruationem valetudinis simul sustinetur: ambiguitas tamen est in ipsa interpretatione, quasi ii non ingenio pollerent, qui boni sunt habitus. Exemplum quidem Clarani, animo viridis et vigentis, erga quem natura inique se gesserat, atque talem animum male collocauerat, potest huic opponi, sed iam Seneca obseruante ep. XVI. hoc docet: *posse ingenium fortissimum ac beatissimum sub qualibet cute latere.* Igitur et boni habitus corpora, et praui, possunt esse ingeniosa. Mallem tamen, et vti videtur verbis reliquis Aristotelis accommodatius, οὐκ εὐεκτικὴ, *fibris non adeo densis et compactis*, quae conueniunt carni, de qua sermo est.

26. Οὐ δὲ πιμελώδης σφ.) Quamquam pinguedo ex sanguine fiat, tamen frigidae naturae esse intelligitur, vnde nimia pinguedo calorem naturalem imminuit, atque ingenio aduersatur. Quemadmodum enim obesitas corpori in actionibus perficiendis obstaculo est, sic etiam animum in suis turbat operationibus.

27. Τὰ περὶ τὰς ὠμοπλ. etc.) Locus hic laborare aliquo modo videtur, quum enim voces τὰ περὶ τὰς ὠμοπλ. bis occurrant, vel eas duplicem significationem admittere, vel Aristotelem sibi contradixisse asserendum est. Interpres, quem vide, non soluit nodum, neque Auerroes, quem Interpres habet consentientem. Statuimus quidem cum Intp. in priori hemistichio τὰ π. τ. ὠ. esse musculos circa scapulas, quod et Foll. egisse videtur, qui sic: *quae* (sc. carnes) *vero pertinent ad scapulas*, minime vero, quae sunt circa musculos scapularum, vt Interpres reddit satis obscure: at in posteriori, τὰ περὶ τ. ὠ. sunt scapularum li-

ἰσχνότερα, [28] καὶ τὰ περὶ τὸ πρόσωπον· καὶ σύνδετα τὰ περὶ τὰς ὠμοπλάτας, καὶ τὰ κάτω ἀφειμένα· [29] εὔλυτα τὰ περὶ τὰς πλευράς. καὶ [30] τὸ νῶτον ἀσαρκότερον· [31] τὸ σῶμα λευκέρυθρον καὶ καθα-

collum, macriora, et quae ſunt circa faciem, incolligata: quae ſunt circa muſculos ſcapularum, et inferiora, remiſſa: bene ſoluta, quae ſunt circa coſtas: et ſecundum dorſum non carnoſus: corpus album mixto ru-

gumenta ſiue ἀκρωμία, de quibus Rufus in partium hominis nomenclatura, dicit, ſunt, οἱ σύνδεσμοι τῶν κλειδῶν καὶ τῶν ὠμοπλατῶν. Robur huic interpretationi conciliat vox Ariſt. σύνδετα. Ergo verterem: *ligamenta ſcapularum arctius contracta.* Follinus non procul abeſt: *ſcapulae colligatae, atque ad inferiora demiſſae.* Gratiam autem eiuſmodi formae corporis humani tribuiſſe veteres, Terent. auctor eſt, in Eun. Act. II. Sc. 1. v. 22. ſqq. *Demiſſis humeris eſſe, vincto pectore, vt graciles ſient. Si qua eſt habitior paulo, pugilem eſſe aiunt: deducunt cibum. Tametſi bona eſt natura: reddunt curatura iunceas.* Quidni et Gratias in eiuſmodi corporibus reſidere ſtatuamus?

28. Καὶ τὰ περὶ τὸ προσ.) Quae originem ducunt ex calore ſicco, comite agilitatis ſpirituum, quae ſe non patitur grauari a carnis pondere.

29. Εὔλυτα) Agnoſcit etiam Interpres, *bene ſoluta.* Camot. contrario ſenſu, ἄλυτα. *Sylb.* Du Vallius ἄλυτα in MS. eſſe in margine notauit. Εὔλυτα vera lectio, et hac voce reſpicitur ad motum muſculorum intercoſtalium internorum, thoracem exſpirando contrahentium. Liberiorem efficiunt idcirco exſpirationem, et iuuant ingenioſos. Follin. *coſtae ſolutu faciles.*

30. Τὸ νῶτον) Rufus in Nomenclat. νῶτον appellat partem corporis poſteriorem a ceruice vſque ad μετάφρενον. Cf. Polydeuci Onomaſt. de partib. corp. hum. Alii contra partem ceruici ſubiectam, et vt plurimum duodecim comprehenſam vertebris νῶτον nominant.

καθαρόν· [32] τὸ δερμάτιον λεπτόν· [33] τριχωμάτιον μὴ λίαν σκληρὸν, μηδὲ λίαν μέλαν· [34] ὄμμα χαροπὸν, ὑγρόν.

Ἀναισθήτου σημεῖα· [35] τὰ περὶ τὸν αὐχένα καὶ

bore, et purum: cutis ſubtilis: pili non valde duri, vel valde nigri: oculus charopus, humidus.

Inſenſati ſigna. Quae ſunt circa collum

At Ariſtoteles latius ſumit hanc vocem pro tota parte poſteriore ab occipite vſque ad extremum coccygem, triginta quatuor vertebris compacta, Lib. I. hiſt. anim. c. 15. quocum conſentit Feſtus Ant. Rom. L. IV. ab initio.

31. Τὸ σῶμα etc.) Follinus l. l. reddit: *Color ex rubedine et candore conflatus, corpus ſincerum, tenuis cuticula*, quaſi in Graeco eſſet τὸ χρῶμα, ſed quum in voce λευκέρυθρον iam contineatur coloris notio, vox σῶμα retinenda. Color autem ille, mixta aliqua pituitae cum ſanguine portione, eius calorem retundens, prodit, vnde bonae indolis ſignum eſſe poteſt. Τὸ καθαρὸν autem innuit, corpus neque maculis, naeuiſque, neque aliis deformitatibus conſperſum.

32. Τὸ δερμάτιον) Cuticula tenerrima facile perſpirationem, actionibus corporis conuenientem, transmittens.

33. Τὸ τριχωμάτιον etc.) Camot. τρίχωμα τὸ μὴ σκληρ. *Sylb.* Du Vallius MS. auctoritate Camotii firmari lectionem notauit. μὴ δὲ, diviſim Aldus. Niger autem color ex ſucco melancholico oritur, qui per mollitiem pilorum, per ſanguinis affluxum productam, rite temperatur, moderatumque calorem, ingenioſis peculiarem producit. Iam omnes, qui ingenio in literarum doctrinis artibuſque claruerunt liberalioribus, melancholicos fuiſſe tradit Ariſtot. Probl. ſ. 30.

34. Ὄμμα χαρ.) Follin. l. l. *Oculi valde gratioſi, ceterum humidiuſculi.* Non male, nam vultus laetitiam cordis prodens ſic appellatur. De colore per χαροπὸν deſignato ſupra diximus n. 12.

35. Τὰ περὶ τὸν αὐχένα) Nimia enim carnis moles

καὶ τὰ σκέλη σαρκώδη καὶ συμπεπλεγμένα καὶ συνδεδεμένα· 36 κοτύλη στρογγύλη· ὠμοπλάται ἄνω ἀνεσπασμέναι· 37 μέτωπον μέγα, περιφερὲς, σαρκῶ-

et crura, carnoſa, complexa, et colligata: cotyle rotunda: muſculi ſcapularum, ſurſum expanſi: frons magna, circularis, car-

ingenii impedit agilitatem, et qui cibis nimium replentur, et carnoſi fiunt, inepti ſunt ad literarum contentionem.

36. Κοτύλη) Apud Anatomicos ſic dicitur cauitas oſſis profundior, in quam alterum os inſeritur. v. Gorr. in def. med. p. 243. Inſignis eſt locus apud Hom. quem n. 10. laudauimus, oſtendens medicos hanc ſignificationem tribuiſſe huic vocabulo, in Iliad. ε. v. 305 ſqq. Τῷ βάλεν Αἰνείαο κατ' ἰσχίον, ἔνθα τε μηρὸς Ἰσχίῳ ἐνστρέφεται, κοτύλην δέ τέ μιν καλέουσι, Θλάσσε δὲ οἱ κοτύλην, πρὸς δ' ἄμφω ῥῆξε τένοντε, *Hoc iecit Aeneae per vertebrum, vbi femur Vertebro inuertitur, vertebrum vero ipſum vocant, Fregit autem ei vertebrum, ad hoc vtrumque rupit neruum.* Ad Ariſtotelis autem verba quod attinet, plane ignoro, quid ſibi velit Follin. l. l. ſic reddens: *patella rotunda*, non enim video quomodo λεκάνιον, vel ἐπιγονὶς a librariis in κοτύλη permutari potuerit, et editt. omnes, quotquot vidi, refragantur. Auerroes adeo retinuit graecam vocem, *cotyle rotunda.*

37. Μέτωπον μ.) Plures concurrunt cauſae, quae eiuſmodi frontem ſtupiditatis nota ſignant, primo magnitudo, qua multa cerebri ſubſtantia eius cauo ineſſe creditur, ſtupidos reddens homines, deinde rotunditas, quam formam aſinorum frons habet, et tamdem carnis copia ſpirituum inopiam declarans. Ariſtoteles tamen ſibi ipſi contradicere videtur; nam, in Hiſt. Anim. L. I. c. 8. dicit, ὅις μὲν μέγα μέτωπον, βραδύτεροι — — ὅις δὲ περιφερὲς, θυμικοί. *Quibus frons magna, ſegnes,* (ſegnities autem vt plurimum comes eſt ſtupiditatis) *quibus vero rotunda, iracundi.* Quomodo ergo iracundia cum ſtupiditate conuenit? Sed ſalua res eſt, ſi tantum-

σαρκῶδες· 38 Ὄμμα χλωρὸν, κωφόν· 39 κνῆμαι περὶ σφυρὸν παχεῖαι, σαρκώδεις, ϛρογγύλαι· 40 σιαγόνες μεγάλαι, σαρκώδεις· 41 ὀσφὺς σαρκώδης. σκέλη

nosa: oculus croceus: crura circa talum grossa, carnosa, rotunda: mandibulae magnae, carnosae, lumbi carnosi, crura lon-

modo quid μέτωπον sit, definiamus: sic autem Arist. l. l. μέτωπον ἐϛὶ τὸ μὲν ὑπὸ τὸ βρέγμα μεταξὺ τῶν ὀμμάτων, *Frons est sub sincipite posita inter id ipsum et oculos.* Iam uero duplex est rotunditas frontis, nimirum a capillis ad oculos, qualis est frontis asinorum, et deinde a tempore ad tempus, quae iracundiae signum est. Prior ad nostrum, posterior ad laudatum spectat Aristotelis locum.

38. Ὄμμα etc.) Κωφὸν non agnoscit Interpres. *Sylb.* Auerroes, *oculus pallidus, obtusus.* Follin. *Virides oculi ad videndumque ineptissimi.* Paucus siquidem humor influit, atque aciem videndi obtundit.

39. Κνῆμαι etc.) Male Interpres, *crura circa talum,* melius Follinus, *tibiae circa malleolos crassae, carnosae, atque rotundae.* Κνήμη enim est os crassissimum interiori in parte situm, cui soli femur articulatur per διαρθρώσιν. Ipsi annexa est ἡ περόνη sura, fines vero κνήμης καὶ περόνης inferni, qua vtrimque carne priuati et gibbi extraque prominent, σφυρὰ *malleoli* nuncupantur, ab aliis falso *tali.* Vide Galen. de ossibus, c. 22. Nimia autem tibiarum crassities, atque carnositas, ingenii defectum indicat.

40. Σιαγόνες) *Maxillae, mandibulae.* Ephes. Rufus de appellatt. partt. corp. hum. σιαγόνες dictae et παρειαὶ et γνάθοι; quarum altera superior, altera inferior est. Et Auctor Εἰσαγωγῆς, ἢ Ἰατροῦ, σιαγόνες ad mentum vsque descendunt, et hic in mucronem desinunt.

41. Ὀσφὺς σαρκ.) Follin. l. l. reddit, *lumbi impense corpulenti*, quasi in graeco fuisset σφόδρα, siue ἄγαν, sed non opus hanc adiicere particulam, per se enim patet.

σκέλη μακρά· [42] τράχηλος παχύς· [43] πρόσωπον σαρκῶδες, ὑπόμακρον ἱκανῶς· τὰς δὲ κινήσεις καὶ τὸ σχῆμα, καὶ τὸ ἦθος τὸ ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐπιφαινόμενον, κατὰ τὰς [44] ὁμοιότητας ἀναλαμβάνει.

Ἀναιδοῦς σημεῖα, [45] ὀμμάτιον ἀνεπτυγμένον καὶ

ga, collum grossum, facies carnosa, sublonga satis: motus autem, et figuram, et morem, qui apparet in facie, secundum similitudines accipit.

Inuerecundi signa. Oculus apertus, et

42. Τράχηλος.) *Crassa cervix*, Follin. At crassa ceruix est eodem Aristotele autore, signum iracundiae, vnde mallem τὸ παχὺς pro synonymo vocis σαρκῶδες habere.

43. Πρόσωπον) Ea pars apud Iul. Pollucem dicitur πρόσωπον, quae fronti subest. Aristot. L. III. c. 1. in fine, de hominis tantum facie πρόσωπον vsurpari asserit, subnectens caussam, διὰ γὰρ τὸ μόνον εἶναι ὀρθὸν τῶν ζώων, μόνον πρόσωθεν ὄπωπε, καὶ τὴν φωνὴν εἰς τὸ πρόσω διαπέμπει. *Nam vnus animalium homo erectus est, solus prospicit anteuersus, vocemque anteversus mittit.* Carnosa autem facies, et longa; ob materiae efformandae quantitatem, et caloris debilitatem, animi agilitati ingenioque aduersa est. Mores autem e facie cognoscere docet peculiaris doctrina προσωποσκοπία, et medici morborum etiam signa ex facie colligentes habent suam προσωποσκοπίαν, de qua egit Quellmalzius peculiari dissertatione. Lips. 1758.

44. Ὁμοιότητας) Hanc vocem cum Cam. probat Interpres, *secundum similitudines accipit*, atque ita etiam infra est, ἐπειδὴ γὰρ τὰ δρώμενα ἐπὶ τῶν σωμάτων λέγεται ἀναφέρεσθαι ἐπὶ τὰς ὁμοιότητας. Leon. et Isingr. parum convenienter habent ὠμοπλάτας. *Sylb.* Aldus legit ὠμοπλάτας, et Follinus, sic enim: *verumtamen motus corporis ac habitum, praeterea vniuersos faciei gestus, scapulas retorquet stupidus.* Auerroes tamen ὁμοιότητας mauult.

45. Ὀμμάτιον etc.) Oculis facile affectiones corpo-

καὶ λαμπρόν· [46] βλέφαρα ὕφαιμα, καὶ παχέα· μικρὸν ἔγκυρτος· ὠμοπλάται ἄνω ἐπηρμέναι. Τῷ σχήματι μὴ ὀρθὸς, ἀλλὰ μικρῷ προπετέστερος. [47] Ἐν ταῖς κινήσεσιν ὀξύς. [48] Ἐπίπυῤῥος τὸ σῶμα· τὸ

ſplendidus, palpebrae ſanguineae, et craſſae, et parum curuus, muſculi ſcapularum ſurſum eleuati, figura non recta, ſed parum prona. In motibus autem acutus, rubeus cor-

ris communicantur, et propter pellucidatem ſunt velvti gemmae, in quibus et vitia et ſordes maxime apparent. Follinus melius quam Interpres expreſſit Ariſtotelis ſenſum: *Hominis impudentiam declarant ſimul expanſi et ſplendidi oculi, palpebrae rubicundae et corpulentae.* Nam τὸ ἀναπτύσσειν proprie de expanſione veſtis vel telae vſurpatur, et τὸ ἀτενὲς quod Ariſt. L. I. c. 10. hiſt. animal. de iisdem adhibet oculis, ſimul includere videtur. Ergo eiuſmodi oculus intelligitur, qui irretorto et aperto adſpectu in aliquem fertur, et conſcientiam bene factorum ſimulare ſtudet. Τὸ λαμπρὸν autem, non ſolum eſt indicium amoris illiciti, ſed et, neque iniuria, impudentiae, quae amores conſequitur, de qua Ouid. de arte amandi L. II. v. 721. ſqq. *Adſpicies oculos tremulo fulgore micantes vt Sol in liquida ſaepe refulget aqua.*

46. Βλέφαρα) Haec oculorum tegumenta ſunt partes membranoſae, et vt plurimum tenuiſſima cute conſtantes, ideoque inter omnia animalia frequentius homo conniuet. V. Ariſt. de part. anim. L. II. c. 13. πολλάκις δ' ὁ ἄνθρωπος, διὰ τὸ λεπτοδερμότατον εἶναι, *homo* conniuet *frequentius, quoniam cutem tenuiſſimam habet.* Vnde de noſtro loco ratio poteſt reddi, nam craſſities palpebrarum ex rigiditate muſculorum moventium cutiſque orta eſt, quia irretortis oculis inuerecundi alios adſpicere ſolent.

47. Ἐν ταῖς κινήσεσιν) Auerroes, *in motibus praeceps.* Follin. autem, *in motionibus agilitas magna,* nam ὀξὺς dicitur is, qui promtus et expeditus eſt in aggre-

τὸ χρῶμα ὕφαιμον· [49] στρογγυλοπρόσωπος· [50] τὸ στῆθος ἀνεσπασμένον.

[51] Κόσμιος, ἐν ταῖς κινήσεσι βραθὺς καὶ [52] διαλεκτικός· [53] Φωνὴ βραδεῖα καὶ πνευματώδης, καὶ [54] ἄσμενής· [55] ὀμμάτιον ἀλαμπὲς, μέλαν, καὶ μή-τε

pore, color sanguineus, facies rotunda, pectus sursum tractum.

Moderati signa. In motibus tardus, loquens tarde: vox tarda, plena, spiritus mitis, oculus hilaris, non splendidus, niger, neque

diendis expediendisque negotiis.

48. Ἐπίπυῤῥος etc.) Follin. *corpus rutilum subsanguineusque color*, quippe qui agilitatem propter celeriorem humorum influxum producit, simulque corpus rubore tingit.

49. Στρογγυλοπρόσωπος) Aldus dat στρογγυλοπρόσωπον. *Rotundam faciem.*

50. Τὸ στῆθος etc.) Auerroes, *pectus sursum contractum.* Follinus vero, *pectus reuulsum.*

51. Κόσμιος) Follin. *Modestus*, quod etiam eo redit, latius tamen patet vox *moderatus.* Modestiam autem descripsit Aristot. in magn. moral. L. II. c. 2.

52. Διαλεκτικὸς) Forsan, καὶ τῇ διαλέκτῳ. *Sylb.* Interpres male, *loquens tarde*, habetque Auerroem consentientem. Melius Follin. *ad disputationes aptissimus*, nam facile cedit, omniaque decenti elegantique profert ratione, et in confabulationibus idcirco gratus.

53. Φωνὴ βραδεῖα) Interpres non accurate, *vox tarda, plena* (quae vox non in Graeco) etc. Melius Auerroes: *cuius vox tarda, et plena spiritu, et mitis.* Follin. *cuius vox tarda est, sed spiritus plena, facilis, atque blanda.* Ad oues enim referuntur tales, ergo haec vox iis competit.

54. Ἀσμενὴς) Interpres videtur legisse εὐμενὴς, dum vertit, *mitis. Sylb.* Consentit Auerroes: Interpunctio aeque ac lectio apud Aldum haec est; πνευματώδης· Ἀσμενὴς ὀμμάτιον· ἀλαμπες. Sic quoque Auerroes legisse videtur: *oculus hilaris, non splendidus etc.*

τε λίαν ἀνεπτυγμένον, μήτε παντάπασι συμμεμυκός, σκαρδαμυκτικὸν βραδέως. Τὰ γὰρ ταχέως σκαρδαμύττοντα τῶν ὀμμάτων, τὰ μὲν δειλὸν, [56] τὰ δὲ θερμὸν σημαίνει.

[57] Εὐθύμου σημεῖα, [58] μέτωπον εὐμέγεθες, καὶ σαρκῶδες, καὶ λεῖον· τὰ περὶ τὰ ὄμματα ταπεινότερα,

valde apertus, neque omnino clauſus, palpebrizans tarde. Oculorum enim, qui celeriter palpebrizant, hi quidem timidum, illi vero calidum ſignant.

Animoſi ſigna. Frons bene magna, et carnoſa, et laeuis; quae ſunt circa oculos, videntur

55. Ὀμμάτιον ἀλαμπές) Non agnoſcit vocem ἀλαμπές Follinus, hunc locum reddendo: *Oculi illis ſunt nigri, nec admodum adaperti, nec conniuentes omnino, ſed tarde admodum concidentes.* Ergo Follini emendatio non adeo repudianda.

56. Τὰ δὲ θερμὸν) Follinus legiſſe videtur τὸν θρασὺν, quae literarum permutatio ſane facillima fuit apud librarios, vertit enim: *hi quidem timiditatem, illi vero ſummam audaciam ſignificant.* Audaces autem cum timidis aliquo modo conuenire docet Ariſtot. de morib. L. III. c. 10. οἱ μὲν θρασεῖς προπετεῖς, καὶ βουλόμενοι πρὸ τῶν κινδύνων, ἐν αὐτοῖς ἀφίστανται, *audaces quidem ſunt praecipites, voluntque ante ipſa pericula periclitari, in ipſis autem conſtituti, abſiſtunt.*

57. Εὐθύμου) Non bene hanc expreſſit vocem Interpres per *animoſus*; nam animoſus eſt idem ac iracundus, forte hanc ſignificationem voci tribuere voluit, qui bono eſt animo, qui laetatur. Auerroes melius, *iucundi*, quem et ſequitur Follinus.

58. Μέτωπον εὐμέγεθες etc.) Auerroes: *frons ingens et carnoſa, et lenis, quae ſunt circa oculos humiliora.* Foll. in idea iucundi hominis, p. 121. *frons magnitudine proceroſa, aequalis et corpulenta, depreſſi oculi.* Frontem vero magnam conferre ad diſtinctam cognitionem, et iudicium acre Ariſtot. docet de partib. anim. L. II. c. 10.

τερα, καὶ [59] ὑπνωδέστερον τὸ πρόσωπον φαίνεται, μήτε δεδορκὸς, μήτε σύννουν. Ἐν δὲ ταῖς κινήσεσι βραδὺς ἔσω καὶ ἀνειμένος, τῷ σχήματι καὶ τῷ ἤθει τῷ ἐπὶ τοῦ προσώπου, μὴ [60] ἐπισπερχὴς, [61] ἀλλὰ ἀγαθὸς φαινέσθω.

[62] Τὰ ῥυτιδώδη τῶν προσώπων, καὶ ἰσχνὰ ὄμματα κατακεκλασμένα, ἅμα δὲ καὶ τὰ [63] κεκλασμέ-

humiliora, et facies ſomnolentior, neque intenſe adſpiciens, neque remiſſe: in motibus tardus erit, et remiſſus figura, et more, qui eſt in facie, non praeceps, ſed videtur bonus.

Inanimoſi ſigna. Rugoſa facies, et macri oculi confracti, ſimul autem et confracta

nam ibi ſanguis fit ſincerior, dum confluentes in anteriorem cerebri partem humores et ſpiritus, refrigerium aliquod patiuntur, et diſtinctam cognitionem producendi aptiores redduntur. Senſu quoque plurimo pollent eiuſmodi homines, ſibique et aliis vitam reddere valent iucundiorem.

59. Καὶ ὑπνωδέστερον.) Auerroes: *Apparet et facies ſomnolentior.* Follin. bene: *ſomnolenta facies, nec admodum explicata, nec cogitabunda.* Itaque ſomnolentior facies diſtinguit iucundum a laſciuo, nec admodum explicata, a leuitatis macula laborante, nec cogitabunda, a melancholico.

60. Μὴ ἐπισπερχής) Auerroes, *non praeceps.* Follin. *minime celer.* Ἐπισπερχὴς enim is dicitur, qui impulſu quodam in aliquid fertur, qui abſque omni conſilio agit, ſine praeuia deliberatione.

61. Ἀλλὰ ἀγαθός) Follin. *ſed ſemper modeſtus*, qui nihil agit, quod ipſi taedium, moerorem, aut dedecus affert.

62. Τὰ ῥυτιδώδη etc.) Ante τὰ ῥυτιδώδη Interpres inſerit ἀθύμου σημεῖα, ſic enim vertit: *Inanimoſi ſigna, rugoſa facies. Sylb.* Follin. verb. ἀθύμου σ. non agnoſcit, Auerroes autem, *Triſtis ſigna.*

63. Τὰ κεκλασμένα) Repetitionem iſtam τὰ κεκλασμένα

κλασμένα τῶν ὀμμάτων, δύο σημαίνει, τὸ μὲν μαλακὸν καὶ θῆλυ, τὸ δὲ κατηφὲς καὶ ἄθυμον. Ἐν τῷ σχήματι ταπεινὸς, καὶ ταῖς κινήσεσιν [64] ἀπηγορευκώς.

[65] Κιναίδου σημεῖα, [66] ὄμμα κατακεκλασμένον· γονύκροτος· ἐγκλίσεις τῆς κεφαλῆς εἰς τὰ δεξιά·

oculorum duo significant, hoc quidem molle, et femininum, illud vero demissum, et pauidum: in figura humilis, et motibus remissus.

Signa cinaedi. Oculus confractus, genu flexibilis, inclinatio capitis ad dextram, motus

τῶν ὀμμάτων agnoscit etiam Interpres, *confracta oculorum*. Paulo planior ergo sententia fuerit, si praeced. v. ante ἅμα periodicam distinctionem collocemus: vt praecedentia adiectiua referantur ad ἀθύμου σημεῖα. *Sylb.* Aldus in margine notauit, quosdam habere κατακεκλασμένα, vti paulo ante. Totum autem locum Foll. sic vertit: *Porro facies rugosa, ac macilenta, praeterea distorti oculi, atque reuulsi duo nobis significant. Illud quidem molle ac effeminatum, hoc vero sollicitum ac triste. Tale autem sortitur homo, qui forma quidem humili est, in motu autem remissus.*

64. Ἀπηγορευκώς.) *Remissus*, qui in omnibus motibus gestibusque se ostendit omni spe destitutum. Eiusmodi animi dispositionem in Niobe eleganter depinxit Ouid. Metam. L. VI. Fab. I. v. 159. sqq.—*Diriguitque malis; nullos mouet aura capillos. In vultu color est sine sanguine: lumina moestis Stant immota genis: nihil est in imagine viuum: Ipsa quoque interius cum duro lingua palato Congelat, et venae desistunt posse moueri, Nec flecti ceruix, nec brachia reddere gestus, Nec pes ire potest.*

65. Κιναίδου.) Aldus dat κιναίδους. Dicti autem sunt autore Perotto in Corn. Cop. p. 844. ἀπὸ τοῦ κινεῖν τὰ αἰδοῖα, hoc est, a virilibus manu tractandis. Ob-

ξιά· 67 αἱ φοραὶ τῶν χειρῶν ὕπτιαι καὶ ἔκλυτοι· καὶ 68 βαδίσεις διτταὶ, ἡ μὲν περινεύοντος, ἡ δὲ κρατοῦντος τὴν ὀσφύν· καὶ 69 τῶν ὀμμάτων περιβλέψεις· οἷος ἂν εἴη Διονύσιος ὁ Σοφιστής.

70 Πικρὸς, τὸ πρόσωπον 71 σεσηρώς· μελανόχως·

manuum ſupini, et diſſoluti, et ambulationes duplices. Haec quidem circumclinantis alia vero tenentis lumbos, et oculorum circumſpectiones, qualis vtique fuerit Dionyſius Sophiſta.

Signa amari. Facie remiſſus, nigri colo-

ſcoenum hominum genus, deteſtandumque, quod e diametro oppoſitum eſt mulierculis tribadibus. In more autem cinaedis erat poſitum, pudenda iuuenum ac adoleſcentum eo potiſſimum agitare conſilio, vt excitarent eorum in ſe libidinem. Omne etiam ſuum ſtudium in id impendebant, vt quaererent, qui virilis membri magnitudine reliquos antecelleret, atque tam deteſtando ſpectaculo, tamquam ſpecie aliqua pulcerrima, oculos ſaepenumero oblectabant.

66. Ὄμμα κατακεκλασμένον) *Oculus confractus*, qualis eſt triſtium, ſed et laſciuorum. Talem oculum viuidis pingit coloribus Ouid. in Ep. Helenae ad Parid. Ep. 17. v. 77 ſq. *Tu modo me ſpectas oculis laſciue proteruis Quos vix inſtantes lumina noſtra ferunt.*

67. Αἱ φοραὶ τῶν χ.) *Motus manuum diſſoluti et ſupini*, mallem, *geſticulationes manuum ſupinae et ſolutae*, quum videlicet cinaedi ea ſollicite remouerint, quae motum manuum impedirent.

68. Βαδίσεις διτταὶ) *ambulationes duplices*; hoc eſt, eiuſmodi ingreſſus, qui produnt duplex illorum munus, de quo Ariſtoteles ſtatim.

69. Τῶν ὀμμάτων περιβλέψεις) *Oculorum circumſpectiones*, id eſt, oculi huc et illuc mobiles, qui ſunt ſignum inconſtantis et inquieti animi, qualis vtique propter amorum illecebras fuere cinaedi.

70 Πικρὸς) *Amarus*, *acerbus*, eſt is, qui iram per

χρως· ἰσχνός· τὰ περὶ τὸ πρόσωπον διεξυσμένος· τὸ πρόσωπον ῥυτιδώδης. ἄσαρκος, εὐθύθριξ, καὶ μελάνθριξ.

72 Θυμώδης. ὀρθὸς τὸ σῶμα· τῷ σχήματι εὔπλευ-

ris, macer, quae ſunt circa faciem quaſi abraſa: facies rugoſa, non carnoſus, recti crines, et nigri.

Signa iracundi. Rectus corpore, figura

longum tempus fouet. Ariſtot. de morib. L. IV. c. 11. Οἱ δὲ πικροὶ, δυσδιάλυτοι, καὶ πολὺν χρόνον ὀργίζονται. Κατέχουσι γὰρ τὸν θυμὸν, παῦλα δὲ γίνεται, ὅταν ἀνταποδιδῷ, ἡ γὰρ τιμωρία παύει τῆς ὀργῆς, ἡδονὴν ἀντὶ τῆς λύπης ἐμποιοῦσα. Τούτου δὲ μὴ γινομένου, τὸ βάρος ἔχουσι. Διὰ γὰρ τὸ μὴ ἐπιφανὲς εἶναι, οὐδὲ συμπείθει αὐτοὺς οὐδείς. Ἐν αὑτῷ δὲ πέψαι τὴν ὀργὴν χρόνου δεῖ. Εἰσὶ δὲ οἱ τοιοῦτοι ἑαυτοῖς ὀχληρότατοι, καὶ τοῖς μάλιστα φίλοις. *Acerbi vero difficulter reconciliantur, et longo tempore iraſcuntur. Continent enim iram, et non, niſi vbi reddiderint, ceſſant: nam vltio his iram ſedat, dum voluptatem loco doloris inducit: quod quouſque non euenit, grauatum animum habent, quia vero id non manifeſtum: neque ſuaſione apud eos vtitur quiſpiam: et ipſi ſecum iram concoquere, non niſi mora quadam temporis poſſunt. Suntque huiuſmodi homines tum ſibi ipſi moleſtiſſimi, tum iis, qui maxime ipſis ſunt amici.* Acerbitatem autem irae eſſe ſpeciem aſſerit Seneca de ira c. 4. L. I. *etiam ſi amarum nos, acerbumque dicimus, nec minus ſtomachoſum, rabioſum, clamoſum, difficilem, aſperum, quae omnia irarum differentiae ſunt.*

71. Σεσηρὼς) Commodum vocabulum amari affectum rite explicans, ore enim aperto et hianti eſſe ſignificat, et vſurpatur potiſſimum proprie de canibus, qui rictu deducto, ita vt conſpiciantur dentes, minitantur, ſeu qui ringuntur.

72. Θυμώδης) Totum hunc locum, paulo aliter quam Interpres, ſic reddit Follin. p. 122. *Iracundus colore rutilo eſt tinctus, cui ſcapulae magnae ſunt, latae,*

εὔπλευρος, εὔθυμος, 73 ἐπίπυῤῥος· ὠμοπλάται διεστηκῆαι, καὶ μεγάλαι, καὶ πλατεῖαι· ἀκρωτηρία μεγάλα, καὶ ἐγκρατῆ· λεῖος καὶ περὶ τὰ στήθη, καὶ περὶ βουβῶνας· εὐπώγων· 74 εὐανθής 75 ὁ περίδρομος τῶν τριχῶν, κάτω κατεληλυθώς.

76 Πραῢς, 77 ἰσχυρὸς τὰ εἶδος, εὔσαρκος· ὑγρὰ σάρξ

bene latus, animosus, subrufus, scapulae distantes, et magnae, et latae, extrema magna, et fortia, laeuis et circa pectus, et circa bubones, barbatus probe, capillorum ambitus floridus, deorsum tendens.

Signa mansueti. Fortis specie, bene car-

aliquoque interuallo distinctae, extremae autem corporis partes, magnae atque rotundae. Ceterum circa pectus et pubem est lenis, mento autem barbatus, atque etiam floridus, ambitum vero capillorum ad inferna habet demissum. Qualis autem sit inter iratum et iracundum differentia, ex Seneca de ira, L. I. c. 4. videndum

73. Ἐπίπυῤῥος) Hic color conciliatur corpori ex pulsu iracundi, qui est altus, magnus, vehemens, celer, creber, spiratio ipsa redditur vehementior, tremit labium inferius, et apud quosdam totum corpus, quae omnia indicio sunt affluxum sanguinis ad exteriores partes non solum fortiorem esse, sed eas quoque rubore tingere.

74. Εὐανθής) *Floridus*, nimirum propter influxum et circulationem humorum ad radices capillorum, quo humectantur et nutriuntur.

75. Ὁ περίδρομος τῶν τρ.) Vulgatam lectionem etiam expressit Interpres: *capillorum ambitus floridus, deorsum tendens.* Polemo, κεφ. ιε. omittit εὐανθής. Sic enim: ὁ περίδρομος τῶν τριχῶν κάτω βλέπων. *Sylb.* Vulgatam lectionem quoque sequutus est Auerroes.

76. Πραῢς etc.) Follinus hunc totum locum sic reddit: *Mansuetus ingenio fortis est, et corpulentus, humida atque copiosa carne redundans, procerosa tamen si, nec immoderata praedi-*

σὰρξ καὶ πολλή· εὐμεγέθης καὶ σύμμετρος, [78] ὕπτιος τῷ σχήματι· ὁ περίδρομος τῶν τριχῶν ἀνεσπασμένος.

[79] Εἴρων· πίονα τὰ περὶ τὸ πρόσωπον, καὶ τὰ περὶ τὰ ὄμματα ῥυτιδώδη· ὑπνῶδες τὸ πρόσωπον τῷ ἤθει φαίνεται.

Μικρόψυχος, [80] μικρομέλης, μικρογλάφυρος. ἰσχνὸς, μικρόμματος, καὶ μικροπρόσωπος· οἷος ἂν εἴη [81] Κορίνθιος ὁ Λευκάδιος.

[82] Φιλό-

nosus, caro humida, multa, bonae magnitudinis, et commensuratus, figura curuus, cursus capillorum sursum vulsus.

Eorum, qui sunt aliorum reprehensores. Oculi sunt rugosi, somnolenta facies de more videtur: quae circa faciem sunt, et oculos, pinguia.

Pusillanimi. Paruorum membrorum, et paruorum articulorum, macer, et paruorum oculorum, et paruae faciei, qualis fuerit Leucadius Corinthius.

D 4

tus magnitudine, verum figura corporis resupina. At capillorum caesaries mansueto reuulsa est.

77. Ἰσχυρὸς τὸ εἶδος) Auerroes, *grauis specie*, id est, qui vultu et gestibus, animi grauitatem, qui ira non facile afficitur, prae se fert. Πρᾳότης enim ἐστὶ μεσότης περὶ ὀργάς. *Mansuetudo enim circa iram mediocritas est.* v. Aristot. de morib. L. IV. c. 11. et L. II. c. 7.

78. Ὕπτιος) Auerroes: *figura curuus.*

79. Εἴρων) Auerroes, *simulator.* Cuius characterem ad viuum descripsit Theophrastus in charact. eth. peculiari capite

80 Μικρομέλης) Paruitas membrorum, et reliquarum partium, de quibus hic ser-

[82] Φιλόκυβοι, γαλεαγκῶνες καὶ [83] ὀρχησταί.
[84] Φιλολοίδοροι, [85] οἷς τὸ ἄνω χεῖλος μετέωρον· καὶ [86] τὰ εἴδη προπετεῖς, ἐπίπυῤῥοι,

Ἐλεή-

Ludi amantes Iuſto breuiorem cubitum habent, gaudent victoria.
Amatores contumeliarum. Quibuſcumque eſt ſuperius labium eleuatum, et ſpecie proni ſunt et rubicundi.

mo., materiae penuriam in his partibus oſtendit, ex qua ad puſillanimitatem poteſt coniici. Hanc puſillanimitatem deſcripſit Ariſtot. de vitiis et virtut. c. 4. et 6.

81. Κορίνθιος etc.) Camot. Κορίνθιος ἢ Λευκάδιος. Interpres nobiſcum, *qualis fuerit Leucadius Corinthius. Sylb.*

82. Φιλόκυβοι) Nimium late Interpres, *ludorum amatores*, melius Auerroes: *Talorum amatores.*

83. Ὀρχησταὶ) Aldus dat ὀρχισταὶ, falſo, ex operarum errore. Interpr. *gaudent victoria.* Auerroes *gaudentes parta victoria.* Neuter recte, nam ὀρχηστὴς eſt, *qui gaudet ſaltatione.*

84. Φιλολοίδοροι) Leon. et Iſingr. φιλόδωροι, ſed φιλολοίδοροι agnoſcit praeter Interpr. etiam Polemo, κεφ. ιϛ´ et autor ipſe infra repetit c.6. *Sylb.* Aldus vitioſe φιλοίδωροι. Auerroes interpretatur *amatores munerum*, et cum Aldo lectionem agnoſcit eamdem, notat tamen in margine, quoſdam legere, *controuerſiarum.*

85. Οἷς τὸ ἄνω χεῖλος) Efformatio haec labiorum pendet ab efformatione oſſis mandibulae ſuperioris. Ergo elatum os ſuperioris mandibulae, qua parte dentes inſeruntur, gingiuas elatas facit, labrumque latum et prominens, illi namque ſuprema parte incumbit: oſſis vero illius eminentia robur ſignificat efformatricis virtutis, proindeque ſpirituum et caloris innati copiam, vireſque robuſtas. Figurae autem partium elatae audaciam et ſuperbiam conciliant, quae vtique in φιλολοιδόρους cadunt.

86. Τὰ εἴδη προπετεῖς) Ita poteſt accipi vt paulo poſt γλαφυροὶ τὰ εἴδη, itidemque Interpres vertit, *ſpecie proni.* Polemo haber, καὶ κάτω

Ἐλεήμονες, [87] ὅσοι γλαφυροὶ, καὶ λευκόχροοι, καὶ λιπαρόμματοι, καὶ τὰ ῥινία ἄνωθεν διεξυσμένοι. [88] καὶ ἀεὶ δακρύουσιν. Αὐτοὶ οὗτοι καὶ [89] φιλογύναιοι, καὶ θηλύγονοι, καὶ περὶ τὰ ἤθη [90] ἐρωτικοὶ, καὶ ἀειμνήμονες, καὶ εὐφυεῖς, καὶ ἔνθερμοι. Τούτων δὲ σημεῖα εἴρηται. Ἐλεήμων, ὁ σοφὸς, καὶ δειλὸς,

Misericordes ſunt, quicumque ſunt albi coloris, et puri, et habent oculos quaſi pingues, et nares deorſum diſtantes, et ſemper plorant. Iidem etiam amatores ſunt mulierum, et gignitores feminarum, et circa mores interrogabundi; et ſemper memores, ingenioſi et calidi: horum autem ſigna dicta ſunt. Miſericors, et ſapiens, et timidus,

D 5

περιπετὴς *Sylb.* Auerroes, *et forma proni.*

87. Ὅσοι γλαφυροὶ, καὶ λευκόχροοι) Interpr. *quicumque ſunt albi coloris et puri.* Auerroes, *quicumque pulcri ac albi coloris.* Vterque poteſtatem vocis γλαφυρὸς non expreſſit, vt plurimum enim de venuſtate formae adhibetur.

88 Ἀεὶ δακρύουσιν) Propter hanc cauſam adeo ex catalogo virtutum eliminare iubet miſericordiam Seneca deClem. L.II. c.5. *Ergo quemadmodum, ait, religio deos colit, ſuperſtitio violat: ita clementiam, manſuetudinemque omnes boni praeſtabunt, miſericordiam autem vitabunt. Eſt enim vitium puſilli animi, ad ſpeciem alienorum malorum ſuccidentis. Itaque peſſimo cuique familiariſſima eſt. Anus et mulierculae ſunt, quae lacrimis nocentiſſimorum mouentur, quae ſi liceret, carcerem effringerent.*

89. Φιλογύναιοι) Videlicet propter animum, qui facile moueri, flectique poteſt, in ſexum ſequiorem amore feruntur.

90. Ἐρωτικοὶ) Interpr. legit ἐρωτητικοὶ, *interrogabundi*, parum ad rem. *Sylb.* Auerroes bene: *et circa mores in amorem propenſi.*

λὸς, καὶ κόσμιος. Ἀνελεήμων, ἀμαθὴς καὶ ἀναιδής.

Ἀγαθοὶ φαγεῖν, [91] οἷς τὸ ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ πρὸς

et moderatus. Immisericors, et insipiens, et inuerecundus.

Signa voracis. Voraces sunt hi, quibus id,

91. Οἷς τὸ ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ etc.) Voracitas vel ex morbo, vel ex praua consuetudine originem trahit, et variis nominibus appellatur, bulimus, fames canina, malacia, pica, etc. Causa vt plurimum latet in ventriculo, si robustus et satis valens est, gastricusque humor acris, salsus, ac irritans deprehenditur. Fermenti quoque stomachici magnus et nimius vigor aliquid conferre potest. Porro cita ciborum distributio et nouorum assumtio, orta ex mala ventriculi et intestinorum conformatione, vermes, alimenta, chylumque consumendo et ventriculum rodendo, et aliae res hoc malum procreare possunt. Exemplum a verminibus est apud Alex. Trallian L. III. c. 3. Mulier enim, quum multa et immodica assumeret, omniaque concoqueret, medicamento purgante accepto, factaque euacuatione, vermem longitudinis duodecim cubitorum vel plurium eiecit, quo facto anxia et irrequieta rabidaque ciborum conquieuit appetitio. Sic quoque Gelasimus apud Plaut. Stich. Act. II. Sc. I. v. 1. sq. bulimo laborauit; dicit enim: *Famem fuisse suspicor matrem mihi, Nam postquam natus sum, satur numquam fui.* Et Horat. Epist. L. I. ep. 15. v. 37. sqq. de Moenio voraci cecinit: *Ingluuies, et tempestas, barathrumque Macelli Quidquid quaesierat ventri donabat auaro, Exhaustisque bonis patinas coenabat omasi, Pinguis et agnini, tribus vrsis, quod satis esset.* Athen. Dipnos. L. X. c. 1. 2. Thessalios, Pharsalios, Boeotos, Aegyptios, Athletas voraces fuisse scribit, simulque voracitatem Herculis, Vlyssis et aliorum commemorat. Ex Posidonio quoque refert, Theagenem bouem deuorasse, quod tamen omnem excedit fidem. Plura oc-

πρὸς τὸ στῆθος μεῖζόν ἐστιν, ἢ τὸ ἐντεῦθεν πρὸς τὸν αὐχένα.

92 Λάγνος, λευκόχρως, καὶ 93 δασὺς, εὐθείαις θριξὶ καὶ παχείαις, καὶ μελαίναις· καὶ 94 οἱ κρόταφοι δασεῖς εὐθείαις θριξί· 95 λιπαρὸν τὸ ὀμμάτιον καὶ μάργον.

Φίλυπνοι,

quod eſt ab vmbilico ad pectus, maius eſt, quam quod inde eſt vſque ad collum.

Signa luxurioſi. Qui eſt albi coloris, et piloſus, rectis capillis, et craſſis, et nigris, et tempora piloſa, oculus pinguis et laſciuus.

currunt exempla et recentioribus temporibus hominum voracium, quae commemorare non libet. De notiſſimo autem polyphago et allotriophago Vuitebergenſi conf. Viri Cel. Georgii Rud. Boehmeri diſſert. Vuitebergae habitam Anno CIↃ IↃ CC L VII.

92. Λάγνος) *Luxurioſus, libidinoſus, ganeo.* Suidas et Heſych. exponunt, *effuſus ac praeceps in Venerem.*

93. Δασύς) *piloſus.* Auerroes, *hirſutus.* Pilos ex cute oriri, quum humor ex ea exhalat et euaporat, docet Ariſtot. de generat. animal. L. V. c. 3. vbi et de pilorum varietate diſſerit. Cur vero luxurioſi pilis quam plurimis praediti ſunt, ratio eſt in promtu; humidior enim vitae ratio his producendis quam maxime apta eſt, et calor magnus cum humore, qui viget in corpore.

94. Κρόταφοι) *Tempora.* Rufus Eph. l. 1. c. 4. partes a lateribus ſincipitis poſitae, κόρσαι et κρόταφοι appellantur.

95. Λιπαρὸν τὸ ὀμ.) Galen. in com. 5. in Hipp. Epid. VI. videtur τὸ πίων generis loco τοῦ λιπαροῦ καὶ γλυκέος accipere, ſed πίων et λιπαρὸς ſaepe ſynonyma ſunt. vide Ariſt. probl. 23. ὅτι πίων ἐστὶ ὁ ὀφθαλμὸς σαρκὸς δὲ οὐθέν; *quia opimus oculus, nec carnis quidquam in ſe continet.* Hoc loco autem per λιπαρὸν illa vberior pinguedo intelligitur, quae caua oculi, (ὑποφθαλμία) explet, ita vt non intra orbitam deſideant, ſed ſpiri-

Φίλυπνοι, οἱ τὰ ἄνω μείζω ἔχοντες, καὶ [96] γυπώδεις, καὶ θερμοὶ, [97] εὐεκτικὴν σάρκα ἔχοντες, καὶ γλαφυροὶ τὰ εἴδη, καὶ δασεῖς τὰ περὶ τὴν κοιλίαν-

Μνήμο-

Signa ſomnolenti. Amatores autem ſomni ſunt, qui habent ſuperiora maiora: (*curuipedes,*) calidi, habentes carnem boni habitus, eleganti ſpecie, hirſuti circa ventrem.

tuum, optima ſanitate turgeſcentium, copia eleuentur. Luxurioſus enim quoad habitum imaginem ſani refert.

96. Γυπώδεις) Commation iſtud, καὶ γυπώδεις, non agnoſcit Intp., apud Polemonem Κεφ. ιθ′ eſt ὑπνώδεις *Sylb.* Auerroes autem expreſſit illam vocem, *curuipedes.* Mallem vel ex Polemone reſtituere ὑπνώδεις, vel legere γυροὶ ποσί. Curui autem pedes vel a morboſo ſtatu fiunt, v. c. in rachitide, vel ex ſiccitate, qua inaequaliter partes in ſeſe contrahuntur.

97. Εὐεκτικὴν σάρκα etc.) Lucem haec capiunt ex Hippocr. Somnolentos conuiuiorum amicos, carnoſos, bona concoctione praeditos, et vigiliarum inimicos dicit eſſe, vnde ipſis bona corporis diſpoſitio et elegans ſpecies eſt. En loca: de priſca medicina: S. I. p. 13. οἱ μὲν γὰρ ἀριστήσωσι — εὐθὺς βαρέες, καὶ νωθροὶ τὸ σῶμα, καὶ τὴν γνώμην, χάσμης τε καὶ νυσταγμοῦ. *Si enim pranſi fuerint, — ii continuo graues, totoque corpore et mente ſegnes euadunt cum oſcitatione, ſomnolentia.* Et de aere, loc. et aqu. S. III. p. 78. καὶ οἱ ἄνθρωποι σαρκώδεες εἰσὶ, καὶ ἀνάρθροι, καὶ ὑγροὶ, καὶ ἀταλαίπωροι· καὶ τὴν ψυχὴν κακοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. Τό τε ῥάθυμον καὶ τὸ ὑπνηρὸν ἔστιν ἐν αὐτέοισιν. Ἔς τε τὰς τέχνας παχέες, οὐ λεπτοὶ οὐδ' ὀξέες. *Homines carnoſi ſunt, articulis non diſcreti, humidi, labores non ferentes, ac vt plurimum praui animi. Quin etiam ſegnes ſunt et ſomnolenti, et ad artes craſſi, neque ſubtiles, neque acuti.* Tandem de rat. vict. in morb. ac. S. IV. p. 61. ἀγρυπνίη ἰσχυρὴ πόματα καὶ σιτία ὠμὰ καὶ ἀπεπτότερα ποιέει. *Vehemens vigilia potus ciboſque, tum crudos, tum incoctiores*

Μνήμονες, [98] οἱ τὰ ἄνω ἐλάττονα ἔχοντες, καὶ [99] γλαφύρα, καὶ [100] σαρκωδέστερα.

ΚΕΦ.

Signa memoris. Qui habent ſuperiora minora, ſcita, et carnoſa magis.

reddit. Vnde ſomnolenti, vigilias angue peiores ac cane fugiendo, non ſolum vi oppoſiti, bona concoctione gaudent, ſed et corpus nutriendo admodum reddunt formoſum.

98. Οἱ τὰ ἄνω ἐλάτ. etc.) Ratio huius aſſerti patet ex oppoſito, in Ariſtotele, de anima, L. III. c. 2. in fine. Εἰσὶ δὲ καὶ οἱ τὰ ἄνω μείζω ἔχοντες, καὶ οἱ νανώδεις, ἀμνημονέστεροι τῶν ἐναντίων, διὰ τὸ πολὺ βάρος ἔχειν ἐπὶ τῷ αἰσθητικῷ, καὶ μήτ' ἐξ ἀρχῆς τὰς κινήσεις δύνασθαι ἐμμένειν, ἀλλὰ διαλύεσθαι, μήτ' ἐν τῷ ἀναμιμνήσκεσθαι ῥᾳδίως εὐθυπορεῖν. *Sunt autem et ſuperiora maiora habentes, et nanis ſimiles, minus memoratiui, quam contrarii: propterea quod grauitatem multam habent in ſenſitiuo, et quia neque a principio motus poſſunt immanere, neque in reminiſcendo facile recte procedunt.* Plura huc ſpectantia vide in Cel. et Exp. Erneſti Platneri, de vi corporis in memoria Spec. I. et Spec. II. Lipſ. 1767.

99. Γλαφύρα) Auerroes, *pulcra*, id eſt, bene compoſita.

100. Σαρκωδέστερα) Hac voce innuit temperatiora eſſe debere ignem et aquam, ſiue humidum et ſiccum, in memoria valentibus: quam temperaturam vtique reperimus in carnoſioribus. Vide Hippocr. de vict. rat. L. I. S. IV. p. 17. Ἐκ τούτων δὲ ἡ ψυχὴ συγκρηθεῖσα, φρονιμωτάτη καὶ μνημονικωτάτη. *Ex his autem, vbi contemperationem animus habuerit, prudentia et memoria maxime valet.*

ΚΕΦ. δ'.

1 Ὅτι ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα συμπαθοῦσιν ἀλλήλοις.

Δοκεῖ δέ μοι ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα 2 συμπαθεῖν ἀλλήλοις· 3 καὶ τῆς ψυχῆς ἕξις ἀλλοιουμένη, συναλλοιοῖ τὴν τοῦ σώματος μορφήν· πάλιν τε ἡ τοῦ

CAP. IV.

De signis particulariter.

Videtur autem mihi anima et corpus compati ad inuicem, et animae habitus alteratus simul alterat corporis formam, et iterum for-

1. Ὅτι etc.) Auerroes hic incipit Cap. VII. cum epigraphe: *Inueniendorum Signorum methodus.*

2. Συμπαθεῖν) Iam ab initio libelli simile quid prodidit autor; ex quo mutuum animum inter et corpus intercedere commercium colligitur; et veteres philosophos habet consentientes, quorum tamen iam commemorare nolo placita. Tamen quae de hac harmonia dicit Lucret. de rerum nat. L. IV. v. 345. sqq. apponam; *Ex ineunte aeuo sic corporis atque animaei Mutua vitales discunt contagia motus. Maternis etiam in membris, aluoque reposta; Discidium vt nequeat fieri sine peste maloque: Vt videas, quoniam coniuncta' st causa salutis, Coniunctam quoque naturam consistere eorum* et v. 334. sqq. *Nec sine vi quidquam vlterius sibi posse videtur Corporis atque animi seorsum sentire potestas; Sed communibus inter eos conflatur vtrimque Motibus accensus nobis per viscera sensus*, et v. 557. sqq. *Denique corporis atque animi innata potestas Inter se coniuncta valent, vitaque fruuntur. Nec sine corpore enim vitales edere motus Sola potest animi per se natura, nec autem Cassum anima corpus durare, et sensibus vti.*

3. Καὶ τῆς ψ.) Pro vulg. ψυχὴ legit etiam Interpres ψυχῆς; *quando enim animae est contristari. Sylb.* Sic et Auerroes: *quoniam enim inest animae tristari et laetari.* Ald. inserit ἡ, καὶ ἡ τῆς ψ.

τοῦ σῶματος μορφὴ ἀλλοιουμένη, συναλλοιοῖ τὴν τῆς ψυχῆς ἕξιν. Ἐπειδὴ γάρ ἐστι ψυχῆς, τὸ ἀνιᾶσθαι τε καὶ εὐφραίνεσθαι, [4] καταφανὲς ὅτι οἱ ἀνιώμενοι σκυθρωπότεροί εἰσι, καὶ οἱ εὐφραινόμενοι, ἱλαροί. [5] Εἰ μὲν οὖν ἦν τῆς ψυχῆς λελυμένης, ἔτι τὴν ἐπὶ τοῦ

ma corporis alterata ſimul alterat animae habitum. Quando enim animae eſt triſtari et laetari, manifeſtum eſt quod triſtes obſcurae faciei ſunt, gaudentes autem hilaris. Siquidem igitur anima diſſoluta, formam, quae eſt

4. Καταφανὲς ὅτι etc.) Vultu affectus prodi certum eſt. Qua de re multi veterum egregie praeceperunt. v. c. Cicero de orat. L. III. c. 59. *Animi imago vultus eſt, indices oculi. Nam haec eſt vna pars corporis, quae, quot animi motus ſunt, tot ſignificationes, et commutationes poteſt efficere. Oculi ſunt quorum tum intentione, tum remiſſione, tum coniectu, tum hilaritate, motus animorum ſignificemus apte. Oculos natura nobis, vt equo et leoni ſetas, caudam, aures, ad motus animorum declarandas dedit.* Et Seneca in Hercule Oetaeo v. 704 ſq. — *Licet ipſa neges; vultus loquitur quodcumque tegit.* Et in Agamemn. v. 124 ſq. — *Quid tacita verſas? Licet ipſa ſileas, totus in vultu dolor eſt.* Ac in Thyeſt. v. 329 ſqq. — *Multa, ſed trepidus ſolet Detegere vultus; magna volentem quoque Conſilia produnt.* Tibullus quoque L. III. El. 7. v. 3. ſq. *Nec bene mendaci riſus componitur ore, Nec bene ſollicitis ebria verba ſonant.* Atque Ouid. Metam. L. II. Fab. 1. v. 447. *Heu quam difficile eſt crimen non prodere vultu.* Sed haec ſufficiant.

5. Εἰ μὲν οὖν etc.) Leon. et Iſing. εἰ μὲν οὖν ἔτι τῆς ψυχῆς λελυμένης, τὴν ἐπὶ τοῦ σώματος μορφὴν οὖσαν, ἣν μ. nullo plane ſenſu. Noſtra et Camotii lectio Interpretis quoque conſenſum habet; *ſiquidem etc.* vſque *contigerit. Sylb.* Aldus dat: εἰ μὲν οὖν ἦν τῆς ψυχῆς λελυμένης, τὴν ἐπὶ τοῦ σώματος μορφὴν, ἣν μὲν κ. τ. λ. Sententia haec aſſerto innititur Ariſtot. animam ſe habere ad corpus, vt artifex ad in-

τοῦ σώματος μορφὴν μένειν, ἣν μὲν ἂν καὶ οὕτως ἡ ψυχή τε καὶ τὸ σῶμα συμπαθῆ· οὐ μέντοι συνδιατελοῦντα ἀλλήλοις. Νῦν δὲ καταφανὲς, ὅτι ἑκάτερον ἑκατέρῳ [6] ἕπεται· μάλιστα μέντοι ἐκ τοῦδε δῆλον γένοιτο. Μανία γὰρ δοκεῖ εἶναι περὶ ψυχήν. Καὶ οἱ ἰατροὶ φαρμάκοις [7] καθαίροντες τὸ σῶμα,

in corpore, adhuc exſiſtere contigerit, ſane et ita anima et corpus compatibilia forent, quamuis conferentes ad inuicem non forent. Nunc autem manifeſtum, quod vtrumque ſeſe conſequitur. Maxime id ex hoc manifeſtum fit: Mania videtur eſſe circa animam, et medici medicinis purgantes corpus,

ſtrumentum, et ſeruus ad dominum, vnde dicit Eudemior. L. VII. c. 10. τό, τε γὰρ σῶμά, ἐστιν ὄργανον σύμφυτον, καὶ τοῦ δεσπότου ὁ δοῦλος, ὥσπερ μόριον καὶ ὄργανον ἀφαιρετόν, τὸ δ' ὄργανον ὥσπερ δοῦλος ἄψυχος. *Corpus enim eſt inſtrumentum congenitum, et ſeruus domini velut particula, et inſtrumentum ſeparabile: inſtrumentum autem velut ſeruus inanimatus.* Itaque ſeparatione facta et compaſſio tollitur. Igitur haud iniuria quaerit Seneca ep. LXXXVIII. *quid facturas ſit animus, quum per nos aliquid facere deſierit: quomodo libertate ſua vſurus, quum ex hac effugerit cauea: an obliuiſcatur priorum, et illic noſſe ſe incipiat, poſtquam de corpore abductus in ſublime ſeceſſit.*

6. Ἕπεται) Vide quae diximus ad Cap. I. p. 5. not. 5.

7. Καθαίροντες) Cf. Hippocr. de affect. S. V. p. 85. τούτοισι τοῖσι φαρμάκοισιν ἀποκαθαίρονται, ὧδε χρῆσθαι — ὅσοι δὲ μαλαγχολεῦσι τὰ ὑφ' ὧν μελαίνα χολὴ καθαίρεται. *In his, vt ea repurges medicamentis, ad hunc modum vtendum. — Melancholicis exhibeto, a quibus bilis atra repurgatur.* Vide et Aretaeum de cauſſ. et not. diut. aff. L. I. c. 5. de curat. diut. morb. L. I. c. 5. Alex. Trall. L. I. c. 17. Paul. Aegin. de re med. L. III. c. 14. Oribaſ. Synopſ. L. VIII. c. 7. Aetium, Tetr. II. Serm. II. c.

μα, καὶ διαίταις τισὶ [8] πρὸς αὐτὸ χρησάμενοι, ἀπαλλάττουσι τὴν ψυχὴν τῆς μανίας. Ταῖς δὴ τοῦ σώματος θεραπείαις, καὶ ἅμα ἥ τε [9] τοῦ σώματος μορφὴ λέλυται, καὶ ἡ ψυχὴ μανίας ἀπήλλακται. Ἐπειδὴ οὖν ἅμα ἀμφότερα λύονται, δῆλον ὅτι συνδιατελοῦσιν ἀλλήλοις, Συμφανὲς δε καὶ [illegible] [10] ὅτι

et diaetis vtentes in ipſis, permutant animam a mania. Curationibus autem corporis, ſimul et corporis forma ſoluitur, et anima a mania permutatur. Quoniam igitur vtraque ſoluuntur, palam fit, quoniam conferunt ad inuicem. Manifeſtum inſuper eſt,

9. 10. 11. Actuar. de meth. medendi L. IV. c. 2.

8. Πρὸς αὐτὸ) Cam. πρὸς αὐτοῖς: ſicut etiam Interpres: *et diaetis vtentes in ipſis. Sylb.* Auerroes: et *victibus nonnullis vtentes in ipſis permutant animum a mania.*

9. Τοῦ σώματος μορφὴ λέλυται) Interpres, λύεται, *ſoluitur. Sylb.* Conſentit Auerroes. Videlicet in anima cauſa princeps maniae eſt, ſed corpus ſimul patitur, quod potiſſimum conſpicere licet in illa manias ſpecie, λυκανθρωπία dicta, qua homines lupinam quamdam naturam induentes, nocte intempeſta hac illacque circumcurſitant, atque in monumentis ſolitudinibuſque oberrant, luporum in morem: interdiu vero reuertuntur, et ad ſe redeuntes domi reſident. His pedes cruraque cruenta ſunt, quod in lapides et ſpinas impingant, oculi linguaque ſqualent, ſiti enecantur, et debiliter intuentur. Nihilo tamen ſecius purgantibus curantur, quia Actuar. autore de meth. med. L. I. c. 16. *Horum omnium cauſa eſt infeſtantis humoris tum qualitas, tum quantitas: ad haec locus, quem dum propius accedit, animae ibidem actionem proritat et excitat.* Hoc de morbo docte et eleganter diſſeruit Ill. ac Exper. Chriſti. Godof. Grunerus, in Antiqq. Morbb. p. 229. ſqq.

10 ὅτι ταῖς δυνάμεσι τῆς ψυχῆς ὅμοιαι αἱ μορφαὶ τοῖς σώμασιν ἐπιγίνονται. Ὥς τέ ἐστιν ἅπαντα ὅμοια ἐν τοῖς ζώοις, τοῦ αὐτοῦ τινος δηλωτικά. 11 Παρὰ δὲ καὶ ὧν διαπέπρακται τὰ ζῶα, τὰ μὲν ἴδια ἑκάστου γένους πάθη τῶν ζώων 12 ἐστὶ, τὰ δὲ κοινά. Ἐπὶ μὲν οὖν τοῖς ἰδίοις ἔργοις τῆς ψυχῆς, ἴδια τὰ πάθη κατὰ τὸ σῶμα· ἐπὶ δὲ τοῖς κοινοῖς, τὰ κοινά. Κοινὰ μὲν οὖν ἐστιν, 13 ὕβρις τε, καὶ

quod virtutibus animae, ſimiles corporis formae fiunt: quare erunt omnia ſimilia in animalibus, eiuſdem cuiuſpiam declaratiua. Multa autem animalia ſunt, et quae operantur: hae quidem propriae paſſiones vniuscuiuſque ſexus animalium ſunt, aliae vero communes. In propriis igitur operibus animae, propriae paſſiones ſecundum corpus, in communibus autem communes. Communes qui-

10. Ὅτι ταῖς δυνάμεσι) Non hoc ſolum in virtutibus, ſed et affectibus conſpicuum fit, ſic enim Ariſt. de anima, L. I. c. 1. T. 14. Ἔοικε δὲ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς πάθη πάντα εἶναι μετὰ σώματος, θυμὸς, πραότης, φόβος, ἔλεος, θάρσος· ἔτι χαρὰ, καὶ τὸ φιλεῖν τε καὶ μισεῖν· ἅμα γὰρ τούτοις πάσχει τὸ σῶμα. *Videntur autem et animae paſſiones omnes eſſe cum corpore, ira, manſuetudo, timor, miſericordia, confidentia, adhuc gaudium, et amare et odiſſe: ſimul enim cum his aliquid patitur corpus.*

11. Παρὰ δὲ) Pro παρὰ Leonic. et Camot. habent τὸ μὴ. Iſing. margo τομή. Interpres neſcio quae veſtigia ſequutus vertit: *multa autem animalia ſunt — vſque communes. Sylb.* Aldus quoque τὸ μὴ δε καὶ ὧν. Auerroes: *declaratiua: hae vero minime. Et quibus animalia operantur, hae quidem etc.*

12 Ἐστὶ, τὰ δὲ κ.) Aldus ἐστὶ δὴ κοινά. Auerroes: *illae vero communes.*

13. Ὕβρις) Mallem vertere, *petulantia*, prouenien potiſſimum ex nimia nutritione, ſeque poſt paſtum de-

καὶ [14] ἡ περὶ τὰ ἀφροδίσια ἔκστασις. Τῶν μὲν οὖν λοφούρων [15] ἢ οὐ λοφούρων, κοινόν ἐστιν ὕβρις· τῶν δὲ ὄνων τε καὶ συῶν, ἡ περὶ τὰ ἀφροδίσια [16] ἕξις. Ἴδιον δ' ἐστὶν ἐπὶ μὲν τῶν κυνῶν, [17] τὸ λοίδορον·

dem ſunt, iniuria, et qui eſt circa Venerea exceſſus: lacerararum, et vilium, communis eſt iniuria: porcorum, et aſinorum habitus, qui eſt circa Venerea: maſticando coeunt. Proprium autem eſt, in canibus quidem con-

E 2

clarans: ratio, cui nitor, eſt in ſqq. verbis ἡ περὶ τὰ ἀφροδίσια ἔκστασις, quae ſequitur haud raro petulantiam, et ὕβρις de petulantibus quoque dicitur animalibus.

14. Ἡ περὶ τὰ ἀφροδ. etc.) Circa Venerea exceſſus. Eleganter ſane; exprimit enim amoris vehementiam, qua quis toto prae amore corpore tremit, et ipſius nimium vſum praeterque naturae ordinem. Sic quoque occurrit ἔκστασις de extraordinario grauique ſomno apud LXX. Interpp. Gen. II. 21. et XV. 12. et reſpondet Hebr. תַּרְדֵּמָה *grauis, praeternaturalis ſomnus.*

15. Ἢ οὐ λοφούρων) Leonic. pro ἢ οὐ λοφούρων, habet ἢ λοθούρων: itidemque prior editio Aldi: Cam. ἢ νοθούρων: Bud. ἢ μοθούρων poſſet etiam νωθούρων admitti: quod Heſychius et adiectiue exponit, ὁ δυνάμενος συγγίνεσθαι, et ſubſtantiue ὄνος. *Sylb.* Λόφουρα autem ſunt animalia, ſetas in ceruice erectas habentes in modum criſtae, et caudam, ſeu quae criſtas habent et caudam. Auerroes reddit, *iumentorum et non iumentorum.* Interpres quomodo legerit, *laceratarum, et vilium* vertendo, vix augurari poteſt, forte μοθώνων, *hominum vilium.*

16. Ἕξις) Ἕξις hic pro πτόησις videtur poſitum, vt infra apud Polem. I. Κεφ. ϛ'. καὶ εἰς ἀφροδίσια ἐπτοημένον ἄνδρα δηλοῦσιν, niſi forte ἔκστασις legendum, vt paulo ante. *Sylb.* Auerroes habet cum Interpr. *habitus*, et ad marginem notat verba: *maſticando coeunt.*

17. Τὸ λοίδορον) Interpr. *contumelioſum*, mallem, *impetum faciens*, ſicuti λοιδορία

δορον· ἐπὶ δὲ τῶν ὄνων, [18] τὸ ἄλυπον. Ὡς μὲν οὖν τὸ κοινόν τε καὶ τὸ ἴδιον χρὴ διελέσθαι, εἴρηται. Δεῖ μέντοι πρὸς ἅπαντα πολλῆς [19] συνηθείας, εἰ [20] μέλλοι τὶς αὐτὸς ἔσεσθαι [21] ἱκανὸς περὶ τούτων ἕκαστα λέγειν. Ἐπειδὴ γὰρ τὰ ὁρώμενα ἐπὶ τῶν σωμάτων λέγεται ἀναφέρεσθαι ἐπὶ τὰς ὁμοιότητας, τάς τε ἀπὸ τῶν ζώων, καὶ τὰς ἀπὸ τῶν πράξεων γινομένας, καὶ [22] ἰδέαι τινὲς ἄλλαι ἀπὸ θερμοτήτων καὶ ἀπὸ ψυχροτήτων γίνονται. Ἔστι δὲ τούτων ἔνια τῶν ἐπιφαινομένων, ἐπί τε τοῖς σώμασι, μικραῖς διαφοραῖς κεχρημένα, καὶ τῷ αὐτῷ ὀνόματι προσα-

tumelioſum: in aſinis autem non triſte. Quomodo igitur commune quidem et proprium conuenit diſtingui, dictum eſt. Opus autem eſt multa conſuetudine, ſi quis debet eſſe ſufficiens ad dicendum ſingula de his. Quoniam enim ea, quae videntur in corporibus, dicuntur referri ad ſimilitudines, quae fiunt ab animalibus, et ab actibus; et differentiae quidem aliae a caliditate et frigiditate fiunt. Sunt enim horum quaedam apparentium in corporibus parua differentia vtentia, et eodem no-

et σκῶμμα impetum in aliquem verbis, et morſum notat.

18. Τὸ ἄλυπον) Auerroes, *indolens.*

19. Συνηθείας) Συνήθεια hoc loco eſt, exercitatio multa, et inde acquiſitus habitus, ſtudium ex ſimilitudinibus animantium proprium et commune eruendi atque inueniendi.

20. Μέλλοι) Rectius indicat. *μέλλει. Sylb.*

21. Ἱκανὸς) Interpr. et Auerroes, *ſufficiens.* Mallem, *ſatis inſtructus, aptus.*

22. Ἰδέαι) Auerroes reddit *proprietates*, quaſi legerit ἰδιότητες ſiue τὰ ἴδια, in

προσαγορευόμενα· οἷον ἅι τε ἀπὸ [23] φόβων ὠχρότητες, καὶ ἀπὸ πόνων. Αὗται γὰρ ὀνόματί τε τῷ αὐτῷ [24] κέχρηνται, καὶ διαφορὰν μικρὰν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας. Μικρᾶς δὲ οὔσης τῆς διαφορᾶς, οὐ ῥᾴδιον γινώσκειν, ἀλλὰ ἢ ἐκ τῆς [25] συνηθείας τῆς μορφῆς τὴν ἐπιπρέπειαν εἰληφότα. Ἔστι μὲν οὖν καὶ τάχιστος καὶ ἄριστος ὁ ἀπὸ τῆς ἐπιπρεπείας. Καὶ ἔστι γε οὕτως τούτῳ χρώμενον, πολλὰ διαγινώσκειν· καὶ οὐ μόνον καθόλου χρήσιμόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τῶν σημείων ἐκλογήν. Ἕκαστον γὰρ τῶν ἐκλεγομένων, καὶ πρέπειν δεῖ τοιοῦτον,

mine appellata: vt pallores, qui fiunt a timoribus, et qui a laboribus: hi enim eodem nomine vtuntur, et differentiam paruam habent inter ſe: parua autem differentia exiſtente, non facile eſt cognoſcere, ſed ex conſuetudine formae, apparentem quidem aſſumere conuenientiam oportet. Eſt autem optimus modus et citiſſimus, qui eſt ab apparente conuenientia: et contingit ita eo modo vtentem multa cognoſcere: et non ſolum vniuerſaliter vtile eſt, ſed ad electionem ſignorum ſingularium. Electorum etiam quodque decere oportet tale, vt quod

margine autem notauit ἰδέαι. Interpres, *differentiae.*

23. Φόβων) Auerroes: *terroribus*, ſane admodum emphatice, et rei, de qua agitur, conuenienter.

24. Κέχρηνται) Non minus conuenienter legeris, κέκληνται. *Sylb.*

25. Συνηθείας τῆς μορφῆς.) Adiectio τῆς μορφῆς firmat noſtram interpretationem not. 19.

τον, οἷον τὸ ἐκλεγόμενον θέλει. Ἔτι τε καὶ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν σημείων, [26] καὶ τῷ συλλογισμῷ, ᾧ δεῖ χρῆσθαι, ὅπου ἄν τι τύχῃ, προστιθέντας τοῖς προσοῦσι, τὰ προσήκοντα· οἷον εἰ ἀναιδής τε εἴη καὶ μικρολόγος, καὶ κλέπτης ἂν εἴη καὶ ἀνελεύθερος· καὶ κλέπτης μὲν [27] ἑπομένως τῇ ἀναιδείᾳ, τῇ δὲ μικρολογίᾳ ἀνελεύθερος. Ἐπὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων ἑκάστου, δεῖ τοῦτον τὸν τρόπον [28] προσαρμόζοντα, τὴν μέθοδον ποιεῖσθαι.

ΚΕΦ.

eligitur, vult. Amplius autem ſecundum electionem ſignorum, et ſyllogiſmo, quo vti opus eſt, vbicumque contingat, conuenientibus adiungentes conuenientia: vt ſi inverecundus erit, et paruiloquus, et fur vtique erit, et illiberalis: et fur quidem conſequens inuerecundiam, et paruiloquium illiberalis. In talibus igitur quibuſque oportet hoc modo ſecundum conuenientiam fieri methodum.

26. Καὶ τῷ συλλογισμῷ) Alius eſt modus inueſtigandi naturas hominum, videlicet aliam ex vna propenſione in homine colligendi, eamque beneficio Dialectices, ſyllogiſmo facto, deducendi. Quod exemplo inverecundi illuſtratur, ſic ſexcenta addi poſſent, nam v. c. qui eſt libidini deditus eſt, luxurioſus, prodigus, hilaris, liberalis etc.

27. Ἑπομένως) Fortaſſe rectius ἑπόμενον. Interpres ſane vertit, *conſequens*. *Sylb.* Auerroes quoque agnoſcit ἑπόμενον.

28 Προσαρμόζοντα etc.) Interpres, *ſecundum conuenientiam fieri methodum*. Auerroes autem, *congruentem fieri methodum*.

ΚΕΦ. ε.

[1] Τοῦ τῶν ζώων γένους διαίρεσις εἰς ἄῤῥεν καὶ θῆλυ, πρὸς τὸ φυσιογνωμονεῖν, παρδάλεως καὶ λέοντος παράδειγμα.

Νῦνι δὲ πρῶτον πειράσομαι τῶν ζώων διελέσθαι, ὁποῖα αὐτῶν προσήκει διαλλάττειν, πρὸς τὸ εἶναι ἀνδρεῖα καὶ δειλὰ, καὶ δίκαια καὶ ἄδικα. Διαιρετέον δὲ τὸ τῶν ζώων γένος εἰς δύο [2] μορφὰς, εἰς ἄῤῥεν

CAP. V.

Distinctio maris et feminae ad physiognomoniam.

Nunc autem primum tentabo genera animalium distinguere, et quae ipsorum convenit permutari, vt sint fortia, et timida, et iusta, et iniusta. Distinguendum autem animalium genus in duas formas, in

1. Τοῦ τῶν ζ.) Auerroes hic incipit C. VIII. inscriptum: *Passionum, Habituumque in animalibus distinctio, ex masculini femininique generis comparatione.* Interpres legisse tantum videtur, διαίρεσις εἰς ἄῤῥεν καὶ θῆλυ πρὸς τὸ φυσιογνωμονεῖν. Graeca autem inscriptio vertenda: *Distinctio animalium quoad genus in masculinum atque femininum, physiognomonizandi causa, exemplo pardalis ac leonis declarata.*

2. Μορφὰς) Recte Interpres et Auerroes *formas*, nam μορφὴ et Latinorum *forma*, de forma totius corporis, de speciei integritate vsurpatur, v. Hippocr. de aere aqu. et loc. S. III. p. 77. Ἔνεισι δὲ καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ φῦλα διάφορα ἕτερα ἑτέροις — καὶ τὰς μορφὰς, καὶ τὰς ἀνδρείας. *Sunt et in Europa gentes, tum forma, tum magnanimitate differentes;* et Cicero de officiis L. I. c. 35. *Principio corporis*

ἄῤῥεν καὶ θῆλυ, προσάπτοντα τὸ πρέπον ἑκατέρᾳ μορφῇ. Ἔστι δὲ ὅμοια. [3] Ἐπιχειροῦμεν οὖν τρέφειν τῶν θηρίων (τὰ) [4] προσηνέστερα· καὶ μαλακώτερα

masculinam et in femininam, adiungentem passiones conuenientes vnicuique formae. Sunt enim similia. Et quae conamur nutrire ferarum, mansuetae magis, et molliores

nostri magnam natura ipsa videtur habuisse rationem, quae formam nostram, reliquamque figuram, in qua esset species honesta, eam posuit in promtu.

3. Ἐπιχειροῦμεν) Leonic. et Ising. ἐπιχειρῶν μὲν οὖν τρέφει: Interpres nobiscum: *conamur nutrire. Sylb.* Aldus quoque Leon. et Ising. retinet lectionem. Auerroes itidem, *conamur.*

4. Προσηνέστερα etc.) Malim cum articulo τὰ προσην. *Sylb.* Nos τὰ cum Du Vallio vncinis inclusimus. Τὰ enim deest apud Aldum et Sylb. Quod autem mansuetae magis molliorسque feminae maribus sint, ex frigiditate corporis deducendum. Liceat ad Aristot. L. IV. c. 1. de generatione animalium prouocare, vbi dicit Ἔτι εἰ πᾶσα πέψις ἐργάζεται θερμῷ, ἀνάγκη καὶ τῶν ζώων τὰ ἄῤῥενα τῶν θηλέων θερμότερα εἶναι. Διὰ γὰρ ψυχρότητα καὶ ἀδυναμίαν, πολύαιμα κατὰ τόπους τινὰς τὸ θῆλυ μᾶλλον. *Item, si omnis concoctio calore efficitur, mares quam feminas esse calidiores necesse est. Ob frigiditatem enim, et impotentiam femina sanguine abundat quibusdam sui corporis locis.* Consentientem habet Hippocr. de natura pueri S. III. p. 17. καὶ τούτου αἰσθάνεται τῆς γυναικὸς τὸ σῶμα. Ὑγρότερον γάρ ἐστιν ἢ τὸ τοῦ ἀνδρός. *Id quod mulier sensu percipit, quum viro sit longe humidior.* Cf. de vict. rat. L. I. S. IV. p. 17. Sed Hippocr. his repugnare videtur de morb. mulier. L. I. S. V. p. 153. θερμότερον γὰρ τὸ αἷμα ἔχει ἡ γυνή· καὶ διὰ τοῦτο θερμοτέρη ἐστὶ τοῦ ἀνδρός. *Calidiorem enim sanguinem habet mulier, ideoque viro calidior est.* Sed salua res est, nam humiditas et mollities carnosarum partium hanc temperat caliditatem, atque sanguinis quoque copia mensibus imminuitur. Ne-

κώτερά ψυχὰς τὰ θήλεα τῶν ἀῤῥένων, ἧττόν τε ῥωμαλεούμενα, [5] τάς τε τροφὰς, καὶ τὰς χειροηθείας μᾶλλον προσδεχόμενα. Ὥς τε τοιαῦτα ὄντα, εἴη που ἂν [6] ἀθυμότερα τῶν ἀῤῥένων. Καταφανὲς

secundum animas feminae maribus ſunt, minus autem fortes: verum nutrimenta, et aſſuetudinem manuum recipientes magis. Quare exiſtentes tales, erunt alicubi minus iracundae

E 5

que argumentum pro abundantia ac caliditate ſanguinis a quibuſdam allatum ex fluxu menſtrui ſanguinis, aliquam habere poteſt vim, quum iam a Philoſopho noſtro in verbis locum ſupra laudatum ſeqq., eneruatum ſit abque diſcuſſum. Ergo feminae ſunt frigidiores maribus, et minus habent caloris innati et ſpirituum. Illaque frigiditas cauſa eſt, cur multo facilius maribus manſueſiant, animumque emollire ſuum patiantur, et minus fortes ſint.

5. Τάς τε τροφὰς) Nam propter naturae infirmitatem inediam diu non posſunt ferre, neque vti capti ferarum mares abſtinent a nutrimentis; et manibus tractari ſe permittunt; non ſolum vt manſueſiant, ſed etiam vt in artibus proficiant, in quibus bruta inſtituuntur. Hanc vim autem nutrimenta habere, ſi inter homines verſantur ferae, non ſolum probat experientia, ſed et Seneca, de ira L. III. c. 8. *Quae res*, ait, *quantum poſſit*, *intelliges*, ſi *videris feras quoque conuictu noſtro manſueſcere: nulli que immani beſtiae vim ſuam permanere, ſi hominis contubernium diu paſſa eſt. Retunditur omnis aſperitas, paulatimque inter placida dediſcitur.* Totum autem hunc locum ſic explicat Ariſt. hiſt. anim. L. IX. c. 1. μαλακώτερόν τε γὰρ τὸ ἦθός ἐστι τὸ τῶν θηλειῶν, καὶ τιθασσεύεται θᾶττον, καὶ προσίεται τὰς χεῖρας μᾶλλον, καὶ μαθηματικώτερον. *Sunt enim feminae moribus mollioribus, miteſcunt celerius et manum facilius patiuntur. Diſcunt etiam, imitanturque ingenioſius.*

6. Ἀθυμότερα) *Minus iracundae.* Iracundia quidem,

φανὲς δὲ τοῦτο ἐξ ἡμῶν πού ἐστιν· ὅτι ἐπὰν ὑπὸ θυμοῦ κρατηθῶμεν, [7] δυσπαραπιστότεροί τε, [8] καὶ μάλιστα ἐῤῥώμεθα πρὸς τὸ μηδαμῇ μηδὲν [9] εἶξαι· ἐπὶ τὸ βιάζεσθαι δὲ καὶ πρᾶξαι φερόμεθα, πρὸς ὃ ἂν

maribus. Manifestum autem id ex nobis alicubi est: quoniam quum ira vincimur, difficulter prudentes, et maxime fortes sumus ad nihilum veniendum: ferimur autem ad violentiam inferendam, et patrandum

vt et reliqui affectus proprie in animalia praeter hominem non cadunt. Insignis est locus apud Senecam de Ira L. I. c. 3. *Dicendum est, feras ira carere, et omnia praeter hominem. Nam quum sit inimica rationi, nusquam tamen nascitur, nisi vbi rationi locus est. Impetus habent ferae, rabiem, feritatem, incursum: iram quidem non magis, quam luxuriam. Et in quasdam voluptates intemperantiores homine sunt. Non est quod credas illi, qui dicit: Non aper irasci meminit, non fidere cursu Cerua, nec armentis incurrere fortibus vrsi. Irasci dicit, incitari, impingi. Irasci quidem non magis sciunt, quam ignoscere. Muta animalia humanis affectibus carent, habent autem similes illis aliquos impulsus.* Igitur quoque de minoribus impulsibus ex frigidiori temperie ortis locus noster est explicandus, quos impulsus, si affectus nominare velis, per me licet. Parallelus est loc. ap. Arist. hist. anim. L. IX. c. 1. ἀθυμότερα δὲ τὰ θήλεα πάντα ἀῤῥένων.

7. Δυσπαραπιστότεροί τε) Conuenientius fortasse δυσπαραπειστότεροι, *minus nos persuaderi ac seduci patimur. Sylb.* Firmat hanc coniecturam lectio et interpretatio Auerrois, *difficillime persuasibiles.*

8. Καὶ μάλιστα ἐῤῥώμεθα) Leonic. et Camot. μάλιστα ὁρώμεθα: Interpres nobiscum: *maxime fortes sumus. Sylb.* Auerroes Leonic. et Camot. habet lect., vertit enim: *et maxime respicimus, ne quidquam vsquam eueniat.*

9. Εἶξαι) Leon. et Isingr. εἶναι pro εἶξαι. *Sylb.*

ὃ ἂν ὁ θυμὸς [10] ὁρμήσῃ. Δοκεῖ δέ μοι καὶ [11] κακουργότερα γίνεσθαι τὰ θήλεα τῶν ἀῤῥένων, καὶ προπετέστερά τε, [12] καὶ ἀνελεύθερα, καὶ ἀναλκέστερα. Αἱ μὲν οὖν γυναῖκες καὶ τὰ περὶ ἡμᾶς τρεφόμενα, καὶ πάνυ που φανερὰ ὄντα. Τὰ δὲ περὶ τὴν ὕλην, πάντες ὁμολογοῦσιν οἱ νομεῖς τε καὶ

ad quodcumque ira impulerit. Videntur autem mihi magis malefica fieri feminea masculis, et proteruiora, et minus defensiua. Feminae igitur et quae circa nos nutriuntur, valde manifesta sunt. Quae vero sunt circa siluam, omnes confitentur pastores, et

10. Ὁρμήσῃ) Leonic. et Isingr. ἁρμόσῃ. *Sylb.* Aldus quoque ἁρμόσῃ. Auerroes ὁρμήσῃ, *ad quodcumque ira impulerit.* Si ἁρμόσῃ retinetur, sensus est, *ad quodcumque ira apta est pronaque.* Sed haud dubie ὁρμήσῃ vera lectio. Nam de impetu, de appetitu, qui et de feris dici potest vsurpatur apud Cicer. de offic. L. I. c. 29.

11. Κακουργότερα etc.) Commentarii loco esse possunt, quae Aristot. histor. anim. L. IX. c. I. profert: ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις γένεσι τὰ θήλεα μαλακώτερα καὶ κακουργότερα, καὶ ἧττον ἁπλᾶ, καὶ προπετέστερα. *Et in ceteris sunt procul dubio molliores, verum malitiosores, astutiores, insidiosioresque feminae.* Auerr. autem locum nostrum sic reddit: *Videntur autem mihi magis malefica fieri feminea masculis, et proteruiora, petulantiora, et illiberaliora, et debiliora.* Ratio autem haec est, quia appetitum magis sequuntur quam masculi; et idcirco facilius vincuntur et feruntur ad passiones animi, et proterviam, tamen in exsequendis actionibus malis debiles sunt propter roboris et virium defectum.

12. Καὶ ἀνελεύθερα) Commation istud, καὶ ἀνελεύθερα, nec Camot. agnoscit, nec Interpres. Non absurde forte legeris καὶ ἀμελέστερα, vt infra apud Adam. L. II. c. I. τὴν πᾶσαν ὄψιν τοῦ σώματος μαλακωτέραν, ἀμελεστέραν. *Sylb.* Auerroes retinet ἀνελεύθερα, at ἀμελεστέρα melius, quum non adeo curis afficiantur feminae, vt viri.

καὶ θηρευταὶ, ὅτι τοιαῦτά ἐστιν οἷα προείρηται. Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε δῆλον, ὅτι ἕκαστον ἐν ἑκάστῳ γένει θῆλυ, ἄῤῥενος [13] μικροκεφαλώτερόν ἐστι, ([14] καὶ) [15] στενοπροσωπότερον καὶ λεπτοτραχηλότερον, καὶ [16] τὰ στήθη ἀσθενέστερα ἔχει, καὶ ἀπλευρότερά ἐστι,

venatores, quod talia ſunt, qualia ſunt dicta. At vero et hoc manifeſtum eſt, quod ſingularium in vnoquoque genere, femina mare minoris capitis, et anguſtioris faciei, et ſubtilioris colli ſit: et pectora imbecilliora ha-

13. Μικροκεφαλώτερον) Minus vere, vt patet etiam ex Adam. L. II. c. I. τὸ θῆλυ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔχει τοῦ ἄῤῥενος κεφαλὴν μικροτέραν. *Sylb.* Aldus vitioſe, μικροκεφαλοφρώτερον. Veritatem rei declarat Ariſtot. de part. anim. L. II. c. 8. Ἔχει δὲ τῶν ζώων ἔγκεφαλον πλεῖστον ἄνθρωπος, ὡς κατὰ μέγεθος, καὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ ἄῤῥενες τῶν θηλειῶν. *Homo inter omnia animalia plurimum cerebri habet, ſcilicet proportione ſui corporis, et inter homines mares plus quam feminae.* Et paulo poſt, καὶ ῥάφας δὲ πλείστας ἔχει περὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ ἄῤῥεν πλείους τῶν θηλειῶν διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ὅπως ὁ τόπος εὔπνους ᾖ, καὶ μᾶλλον ὁ πλείων ἐγκέφαλος. *Iuncturas etiam plurimas in capite homo habet, et mas plures, quam femina; eadem de cauſa, vt locus ſpirantior ſit: et amplius in quo plus cerebri habetur.* Hoc autem propterea neceſſe eſt, quod mas ad operationes, quibus ſe dat, maiori copia indiget ſpirituum. Ergo κατ᾽ ἀναλογίαν id, quod de homine dicit, ad cetera referendum eſt animantia.

14. Καὶ) Incluſa καὶ abeſt a Leonic. et Camot. editt. *Sylb.*

15. Στενοπροσωπότερον καὶ λεπτοτρ.) Facies nimirum anguſta et ceruix reſpondens proportioni capitis.

16. Τὰ στήθη etc.) *Pectora imbecilliora habent, et minorum coſtarum ſunt.* Interpres cum Auerroe ſic interpretatur. Mallem interpretari, *pectus anguſtius*, quam imbecillius. Nam imbecillitas facile recipit iniurias, et quamquam mulier debilior viro, tamen morbis pe-

ἐστι, [17] τά τε ἰσχία καὶ τοὺς μηροὺς περισαρκότερα τῶν ἀῤῥένων. [18] Γονύκροτα δὲ, καὶ τὰς κνήμας λεπτὰς

beant et minorum laterum ſunt, femora autem magis carnoſa maribus, genua mollia, et

ctoris non eſt magis obnoxia. Vnde anguſtius pectus exprimit verba Ariſtotelis, non tantum propter caloris debilitatem, ſed etiam ratione conformationis, quae reliquis corporis partibus conueniens eſſe debet. Quod et Galenus in L. de arte ab initio aſſerit: ὑγιεινόν ἐστιν ἁπλῶς σῶμα, τὸ ἐκ γενετῆς εὔκρατον μὲν ὑπάρχον, τοῖς ἁπλοῖς καὶ πρώτοις μορίοις· σύμμετρον δὲ, τοῖς ἐκ τούτων συγκειμένοις ὀργάνοις. *In vniuerſum autem corpus eſt ſanum, quod per generationem bona temperie eſt, et ex ſimplicibus et principibus partibus conſtat. Proportio autem in organis ex iis ſtructis conſpicitur.* Iam vero femina frigidior eſt maſculo, caput habet minus, ergo quoque pectus neceſſario habet anguſtius, proindeque infirmiora latera, quum latera fortia eſſe nequeant, niſi pectus exſtiterit robuſtum, et amplum, in feminis autem eſt debile et arctum.

17. Τά τε ἰσχία καὶ τοὺς μ.) Interpr. *femora autem magis carnoſa maribus.* Auerroes, *coxendices autem, et coxas magis carnoſas maribus.* Prouida vero natura mulieribus coxas carnoſiores conceſſit maribus, quia foetui portando partes carnoſiores ſunt aptiores, et quia ſedentariam vitam, curae rerum domeſticarum adaptatam, quamplurimae viuunt, cui molliores res ſunt accommodandae, vt a dolorum ſenſu ſint liberae v. Galen. de vſu part. L. III. c. 3.

18. Γονύκροτα etc.) Auerroes bene, *Genua autem flexibilia, et crura gracilia habent.* Mollia, etiam dici poſſunt ex Hom. Il. I. v. 501. Καὶ ῥα πάροιθ' αὐτοῖο καθίζετο, καὶ λάβε γούνων Σκαιῇ, δεξιτέρῃ δ' ἄν ὑπ' ἀνθερεῶνος ἑλοῦσα. *Ipſo in conſpectu ſedit, laeuaque prehendens Molle genu, dextra mulcebat ſupplice mentum.* Hominis genubus quamdam ineſſe religionem Plin. H. N. L. XI. c. 45. aſſerit, quia ipſis ineſt vitalitas. Vnde et ſua, quod proci norunt, non deſtituuntur gratia.

λεπτὰς ἔχοντα, [19] τοὺς δὲ πόδας κομψοτέρους· [20] τήν τε τοῦ σώματος μορφὴν [21] ἡδίω μάλιςʼ ἂν ἢ γενναιοτέραν. [22] Ἀνευρότερα δὲ καὶ μαλακώτερα, ὑγροτέραις σαρξὶ κεχρημένα. Τὰ δὲ ἄῤῥενα, τούτοις ἅπασιν ἐναντία, τὴν φύσιν ἀνδρειοτέραν καὶ δικαιοτέραν εἶναι [23] γένει, τὴν δὲ τοῦ θήλεος [24] δειλοτέραν καὶ ἀδικωτέραν.

Τούτων

crura ſubtilia habeant, Pedes vero pulcriores et formam totius corporis molliorem, quam fortiorem. Minus neruoſa autem ſunt, et molliora, praedita humidioribus carnibus: Maſculina autem his omnibus contraria habentia, natura ſunt fortiore, et iuſtiore genere; femina autem eſt timidior et iniuſtior natura.

19. Τοὺς δὲ πόδας κ.) *Pedes vero pulcriores.* Reſpicitur partim ad exiguitatem atque tenuitatem, reliquis corporis partibus conuenientem: ſic enim Plinius H. N. L. XI. c. 45. (111.) *Pedes homini maximi*, proportione molis, *feminis tenuiores in omni genere*, partim ad molle vitae genus, et inde prouenientem debilitatem.

20. Τὴν δὲ τοῦ σώματος etc.) *Et formam totius corporis molliorem, quam fortiorem.* Μορφὴ h. l. ad duo referri debet; 1) ad carnes formam conſtituentes, 2) ad humorum naturam. Mollior eſt feminis habitus corporis, propter molliores carnes et humiditatem abundantem. Sanguinis autem frigiditas gratum colorem conciliat faciei, quae gratia ac venuſtas allicit viros ad amorem.

21. Ἡδίω μάλιςʼ) Fortaſſis congruentius ἡδίω μᾶλλον ἢ γενναιοτέραν. *Sylb.* Quoſdam ſic legere in margine Du Vallius notat.

22. Ἀνευρότερα etc.) Molliores contingunt feminis carnes ob copiam ſanguinis, minus autem neruoſae; et proinde languidae ſunt ob remiſſiorem calorem; ipſis enim minor eſt caloris et ſpirituum copia.

23. Γένει) Γένει agnoſcit etiam Interpres, *natura ſunt*

Τούτων οὕτως ἐχόντων, φαίνεται τῶν ζώων ἁπάντων [25] λέων τελεώτατα μετειληφέναι τῆς τοῦ ἄῤῥενος ἰδέας. Ἐςὶ γὰρ ἔχων ςόμα [26] εὐμέγεθες· τὸ δὲ πρόσωπον [27] τετραγωνότερον, οὐκ ἄγαν ὀςῶδες, [28] τὴν ἄνω τε γένυν οὐ προεξεςηκῦαν, ἀλλὰ ἰσοῤῥοποῦσαν

His ita ſe habentibus, videtur leo omnium perfectiſſimum in aſſumendo maris formam. Leo enim habet os magnum, faciem autem quadratam, non valde oſſeam, ſuperiorem mandibulam non eminentem: ſed aequa-

fortiore, et iuſtiore genere. Structura paulo conuenientior fuerit, ſi ſcribas λέγε. De ſexus differentia et morum proprietate prolixe Philoſophus diſſerit etiam initio L. IX. hiſt. animal. *Sylb.* Auerroes habet etiam, *genere.*

24. Δειλοτέραν) Timidior femina propter frigiditatem, iniuſtior propter aſtutiam atque petulantiam.

25. Λέων) Auerroes margini appoſuit haec: *De Leone, omnium animalium formam perfectiſſime aſſumente.* Leo ideo refertur ab Ariſt. in hiſt. anim. L. I. c. 1. ad ζῶα ἐλεύθερα, καὶ ἀνδρεῖα, καὶ εὐγενῆ, *animalia liberalia, fortia, et nobilia.* Vnde Plinius, L. VIII. c. 16. 17. *Leoni praecipua generoſitas, tunc quum colla armoſque veſtiunt iubae.* Ceterum Follin. in ſpec. nat. hum. haec verba non vertit, ſed παραφράζει ſic, c. 9. p. 27. *Inter omnia animalia, leo ex ipſa maſculi idea feliciſſimam ſibi ſortem accepit.*

26. Εὐμέγεθες) Auerroes, *os ingens.* Follin. l. c. *vaſtum enim os habet.* Quum per ſe leo ſit calidum animal, ex amplo ore coniectare licet, ipſam naturam, plenis vt buccis aerem trahat, quo caliditas inflammetur, inſtrumentum hoc ei conceſſiſſe.

27. Τετραγωνότερον) Auerroes comparatiuo gradu, recte; *quadratiorem.*

28. Τὴν ἄνω τε γ.) Follin. c. 9. p. 27. reddit: *ſuperiorem maxillam non ad interiora protenſam, ſed ex aequo inferiori correſpondentem.*

ποῦσαν τῇ κάτω· [29] ῥῖνα δὲ παχυτέραν ἢ λεπτοτέραν· χαροποὺς ὀφθαλμοὺς, ἐγκοίλους, οὐ σφόδρα περιφερεῖς, οὔτε ἄγαν προμήκεις· μέγεθος δὲ μέτριον, [30] ὀφρὺν εὐμεγέθη· μέτωπον τετράγωνον, ἐκ μέσου ὑποκοιλότερον· [31] πρὸς δὲ τὰς ὀφρῦς καὶ τὴν ῥῖνα [32] ὑπὸ τοῦ μετώπου, οἷον νέφος

liter pendentem deorſum: naſum autem magis craſſum, quam ſubtilem, oculos charopos, concauos, non valde rotundos, neque valde protenſos: magnitudinem vero moderatam, ſupercilium magnum: frontem quadratam ex medio ſubcauam: ad ſupercilia autem, et naſum ſub fronte velut nubes

29. Ῥῖνα δὲ etc.) Follin. l. l. *Habet naſum magis craſſum, quam tenuem, formidabiles oculos, atque concauos, nec oblongos pluſquam rationi conueniat.* Perottus in cornu cop. p. 527. propter oculos et calorem Leonem comparari cum ſole ſcribit: *Quemadmodum enim leo impetu, ac calore cetera praeſtat animalia, ſic ſol cetera ſidera. Leo pectore, ac priore corporis parte validus eſt, poſterioribus partibus degenerat: ſic ſolis potentia prima diei parte ad meridiem increſcit, et prima parte anni a vere in aeſtatem mox elangueſcens deducitur: vel ad occaſum, qui diei: vel ad hiemem, quae anni videtur eſſe pars poſterior. Idemque ſemper oculis patentibus ac igneis cernitur, quemadmodum ſol patenti, atque igneo oculo terram perpetuo cernit, infatigabilique conſpectu.*

30. Ὀφρὺν εὐμ.) Auerroes preſſe ſequitur verba: *ſupercilium ingens.*

31. Πρὸς δὲ τ. etc.) Paulo aliter Foll. l. l. *Ceterum commoderata praeditus magnitudine, ſupercilia magna, frontem quadratam, circaque mediam regionem, veluti in nebulam quamdam degenerat.*

32. Ὑπὸ τοῦ μετώπου.) Forſan rectius, ὑπὸ τῷ μετώπῳ. *Sylb.* Foll. legiſſe videtur, ὑπὸ τῷ μέσῳ τόπῳ, et permutatio facilis fuit in μετώπῳ, vel ὑπὸ τῇ μέσῃ χώρᾳ, vertit enim *circa mediam regio-*

φος ἐπανεστηκός. [33] Ἄνωθεν δὲ τοῦ μετώπου κατὰ τὴν ῥῖνα ἔχει τρίχας ἐκκλινεῖς, [34] οἷον ἂν ἄσυλον· [35] κεφαλὴν μετρίαν, τράχηλον εὐμήκη, [36] παχὺν, σύμμε-

superstat: supra frontem, iuxta nasum, habet pilos inclinatos: caput moderatum: collum bonae longitudinis, grossum, innodatum,

nem. Iam et τόπος et χώρα de partibus humani corporis vsurpantur, sic Hippocrates de locis in homine librum confecit, et apud Latinos regionis vox occurrit v. c. regio epigastrica etc.

33. Ἄνωθεν δὲ τ. etc.) Gesnerus κατὰ ῥῖνα non *iuxta nasum* cum vet. interpr. vertit, sed *e regione nasi*. *Sylb*. Follin. l. c. *Siquidem desuper ad ipsas nares pilos habet decliues.*

34. Οἷον ἂν ἄσυλον) Commation istud Interpres non habet; nec suspicione profecto caret, sicut et ἀναστεῖλον infra c. VI. οἱ τοῦ μετώπου τὸ πρὸς τῇ κεφαλῇ ἀναστεῖλον ἔχοντες: quod de eodem leone ibidem vsurpatum, Interpres vertit *eleuatum*. Haud scio an verior scriptura sit οἷον ἀνάσιλλον: sicut scilicet apud Hesych. ἀνάσιλλον est τρίχωμα τὸ διὰ τοῦ μετώπου ἐπὶ τὴν κορυφὴν ἐσταμμένον: Etymolog. ἀνεσταμμένον, et ἀνασεσιλλῶσθαι, ἐσταμμένας ἔχειν τὰς τρίχας. Ita enim locus e loco videtur corrigendus apud Lexicographum. Ἀνάσιλλον ergo scil. τρίχωμα erunt hic pili sursum versus erecti: quales Germanica lingua *contrasetas* appellat, Itali et Galli *contrapilos*. *Sylb*. Auerroes ἄσυλον bona fide vertit: *habet pilos inclinatos, velut asylum*. Follin. non vertit haec verba, ergo in exemplari eius haec defuerunt verba, et fortasse fuerunt glossema, quod irrepsit in textum.

35. Κεφαλὴν etc.) Follin. reddit: *Habet praeterea Leo caput magnitudine commoderatum, ceruicem oblongam, sed crassitie mediocrem, pilisque flauis decoratam, nec horridis, nec reuulsis.*

36. Παχὺν, σύμμετρον) Vulgatam lectionem etiam agnoscit Interpres, *grossum, moderatum*. Cam. legit πάχει σύμμετρον. Gesn. παχὺν συμμέτρως, *moderate crassum*: ne sibi autor videatur contradicere. *Sylb*. Auerroes, *crassum, commensuratum*.

σύμμετρον, 37 θριξὶ ξανθαῖς κεχρημένον, οὐ φριξαῖς, οὔτε ἄγαν ἀπεστραμμέναις· 38 τὰ περὶ τὰς κλεῖδας, 39 εὐλυτώτερα μᾶλλον, ἢ 40 συμπεφραγμένα. 41 Ὤμους ῥωμαλέους, καὶ στῆθος νεανικὸν, καὶ τὸ μετάφρενον πλατὺ, καὶ εὔπλευρον, καὶ

crinibus flauis, non planis, neque valde crispis: quae sunt circa iuncturam spatularum spatiosa magis, quam coniuncta: scapulas fortes, et pectus iuuenile: et metaphrenon la-

37. Θριξὶ ξ.) Qui iubam efficiunt, de quibus Plin. l c. *armosque vestiunt iubae.* Θρὶξ hic est pro χαιτὴ vt Arist. hist. anim. L. IX. c. 44. εὐλοτριχώτερον dicit.

38. Τὰ περὶ τὰς κλεῖδας) Auerroes: *Quae sunt circa humerorum claues, spatiosa magis, quam coniuncta.* Follin. vero: Quae ad *clauicularum spectant regionem, agilia potius, quam impedita sortitur.* Κλεῖδες autem sunt clauiculae, iuncturae, omoplatam cum sterno coniungentes. Vide Galen. de ossibus ad Tyronem c. 15. et de vsu partium L. XIII. 12. et Ruf. Ephes. in Nomencl. L. I. c. 10. σφαγὴ quoque ab Aristot. in hist. animal. L. I. c. 14. appellatur. Sunt qui cum Celso L. VIII. c. 8. *iugulum* appellant, quia ea vox a iungendo profecta videtur.

39. Εὐλυτώτερα) Aldus dat εὐλυτότερα, male.

40. Συμπεφραγμένα) Vocabulum satis commodum coniunctionem hanc apte exprimens, *septo cinctas, commissura iunctas.*

41. Ὤμους etc.) Auerr. *Humeros fortes, et pectus iuuenile, et metaphrenon latum: robustis costis, robustoque dorso abunde praeditum.* Follin. autem, *vegetum humeris, validum pectus, thoracem vastum, validis costis, ac tergora circumvallatum.* Translatio Follini magis placet, nam τὸ νεανικὸν, *robustum* bene reddit, iuuenes enim in flore aetates constituti robore valent. Μετάφρενον vero ex sententia veterum est τὸ μεταξὺ τοῦ νώτου καὶ ὀσφύος, κατὰ τὴν τῶν νεφρῶν πρόσφυσιν, *pars inter dorsum et lumbos media, qua renes adiacent.* Cf. Eph. Rufus in Nomencl. L. I. c. 11.

καὶ εὔνωτον ἐπιεικῶς. 42 Ζῶον ἀσαρκότερον τὰ ἰσχία, καὶ τοὺς μηρούς· 43 σκέλη ἐῤῥωμένα καὶ νευρώδη, βάσιν τε νεανικὴν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα ἀρθρῶδες καὶ νευρῶδες, οὔτε λίαν σκληρὸν, οὔτε λίαν ὑγρόν. 44 Βαδίζον δὲ βραδέως, καὶ μεγάλα διαβαῖνον, καὶ διασαλεῦον ἐν τοῖς ὤμοις, ὅταν πορεύηται. Τὰ μὲν

tum, robustis lateribus fultum: femora non carnosa, nec coxas: crura fortia, et neruosa, gressum iuuenilem, et totum corpus articulatum et neruosum, neque valde humidum, neque durum: ambulat autem tarde, magnifice incedens, et mouens se in spatulis quum am-

F 2

42. Ζῶον ἀσαρκότερον) Aldus dat ἀσαρκώτερον. Auerroes, *coxendices non carnosas, nec coxas.* Maiori cura reddit Follin. *Est animal macilentum, si coxas femoraque respicias.*

43. Σκέλη etc.) Auerroes cum Interprete consentit. Follin. contra: *Crura habet robusta atque neruosa, firmissimam etiam habet basin, et vniuersum corpus ad amussim neruosum et articulatum, nec durum, nec humidum cum exsuperantia.* Male Interpres βάσιν νεανικὴν *gressum iuuenilem*, cui Aristoteles contradicere videtur βαδίζον βραδέως. Itaque βάσις hic est *planta pedis.*

44. Βαδίζον δὲ etc.) Auerr. *Ambulans autem tarde, et magnifice incedens, et se in humeris, quum ambulat, quatiens.* Follin. vero, *Incedit quidem tarde, sed magna occupat interualla, ac dum ingreditur, humeros ipsos commouet.* Μεγάλα διαβαῖνον nihil aliud est, quam quod Aristot. in hist. anim. L. II. c. 1. dicit: κατὰ σκέλος δὲ βαδίζουσιν ὅ τε λέων, καὶ αἱ κάμηλοι ἀμφότεραι — τὸ δὲ κατὰ σκέλος ἐστὶν, ὅτε οὐ προβαίνει τῷ ἀριστερῷ τὸ δεξιὸν ἀλλ' ἐπακολουθεῖ. *Gradiuntur pedatim leones: et genus camelorum vtrumque. — Pedatim autem incedere est quum pes sinister non transit dextrum, sed subsequitur.*

μὲν οὖν περὶ τὸ σῶμα τοιοῦτον· [45] τὰ δὲ περὶ τὴν ψυχὴν, δοτικὸν καὶ ἐλεύθερον, μεγαλόψυχον καὶ φιλόνικον, καὶ πρᾳῢ καὶ δίκαιον, καὶ φιλόστοργον πρὸς ἃ ἂν ὁμιλήσῃ.

[46] Ἡ δὲ πάρδαλις τῶν ἀνδρείων εἶναι δοκούντων,

bulat. Talis eſt ſecundum ea, quae ſunt circa corpus. Quae autem circa animam, datiuum et liberale, magnanimum, et amans victoriae, et manſuetum et iuſtum, et amans eorum, cum quibus verſatur.

Pardalis autem fortibus eſſe viſis, femineae

45. Τὰ δὲ περὶ τὴν ψυχήν.) Leon. et Camot. περὶ τὴν κεφαλὴν δεκτικόν. Noſtram et Camotii ſcripturam probat etiam Interpres, *circa animam, datiuum et liberale.* Rectius in Organo 197. 11. ὁ λέων, ἀνδρεῖον καὶ μεταδοτικόν, quod probat etiam Geſn. in leonis deſcriptione 652, 34. Idem Geſn. ibidem mavult ἐλευθέριον cum Interprete, ſed ἐλεύθερον tamen eidem leoni ſic tribuitur in hiſt. anim. L. I. 6. φιλόνικον pro vulg. φιλόνεικον probat idem Interpres, quum vertit, *amans victoriae. Sylb.* Aldus quoque κεφαλὴν δεκτικὸν et φιλόνεικον dat. Auerr. *Quae autem circa animam ſuſceptiuum,* (δεκτικὸν) *et liberale, magnanimum, et amans victoriae etc.* Notat tamen in margine: Translationem antiq. habere datiuum, δωτικόν. Follin. bene, *Quantum vero ad animam refert, animal eſt diſciplinae capax, rixoſum, mite, iuſtum ac beneuolum illis, quibuſcum contraxit conſuetudinem.* Vide Plin. L. VIII. c. 16. (17. 18.) Mallem tamen φιλόστοργον reddere, *amiciſſimum ſuorum.*

46. Ἡ δὲ πάρδαλις.) Πάρδαλις et πάνθηρ ſunt voces vtrique ſexui promiſcue communes. Vide Bochart. L. III. de animal. c. 8. p. 800. et 801. Varietate macularum pantherae ſiue pardeles diſtinguuntur. Plin. L. VIII. c. 23. Gloſſae, *Varia,* ποικίλη, πάρδαλις. Plautus hoc vocabulum pantherarum proprium eſſe dicit in Epidico, Act. I. Sc. I. v. 15. ſq. EP. *Quid ais? per-*

τῶν, 47 θηλυμορφότερόν ἐστιν, ὅτι μὴ κατὰ τὰ σκέλη· τούτοις δὲ συνεργεῖ, καὶ τὶ ἔργον ῥώμης ἀπεργάζεται. 48 Ἐστὶ γὰρ ἔχον πρόσωπον μικρὸν, στόμα

formae magis eſt, niſi ſecundum crura: his autem operatur, et aliquod opus fortitudinis facit. Habet faciem paruam, os magnum,

petuon' valuiſti? TH. *Varie.* EP. *Qui varie valent, Caprigenum dominum, non placet mihi, neque pantherinum.* Cf. Theophraſt. de cauſ. plant. L. VI. c. 5. alios. In margine Auerroes haec habet: *De Pardali, omnium animalium femineam formam maxime oſtendente.*

47. Θηλυμορφότερόν ἐστιν, ὅτι etc.) Follin. c. 11. quo, *idea ſexus feminei exemplo Pardalis exhibetur*, ita: *Pardalis inter animalia fortia maxime effeminatum eſt. Quandoquidem crurum ratione aliis omnibus in functionibus eſt inferior. Nam quod obſecro robuſtum opus abſoluit.* Alio prorſus ſenſu Interpr. et Auerr. *Pardalis autem inter ea, quae videntur, femineae formae magis eſt, niſi ſecundum crura, his autem operatur, et aliquod opus fortitudinis facit.* Τὸ θηλυμορφότερον minus recte ad animum, de quo infra Ariſtot., tranſtulit, Follin. reddens *maxime effeminatum*, quum ex Ariſtot. hiſt. anim. L. I. c. 1. Panthera inter omnia animalia animoſior ſit, dicit enim: ἀθυμότερα δὲ τὰ θήλεα πάντα τῶν ἀῤῥένων, πλὴν ἄρκτος καὶ πάρδαλις· τούτων δὲ ἡ θήλεια δοκεῖ εἶναι ἀνδρειοτέρα· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις γένεσι τὰ θήλεα μαλακώτερα. *Sed feminae omnes minus, quam mares ſunt animoſae, excepta panthera et vrſa: feminae in his generibus videntur animoſiores, quum in ceteris ſint procul dubio molliores.* Probo tamen interpretationem Follini, quae incipit a voce, *Quandoquidem* etc. Sic enim interpunxit, et recte, ὅτι μὴ κατὰ σκέλη τούτοις (ſcilicet ἀνδρείοις ex ſuperioribus, omiſſa tamen particula δὲ,) συνεργεῖ, καὶ τὶ ἔργον ῥώμης ἀπεργάζεται; quae interpunctio optime conuenit cum hiſtoria naturali pantherae.

48. Ἐστὶ γὰρ ἔχον etc.) Auerroes: *Habet enim fa-*

μα μέγα, ὀφθαλμοὺς μικροὺς, ἐκλεύκους, ἐγκοίλους, αὐτοὺς δὲ [49] περιπολαιοτέρους· [50] μέτωπον προμηκέστερον, πρὸς τὰ ὦτα περιφερέστερον, ἢ ἐπιπεδώτερον· τράχηλον μακρὸν ἄγαν, καὶ λεπτόν· στῆθος ἄπλευρον, καὶ μακρὸν νῶτον· ἰσχία σαρκώδη καὶ μηρούς· τὰ δὲ περὶ τὰς λαγόνας καὶ γαστέρα, ὁμαλὰ μᾶλλον· [51] τὸ δὲ χρῶμα ποικίλον,

καὶ

oculos paruos, albos, concauos, eosdem autem superficiales: frontem longam, aures rotundas magis quam planas, collum longum valde, pectus expers laterum, et longum dorsum: femora carnosa, et coxas: quae vero sunt circa ilia, et ventrem laeuia magis. Color autem varius, et totum non

ciem paruam, os magnum, oculos paruos, albos, concauos, ipsosque circumuagantes magis. Follin. *Habet enim faciem exiguam, os magnum, oculos paruos albicantes, concauos et tornatiles.*

49. Περιπολαιοτέρους) Rectius opinor ἐπιπολαιοτέρους. *Sylb.* Recte, nam ἐπιπολ optime conuenit cum ἔγκοιλ. *ex stantes*, prominentes. Interpr. non male, *superficiarios*, id est, qui superficiem excedunt.

50 Μέτωπον etc.) Auerroes: *Frontem longiorem, versus aures rotundam magis, quam planam, collum longum valde, et gracile: pectus expers costarum, et longum dorsum, coxendices carnosas, et coxas: quae vero sunt circa ilia et ventrem, laeuia magis.* Follinus autem, *Magis oblongam, nec circa aurium regionem sphaericam magis, quam latam, admodum prolixam, ac tenuem ceruicem, languidum pectus, prolixum dorsum, coxas et femora corpulenta. Etenim quae in regione ventris, iliorumque sunt, magis plana sortitur pardalis.*

51. Τὸ δὲ χρῶμα ποικίλον etc.) Auerroes, *Color autem varius, et totum inarticulatum et incommensuratum est;* et Follin. *Colorem etiam obtinet varium inaequalem omnino, ac immodera-*

καὶ ὅλον ἄναρθρόν τε καὶ ἀσύμμετρον. Ἡ μὲν οὖν τοῦ σώματος ἰδέα τοιαύτη· τὰ δὲ περὶ τὴν ψυχὴν, [52] μικρὸν καὶ ἐπίκλοπον, καὶ ὅλως εἰπεῖν δολερόν. [53] Τὰ μὲν οὖν ἐκπρεπέστερα μετειληφότα ζῶα,

articulatum, et abſque menſura eſt. Forma corporis talis eſt. In his autem, quae ſecundum animam, puſillum eſt, et fraudulentum, et omnino dicere, doloſum. Animalium igitur, quae

tum. Commentarii loco Plinii verba eſſe poſſunt, in H. N. L. IV. c. 17. (23.) *Panthera et tigris macularum varietate prope ſolae beſtiarum ſpectantur: ceteris vnus ac ſuus cuiuſque generis color eſt. Leonum tantum in Syria niger. Pantheris in candido breues macularum oculi. Ferunt odore earum mire ſollicitari quadrupedes cunctas, ſed capitis toruitate terreri. Quamobrem occultato eo, reliqua dulcedine inuitatas corripiunt. Sunt qui tradant, in armo iis ſimilem lunae eſſe maculam, creſcentem in orbes, et cauantem pari modo cornua. Nunc varias, et pardos, qui mares ſunt, appellant in eo omni genere, creberrimo in Africa Syriaque. Quidam ab iis pantheras candore ſolo diſcernunt: nec adhuc aliam differentiam inueni.*

52. Μικρὸν) Agnoſcit μικρὸν etiam Interpres, *puſillum eſt.* Geſn. 942, 20. mavult *improbum*, ſed fortaſſe non minus apte legeris πικρὸν, *aſperum et ſaeuum*; de qua commutatione ſupra quoque dictum ad cap. II. n. 31. p. 31. *Sylb.* Auerroes etiam habet μικρὸν, nam ſic reddit: *In his autem, quae circa animam, puſillum eſt, et furax, et in ſumma doloſum.* Conſentit Follin. *Si vero animae conſtitutionem requiras, demiſſum animal eſt, furax (fugax* ap. Follin. vitioſe) *et fraudulentum.* Similia fere habet Ariſt. in hiſt. anim. L. IX. c. I. τὰ θήλεα τῶν ἀῤῥένων κακουργότερα, καὶ ἧττον ἁπλᾶ, καὶ προπετέστερα, *verum feminae maribus malitioſiores, aſtutiores, et inſidioſiores ſunt.*

53. Τὰ μὲν οὖν etc.) Structurae ordo eſt, ζῶα οὖν τὰ

ζῶα, τῶν δοκούντων ἀνδρείων εἶναι, τῆς δὲ τοῦ ἄῤῥενὸς ἰδέας, καὶ τῆς τοῦ θήλεος, εἴρηται. Τὰ δ᾽ ἄλλα ὅσα τυγχάνει, ῥάδιον ἤδη μετιέναι. Ὅσα δὲ πρὸς τὸ Φυσιογνωμονῆσαι, συνιδεῖν ἁρμόττει ἀπὸ τῶν ζώων, ἐν τῇ τῶν σημείων ἐκλογῇ ῥηθήσεται.

ΚΕΦ. ϛ´.

Περὶ ἐκλογῆς τῶν σημείων τῆς κατὰ τοὺς ἀνθρώπους.

Ἡ δὲ ἐκλογὴ τῶν σημείων ἡ κατὰ τοὺς ἀνθρώπους, ὧδε λαμβάνεται.

[1] Ὅσοις οἱ [2] πόδες εὐφυεῖς τε καὶ μεγάλοι, [3] διηρ-

videntur fortia, conuenientia assumta animalia, masculinae formae et femininae dicta sunt. Alia autem qualia sunt, facile est vtique pertransire. Quaecumque autem ad physiognomizandum inspicere conueniet ab animalibus, in electione signorum dicetur.

CAP. VI.

De electione signorum in hominibus.

Electionem autem signorum, quae est secundum homines, sic accipitur.

Quibuscumque pedes bene nati, magni,

μετειληφότα τὰ ἐκπρεπέστερα· id est, quae praedita sunt maiori ἐκπρεπείᾳ, in quibus decentior forma et gestus apparent. *Sylb.* Auerroes aeque ac Interpr. obscure: *Animalia igitur, quae videntur fortia, conuenientiora transsumta, masculinae formae et femininae, dicta sunt.*

1. Ὅσοις etc.) Auerroes hic incipit c. IX. inscriptum:

3 διηρθρωμένοι τε καὶ νευρώδεις, ἐῤῥωμένοι τὰ περὶ τὴν ψυχήν· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄῤῥεν γένος. 4 Ὅσοι δὲ

articulati, et neruosi, fortes sunt: secundum ea, quae sunt in anima, reducentur ad masculi-

F 5

De Passionum, Habituumque signis, a corporis partibus sumtis. In margine, *De Pedibus.*

2. Πόδες εὐφυεῖς τε καὶ μεγάλοι) Interpr. *bene nati et magni*, male; melius Auerroes, *bene formati et m.* τὸ εὐφυὲς enim notat in magnitudine pedis tamen proportionem adesse debere. v. Aristot. de part. anim. L. IV. c. 10. ὁ δὲ ἄνθρωπος πόδας μεγίστους ἔχει τῶν ζώων, ὡς κατὰ μέγεθος· εὐλόγως. Μόνον γὰρ ἕστηκεν ὄρθον. *Homini pedes omnium maximi proportione magnitudinis merito: solus enim erectus est.* Pedis ipsius descriptionem suppeditat Arist. hist. anim. L. I. c. 15. Galen. de ossibus, c. 24. 25. de vsu part. L. II. c. 9. III. c. 8. Ruf. Ephes. in Nomencl. L. I. c. 16. et alii. Magnus autem requiritur, vt corpori portando par sit, quae magnitudo a caloris innati et spirituum copia pendet. Bene formatus autem, vt non solum corpori pulcritudinem conciliet, sed etiam firmitatem in stando, qua curuipedes βλαισοὶ, cruribusque diuaricantes non gaudent. Talem esse debere ducem Archilochus praecipit, in versibus a Galen. laudatis L. III. art. 38. et 87. — οὐ μέγαν φιλέω στρατηγὸν, οὐδὲ διαπεπλεγμένον, Ἀλλ' ὅς μικρὸς τ' ἤ, καὶ περὶ κνήμας ἰδεῖν Ῥοικὸς, βεβηκὼς, δ' ἀσφαλέως ποσὶ καρδίας Πλέως. — — *Nolo ducem longum, passisque cruribus, Sed corpore is compactior sit, pede obtortus, robore integer.*

3. Διηρθρωμένοι δὲ καὶ νευρώδεις) *Et articulati et neruosi.* Quid per has voces indicetur docet Galen. de ossib. in Prooem. ἄρθρος ἐστὶ σύνταξις ὀστῶν φυσικὴ, *articulus est ossium naturalis compositio.* Articuli autem duae sunt differentiae, διάρθρωσις, *dearticulatio*, et συνάρθρωσις, *coarticulatio.* Diarthrosis est ossium structura, quorum motus euidens, atque tres complectitur species, ἐνάρθρωσιν, ἀρθρωδίαν et γίγγλυμον, quorum explicationem exhibet Gal. l. l. Συναρθρώ-

δὲ τοὺς πόδας μικροὺς, στενοὺς, ἀνάρθρους ἔχουσιν, ἡδιούς τε ἰδεῖν ἢ ῥωμαλεωτέρους, μαλακοὶ τὰ περὶ ψυχήν· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ γένος. [5] Οἷς

[illegible] τῶν

num genus. Quicumque autem pedes parvos, ſtrictos, inarticulatos habent, delectabiliores autem viſu, quam fortiores, molles ſunt: Secundum ea, quae ſunt in anima, referuntur ad femininum genus. Quibus

σις vero oſſium compoſitio eſt, quae neque validum, neque manifeſtum, ſed obſcurum difficilemque habent motum. Ad vocem autem νευρώδεις notandum, tres eſſe neruorum apud veteres differentias eodem Galeno autore, nerui enim appellantur τὰ ἐξ ἐγκεφάλου καὶ νωτιαίου πεφυκότα· τὰ δὲ τινὰ συνδετικά. Τούτων δὲ ἡ γένεσις ἐκ τῶν ὀστῶν. Ἡ τρίτη δ᾽ αὐτῶν διαφορὰ καλεῖται μὲν τένων· ἐκφύεται δὲ ἐκ μυός. *Qui ex cerebro, itemque ex dorſi medulla originem ducunt, voluntarii nerui: qui ex muſculis tendines: qui ex oſſibus ligamenta a nobis appellantur.* Itaque omnes muſculorum tendines cum ligamentis, τένων et ἀπονεύρωσις; et in ambulando et in ſtando molem corporis ſuſtinentes, hoc loco intelliguntur; Praecipue *tendo Achillis*, quippe qui admodum robuſtis tendinibus fuiſſe fertur.

4. Ὅσοι δὲ τοὺς πόδας μ.) *Pedes paruos*, vel *tenues* vertere potes, quos Plin. L. XI, c. 43. (105.) tribuit feminis: *Pedes*, ait, *homini maximi, feminis tenuiores in omni genere.* στενοὺς, *ſtrictos*, vel natura, vel arte, pedes nimirum conſtringendo, ne nimiam in molem creſcant, quibus artibus deditae feminae, et ἀνάρθρους *inarticulatos*; non ſic verterem, potius *tenuibus articulis.* Omnia haec, ſigna de coloris innati et ſpirituum debilitate ſunt. Ceterum Mich. Scotus in Phyſiogn. Part. II. c. 23. docet ſympathiam eſſe pedis cum femineo genitali: *Si pes fuerit*, inquit, *longus, ſtrictus, et macer, ſignificat vuluam longam. ſtrictam, et macram; et e conuerſo. Item menſura medii pedis nudi eſſe menſurae longitudinis vulvae totius vnicuique: vnde dixit quidam: ad formam pedis tu noſces vas mu-*

τῶν ποδῶν οἱ δάκτυλοι καμπύλοι, ἀναιδεῖς· καὶ ὅσοις ὄνυχες [6] καμπύλοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρνεις, [7] τοὺς γαμψώνυχας. [8] Οἷς τῶν ποδῶν τὰ δάκτυλα συμπεφραγμένα ἐστὶ, δειμαλέοι· ἀναφέ-

ρεται

pedum digiti curui, inuerecundi, et quibus vngues curui, referuntur ad aues curuorum vnguium. Quibus pedum digiti coniuncti sunt, stercorosi, referuntur ad or-

lieris. Verba autem ἡδίους δὲ ἰδεῖν, nulla indigent interpretatione, quum bona proportio pedum post hominum memoriam, partem venustatis, elegantiae ac pulcritudinis constituerit.

5. Οἷς τῶν ποδῶν οἱ δ.) Follin. c. 24. prop. 88. p. 216. optime hanc propositionem hunc in modum explicat: *Curuatura digitorum pedis a siccitate pendet: nam quae exsiccantur, incuruantur, quod comprimantur partes siccatae, trahantque aliae alias inaequaliter, quod siccitas in omnibus partibus peraeque non dominetur. Itaque eo pacto incuruantur in podagra ab humore exsiccante digiti manuum, et pedum. Calor autem et siccitas audaciae caussam esse probauimus in superioribus: Audaces autem sunt imprudentes. Vera ergo propositio.*

6. Καμπύλοι) Aldus dat καμπύλαι, perperam.

7. Γαμψώνυχες) Sub auibus curuorum vnguium intelligit aquilam, et qui ad eius referuntur genus, sic enim in hist. anim. L. III. c. 10. in fine: τῶν δ' ἐχόντων (ὄνυχας,) τὰ μὲν εἰσὶ εὐθυόνυχα, ὥσπερ ἄνθρωπος· τὰ δὲ γαμψώνυχα, ὥσπερ καὶ τῶν πέζων λέων, καὶ τῶν πτηνῶν αἐτός. *Inter ea, quae habent vngues, haec aut rectis vnguibus sunt, vt homo; aut aduncis, vt inter pedestria leo, inter volatilia aquila.* V. Gal. de vsu part. L. III. c. 5.

8. Οἷς τῶν ποδῶν τὰ δ.) Nota hic τὰ δάκτυλα, et paulo ante, οἱ δάκτυλοι. *Sylb.* Auerr. aliter quam Interpr. reddit: *Quibus pedum digiti coniuncti sunt, timidi; referuntur ad coturnices strictorum pedum in lacubus degentes.* Interpres legit δευσαλέος, *stercorosus.* Sed praeferenda Auerr. lectio, quia

ῥεται ἐπὶ τοὺς [9] ὄρτυγας τοὺς στενόποδας τῶν λιμναίων.

[10] Ὅσοις τὰ περὶ τὰ σφυρὰ νευρώδη τε καὶ δικηρθρω-

tygas ſtrictorum pedum in lacubus degentes.

Quibuſcumque ea, quae circa talos ſunt,

omnes libri typis exſcripti, quotquot vidi, habent δειμαλέοι. et quia naturae horum animalium conuenit.

9. Ὄρτυγας τοὺς στενόποδας) Hanc lectionem etiam agnoſcit Interpres, *ad ortygas ſtrictorum pedum.* Sed verior ſcriptura eſſe videtur ὄρνιθας τοὺς στεγανόποδας; qua de re monuit etiam Geſnerus in Coturnice, 345, 48: vbi συμπεφραγμένους vertit, *arcte coniunctos*, velut conſepitos. Paluſtres autem aues στεγανόποδας eſſe, indicant haec in hiſt. animal. 39, 24. τὰ δὲ πλωτὰ, στεγανόποδά ἐστι, et rurſum L. VIII. c. 3. καὶ ὅσοι μὲν στεγανόποδες, ἐν αὐτῷ τῷ ὕδατι ποιούμενοι τὴν πλείστην διατριβήν. *Sylb.* Omnes fere Interpretes hunc locum mirum in modum deprauarunt. Argiropylus vertit, *ortygas*, quae ſignificant *coturnices.* Lacuna *coturnices*, cum reliquis, at illae in paludibus non degunt. Ergo Sylburgii emendatio recipienda, quam et Bapt. a Porta ſequutus eſt in Phyſiogn. L. II. c. 48. atque intelligit aues gregales, et addit: frigidi vero, timidi ſunt iudicati. Hae autem habent pedes membrana coniunctos, quod nulli hominum contingit, niſi monſtroſis. Igitur quum hac ratione noua ſuboriri poſſet dubitatio, addit verba Ariſtot. ſic accipienda eſſe, non cohaerere digitos pedum ad extremum vſque, ſed in principio diuiſionis, quod certe in pluribus conſpicitur. Inquit enim: *In multis amicis obſeruaui digitos, in quibus intercipiens membrana fere, vſque ad primos articulos occuparet, et timidiſſimos deprehendi.* Ratio autem huius effectus videtur eſſe caloris penuria, quae per humoris copiam imminuitur, et frigiditatem aeque ac timiditatem inducit. Humiditatis ſiquidem copia efficit, vt haec ſubnaſcatur cuticula, quam et artis ope producere valemus.

διηρθρωμένα, εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄῤῥεν γένος. [11]Ὅσοι τὰ σφυρὰ σαρκώδεις καὶ ἄναρθροι, μαλακοὶ τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ γένος.

[12]Ὅσοι τὰς κνήμας ἔχουσιν ἠρθρωμένας τε καὶ νευρώδεις καὶ ἐῤῥωμένας, [13] εὔρωστοι τὴν ψυχήν· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄῤῥεν. [14]Ὅσοι δὲ τὰς κνήμας λεπτὰς

neruoſa et articulata, fortes ſecundum animam, referuntur ad maſculinum genus. Quicumque autem ſunt talis carnoſi, et inarticulati, molles ſecundum animam, referuntur ad femininum genus.

Quicumque crura habent articulata, et neruoſa, et robuſta, fortes ſecundum animam, referuntur ad maſculinum genus: quicumque

10. Ὅσοις τὰ περὶ τὰ σφ.) Auerroes ad marginem habet: *De Talis pedum* Ratio eſt huius relationis, quia caliditas in eiuſmodi hominibus praeualet.

11. Ὅσοι τὰ σφυρὰ etc.) Ratio in promtu eſt, quia tales ſunt humidioris frigidioriſue temperiei ac naturae.

12. Ὅσοι τὰς κνήμας,) Auerroes ad margin. habet: *De Cruribus.* Eiuſmodi autem intelligit crura, quae ex oſſibus ſolidis, firmiſque conſtant muſculis, et cum reliquis partibus corporis proportione conueniunt. Haec quidem fortitudinem indicant ob vigorem totius corporis.

13. Εὔρωστοι) Aldus vbique dat εὔῤῥωστοι.

14. Ὅσοι δὲ τὰς κνήμας) Auerroes, *crura gracilia.* Ariſtotelem ipſum audiamus, huius rei reddentem cauſam in Probl. ſect. IV. probl. 32. Ibi enim aues libidinoſas eſſe dicit, quia ſemine abundant, et in hominibus, qui claudi, ad quos et gracilia crura referri debent, quia ipſa gracilitas vitium eſt, eadem fieri aſſerit: Διὰ ταὐτὸ δὲ καὶ οἱ ὄρνιθες λάγνοι, καὶ οἱ χωλοί. Ἡ γὰρ τροφὴ ἀμφοτέροις, κάτω μὲν ὀλίγη, διὰ τὴν ἀναπη-

λεπτὰς [15] καὶ νευρώδεις ἔχουσι, λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ [16] τοὺς ὄρνιθας. Ὅσοι τὰς κνήμας [17] περιπλέους σφόδρα ἔχουσιν, οἷον ὀλίγον διαῤῥηγνυμένας, [18] βδελυροὶ καὶ ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν.

Οἱ [19] γονύκροτοι, κίναιδοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν.

Οἱ

crura ſubtilia, neruoſaque habent, luxurioſi, referuntur ad aues. Quicumque crura ſuperflua habent, et ſunt parum diſrupta, odibiles et inuerecundi, referuntur ad apparentem decentiam

Qui ſunt ſecundum genua plani, cinaedi, referuntur ad apparentem conuenientiam.

ῥίαν τῶν σκελῶν, εἰς δὲ τὸν ἄνω τόπον ἔρχεται, καὶ εἰς σπέρμα συγκρίνεται. *Fit etiam ratione communi, vt aues et claudi homines ſalaces nimirum ſint; alimentum enim vtriusque, ſeorſum quidem exiguum profluit, propter vitium cruris: in ſublime vero affatim affertur, atque in ſemen conuertitur.*

15. Καὶ) Coniunctio καὶ deeſt apud Aldum et Sylb.

16. Τοὺς) Articulum τοὺς Aldus non habet.

17. Κνήμας περιπλέους) Auerr. *Quicumque crura valde ſuperflua habent.* Mihi haec interpretatio, vt et Interpretis, nimium recedere ab autoris videtur verbis, ſiquidem mallem περιπλέους σφόδρα *admodum craſſa*, διαῤῥηγνυμένας autem *parum diſtantes* vertere.

18. Βδελυροὶ) Βδελυρὸς dicitur, qui turpiſſimis moribus praeditus eſt, quibus ſibi odia et inimicitias hominum parit. Eius imaginem expreſſam exhibet Theophraſt. in character. ethic. c. 10.

19. Γονύκροτοι) Leon. et Camot. γονύκρατοι, minus apte. Videntur autem γονύκροτοι dici, quibus genua in greſſu tam arcte coeunt, vt propemodum collidantur, et complodantur: vt ſatis declarat Polemonis et Adamantii paraphraſis, Pol.

Οἱ [20] τοὺς μηροὺς ὀςώδεις καὶ νευρώδεις ἔχοντες, εὔρωςοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄῤῥεν. [21] Οἱ δὲ τοὺς μηροὺς ὀςώδεις, καὶ περιπλέους ἔχοντες, μαλακοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θηλῦ.

[22] Ὅσοι

Qui habent coxas osseas, et neruosas, fortes sunt; referuntur ad masculinum genus: qui habent coxas ossulentas, et superfluas, molles sunt, et referuntur ad femininum genus.

L. I. Κεφ. κβ'. Οἱ τὰ γόνατα ἔσω νεύοντες, γυναικεῖοί τε καὶ θηλυδρίαι, et Adam. L. II. Κεφ. η. Οἱ τὰ γόνατα ἔσω νεύοντες, ὥσπερ συγκρούειν, γυναικεῖοι, καὶ θηλυδρίαι. *Sylb.* Aldus et Du Vallius, et vulgg. dant γονύκρατοι. Auerr. γονύκροτοι habet, *qui genu flexiles*, quibus genua trepidant; explicantur etiam βλαισοί. Etymol. explicat ὁ τοὺς πόδας ἐπὶ τὰ ἔξω διεςραμμένος, quique literae λ. similis est, et βλαισὸς in Etymol. est, ὁ βεβλαμμένον τὸ ἴσον τῶν ποδῶν. Interpres cum Follino, *genua plana*, prop. 84. p. 112. Foll. ibi eam defendere videtur, ita tamen vt verae propius accedat lectioni, ita enim scribit: *Genua autem plana ex rotulae planitie fiunt. Non est plana in omnibus, sed leuiter extuberans: Extuberatio illa deprimi potest in puerulis frequenti rotulae applicatione ad rem duram et planam: vel si natura tales efficiat, rotula aptos significat ad incumbendum. Cinaedi vero nefarie incumbunt, aut pronantur. Ergo est decens conuenientia.* De cinaedis v. C. III. p. 51. n. 65.

20. Οἱ τοὺς μ.) Auerroes in marg. *De Coxis.* Eiusmodi autem coxae, quales hic describuntur, sanum robustúmque denotant, et cui fortitudo et constantia propria sunt.

21. Οἱ δὲ τοὺς μηροὺς etc.) Follinus: *Qui femora habent prolixa, atque corpulenta, admodum molles sunt; nam et id ad feminarum refertur ordinem:* sed vox *prolixa*, μακροὺς, non est in Graeco, neque in libris impressis Arist., quotquot ad manus fuere, inueni; quare pro glossemate habeo. Explicat autem haec verba hunc in modum: *Femora illa referri ad feminas pro-*

[22] Ὅσοι δὲ [23] πῦγα μὲν ὀξεῖαν ὀςώδη ἔχουσιν, εὔρωςοι· ὅσοι δὲ [24] σαρκώδη ([25] καὶ) πίονα ἔχουσι,

Quicumque pecten osseum, et acutum habent, sunt fortes: Qui carnosum, et pingue,

habile non est, quibus nates, et femora crassa fuere concessa; de moribus ergo intelligendum, non de charactere: Prolixitas autem illa cum macie siue ossium abundantia, debilitatem formatricis, tum etiam nutricis potestatis, ostendit, vnde mores feminei, et mollities.

22. Ὅσοι) Auerroes ad marg. habet: *De Natibus.*

23. Πῦγα) Forma πὺξ in h. l. et πυγὴ apud al. nates, clunes, notat, et Pollux affirmat et τὰ πυγαῖα dici. Alias γλουτοὶ audiunt. Illa autem pars ex Aristot. in hist. anim. L. I. c. 13. sic vocatur, τοῦ δὲ διεξοδικοῦ, τὸ μὲν, οἷον ἐφ' ἕδραν ἂν γλουτός, *Partis vero excretoriae, quo subditum quasi stragulum est, nates appellatur:* Cf. Ephes. Ruf. in Nomencl. L. I. c. 15. Homini sunt nates carnosissimae, v. Aristot. in hist. anim. L. II. c. 1. ὁ δὲ ἄνθρωπος τοὐναντίον, σαρκώδη γὰρ ἔχει σχεδὸν μάλιςα τοῦ σώματος τὰ ἰσχία, καὶ τοὺς μηρούς, καὶ τὰς κνημάς. *At homo contra: quippe qui nullam fere sui corporis partem, tam carnosam habet, quam nates, femora, tibias.* Tandem hominem inter omnia animalia, solum nates habere Aristot. docet de part. animal. L. IV. c. 10. Ὁ δ' ἄνθρωπος ἀκερκὸν μὲν ἐςι, ἰσχία δ' ἔχει, τῶν δὲ τετραπόδων οὐδέν. *Homo vnus cauda vacat, nates habet: quod nulli quadrupedum datum est.* Rationem simul subdit, quia solus animalium erectus est. Igitur, vt facile sustinere superiora posset, natura corpulentiam superiori corpori demsit, inferiori addidit. Itaque nates carnosas fecit, et femora, et suras; sed nates vel ad corporis requiem vtiles reddidit. Auerroes: *Quicumque nates acutas osseas habent, sunt fortes. Quicumque vero carnosa, pinguia habent, molles. Quicumque autem habent modicam carnem veluti desiccatam, mali moris sunt,* etc.

24. Σαρκώδη) Sanguinis humorumque copia, quae calorem infringit, et emollit corpus, producit copiam carnis, vnde eiusmodi homines vtique molles sunt.

ἔχουσι, μαλακοί. [26]Ὅσοι δὲ ἔχουσιν ὀλίγην σάρκα, οἷον ἀπομοργνυμένην, κακοήθεις· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς πιθήκους.

[27] Οἱ ζωνοὶ, φιλόθηροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας

habent, molles. Qui autem habent modicam carnem, ſiccam, deſiccatam, mali moris ſunt: referuntur ad ſimias.

Quicumque autem bene lumboſi ſunt, amatores ferarum: referuntur ad canes et

25. Καὶ) Incluſa καὶ, addita ex Interpr. *carnoſum et pinguem. Sylb.* Auerroes non agnoſcit, neque Aldus.

26. Ὅσοι δὲ ἔχουσιν etc.) Follin. prop. 83. p. 111. ſic reddit: *Qui paucam admodum habent carnem, eamdemque veluti oſſibus concidentem, aſtuti et callidi ſunt, et referuntur ad ſimias.* Scholia his adnexa apponere libet, quia bene rem exprimunt: *Carnis paucitas, ait, penuriam arguit, quae a calore ſicco humidum diſſipante, et exhauriente, naſcitur, tales ergo exiſtunt calidi ac ſicci, vehementer bilioſi, et atrabiliarii, debiles ergo. Aſtutia vero illos neceſſario comitatur. Quo enim minus viribus poſſunt, aſtutiam ſibi comparant, ad neceſſaria conquirenda, ſimia autem, quam ſit aſtuta, omnes norunt.* Bene ἀπομοργνυμένην *exhauriente* reddidit, nam haec vox de abſterſione, et rebus, quae auferuntur ſaepe vſurpatur.

27. Οἱ ζωνοὶ) Auerroes ad marginem, *De Lumbis.* Vocem ipſam tranſfert, *qui lumboſi*, at Interpr. legiſſe videtur εὔζωνοι, *bene lumboſi*, vt et Follin. qui ſic tranſfert: *Qui circa lumbos ſunt egregie compacti, maxime venatione oblectantur, quod refertur ad leones et canes.* Ζωνὴ autem, obſeruante Erotiano in Expoſ. voc. Hippocr., pro ὀσφὺς ponitur. Ὀσφὺς autem eſt pars totius ſpinae quinque vertebris omnium craſſiſſimis maximiſque compacta, inter dorſum et os ſacrum mediis. Nominis rationem reddit Ariſt. in hiſt. anim. L. I. c. 10. τῶν δ' ὄπισθεν, διάζωμα μὲν, ἡ ὀσφὺς, ὅθεν καὶ τοὔνομα ἔχει. *Partem poſteriorem lumbi pari ſtructura praecingunt, vnde nomen* ὀσφὺς *in-*

λέοντας καὶ τοὺς κύνας. Ἴδοι δ' ἄν τις καὶ τῶν κυνῶν τοὺς φιλοθηροτάτους [28] ζωνοὺς ἔχοντας.

[29] Οἷς τὰ περὶ τὴν κοιλίαν [30] λαπαρὰ, [31] εὔρωστοι·

leones. Videbit vtique aliquis, et canes valde venaticos lumbosos esse.

Quibus ea, quae sunt circa ventrem, pinguia,

ditum est. Expressit haec Virg. Georg. L. III. v. 79 sqq. *Nec vanos horret strepitus: illi ardua ceruix, Argutumque caput, breuis aluus, obesaque terga Luxuriatque toris animosum pectus:* — Amatores autem venationis esse fortes viros, ob analogiam, quae venationi cum bello intercedit, ac cum victoria, subsumendum est.

28. Ζωνοὺς ἔχοντας) Camot. ζωνοὺς ὄντας, vt Interpr. quoque, *lumbosos esse.* Pro eodem apud Adamantium est εὔζωνοι, L. II. Κεφ. ιά. τὸν δὲ εὔζωνον, φιλόθηρα ἐννόει et Polem. εὔζοον. L. I. Κεφ. κά. τὸν δὲ εὔζοον ἄνδρα, φιλόθηρα νόει. *Sylb.* Du Vallius in MS. testatur esse ζωνοὺς ὄντας pro εὐζωνούς.

29. Οἷς τὰ π.) Auerroes habet in margine: *De ventre.* Follinus prop. 85. p. 105., vim infert verbis, atque male hunc locum explicat, primum enim vertit, *quibus venter obesus est,* quod ne Aristoteles quidem cogitauit, sed, *quibus ea, quae sunt circa ventrem:* regiones autem circa ventrem, et venter valde differunt. Secundo, non concoquere possum ipsam interpretationem inde enatam, nam dicit λαπαρὸς non *obesus*, sed *crassus* verti debere, sed quibus argumentis penitus desidero. Nihilo tamen minus sic ait. *Crassi vero ventre possunt esse carnosi, aut pingues. Crassus venter debet intelligi carnosus, et firmus propter lacertos, et musculos abdominis firmiores, quibus similes reliquos vniuersi corporis musculos concludendum est: Lacertosi autem fortes copia sanguinis, moderati calidi et spirituum.* Largior crassum ventrem debere intelligi, et tamen vocem λαπαρὸς verto pinguis, nam pingues partes circa crassum quoque ventrem esse possunt, et vere sunt, et hoc ipse Aristoteles concessurus est.

30. Λαπαρὰ) Leon. et Isingr. λιπαρὰ: itidemque

ϛοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄῤῥεν. Ὅσοι δὲ μὴ λαπαροὶ, μαλακοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν [32] ἐπιπρέπειαν.

[33] Ὅσοις [34] τὸ νῶτον εὐμέγεθές τε καὶ ἐῤῥωμένον, εὔρωϛοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄῤῥεν.

bene fortes: referuntur ad masculinum. Quicumque autem non pingues, molles: referuntur ad indecentiam.

Qui spinam magnam et bene fortem habent, fortes sunt anima: referuntur ad ma-

G 2

sequent. v. λιπαροὶ, quam scripturam licet Interpres quoque sequutus sit, ego tamen cum Camotio λαπαροῦ vocabulum malui: vt apud Polem. L. I. Κεφ. κβ. γαϛέρες λαπαραὶ καὶ σαρκώδεις, et Adam. L. II. Κεφ. ιβ. Γαϛέρες λαγαραὶ, εὐρωϛίαν ψυχῆς etc. *Sylb.* Auerr. habet etiam λιπαρά.

31. Εὔρωϛοι) Aldus dat εὐπαρωϛοὶ, falso.

32. Ἐπιπρέπειαν) Aldus dat ἀπρέπειαν. Et sic Auerroes quoque et Interpres legerunt.

33. Ὅσοις.) Auerroes habet in margine: *De Dorso.*

34. Νῶτον) Νῶτον autem pars posterior corporis a ceruice vsque ad μετάφρενον dicitur, vide Ruf. Ephes. in Nomencl. L. I. c. 15. Auerr. vertit, *dorsum ingens*, Interpr. *spina* quasi pro ῥάχις sit νῶτον, quae significatio interdum obtinet. Foll. prop. 79. p. 99. sic reddit: *quibus dorsum magnum est, atque robustum, animae vim validam obtinent, et referuntur ad mares, qui vero dorsum habent angustum simul et imbecillum, molles sunt, ac effeminati.* Aristoteles nomine dorsi totam intelligit spinalem medullam cum musculis adhaerentibus, et magnitudinem simul ossium et musculorum eximiam, qua corpus robustum oneribusque magnis gestandis aptum redditur. Animae autem vis valida est in corpore robusto ac sano, propter functiones rite peractas et circulationem humorum aequam.

ῥεν. Ὅσοι δὲ τὸ νῶτον στενὸν καὶ ἀσθενὲς ἔχουσι, μαλακοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ.

35 Οἱ δὲ εὔπλευροι, εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄῤῥεν. Οἱ δὲ ἄπλευροι, μαλακοὶ τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ. 36 Ὅσοι δὲ

ἐκ

ſculinum. Qui autem ſpinam ſtrictam et imbecillem habent, molles, referuntur ad femininum genus.

Quicumque autem robuſtis lateribus, fortes ſunt ſecundum animam: referuntur ad maſculinum genus. Qui autem non bene coſtati, molles ſunt ſecundum animam: referuntur ad femininum genus. Quicumque

35. Οἱ δὲ εὔπλευροι etc.) Follin. prop. 87. p. 108. ſic tranſfert: *Qui robuſtis muniuntur lateribus, plurimum valent animae facultatibus: quod ad maſculos refertur, qui vero languidis ac imbecillis, languidam habent animae vim: quod ad feminas eſt referendum.* Tale vero dorſum, talia latera, robur corporis et bonam indolem notant, neque Follinus reprehendendus, qui in Oratore perfecto eiuſmodi robur ad geſtus edendos et vocem intendendam requiri ſtatuit: quibus quidem amplitudo pectoris, et libera amplaque reſpiratio quam maxime neceſſaria eſſe videtur.

36. Ὅσοι δὲ) Auerroes, *Quicumque autem ex coſtis circumtumidi ſunt.* Bene exprimit περιόγκοι, et ſic quoque Follin. prop. 88. p. 108. *Quicumque coſtarum latera habent praetumida ac tamquam inflata, impenſe loquaces ſunt, atque vaniloqui, quod ad boues vel ranas referuntur.* Ex principiis phyſiologicis omnis res poteſt definiri. Scilicet latera talibus tument, ſiue, ſi mavis, ſunt elatiora amplioraque, propter amplitudinem coſtarum et organorum reſpirationis negotio inſervientium firmitatem, qua fit, vt non ſolum liberior reſpiratio fiat, ſed etiam circulatio ſanguinis celerior

ἐκ τῶν πλευρῶν περίογκοί εἰσιν, οἷον πεφυσημένοι, λάλοι καὶ μωρολόγοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς, καὶ ἐπὶ τοὺς βατράχους.

[37] Ὅσοι δὲ ([38] τὸ) ἀπὸ τοῦ [39] ὀμφαλοῦ πρὸς τὸ

ex lateribus circumducti ſunt, ſicut inflati, loquaces, et ſtultiloqui, referuntur ad boues, vel ranas.

Quicumque autem maius habent quod ab

procedat, totum corpus vividius reddens, et linguae volubilitatem concedens. Vnde loquacitas, et vaniloquium demum proueniunt.

37. Ὅσοι) Auerroes habet in margine: *De Vmbilico.*

38. Τὸ) Incluſus articulus τὸ, deeſt apud Aldum.

39. Ὀμφαλοῦ) Ὀμφαλὸς *vmbilicus*, ſic media illa cavitas, quae eſt inter ἐπιγάστριον et ὑπογάστριον dicitur. Cutis, quae eam circumdat γραῖα, *vetula*, appellatur, quod ea corrugata ſenectam adeſſe ſignificat. Vide Epheſ. Ruf. in Nomencl. L. I. c. 12. Pars illa organica duobus venis totidemque arteriis conſtat, et in medio οὐράχον habet. Dicitur etiam πρότμησις, διὰ τὸ πρῶτον τέμνεσθαι ἐν τοῖς βρέφεσιν, primum enim in infantibus ſecari ſolet. Partes, ex quibus conſtat, ſunt ἀκρομφάλιον et μεσομφάλιον ſummum et medium locum occupantes, γραῖα ſiue γραῦς, de qua modo dictum, et γαγγαμών, ſiue locus ad vmbilicum circumiectus, quem σαγήνην vocant, quod illic in modum ſagenae aut retis nervi implicentur. Ariſtot. in hiſt. anim. L. VII. c. 8. ſic definit: ὁ δὲ ὀμφαλὸς ἐστι κέλυφος περὶ φλέβας, ὧν ἡ ἀρχὴ ἐκ τῆς ὑστέρας ἐστί· τοῖς μὲν οὖν κοτυληδόνας, ἐκ τῶν κοτυληδόνων· τοῖς δὲ μὴ ἔχουσιν, ἀπὸ φλεβός· *Vmbilicus autem velut putamen eſt circa venas, quarum origo ab vtero eſt, aut acetabulis, ſi habentur, aut venae commiſſa eſt.* Vſum autem deſcriptum reperies apud Eumdem de gener. anim. L. II. c. 4. Διὸ ἐκ τῆς καρδίας τὰς δύο φλέβας ἡ φύσις πρῶτον ὑπέγραψεν· ἀπὸ δὲ τούτων, φλεβία ἀπήρτηται πρὸς τὴν ὑστέραν, ὁ καλούμενος ὀμφαλὸς

τὸ 40 ἀκροστήθιον μεῖζον ἔχουσιν, ἢ τὸ ἀπὸ τοῦ ἀκροστηθίου πρὸς τὸν τράχηλον, βοροὶ καὶ ἀναισθητοι.

vmbilico eſt vſque ad extremum pectoris; eo, quod eſt ab extremitate pectoris vſque ad collum, voraces et inſenſibiles. Vo-

*Ἔστι γὰρ ὁ ὀμφαλὸς φλὲψ, τοῖς μὲν μία, τοῖς δὲ πλείους τῶν ζώων. Περὶ δὲ ταύτας κέλυφος δερματικὸν ὁ καλούμενος ὀμφαλὸς, διὰ τὸ δεῖσθαι σωτηρίας καὶ σκέπης τὴν τῶν φλεβῶν ἀσθένειαν. Αἱ δὲ φλέβες, οἷον ῥίζαι πρὸς τὴν ὑστέραν συνάπτουσι, δι' ὧν λαμβάνει τὸ κύημα τροφήν. Τούτου γὰρ χάριν ἐν ταῖς ὑστέραις μένει τὸ ζῶον, ἀλλ' οὐχ ὡς Δημόκριτός φησιν, ἵνα διαπλάττηται τὰ μόρια κατὰ τὰ μόρια τῆς ἐχούσης. *Quocirca ex corde primum venas illas duas natura deſcripſit, de quibus venulae dependent in vterum, ex quibus, qui vmbilicus vocatur, conſtat. Vmbilicus enim vena in aliis ſimplex, in aliis multiplex eſt: quam venam putamen cuticulare ambit, quod vmbilicus vocatur, quoniam venarum imbecillitas tutelam operimentumque deſideret. Venae autem quaſi radices contingunt ad vterum, per quas alimentum haurit foetus. Eius enim rei gratia animal in vtero manet, non, vt Democritus ait, vt membra formentur ſecundum membra parentis.* Gal. de vſu part. L. X. c. 4. vmbilicum medium corporis locum tenere aſſerit, adverſus Ariſtotelem cordi medium aſſignans locum. Sed Caſp. Hoffmannus in Comm. p. 338. conciliat Ariſtotelem cum Galeno hoc modo, vt dicat eſſe vmbilicum in medio arithmetico non geometrico, cf. Vitruu. Architect. L. III. c. 1.

40. Τὸ ἀκροστήθιον) Incluſus articulus τὸ additus ex Polem. I. Κεφ. ιθ΄. οἷς τὸ ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ χωρίον ἄχρις ἄκρου στήθους, et Adam. II. Κεφ. ιγ΄. ἀπόδοις τὸ ἀπὸ τ. ὀ. ſimilis locus eſt ſupra p. 58. l. 3. *Sylb.* Lat. *extremum pectoris*, id eſt, ſeptum tranſuerſum et cartilago xiphoidea; ſicque Foll. prop. 86. p. 106. *Qui regionem, quae inter vmbilicum ſeptumque tranſuerſum interiacet, maiorem habent ea, quae inter collum ſeptumque tranſuerſum vallatur, edaces ſunt atque ſtupidi.* Exacta quidem proportio in omnibus partibus corporis ſani requiritur.

τοι. Βοροὶ μὲν, ὅτι τὸ [41] τεῦχος μέγα ἔχουσιν, ᾧ δέχονται τὴν τροφήν· [42] ἀναίσθητοι δὲ, ὅτι [43] στενότερον

races quidem, quoniam ventrem magnum habent, quo appetunt cibum: Insensibiles au-

G 4

quae tamen non regulis mathematicis conueniens esse debet, vti visum est Elsholzio in anthropometria, aut pictoribus, qui secundum spithamas corpus metiri, atque inde proportionem aestimare solent.

41. Τεῦχος) Hesych. explicat ἀγγεῖον. Auerroes et Interpr. *ventrem*. Amplitudo autem et expansio oesophagi, qua fit, vt ingens alimentorum copia in eodem possit contineri, iure ad causas voracitatis refertur. Anatomica inspectio hac in re nos firmat; Diemerbrockius enim in Anat. L. I. c. 7. commemorat; Schenkium in guloso ventriculum decem cantharos continentem, et Spigelium quatuordecim libras capientem vidisse. In medicastro quodam, eiusmodi farinae homine, obseruauit simili modo auctum ventriculum Schurigius, cuius Chylolog. c. 5. p. 375. consule. Gerh. Blaesius quoque in obseruu. anatt. p. 112. sq. narrat, se in famelici corpore dissecto, intra cor et diaphragma oesophagum dilatatum, et singularem quasi ventriculum constituentem, inuenisse. Amplitudo tamen non semper causa voracitatis est, sed interdum aliae adsunt, vel etiam concurrunt. Nimia autem copia alimentorum, non solum superflua censenda, sed et sanitati aduersa, quum pariat in ductibus obstructiones, et magnam vaporum copiam, quae totum systema neruorum afficit, atque debilius reddit.

42. Ἀναίσθητοι) Interpr. *Insensati*, Auerroes, *insensibiles*; Follin. *stupidi*, quae omnes interpretationes eodem redeunt.

43. Στενότερον τὸν τόπον) Vulgatam scripturam στενότερον retinui: licet alibi rectius legatur στενώτερον, per ω. *Sylb.* Aristoteles organa sensus circa cor, quod ventriculo satis propinquum est, constituere videtur, quod ex alio loco patet de iuuent. et senect. vita, et morte et respiratione, c. 3.

νότερον τὸν τόπον ἔχουσιν αἱ αἰσθήσεις, [44] συνενωμένον τε τῷ τὴν τροφὴν δεχομένῳ, ὥς τε [45] τὰς αἰσθή-

tem, quia anguſtum locum habent ſenſus, atque in arctum redactum, ab eo, qui recipit cibum;

ὡς ἀνάγκη καὶ τῆς αἰσθητικῆς καὶ τῆς θρεπτικῆς ψυχῆς ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν ἀρχὴν εἶναι τοῖς ἐναίμοις· — ἀλλὰ μὴν τό γε κύριον τῶν αἰσθήσεων ἐν ταύτῃ, τοῖς ἐναίμοις πᾶσιν· ἐν τούτῳ γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι τὸ πάντων τῶν αἰσθητηρίων κοινὸν αἰσθητήριον. *Quare neceſſe eſt, et ſenſitivae animae in corde principium eſſe ſanguine praeditis. — At vero quod principale ſenſuum in hoc, in ſanguinem habentibus omnibus. In hoc enim neceſſarium eſſe omnium ſenſoriorum commune ſenſorium.* Sane, ſi Ariſtoteles noſtris vixerit temporibus, diceremus ipſum ſpolia opima ex quorumdam noſtratium philoſophorum ſcriptis deportaſſe. Sed tamen addit et haec verba: διὰ τί δ' αἱ μὲν τῶν αἰσθήσεων φανερῶς συντείνουσι πρὸς τὴν καρδίαν, αἱ δ' εἰσὶν ἐν κεφαλῇ. Διὸ καὶ δοκεῖ τισιν αἰσθάνεσθαι τὰ ζῶα διὰ τὸν ἐγκέφαλον. *Propter quod autem hi quidem ſenſuum manifeſte tendunt ad cor, illi autem ſunt in capite, quapropter et videmus quibuſdam ſentire animalia propter cerebrum.* Igitur duplicem ſenſuum ſedem ſtatuit, quorumdam, videlicet guſtus et olfactus, in motu cordis, reliquorum in cerebro. Iam ex his colligimus: homines voraces eſſe cachecticos, obſtructis laborare ductibus, bono chylo deſtitui, craſſo fluido nerueo praeditos eſſe, et propterea torpore membrorum, hebetudine ſenſuum, atque adeo ſtupiditate affici. Accedit et hoc, voraces neque contentioni ſtudiorum, quae ingenium et intelligentian acuunt, ſe dare, neque laborioſos eſſe; ſecundum tritum illud: *plenus venter non ſtudet libenter.*

44 Συνενωμένον) Camot. συνεζωσμένον. Poſſemus etiam legere συνηνωμένον, non multum diuerſa ſignificatione, *Sylb.* Follin, legiſſe videtur cum Cam. συνεζωσμένον, vertit enim: *vallatur.*

45. Τὰς αἰσθήσεις βεβαρῦνθαι) *Senſus grauentur.* Simile quid de repletione eſt apud Hippocr. de vict. rat. S. IV p. 37. Φράσσουσι τοὺς πόρους τοῦ πνεύματος, πολλῆς

αἰσθήσεις βεβαρύνθαι, διὰ τὰς τῶν σιτίων πληρώσεις ἢ ἐνδείας.

46 Ὅσοι δὲ τὰ στηθία ἔχουσι μεγάλα καὶ διηρθρωμένα, εὔρωστοι τὰς ψυχάς: ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν.

47 Ὅσοι δὲ τὸ μετάφρενον ἔχουσι μέγα καὶ 48 εὔσαρκον,

ita vt sensus grauentur propter repletiones ciborum, aut indigentiam.

Quicumque autem pectus magnum habent, et articulatum, fortes sunt secundum animam: referuntur ad masculinum genus.

Quicumque autem metaphrenon habent

ἐννεοῦσης τῆς πλησμονῆς. *Spiritus meatus opplent, quum multa insit repletio*, quibus oppletis et sensus turbantur. Sylb. notat Camot. habere in seq. copulatiue καὶ ἐνδείας.

46. Ὅσοι δὲ etc.) Camot. habet τὰ στήθη vt ap. Pol. I. Κεφ. ιθ'. στήθη μεγάλα, et Adam. II. Κεφ. ιγ'. στήθη μ. *Sylb*. Auerroes ad marginem habet, *De Pectore*. Vertit vero: *Quicumque autem pectus magnum habent, et dearticulatum, fortes* etc. Calor enim distendit atque expandit, animoque fortitudinem conciliat, quae, ne in ferociam transeat, aeris refrigerio per pulmones temperatur.

47. Ὅσοι δὲ τὸ μετάφρενον) Auerroes ad marginem: *De Metaphreno*, Quae pars sub μετάφρενῳ sit intelligenda non distincte satis ex veteribus potest explicari: vi etymi τὸ μετὰ τὰς φρένας innuitur. Igitur est ea pars spinalis medullae, quae a collo pertingit ad lumbos, constituitque partem posteriorem thoracis, quam Latini *dorsum* appellarunt. Totam siquidem spinam in quatuor partes diuidunt, ceruicem videlicet, dorsum, lumbos, et os sacrum. Vide Ruf. Ephes. in Nomencl. L. I. c. 11. et Nostr. p. 82. n. 41.

48. Εὔσαρκον) Aldus dat ἄσαρκον, ex operarum errore, particulam εὐ cum ἄ con-

σαρκον, καὶ [49] ἀρθρῶδες, [50] εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄῤῥεν. Ὅσοι δὲ ἀσθενὲς καὶ ἄσαρκον καὶ ἄναρθρον, μαλακοὶ τὰς ψυχάς. ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ. Ὅσοις δὲ [51] τὸ μετάφρενον κυρτὸν

magnum, et bene carnoſum, et articulatum, fortes ſunt ſecundum animam: referuntur ad maſculinum. Quicumque autem imbecille, et non carnoſum, et inarticulatum, molles ſunt ſecundum animam: referuntur ad femininum. Quibuſcumque au-

fundentium, nam vi oppoſiti infra, debet eſſe εὔσαρκον, Auerroes quoque habet, *bene carnoſum.*

49. Ἀρθρῶδες) Aldus dat ἀρθρῶδεις, vitioſe.

50. Εὔρωστοι) Intelligit hic animae vim vitalem et animoſam: tales enim habent pectus magnum, et bene compactum, a copia caloris et ſpirituum, a qua robur facultatis vitalis, quae a ſanguine pendet, vide Senec. de benef. L. IV. c. 6. *Vnde ſanguinem, cuius curſu vitalis continetur calor.*

51. Τὸ μετάφρενον κυρτὸν etc.) Cam. κυρτὸν ἐπὶ σφόδρα. *Sylb.* Varia ſunt ſpinae vitia curuitatem producentia, quae recenſebimus. Primo: λόρδωσις, quum vertebrae eius, loco motae in anteriorem partem conuerſae ſunt, vel incuruatio in anteriora, quum homo vitioſa dorſi ſpina ſemper capite prono eſt, vide Erbtian. in Exp. voc. Hipp. voce λορδωτόν. Secundo: κύφωσις, *gibboſitas*, etiam κύρτωσις et ὀπισθοκύφωσις appellata, quum vertebrae loco motae ſunt et in poſteriorem partem conuertuntur, quod a caſu, ictu, et tuberculis duris, anteriorem thoracis partem diſtendentibus, pulmonemque prementibus aliquando contingit v. Galen. ad aphor. Hipp. VI. 46. Tertio, σκολίωσις in latus diſtorſio, quae et ῥῶμα dicitur, quum vertebrae loco mouentur et in latus inclinant; tandemque, σεῖσις, quum vertebrae quidem in ſuo loco manent, ſed earum compago dimouetur v. Gal. com. in L. de artic. III. T. V. p. 287. a. Κύφωσιν

κυρτόν ἐστι σφόδρα, οἵ τε [52] ὦμοι πρὸς τὸ στῆθος συνηγμέναι, [53] κακοήθεις· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν, ὅτι [54] ἀφανίζεται τὰ ἔμπροσθεν προσήκοντα φαίνεσθαι. Ὅσοι δὲ τὸ μετάφρενον ὕπτιον ἔχουσι, [55] χαῦνοι καὶ [56] ἀνόητοι. ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς

tem metaphrenon curuum eſt valde, muſculique ad pectus coacti, mali moris ſunt: referuntur ad apparentem conuenientiam, quia pereunt antrorſum conuenientia videri. Quicumque autem metaphrenon eminens habent, et glorioſi, et non intelligentes: re-

praecipue intelligere Ariſt. docent verba, ὅ τε ἀφανίζεται etc. quia videlicet in parte pectoris antica non apparent ea, quae conuenienter ac decenter adſpiciuntur, quales ſunt mammae ornamento foeminis datae, pectoriſque elatio venuſta, quae facit ad ſplendorem geſtus.

52. Ὦμοι πρὸς τὸ στῆθος etc.) Hanc lectionem etiam reſpexiſſe videtur Interpres, dum vertit: *in arctum redactum. Sylb.* Follin. *muſculique ad pectus coacti*, legisſe videtur μύες. Auerroes vero vulgatam retinuit, *humeri ad pectus contracti.*

53. Κακοήθεις) *Mali moris ſunt.* Male compactum pectus debiles et effeminatos arguit, quam quidem imbecillitatem quum celare nitantur giberoſi, ad aſtutiam et vafritiem contendunt, quae ipſis propriae quaſi, experientia conformante, eſſe ſolent.

54. Ἀφανίζεται) Camot. ἀφανίζονται. *Sylb.* Conſentit Interpr. At Auerroes legiſſe videtur: φαίνονται, reddit enim: *quia apparent ea, quae antrorſum, conuenientia videri.*

55. Χαῦνοι) Ab omnibus fere vertitur, *glorioſi.* Mallem, *ſuperbi*, nam gloria etiam bono ſenſu accipitur, et Latinorum *ſuperbus* optime reſpondet τῷ χαυνῷ, quod de rebus dicitur, quae hiatibus quibuſdam ita diducuntur, vt laxiores fiant, ac de inflatis, tumidis, quae bene conueniunt in ſuperbos. Atqui pectore qui ſunt eminenti, et viribus animi

τοὺς ἵππους. [57] Ἐπεὶ δὲ οὔτε κυρτὸν σφόδρα δεῖ εἶναι, οὔτε κοῖλον, τὸ μέσον ζητητέον τοῦ εὖ πεφυκότος.

[58] Ὅσοις

feruntur ad equos. Quoniam autem neque curvum vehementer oportet esse, neque concauum metaphrenon, medium quaerendum bene nati.

et corporis pollere sibi persuadent, et spirituum copia potissimum imaginationis vim afficit. In pectore siue corde nasci superbiam Plin. L. XI. c. 37. asserit: *Superbia alicubi conceptaculum, sed hic sedem* (in oculis) *habet. In corde nascitur, huc subit, hic pendet.*

56. Ἀνόητοι) Auerroes melius quam Interpr. *insipientes*, nam ἀνόητος idem est ac ἄφρων, qui a rationis tramite aberrat longissime. Dispositio animi vero talis e superbia generatur, quod apparet ex eo, quia interdum ex superbia, et ex idea fixa quidam sibi maniam contrahere solent.

57. Ἐπεὶ δὲ οὔτε κ.) Follin. prop. 83. p. 104. reddit: *Qui metaphrenon mediocriter constitutum habent, sunt bene nati.* Auerr. "Quum autem neque curuum vehementer esse oportet, neque concauum, quaerendum," (excidit procul dubio vox, *medium*, seu mediocre) *bene formati.* At non ad formam corporis, sed ad animum transferendum. Ergo mallem Follinum sequi, atque *bene nati* explicare *de animo ingenuo*, qui dotes a natura concessas virtutis cultu et artium liberalium institutis polit atque perficit. Nec sine causa vsus est vocabulo μέσον ζητητέον, quod omnino de virtute explicandum, ita enim Aristot. de morib. L. II. c. 9. Ὅτι μὲν οὖν ἐστὶν ἡ ἀρετὴ ἡ ἠθικὴ μεσότης, καὶ πῶς, καὶ ὅτι μεσότης δύο κακιῶν τῆς μὲν, καθ' ὑπερβολήν· τῆς δὲ, κατ' ἔλλειψιν· καὶ ὅτι τοιαύτη ἐστὶ διὰ τὸ στοχαστικὴ τοῦ μέσου εἶναι τῇ ἐν τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς πράξεσιν. *Virtutem igitur moralem mediocritatem esse, atque id quomodo: mediocritatemque esse duorum vitiorum, quorum alterum per excessum, alterum per defectum sit, nec non eiusmodi eam esse, quod medii coniectrix est, quod in*

[58] Ὅσοις [59] αἱ ἐπωμίδες ἐξηρθρωμέναι, καὶ οἱ ὦμοι, εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. [60] Ὅσοις δὲ οἱ ὦμοι ἀσθενεῖς, ἄναρθροι, μαλακοὶ τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ. [61] Ταῦτα λέγω ἅπερ περὶ ποδῶν καὶ μηρῶν.

Ὅσοις

Quibuſcumque ceruix articulis eminentibus, et ſcapulae, fortes ſunt ſecundum animam: referuntur ad maſculinum: quibus ceruix imbecillis, et inarticulata, molles ſunt ſecundum animam: referuntur ad femininum. Haec dico, quae dixi de pedibus et coxis.

affectibus actionibuſque exiſtit.

58. Ὅσοις) Auerr. ad marg. habet: *De Ceruice et Humeris.*

59. Αἱ ἐπωμίδες) Auerr. et Interpr. *Ceruix articulis eminentibus.* Rufus autem Epheſ. in Nomencl. L. I. c. I. partes, quae a tendine ad humeros pertineant, ἐπωμίδες dici affirmat, hoc loco autem hae partes ſimul articulos et ceruicem includunt. Follin. *Qui craſſam habent ceruicem, robuſtam animi vim obtinent.* Rationem reddit, quae noſtram firmat interpretationem: prop. 70. p. 93. *Craſſa ceruix*, inquit, *efficitur ex oſſium illius craſſitie, tum ex muſculorum magnitudine, qui collo adhaerent, illudque conſtituunt: ſaepiſſime autem oſſium craſſitiem et muſculorum ſignificant, robur naturae efformantis, et miniſtri illius caloris.*

60. Ὅσοις δὲ οἱ ὦ.) *Auerroes: Quibuſcumque autem ceruix et humeri imbecilles, et inarticulati, molles ſunt ſecundum animam.* De ceruice nihil in Graeco, ergo ex antecedenti propoſitione huc tralatum. Follin. *Qui vero tenuem, languidam, et imbecillem, referuntur ad feminas.* Sed languidam, ἄτονος, non eſt in Graeco, niſi in ἄναρθροι hanc ineſſe notionem forte crediderit.

61. Ταῦτα) Hanc vocem etiam agnoſcit Interpres, *haec dico*: ſed rectius fortaſſe ταῦτα λέγω καὶ περὶ μηρῶν, καὶ περὶ ποδῶν Sylb.

Ὅσοις [62] ὦμοι εὔλυτοί εἰσιν, ἐλεύθεροι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται δέ [63] ἀπὸ τοῦ φαινομένου, ὅτι πρέπει τῇ φαινομένῃ μορφῇ ἐλευθεριότης. [64] Ὅσοις δὲ

Quibuscumque autem scapulae bene solutae sunt, liberales sunt secundum animam: referuntur ad apparentem, quia conuenit apparenti formae liberalitas. Quibus vero

Aboolit Benroist quoque, *haec dico*. Aldus, ταῦτα λέγω ἅπερ περί. Quam quidem lectionem, librorum manu exaratorum auctoritate, firmari in margine notat Du Vallius.

62. Ὦμοι) Ὦμος dicitur totum illud, quod in articulatione brachii cum omoplata apparet sensibus. Aristoteles autem vt plurimum pro scapula, aut articulo humeri vsurpat, vnde non mirum, si Interpr. et Follin. reddant *scapulae*, et Auerroes *humeri*. Foll. versio eodem propemodum redit: *Quibuscumque scapulae sunt latae, magnae et distantes, liberales sunt*. Nam si latae sunt, sunt etiam bene solutae. Pendet vero illa latitudo, tum a latitudine partis superioris pectoris, nimirum costarum primarum, tum etiam a longitudine clauicularum, quae quo longiores sunt omoplatae, eo magis distantes deprehenduntur. Itaque largi scapulis etiam largi manibus, quia viribus corporis sui confidunt, rebusque terrenis non maiorem tribuant vim, quam quae ipsis competat, ideoque in bonis sibi concessis distribuendis felicitatis suae aliquam ponant partem. Videndum tamen ne liberalitas peruersa fiat, qualis Caligulae fuisse memoriae proditum est.

63. Ἀπὸ τοῦ φ.) Camot. ἐπὶ τὸ φαινόμενον: vt Interpr. quoque vertit, *ad apparentem*. *Sylb.* Quam lectionem Cam. MSS. firmari in margine notauit Du Vallius.

64. Ὅσοις δὲ οἱ ὠ.) Follin. *Quibus vero strictae, et contractae scapulae, illiberales.* Auerroes et Interpr. magis ad verbum *conuulsae*, id est, spastice contractae.

δὲ οἱ ὦμοι δύσλυτοι, συνεσπασμένοι, ἀνελεύθεροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν.

65 Οἷς τὰ περὶ τὰς 66 κλεῖδας εὔλυτα, αἰσθητικοί. Εὐλύτων γὰρ ὄντων τῶν περὶ τὰς κλεῖδας, εὐκόλως τὴν κίνησιν τῶν αἰσθήσεων 67 δέχονται. 68 Οἷς δὲ τὰ περὶ τὰς κλεῖδας 69 συμπεριπεφραγμένα

difficulter ſolubiles, conuulſae, illiberales: referuntur ad apparentem conuenientiam.

Quibuſcumque autem ea, quae ſunt circa clauem colli, bene ſolubilia, ſenſibiles: nam bene ſolubilibus exiſtentibus, quae ſunt circa clauem, facile motum ſenſuum recipiunt. Quibus vero, quae circa claues ſunt,

65. Οἷς) Auerroes notat in margine: *De iis, quae ſunt circa clauem colli.*

66. Κλεῖδας) Auerroes et Interpr. *clauem*. Foll. *Quibus clauiculae agiles ſunt, acumine ſenſuum valent, nam quum clauiculae facile ſoluantur, facile ſenſuum ſpecies excipiunt.* Illa oſſa tortuoſa et inaequalia, ſternum cum omoplatis ligantia, facile moueri poſſunt, muſculorum mollitie moderata. Mollities autem bonam temperiem indicat. Muſculos reliquaſque clauiculae partes adnatas deſignari, colligendum eſt ex verbis τὰ περὶ τὰς κλεῖδας Acumen autem ſenſuum ex mollitie partium muſculoſarum prouenire docet Ariſt. de anima, L. IX. c. 2. οἱ μὲν γὰρ σκληρόσαρκοι, ἀφυεῖς τὴν διάνοιαν· οἱ δὲ μαλακόσαρκοι, εὐφυεῖς. *Duri enim carne, inepti, molles autem carne bene apti*, (acuti ingenii). Itaque agilitas clauicularum agilitatem ſenſuum producit, agilitas ſenſuum ingenii perſpicaciam, iudiciique acumen.

67. Δέχονται) Camot. compoſ. παραδέχονται. *Sylb.* Lectio haec ex ſequenti παραδέχεσθαι a librario conficta.

68. Οἷς δὲ etc.) Follin. prop. 76. p. 98. *Quibus clauiculae difficulter commouentur, animo ſunt obtuſi, clauiculis namque difficile commotis, qui fieri poteſt, vt ſenſus in percipiendis rebus ſenſibilibus non intelligant?*

69. Συμπεριπεφραγμένα) Ca-

μένα ἐςίν, ἀναισθήτοι. Δυσλύτων γὰρ ὄντων τῶν περὶ τὰς κλεῖδας, ἐξαδυνατοῦσι τὴν κίνησιν παραδέχεσθαι τῶν αἰσθήσεων.

70 Ὅσοι τὸν 71 τράχηλον παχὺν ἔχουσιν, εὔρωςοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄῤῥεν. Ὅσοι δὲ λεπτὸν, ἀσθενεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ. Οἷς τράχηλος 72 παχὺς καὶ πλέως, θυμοειδεῖς· ἀνα-

conclusa sunt, insensibiles: difficulter enim solubilibus existentibus his, quae circa clavem, impotentes sunt recipere motum sensuum.

Qui collum grossum habent, fortes sunt secundum animam, referuntur ad masculinum, qui autem habent subtile, imbecilles sunt: referuntur ad feminas. Quibuscumque collum grossum, et carnosum, iracundi:

mot. συμπεφραγότα: Interpr. *conclusa*. *Sylb.* Interpres sequutus est Auerroem. Συμφράσσειν bene expressit Cicero de Fato c. 5. *obstructa et obdurata*; stupiditatisque notam esse affirmat.

70. Ὅσοι) Auerroes ad marg. habet: *De Collo*.

71. Τράχηλον) Totam illam partem τῆς ῥάχεως capiti proxime subditam et annexam, spondylisque septem constantem, τράχηλον medici nominare solent. Αὐχὴν quoque et δειρή interdum appellatur, cf. Ruf. Eph. in Nomencl. L. 1. c. 9. et Galen. de ossibus c. 7. 8. Vocem παχὺν Follin. vertit, *crassum*; λεπτὸν vero *tenuem*, Auerroes, *gracilem*. Et ossium et musculorum crassities et tenuitas hic in censum venit.

72. Παχὺς καὶ πλέως) Πλέος, more communi Interpres vertit, *carnosum*. *Sylb.* Aldus habet πλέον. Auerroes reddit, *crassum et carnosum*. Porta, *crassum et plenum*. Crassities et plenitudo carnosarum partium docet, eas esse compactas, firmas, duras. Ex duritie autem carnis colli ad duritiem cordis Physiognomones concludunt, quippe quum cor

ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς θυμοειδεῖς ταύρους. 73 Οἷς δὲ εὐμεγέθης, μὴ ἄγαν παχὺς, μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. 74 Οἷς λεπτὸς, μακρὸς,

referuntur ad iracundos tauros. Quibuscumque autem est bene magnum, non valde grossum, magnanimi: referuntur ad leones. Qui-

aeque sit musculosa pars. Cordis vero duritiem ex caloris abundantia, quae illud siccioris naturae efficit, prouenire, iidem docent; ex qua denium illa pertinacia, quae iracundia dicitur, originem trahit. De irae vero et iracundiae differentia consulendus Seneca de ira, L. I. c. 4.

73. Οἷς δὲ εὐμ.) Auerroes reddit: *Quibus autem est ingens, non valde crassum, magnanimi:* Follin. prop. 72. c. 94. paulo aliter: *Quibus ceruix non est admodum crassa, sed oblonga et procerosa; hi sunt magnanimi.* Quam quidem interpretationem sic firmare nititur: *Hanc esse genuinam textus versionem, probatur ex his, quae Aristoteles tradidit de Leone principio huius operis. Quum inquit: Leonis ceruicem esse oblongam, crassitie mediocrem. Magnanimitas est excelsi atque inuicti animi magnitudo et robur, atque firmitas ad res magnas gerendas. Haec autem virtus debilibus non innascitur, sed robustis: robur autem corporis significatur mediocri crassitie et longitudine ceruicis, in quibus robur efformatricis, crassitiei autem mediocris firmitas adiungatur est necesse, quo cordis mediocris quantitas significatur, vt superius ostensum est, ad magnanimitatem necessaria, referri autem ad leones apertum est ex colli charactere, et virtutis genere, licet in leone ferocitas dicatur non virtus, quia ratione non regatur.*

74. Οἷς λεπτός) Auerroes: *Quibus est longum, gracile.* Follin. *Quibus ceruix est praetenuis et prolixa, timidi.* Anima videlicet ex neruorum colli ac musculorum tenuitate, imbecillitatem consequuta est, quae timorem producit. Timoris autem descriptionem habes in Theophrasti Char. eth. c. 3.

κρὸς, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἐλάφους. [75] Οἷς δὲ βραχὺς ἄγαν, ἐπίβουλοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λύκους. [76] Οἷς τὰ [77] χείλη λεπτὰ, καὶ [78] ἐπ᾽ ἄκραις ταῖς

bus est longum, ſubtile, timidi ſunt: referuntur ad ceruos. Quibus autem breue valde, doloſi, et inſidiatores: referuntur ad lupos. Quibus ſunt labia ſubtilia, et in extre-

75. Οἷς δὲ βρ.) Vox *Doloſi*, quam Auerroes et Interpr. habent, non eſt in Graeco, neque apud Follin. prop. 74. p. 95. ſic enim: *Quibus ceruix eſt breuiuſcula, ſunt inſidiatores* etc. Operae pretium eſt verba tranſſcribere ipſius, interpretationis loco: *Vnius*, ait, *animalis vna proprietas eſt, omnes vero lupo attribuunt voracitatem, fame namque obſeſſum terram vorare tradunt: Inſidias autem, et aſtutiam vulpi, vt colligere eſt ex fabulis Aeſopi, in quibus ſaepe lupus a vulpe deluſus dicitur: ſuas quin etiam aſtutias vnum quodque animal habet, quibus alios aut decipit ad victus, aut alterius rei commoditatem. Quare quum vorax ſit, plures inſidias animalibus reliquis parare facile exiſtimauerim. Sed voracitas cauſa inſidiarum. An qui lupo ceruice eſt ſimilis, ſit etiam par moribus; ſi ad colli breuitatem voracitas ſequitur, voraces, quia multa vorant et bona obliguriunt, ad edulia comparanda aſtutiis pleni ſunt. Verum quae ſimilitudo colli breuis ad hepatis vaſtitatem, ex quo voracitas. An qui collo ſunt breui, hepate magno exiſtunt? Breuis ceruix craſſa eſſe ſolet, quod enim detrahitur longitudini, latitudini adiungitur. Magnum autem iecur excedit latitudine, quare ſi proportio ſeruetur membrorum aliqua in corporibus, quum ceruix eſt, vt hepar latum ſit, probabile videtur.*

76. Οἷς τὰ χ.) Auerroes habet in margine: *De Labiis*, et τὰ χείλη λεπτὰ reddit, *labia gracilia*. Interpretatio Follini prop. 62. p. 84. ſic ſe habet: *Labia tenuia eadem laxa iuxta labiorum angulos: ita vt partes ſuperiores cadant ſuper inferiores, ii magnanimi ſunt: quod nimirum ad leones refertur; id etiam videre licet in proceroſis ſimul ac robuſtis canibus.*

ταῖς συγχειλίαις χαλαρὰ, [79] ὡς ἐπὶ τοῦ ἄνω χείλους πρὸς τὸ κάτω ἐπιβεβλῆσθαι τὸ πρὸς τὰς συγχει-

mitatibus laxa, ita, vt ſuperius labium ad inferius protendatur ad coniunctionem labiorum,

H 2

77. Χεῖλη) Labia, ſic dicta haud dubie παρὰ τὸ χεέιν λόγους: quod ſermonem emittant et fundant. Oris extremitates muſculoſae, ipſum viciſſim claudentes aperienteſque, hoc nomine inſigniuntur. Variae partes labiorum variis gaudent nominibus; ſic πρόχειλον eſt, quod in labiis prominet, μάσταξ et λογεῖον ſecundum Poll. eſt labiorum ſectio, quae τὸ στόμα efficit, προστόμιον ſiue προστομία labiorum mutuus congreſſus: φίλτρον cauitas, quae ſuperiori, et τύλος et νύμφη quae inferiori labro ineſt. Muſculi quibus conſtant, ſunt vel *communes* vel *proprii*. *Communes* ſunt ſemiorbiculares, ſupraſemiorbiculares, buccinatores, zygomatici maiores. *Proprii labii ſuperioris*, zygomatici minores, canini, inciſores laterales, inciſores medii. *Proprii labii inferioris*, triangulares, collaterales triangularium, quadratus, inciſores inferiores, platiſmamyoides ſiue cutanei. De quibus omnibus fuſius Winslowius in Expoſ. anat. corp. hum. T. IV. P. II. Tract. de capite p. 252. In numero autem variant Anatomici, Galenus de vſu part. L. XI. c. 16. quatuor tantum agnoſcit.

78. Ἐπ' ἄκραις συγχειλίαις) Nullus interpretum vocem συγχειλίαις expreſſit, qua notantur extremitates, quibus iunguntur labia, in quibus conſpirant arcteque cohaerent. At paulo inferius *ad coniunctionem labiorum* reddiderunt.

79. Ὡς ἐπὶ τοῦ) Interpres videtur legiſſe, ὡς τὸ ἄνω χεῖλος πρὸς τὸ κάτω ἐπιβεβλῆσθαι πρὸς τὰς συγχειλίας, *ita vt ſuperius labium ad inferius protendatur ad coniunctionem labiorum*, vt paulo poſt, καὶ τὸ ἄνω τοῦ κάτω προκρέμαμενον, et apud Pol. I. Κεφ. ιδ'. χεῖλη χαλαρὰ ὡς ἐπιβεβλῆσθαι τῷ κάτω τὰ ἄνω, et ap. Adam. II. Κεφ. ιζ'. ὡς ἐπιβλῆσθαι τοῖς κάτω τὰ ἄνω. *Sylb.* Auerr. Interpretis agnoſcit lectionem.

συγχειλίας, [80] μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. Ἴδοι δ᾽ ἄν τις τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν μεγάλων καὶ εὐρώστων κυνῶν. Οἷς τὰ χείλη [81] λεπτὰ σκλήρα, [82] κατὰ τοὺς κυνόδοντας τὸ ἐπανεστηκὸς, οἱ οὕτως ἔχοντες, [83] εὐγενεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὗς.

magnanimi ſunt, referuntur ad leones. Videbit vtique aliquis hic et in magnis et in fortibus canibus, quibus labia ſubtilia, dura, circa dentes caninos ſupereminentia. Qui ita habent, ignobiles: referuntur ad ſues.

80. Μεγαλόψυχοι) Labiorum quidem elegantem et modeſtam compoſitionem, quae in competente iuxta nutum animi motione muſculorum conſiſtit, boni habitus ſignum eſſe ſatis conſtat. Sed quomodo ſtructura labiorum poſſit magnitudinem animi declarare, non ſtatim patet. Forte hoc modo: Siccitas et calor coarctant atque membra reddunt firma, hinc tenuitas. Laxitas autem hoc loco idem eſt ac propenſio in longitudinem, ad quam abundans materia requiritur. Ergo ſiccitas et calor materiam illam abundantem verſus exteriora propulſant, atque adeo illa longitudo propendens teſtimonium perhibet, adeſſe internam caliditatem atque ſiccitatem. Vbi autem calor et ſiccitas, ibi robur naturae; vbi robur naturae, ibi magnitudo animi.

81. Λεπτὰ, σκλήρα etc.) *Gracilia et dura, circa d. etc.* Similitudo deſumta eſt a conformatione partium. Os enim prominens ſues refert; et aliquam imperfectionem formatricis virtutis prodit, atque adeo aliquid ignobile, vel potius, quod externo decoro, venuſtati faciei, aduerſatur.

82. Κατὰ τοὺς κυνόδοντας.) Interpres legit, κατὰ τοὺς κυνόδοντας ἐπανεστηκότας, *circa dentes caninos ſupereminentia.* Adamant. infra II. Κεφ. ιζ'. ὅσοις κατὰ τοὺς κυνόδοντας κορυφοῦται τὰ χείλη, itidemque Polemo I. Κεφ. ιά. iiſdem verbis. *Sylb.* Interpr. ſequitur Auerroes, *circa dentes caninos ſupereminentia.*

83. Εὐγενεῖς.) Interpres legit ἀγενεῖς, *ignobiles. Sylb.* Et Auerroes facit cum In-

ὑς. [84] Οἱ δὲ χείλη παχέα ἔχοντες, [85] καὶ ἄνω τοῦ κάτω προκρεμώμενον, μωροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς

Qui autem groſſa labia habent, et ſuperius inferiori propendens, fatui: referuntur ad

terprete, cuius etiam vera lectio eſt.

84. Οἱ δὲ χείλη) Aldus inſerit τὰ, οἱ δὲ τὰ χείλη. Follin. prop. 63. p. 85. ſic reddit totum hunc canonem: *Quicumque craſſa ſortiuntur labra, ſed inferiore ſuperius magis demiſſum, ſtulti, referuntur ad aſinos.*

85. Καὶ ἄνω κ.) Aldus inſerit τὸ, καὶ τὸ ἄνω. Προκρεμώμενον, eſt, *demiſſum, propendens, prominens.* Non mirum, ſi labrum ſuperius demittitur, quum pendulum eſt; tamen in quamplurimis hoc, ob venuſtatem faciei, natura minime voluit fieri. Itaque ſi fit in homine praeter naturae ordinem, cauſa in abundantiam humoris, a quo emollitae carnes extenduntur, et demittuntur, eſt referenda. A copia autem humiditatis oritur fatuitas. Quae, ſi morbus eſt, ex Paulo Aegin. L. III. c. 11. vel ex ſiccitate, vel ex humiditate originem trahit: αἰτίαν δὲ σχήσουσιν (μωρώσις καὶ μνήμης ἀπώλεια) καὶ νῦν, τὴν συςᾶσαν δυσκρασίαν. Ἀλλ' εἰ μὲν ὑγρὰ μόνον εἴη, καὶ τε μνήμης καὶ τοῦ λογισμοῦ κάκωσιν εἴσει, νωθρότητάς τε καὶ καταφορὰς, καὶ ὕπνους μακροὺς καὶ βαθεῖς. Εἰ δὲ μετὰ ψυχρότητος, κάρους τε καὶ ληθάργους. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ξηρότης μόνη μὲν ἀγρυπνίας ἐπάγει, μετὰ δὲ θερμότητος, παραφροσύνας τε καὶ φρενιτίδας. Συνίςανται δὲ αὗται αἱ δυσκρασίαι, ποτὲ μὲν κατὰ τοὺς χυμοὺς, ποτὲ δὲ κατὰ τὰς ἐγκεφάλου κοιλίας ἢ κατὰ τὰ ἐν αὐτῷ ἀγγεῖα, ἤγουν κατὰ τὴν παρεσπαρμένην ὑγρότητα, κ. τ. λ. *Cauſam vero habent communem,* (fatuitas et memoriae amiſſio) *conſiſtentem ac conſtituentem ipſas intemperiem. Verum ſi haec humida ſolum fuerit, et memoriae et rationis vitiationem inducet, et torpores, et in ſomnum delationes, et ſomnos longos et profundos: ſi vero cum frigiditate, ſopores et lethargos: eodem modo etiam ſiccitas, ſola quidem vigilias inducit, cum caliditate vero deliria et phrenitidas: Conſiſtunt autem hae intemperaturae quandoque in humori-*

τοὺς ὄνους τε καὶ πιθήκους. Ὅσοι δὲ τὸ ἄνω χεῖλος, καὶ [86] τὰ οὖλα προεστηκότα ἔχουσι, [87] φιλολοίδοροι. ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς [88] κύνας.

[89] Οἱ δὲ τὴν ῥῖνα ἄκραν παχεῖαν ἔχοντες, [90] ῥάθυμοι.

asinos. Quicumque autem superius labium et gingiuas praeeminentia habent, amatores sunt contumeliarum: referuntur ad canes.

Quicumque autem nasum extremum gros-

bus, quandoque in cerebri ventriculis, aut in ipsius vasis, aut in dispersa humiditate etc.

86. Τὰ οὖλα) *Gingiuae*, sic dicuntur τὰ περὶ ὀδόντας περιέποντα σαρκία, carunculae dentibus circumpositae, quarum connexio χαλινὸς vocatur. Vide Ruf. Ephes. in Nomencl. L. I. c. 8. Gingiuae autem ossis mandibulae superioris sequuntur efformationem, elatum igitur os mandibulae gingivas elatas, labrumque latum ac prominens facit, vnde audax superbia, qua, quum partibus corporis alios superant, excellentiores se tales homines esse credunt; si vero ab aliis se despici intelligant, ad convitia et maledicta confugiunt, quibus iniurias propellere student.

87. Φιλολοίδοροι) Auerroes et Interpr. *amatores sunt contumeliarum.* Follin. prop. 64. p. 86. *ad conuitia, ad maledicendum proni.*

88. Κύνας) Zootomia docet canes eiusmodi labra gingiuasque non habere, vnde Aristotelis verba de moribus sunt accipienda, quibus mordendo latrandoque iniurias remouent.

89. Οἱ δὲ τὴν ῥ.) Auerroes in marg. habet: *De Naso.* Et sic reddit: *Qui autem nasum extremum crassum habent, segnes;* Follin. prop. 53. *Qui pinnulas narium sortiuntur crassas, pigri admodum sunt, referuntur ad boues.* Bene, nam πτερύγια intelliguntur, quod apposita vox ἄκρα docet. De nasi partibus vide Eph. Ruf. in Nomencl. L. I. c. 4. Gal. de vsu partt. L. XI. c. 17. de ossibus c. 4. et alios.

90. Ῥάθυμοι) De iis potissimum haec dicitur vox, qui leues tantummodo amant labores, qui omnem contentionem fugiunt, et tan-

θυμοι· ἀναφέρεται [91] ἐπὶ τοὺς βοῦς. [92] Οἱ δὲ τὴν ῥῖνα [93] ἀκρόθεν παχεῖαν ἔχοντες, ἀναίσθητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὗς. [94] Οἱ τὴν ῥῖνα ἄκραν [95] (ὀξεῖαν)

sum habent, rathymi sunt, id est, facilem animum habent ad concupiscendum, referuntur ad boues. Qui autem nasum in extremitate grossum habent, insensibiles sunt, referuntur ad sues. Qui nasum extremum acu-

H 4

dem in oppositione τοῦ φιλόπονου, *segnes, pigri.* Dispiciendum autem, quomodo pigritiae signum pinnulae narium esse possint? Musculi scilicet interni et externi exigui, cartilagini nasi adhaerentes, apti potissimum sunt, ad claudendam et dilatandam extremam narium partem; quae pars si crassa deprehenditur, carnositatem et mollitiem indicat, et molles neruos musculosque arguit, qui lentum efficiunt motum sanguinis, humorum, et totius corporis, et inde pigritia oritur.

91. Ἐπὶ τοὺς βοῦς) Boues sunt signum laboris, vnde in inscriptionibus, BOS ARATOR. Quomodo vero pigritiem adumbrare potest? Procul dubio propter tarditatem gressuum.

92. Οἱ δὲ τὴν ῥ.) Follin. prop. 54. p. 74. *Qui nares superiori parte densas habent, sensibus stupidi sunt.* Densitas carnis vero difficulter sensus recipiendo, obtusum efficit sensum, atque stupiditatem procreat; sues autem propter crassitiem corporis non subtilibus sensibus pollere, satis constat.

93. Ἀκρόθεν) Interpres pro ἀκρόθεν habet, *in extremitate. Sylb.* Et sic Follin. quasi ἐν ἄκρῳ siue ἐν ἀκρότητι legendum.

94. Οἱ τὴν ῥ.) Auerroes: *Qui nasum extremum acutum habent, facile irascibiles sunt.* Follin. *Qui nares habent oblongas, et in acutum desinentes, iracundi sunt.* Vterque cum Interpr. potestatem vocis δύσοργητοι bene expresserunt. Acutis autem naribus sunt plerumque macilenti homines praediti, calore ac bile abundantes, vnde iracundia.

95 (ὀξεῖαν) ἔχοντες, δύσοργητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. 96 Οἱ δὲ τὴν ῥῖνα περιφερῆ ἔχοντες, 97 ἄκραν μὲν, ἀμβλεῖαν δὲ, μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. 98 Οἱ δὲ τὴν ῥῖνα ἄκραν λεπτὴν ἔχοντες, ὀρνιθώδεις. 99 Οἱ ἐπίγρυπνον ἀπὸ τοῦ

tum habent, difficulter iraſcibiles ſunt: referuntur ad canes Qui naſum habent rotundum, et obtuſum, magnanimi: referuntur ad boues. Qui vero naſum extremum ſubtilem habent, auiculares. Qui habent a fron-

95. Ὀξεῖαν) Incluſum ὀξεῖαν, additum eſt ex Interpr. *Qui naſum extremum acutum habent. Sylb.* Deeſt quoque in Aldina editione.

96. Οἱ δὲ τ. ῥ.) Foll. *Qui extremas nares habent rotundas pariter ac obtuſas, magnanimi.* Belle commentatur idem Follinus: *Rotunditas narium robur facultatis efformatricis demonſtrat: rotundum enim maius ſpatium continet, maioremque molem: maius autem difficilius efformatur, ad quod praeſtandum opus eſt facultate vegetiori; cum rotunditate vero, firmitas requiritur, ad robur corporis, vt ad leonem referatur.*

97. Ἄκραν) Pro ἄκραν Polemo et Adamantius infra in paraphraſi habent ἀδρὰν. Pol. I. Κεφ. ἡ. ῥινὸς τὸ ἄκρον ἀδρὸν, et Adam. II. Κεφ. ιη. ῥινὸς τὸ ἄκρον, ἀδρὸν, qua de re monuit etiam Geſner. in Leone, 646. 26. *Sylb.* ἀδρὰν, lectionem eſſe MS. commemorat Du Vallius in margine. Heſych. interpretatur, *multus, craſſus, magnus, abundans.*

98. Οἱ δὲ τὴν ῥ.) Follin. *Qui extremas narium habent praetenues, auium naturam participant.* Natura autem eas loquaces reddidit, quae tenuitati debetur, et carnis priuationi, vnde minores aues loquaciores maioribus. Vide Ariſtot. in hiſt. anim. L. IV. c. 9. πολύφωνα δ' ἐστὶ, καὶ λαλίστερα, τὰ ἐλάττω τῶν μεγάλων. *Garrulae, loquacioreſque ſunt auium minores.*

99. Οἱ ἐπίγρυπνον) Forte rectius ἐπὶ γρυπὸν, diuiſe. *Sylb.* Et ſic Aldus dat. Follin: *Qui naſum habent ad-*

τοῦ μετώπου εὐθὺς ἀγομένην, [100] ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κόρακας. [101] Οἱ δὲ γρυπὴν ἔχοντες, καὶ τοῦ μετώπου διηρθρωμένην, [102] μεγαλόψυχοι·

te mox curuum, inuerecundi sunt: referuntur ad ceruos. Quicumque autem aquilinum habent, articulatum a fronte, magnanimi:

vncum prope frontem, impudentes sunt. Qui, vt videtur, ἐπίγρυπον legit, quae lectio vera. Duplicem nasi aduncitatem esse experientia docet, nam illa est vel a fronte parum remota, vel prope frontem, ita vt aduncitatem inter et frontem adsit cauitas aliqua, et haec posterior huius loci est. Certum est eiusmodi nasum ab ossium nasi parte suprema extuberante et elata, et humoris crassioris influxu fieri. Alia praeterea est nasi aduncitas, proueniens ex contemtu et subsannatione, qua contrahimus sursum nares et nasum, qui ad latera dilatatur corrugaturque.

100. Ἀναιδεῖς) *Impudentes.* Homines hoc vitio imbuti neminem solent reuereri, igitur procaciter, petulanter ac turpiter agunt, sibique omnia licere existimant. Ergo impudentia ex imaginatione peruersa oritur, quae ex spirituum in cerebro existentium copia et crassitie fit, qui humores, si in conformatione iam adsunt, nasum distorquere et aduncum reddere possunt.

101. Οἱ δὲ γρυπὴν ἐ.) *Qui autem aquilinum habent.* Forma ab aquilarum rostris sumta est, quae curua sunt, atque senescentibus illis magis incuruantur, v. Arist. in hist. anim. L. IX. c. 32. γηράσκουσι δὲ τοῖς ἀετοῖς τὸ ῥύγχος αὐξάνεται τὸ ἄνω, γαμψούμενον αἰεὶ μᾶλλον, καὶ τέλος λιμῷ ἀποθνήσκουσι. *Senescentibus aquilis rostrum superius accrescit, incuruaturque subinde magis magisque, vt demum fame intereant.*

102. Μεγαλόψυχοι) *Magnanimi.* Animi magnitudo ex spirituum copia, atque calore naturali, naturae beneficio procreatur. At vnum fere eumdemque nasum impudenti et magnanimo tribuit, qui tamen

χοι ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἀετούς. 103 Οἱ δὲ τὴν ῥῖνα 104 ἔγκοιλον ἔχοντες, τὰ πρὸ τοῦ μετώπου περι-

referuntur ad aquilam. Quicumque nasum concauum habent, et frontem rotundam, et

non conueniunt inter se, vnde quomodo conciliatio instituenda? Audiamus Föll. prop. 58. p. 78. *Magnanimi ergo ab impudentibus dissimiles sunt, eo quod magnanimitas virtus sit, quippe excelsi atque inuicti animi magnitudo, ad res magnas gerendas; inuerecundia vero vitium verecundiae honestae oppositum. Ioh. Bapt. a Porta ex aquilae innatis moribus per similitudinem conformationis reddit rationem propositae quaestionis suo more; nos ex principiis naturalibus hominis, eo pacto efformati, ducendam existimamus, quum ex illis propensiones et inclinationes ortum ducant, quod certe hac in re perarduum judicamus, praesertim quum a similibus causis non soleant nasci effectus dissimiles. Magnanimitas vero, licet ab inverecundia sit maxime differens, tamen inuerecundus habet aliquid simile magnanimo, quod vt magnanimus se dignum magnis honoribus propter virtutem putat: ita inverecundus nullo se posse dedecore affici autumat, quare se honore dignum putat. Verum quaenam causa erit differentiae opinionis verae et falsae in mente, quum eadem sit fere conformatio, differens tantum partis loco: cur ergo elatio in principio nasi orta erit causa falsae opinionis, et inuerecundiae, in medio vero naso, cum cauitate in principio, verae opinionis honestae et magnanimitatis. Virtutes sunt habitus: tamen ex Arist. L. II. c. 7. magnorum moralium, principium ad virtutem magis videtur affectio probe affecta, quam ratio.* Erunt ergo *magnanimus et inuerecundus in affectione naturali differentes, vt vnus naturaliter feratur ad honestatem, alter ad dedecora et inhonesta. An nulli magnanimi naturae instinctu, sed omnes inuerecundi et elati, fierique progressu aetatis, vt dignoscendo honesta et verecunda, fiant magnanimi, nemoque sit magnanimus, quam prius fuerit impudens, quod ista quae vulgus censet honesta, ille contemnat ad maiora tendens? An propositiones hae*

περιφερῆ, τὴν δὲ περιφέρειαν ἄνω ἀνεστηκῆαν, λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἀλεκτρυόνας. 105 Οἱ δὲ σιμὴν ἔχον-

rursum eminens rotundum, luxuriosi: referuntur ad gallos. Qui vero simum, luxu-

sola experientia probandae, ob similitudinem ab animalium conformatione desumtam? His non obstantibus adunci nasis magnanimi sunt, et vulgo ex Caesarum genere orti feruntur, atque apud quasdam gentes magnum illis decus tributum. Alex. ab Alex. genial. dier. L. II. c. 19. refert: *Nasum quoque morum facere indicium multi arbitrantur. Ideo Persae adunco naso, quos grypos vocant, praecipue honorant, quod talem fuisse Cyrum crederent.*

103. Οἱ δὲ τ.) Dissentit Auerroes ab Intp. paululum, reddendo: *Qui autem nasum concauum habent, et quae ante frontem rotunda, circumferentiam autem superiorem erectam, luxuriosi.* Follin. prop. 59. p. 80. *Qui nares concauas habent, et ex frontis regione rotundas: si modo talis circumferentia superiora respiciat, lasciui.*

104. Ἔγκοιλον) *Concauum.* Non naturalis cauitas nasi vsque ad ossa ethmoidea intelligitur, quippe quae in omnes cadit homines, sed praeternaturalis, quae maiori caloris quantitate est dilatata: Caliditas vero ardentes incendit in pectore flammas, libidinososque reddit homunculos.

105. Οἱ δὲ σιμὴν ἔχοντες) *Qui vero simum habent.* Hoc vitium nasi in partis superioris narium compressione cernitur, quae vocatur ἔκλειψις τῆς ῥινός, *diminutio nasi*, et fit partim in pueris recens natis, in quibus ossa teneriora deprimuntur facile, quare ab obstetricibus nasi partes laterales pollice et indice apprehenduntur, et comprimuntur, ne simitas maneat, sunt enim Arist. Probl. S. XXXIV. 10 τὰ παιδία πάντα σιμά: partim quibus superiores primores dentes discedunt, v. Hipp. Ep. VI. S. I. p. 256. Ὅσοις ὀστέον ἀπὸ ὑπερώης ἀπῆλθε, τουτέοισι μέση ἵζει ῥίς. Οἷσιν δὲ ὅθεν οἱ ὀδόντες ἄκρη σιμοῦνται. *Quibus ex palato os discessit, iis mediis desidit nasus. Quibusdam vero qua ex parte den-*

ἔχοντες, λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς [106] ἐλάφους. Οἷς δὲ οἱ [107] μυκτῆρες ἀναπεπταμένοι, θυμώδεις·

riosi: referuntur ad ceruos. Quibuscumque nares sunt apertae, iracundi: refe.

tes procedunt, summus nasus simus efficitur. Itaque duplex differentia σιμότητος est, vna quae in medio nasi contingit, de qua Iul. Pollux, c. 4. ἐπὶ δὲ τοῦ σιμοῦ φαίης ἂν ὡς ἐστιν ἡ ῥὶς ἐκ μέσων κοίλη, Autor Medici c. de externi nasi affectionibus, insanabilem hunc pronuntiat morbum ἀλλὰ κἂν ἐξ ὑπερῴας μέση ἵζει ἡ ῥὶς, ὥς φησι, σιμοῦται, ἀθεράπευτος, *Verum si ex palato medius desidit nasus, vt inquit, simus euadit, et insanabilis est;* altera, si summus nasus simus et latus fit, tunc ea pars, ad quam inciforum dentium pertingunt extrema, subsidit et deprimitur, interdum etiam excidunt dentes primores. Quomodo nasi simosis fiat docet Arist. l. 1. et ex crassitudine demonstrat: ἡ δὲ παχύτης μετὰ σκληρότητος· σκληρὸν δ' ὂν τὸ αἷμα, θερμόν· ἡ δὲ θερμότης, οὐ ποιεῖ περίττωσιν· τὸ δὲ ὀστοῦν, ἐκ περιττώματος· ὁ δὲ χόνδρος, ὀστοῦν· εὐλόγως ἂν ἔκλειψιν εἴη τοῦ μορίου. *Crassitudo non sine duritia constat, et durus sanguis calidior est, et calor materiam excrescere inutilem minus patitur, et os ex vacante materia consistit, et cartilago non nisi os est, merito diminutio nasi consequitur.* Quae quum ita sint, vtique crassities materiae dilatationem impedit, quia autem illa crassitudo in pueris mollis est, simosis potest tolli, non aeque in adultis, nam sanguis est crassus, et partes ex eo efformatae praedurae. Illa autem densitas ac durities fit ex calore, qui simul stimulat totum corpus ad libidinem.

106 Ἐλάφους) *Ceruos.* Cum ceruis fit comparatio propter libidinem v. Arist. in hist anim. L. VI. c. 29. ταῦτα δὲ ποιεῖ τὸ ζῶον, διὰ τὸ φύσει λάγνον εἶναι, καὶ διὰ τὴν παχύτητα. *Haec ideo ceruo accidunt, quia salax animal suapte natura est, atque etiam quia pingui abundat.* Conciliari autem cum nostro potest Alex. ab Alex. genial. dier. L. II. c. 19. qui dicit: *simos vero mites facere, et gratiosos.* Si enim simi libidinosi sunt, vere

μώδεις· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, τὸ ἐν τῷ θυμῷ γινόμενον.

108 Οἱ τὸ 109 πρόσωπον σαρκῶδες ἔχοντες, ῥάθυμοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς. 110 Οἱ τὰ πρόσωπα

runtur ad passionem, quae fit in ira.

Quicumque faciem carnosam habent, rathymi, id est, facile concupiscibiles sunt: referuntur ad boues. Qui faciem maci-

etiam mitibus ac gratiosis moribus ad libidinem allicere ac incitare student. *Fistula dulce canit, volucres dum decipit auceps.*

107. Μυκτῆρες) Hoc nomine insigniuntur cauitates nasi ab vtroque interfepti latere, per quas spiritum trahimus, atque odores percipimus; Ephes. Ruf. in Nomencl. L. I. c. 4. μυξωτῆρας appellat. Follin. prop. 61. p. 83. transfert: *Qui narium foramina habent expansa, iracundi, ad illum refertur affectum, qui cum animi impetu nascitur.* Nares apertae exaestuantia praecordia produnt, quo enim calidius est cor, eo maior respiratio, quo maior respiratio, eo maiora et ampliora organa respirationis esse debent. Calidum autem cor quum commouet iras, patulas requirit nares. Belle Virgil. Georg. III. v. 85. *Collectumque premens voluit sub naribus ignem,* qui ruborum oti conciliat, et Seneca de ira, L. I. c. 1. *multus ore toto rubor exaestuante ab imis praecordiis sanguine.* Plura nasus suppeditat signa, v. c. irrisionis, de qua Alex. ab Alex. l. l. *In eodem naso irrisionis sedes est, quare nasuti et habere nasum irrisores dicti,* et morborum quoque de quibus Quellmalz. in diss. laudata §. 8. *de naso, vt signo.*

108. Οἱ τὸ πρ.) Auerroes ad marg. *De Facie.*

109. Πρόσωπον σαρκῶδες etc.) Nimia videlicet carnis moles in facie conspicua, calorem et spiritus retardat, efficitque, vt omnes functiones lento procedant gradu, hinc eiusmodi homines sunt ῥάθυμοι, sec. Auerr. *Segnes,* Sec. Foll. *tardi.* De ipsa voce supra egimus p. 118. n. 90.

110. Οἱ τὰ πρόσ.) Auerr. *Qui faciem macilentam ha-*

σωπα ἰσχνὰ ἔχοντες, ἐπιμελεῖς· οἱ δὲ σαρκώδη, [111] δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους, καὶ τοὺς ἐλάφους. [112] Οἱ μικρὰ τὰ πρόσωπα ἔχοντες, μικρόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ [113] αἴλουρον καὶ πίθηκον.

lentam habent, folliciti. Qui autem carnofam, timidi: referuntur ad facies afino et ceruo fimiles. Qui valde paruam habent, pufillanimi: referuntur ad catum et ad fimiam.

bent, accurati. Foll. *Qui facie funt macilenti, agiles funt et diligentes.* Egregie Follin. nam ἐπιμελής vtramque fignificationem admittit. Macies autem naturalis ex ficcitate caloris oritur, et agiles reddit homines, quum non inutili grauentur carnis pondere. Ipfi fpiritus quoque funt agiliores, vnde diligentia venit. Sed cafu fortuito illa macies indicat timiditatem, inuidiam, aufteritatem, triftitiam, feueritatem, morofitatem, quia vel ficcitas vel frigiditas nimia eft, quae aegram efficit concoctionem, proindeque haud bonam nutritionem. Itaque non mirandum, fi quidam ftudiis dediti macilenta facie et moribus aufteris, triftibufque effe deprehendantur.

111. Δειλοί) *Timidi*, ob eamdem rationem fupra n. 106. prolatam.

112. Οἱ μικρὰ τ. π.) Pro τὰ πρόσωπα Leonic. et Ifing. habent νῶτα. Interpres legit λίαν, ἄγαν, σφόδρα, *qui valde paruam habent.* Sylb. Cum interprete communem facit caufam Auerroes. At Follin. preffe fequitur verba: *Qui faciem habent exiguam, pufillanimes.* Lectionem νῶτα ex MS. effe Du Vallius in margine annotauit. Paruitas autem faciei cerebrum minus iufto arguit, et calorem cordis minus refractum, atque adeo cerebrum ipfum magis excalefactum et exficcatum. Ex qua difpofitione praeceps iudicium, animi inconftantia, timiditafque prouenit.

113. Αἰλουρον) *Catum.* De hac voce Euagr. L. VI. c. 24. αἴλουρος κάτταν ἡ συνήθεια λέγει, *confueto more pro fele cattam dicimus*, cf. Gerh. Ioh. Vofs. de Idol. L. III. c. 74.

κον. Οἷς τὰ πρόσωπα μεγάλα, [114] νωθροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους καὶ βοῦς. Ἐπεὶ δὲ οὔτε μικρὸν οὔτε μέγα δεῖ εἶναι, ἡ [115] μέση ἕξις εἴη ἂν τούτων ἐπιεικής. [116] Οἷς δὲ τὸ πρόσωπον φαίνεται μικροπρεπές, [117] ἀνελεύθεροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν.

[118] Οἷς τὸ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν οἷον κύστιδες προ-

Quibus facies magna, tardi: referuntur ad asinos, et ad boues. Qui vero neque parvam, neque magnam, oportet esse medios: habitus vtique horum medius erit conueniens. Quibus autem facies videtur paruifica, illiberales sunt: referuntur ad apparentiam.

Qubus autem ab oculis tanquam vesiculae

114. Νωθροὶ) *Tardi, pigri.* Tarditas illa et in gressibus et in omnibus actionibus conspicitur, et vtraque νωθρότης nuncupatur. Causa autem tarditatis est, phlegmatis copia et nimia materiae quantitas.

115. Μέση ἕξις) *Medius habitus*, id est, facies quae medium locum occupat, mediocris. Aristotelis placitis haec loquendi ratio accommodatissima est.

116. Οἷς δὲ τὸ π.) Auerr. *Quibus autem facies videtur parum decens, illiberales sunt, referuntur ad apparentem conuenientiam.* Quae interpretatio vulgatae praeferenda, nam quid *paruifica* sit, non facile quis intelligit. Mihi videtur sic optime τὸ πρόσωπον μικροπρεπὲς verti posse: *facies quae sordidum et squalidum hominem designat, deformem*, variis v. c. coloribus tincta, cui inest δυσαρεστεία.

117. Ἀνελεύθεροι) *Illiberales*, concluditur videlicet ab externa forma ad interiorem animi conditionem.

118. Οἷς τὸ) Malim οἷς δὲ ἀπὸ τ. *Sylb.* Sic et Auerr. et Interpr. legisse videntur. Auerroes in margine habet: *De Oculis.* Follin. satis accommodate, prop. 51. p. 72. *Quibus palpebrae*

προκρέμανται, οἰνόφλυγες· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος. [119] Ἐπὶ γὰρ τοῖς σφόδρα ἐμπεπτωκόσι τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν οἷον κύστιδες ἐφεστήκασι, φίλυπνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος. [120] Ἐπεὶ τοῖς ἐξ ὕπνου ἀνεστηκόσιν ἐπικρέμανται τὰ ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς. [121] Οἱ τοὺς ὀφθαλμοὺς μικροὺς ἔχοντες,

dependent, amatores vini sunt: referuntur ad passionem. Quibus vehementer cadunt, quae ante oculos apparent, vt vesiculae, amatores somni, referuntur ad passionem, item ex somno surgentibus dependent, quae sunt in oculis. Quicumque oculos paruos ha-

tamquam vesicae appenduntur, temulenti: ad ebrietatem refertur. Ex natura βλεφάρων hoc satis patet, quae sunt membranae ex musculis fere membranaceis constantes, quae natura sua siccae sunt, et difficulter extendi dilatarique possunt. Itaque humore impleri atque inflari debent, vt vesicam forment. Cui rei vini potio potissimum inseruit, qua humorum potissimum copia versus superiora cogitur, atque annexas partes perquam facile occupat.

119. Ἐπὶ γὰρ etc.) Leon. et Camot. ἔτι γάρ. Fortasse legend. ἔτι δ' ὅσοις ἐμπεπτ. Sic certe Interpr. *quibus vehementer cadunt, quae ante oculos apparent vt vesiculae* Sylb. Consentit cum Intp. Auerroes. Follin. autem prop 52. p. 73. *Quibus ea, quae in circuitu oculorum sunt, admodum concidentia videntur, et vt vesiculae, somnolenti, et referuntur ad ipsum soporem.* Diffluentes nimirum humore soporosi sunt, et abundantia humoris inducit soporem, et affectus molles, animumque luxuriantem indicat.

120. Ἐπεὶ τοῖς ἐξ ὑ.) *Item ex somno surgentibus dependent*, etc. Dependentia illa quoque humidam corporis temperiem designat.

121. Οἱ τοὺς ὀφθ.) *Qui oculos exiguos habent.* Ex natura oculi hoc colligendum, quae secundum Aristot. de gen. anim. L. II. c. 6. in frigiditate et humi-

τες, μικρόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν, καὶ ἐπὶ πίθηκον. [122] Οἱ δὲ μεγαλόφθαλμοι, νωθροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς. [123] Τὸν ἄρα εὖ φύντα, δεῖ μήτε μικροὺς, μήτε μεγάλους ἔχειν τοὺς

bent, pusillanimi: referuntur ad apparentiam, et simiam. Quicumque vero habent oculos magnos (tardi) referuntur ad boues. Igitur bene natum oportet neque magnos,

ditate consistit. Τὸ, τε ὄμμα ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν, et inde magnitudo et paruitas, διὰ δὲ τὸ ὑγρὸν τι ἐν τοῖς ὄμμασιν οἱ ὀφθαλμοὶ μεγάλοι φαίνονται, *oculi grandes propter humorem in ipsis contentum apparent.* Itaque paruitas oculorum ex humoris penuria proficiscitur. Porta scribit: *Oculos exiguos habentes esse callidos ac vafros,* quod animalia paruis oculis praedita, vt vulpes et torpedo, et alia, sint astuta et vafra. Conciliandus autem sic est, astutia numquam apud magnanima reperitur, sed apud animalia debilibus praedita viribus, quae, quod viribus efficere nequeunt, astu consequi student. Quicumque vero non est magnanimus, quicumque se viribus destitui sentit, pusillo est animo.

122. Οἱ δὲ μεγαλόφθαλμοι) Follin. *Qui oculos ingentes habent, pigri.* Vox νωθροὶ neque apud Auerroem, neque apud Interpr. legitur, neque vulgg. editt. habent. Ergo procul dubio incuria operarum, et editorum negligentia excidit. Magnitudo vero ex humoris abundantia progreditur, quae facultati robustae et mouenti aduersa est. Nam corpora magna difficulter mouentur, et ex difficili motu tarditas oritur.

123. Τὸν ἄρα εὖ φύντα etc.) Auerroes, *Igitur bene formatum,* Interpr. *bene natum.* Follin. *Qui vero felicissima fruitur corporis habitudine, oportet vt nec impense magnos, nec paruos sortiatur oculos.* Vide Aristot. in hist. animal. L. I. c. 10. τῶν δὲ ὀφθαλμῶν, οἱ μὲν μεγάλοι· οἱ δὲ μικροί· οἱ δὲ μέσοι· βέλτιστοι. *Sunt oculorum, alii magni, alii parui, alii modici, qui optimi habentur,* et paulo post τὸ δὲ μέσον, ἤθους βελτίστου σημεῖον. *Modicus tamen*

τοὺς ὀφθαλμούς. [124] *Οἱ δὲ κοίλους ἔχοντες, κακοῦργοι· ἀναφέρεται ἐπὶ πίθηκον.* [125] *Ὅσοι ἐξόφθαλμοι,*

neque paruos habere oculos. Qui vero concauos habent, malefici: reducuntur ad simiam. Quicumque habent oculos emi-

situs nota est optimorum morum. Iustam enim ac moderatam indicat temperiem.

124. *Οἱ δὲ κοίλους*) *Qui vero concauos habent, malefici.* *Τὰ κοῖλα*, *sunt caua oculorum*, Ephes. Ruf. in Nomencl. L. I. c. 4. orbes illos, qui oculis circumsunt, sic distinxit: *τὸ δὲ ἄνω βλεφάρου τὸ ἐπιπολῆς κοῖλον, τὸ δὲ ἀναλογοῦν τούτῳ τὸ κάτω ὑπόκοιλον*, *Quidquid superiori palpebrae est superficiei, cauum, quod autem huic respondet infra, subcauum.* Cauorum istorum subsidentium profunditas; deficientis roboris vitalis indicium certissimum est, atque mutationes corporis, et animi dispositio tuto ex ea colligitur. Infirmitatem quum notat, maleficam mentis compositionem, qua variis illicitisque artibus exsequimur, quae per vires non possumus, quoque designabit. Opponitur huic conditioni oculi caui tumor apud eumdem Ruf. Eph. l. c. *ὃ δὴ ἀνοιδίσκει ἐν δὲ ὑδέροις καὶ ἄλλως πονηρᾶς γενομένης τῆς ἕξεως; ἐπὶ δὲ χρονίοις αἱμοῤῥοΐσι καὶ ἐπὶ γυναικὸς χρονίῳ ἰχῶρι*, *illud cauum etiam intumescit et in hydropisi, et aliter male euenientibus constitutionibus; hinc in diuturnis haemorrhoidibus, et longo feminarum fluxu.*

125. *Ὅσοι ἐξόφθαλμοι* etc.) Follin. prop. 46. p. 68. *Quicumque sunt oculis prominentibus, stupidi, ad decentem venustatem asinosque referuntur.* Stupiditas proprie cognitionis defectum et tarditatem innuit, atque ibi reperitur, vbi propter materiae copiam, animi facultates debilitantur, siquidem vnius facultatis vehemens contentio in operando alias facultates obtundit. Nerui potissimum in consensum veniunt, quibus sensus percipimus, nam secundum Aristot. in hist. animal. L. III. c. 5. *οὐ λαμβάνει δὲ οὐδὲν νάρκη, ὅπου μὴ νεῦρόν ἐστι τοῦ σώματος*, *Pars corporis nulla stupore tentatur, quae neruo caret.* Itaque si corpus neruorum ope stuporem sentit, id in animo

θαλμοι, ἀβέλτεροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειάν τε καὶ ὄνους. Ἐπεὶ δὲ οὔτε ἐξόφθαλμον, οὔτε κοιλόφθαλμον δεῖ εἶναι, [126] ἡ μέση ἕξις ἂν κρατοίη. [127] Ὅσοις ὀφθαλμοὶ μικρὸν ἐγκοιλότεροι, μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. [128] Οἷς δ' ἐπὶ πλεῖον, πρᾳεῖς. ἀναφέρεται [129] ἐπὶ τοὺς βοῦς.

[130] Οἱ

nentes, fatui: referuntur ad apparentiam, et asinos. Quoniam autem neque eminentium oculorum, neque concauorum oportet esse, medius vtique habitus praestabit. Quibuscumque autem oculi sunt parum concaui, magnanimi: referuntur ad leones. Quibus vero plus mansueti: referuntur ad boues.

I 2

quoque contingat necesse est. Vbi autem obtusio neruorum, ibi facultatum animi debilitas.

126. Ἡ μέση ἕξις) *Medius habitus* etc. Haec verba illustrantur ex iis quae diximus n. 123. Concauitas enim maleficentiam, intumescentia morbos, prominentia stupiditatem ostendit.

127. Ὅσοι ὀφθαλμοὶ etc.) Follin. *Quibus oculi sunt parum depressi, m.* Mallem tamen cum Auerroe et Interpr. *parum concaui*, quia hoc proprium est verbum, et τῷ ἐγκοίλῳ respondet. v. Viri Ill. et Exp. Trilleri Emend. in Celsum, p. 753. ed. Viri Excell. Krausii. Tales oculi videndi acie propter spiritus vnitos et collectos instructi sunt, et fiunt a siccitate, quae animosos reddit homines.

128. Οἷς δὲ ἐπὶ) Follin. *Quibus magis depressi.* Sed retinenda vulgata. Itaque *magis concaui oculi* vi oppositi temperiem caloris, quae mansuetudinem parit, indicant.

129. Ἐπὶ τοὺς) Artic. τοὺς deest apud Aldum.

[130] Οἱ τὸ μέτωπον μικρὸν ἔχοντες, ἀμαθεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὗς. [131] Οἱ δὲ μέγα ἄγαν ἔχοντες, νωθροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς. [132] Οἱ δὲ περιφερὲς ἔχοντες, ἀναισθητοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς

Quicumque frontem paruam habent, indifciplinabiles: referuntur ad fues. Qui autem magnam valde, tardi: referuntur ad boues. Qui rotundam habent, infenfati: re-

130. Οἱ τὸ μέτωπον) Auerr. ad marginem habet: *De fronte.* Foll. pr. 30. p. 54. *Qui frontem habent exiguam, imperiti.* Parua autem frons videtur exiguam cerebri continere fubftantiam, exiguosque fpiritus animales, quum vero defectus fpirituum et defectum rationis arguit, coniectu facile eft, imperitos atque inertes fore tales homines. Accedit hoc, in parua fronte ob tegumentum capillorum, fanguinem calidiorem magis agitari, Ariftot. autore de part. anim. L. II. c. 10. Ἐκκόπτει γὰρ ἡ τῆς ἐν τῷ αἵματι θερμότητος κίνησις τὴν αἰσθητικὴν ἐνεργείαν. *Sanguinis enim calidioris agitatio officium fentiendi intercipit ac refringit*, quo facto tranfpiratio magis intercipitur, quae tamen fentiendi facultati inferuit. Igitur fenfus debiliores et iudicandi facultas hebes fiunt. En natales imperitiae!

131. Οἱ δὲ μ.) Foll. pr. 31. p. 56. *Qui autem habent impenfe vaftam, torpidi, referuntur ad boues, vaccas.* Haud dubie art. τοὺς in exempl. Foll. defuit. Vaftum cerebrum et vafta frons nimium difperfos continet fpiritus, et plus iufto ii perfrigerantur. Hinc tarditas ad cognofcendum et iudicandum, aeque ac fegnities.

132. Οἱ δὲ περιφ.) *Qui frontem rotundam* etc. Equidem mallem vertere *gibbofam, altam et rotundam*, nam anterior frontis pars cum temporibus non efficit orbem, neque ab oculis ad capillos eft exacta rotunditas. Stupiditatem autem talem frontem indicare, ex fimilitudine cum fronte afini colligitur.

τοὺς ὄνους. [133] Οἱ μικρότερον ἐπίπεδον ἔχοντες, ἀναίσθητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. [134] Οἱ δὲ

feruntur ad aſinos. Qui autem minus planam habent, ſagaces: referuntur ad canes.

I 3

133. Οἱ μικρότερον ἐπίπεδον ἔ.) Laborare mihi hic locus videtur, cuius prius hemiſtichium minus recte ab Auerroe et Interpr. eſt expreſſum, et poſterius deprauatum. Equidem verto: *qui ſuperficiem frontis habent minorem, ſunt ſagaces.* Minorem autem intelligit ratione rotunditatis, quam ſi appellare vis *planam*, non refragabor; hac tamen conditione, vt ad conuexitatem planities verſus tempora et os caluariae vergat. Igitur eiuſmodi frons capillos verſus non adeo inſignes efficit angulos, qui iudicii et ſagacitatis indices ſunt. Quum enim hac in parte caluariae os tenuius eſt, quam frontis, et illud ibi quum eſt detectum, magis patent ſpiritus anteriores perfrigerationi, ſincerioreſque idcirco redduntur, atque ſincerius iudicium efficiunt. Ergo ſagacitas vtique de talibus dici poteſt, quae canibus propria eſt ex Sen. ep. 76. *In cane ſagacitas prima eſt, ſi inueſtigare debet feras.* Deprauationem poſterioris hemiſtichii vidimus in voce ἀναίσθητοί. Sylburgius teſtatur Leon. legere αἰσθητικοί: quod epitheton ad praecedentia quidem videtur congruere; ſed ad ſequentia non item. Hiſt. animal. L. I. 8. paulo aliter frontis ſigna explicantur. Hucuſque Sylb. Auerroes et Interpr. αἰσθητικοί habent; et ſane librarii aut operae, vt et in ſqq. αἰσθητικοί et ἀναίσθητοί inter ſe permutarunt. Obſtat tamen locus Ariſtotelis, ſiue potius repugnare tantum videtur, L. I. c. 8. καὶ οἷς μὲν πλατύ, ἐκστατικοί, *quibus lata frons, mente moueri idonei.* Mihi ſic videtur hic locus cum noſtro conciliandus, latam frontem a plana eſſe diuerſam, ergo non poteſt huc trahi. Interim fingamus vtrumque locum ratione formae frontis conuenire, tamen aderit repugnantia propter reliqua verba, quae duplicem ſenſum admittunt. Hoc ſiquidem poſſunt modo verti: *quibus lata frons*

δὲ τετράγωνον σύμμετρον τῷ μετώπῳ ἔχοντες, μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. [135] Οἱ δὲ συννεφὲς ἔχοντες, ([136] αὐθάδεις· ἀναφέρεται ἐπὶ ταῦρον,

Quicumque quadratam et moderatam frontem habent, magnanimi: referuntur ad leones. Quicumque autem collectam habent, adu-

proni sunt ad iracundiam, quam propensionem non solum vox ἐκστατικοὶ exprimit, sed eam canibus quoque peculiarem esse experientia docet: vel sic reddenda sunt, cum Alex. ab Alex. genial. dier. L. II. c. 19. *frons lata*, *mente flexibiles designauit*, vel *f. l. furiosos*, *ad maniam pronos*, siue *maniacos* notat, et quis ignorat canes rabie infestari? Sagacitas autem nimia, iudiciique perpetua contentio aeque ac iracundia maniam producere valent. Itaque si hac ratione dissensus non tollitur, tunc coniectura forte restituendus locus, et pro αἰσθητικοὶ, ἐκστατικοὶ reponendum.

134. Οἱ δὲ τετράγ.) Auerr. *Qui vero quadrangulum commensuratum fronti habent, magnanimi.* Follin. *Qui frontem habent ad amussim quadratam.* Plurimum quidem quadrata frons continet cerebri, proindeque copiam spirituum, quae non solum distinctam cognitionem gignit, sed et magnitudinem animi, generositatemque parit, atque praestantis ingenii ac iudicii, prudentiaeque in rebus agendis est indicium.

135. Οἱ δὲ συννεφές) Aldus dat συνεφὲς vitiose. Et Auerroes et Interpres: *Qui autem collectam habent.* Non satis accurate.

136. Αὐθάδεις etc.) Haec verba inclusa, ex Camotio addita, agnoscit etiam Interpres: sed cum confusione nescio qua. Videtur ergo συννεφὲς hic dici *corrugatum*, rugis ceu nubibus obductum: ἀτενὲς vero *exporrectum*, seu γαληνὸν *serenum* vt in sqq. Gesn. quoque in Cane sic legit, 185, 40. et lectionem istam postulant etiam sequent. ὅτι οἱ κύνες ἐπειδὰν θωπεύωσι, γαληνὲς τὸ μέτωπον ἔχουσιν. *Sylb.* Inclusa quoque desunt apud Aldum, sed Du Vallius et vulgg. habent. Talis frons *cogitabundum*, *morosum* ac

ταῦρον, καὶ λέοντα. Οἱ δ' ἀτενὲς ἔχοντες,) κολάκες· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ γιγνόμενον πάθος. Ἴδοι δ' ἄν τις ἐπὶ τῶν κυνῶν, ὅτι οἱ κύνες ἐπειδὰν θωπεύωσι, [137] γαληνὲς τὸ μέτωπον ἔχουσιν. Ἐπειδὴ οὖν ἥτε συννεφὴς ἕξις αὐθάδειαν ἐμφαίνει, ἥτε γαλήνη κολακίαν, ἡ μέση ἂν τούτων ἕξις εὐαρμόςως ἔχοι. Οἱ σκυθρωπὰ μέτωπα ἔχοντες, [138] δυσάνιοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι οἱ ἀνιώμενοι, σκυθρωποί εἰσιν. Οἱ δὲ [139] κατηφεῖς, ὀδύρεται· ἀνα-

latores, referuntur ad passionem, quae fit. Id in canibus videbit quispiam, qui quum blandiuntur, contractam habent frontem. Quicumque autem nebulosam, audaces: referuntur ad taurum et leonem. Quando autem nebulosus habitus, audaciam significat: tranquillitas autem, adulationem: medius habitus vtique horum bene decenter se habet. Quicumque tristem habent frontem, moesti: referuntur ad passionem, quoniam moesti tristem habent faciem. Qui vero demissam, la-

seuerum notat, ipsa forma ex contractione musculorum frontis oritur, quae a siccitate humorumque crassitie fit. Sed frons morosa est senibus etiam propria, v. Virg. Aen. VII. v. 415 sqq. — *In voltus sese transformat aniles. Et frontem obscenam rugis arat.*

137. Γαληνὲς) Nota γαληνὲς, et mox seq. voc. γαλήνη. Interpr. videtur legisse ἀτενὲς, vt supra, vertit enim, *qui cum blandiuntur, contractam,* (potius *exporrectam, explicatam*) *habent frontem. Sylb.* Et sic Auerroes quoque.

138 Δυσάνιοι) *Moesti.* Hic affectus marcescere corpora facit, atque siccitate contrahit cutem. Vide quae diximus p. 13. n. 32.

139. Κατηφεῖς) *Demissam.* Simile quid est apud Virgil.

ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι οἱ ὀδυρόμενοι κατηφεῖς.

140 Οἱ τὴν κεφαλὴν μεγάλην ἔχοντες, ἀναίσθητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους. Οἱ δὲ μικρὰν, αἰσθητικοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. 141 Οἱ τὰς

mentabundi ſunt: referuntur ad paſſiones, quia lugentes demiſſae ſunt frontis.

Quicumque autem magnum habent caput, ſenſati: referuntur ad canes. Qui vero paruum, inſenſati: referuntur ad aſinos. Qui

Aen. IV. v. 4. ſq. — *haerent infixi pectore vultus, Verbaque: nec placidam membris dat cura quietem.*

140. Οἱ τὴν κεφ.) Leon. et Ilingr. contrario modo: οἱ τὴν κεφαλὴν μεγάλην ἔχοντες, αἰσθητικοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. Οἱ δὲ μικρὰν, ἀναίσθητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους. Itidemque Interpres: *Qui habent m. c. etc.* Mihi Camotii lectio viſa eſt magis conſentanea. Nec multum diſcrepant quae Polemo, I. Κεφ. β'. Κεφαλὴ μικρὰ πάνυ, ἀναίσθητον ἄνδρα κατηγορεῖ, et Adam. II. Κεφ. κβ'. Κεφαλὴ μικρὰ πάνυ, ἀναίσθητον κ. τ. λ. Sed rurſum illi alteri lectioni videtur patrocinari quod legitur in hiſt. anim. XX, 7. τὸ λοφούρων γένος τῶν μικρὰν ἔχει τὴν κεφαλὴν, e quo genere aſinum etiam eſſe docet eadem hiſtoria, XI, 16. *Sylb.* Et hanc eſſe lectionem MS. notat in margine Du Vallius. Auerroes quoque conſentit cum Interpr. et habet in margine, *De Capite.* Follin. prop. 34. p. 57. *Qui magnum caput ſortiuntur, pollent ſenſu plurimo, qui vero paruum, ſenſibus ſunt obtuſi, referuntur etc.* Magnum ſiquidem caput multum cerebri habet, in quo ineſt facultas ſentiendi vegeta, et caloris et ſpirituum abundantia. Magnum autem caput hoc loco intelligitur, quod proportionem corporis non excedit. In paruo contra capite eſt paucitas ſpirituum. Vide aliam differentiam ap. Hippocr. Epid. II. S. VI. p. 133.

141. Οἱ τὰς κ.) Follin. pr. 34. p. 57. *Et qui caput inſtar pyramidis habent faſtigiatum, impudentes haben-*

τὰς κεφαλὰς [142] Φοξοὶ, ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς γαμψώνυχας.

[143] Οἱ τὰ ὦτα μικρὰ ἔχοντες, πιθηκώδεις· οἱ δὲ

habent capita pineata, inuerecundi: referuntur ad habentes vngues curuos.

Quicumque aures paruas habent, simiales

tur, et referuntur ad aues curuorum vnguium. Perexigua eiusmodi capiti inesse creditur cerebri substantia, quae impudentiae esse caussa potest, nullum dedecoris metum, nec famae propriae ac honoris rationem habentis. Corui et coturnices tali capite sunt praediti. Homerus Thersitem impudentissimum eiusmodi capite instructum asserit Iliad. β. v. 216. sqq. — αἴσχιστος δὲ ἀνὴρ ὑπὸ Ἴλιον ἦλθε. Φολκὸς ἔην, χωλὸς δ' ἕτερον πόδα, τὼ δέ οἱ ὤμω, κυρτὼ ἐπὶ στῆθος συνοχωκότε. Αὐτὰρ ὕπερθεν, Φοξὸς ἔην κεφαλήν, Ψεδνὴ δ' ἐπενήνοθε λάχνη. Ἔχθιστος δ' Ἀχιλῆϊ μάλιστ' ἦν ἠδ' Ὀδυσῆϊ. Τὼ γὰρ νεικείεσκε, τότ' αὖτ' Ἀγαμέμνονι δίῳ Ὀξέα κεκληγὼς λέγ' ὀνείδεα. *Turpissimus vero vir ad Ilium venit. Strabus erat, claudusque altero pede, at ei humeri Curui in pectus contracti, ceterum desuper Acuminatus erat capite. Rarus autem defloruit capillus. Infensissimus vero Achilli potissimum erat, et Vlyssi, Hos enim vituperabat, tunc rursus Agamemnoni generoso acute clamando loquebatur conuicia.* Legimus tamen Periclem acuminato fuisse capite, et fecundissimo ingenio, et summa prudentia, autoritate et eloquentia, vnde *Olympius* dictus, quod tonare in concionibus ac fulmen ciere videretur. Quod exemplum vtique a regula aberrat.

142. Φοξοὶ) Cam. λοξοὶ, vt infra apud Polem. I. Κεφ. β'. λοξότης κεφαλῆς, et Adam. II. Κεφ. κβ' λοξοὶ δὲ τὰς κεφαλὰς ἄνδρες. Interpres nobiscum vertit *pineata. Sylb.* λοξὸς autem dicitur de rebus obliquam sphaeram repraesentantibus.

143. Οἱ τὰ ὦτα) Auerr. habet in margine: *De auribus* Foll. prop. 35. p. 19. *Qui aures habent exiguas, moribus imitantur simiam;*

δὲ [144] μεγάλα ὀνώδεις. Ἴδοι δ' ἂν τις καὶ τῶν κυνῶν τοὺς ἀρίστους μέτρια ὦτα ἔχοντας.

[145] Οἱ ἄγαν [146] μέλανες, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ

τοὺς

sunt. Quicumque autem magnas, asinini. Videbit vtique aliquis et canum optimos moderatas aures habere.

Qui valde nigri, timidi: referuntur ad Ae-

qui vero procerosos, asinos. Cuius quidem haec ratio esse videtur, vt superflua materia magnas aures aeque ac vecordiam et teporem, deficiens vero paruas, atque idcirco vigilantiam laborisque studium producat. Hanc diuisionem aurium vide etiam ap. Nostr. in hist. anim. L. I. c. 11. καὶ ἢ μεγάλα, ἢ μικρὰ, ἢ μέσα· ἢ ἐπανεστηκότα σφόδρα, ἢ οὐδὲν, ἢ μέσον· τὰ δὲ μετὰ βελτίστου ἤθους σημεῖον· τὰ δὲ μεγάλα καὶ ἐπανεστηκότα, μωρολογίας καὶ ἀδολεσχίας. *Item aliae maiores, aliae minores, aliae mediocres, et aut nimium, aut parum, aut mediocriter arrectae. Notam morum optimorum habent, quae mediocres. At quae magnae arrectaeque vltra modum, stultitiae indices sunt, aut loquacitatis.*

144. Μεγάλα) Aldus vitiose, μεγάλοι.

145. Οἱ ἄγαν μ.) Auerr. hic incipit Cap. X. inscriptum: *De Passionum, Habituumque signis, a communibus quidem generibus desumtis, membris tamen particulariter applicatis.* Ad marginem habet: *De Coloribus.*

146. Μέλανες,) *Nigri.* Ille color conciliatur corpori ab humore atra bile infarcto, et apud eas reperitur nationes, quae loca concaua, herbosa ac aestuosa habitant, quaeque ventis calidis magis quam frigidis perflantur, et aquis vtuntur calidis, v. Hippocr. de aq. aere et loc. S. III. p. 77. Aethiopum autem nigredo ex pigmento est, quod reticulo Malpighiano et cuticulae interfunditur. Alia tamen est coloris natiui in nigrum conuersio, de qua Gal. ad Hipp. Epid. L. IV. aph. 46. et quae ad morbos pertinet.

τοὺς Αἰγυπτίους, καὶ Αἰθίοπας. Οἱ [147] δὲ λευκοὶ ἄγαν, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς γυναῖκας. Τὸ δὲ πρὸς ἀνδρείαν συντελοῦν χρῶμα, μέσον δεῖ τούτων εἶναι. [148] Οἱ ξανθοὶ, εὔψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. [149] Οἱ πυῤῥοὶ ἄγαν, πανοῦργοι· ἀνα-

gyptios, et Aethiopas: valde autem albi, timidi ſunt, referuntur ad mulieres. Colorem autem, qui confert ad fortitudinem, medium horum oportet eſſe. Flaui, magni animi ſunt: referuntur ad leones. Rubei

147. Λευκοὶ) *Candidi.* Vnde oriantur docet Hipp. de nat. pueri S. III. p. 21. vide quae diximus p. 24 n. 15.

148. Οἱ ξανθοὶ) *Qui flauo ſuffunduntur colore.* Foll. egregie hunc canonem explicat; *Fuſcus quippe color,* inquit, *eiuſmodi naturalis ſiccitatis eſt indicium. Auicenna ſcripſit:* fuſcum colorem ſignificare caliditatem, in qua audacia et robur. *Fuſci ergo homines robuſti. Id probari poteſt ex populis hoc colore tinctis, qui robore corporis praeſtant, quales ſunt Arabes et Iapponenſes ſecundum hiſtoricos, qui de eorum colore naturali et magnanimo late paſſim multa commemorant.* Tales homines ἐρυθρόχολους *ſanguineos bile mixtos* appellare poſſumus.

149. Οἱ πυῤῥοὶ) Paululum recedit ab Auerroe et Interpr. Foll. prop. 28. p. 53. *Qui fuluo ſunt colore, pluſquam rationi conueniat, exſecrandi, atque exitioſi, referuntur ad vulpes.* Sed hic color in rubrum quoque vergit. Oritur enim a praedominio bilis, et participat de caliditate et ſiccitate ſpiritibus mobilitatem conciliantibus. Iam haec mobilitas reddit homines verſipelles, inconſtantes, iracundos, aſtutos et fraudulentos. Duplicem tamen ſtatuit Hipp. differentiam Epid. L. II. S. V. p. 122. Ὁκόσοι πυῤῥοὶ, ὀξύῤῥινες, ὀφθαλμοὶ σμικροὶ, πονηροί. Ὁκόσοι πυῤῥοὶ, σιμοὶ, ὀφθαλμοὶ μεγάλοι, ἐσθλοί. *Qui fuluo ſunt colore, aduncis naribus, et paruos oculos habent, ii maligni ſunt. Qui vero fului, ſimi, et grandioribus ſunt oculis, boni.*

ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς ἀλώπεκας. [150] Οἱ δὲ ἔνωχροι, καὶ τεταραγμένοι τὸ χρῶμα, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, τὸ ἐκ τοῦ φόβου γιγνόμενον. [151] Οἱ δὲ μελίχλωροι, ἀπεψυγμένοι εἰσί. Τὰ δὲ ψυχρὰ, δυσκίνητα· δυσκινήτων δὲ ὄντων τῶν κατὰ τὸ σῶμα, εἶεν ἂν βραδεῖς. [152] Οἷς τὸ χρῶμα ἐρυθρὸν, ὀξεῖς· ὅτι πάντα τὰ κατὰ τὸ σῶμα ὑπὸ κινήσεως ἐκθερ-

valde, astuti: referuntur ad vulpes. Pallidi, colore turbati, timidi sunt: referuntur ad passionem, quae fit ex timore. Qui autem sunt mellei coloris, sunt frigidi: frigida autem mobilia difficulter: mobilibus autem difficulter existentibus iis, quae sunt iuxta corpus, erunt vtique tardi. Quibus color ruber est, acuti sunt, quoniam omnia, quae sunt secun-

150. Οἱ δὲ ἔνωχροι) *Pallidi, colore turbati.* Hic color ex muco viscido sanguini admixto prouenit, quem λευκὸν φλέγμα veteres appellarunt, et λευκοφλεγματιοῦντας, qui ob pituitam pallent, nec tument. Varium quid pallido internitet, quod χλωρὸν *flauum* aut *viride* dicitur, quemque statum Aret. de morb. chron. L. I. c. 13. vocat χροιῇ χλοηβάφους, *quantum ad colorem, instar herbae tinctos.* Igitur sanguis cum bile remixtus et ad cutem transfertur, atque laesis inde functionibus timor in animo locum occupat.

151. Οἱ δὲ μελίχλωροι) *Qui vero mellei coloris.* Gloss. vett. *fuscum* explicant. Aeque is ex flaua fit bile, quae seponitur in totum corpus, atque prauam humoribus dispositionem affert, et sanguinis circulationem reddit tardiorem.

152. Οἷς δὲ τὸ χρ.) *Quibus color ruber est, acuti sunt.* Notat is caliditatis et sanguinis redundantiam. Color ille in cute efflorescens laetum quid et iucundum significat, et εὐχροιαν σώματος, *bonam corporis quoad colorem constitutionem* indicat. Iusta adest humorum temperies, naturalisque pinguedo subcutanea, totius

ἐκθερμαινόμενα, ἐρυθραίνεται. [153] Οἷς δὲ τὸ χρῶμα φλογοειδὲς, μανικοί. [154] Ὅτι τὰ κατὰ τὸ σῶμα σφόδρα ἐκθερμανθέντα, φλογοειδῆ χροιὰν ἴσχει· οἱ δὲ ἄκρως θερμανθέντες, μανικοὶ ἂν εἴησαν. [155] Οἷς δὲ περὶ τὰ στήθη ἐπιφλεγές ἐστι χρῶμα,

dum corpus, a motu calefacta erubescunt. Quibus color flammeus est, maniaci: quia ea, quae sunt in corpore vehementer calefacta, flammeum colorem habent. Qui autem sunt extreme calefacti, maniaci vtique sunt. Quibus autem est flammeus color circa pe-

cutis similis explicatio, musculorumque bonus motus.

153. Οἷς δὲ τὸ χρ. φλ.) Follin. prop. 29. p. 54. ita interpretatur: *Quibus color inflammatus atque igneus est, insani, omnes siquidem corporis partes, si impendio calidiores reddantur, flammeum colorem acquirunt, qui vero ad extremum calefactionis perueniunt, merito furiosi dicuntur.* Inflammatio totius corporis ἐξερύθρους facit homines, et natiuum ruborem insolito intendit modo, indicatque magnam adesse aestuationem. In eresypelate, pleuritide, tussi, vomitione febribusque, aliis rubor ille status morbosi signum est. Mens autem ab hac inflammmatione turbatur, vnde deliria ingruunt; et si maior gradus caloris transit ad cerebrum, meningesque afficit, furore corripitur homo. Cassandram illam, Priami ac Hecubae filiam, ferunt flammeo fuisse colore et oculis lucentibus, proindeque maniacam.

154. Ὅτι τὰ) Τὰ post οἷς, vel expungendum, vel elliptice accipiendum pro κατὰ τά. *Sylb.*

155. Οἷς δὲ περὶ τὰ στήθη) Et Auerroes et Interpres consentiunt. Affectus autem ex caliditate et siccitate cordis prouenit. Sic enim Seneca, de ira, L. I. c. I. *Flagrant et micant oculi, multus ore toto rubor, exaestuante ab imis praecordiis sanguine*, qui non solum pectus rubore tingit, sed et pulsum celerem et durum reddit v. Gal. de arte

μα, δυσόργητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος. Τοῖς γὰρ ὀργιζομένοις ἐπιφλέγεται τὰ περὶ τὰ στήθη. Οἷς τὰ περὶ τὸν τράχηλον, καὶ τοὺς κροτάφους αἱ φλέβες κατατεταμέναι εἰσὶ, δυσόργητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι [156] τοῖς ὀργιζομένοις ταῦτα συμβαίνει. Οἷς τὸ πρόσωπον [157] ἐπιφοινίσσον ἐστίν.

ctus, difficilis irae ſunt: referuntur ad paſſionem. Iratis namque ſuperaccenduntur ea, quae circa pectus. Quibus autem circa collum et tempora venae diſtenſae ſunt, difficilis irae: referuntur ad paſſionem, quia iratis haec accidunt. Quibus facies ſupereru-

med. T. III. p. 149. Θερμῆς καὶ ξηρᾶς καρδίας οἱ σφυγμοὶ σκληροὶ, καὶ μεγάλοι, καὶ ταχεῖς, καὶ πυκνοί. Καὶ αἱ ἀναπνοαὶ μεγάλαι τε καὶ ταχεῖαι καὶ πυκναί. Καὶ πολὺ δὴ μᾶλλον εἰς τάχος ἐπιδιδόασιν καὶ πυκνότητα, συναυξηθέντος ἀνάλογον τῇ καρδίᾳ τοῦ θώρακος. — Εἰς δὲ τὰς πράξεις ἕτοιμοι, καὶ θυμικοὶ, καὶ ταχεῖς, καὶ τυραννικοὶ τοῖς ἤθεσι, καὶ γὰρ ὀξυθυμοὶ καὶ δύσπαυστοι. *Calidi et ſicci cordis pulſus duri, magni, veloces et frequentes. Reſpirationes magnae, veloces, et frequentes, et quae multo magis ad velocitatem et frequentiam vergant, thorace eadem proportione aucto, qua cor caliditate — Promti ad actiones, iracundi, celeres, impudentes et mores tyrannicos habentes, etenim ſunt in iram praecipites, et non facile placabiles.* Omnes autem, colores ſic deſcribit Alex. ab Alex. L. II. c. 19. *Plato vero homines rubicundos dixit animoſos, nigriores, viriles: albos, Deo deuotos; mellei coloris et decoloris vultus, nimium amatores. Tametſi communi fertur adagio, iracundiſſimos eſſe flauos, rubenteſque.*

156. Τοῖς ὀργιζ.) Hoc fit propter celeriorem ſanguinis circulationem, et Senec. l. I. *intumeſcentiam* appellat: *Magnaſque minas agens, foeda viſu et horrenda facies deprauantium ſe, ac intumeſcentium.* Et Cic. de offic I. c. 29. *Iratorum omnium vultus, voces, motus, ſtatuſque mutantur.*

157. Ἐπιφοινίσσον) Hanc

ἐστὶν, αἰσχυντηλοί εἰσιν· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι τοῖς αἰσχυνομένοις ἐπιφοινίσσεται τὸ πρόσωπον. Οἷς αἱ [158] γνάθοι ἐπιφοινίσσουσιν, οἰνόφλυγες· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι τοῖς μεθύουσιν ἐπιφοινίσσουσιν αἱ γνάθοι. Οἷς δὲ [159] οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπιφοινίσσουσιν, [160] *ἐκστα-*

beſcens eſt, verecundi ſunt: referuntur ad paſſionem, quia verecundatis ſupererubeſcit facies. Quibus genae ſupererubeſcunt, amatores ſunt vini: referuntur ad paſſionem, quia ebriis ſupererubeſcunt genae. Quibus autem oculi ſupererubeſcunt, extra ſe

vocem ipſe Ariſtot. aeque ac rem explicat Probl. S. XI. 33. per ἐξέρυθροι γίνονται, atque ex cordis calore deducit: τοῖς δὲ αἰσχυνομένοις ἄνω φέρεται τὸ θερμὸν πρὸς τὸ πρόσωπον. Σημεῖον δὲ ὅτι ἐξέρυθροι γίνονται. *Calor in pudore affectis ſeſe effert ad faciem. Cuius indicium eſt, quod plenius erubeſcunt.* Et 53. οἱ μὲν γὰρ αἰδούμενοι ἐρυθριῶσιν· ἡ δὲ ἀγωνία αἰσχύνη τίς ἐστιν. *Quos enim puduit erubeſcunt: trepidatio autem pudor quidam eſt.* Pudor autem a natura homini datus eſt tamquam cuſtos conſeruandae dignitatis ac exiſtimationis ſuae, v. Cic. de Offic. L. I. c. 35.

158. Αἱ γνάθοι ἐπιφ.) *Genae ſupererubeſcunt.* Proprie in genis eſt ſedes pudoris, quare pueris rubere genua probitatis ſignum eſt. v. Alex. ab. Al. gen. dier. L. II. c. 19. ſi autem nimius rubor, irae ſignum, qui fit ex calore ſanguinis aucto et ad ſuperiora aſcendente. Vide Seneca, de ira L. II. c. 20. *Quidam ebrii effervescunt, quidam ſicci. Neque vlla alia cauſa eſt, cur iracundiſſimi ſint flaui atque rubentes: quibus talis natura color eſt, qualis fieri ceteris inter iram ſolet: mobilis enim illis agitatuſque ſanguis eſt.*

159. Οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπιφ.) *Quibus autem oculi ſupererubeſcunt etc.* Idem Seneca de ira, L. I. c. 1. *Flagrant et micant oculi,* qui ſunt κάτοπτρον τῆς ψυχῆς. Ratio huius effectus eſt ap. Ariſt Probl. S. XXXI. 3. et S. XXXII. 8. et Autor Hi-

160 ἐκστατικοὶ ὑπὸ ὀργῆς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι οἱ ὑπὸ ὀργῆς ἐξεστηκότες, ἐπιφοινίσσονται τοὺς ὀφθαλμούς. 161 Οἷς δὲ ὀφθαλμοὶ ἄγαν μέλανες,

feruntur ob iram: referuntur ad paſſionem, quia, qui ab ira efferuntur, erubeſcunt oculis. Quibus autem oculi valde nigri, timidi:

eroſ. liberatae cant. IV. *Horrida maieſtas ferocitate vultus terrorem auget.* — *Rubent oculi veneno infecti, et micat ſcintillans acies inſtar ſtellae crinitae male ominatae.*

160. Ἐκστατικοί) Aldus dat vitioſe, ἐκστακτικοί.

161. Οἷς δὲ ὀφθ.) *Quibus autem oculi valde nigri.* Empedoclis ſententiae fauet Ariſtot. qua nigros oculos ex caloris interioris abſentia fieri arbitratur, ſic enim Probl. S. XIV. 14. ὄμματα μέλανα δὲ, διὰ τοῦ ἐντὸς θερμοῦ ἀπουσίαν, et apud nationes verſus meridiem habitantes quam maxime reperiri ſcribit. Et de gen. anim. L. V c. 1. Τὰ μὲν οὖν ἔχοντα τῶν ὀμμάτων πολὺ τὸ ὑγρὸν, μελανόμματά ἐστι, διὰ τὸ μὴ εὐδίοπτα εἶναι τὰ πολλά. *Itaque qui multum humoris continent, nigri ſunt, quoniam humoris copia tranſſpici ſatis non poteſt.* Omnes autem cauſas nigri coloris commemorat Galen. de arte med. T. III. p. 148. b. μέλας δ' ὀφθαλμὸς, ἢ διὰ τὴν σμικρότητα τοῦ κρυσταλλοειδοῦς, ἢ διὰ τὸ ἐν βάσει θέσει, ἢ ὅτι λαμπρόν τε καὶ αὐγοειδὲς, ἀκριβῶς οὐκ ἐστὶν, ἢ ὅτι τὸ λεπτὸν ὑγρὸν, ἢ τοι πλέον, ἢ οὐ καθαρόν ἐστιν, ἢ διὰ τινὰ τούτων, ἢ διὰ πάντα πέφυκε γίνεσθαι. Niger *autem oculus fit, vel ob parvitatem humoris cryſtallini, aut propter profundum ſitum, vel quoniam ſplendidus et fulgidus exquiſite non eſt, vel quoniam humor aqueus aut ſuperabundat, aut eſt impurus. Singulae cauſae oculum* (ſeu iridem) *nigrum faciunt, omnes autem nigerrimum.* Itaque ſi humores in oculo abundant, etiam in reliquis abundabunt corporis partibus. Vbi autem abundantia humoris, ibi caliditatis abſentia, et vbi caliditatis abſentia, ibi timor. Ergo nigri oculi timorem ſignificant.

λάνες, δειλοί. Ἡ γὰρ ἄγαν [162] μελαίνη χρόα, ἐφάνη δειλίαν σημαίνουσα. Οἱ δὲ μὴ ἄγαν μέλανες, ἀλλὰ κλίνοντες πρὸς [163] τὸ ξανθὸν χρῶμα, εὔψυχοι. Οἷς δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ [164] γλαυκοὶ, ἢ λευκοὶ, δειλοί· ἐφάνη γὰρ τὸ λευκὸν χρῶμα δειλίαν σημαῖνον. Οἱ δὲ μὴ γλαυκοὶ, ἀλλὰ [165] χαροποὶ, εὔψυ-

niger enim color valde, videtur timiditatem significare. Qui autem non sunt valde nigri, sed declinant ad flauum colorem, boni animi sunt. Quibus autem oculi glauci, aut albi, timidi sunt: visus est enim albus color timiditatem significare. Qui autem non sunt glauci, sed charopi, boni

162. Μελαίνη) Nota Ion. μελαίνη, pro communi μέλαινα. *Sylb.*

163. Τὸ ξανθὸν) *Flauum colorem.* Quoniam autem flauus color ex nigro est temperatus, et sufficientem adesse arguit caliditatem, merito signum bonae temperiei et boni animi esse potest.

164. Γλαυκοὶ, ἢ λευκοὶ) *Glauci oculi et albi.* Colorem oculorum admodum colorem corporum imitari, atque qui albo corpore caesios habere oculos, quia τοῦ γὰρ λευκοῦ τοῦτο ἐγγύς τὸ χρῶμα, statuit Aristoteles, et causam reddit hanc: καθάπερ οὖν τῶν πρὸς ἄρκτον οἰκούντων, γλαῦκα ὄμματά ἐστι, τῷ τὸ ἐντὸς θερμὸν κωλύεσθαι διεκπίπτειν, διὰ τὸ ἐκτὸς ψυχρόν. *Ergo quaemadmodum qui aquilonem versus positi sunt, oculis caesiis ideo nascuntur, quod calor interior effluere a frigore exteriori vetatur.* v. Probl. S. IV. 14. Temperies autem colorem dilutum non saturum facit, atque imbecillitatem arguit. Nero eiusmodi oculos habuisse fertur, qui timidus fuit. De glaucis oculis v. Gal. de arte med. p. 149. b. Anacreon, od. κή v. 20. dicit βλέμμα γλαυκόν, cf. animaduu. V. Cel. Fischeri ad illum locum.

165. Χαροποὶ) Vide quae diximus p. 37. n. 12.

εὔψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ λέοντα, καὶ αἐτόν. Οἷς δὲ [166] οἰνωποί, μάργοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς αἶγας. Οἷς δὲ [167] πυρώδεις, ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. Οἱ [168] ὠχρόμματοι, ἐντεταραγμένους ἔχοντας

animi ſunt: referuntur ad leonem, et aquilam. Qui autem vino colore ſimiles ſunt, ſtolidi ſunt: referuntur ad capras. Quibus ignei ſunt oculi, inuerecundi: referuntur ad canes. Qui autem oculos diſcoloratos ha-

166. Οἰνωποί) Agnoſcit etiam οἰνωποὶ Interpres, ſed rectius cum Geſnero 276, 51. legemus αἰγωποί: ſicut de gener. anim. L. V. 304, 6. ἔνια δ' αἰγωπὰ, καθάπερ τὸ τῶν αἰγῶν αὐτὸ πλῆθος: at hiſt. animal. L. I. 13. 25. τὸ αἰγωπὸν dicitur eſſe, ἤθους τοῦ βελτίστου σημεῖον, καὶ πρὸς ὀξύτητα ὄψεως κράτιστον. Adamant. infra II. Κεφ. κέ. pro οἰνωποὶ habet μαρμαρύσσοντα ὄμματα. *Sylb.* Interpr. lectionem ſequitur etiam Auerroes. Et ſic legiſſe videtur in Phyſiogn. Alex. ab Alex. gen. dier. L. II. c. 19. *Refert vero Ariſtoteles*, ait, *caprinos oculos et modice conniuentes, aut paruos, morum praeſtare indicium optimorum.* Et tunc mendum eſt in voce μάργοι.

167. Πυρώδεις) Cam. πυρώδεις. *Sylb.* Du Vallius πυρώδεις MSS. autoritate firmari ad margin. notat. Et ſic quoque Foll. prop. 50. *Quibus oculi ignei ſunt, laſciui et libidinoſi.* Luxuriam autem ſpendor et luciditas oculorum ſignificat, et oritur ex copia ſanguinis in venas tunicae coniunctiuae confluente. Eiuſmodi oculos ſuae amicae pingere iubet Anacr. od. κή 18. τὸ δὲ βλέμμα νῦν ἀληθῶς Ἀπὸ τοῦ πυρὸς ποίησον. *Oculos plane ardentes fac illi*, V. Cel. Fiſcheri Obſeru. ad h. l.

168 Ὠχρόμματοι) *Diſcoloratos*, ſiue *diuerſi coloris*, qui diuerſimode variant in iride, ſic v. c. grana quaedam diuerſi coloris a reliqua iride, veluti grana milii conſpiciuntur, quaeque vel ſanguineum, vel caeruleum, vel alios referunt colores. In quibuſdam loco granorum circuli ſunt, qui iridem ab albo, a pupilla etc. ſeiungunt, atque diuerſos faciunt colores. Inaequa-

τες τοὺς ὀφθαλμοὺς, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος· ὅτι οἱ φοβηθέντες, ἔνωχροι γίνονται χρώματι οὐχ ὁμαλῷ. Οἱ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς 169 στιλπνοὺς ἔχοντες, λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἀλεκτρυόνας καὶ κόρακας.

170 Οἱ δασείας ἔχοντες τὰς κνήμας, λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς τράγους. 171 Οἱ δὲ περὶ τὰ στήθη καὶ τὴν κοιλίαν ἄγαν δασέως ἔχοντες, οὐδέποτε

bent, et turbatos, timidi: referuntur ad paſſionem, quia qui timuerint, pallidi fiunt colore non aequaliter. Quicumque oculos lucentes habent, luxurioſi: referuntur ad gallos et coruos.

Qui tibias piloſas habent, Venerei ſunt: referuntur ad hircos. Qui autem ea, quae ſunt circa pectus, et ventrem, valde piloſa habent,

lem autem humorum arguunt temperiem, ex qua timiditas commode poteſt colligi.

169. Στιλπνοὺς.) *Lucentes.* De lucentibus oculis eadem ratio locum habet, quum adduximus not. 167.

170. Οἱ δασείας etc.) Auerroes habet ad marginem: *De Piloſitate in quacumque corporis parte.* De κνήμαις diximus p. 45. n. 39. et p. 93. n. 14. Foll. prop. 13. n. 39. tibiarum nomine etiam coxas intelligere Ariſtotelem cenſet, quia, ſi crura villoſa, pubeſque hirſuta, genitalia multum generant ſeminis, vnde ſalacitas.

171. Οἱ δὲ περὶ) Locus hic valde laborare videtur. Lacuna enim aequiuocationem in verbis οὐδέποτε πρὸς τοῖς αὐτοῖς διατελ. ſuſpicatur, quia homines ſunt ſociabiles. Et Ioh. Bapt. a Porta habet *pectus et aluus*, quae ob piloſitatem mente leues, inſtabiles, et imbecilles notant. Sed nihil mutandum. Qui enim pectoris et ventris regionem habent hirſutam ſunt feruidae humidaeque naturae, ac libidinoſi ſicut aues.

ποτε πρὸς τοῖς [172] αὐτοῖς διατελοῦσιν· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρνιθας, ὅτι [173] ταῦτα τὰ στήθη καὶ τὴν κοιλίαν δασυτάτην ἔχουσιν. [174] Οἱ τὰ στήθη ψιλὰ ἄγαν ἔχοντες, ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς γυναῖκας. Ἐπειδὴ οὖν οὐδὲ ἄγαν δασέα δεῖ εἶναι, οὔτε ψιλὰ, ἡ μέση ἕξις κρατίστη. Οἱ τοὺς ὤμους δασεῖς ἔχοντες, οὐδέ ποτε πρὸς τοῖς αὐτοῖς διατελοῦσιν. ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρνιθας. Οἱ [175] τὸ νῶτον δασὺ ἔχοντες ἄγαν, [176] ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ

numquam in eiſdem perſeuerant: referuntur ad aues: quia eae pectus et ventrem valde piloſa habent. Qui pectora habent valde nuda, vel non piloſa, inuerecundi ſunt: referuntur ad mulieres. Quoniam igitur non oportet valde piloſa eſſe, neque nuda, medius habitus eſt optimus. Quicumque humeros piloſos habent, numquam in eiſdem perſeuerant: referuntur ad aues. Qui dorſum habent piloſum valde, inuerecundi ſunt,

172. *Αὐτοῖς*) In Leoniceni editione inter τοῖς et αὐτοῖς hoc ſcholion inculcatum eſt, μή ποτε θέλῃ ἀνθρώποις, quo ſignificatur videndum eſſe, ne forte pro αὐτοῖς legendum ſit ἀνθρώποις, ſed τοῖς αὐτοῖς eſt etiam infra, *de humeris. Sylb* Aldus etiam habet hoc ſcholion, et Follinus.

173. Ταῦτα) Quum ταῦτα ſubaudiendum τὰ ζῶα, ad ὄρνιθας enim melius quadrat οὗτοι. *Sylb.*

174. Οἱ τὰ στήθη) Foll. prop. 15. p. 41. ita vertit; *Qui pectus habent admodum glabrum, impudentes*, videlicet hoc accidit propter frigiditatem cordis. Ratione autem impudentiae, nec iniuria, Follinus defendit mulieres l. l.

175. Τὸ νῶτον) Leon. et Cam. τὸν νῶτον, et tamen neutro genere δασύ: vt duplex hic ſit lectio, τὸν νῶτον δασὺν, et τὸ νῶτον δασύ. *Sylb.* Vtraque forma occurrit, praeprimis apud Poetas.

176. Ἀναιδεῖς) Hanc vo-

ἐπὶ τὰ θηρία. 177 Οἱ δὲ τὸν αὐχένα ὄπισθεν δασὺν ἔχοντες, 178 ἐλεύθεροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. 179 Οἱ δὲ ἀκρογένειοι, εὔψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. Οἱ δὲ 180 συνόφρυες, δυς-

άνιοι·

referuntur ad beſtias. Quicumque autem collum retro piloſum habent, liberales ſunt: referuntur ad leones. Qui autem mentum habent acutum, boni animi: referuntur ad canes. Quicumque habent ſuper-

cem Porta vertit *aſperi*, quia beſtiae impudentes non dici poſſunt. Ergo tantummodo propter dorſum hirſutum cum beſtiis componuntur, et aſperitas habet comitem impudentiam.

177. Οἱ δὲ τὸν αὐχ.) Foll. prop. 17. p. 43. reddit: *Qui colli poſteriorem partem hirſutum, liberales.* Pili in ea ſicca regione oſſibuſque magnis firmata, caloris et abundantiae humorum ſignum praebent: eiuſmodi homines liberales eſſe, exinde patet, quia ſibi ſuiſque viribus fidunt, neque metu in vlla torquentur re, adeoque auaritiae non ſolum infenſi, ſed ſua natura ad liberalitatem proni.

178. Ἐλεύθεροι) Camot. ἐλευθέριοι: de qua ſcriptura ſupra quoque dictum p. 84. n. 45. *Sylb.* Quam Cam. lectionem MS. auctoritate firmari notat Du Vallius ad marginem.

179. Οἱ δὲ ἀκρογ.) Follin. *Qui mentum habent prolixum, animoſi.* Quidam legendum eſſe ſuſpicantur οἱ δὲ περὶ τὸ γένειον δασεῖς, inter quos principem occupat paene locum Porta, his potiſſimum fulti rationibus: Ariſtoteles primo ad canes refert; qui acutum mentum non habent, 2) agit de pilis, non de menti figura aut amplitudine. Barba vero fortis animi eſt indicium, et quo denſior, prolixiorque barba, eo maior virilis cenſendus animus; et canes ſunt animoſi, nam Cicero Verr. IV. 29. inquit: *Canum tam fida cuſtodia, tamque odium in externos, et tam incredibilis ad inueſtigandum ſagacitas narium, tanta alacritas in venando;*

ἄνιοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν τοῦ πάθους ὁμοιότητα. Οἱ δὲ τὰς ὀφρῦς κατεσπασμένοι πρὸς τῆς ῥινός, 181 ἀνεσπασμένοι δὲ πρὸς τὸν κρόταφον, εὐήθεις· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς σῦς. 182 Οἱ φριξὰς τὰς τρίχας ἔχοντες ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ

cilia coniuncta, tristes sunt: referuntur ad similitudinem passionis. Qui supercilia divulsa habent ante nasum, et extensa vsque ad tempora, fatui sunt: referuntur ad porcos. Qui erectos pilos habent in capite, timidi: re-

vnde ferri omnino lectio οἱ δὲ περὶ etc. potest.

180. Συνόφρυες.) Συνόφρυες legitur etiam apud Polem. I. Κεφ. ί. οἱ δὲ σφόδρα συνόφρυες, apud Adam. vero II. Κεφ. κς'. δασόφρυες. Mentio huius superciliorum physiognomoniae fit etiam in hist. anim. L. I. c. 13. *Sylb.* Intp. *Supercilia coniuncta.* Sic tribuit Anacreon amicae suae od. κή. v. 16. Τὸ λεληθότως σύνοφρυν, *supercilia leui discrimine iuncta.* De superciliis eorumque differentia, vide Aristot. in hist. anim. L. I. c. 9. et Alex. ab Alex. genial. dier. L. II. c. 19.

181. Ἀνεσπασμένοι etc.) *Inflexi iuxta tempora.* Arist. in hist. anim. L. I. c. 9. ait αἱ δὲ πρὸς τοὺς κροτάφους, μώμου καὶ εἴρωνος, et tamen hoc loco est εὐήθεις. Conciliari autem hoc modo possunt haec loca, in historia anim. de superciliis ad tempora, in hoc, supercilia diuulsa ad nasum, etc. Ergo hic est mixtum superciliorum genus. Ergo propositio vera.

182. Οἱ φριξὰς) Follin. prop. 22. p. 46. *Qui capillos horridos habent, timidi.* Interpres, *erectos.* Vterque non male, sic Virg. Aen. L. III. v. 47. sq. *Tum vero ancipiti mentem formidine pressus obstupui, steteruntque comae, et vox faucibus haesit*, et L. IV. v. 279. sq. *At vero Aeneas adspectu obmutuit amens, Adrectaeque horrore comae, et vox faucibus haesit.* Erecti autem sunt capilli propter frigiditatem externarum partium, qua coarctatis poris rigent. Vide Arist. de gen. anim. L. V. c. 3.

ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι καὶ οἱ ἔκφοβοι γιγνόμενοι, φρίσσουσιν. [183] Οἱ τὰς τρίχας σφόδρα οὔλας ἔχοντες, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας. [184] Ἐπειδὴ οὖν αἵ τε φριξαὶ, καὶ οἱ σφόδρα οὖλαι δειλίαν ἀναφέρουσιν, [185] αἱ ἄκρουλοι ἂν εἶεν πρὸς εὐψυχίαν ἄγουσαι· ἀναφέρεται δὲ καὶ ἐπὶ τὸν λέοντα. [186] Οἱ τοῦ μετώπου τὸ πρὸς τῇ κεφαλῇ [187] ἀνα-

ςεῖλον

feruntur ad paſſiones: quia timentibus eriguntur. Qui capillos multum criſpos habent, timidi referuntur ad Aethiopas. Quoniam igitur rigentes, et vehementer criſpi timiditatem ferunt, qui in extremitate ſunt criſpi, ad bonum animum referuntur: referuntur autem et ad leonem. Qui id frontis, quod eſt ante caput, eleuatum ha-

183. Οἱ τὰς τρ.) *Qui capillos multum criſpos habent.* Cauſam criſporum capillorum ſuppeditat Ariſt. l. l. Αἰθίοπες δ' οἱ ἐν τοῖς θερμοῖς, οὐλότριχες· καὶ γὰρ αὐτοὶ ὑγροὶ, καὶ ὁ περὶ αὐτοὺς ἀὴρ ὑγρός. *Aethiopes contra, qui loca incolunt calida, criſpi ſunt pilo: ſiccum eſt enim cerebrum eorum, et aer ambiens.* Aliae ſunt etiam cauſae, v. c. obliquitas meatus, per quem pilus egreditur, conformatrix virtus aſſimilans liberos parentibus, etc. Si autem nimius e corpore diſcedit calor, frigiditas ſuccedit, quae timiditatem procreat.

184. Ἐπειδὴ οὖν) Auerr. *Quia igitur et erecti et vehementer criſpi.*

185. Αἱ ἄκρουλοι) Ἄκρουλοι agnoſcit etiam Interpr. *in extremitate criſpi.* Erectorum autem et criſporum temperies bonam temperaturam efficiens, bonam naturam denotat.

186. Οἱ τοῦ μετώπου) *Qui frontem eleuatam habent.* Hanc ni fallor, Alex. ab Alex. gen. dier. L. II. 19. *latam* dicit, quae *mente flexibiles* deſignat.

187. Ἀνατεῖλον) De ἀνατεῖλον ſupra dictum, p. 81. n. 34. *Sylb.*

ϛεῖλον ἔχοντες, ἐλευθέριοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. Οἱ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς προσπεφυκυίας ἔχοντες τὰς τρίχας ἐπὶ τοῦ μετώπου κατὰ τὴν ῥῖνα, [188] ἀνελεύθεροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν [189] ἐπιπρέπειαν, ὅτι δουλοπρεπὲς τὸ φαινόμενον.

[190] Μακροβάμων καὶ βραχυβάμων, εἴη ἂν νωθρεπιθέτης

bent, liberales sunt, referuntur ad leones. Qui in capite adnatos habent capillos ad frontem iuxta nasum, sunt liberales: referuntur ad decentem apparentiam.

(*Qui longi ac tardi gressus sit, vtique tar-

188. Ἀνελεύθεροι) Aldus dat ἐλευθέριοι, et sic etiam Auerr. et Interpr. *liberales*. Adnati siquidem capilli partes contegentes et caliditatem cerebri fouent.

189. Ἐπιπρέπειαν) Auerr. hanc vocem h. l. vertit, *apparentem decentiam*.

* Vncinis inclusa non habet Interpr. et Auerroes ad marginem notauit, partem hanc non esse in antiqua translatione, suspicaturque eam Graeco codici additam, neque iniuria, nam scribendi genus ab ingenio Aristotelis recedit.

190. Μακροβάμων etc.) Conuenientius Ifingr. καὶ βραδυβάμων: vt declarat in seqq. aduerbium βραδέως: quamquam Camot. et Leon. pro eo quoque habent βραχέως. Interpres hunc locum de incessu omisit. *Sylb.* Du Vallius quoque βραδυβάμων habet, at Aldus βραχυβάμων et pro βραδέως in sqq. βραχέως. Longitudo autem gressuum respectu corporis accipienda, et notat robur facultatis mouentis et sustinentis corpus. Si enim corpus mouetur, corpus vnico quiescentis cruris fulcro sustinetur: quod difficilius est, quam duobus cruribus sustineri: quo vero longius alterum crus proiicitur, eo amplius crescit difficultas, vt robustiore ad id opus sit potentia. Tarditas contra oritur ex desiderio remisso, quod fit vel ex rerum contemtu, et notat magnanimum, et cogitabundum, vel ex animi frigiditate, et est socordis et pigri signum. Itaque lon-

της τελεςικός· ὅτι τὸ [191] μακρὰν βαίνειν, ἀνυςικόν. Τὸ βραδέως δὲ, μελλητικόν. Βραχυβάμων, βραδυβάμων νωθρεπιθέτης, [192] οὐ τελεςικὸς· ὅτι τὸ βραχέα βαίνειν καὶ βράδεως, οὐκ ἀνυςικόν. Μακροβάμων, [193] ταχυβάμων, οὐκ ἐπιθετικός, τελεςικός· ὅτι τὸ μὲν τάχος [194] εὐτελεςικόν· ἡ δὲ μακρότης, οὐκ ἀνυςικόν. [195] Βραδυβάμων, ταχυβάμων, [196] ἐπιθετικὸς, οὐ τελεςικός.

[197] Περὶ

ditate moleſtus, perfectiuus: quondam longe progredi efficax, tarde vero cogitabundum. Qui breuis, ac tardi greſſus, tarditate moleſtus, non perfectiuus: quoniam breuiter tardeque progredi minime efficax. Qui longi ac celeris greſſus, minime moleſtus, perfectivus: quoniam celeritas perfectiuum, longitudo vero non inefficax. Qui breuis et celeris greſſus, moleſtus, non perfectiuus.)

K 5

gitudo greſſuum perfectivum deſignat, qui opera abſoluit, et tarditas cunctabundum, qui non abſque conſilio agit. Ergo temperies ex his bona eſt.

191. Μακρὰν β.) Rectius μακρὰ βαίνειν, vt apud Homerum, μακρὰ βιβάς: et apud Adam. II. Κεφ. κζ'. οἱ μακρὰ βαίνοντες, ſic certe ſeq. v. βραχέα βαίνειν. *Sylb.* Aldus habet μακρὰ, quocum conſentit Du Vallius, in margine tamen notat μακρὰν β. eſſe in MS.

192. Οὐ τελεςικὸς) *Non perfectiuus.* Breuiter enim tardeque ingredi ad perficienda opera minime efficax eſt.

193. Ταχυβάμων) *Celeris greſſus.* Celeritas greſſuum concitatum ſpirituum impulſum, concitatumque animum notat, atque ſiccitatem caliditatemque temperiei, ac hominem expeditum.

194. Εὐτελεςικὸν) Pro εὐτελεςικὸν legendum vel ἐκτελεςικὸν, vel diuiſe ἐπὶ τελεςι-

[197] Περὶ δὲ χειρὸς καὶ πήχεως καὶ βραχίονος φορᾶς, αἱ τοιαῦται ἀναφέρονται. [198] Οἱ δὲ τοῖς ὤμοις ἐπισαλεύοντες ὄρθοις ἐκτεταμένοις, [199] γαλεαγκῶνες· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἵππους. Οἱ τοῖς ὤμοις ἐπανασαλεύοντες [200] ἐκκεκυφότες, μεγαλόφρονες· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας.

[201] Οἱ

De manus, et cubiti et brachii motu, eadem referuntur. Qui humeris rectis, tensis, insultant, galeangones: referuntur ad equos. Qui scapulis mouentur curui, sunt elati: referuntur ad leones.

κόν. *Sylb.* Et Du Vallius ad marginem notat quosdam habere vel ἐκτελ. vel ἐπιτελ.

195. Βραδυβάμων etc.) Forsasse legendum, ταχυβάμων, βραχυβάμων: vt prius ἐπιθετικὸν, posterius vero οὐ τελεστικὸν, significet: quo respicere videtur quae Adamant. habet, II. Κεφ. κζ'. *Sylb.*

196. Ἐπιθετικός) Auerroes ad marginem notat, quosdam habere, *non molestus.* Negatiua videtur praeferenda, quamquam in nullo codice graeco reperiatur, nam qui celeris gressus, non est molestus tarditate.

197. Περὶ δέ) Forsan περὶ δὴ, vel περὶ οὖν: Seq. gen. φορᾶς agnoscit etiam Interpr. vt cum αἱ τοιαῦται subaudiendum videatur φυσιογνωμονίαι. Interpres vertit, *eadem referuntur*, τὰ αὐτὰ ἀναφέρεται. *Sylb.*

198. Οἱ δὲ τοῖς ὠ.) Auerroes ad marginem habet: *De Membrorum motibus.*

199. Γαλεαγκῶνες) Leon. γαλεαγῦνες: Corrupte: vt patet etiam ex Interprete, qui Graecam vocem retinuit. Supra quoque eadem vox ab autore vsurpata est, p. 56. l. 1. Apud Galen. vero in Lex. Hippocr. proparoxytonôs scriptum γαλεάγκωνες, sicque appellari dicuntur, οἱ σμικρὸν μὲν καὶ ἄτροφον ἔχοντες τὸν βραχίονα, τὰ δὲ κατὰ τὸν ἀγκῶνα, ὀγκωδέστερα ὥς περ αἱ γάλαι. quae vocabuli significatio parum huc videtur congruere. Adamant. in paraphrasi II. Κεφ. κζ'. pro eo habet αὐθάδεις καὶ ὑβρισταί. vt fere aliquis

201 Οἱ δὲ τοῖς ποσὶν ἐξεστραμμένοις πορευόμενοι, καὶ ταῖς κνήμαις θηλείαις, ἀναφέρονται ἐπὶ τὰς γυναῖκας.

202 Οἱ δὲ τοῖς σώμασι περικλώμενοι καὶ ἐντριβόμενοι, κόλακες· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος. Οἱ ἐγκλινόμενοι εἰς τὰ δεξιὰ ἐν τῷ πορεύεσθαι, κίναιδοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν.

203 Οἱ εὐκινήτους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντες, ὀξεῖς, ἅρπα-

Qui pedibus inuerſis ambulantes, et cruribus, feminini: referuntur ad mulieres.

Qui vero corporibus circumtorquentes ſe, et fricantes: adulatores ſunt: referuntur ad paſſiones. Inclinati autem ad dextram in ambulando, cinaedi ſunt: referuntur ad apparentem decentiam.

Quicumque oculos habent bene mobiles,

malit γαυροαλαζόνες. *Sylb.* Aldus corruptam retinet lectionem.

200. Ἐκκεκυφότες) Forταſſe rectius ἐγκεκυφότες. *Sylb.* ἐπανασαλεύοντες autem vertendum, *ſurſum mouentes*, quique affectato modo incedentes, magna ſpirant.

201. Οἱ δὲ) *Qui pedibus et cruribus inuerſis ambulant.* Forte propterea hos femininos appellat, quia haec figura ad Veneris exercitium apta eſt. In deſcriptione cinaedi idcirco vox γονύκροτος adhibetur ſupra p. 51.

202. Οἱ δὲ τοῖς σώμασι) *Qui vero corporibus ſe circumtorquentes* etc. Ex his geſtibus actioni alicui convenientibus recte ad propenſionem in eiuſmodi actionem colligimus, et ſic, animum huc vel illuc inclinat adulator, quomodo ipſi videtur proficuum, fricat ſe potiſſimum in fronte, vt conſilia ſibi animus ſuggerat accommodata ſuae conditioni, atque in varias formas chamaeleontis ſe transmutat more.

203. Οἱ εὐκινήτους etc.) Follin. pr. 40. p. 62. red-

ἁρπαστικοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἱέρακας. 204 Οἱ σκαρδαμύκται, δειλοί· ὅτι ἐν τοῖς ὄμμασι 205 πρῶτα τρέπονται· 206 Οἱ κατιλλαντιωρίαν τε, καὶ οἷς τὸ

acuti, rapaces: referuntur ad accipitres. Qui palpebrizant, timidi: quia in oculis prima mouentur. (*Qui demiſſum adſpectum: et

dit: *Qui oculos habent volubiles, ingenioſi atque rapaces.* Plures ſunt cauſae volubilitatis oculorum, vel enim illa oritur a robuſta facultate animali mouente, vel ab humore vnctuoſo, quo lubrici redduntur, vel a mobilitate muſculorum plurium, quibus oculus praeditus eſt, vel ab imaginatione, quae celeritate praeſtat apud ingenioſos et acutos, qui propter caloris et ſpirituum copiam omnia arripiunt, ac ingenio comprehendunt: vnde ingenium et rapacitas de iis dici poteſt.

204. Οἱ σκαρδαμύκται) Aldus habet σκαρδαμύτται. cf. quae diximus de hac voce p. 39. n. 18. Follin. prop. 41. p. 64. ſic reddit: *Qui frequenter admodum conniuent, timidi, quandoquidem in oculis primum.* Quicumque ſaepe palpebras mouent, *conniuere* dicuntur, ac claudunt oculos, quo ab iniuriis defendatur oculus. Qui autem claudit oculum, timet iniurias; ergo iure timiditatis ſignum in talibus ineſt oculis.

205. Πρῶτα) Leon. et Camot. πρῶτοι: ſed πρῶτα agnoſcit etiam Interpres, *prima mouentur. Sylb.* Aldus quoque habet πρῶτα.

* Haec etiam pars vncinis incluſa, vt Auerroes notat ad marginem, in antiqua deeſt tranſlatione, forteque et ipſa graeco textui eſt addita.

206. Οἱ κατιλλαντιωρίαν) Κατιλλαντωρίαν corruptum videtur e duplici ſcriptura κατιλλαίνοντες, et κατιλλώπτοντες. *Sylb.* Follin. prop. 42. p. 64. vertit: *Qui gratioſe diffuſeque intuentur, ad decentem venuſtatem, atque ad feminarum genus referuntur.* Duplex vero oculi motus diſtinguendus, alter per ſe oculi, alter ob palpebras, quae alterno ac cito motu nunc pupillam aperiunt, nunc claudunt: oculi vero proprium eſt, vt vel deſi-

τὸ ἕτερον βλέφαρον [207] ἐπιβέβηκε τοῖς ὀφθαλμοῖς, κατὰ μέσον τῆς ὄψεως ἑστηκυίας, καὶ οἱ ὑπὸ βλέφαρα τὰ ἄνω τὰς [208] ὀψίας ἀνάγοντες, μαλακόν τε βλέποντες, καὶ οἱ τὰ βλέφαρα ἐπιβεβληκότες, ὅλως τε πάντες οἱ μαλακόν τε καὶ διακεχυμένον βλέποντες, [209] ἀναφέρονται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν καὶ τὰς γυναῖκας. [210] Οἱ τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ συχνοῦ

quibus altera palpebra immittitur in oculis per medium fixi adſpectus: et qui palpebras ſuperiores tarde reducunt, molliterque intuentur: et qui palpebras immittunt: in vniuerſumque omnes, qui molliter diffuſeque ſpectant, referuntur ad apparentem decentiam, et ad feminas.) Qui oculos frequen-

xus et immotus ſpectet, vel huc et illuc voluatur, et modo in hanc, modo in illam reſpiciat partem. Hic poſterior oculi motus eſt efficacia quaedam, quae oculos et animos ex aduerſo proſpicientium penetrat, amoriſque feruidioris eſt indicium. Eiuſmodi oculum Anacr. od. κή. v. 21. βλέμμα ὑγρὸν vocat, quod egregie atque docte V. Cel. Fiſcherus in Obſeruatt. explicat, *oculus paetus, petulanter et laſciue mobilis.*

207. Ἐπιβέβηκε) Leon. et Camot. ἐπιβέβληκε. *Sylb.* Et ſic Aldus quoque.

208. Τὰς ὀψίας) Rectius τὰς ὄψεις, ſeu τὰς κόρας. Interpres hunc aphoriſmum omiſit. *Sylb.* Du Vallius ad marginem notat, eſſe hanc lectionem in quibuſdam exemplaribus.

209. Ἀναφέρονται) Et ſic quoque Aldus legit, Du Vallius vero et vulgg. ἀναφέρεται. Ad ſeqq. verba notat Sylburg. haec: infra mutato commatum ordine legitur, τὰς γυναῖκας, καὶ τὴν ἐπιπρέπειαν.

210. Οἱ τοὺς ὀφθαλμ.) Melius reique conuenientius hunc canonem expreſſit Follin. prop. 43. p. 65. *Qui tarde, hoc eſt, per magna interualla oculos mouent, in eiſque habent albedinis notam, cogitabundi.* *Oculos*

συχνοῦ χρόνου κινοῦντες, ἔχοντές τε βάμμα [211] λευκώματος ἐπὶ τῷ ὀφθαλμῷ, ὡς προσεστηκότας, ἐννοητικοί· ἂν γὰρ πρός τινι ἐννοίᾳ σφόδρα γένηται ἡ ψυχὴ, [212] ἵσταται καὶ ἡ ὄψις.

[213] Οἱ μέγα φωνοῦντες βαρύτονον, ὑβρισταί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους. [214] Ὅσοι δὲ φωνοῦσιν ἀπὸ βαρέος

ti tempore mouentes, tincturam albuminis in oculo velut immotam habent, intellectiui. Si enim in quopiam intellectio vehementer fiat, in ea ſtat et viſus.

Qui voce admodum magna vociferantur grauiter, iniurioſi: referuntur ad aſinos. Quicumque autem vocant a gra-

fixos, *defixos*, nominare poteris, quippe qui in eodem perſeuerant obtutu. Intenti autem et rigentes fiunt oculi ex palpebra, quum ipſa aperta manet, et ἀτενεῖς ab Ariſt. in hiſt. an. L. I. c. 10. dicuntur. Hanc intentionem contemplatio rei egregiae efficit, et animum notat meditabundum.

211. Λευκώματος) Λευκώματος pro vulgg. λευκόμματος probat etiam Interpr. *tincturam albuminis*. *Sylb.*

212. Ἵσταται καὶ ὄψις) Interpr. *in ea ſtat et viſus*. Auerr. *anima ſtat et viſus*, et ſic videtur interpunxiſſe γένηται, ἡ ψυχὴ ἵσταται κ. ὄ. quae lectio magis arridet, nam anima in rem aliquam, quum cogitamus, intenditur.

213. Οἱ μέγα φωνοῦντες) Auerroes ad marginem habet: *De Voce*. Aldus dat, μεγαφρονοῦντες, vitioſe. De differentiis vocis v. Ariſtot. de gener. anim. L. V. c. 7. Vox intenſa fit ex robore impellentis aeris, et grauis ex lata trachea arteria; dilatatio autem a calore innato oritur, calor autem innatus cauſa petulantiae atque iniuriarum fieri poteſt.

214. Ὅσοι δὲ φ.) Follin. prop. 66. p. 89. ſic reddit: *Qui in principio vocem grauem proferunt, in fine autem acutam, calamitoſi ſunt, atque queruli, referuntur ad boues, et ad vocis venuſta-*

βαρέος ἀρξάμενοι, τελευτῶσι δὲ εἰς ὀξὺ, δυσθυμικοὶ, ὀδυρταί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς, καὶ ἐπὶ τὸ πρέπον τῇ φωνῇ. 215 Ὅσοι δὲ ταῖς φωναῖς ὀξείαις, μαλακαῖς, κεκλασμέναις διαλέγονται, κίναιδοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς γυναῖκας, καὶ ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. 216 Ὅσοι βαρύτονον φωνοῦσι μέγα καὶ

vi incipientes, et finiunt in acutum, iracundi, et lugentes: referuntur ad boues, et ad decentiam vocis. Quicumque autem vocibus acutis, mollibus, ac ruptis loquuntur, cinaedi: referuntur ad mulieres, et ad decentiam. Quicumque grauiter vocant, magnum

tem. Acuta vox fit ex angusta et coarctata trachea, qua parum aeris inspiratur. Grauitas autem signum amplitudinis arteriae et desiderii concitati est. Mixta ergo eiusmodi vox et iracundum, querulum, calamitosumque notat.

215. Ὅσοι δὲ ταῖς φ.) Foll. prop. 67. p. 90. vertit: *Qui acute, blande atque etiam compte sermocinantur cinaedi, ad mulieres referuntur et ad decentem venustatem.* Laeuigata trachea arteria, et aequalis efficit blandam vocem, quae aequalitas et laeuigatio ex temperata cum siccitate fit humiditate, eiusmodi vocem blandam *naturalem* nominare poteris, quae modestiam et venustatem indicat: at vox blanda etiam est *affectata*, qua vtuntur homines mollis animi, et lenociniorum, turpiumque congressuum amici, quae ad hunc canonem pertinet.

216. Ὅσοι βαρύτονον) Βαρύτονον et πεπλεγμένον probat etiam Interpres, sed quum in vulgg. editt. sit βαρύκοινόν Gesnerus in Cane, 224, 38. ex Adamant. II. Κεφ. κθ'. legi posse annotat, ὅσοι βαροὶ καὶ κοῖλον φωνοῦσι, μεγαλόφρονες. Verumtamen quum etiam paulo ante praecedat, οἱ μέγα φωνοῦντες, βαρύτονον, ne bis de eadem vocis differentia videatur agi, haec verba μέγα καὶ πεπλέγμενον, tamquam differentias vocis, relinqui censet, et mox subiici, μεγαλόφρονες, aut simile quid. *Sylb.* Aldus dat quoque, βαρύκοι-

καὶ πεπλεγμένον, ἀναφέρονται ἐπὶ τοὺς εὐρώστους κύνας, καὶ ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. [217] Ὅσοι μαλακὸν ἄτονον φωνοῦσι, πρᾳεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς [218] οἶς. [219] Ὅσοι δὲ φωνοῦσιν ὀξὺ καὶ εὐ. εκ. αγὸς, μάργοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς αἶγας.

[220] Οἱ μικροὶ ἄγαν, ὀξεῖς· τῆς γὰρ τοῦ αἵματος φορᾶς μικρὸν τόπον κατεχούσης, καὶ αἱ κινήσεις ταχὺ

ac perplexum: reducuntur ad fortes canes, et decentiam. Quicumque molliter ſine contentione vocant, manſueti: referuntur ad oues. Quicumque vocant acute, et fortiter, iracundi: referuntur ad capras.

Parui valde, acuti ſunt, motu (latione) enim ſanguinis paruum locum continente, motiones

νον. Grauitas vero et magnitudo vocis indicium eſt copiae caloris natiui, vnde fortitudo.

217. Ὅσοι μαλακόν) Hic canon de voce *naturali* blanda, de qua n. 215 diximus, accipiendus eſt.

218. Ὀΐς) Rectius forſan, τὰς οἶς, Attice, nam ὄϊς eſt potius Ionicum. *Sylb.*

219. Ὅσοι δὲ φ.) Neque Interpres, neque Follin. ſenſum autoris aſſecuti ſunt. Foll. enim prop. 59. p. 92. reddit: *Qui acutam validamque vocem emittunt, edaces, referuntur ad capras.* At μάργοι non ſunt *edaces*, ſed *veſani*, *petulantes*: acuta ſiquidem vox ex arcta intenſaque arteria emittitur, et fortis ex concitato motu, qui calorem cordis aeque ac vigorem denotant.

220. Οἱ μικροί) Auerroes notat ad marginem: *De paruis corpore et magnis.* Foll. prop. 6. p. 33 breuiter vertit: *Parui corpore, ingenioſi.* Porta, *praecipites*, huiuſque rationem ipſum addere Ariſtotelem ſcribit: *Etenim ſanguinis interna latione, exiguum occupante locum, ſubito motiones perueniunt eo, vbi gignitur cogitatio.* Coarctata enim in toto quaſi corpore eſt anima, magiſque vis innati ſpiritus colligitur, et mem-

ταχὺ ἄγαν ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ φρονοῦν. 221 Οἱ δὲ ἄγαν μεγάλοι, βραδεῖς· τῆς γὰρ τοῦ αἵματος φορᾶς μέγαν τόπον κατεχούσης, αἱ κινήσεις βραδέως ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ φρονοῦν. 222 Ὅσοι τῶν μικρῶν ξηραῖς σαρξὶ κεχρημένοι εἰσὶν, ἢ καὶ χρώμασιν, 223 ἢ καὶ διὰ θερμότητα τοῖς σώμασιν ἐπιγίνονται, 224 οὐδὲν ἀποτέλουσιν. Οὔσης γὰρ τῆς φορᾶς ἐν μικρῷ

quoque valde velociter accedunt ad ſapere. Qui autem ſunt valde magni, tardi: motu (latione) enim ſanguinis magnum locum continente, motus tarde accedunt ad ſapere. Quicumque autem paruorum ſiccis carnibus vtuntur, aut et coloribus, aut quae per caliditatem corporibus ſuperfluunt, nihil perficiunt. Exiſtente enim motu in paruo

bra parua penetrat, et ad commune ſenſorium defertur, atque mentem, vt celerius res propoſitas capiat, mouet.

221. Οἱ δὲ ἄγαν etc.) Foll. prop. 7. p. 34. vertit: *Rurſus qui corporis magnitudine ſunt proceroſa, maxime ingenio tardi ſunt.* Nam ſpiritus propter magnitudinem nimiam corporis diſſipantur, atque tarditatem ingenii producunt.

222. Ὅσοι τῶν μικρῶν etc.) Foll. prop. 8. p. 35. vertit: *Qui parua ſunt corporis magnitudine, ac ſiccam ſortiuntur carnem, ingenio tardi ſunt.* Paruitas nimirum corporis, ſiccitas carnis, et colores acres caliditatem ſignificant, qua fit tanta motuum velocitas, omnibus cauſis in eam conſpirantibus, vt ſpiritus per ſtrictos et arctos meatus celeriter ferantur ad imaginationis ſedem, et efficiant, vt tales numquam in eodem maneant iudicio.

223 Ἢ καὶ) Pro poſteriori ἢ καὶ Interpres legit, ἢ ἃ, *aut quae per cal.* alioqui non incommode pro duabus iſtis particulis poſſet ſubſtitui vna, οἷα, *qualia*: ſicut infra idem Interpres legit, χρώμασιν ἃ διὰ ψυχρ. ἐγγ. *aut coloribus, qui propter frigiditatem innaſcuntur. Sylb.* Du Vallius habet ἃ διὰ, et in margine notat MS. lectionem eſſe, ἃ διὰ.

μικρῷ καὶ ταχείας, διὰ τὸ πυρῶδες, οὐδέ ποτε κατὰ ταὐτόν ἐστι τὸ φρονεῖν, ἀλλὰ ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλων, πρὶν τὸ ὑπερέχον περᾶναι. [225] Ὅσοι δὲ τῶν μεγάλων ὑγραῖς σαρξὶ κεχρημένοι, ἢ καὶ χρώμασιν, διὰ ψυχρότητα ἐγγίνονται, οὐδὲν ἐπιτέλουσιν. Οὔσης γὰρ τῆς φορᾶς ἐν μεγάλῳ τόπῳ καὶ βραδείας [226] διὰ τὴν ψυχρότητα, οὐ [227] συνανύει ἀφικνουμένη ἐπὶ τὸ φρονοῦν. [228] Ὅσοι δὲ τῶν μικρῶν ὑγραῖς

et veloci propter igneum, numquam secundum idem est sapere: sed aliud in alio prius quam excedens perficiat. Quicumque magnorum humidis carnibus vtuntur, aut coloribus, qui propter frigiditatem innascuntur, nihil perficiunt: existente enim motu (latione) in magno loco et tardo, per frigiditatem non permittit aliquid accedere ad sapere. Quicumque autem paruo-

224. Οὐδὲν ἀποτέλουσιν) *Nihil perficiunt*, hoc est: ad sapientiam rectamque cognitionem non pertingunt.

225. Ὅσοι δὲ τῶν μ.) Foll. pr. 9. p. 21. sic: *Quicumque ex procerosis humidas carnes sortiuntur, si ob magnam generentur frigiditatem, inutiles prorsus sunt ad actiones.* Vastitas dissipat spiritus, et humiditas frigus inducit, vnde segnities, et tarditas corporis pariter ac animi.

226. Διὰ) In Aldina edit. praep. διὰ deest.

227. Συνανύει) Leonic. post συνανύει addit τι. Sylb. Du Vallius quoque addit τι sed vncinis inclusum. In Aldina vero deest.

228. Ὅσοι δὲ τῶν μ.) Foll. pr. 10. p. 26. interpretatur hunc in modum: *Quicumque ex paruis humidam carnem sortiuntur, quamuis ob frigiditatem corporis ipsis accidat, valde operosi sunt.* Notandum Follin. nullo in loco, vbi χρώμασι legitur, hanc vocem reddidisse, quum potissimum hoc in loco vv. χρώμασι διὰ ψυχρότητα indigeant explicatione, ego verto: *coloribus hebetibus, ac frigiditatem indicantibus.* Deinde γίνονται ἐπιτελεστικοί, minus recte, *valde operosi sunt*, ne-

ὑγραῖς σαρξὶ κεχρημένοι εἰσὶ, καὶ [229] χρώμασι διὰ ψυχρότητα, γίνονται ἐπιτελεστικοί· οὔσης γὰρ τῆς κινήσεως ἐν μικρῷ, τὸ δυσκίνητον τῆς [230] κράσεως συμμετρίαν παρέσχε τὸ πρῶτον ἐπιτελεῖν. [231] Ὅσοι δὲ τῶν μεγάλων ξηραῖς σαρξὶ κεχρημένοι εἰσὶ καὶ [232] χρώμασι, διὰ θερμότητα γίνονται ἐπιτελεστικοὶ καὶ [233] αἰσθητικοί. Τὴν γὰρ τοῦ μεγέθους [234] ὑπερβολὴν;

rum humidis carnibus vtuntur, et coloribus propter frigiditatem, fiunt perfectiui. Existente enim motu in paruo, difficulter mobile complexionis commensurationem praebuit primum perficere. Quicumque autem magnorum duris carnibus vtuntur, et coloribus per caliditatem, fiunt perfectiui, et sensitiui: magnitudinis enim superabundan-

que Interpres assequitur Aristotelis mentem, *fiunt perfectiui*; potius sensus est: *recte se habent ad motus mentis et ad cognitionem.* Nam velocitas motus ex paruo corpore a contraria humiditate et frigiditate temperatur, atque ita adaptatur, vt mentis operationibus et cognitioni se plane dedat talis homo.

229. Χρώμασι) Du Vallius mauult, χρώμασιν, ἃ διὰ ψυχρότητα γίνονται, ἐπιτ. vt supra.

230. Κράσεως) Interpr. vertit *complexionis*, Auerroes, *temperamenti.*

231. Ὅσοι δὲ τῶν μεγ.) Follin. prop. 11. p. 76. reddit: *Quicumque vero ex magnis, squalida carne sunt praediti, a calore producta, operosi homines, sensuumque acumine valent.* Verum enim vero ξηραὶ σαρκὸς non sunt *squalidae carnes*, sed *exsiccatae, adustae*, et verba χρώμασι διὰ κ. τ. λ. verto: *et coloribus acribus caliditatem significantibus, hi recte se habent ad motus mentis, et ad sapientiam.* Hac ratione iusta mediocritas consequitur tarditate ex alto corpore proficiscente, per siccas carnes coloresque acres temperata.

232. Χρώμασι) Aldus dat χρήμασι vitiose. Du Vallius monet et hic scribendum χρώμασιν, ἃ διὰ θερμότητα γίνονται ἐπ.

233. Αἰσθητικοὶ) Post

βολὴν, σαρκῶν τε καὶ χρώματος, ἡ θερμότης ἠκέσατο· ὥς τε [235] σύμμετρον εἶναι πρὸς τὸ ἐπιτελεῖν. Τὰ μὲν οὖν μεγέθεσιν ὑπερβάλλοντα τῶν σωμάτων, ἢ σμικρότησιν ἐλλείποντα, ὡς τύχοντα, ἐπιτελεστικά ἐστι, καὶ ὡς ἀτελῆ, εἴρηται. Ἡ δὲ τούτων μέση φύσις πρὸς τὰς αἰσθήσεις κρατίστη καὶ τελεστικωτάτη, οἷς ἂν ἐπιθῆται. Αἱ γὰρ κινήσεις [236] οὐ διὰ πολλοῦ οὖσαι, ῥᾳδίως ἀφικνοῦνται

[237] πρὸς

tiam (excessum), et carnium, et coloris, caliditas acquisiuit: quare commensuratum esse ad perficiendum. Excedentia igitur corporum magnitudinibus, aut paruitudinibus deficientia, quomodo perfecta sunt, et quomodo imperfecta, dictum est. Media autem natura horum ad sensus optima et perfectissima, quibus vtique supponitur inesse. Motus enim non multi existentes facilius ad mentem accedunt, nec

αἰσθητικοί in Camot. edit. repetitur aetiologia supra addita, οὔσης γὰρ κ. τ. λ. parum conuenienter. *Sylb.* Aldus sic eam inseruit: οὔσης γὰρ τῆς τε φορᾶς ἐν μεγάλῳ τόπῳ καὶ βραδείας διὰ τὴν ψυχρότητα, οὐ συναίνει τι ἀφικνουμένη ἐπὶ τὸ φρονοῦν. Ὅσοι δὲ ἐπὶ τῶν μεγάλων ξηραῖς σαρξὶ κεχρημένοι εἰσὶ, καὶ χρώμασι διὰ θερμότητα, γίνονται ἐπιτελεστικοὶ καὶ αἰσθητικοί. Interpres quoque habet: *Existente enim latione in loco magna et tarda propter frigiditatem, nihil conducet accedens ad sapere. Qui vero magni duris carnibus vtuntur, et coloribus propter caliditatem, sunt perfectiui et sensitiui.* Resecandum hunc locum tamquam spurium, et interpolatum a librario vel a sciolo, existimauimus, quamquam et Auerroes habeat. Neque in Sylburgii, neque Du Vallii editione exstat.

234. Ὑπερβολὴ) Interpr. *superabundantiam.* Auerr. *excessum.*

235. Σύμμετρον) Interpr. *commensuratum:* Auerr. *commensurata sit*, refert enim ad magnitudinis vocem.

236. Οὐ διὰ πολλοῦ) Intp. legit, οὐ πολλαὶ οὖσαι, *non multi existentes. Sylb.* Du Vallius etiam improbat Interpretis lectionem.

[237] πρὸς τὸν νοῦν. Οὖσαί τε οὐ κατὰ μικρὸν, [238] ὑπερχωροῦσιν. Ὥς τε τὸν τελεώτατον πρὸς τὸ ἐπιτελεῖν τε ἃ ἂν προθῆται, καὶ αἰσθάνεσθαι μέλλοντα, μέτριον δεῖ εἶναι τὸ μέγεθος.

[239] Οἱ ἀσύμμετροι, πανοῦργοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, καὶ τὸ θῆλυ. Εἰ γὰρ οἱ ἀσύμμετροι, πανοῦργοι, οἱ σύμμετροι δίκαιοι ἂν εἴησαν, καὶ ἀνδρεῖοι. Τὴν δὲ τῆς συμμετρίας ἀναφορὰν, πρὸς [240] τὴν τῶν σωμάτων εὐαγωγίαν καὶ εὐφυΐαν [241] ἀνοιςέον, ἀλλ' οὐ πρὸς τὴν τοῦ ἄῤῥενος ἰδέαν, ὥς περ ἐν ἀρχῇ διῃρέθη. Καλῶς δ' ἔχει καὶ πάντα τὰ σημεῖα,

enim paulatim exiſtentes procedunt: quare perfectiſſimam, et ad perficiendum quae fuerint propoſita, et ad ſentiendum, oportet moderatam eſſe magnitudinem.

Incommenſurati, aſtuti, vel doloſi, referuntur ad paſſionem, et ad feminam. Si enim incommenſurati ſunt, aſtuti ſunt, commenſurati vtique erunt ſimul et iuſti, et fortes. Relationem autem commenſurationis ad corporum bonam motionem, et bonam natiuitatem reducere oportet, ſed non ad formam maris, ſicut in principio dictum eſt. Bene ſe habet au-

237. Πρὸς τὸν νοῦν) *Ad mentem*, id eſt, ad ingenium et promtitudinem actionum.

238. Ὑποχωροῦσιν) Interp. legit: προχωροῦσι: *nec etiam paullatim exiſtentes procedunt. Sylb.*

239. Οἱ ἀσύμμετροι) Malim, οἱ δὲ οἱ ἀσύμμετροι. *Sylb.* Auerroes habet ad marginem: *De commenſuratis et incommenſuratis.*

240. Τὴν τῶν σωμάτων εὐαγωγίαν καὶ εὐφυΐαν) *Corporis dexteritatem, bonamque mobilitatem, et generationem bonam.* Dexteritas motionum nimirum *ſignum*, et generatio bona *cauſa* eſt.

241. Ἀνοιςέον) Aldus αἰνιςέον, vitioſe.

μεῖα, ὅσα προείρηται, ἀναφέρειν ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν, καὶ εἰς ἄῤῥεν, καὶ εἰς θῆλυ. Ταῦτα γὰρ τελεωτάτην διαίρεσιν διῄρηται, καὶ ἐδείχθη ἄῤῥεν θήλεος δικαιότερον, καὶ ἀνδρειότερον, καὶ ὅλως εἰπεῖν, ἄμεινον. Ἐν ἁπάσῃ δὲ τῇ τῶν σημείων ἐκλογῇ, ἕτερα ἑτέρων σημεῖα μᾶλλον δηλοῦσιν ἐναργῶς τὸ ὑποκείμενον. Ἐναργέστερα δὲ τὰ ἐν ἐπικαιροτάτοις τόποις ἐγγινόμενα. Ἐπικαιρότατος δὲ τόπος, ὁ περὶ τὰ ὄμματά τε καὶ τὸ μετώπον, καὶ κεφαλὴν καὶ πρόσωπον· δεύτερος δὲ, ὁ περὶ τὰ στήθη καὶ ὤμους· ἔπειτα, περὶ τὰ σκέλη τε καὶ τὰς πόδας· τὰ δὲ περὶ τὴν κοιλίαν, ἥκιστα. Ὅλως δὲ εἰπεῖν, οὗτοι οἱ τόποι ἐναργέστατα σημεῖα παρέχονται, ἐφ' ὧν καὶ φρονήσεως πλείστης ἐπιπρέπεια γίνεται.

tem et omnia ſigna, quaecumque praedicta ſunt, referre ad apparentem conuenientiam, et in maſculum et feminam. Haec enim perfectiſſima diuiſione diuiſa ſunt, et demonſtratum eſt, quod maſculus eſt femina iuſtior, et fortior, et, vniuerſaliter dicere, melior. In omni autem electione ſignorum, alia aliis ſignis magis declarant manifeſte ſubiectum. Manifeſtiſſima autem, quae in principalibus locis fiunt. Principaliſſimus autem locus eſt, qui circa oculos, et frontem, et caput, et faciem. Secundus autem, qui eſt circa pectus, et ſcapulas. Conſequenter circa crura, et pedes: qui autem circa ventrem, minimus. Omnino autem, vt ſic dicam, iſta loca manifeſtiſſima ſigna praebent, in quibus et ſapientiae plurimae decor apparet.

II POLE-

II

POLEMONIS

PHYSIOGNOMONICON

GRAECE ET LATINE.

ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ
ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΩΝ
ΤΟ Α.

α. Εἴπερ τι ἄλλο, καὶ τὸ Φυσιογνωμονεῖν ἐστι καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα τοὺς μαθόντας ὠφελοῦν. Οὔτε

γὰρ

POLEMONIS
PHYSIOGNOMONICON
LIB. I.

I. Si quid aliud vtilitatem affert, certe physiognomoniae ſtudium multis magniſque com-

L 5

I. Φυσιογν.) Poſt Ariſtotelis Phyſiognomonica ceteros quoque Phyſiognomonicorum ſcriptores viſum eſt ſubiicere; multa enim quae ab Ariſtotele breuius, vel obſcurius dicta ſunt, ab iſtis prolixius et dilucidius traduntur: non pauca ab iisdem adduntur, quae ab Ariſtotele ſunt omiſſa. Quoniam ergo nulla fere ſuperiorum editionum reperiuntur exemplaria, ne conferendi deeſſet occaſio, hic eis locum tribuendum eſſe cenſui, praeſertim quum hac ratione ad iuſtam magnitudinem perduci poſſe videretur. Porro, vt inſtitutum proſequar, Polemonis vnum tantummodo exemplar habui, Romanum ſcilicet: idque pleriſque in locus ita corruptum, vt verae lectionis veſtigia pene prorſus ſint obliterata, nec aliunde quam ex Ariſtotele, Adamantio et veriſimilibus coniecturis, recta ſcriptura poſſit erui. In multis etiam dictio adeo eſt impura, vt non Polemonis Athenienſis, ſed hominis ſemibarbari eſſe videatur. In nonnullis tamen Adamantii exemplaribus eſt integrior: quae potiſſima cauſa fuit, cur eum librum in hoc contubernium receperim, nec ob foedas maculas plane reiecerim. *Sylb.* Emendatiorem ſane Sylburgii cura habemus Polemonem, ſed

γὰρ [2] παρακαταθήκην δαίη τις ἂν, οὔτε γαμετὴν ἑαυτοῦ πιστεύσειεν, [3] ἢ δι' ὅλου ἤ τι κειμήλιον, οὐδεμὴν φιλίας τινὸς κοινωνήσειέ τινι, εἰ ἀσελγείας, ἢ ἀπιστίας, ἢ ἄλλης κακουργίας σημεῖον φέροιτο. Πάντων [4] (γὰρ) ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀνθρώπων, [5] ὥς περ εἴ τινος πεταπαίτου, ἢ θεοπετάστου, καὶ ὀξυτάτης μαντίας, τῶν συγγνωριζομένων ἔθος τε καὶ [6] βίου πρό-

modis discentes afficit. Neque enim aliquis vel depositum committet cuidam, neque eius fidei vxorem suam tradet, vel omnino thesaurum, neque cum eiusmodi homine arcto amicitiae vinculo se iunget, si intemperantiae, aut malae fidei, aut alius prauitatis notam is prae se ferat. Omnibus enim, vt breuiter complectar, hominibus, qui tamquam aliquo praesagio non reprehendendo, diuinitus dato, atque perquam subitaneo, simul mores et insti-

tamen multis adhuc in locis laborare videtur, quae vitia vix possunt absque codicibus manu exaratis emendari.

2. Παρακαταθήκην) *Depositum*, *fideicommissum*, et sic Gloss. vett.

3. Ἢ δι' ὅλου) Rectius ἢ δι' ὅλου κειμήλιον: vt etiam Nicol. Petreius vertit, *vel omnino thesaurum*. Adamantius I. Κεφ. ά. οὔτε τι κειμήλιον, quoque habet. *Sylb.* Vulgatam ed. Rom. tuetur.

4. Γὰρ) Inclusa γὰρ ex Adamantio l. l. addita est. *Sylb.* Deest in Rom. ed.

5. Ὡς περ etc.) Legendum opinor: ὥς περ ἔκ τινος ἀπταίστου, ἢ θεοπέμπτου, καὶ ὀξυτάτης μαντείας. *Sylb.* Felici sane coniectura restitutus est locus a Sylburgio, nam πεταπαίτου est vox nihili: forte πεδανοῦ quoque legi posset, *firmo*, *certo*, vt interpretatur Hesychius.

6. Βίου πρόθεσιν) *Instituta vitae*, haec duo inuoluunt et culturam, et vitae genus, quae mutant homines, sic Hor. Ep. L. I. ep. 1. v. 39. *Nemo adeo ferus est, vt non mitescere possit. Si modo culturae patientem commodat*

πρόθεσιν, διὰ τούτων δεικνύντων, [7] ὡς φυσιογνωμονηθήσεται μὲν, τὰς τῶν χρηστῶν τελείας αἱρεῖσθαι, τὰς δὲ τῶν πονηρῶν κακίας φυλαττέσθαι ὑποτομαῖς ἐν τοῖς μεγίστοις ἡ τῶν μεγίστων ἐπίσκεψις, ἢ ὠφελεῖν εἴωθε τοὺς εἰδότας, δῆλον ὡς πάσῃ σπουδῇ τὴν τύχην εἰσμανθάνειν προσήκει. Καὶ τὰ μὲν [8] ἐπὶ τοσοῦτον προειρήσθω, τῷ γνωμονεῖν. Καὶ χρὴ οὕτως [9] ἐν ταῖς ἡλικίαις, καὶ [10] τοῖς γένεσι τῶν

tuta vitae cognouerunt, per haec demonstrantibus physiognomonem esse peritum, quomodo proborum amicitiam praeferre, et malorum astutias, antequam periculosae fiant, cauere teneamur. Quare, qui haec probe perspiciunt, in maximis rebus ex magnorum consideratione vtilitatem capere consueuerunt Itaque fit manifestum, maxime conuenire, vt omni studio ac opera hanc perfecte addiscamus artem. Et haec quidem de tali praemonita sunto. Oportet autem sic physiognomoniam tractare respectu aetatum, et ipsarum

aurem. Et de vitae genere canit v.45.sqq *Impiger extremos curris mercator ad Indos Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes.*

7. Ὡς φυσιογν.) Legendum opinor: ὁ φυσιογνώμων ἐπίσταται· ὡς τὰς μὲν τῶν χρηστῶν φιλίας αἱρεῖσθαι, τὰς δὲ τῶν πονηρῶν κακίας πρὸ πεῖρας φυλάττεσθαι. Ἐπειδήπερ οὖν ἐν τοῖς μεγίστοις ἡ τῶν μεγίστων ἐπίσκεψις, ὠφελεῖν εἴωθε τοὺς εἰδότας, δῆλον ὡς πάσῃ σπουδῇ τὴν τέχνην ἐκμανθάνειν προσήκει. *Sylb.*

8. Ἐπὶ τοσ.) Legendum: ἐπὶ τοσοῦτον προειρήσθω· φυσιογνωμονεῖν δὲ χρὴ οὕτ. *Sylb.*

9. Ἐν ταῖς ἡλ.) *Respectu aetatum.* De aetatum moribus belle Horat. de arte poetica v. 156. sqq. et Aristot. Rhetor. L. II. c. 12. 13.

10. Τοῖς γένεσι) *Et nationum.* Clima, situs, soli differentia, ventus etc. mores mutant v. Vitruu. L. VI.

τῶν ἀνθρώπων, ἔστι γὰρ πολλῶν εἴδη ἐπιχώρια ἄλλα ἄλλοις, τὸ μέν τοι κατὰ γένος οὐ μέγα σημεῖον, ἀλλ᾽ οὐδὲ τὸ ἐπιχώριον· τὸ δέ παρὰ ἡλικίαν, καὶ ἀλλόφυλον τινὶ προσὸν, τοῦτο δὴ πλεῖον συμβάλλεται σημεῖον. Ἐν δὲ τοῖς κατὰ φύσιν οὖσιν [11] ἑκάστῳ εἰδέσθαι διαφόροις, [12] τὰ πολλὰ τῶν σημείων λελέξεται. Ἔστι δὲ καὶ κατὰ γένη ἀνθρώπων φυσιογνωμονία. Πολλὰ γὰρ ἐπίκοινα σημεῖα, [13] καὶ ἔθος ἑκάστου, καὶ πολλὰ ἑκάστου εἰπεῖν σημεῖα ῥαδίως,

nationum, in quas homines diuiſi ſunt. Multis enim formae ſunt indigenae, aliae aliis, et ſecundum genus quidem haud magnum exiſtit ſignum, ſed neque indigenum. Quod vero et propter aetatem et propter exterae nationis mores cuidam ineſt, hoc magis ſignum ad coniectandum aptum eſt. In differentiis vero, quae vnicuique formae ſecundum naturam inſunt, multa ſimul ſunt eligenda ac componenda. Datur vero etiam phyſiognomonia, quae verſatur circa nationum indolem, multa nimirum in vnaquaque gente communia reperiuntur ſigna, et multa facilius dicenda ſunt vniuſcuiuſque ſigna,

c. 1. Strabo, L. IX. ab initio, Ariſt. ſect. XIV. prob. 15. Hippocr. de aere, aq. et loc. p. 65. 71. ſqq.

11. Ἑκάστῳ εἰδέσθαι) Fortaſſe legendum ἑκάστῳ εἴδει. *Sylb.*

12. Τὰ πολλὰ) *Multa ſimul ſigna ſunt eligenda ac componenda.* Quo plura enim coniungimus ſigna, eo maior naſcitur certitudo.

13. Καὶ ἔθος ἑκ) Neſcio an rectius, κατὰ ἔθνος ἕκαστον. *Sylb.* Altera quidem lectio ferri quoque poteſt, praeſtat vero Sylburgii ob antecedens κατὰ γένη.

ῥαδίως, καὶ οὐκ εἰς τῶν κατὰ ἄνδρας σημείων ἐπίγνωσιν· καὶ τάδε εἰρήσεται. Ὅτι γὰρ ἑνὶ ἑκάστῳ σημεῖον ἕκαστον δύναται, τοῦτο καὶ τοῖς πλείοσι τὸ αὐτὸ δύναται. [14] Τῶν ἐθῶν δὲ, τὰ μὴ ἐπίκοινα σημεῖα, ἐξ ὧν τὸ γένος ἀπὸ Φυσιογνωμονιῶν, οὐ μόνον καὶ [15] Αἰθίοψιν, ἀλλὰ καὶ Σκύθαις, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις κατὰ γένη, ὡς καὶ ἐν ὑστέρῳ λεχθήσεται. [16] Ἰδίᾳ δὲ ἀνδρὶ ἑκάστῳ μεγάλα τὰ διάφορα

quae non ad cognitionem ſignorum circa viros ſpectant, de quibus iam dicemus. Quoniam autem in vnoquoque idem ſignum praeſtat hoc, illud quoque neceſſario idem praeſtabit in pluribus. Nationum quoque ſunt ſigna communia, ex quibus totius gentis phyſiognomonia deducitur, et non Aethiopum ſolum, et Scytharum, ſed aliorum quoque hominum ſecundum nationes, provti in ſequentibus dicemus. Apud vnumquemque autem virum ſigillatim magna eſt

14. Τῶν ἐθῶν etc.) Rectius ex Adamant. I. Κεφ. ά. τῶν ἐθνῶν δὲ, τὰ μὲν ἐπίκοινα σημεῖα, ἐξ ὧν τὸ γένος ἅπαν φυσιογνωμονεῖται, οὐ μόνον δὲ Αἰθ. κ. τ. λ. *Sylb.*

15. Αἰθιόψιν κ. κ.) De hoc modo argumentandi iam Ariſtot. ſupra p. 10. vide quae diximus ibi nota 25. et p. 138. n. 146. Mores autem diuerſarum nationum deſcripſit Vitruuius l. l. Noſtris quoque temporibus haec quoque vim ſuam obtinet obſeruatio, quum diverſitas nationum et morum diuerſitatem, teſte experientia, producit.

16. Ἰδίᾳ δὲ etc.) *Apud vnumquemque* etc. Autor innuit his verbis viris eſſe propria ſigna, ſed etiam alia, quae differentiam efficiant. De propriis, quae virili aetati qua tali conueniunt, fuſius egit Ariſtot. Rhet. L. II. c. 14. Differentiam tamen haud exiguam inducunt, temperamentum

διάφορα τῶν σημείων. Καὶ γὰρ ἔγνωκε μᾶλλον κατὰ ἄνδρα [17] ἴδιον διαφέρειν, ἢ κοινῶς κατὰ ἔθνος. [18] Οὗ τὸ κατὰ ἄνδρα φυσιογνωμονεῖν ἀκρεφνέστερον καὶ ἀτρεκέστατον σημεῖον, αἱροῦν τὰ μέγιστα δοκιμώτατα, καὶ ἄλλοις ἄλλο μᾶλλον ἐπείσθη, ἀλλὰ μᾶλλον δυνάμει προέχει. Μέγιστον δέ καὶ ἡ ἐκ τῶν σημείων μίξις τὸ διάφορον ἀπεργάζεται ἐν τῇ τέχνῃ. Τὰ γὰρ πάλαι ἤθη καὶ

ſignorum differentia. Perſpicitur autem proprium viri magis differre, quam quod communiter nationis eſt. Cuius quidem viri phyſiognomoniae ſignum euidentiſſimum et certiſſimum eſt, quod maxima et ſatis probata tollit; et quamquam vni prae altero magis ſit fidendum, tamen huic maior vis tribuenda. In arte autem ipſa maximam differentiam mixtio ſignorum efficit. Antegreſſi ſiquidem

peculiare perſonae, diſciplina, vitae genus, aliaeque res, et ea omnia probe ſunt reſpicienda; ne in iudicio ferendo noſmetipſos decipiamus.

17. Ἴδιον διαφέρειν) Adam. L. I. c. 1. ἰδίᾳ διαφ. *Sylb.* Quae lectio vera eſſe videtur propter ſequens κοινῶς.

18. Οὗ τὸ κ. ἄ.) Adam. l. l. ſic: οὕτω τὸ κατ' ἄνδρα φυσιογνωμονεῖν, ἀκραιφνέστατον καὶ ἀτρεκέστατον. (ſeu ἀκριβέστατον καὶ ἐντρεχέστατον) Τῶν δὲ σημείων αἱροῦ τὰ μέγαλα καὶ δοκιμώτατα. καὶ ἄλλοις ἄλλων μᾶλλον πείθου. Ἀλλὰ γὰρ ἄλλων δυνάμει προέχει. Μέγιστον δὲ ἡ τῶν σημείων μίξις τὸ δ. ἀπ. *Sylb.* Itaque ſenſus multo planior fit hac ratione: *Sic id quod ad viri phyſiognomoniam ſpectat, praebet euidentiſſimum et certiſſimum ſignum. (Siue maxime accuratum et conuenientiſſimum) Ex ſignis vero elige maxima et probabiliſſima, et quibusdam prae aliis confide. Nam quaedam virtute alios praeeunt. Maximum vero conſtituit mixtio ſignorum, etc.*

καὶ [19] βουλεύματα τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς μίξεως τῶν σημείων κατανοεῖται. Συμβαίνει δὲ καὶ [20] μετάστασιν γενέσθαι τισὶ τοῦ εἴδους, [21] περὶ τὸ καθεστηκὸς χαίρουσιν, ἢ λυπουμένοις, ἢ θυμωθεῖσιν, ἢ φοβεμένοις, ἢ ἐπὶ νηστείᾳ, ἢ ἐπὶ πλησμονῇ, ἤ τινι ἐπιθυμίᾳ· ἢ σκεπτομένοις, ἢ ὁρῶσιν, ἢ ἀκούουσιν. Καὶ πᾶν μὲν ἐν ταῖς τοιαύταις [22] συντυχίαις, οὐ τρέπεται τὸ εἶδος, [23] ἀλλὰ δὲ ἀκίνητον μένει τῶν σημείων. [24] Ὁπόσον δὲ καὶ μεθίσταται, οὐκ ἴσον πᾶσι

mores ac propenſiones hominum ex ſignorum perſpiciuntur mixtione. Contingit vero etiam, vt in quibuſdam formae fiat mutatio ſi propter ea quae eueniunt, vel laetantur, aut contriſtantur, aut ſi ſunt animo conſtanti, aut timent, aut ſi ieiuni, aut ſaturi ſunt, aut alia quadam cupiditate tenentur, aut contemplantur aliquid, aut vident, aut audiunt. Quaecumque autem hoc modo accidunt, formam ipſam non peruertunt, ſed ſunt quoque ſigna, quae manent perpetuo. Quodcumque vero mutatur, non ſimilem in omnibus ſubibit

19. Βουλεύματα) *Propenſiones*, dictae mihi videntur ob analogiam, quia, ſicuti conſilia, latent in animo: poſſes etiam vertere, *latentes affectus.*

20. Μετάστασιν) *Mutationem*, poſſet etiam reddi *tranſformatio.* Medici quoque μετάστασιν de morbis dicunt, quum ex parte vna in alteram materia peccans tranſit, atque mutationem facit. Adamantius l. l. habet ἐνστάσεις, *vehementes commotiones.* Vtraque lectio rem bene exprimit.

21. Περὶ τὸ καθ.) Adam. l. l. παρὰ τὸ καθεσ. *Sylb.*

22. Συντυχίαις) *Quae accidunt.* Bene, nam vehementia affectuum non neceſſario ineſt humanae naturae, ſed accedit et iterum tranſit.

23. Ἀλλὰ δὲ ἀκιν.) Adam. l. l. ἀλλὰ καὶ ἔστιν ἃ ἀκίνητα μένει. *Sylb.*

πᾶσι μεταςήσεται, ἀλλὰ τῆς [25] οἰκίας φύσεως ἑκάςῳ ἐγγύς. Χρὴ δὲ ἐννοεῖν ὡς ὁποῖα ἐμπαθῶς ἑκάςῳ σημεῖα ἐπιγίνεται, [26] τὰ αὐτὰ, εἴ τις [27] (ἐν γένει) ἔχει, μάλιςα τὸ πάθος αὐτῷ [28] ἐνίδρυται, ὅ περ ὑπὸ τῶν σημείων δηλοῦται. Οἷον, ἐὰν σημεῖα ἔχῃ ὁποῖα τοῦ βουλευομένου, Φροντιςὴν, καὶ εὔβουλον τοῦτον λέγε. Ἕτερος ἐὰν ἔχῃ σημεῖα τοῦ δόλον, ἢ ἀπάτην τινὰ τυρεύοντος, [29] καὶ μὴ παρὼν ἐςι, καινὸν αὐτὸν ὁρᾶς δόλον, ὅτι ἀρτύνει τινὶ, τοῦτον ἀπο-

mutationem, ſed eam potiſſimum, quae vniuscuiuſque propriae naturae proxime accedit. Oportet tamen probe conſiderare, quomodo quaecumque ſigna vnicuique in affectu contingant, ipſa enim, ſi quis a natura et ortu habet, maxime affectum illum ipſi ineſſe docent, qui per haec indicatur ſigna; qualia ſunt, ſi quis habet ſigna, quae conueniunt prudenti ac deliberanti, eum quoque prudentem ac probum conſultatorem dices. Alius vero, qui prae ſe fert ſigna machinantis dolum aut fraudem aliquem, etſi, eo tempore, quo ipſum conſpicere tibi licet, non adaptet alicui dolum, tibi tamen apparebit

24. Ὁπόσον) Adam. l. l. Ὁπόσα δὲ κ. τ. λ. *Sylb.*

25. Οἰκίας φύσεως) *Propriae naturae.* Mihi videtur his vocibus ἰδιοσυγκρασία denotari.

26. Τὰ αὐτὰ) Adam. l. l. τοιαῦτα habet. *Sylb*

27. Ἐν γένει) Haec verba abſunt ab eodem Adamantio. *Sylb.*

28. Ἐνίδρυται) *Ineſſe docent*; et quidem ita, vt firmus quaſi ſit, et infixus.

29. Καὶ μὴ παρὼν ἐςι,) Ex Adamant. l. l. κἂν μὴ, παρ᾽ ὃν καιρὸν αὐτὸν ὁρᾷς, δόλον τότε ἀρτύνῃ τινι. *Sylb.* Emendatio illa euidentiam maximam autoris conciliat verbis.

ἀποφαίνου δολερόν. Τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ἀθυμουμένου τὶς ἔχων σημεῖα, κἂν μηδεμιᾷ τότε [30] συνέλθῃ ὀργῇ, ὀργίλον αὐτὸν νομίζε. Καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων παθῶν παραφυλάξεις ὁμοίως. Ὁπόσοις γε μὴν γυναικεῖον εἶδος ἐπιπρέπει, ἔν τε τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις, τὰ μὲν εἰς [31] ἡδυπάθειαν, καὶ ἀφροδίτην εἰσὶ γυναικεῖοι, τολμηροὶ δὲ καὶ ἀναιδεῖς, καὶ πανουργίαις καὶ ἀπιστίαις καὶ ἀπάταις χαίροντες. Καὶ γὰρ ταῦτα γυναικεῖα. Οἱ

δὲ

dolosus Ita se quoque res habet cum eo, qui signa habet meticulosi, cui si occasio desit vt incitetur ad iram, eum iracundum censebis. In aliis quoque affectionibus hoc aeque obseruabis. Quicumque autem forma muliebri sunt condecorati, et in oculis, et in aliis partibus, quum muliebres sint proni ad voluptates resque venereas, existimabis eos audaces, et impudentes, et gaudentes malis artibus, diffidentiis et dolis: haec enim omnia in muliebres cadunt. Qui ve-

30. Συνέλθῃ ὀργῇ.) Rectius συνέχηται ὀργῇ. *Sylb.*

31. Ἡδυπάθειαν) *proni ad voluptates*, siue potius ad delicias, oblectationesque, ad vitam mollem, delicatam, otiosam, sic enim describit Xenoph. in Cyrip. c. 7. τὸ δ᾽ ἀπόνως βιοτεύειν, ἡδυπάθειαν. Aristot. vero Eudem. L. I. c. 4. tria genera vitae dicit esse, τρεῖς ὁρῶμεν καὶ βίους ὄντας - πολιτικὸν, φιλόσοφον, ἀπολαυστικόν. Ciuile vitae genus ex eius sententia versatur circa actiones honestas, quae a virtute proficiscuntur, philosophicum circa prudentiam, veritatisque contemplationem, et voluptuarium corporis voluptates expetit, conuiuia, spectacula, choreas, concentus musicos, ludos etc.

32. Γηραιοῦ) Conuenientius plurium num., γηραιῶν: vel γηραιὸν, ex eodem Adam.

δὲ νέοι ὄντες, εἶδός τε ἔχοντες [32] γηραιοῦ, οὗτοι δειλοὶ, καὶ δύσκολοι, καὶ ὑπόπται, καὶ φειδωλοὶ, καὶ εὐλαβεῖς, καὶ ἄβουλοι· [33] καὶ ὀρέγονται τοῦ ποιοῦνται, ἄλλο τε δὲ ὑπὸ φόβου οὐ κινοῦσιν.

β. ΠΕΡΙ ΚΕΦΑΛΗΣ.

[1] Κεφαλὴ μικρὰ πάνυ, ἀναίσθητον ἄνδρα κατηγορεῖ καὶ ἀσύνετον. Κεφαλὴ μείζων τοῦ συμμέτρου,

rò iuuenes ſunt, et formam ſenilem prae ſe ferunt, hi quidem ſunt timidi, et moroſi, et ſuſpicioſi, et parci, et circumſpecti, et conſilii inopes, et ad agendum mouentur, alias vero a timore non mouentur.

II. *De capite.*

Caput admodum paruum ſtupidum virum ac imprudentem arguit. Caput minus quam apta

l. 1. *Sylb.* Quidam autem iuuenes ſenilem formam nanciſcuntur; vel ob atrae bilis refrigerium, quod efficit ſecundum Ariſtot. Probl. XXX. 1. ἀθυμίας παντοδαπὰς, vel ob nimium Veneris exercitium, καὶ μετὰ τὰ ἀφροδίσια οἱ πλεῖστοι ἀθυμότεροι γίνονται. Frequens enim concubitus ex Celſo L. I. c. 1. *corpus ſoluit*, cutem emaciat, et tempeſtiuam prouocat ſenectam.

33 Καὶ ὀρ) Adamant. I. Κεφ. β'. καὶ ποτὲ μὲν ὀρέγονται, κ. τ. λ. *Sylb.*

1. Κεφαλὴ μ.) Vide ſupra Ariſtot. p. 136. n. 140. In vniuerſum notandum Gal. de vſu part. L. IX. c. 17. diſtinguere inter *figuram* capitis *naturalem*, quae ſphaerae inſtar eſt, vtrimque ſcilicet a temporibus leuiter depreſſa, et *figuras* non *naturales*, quarum quatuor differentiae 1) quum eminentia anterior periit ſalua poſteriore, 2) quum eminentia poſterior periit ſalua anteriore, 3) quum periit vtraque et 4) quum tempora eminent, depreſſis occipite

μέτρου, [2] εὐαίσθητον μὲν, ἀνδρεῖόν τε, καὶ ἀνελεύθερον ἄνδρα κατηγορεῖ. [3] Κεφαλὴ πάνυ μεγάλη, δυσαίσθητον, καὶ σφόδρα ἀμαθῆ ἄνδρα δηλοῖ. [4] Λοξότης κεφαλῆς, ἀναίδειαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγορεῖ. Οἱ πάνυ ὑψηλὰς κεφαλὰς ἔχοντες, αὐθάδεις ἄνδρες. [5] Οἱ τὰ ὄπισθεν τῶν κοίλων ταπεινὰ ἔχοντες, ἄψυχοι ἄνδρες εἰσίν. [6] Ὅσοι δὲ

τὰ

requirit proportio, bonis quidem ſenſibus praeditum, ſed mollem, atque illiberalem arguit virum. Caput valde magnum, ſenſu hebetem, et valde ignarum virum denotat. Obliquitas capitis, viri arguit inuerecundiam. Qui admodum altis ſunt praediti capitibus, inſolentes viros ſignificant. Quibus cauitates poſteriores ſunt depreſſae, viri ſunt inanimoſi.

M 2

et ſincipite. Cf. de arte med. L. III. p. 148. a.

2. Εὐαίσθητον μ.) Vide Adam. II. Κεφ. κβ'. εὐαίσθητον μὲν, ἄνανδρον, δὲ καὶ ἀνελεύθερον. *Sylb.* Ex quo loco haud dubie Polemonis emendanda ſunt verba.

3. Κεφαλὴ πάνυ μ.) *Caput valde magnum.* Exceſſus ſcilicet magnitudinis ceſſare facit ingenium, cui ſtupor ſuccedit. Locorum enim capacitas et amplitudo diſſipant calorem, quo facto animales actiones vel imminuuntur, vel vitiantur.

4. Λοξότης κ.) *Obliquitas capitis.* Vide quae diximus ſupra ad Ariſtot. p. 137. not. 142. cf. et Gal. de oſſibus c. 1. et quae ibi de hac voce diſſerit Caſp. Hoffmann. in commentario.

5. Οἱ τὰ ὄπισθ.) Poſſes etiam reddere τὰ κοῖλα, *prominentias*; hae prominentiae depreſſae arguunt imbecillitatem, quia principium voluntarii motus in cerebello reſidens, propter depreſſionem frigiditate laborat, v. Galen. de arte l. l.

6. Ὅσοι δὲ etc.) Ratio huius aſſerti latet in temperata caliditate et frigiditate, et robore facultatis motricis.

τὰ παρ' ἑκατέρα τῆς κεφαλῆς κοῖλα ἔχουσι, δολεροὶ καὶ παλίγκοτοι. [7] Κεφαλὴ μέση, [8] χθαμαλὴ ἠρέμα, εὖ μεγέθους ἔχουσα καὶ ὀρθότητος, [9] καλλίων ἐςὶ πασῶν τῶν κεφαλῶν, εἴς τε εὐαισθησίαν, καὶ μεγαλόνοιαν.

γ. ΠΕΡΙ ΧΡΟΙΩΝ ΚΑΙ ΤΡΙΧΩΝ.

Οὐκ αὐτοτελές ἐςι φυσιογνωμονῆσαι τὰ [1] ἀπὸ τῶν χροιῶν καὶ τριχῶν σημεῖα. Ὅθεν οὐδὲ κατὰ ἔθνη ἀποφαίνεσθαι [2] οἷός τις ἐςιν ἀπὸ τοῦ ἔθνους, διὰ

Quicumque vero caua in vtraque parte capitis habent, dolosi et iracundi. Mediocre caput, complanatum paulatim, iustam habens magnitudinem, et rectum, inter omnia capita optimum est, et ad bonos sensus, et ad mentis praestantiam refertur.

III. *De coloribus et capillis.*

Signa autem physiognomonica ex coloribus et capillis sumere non est incongruum. Vnde non solum ex nationum moribus demonstrandum, ex qua quis sit natione, quum

7. Κεφαλὴ μ.) *Mediocre caput* propterea optimum censetur, quia spiritus sinceri ac puri sunt in eo, nec ob affluxum terrenae materiae copiosiorem opprimuntur, liberiusque organa permeare valent.

8. Χθαμαλὴ) *Complanatum*, non multum assurgens, sed in mediocritate continens se, sic v. c. Hom. Il. ν. v. 683. τεῖχος χθαμαλώτατον, *murum non in altum aedificatum* nominat, χθαμαλὴ autem pro χαμαλὴ est, et littera θ. πλεονάζει.

9. Καλλίων) Edit Rom. habet καλίων, vitiose.

1. Ἀπὸ τῶν χροιῶν) Vide supra Aristot. p. 23. not. 12.

διὰ τὸ ἐπιμεμῖχθαι [3] (αὐτοὺς) ἀλλήλοις τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν, καὶ Σύρους μὲν ἐν Ἰταλίᾳ, Λίβυας [4] δὲ ἐν Θρᾴκῃ, καὶ ἄλλους ἀλλαχοῦ [5] διεσπάρθαι. Ὡς ἐπιτοπολὺ, οἱ μὲν [6] ὑπὸ τὴν ἄρκτον οἰκοῦντες, εὐήλικές εἰσι, λευκοὶ, σιμοὶ, παχυσκελεῖς, [7] περιπλη-

inter ſe nationes permixtae ſunt: Syri enim in Italia, Libyes in Thracia, et alii in aliis regionibus diſperſi degunt. Qui enim vt plurimum regiones inhabitant ſeptemtrionales, bonae ſunt ſtaturae, albi, depreſſis naribus, cru-

2. Οἷός τις) Adamant. II. Κεφ. κγ΄. ὅς τις ἀπὸ τοῦ δὲ τοῦ ἔθνους. *Sylb.*

3. (Αὐτοὺς) Incluſum αὐτοὺς abeſt ab Adamantio, nec aptum hic profecto locum habet. *Sylb.*

4. Λίβυας) Edit. Rom. habet Λύβιας, vitioſe.

5. Διεσπάρθαι) Romana ſic interpungit, διεσπάρθαι ὡς ἐπιτοπολύ. Οἱ μ. κ. τ. λ.

6. Ὑπὸ τὴν ἄρκτον) Ariſt. ſupra p. 26. habet ὑπὸ ταῖς ἄρκτοις. In vniuerſum numerus plurium magis in vſu atque vero conſentaneus eſt, quum duo ſunt ſigna caeleſtia, nimirum vrſa maior, ſiue Cynoſura, et vrſa minor, ſiue Helice. Sed numerus ſingulus etiam autoritate nititur Homeri Odyſſ. ε. v. 273. ſq. Ἄρκτον θ' ἣν καὶ ἅμαξαν ἐπίκλησιν καλέουσιν. Ἥτ' αὐτοῦ στρέφεται καὶ Ὠρίωνα δοκεύει Οἴη δ' ἄμμορος ἐστὶ λοετρῶν ὠκεανοῖο. *Vrſamque quam et currum cognomento vocant, Quae ibidem vertitur atque Orionem obſeruat. Sola vero expers eſt lauacrum Oceani.* Homerum autem defendit Ariſt. de arte poet. c. 25. καὶ τὸ, ait, Οἴη δ' ἄμμορος, κατὰ μεταφορὰν· τὸ γὰρ γνωριμώτατον μόνον. *Et illud, ſola* expers, *ſecundum tranſlationem dictum, quod enim notiſſimum ſolum eſt.* Alii quoque Homerum ſequuti ſunt. Mores vero et propenſiones ex ſitu regionum fuſius deſcribit Ptolem. de iudic. L. II. c. 2. ex aſtrologorum ſententia omnia definiens, quae commemorare non eſt otii noſtri.

7. Περιπληθεῖς etc.) In

πληθεῖς σαρκὶ λαγαρᾷ, προγάστορες, ἁπλοϊκοί, θυμώδεις, [8] ὀλιγόβουλοι, θερμοὶ, καὶ δυσμαθεῖς. ([9] οἱ δὲ ὑπὸ τῇ μεσημβρίᾳ, μελανότριχες, οὐλότριχες, μελανόφθαλμοι, λεπτοσκελεῖς, εὐμαθεῖς,) πολυγνώμονες, [10] κουφόνοες, ψεῦσαι, [11] κερδαλέοι, ἐπίκλοπα νοήματα ἔχοντες. [12] Ἧσσον δὲ καὶ μᾶλλον ἑκάτεροι αὐτῶν ἑκάστου τούτων ἔχοντες, ὅσον προσεχεῖς ἀλλήλοις εἰσὶν, ἢ πάλιν διαστήματι πλείονι κεχωρισμένοι τῆς μεσημβρίας, ἢ τῆς ἄρκτου. Τὰ δὲ μέσα τῆς οἰκήσεως, μέσην ἔχει τὴν ἰδέαν, καὶ

ribus craſſis, ingentes laxis carnibus, ventre prominenti, non verſuti, iracundi, non admodum prudentes, calidi, et indociles: (qui vero verſus meridiem, ſunt capillis nigris, criſpis, oculis nigris, tenuibus cruribus, dociles) animo inconſtantes leues, mendaces, aſtuti, vafra ingenia habentes. Vtrique autem magis vel minus ſingulare de his ipſis habent, quatenus ſibi inuicem vel proxime accedunt, vel interuallo maiori a ſeptemtrione, aut meridie ſunt diſiuncti. Quae autem media interiacet regio, mediocrem producit for-

exemplari eſt, περιπληθεῖς, σαρκία λαγαρὰ: parum congruenter. *Sylb.*

8. Ὀλιγόβουλοι.) Rom. ed. exhibet ὀλυγέβουλοι, vitioſe.

9. (Οἱ δὲ etc.) Incluſa haec verſa addita ſunt ex Adamantio. *Sylb.* Editio Rom. non habet. Vide Ariſt. ſupra p. 16. n. 16.

10. Κουφόνοες) Edit. R. κουφύνεες, falſo.

11. Κερδαλέοι etc.) In exemplari eſt κερδαλαῖοι, ὀψίκλοπες, mendoſe. *Sylb.*

12. Ἧσσον δὲ κ.) Perperam Romana editio habet: εἰσὶ δὲ καὶ μαλακώτεροι. Αὐτῶν ἑκάστου τ. ἐ. *Sylb.*

καὶ συμμιγῆ τά τε σημεῖα, καὶ τὰς γνώμας. [13]Οἱ δὲ ἑῷοι, καὶ ἑσπέριοι καὶ μεσημβρινώτεροι εἰσὶν, αὐτοὶ ἐν αὐτοῖς διαφέρουσιν. Ἔχουσι γὰρ διαφορὰν Λίβυες, [14]οἱ τὰ ἄκρα τῆς Λιβύης τὰ ἑσπερία νεμο-

mam, et ſigna ex his permixta, et animi ſenſa. Orientales autem et occidentales magis ad meridionales vergunt, atque illi inter ipſos differunt. Nam Libyes etiam, qui fines Libyae incolunt, et plagas occidentales

13. Οἱ δὲ ἑῷοι) *Orientales* etc. Differentiam harum nationum Ariſt. Polit. L. VII. c. 7. indicat: τὰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις ἔθνη, καὶ τὰ περὶ τὴν Εὐρώπην, θύμου μέν ἐστι πλήρη, διανοίας δὲ ἐνδέστερα καὶ τέχνης. Διόπερ ἐλεύθερα μὲν διατελεῖ μᾶλλον· ἀπολίτευτα δὲ, καὶ τῶν πλησίων ἄρχειν οὐ δυνάμενα. Τὰ δὲ περὶ τὴν Ἀσίαν, διανοητικὰ μὲν καὶ τεχνικὰ τὴν ψυχήν· ἄθυμα δὲ· διόπερ ἀρχόμενα καὶ δουλεύοντα διατελεῖ. Τὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων γένος ὥσπερ μεσεύει κατὰ τοὺς τόπους, οὕτως ἀμφοῖν μετέχει. Καὶ γὰρ ἔνθυμον καὶ διανοητικόν ἐστι· διόπερ ἐλεύθερόν τι διατελεῖ, καὶ βέλτιστα πολιτευόμενον· καὶ δυνάμενον ἄρχειν πάντων, μιᾶς τυγχάνον πολιτείας. *Nam quae frigidas regiones incolunt gentes, et quae per Europam animo quidem abundant, ingenii vero et artificii parum habent: quapropter in libertate magis perſeuerant, diſciplinam vero reipublicae difficulter recipiunt, ac finitimis dominari non poſſunt. Quae vero Aſiam incolunt, ingenio et arte abundant, ſed animoſitatem non habent, propter quod et parere dominantibus, et ſeruire perſeuerant. At Graecorum genus, vt mediam regionem locorum ſortitum eſt, ſic enim amborum particeps, nam et animoſum et ingenioſum eſt. Ex quo fit, vt libertate degat, et diſciplinam reipublicae optime recipiat, et vnius reipublicae conſtitutionem ſortitum, omnibus imperare poſſit.*

14. Οἱ δὲ ἄκρα) Rom. ed. καὶ τὰ ἄκρα τῆς Λιβύης τὰ Ἱσπάνια νεμομένων, καὶ Ἰβήρων ὡς εἰς τὴν ἔξω θάλασσαν καθηκόντες. *Sylb.*

νεμόμενοι, καὶ Ἰβήρων οἱ εἰς τὴν ἔξω θάλασσαν καθήκοντες, καί τοι ἀμφότεροι [15] (ἑσπέριοί) εἰσιν· ἀλλ' οἱ μὲν Λίβυες, Αἰθιόψιν [16] ὅμοιοι, [17] οἱ δ' εἰσὶ Κρῆτες, ὡς [18] (γὰρ) ἐν βραχεῖ δηλῶσαι, ἡ μὲν μεσημβρία, [19] ξηρότητι, καὶ θερμότητι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κέκραται· ἡ δὲ ἄρκτος, ὑγρότητι καὶ ψυχρότητι. Τὰ δὲ ἄλλα χωρία, καθόσον τούτων ἑκάτερα πλησιάζει, καὶ τῆς κράσεως μεταλαμβάνει, καὶ φύει τά τε ἄλλα, καὶ ἀνθρώπους, κατὰ λόγον τῆς οἰκείας κράσεως, [20] τά τε εἴδη, καὶ τὰ ἤθη παρεχόμενα. Πλὴν ἡ αἰτία τοῦ ποικί-

et Iberorum regiones, et qui maris extrema accolunt, vtrique occidentales ſunt. Et Libyes quidem cum Aethiopibus conueniunt. Hi vero ſunt Cretenſes, vti paucis manifeſtum faciam. Meriodionalis enim plaga, quam maxime ſiccitate ac caliditate mixta eſt, ſeptemtrionalis vero humiditate et frigiditate. Aliarum autem regionum, quatenus harum alterutra propior eſt, et de temperie participat, alia quoque producit, et homines, ſecundum rationem habitationis propriae formas ſuas et mores aſſumentes. Cauſa tamen

15. Ἑσπέριοι) Ἑσπέριοι additum ex Adam. II. Κεφ. κγ'. *Sylb.*

16. Ὅμοιοι) Ed. R. ὅμιοι, οἱ δὲ κ. τ. λ.

17. Οἱ δ' εἰσὶ) Rectius ex Adam. l. l. leges, οἱ δ' Ἴβηρες Κελτοῖς. *Sylb.*

18 Γὰρ.) Coniunct. γὰρ addita ex Adam. l. l.

19. Ξηρότητι etc.) V. Ariſtot. Probl. XIV. 1. Vitruu. L. VI. 1. Auicenna L. I. can. 1.

20. Τὰ δὲ εἴδη) Formae et mores mutantur propter ambientis aeris qualitatem, quae tamen non penitus τὸ ἴδιον tollere poteſt.

ποικίλους εἶναι πολλοὺς λέλυθε, εἰ μὴ διὰ τὸ πολλοὺς ἀπὸ ἄλλων ἐθνῶν εἰς ἕτερα μετελθόντας κατοικῆσαι. Δῆλον [21] (δὲ) ἀπὸ τῶν προλεγομένων σημείων. [22] Ἡ μέλαινα χροιὰ, δειλίαν, καὶ πολυμηχανίαν· [23] ἡ δὲ ξανθὴ καὶ λευκὴ, δύναμιν καὶ θυμὸν λέγει. Τὸ δὲ πάνυ λευκὸν ἄκρατον, ἀνανδρείαν σημαίνει. [24] Πυῤῥὸν δὲ σῶμα, [25] πανωλεθρίαν, καὶ πολυτρόπου τοῦ ἀνδρὸς κατηγορεῖ. [26] Χροιὰ δὲ ἀνατετραμμένη ὑπόχλωρος, δειλίας μεςὸν δείκνυσι, καὶ κακομηχανίας, εἰ μὴ ὑπὸ [27] νόσου γένοιτο. Τὸ δὲ [28] μεγαλόχλωρον καλούμενον

quod multi varii deprehendantur, multos latet, nisi in eo quaerenda sit, quod permulti ex aliis gentibus ad alias commorationis gratia migrauerint. Quod quidem ex ante dictis apparet signis. Niger color, timorem et calliditatem, fuluus vero et albus fortitudinem et iram designat. Admodum albus contra, intemperantiam, et ignauiam manifestat. Corpus autem rubrum, perditum ac versipellem arguit virum. Color vero luteus, aliis interspersis, timoris plenum demonstrat, et fraudes, nisi sit a morbo productus. Color autem, qui vocatur intense

M 5

21. Δὲ) Coni. δὲ addita est ex Adam. l. l. *Sylb.* In Rom. deest.

22. Ἡ μέλαινα) Vide Arist. supra p. 138. n 146.

23. Ἡ δὲ ξανθὴ καὶ λευκὴ) Vide supra p. 139. n. 147. 148.

24. Πυῤῥὸν) Vide supra p. 139. n. 149.

25. Πανωλεθρίαν) Concinnius, πανωλεθρίαν, καὶ πολυτροπίαν. *Sylb.*

26. Χροία) Vide supra p. 140. n. 150.

27. Νόσου) *Morbo*, quip-

μένον χρῶμα, δειλὸν, γαστρίμαργον, ὀργίλον, [29] γλωσσαλγίαν ἄνδρα σημαίνει. Το δὲ Φλογῶδες χρῶμα, σημαίνει τὸν ἄνδρα [30] κατήγορον εἶναι· [31] τὸ πράως ἐρυθρὸν, εὐφυῆ, καὶ ὀξυκίνητον, καὶ εὐμαθῆ ἄνδρα κατηγορεῖ. Ταῦτα μὲν περὶ παντὸς τοῦ σώματος.

δ. ΠΕΡΙ ΜΕΤΩΠΟΥ.

Μέτωπον [1] στενὸν, οὐκ ἐλάχιστον ὑπάρχει σημεῖον

luteus, timidum, gulosum, iracundum et maledice loquacem virum significat. Flammeus color significat, virum esse criminosum. Leuis rubor, ingenuum, facile mobilem, atque docilem arguit. Et haec quidem de toto dicta sunto corpore.

IV. De fronte.

Frons coarctata, non exiguum est signum stu-

pe qui peculiari nomine χλωρώσις appellatur.

28. Μεγαλόχλωρον) Ex μεγαλόχρωρον minori mutatione fieri posset μελανόχλωρον; sed Adam. II. Κεφ. κέ. μελίχλωρον, itidemque supra ap. Aristot. p. 140. *Sylb.* cf. quae ibi n. 151. dicta sunt.

29. Γλωσσαλγίαν) Nota γλωσσαλγίαν masculino genere vsurpatum. *Sylb.* Mallem ex Adam. γλωσσάλγον substituere. Γλωσσαλγία autem proprie notat morbum, *dolorem linguae*: Sed hoc loco, *petulantiam linguae, pruritum loquendi* innuit.

30. Κατήγορον) *Criminosum.* Mallem, *delatorem, qui deferendis accusandisque aliis operam suam impendit, et prae desiderio suam exsequendi propensionem, incenditur et flagrat:* quales fuere apud veteres Romanos *quadruplatores.*

31. Τὸ πράως ἐρ.) Aristot. p. 140. χρῶμα ἐρυθρὸν nude posuit, vide ibi not. 152.

1. Στενὸν) Apud Aristot.

μεῖον [2] (μόνον) ἀμαθίας. Μέτωπον [3] μέγα, νωθρὸν ἄνδρα, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σημαίνει. [4] Μέτωπον μακρὸν, εὐαισθησίαν καὶ εὐμαθείαν τοῦ ἀνδρὸς μαρτυρεῖ. Μέτωπον [5] χθαμαλὸν, οὐκ ἐπαινετοῦ ἀνδρὸς σημεῖον. [6] Μέτωπον κυρτὸν, ὑψηλὸν, καὶ περιφερὲς, ἀναισθητὸν καὶ ἀναίσχυντον ἄνδρα δηλοῖ.

piditatis tantum. Frons magna, vt plurimum, ignauum designat virum. Frons longa testatur de felici ingenio et solertia viri. Frons depressa, viri non adeo laudabilis signum est. Frons conuexa, alta et rotunda, virum sensu destitutum et impudentem manife-

supra, p. 131. est μικρὸν vide ibi n. 130.

2. (Μόνον) Μόνον abest ab Adam. II. Κεφ. ιθ'. *Sylb.* Romana editio agnoscit.

3. Μέγα) Vide Arist. supra p. 131. not. 131.

4. Μέτωπον μακρὸν) *Frons longa*, id est, eiusmodi frons, cuius superior pars est detecta, vbi non pili statim sunt adnati. Confluens autem sanguis libere in hanc partem propter perfrigerium sincerior, atque ad ingenii et cognitionis praestantiam plurimum confert.

5. Χθαμαλὸν) In exemplari est, χαμηλλὸν: corrupte. *Sylb.* Χθαμαλὸν est oppositum praecedentis formae, notatque, *frontem in altum non assurgentem*, quam Aristot. p. 135. κατηφὲς appellat. Χθαμαλὸς autem de rebus dicitur, quae non ad magnam euehuntur altitudinem; sic Hom. Odyss. μ'. v. 101. sq. Charybdim describens, dicit: Τὸν δ' ἕτερον σκόπελον χθαμαλώτερον ὄψει Ὀδυσσεῦ Πλησίον ἀλλήλων, καί κεν διοϊστεύσειας. *Alterum vero scopulum humiliorem videbis Vlysses, prope ad inuicem, et sane iaculo attingeres.* Cui opponitur Scylla v. 49. Ὁ μὲν οὐρανὸν εὐρὺν ἱκάνει Ὀξείῃ κορυφῇ. *Hic quidem altum caelum attingit acuto vertice.* Depressa vero frons signum est animi abiecti et spurci.

6. Μέτωπον κυρτὸν) Ea de fronte valent, quae ad vocem φοξὸς diximus supra p. 137. n. 142.

λοῖ. [7] Μέτωπον τραχὺ, οὐκ ἀγαθὸν ἄνδρα δηλοῖ. [8] Μέτωπον ὥς περ [9] λόφου, καὶ ὀρύγματος ἔχον ἐν ἑαυτῷ, πανοῦργον, καὶ ἄπιστον ἄνδρα κατηγορεῖ. Ἐνίοτε δὲ καὶ μωρὸν, καὶ μανιώδη, ἢν καὶ τῶν ἄλλων [10] ἔχῃ σημεῖα. Μέτωπον [11] τετράγωνον, καλὸν σημεῖον κατὰ λόγον τοῦ πρώτου εἴδους. Ἄριστον γὰρ καὶ συνετὸν, καὶ μεγαλόνουν, καὶ ἀνδρεῖον σημαίνει. [12] Μέτωπον καταφερὲς, αὐθάδη ἄνδρα

ſtat. Frons aſpera, virum improbum prodit. Frons inaequalis, quae ſcilicet foſſulas quasdam et monticulos habet, hominis impoſtoris ac fraudulenti praebet argumentum. Quidam vero fatuum et maniacum notari aſſerunt, ſi alia quoque habeat ſigna. Frons quadrata bonum ſignum eſt ex ratione primae formae. Nam probum, ingenio et iudicio praeſtantem, magnanimum et fortem notat virum. Frons decliuis ſuperbum in-

7. Μέτωπον τρ.) *Frons aſpera* dicitur a duritie ſubiectae carnis et cutis, quae animi virtuti reſiſtit, atque impudentiam producit, vnde, *os durum.*

8. Μέτωπον ὥς περ.) *Frons inaequalis.* Illa frontis inaequalitas non ex oſſe frontis, ſed ex toris muſculorum, qui robur muſculorum deſignant, procedit. Frontis autem muſculi eo potiſſimum munere funguntur, vt fronti pro arbitrio varias tribuant figuras, nunc eam contrahendo, nunc explicando. Variare vero frontem pro arbitrio, verſipellis eſt hominis. Ariſt. p. 135. ἀτενὲς habet.

9. Λόφου) Rectius Adam. l. l. λόφους καὶ ὀρύγματα ἔχ. *Sylb.*

10. Ἔχῃ) Edit. Rom. ἔχει.

11. Τετράγωνον) Cf. Ariſtot. ſupra p. 134. et not. 134.

12. Μέτωπον καταφερὲς) *Frons decliuis*, in qua videlicet ſpiritus multi coarctati reſident, ſuperbiam producentes.

ἄνδρα δηλοῖ. [13] Μέτωπον πάνυ τετράμμενον, ἀμέριμνον ἄνδρα σημαίνει. [14] Μέτωπον ῥυσὸν, φροντιστὴν δηλοῖ.

ε. ΠΕΡΙ ΤΡΙΧΩΝ.

[1] Οὐλόθριξ ἀνὴρ, πάνυ δειλὸς, καὶ βδελυρός ἐστιν. Ὁ δὲ [2] εὐθύθριξ, ἀχρειότερος, καὶ ἀνοητότερος. Ἄριστον δὲ σημεῖον, τὸ [3] μέσον τούτων ἔχον. [4] Σκληρὰ θρίξ, θηριώδη ἄνδρα δηλοῖ. Οὕτως

dicat virum. Frons valde lata, virum alienum a curis, et frons rugoſa cogitabundum produnt.

V. De pilis.

Qui criſpis pilis eſt, valde timidus, et admodum impudens eſt. Erectos vero habens, ineptior atque ſtultior. Optimum autem ſignum efficiunt, qui medii inter hos ſunt. Durus pilus ferum notat hominem. Sic

13. Μέτωπον τ. τ.) *Frons valde lata*, mallem *exporrecta*, quae hilaritatis ſignum eſt, et huc referri iure poteſt.

14. Μέτωπον ῥυσὸν) Ariſt. p. 134. συννεφὲς vocat cf. n. 136.

1. Οὐλόθριξ) Ariſt. ſupra p. 151. Οἱ τὰς τρίχας σφόδρα οὔλας ἔχοντες, vide ibi not. 183. Notandum tamen hic particulam intendendi ad δειλὸς, in Ariſt. ad οὔλας ἔχοντες referri, eodem tamen ſenſu manente, vnde transpoſitionem illam temere factam ſuſpicor, vel ſic interpungendum οὐλόθριξ ἀνὴρ πάνυ, δειλός.

2. Εὐθύθριξ) Apud Ariſt. l. l. φρίξαι *rigentes*, *erecti*; v. p. 149 n. 182.

3. Τὸ μέσον) Ariſtot. l. l. habet αἱ ἄκρουλοι ἂν εἶεν πρὸς εὐψυχίαν ἄγουσαι, vide ibi n. 185.

4. Σκληρὰ θ.) Vide Ariſt. p. 35. c. 3 et ibi not. 3.

τως γὰρ καὶ τῶν θηρίων καὶ [5] Φίλων τις κακοήθη τοῦτον λέγει καὶ δολίον. Τὸ δὲ μέσον τῶν τριχῶν, ἐπαινετοῦ σημεῖον. [6] Μαλακαῖς δὲ πάνυ θριξὶ τετριχῶσθαι, γυναικεῖον δηλοῖ τὸ ἦθος. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πάνυ σκληραὶ τρίχες, οὐκ ἀγαθόν. Ἀγριότητα γὰρ τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι. Τὸ δὲ μέσον

enim ſe res apud animalia habet, nam Philo quidam huiuſmodi hominem peruerſis moribus et doloſum eſſe contendebat. Medius capillus, laudabile ſignum perhibet. Admodum autem molles pili, muliebres mores deſignant. At tamen neque adeo duri debent eſſe pili, quippe qui ſaeuum arguunt virum.

5. Φίλων) Interpres quoque Φιλῶν pro proprio nomine accipit: *nam Philo quidam huiuſmodi hominem peruerſis moribus et doloſum eſſe contendebat.* Sed procul dubio mancus eſt locus: ac talis quaepiam requiri videtur lectio; οὕτω γὰρ καὶ τῶν θηρίων τὰ σκληρότριχα, ἀνδρεῖα μὲν, θυμώδη δὲ ὥς περ κάπρος, καὶ ἄρκτος, καὶ γλάνος. Φίλων δὲ τις κακοήθη ταῦτον λέγει καὶ δόλιον. Glanum autem ſiue hyaenam duripilem ac vafrum eſſe animal, docet Ariſtot. hiſt. anim. L. VIII. c. 5. ſed incerta haec coniectura eſt. *Sylb.* Forte ille eſt Philo Heracleota, qui librum de rebus mirabilibus ſcripſit, atque inde fortaſſe ſunt ea miranda, quae Aelianus var. hiſt. L. XII. c. 37. de galli gallinacei, graculi, et apum amore erga hominem prodit; vel Φίμων ſubſtituendus, qui augur fuit, de quo Auguſt. Niphus, de auguriis, L. I. c. 19.; vel parua mutatione legendum, Φιλωνίδα δὲ κακοήθη τοῦτον λέγω κ. δ. videlicet tunc alluditur ad Philonida illum Meliteuſem, qui, quia erat praegrandi corpore; ceterum inſulſus et indoctus, abiit in proverbium: *indoctior Philonide.*

6. Μαλακαῖς) Vide Ariſt. ſupra p. 25. et p. 38. n. 16. in vtroque loco illis *timiditatem* tribuit.

μέσον τούτων, ἀρίστου ἀνδρὸς σημεῖον. [7] Μέλαινα κόμη, δειλὸν, καὶ πολυκερδῆ δηλοῖ. [8] Ἡ δὲ ξανθὴ καὶ ὑπόλευκος, ὁποία Σκυθῶν, [9] σκαιότητα δηλοῖ, ἤγουν κακότητα καὶ ἀγριότητα. Τὸ δὲ πράως ὑπόξανθον, εἰς εὐμάθειαν, καὶ ἡμερότητα, καὶ εὐτυχίαν [10] τείνει. [11] Πυῤῥότης δὲ ἄκρατος κατὰ τὸ τῆς ῥοιᾶς ἄνθος, οὐκ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς τὸ σημεῖον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γὰρ αὐτῶν τὰ ἤθη ἐστὶ θηριώδη. [12] Σκέλη τετριχωμένα πάνυ θριξὶ πυκναῖς

Medii qui interſunt, optimi viri indicium ſunt. Niger pilus timidum, et admodum quaeſtuoſum virum prodit. Fuluus autem et ſubalbus, qualis eſt Scytharum, ſtupiditatem manifeſtat, ſiue malitiam, et feritatem. Quod autem ſub fuluo colore leniter tinctum eſt, ad docilitatem, manſuetudinem, et felicem ſtatum tendit. Rubedo autem modum excedens, floribus balauſtiorum ſimilis, non boni viri ſignum eſt, quia vt plurimum mores eorum hominum ſunt ferini. Crura pilis denſis et

7. Μέλαινα) De nigro colore v. Ariſtot. ſupra p. 138. n. 146.

8. Ἡ δὲ ξανθὴ) Vide Ariſtot. p. 139. n. 148. poſſes etiam reddere *mellei coloris*, de quo Ariſt. ſupra p. 140.

9. Σκαιότητα) Varro de Lingua lat. L. VI. verſus finem σκαιὸν, *ſcaeuam*, *ſaeuam*, *ſiniſtram* explicat, vndo *ſcaeuum omen*, turpe dicitur.

10. Τείνει) Edit. Rom. τίνει, vitioſe.

11. Πυῤῥότης) Vide Ariſtot. ſupra p. 141. not. 153.

12. Σκέλη) Vide Ariſt. ſupra p. 147. n. 170. Differentiam autem hic facit τὸ πάνυ, nam apud Ariſtot. δασεῖς κνῆμαι *Venereos* indicant. Indociles autem et feroces eſſe poſſunt Venerei, quia nimius amor a contentione ſtudiorum retinet, et

κναῖς, καὶ μεγάλαις, δυσμαθῆ, καὶ ἀγριώτερον σημαίνουσιν. [13] Ὅσοι δὲ ὀσφύας καὶ μηροὺς τῶν ἄλλων χωρὶς μελῶν πολύτριχας ἔχουσι, λάγνοι ἄνδρες εἰσί. [14] Γαστὴρ καὶ στῆθος ἐπὶ πολὺ ἐὰν κομᾷ, κουφόνουν τὸν ἄνδρα, καὶ [15] ἀλλοπρόσαλλον εἶναι, καὶ ἀσθενῆ δηλοῦσι. Στέρνα δὲ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τετριχωμένα θριξὶ δασείαις, θερμοβούλους, καὶ εὐψύχους ἄνδρας σημαίνει. [16] Εἰ δὲ ὤμους καὶ μετάφρενα τετριχωμένα ἴδῃς, παρείκαζε τούτους τοῖς ὀρνέοις ἐν ταῖς ψυχαῖς. Ὡς ὑψηλὰ

magnis obſita, indocilem et ferociorem indicant hominem. Quicumque autem lumbos et femora, membris tamen aliis exceptis, multis pilis tecta habent, libidinoſi ſunt. Venter et pectus multis cinctum comis, ſignum perhibent viri inconſtantis, ſeque ab alio ad aliud tranſferentis, et imbecillis. Pectora autem in medio ſterni hirſuta habentes calidos ſenſibus et admodum animo bono praeditos denotant viros. Si autem humeros et metaphrena conſpicis villoſa, tales cum auibus ex animi diſpoſitione comparare poteris. Nam

neruos debilitat; feroces vero ſunt Venerei propter libidinis nimium pruritum, facileque, ſi ipſis denegatur exſtinctio libidinis, ad furorem adiguntur, vnde et morbus ἐρωτομανία oritur.

13. Ὅσοι δὲ ὀσφ.) Alio nomine ab Ariſt. ἡ δασύτης ἡ περὶ τὴν κοιλίαν ſupra p. 26. vocatur, cui loquacitas tribuitur, ob relationem ad aues, ſed et quoad libidinem aeque ad aues referendi ſunt tales.

14. Γαστὴρ καὶ στῆθος) Vide ſupra Ariſtot. p. 147.

15. Καὶ ἀλλοπρόσαλλον) Ariſtot. l. 1. habet: οὐδέ ποτε πρὸς τοῖς αὐτοῖς διατελοῦσιν, *numquam in iiſdem perſeuerant*, quod eodem redit.

16. Εἰ δὲ etc.) Vide ſupra Ariſtot. p. 148.

ὑψηλὰ γὰρ τὰ νοήματα, καὶ [17](οὐ) ςαθερὰ δείκνυται αὐτῶν τὰ βουλεύματα. Τὸ δὲ [18] πᾶν [19] σῶμα δασύτριχες τριχὶ ςερεᾶ, καὶ καταπύκνῳ, βραδὺν ἄνδρα δηλοῖ, Καὶ τοῦ μετώπου δὲ, εἰ ἡ εἰς τὸ μέσον [20] ἐπικαταβαίνουσα ῥὶς τετρίχωται, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν οὔ, μεγαλοψυχίας καὶ πλή-
ρους

eos alta mente esse, et eorum consilia non esse perpetua indicant. Cuicumque autem corpus totum hirsutum est, densis et rectis capillis, illi tarditas inest. Frons autem si pilis vsque ad medium obsita est, vbi ad nasum vergit, in alterutra autem parte nulli conspicui sunt pili, indicium magni est animi

17. (Οὐ) Inclusum οὐ additum ex Adamantio, II. Κεφ. κς'. μετάρσια γὰρ νοήματα, καὶ οὐ ςερεὰ δ., atque ita est etiam supra, p. 147. οὐδέ ποτε πρὸς τοῖς etc. *Sylb.* οὐ in edit. Rom. quoque deest.

18. Πᾶν σῶμα) *Corpus totum qui hirsutum habet, tardus.* Tarditas nimirum ex duabus caussis fit, 1) quia ab internis partibus humores ad externas trahuntur magis, vt nutriendis inserviant pilis, vnde ob depauperationem humorum in internis lentus motus humorum fit, qui corpori conciliat torporem et tarditatem. 2) quia hirsuti vt plurimum sunt voraces, quod et Hippocrates confirmat, de salubri vict. rat. S. IV. p. 5. τὰ δὲ τῶν εἰδέων δασύτερα καὶ τὴν ἀδδιφαγίην δέχεται, καὶ τὰς ταλαιπωρίας μᾶλλον ὑπομένει καὶ χρονιώτεραι γίγνονται αὐτέοισιν αἱ εὐεξίαι. *At hirsuti magis corporis habitus, voracitatem admittunt, laboresque magis sustinent, diutiusque in bona corporis habitudine perseverant.* Si autem sunt voraces valde, nimium replentur, nimium autem repleti ad actiones et contentiones sunt inepti atque naui.

19. Σῶμα δασύτρ.) Rectius Adamantius II. Κεφ. κς'. σῶμα δεδασύνθαι τριχὶ, vel saltem legendum δασύθριξ. *Sylb.*

20. Ἐπικαταβαίνουσα) Non minus aptum ὑποκαταβαίνουσα. *Sylb.*

ῥους δυνάμεως ἐςὶ σημεῖον. [21] Τρίχες ὀρθαὶ ἑςῶσαι, δειλίαν καὶ κακομηχανίαν τοῦ ἄνδρος σημαίνουσιν. [22] Ὅσοις τῶν ὀφρύων τὰ μὲν πρὸς τὴν ῥῖνα κατανεύει, τὰ δὲ ἐφ' ἑκάτερα, εἰς τοὺς κροτάφους χωρεῖ, τούτους εἰς τοὺς χοίρους εἴκαζε. Τοιοῦτοι γὰρ τῇ γνώμῃ, καὶ τῇ ψυχῇ ὑπάρχουσιν. Οἱ δὲ σφόδρα [23] συνόφρυες, ἀνιαροί. Πρέπει γὰρ αὐτοῖς ἡ λύπη.

ϛ. ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΩΝ.

[1] Ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ λάμποντες ὡς ὕδωρ, χρηςὰ ἤθη ἀνδρὸς σημαίνουσιν. Εἰ δὲ [2] τὰς κόρας τῶν ὀφθαλ-

et fortitudine repleti. Pili recti et ſurſum ſtantes, ſignum praebent timidi et inſidioſi viri. Quibuſcumque autem ſupercilia ab vna parte ſuper naſum ſunt coniuncta, ab altera vero ad tempora vſque pertingunt, ii porcis ſunt comparandi. Tales enim et ſecundum ſenſum, et ſecundum animi diſpoſitionem ſunt. Qui vero valde coniunctis praediti ſunt ſuperciliis, moeſti ſunt, iis enim conuenit triſtitia.

VI. De Oculis.

Oculi paeti, lucentes vt aqua, probos viri indicant mores. Si autem pupillae in ocu-

21. Τρίχες ὀρθαὶ) *Pili recti.* Ab Ariſtot. p. 149. φρίξαὶ τρίχες appellantur.

22. Ὅσοις τῶν ὀφ.) Ariſt. p. 150. habet κατεσπασμένοι πρὸς τῆς ῥῖνα, ἀνεσπασμένοι δὲ πρὸς τὸν κρόταφον, εὐήθεις κ. τ. λ.

23. Συνόφρυες,) v. Ariſt. p. 149. et 150. not. 180. pro ἀνιαροὶ habet idem δυσάνιοι.

1. Ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ) Vide Ariſt. ſupra p. 43.

2) Τὰς κόρας.) Tales ni-

ὀφθαλμῶν ἔχουσι πλατείας, κακοήθεις ἄνδρας σημαίνουσιν. Εἰ δὲ μακρὰς τὰς κόρας ἔχουσι, κακομηχάνους ἄνδρας δηλοῦσιν. Ὄφεις γὰρ, καὶ ἰχνεύμονες, πίθηκοί τε, καὶ ἀλώπεκες, καὶ ὅσα ἄλλα λεπτὸν ἐμβλέπουσι, κακομήχανα. Τούτων οὖν τῇ κακομηχανίᾳ, καὶ οἱ τοιούτους ὀφθαλμοὺς ἔχοντες ἀναφέρονται. Ὅσοι δὲ ἀνίσους τοὺς [3] τροχοὺς τῆς κόρης ἔχουσιν, ἀνόητοι ἄνδρες. Εἰ δὲ πρὸς τῷ σημείῳ τούτῳ καθέζεται αὐτῶν τῷ μετώπῳ νέφη, ἢ κυανᾶ, ἢ χλωρὰ, ἢ [4] ἑτερόχροια τοὺς τοιούτους [5] δαίμων βλάψει παντοίαις βλάβαις· μή σε

lis ample collocatae reperiuntur, male moratos eſſe tales notat. Quibus autem pupillae in longum ſunt productae, pro aſtutis hominibus habendi. Nam ſerpentes, ichneumones, ſimiae et vulpes, et quotquot argute adſpiciunt, aſtuti cenſentur. Itaque his quoad aſtutiam adnumerantur, qui eiuſmodi habent oculos. Quicumque autem inaequales habent circulos pupillae, ſunt imprudentes. Si vero in ipſa fronte conſpicua ſit nubes cyanei, aut pallidi, aut alius coloris, illis multis noxis daemon detrimento erit, neque eſ-

mirum pupillae, defectum virtutis arguunt formatricis, atque adeo debilitatem, quae multarum fraudum artifex iure dici meretur.

3. Τροχοὺς) Τροχοὶ orbes oculorum poſſent ſignificare, hoc loco autem ſunt *circuli, circumferentiae pupillam circumdantes*, paulo poſt appellantur κύκλοι.

4. Ἑτερίχροια) Romana editio habet ἑτερόχλοια.

5. Δαίμων) Varias ſignificationes haec vox admit-

σε λάθη. Εἰ δὲ τὰ νέφη ταῖς ὀφρύσιν ἐπικάθηνται, οἱ δὲ κύκλοι τὰς κόρας [6] ἐπακολουθοῦσι κατὰ τὸ αὐτὸ ἀεὶ, ἄνομοι οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες, καὶ ἄνομα ἔργα τελέσουσιν, ἢ φόνους συγγενῶν, ἢ μίξεις, ἢ [7] βρώ-

fugere poterit. Si autem nubes insident superciliis et circuli sequuntur pupillas semper secundum idem, illi sunt iniusti viri, et iniusta opera peragunt, aut consanguineos trucidant, aut illegitimos coitus exercent, aut cibos

tet, quas omnes recensere superuacuum, et a nostro consilio nimis alienum foret. Duplicem tantum significatum adiicere liceat, qui h. l. obtinere potest. Nam primum ex sententia Platonicorum Noster est explicandus, qui trinas fecerunt Deorum species, ex quibus vnus est summus, primus et solus deus: alteri medii, quos caelicolas vocant, tertii, qui diis sunt minores, caelicolis maiores. Daemones autem ministros Deorum, custodes autem hominum putarunt, v. Alex. ab Alex. L. V. c. 4. Hos daemones iterum distinxerunt in Saturninos, Iouiales, Martiales, Solares, Venereos, quibus regiones ac prouincias peculiares assignarunt; ex qua assignatione demum differentias regionum nasci putarunt. Crediderunt enim maximo regionis loca differre, in quibus inspiratio quaedam diuina, et quae daemones sortiti sunt, qui habitantes propitii vel contra suscipiunt. Qualis autem daemon, talis etiam gubernatio. Vide Platon. de Legg. L. VI. in fine. Sed altera sententia, de genio malo magis probatur, quum in aliis quoque rebus se superstitiosum prodat autor. Quale autem commercium intercedat daemoni cum descripta hac forma, ego cum ignarissimis ignoro, neque ad Iudaeorum Cabbalam confugere cupio.

6. Ἐπακολουθοῦσι) Haec vox in obeundi seu ambiendi significatione reperitur etiam paulo post, infra legitur: Τὰ δὲ ὡς ταφρὸς βαθεῖα καὶ στενὴ περιακολουθεῖ, vsitatius περιθέουσι, Adam. I. Κεφ. β'. δεῖ ἐπισκέψασθαι εἰ κατὰ τὸ αὐτὸ ἀεὶ περιθέουσιν. Sylb.

7 βρώσεις ἀνόμους, καὶ 8 εἰδωλοθύτους, ὁποῖα τὰ θύματα 9 Πέλοπος ἐν πόλει Μυκήνῃ, 10 Οἰδί-πο-

comedunt vetitos et de idolorum ſacrificiis, qualia ſunt ſacrificia Pelopis in vrbe Mycene,

7. Βρώσεις ἀνόμους) *Cibos vetitos*, autorem qui Chriſtianum iudaizantem produnt.

8. Εἰδωλοθύτους) Haec vox chriſtianam magis, quam ethnicam Philoſophiam reſipit: vnde non immerito ſuſpicetur aliquis, hunc librum aut Attici Polemonis non eſſe, aut a recentiore aliquo magna ſui parte, transſformatum. *Sylb.* De εἰδωλοθύτοις cf. 1. Cor. VIII. 1. X. 19. et Act. XV. 20. interdictum ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων, καὶ τῆς πορνείας, καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος cf. v. 29. quae apud Noſtrum, μίξεις, βρώσεις ἀνόμους, καὶ εἰδωλοθύτους egregie illuſtrant.

9. Πέλοπος) Pelops fuit Tantali, Phrygiae regis et Taygetes, filius, cuius pater, quum Deos in terris peregrinantes hoſpitio excepiſſet, vt certo aliquo argumento eorum experiretur diuinitatem, filium ſuum epulandum appoſuit; a cuius eſu, quum Dii ceteri abſtinuiſſent, ſola Ceres humerum eius abſumſit. Quem, quum Iupiter deinde ad vitam revocaſſet, eburneum humerum ei reſtituit; quo humero poſt eiuſdem Pelopis mortem varia morborum perſanabantur genera, et multiplicia edebantur miracula, v. Plin. H. N. L. XIX. c. 3. Ouid. Met. L. VI. Fab. 8. Virgil. Georg. L. III. v. 7. Tibull. I. 4. v. 58.

10. Οἰδίποδος) Oedipus Laii Thebanorum et Iocaſtae filius. Pater illum, cognito ex Apollinis oraculo, filium ſibi vitae inſidias ſtructurum fore, eum paſtori necandum tradidit, qui vero miſericordia motus, quum nollet manus inferre regiae ſtirpi, neque mandatum detrectare auderet, perforatis gladio plantis, vimineque traiecto ex arbore ſuſpendens, fore arbitratus, vt inedia moreretur. Quum vero Phorbas, Polybi Corinthiorum regis paſtor, illuc iter faceret, audito vagitu, eo accurrens, puerum ſeruauit, et reginae obtulit, quae in-

ποδός τε Λαΐου ἐν Θήβαις, [11] ὃς κατὰ ῥῆμα τοῦ [12] Θρακὸς λέγεται γενέσθαι. Καὶ ἐὰν οἱ κύκλοι τῶν ὀφθαλμῶν ἀεὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἐπακολουθοῦσιν, οἱ τοιοῦτοι πεπλανημένοι. Ὅσοι δὲ ἀνεστρεφομένους περὶ τὴν κόρην τοὺς κύκλους ἔχουσι, [13] συνδεδεμένους τῆς κινήσεως, τούτοις δέδοται ἔργα ἄνομα, ἅπερ αὐτῶν ἡ ψυχὴ μαινομένη ποιήσει κακαῖς βουλαῖς, ὥσπερ ἐλαυνομένη δαίμονι [14] οὐκ ἀγαθῷ. Ἀπεχθή-

Oedipodis Laii in Thebis, qui dicitur ex mandato Thracis hoc fecisse. Et si circuli oculi semper sese secundum id ipsum mouent, tales censentur fraudulenti. Quicumque autem contortos circa pupillam circulos habent connexosque cum motu, his tribuuntur impiae actiones, quae insana mens ipsorum ob praua consilia exsequitur, quasi a malo daemone insti-

scia, filii loco, educauit, et a pedibus ex vulneribus tumentibus Οἰδίπους dictus. Grandior deinde natus factus, quum se non Polybi filium esse audisset, patrem quaerere statuit, et consulto oraculo accepit, se in Phocide patrem inuenturum. Quo quum venisset orta inter Plocenses seditione Laium, tumultus reprimere conantem, interfecit. Postea Thebas intrauit, et quoniam Polybi filius credebatur, Iocostam matrem inscius in vxorem duxit, et ex ea quatuor filios genuit. Tandem, quum se matrem sibi coniugio copulasse et patrem occidisse intellexisset, dolore percitus, sibi in poenam oculos eruit. Fusius haec fabula narratur a Sophocle et Seneca in Oedipo.

11. Ὃς) Fortasse rectius ὡς, *sicut. Sylb.*

12. Θρακὸς) Thracis autem nomine Orpheusne significetur, an alius quispiam, mihi certe non constat. *Sylb.*

13. Συνδεδεμένους τῆς etc.) Forsan συνδεδεμένης τῆς κινήσεως. *Sylb.*

14. Οὐκ ἀγαθῷ. Απ.) In edit. Rom. est haec inter-

Ἀπεχθήσονται τούτων ἕνεκεν, ἄλλα καὶ ἄλλα φρονοῦντες, [15] οὐδὲν τελειοῦσιν, ἀλλὰ πάντα ἀναστρέφουσι. Τούτων οἱ ὀφθαλμοὶ οἴδασιν εἶναι κατήγοροι τῶν κρυφίων. Τὰ γὰρ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς σημεῖα, [16] εἴδωλά ἐστι τῶν ἐν τῇ καρδίᾳ παθημάτων. Ὅσοι [17] πεπηγότας καὶ ἐξεστηκότας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσιν, ἀτόπους σημαίνουσιν ἄνδρας. Οἱ μὲν [18] ὑγρότεροι τῶν τοιούτων ὀφθαλμῶν, δει-λοὺς

gata: Quarum cauſa infenſi ſunt, alia atque alia cogitantes nihil perficiunt, ſed omnia peruertunt. Oculi his accuſatores reconditarum in animo rerum eſſe videntur. Signa ſiquidem in oculis ſunt imagines animi affectuum. Quicumque autem fixos, intentoſque conſtantes habent oculos, inſolentes viri eſſe ſolent. Qui vero humidioribus ſunt oculis,

punctio: οὐκ ἀγαθῇ, ἀπεχθήσονται.

15. Οὐδὲν τελειοῦσιν) Aut coniunctio aliqua deeſt, aut diuiſe legendum, οὐ δὲ τελειοῦσιν, et pro οἴδασιν in ſqq. aptius fortaſſis εἰώθασιν εἶναι. *Sylb.*

16. Εἴδωλα ἐστὶ) Cf. Clem. Alex. Paedag. III. 11. qui ex Matth. dicit: Λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὀφθαλμὸς φησὶν ἡ γραφή, δι' οὗ καταφαίνεται τὰ ἔνδον, φωτὶ τῷ φαινομένῳ καταυγαζόμενα et Plin. H. N. XI. 37. *Neque vlla ex parte maiora animi indicia cunctis animalibus, ſed homini maxime, id eſt, moderationis, clementiae, etc.* breui poſt: *Profecto in oculis animus inhabitat. Ardent, intenduntur, humectant, conniuent. Hinc illae miſericordiae lacrimae. Hos quum oſculamur, animum ipſum videmur attingere.*

17. Πεπηγότες) Certe conuenientius leges πεπηγότες καὶ ἐστηκότες ὀφθαλμοὶ ἀτόπους σημ. ἄνδρας, vt apud Adam. I. Κεφ. γ'. πεπηγότες ὀφθαλμοὶ πάντες ἄτοποι. *Sylb.* Tales oculi feroces ſunt, et de iis

λοὺς σημαίνουσιν ἄνδρας· οἱ δὲ ξηρότεροι, πλήρεις ταραχῶν· οἱ δὲ [19] ὠχρότεροι, [20] μανικοὺς ἄνδρας. Ὅσοι δὲ τὰς [21] ὀφρῦς ἐγείρουσι, καὶ τὸ πνεῦμα ἀνασπῶσι, δύσβουλοι ἄνδρες, ὠμόφρονες, κακονόητοι, [22] παλίγκοτοι. Ὀφθαλμοὶ ἑστηκότες [23] ὑπέρυθροι μεγάλοι, γαστρίμαργον, καὶ λάγνον τὸν ἄνδρα μαρτυροῦσιν. Ἐὰν [24] (δὲ) τῶν τοιού-

τῶν

timidi cenſentur. Qui contra ſiccioribus, conſternationum pleni ſunt. Pallidiores autem oculi inſanos deſignant. Quibuſcumque ſupercilia ſunt elata, et quae magna ſpirant, et mala conſilia ſuggerunt, crudeles; maleuoli et iracundi ſunt. Oculi fixi, ſubrubri et magni, guloſum et laſciuum virum denotant. Si autem eiuſmodi ocu-

dicitur στάσις τῶν ὀμμάτων, *fixitas et immobilitas oculi.*

18. Ὑγρότεροι) *Humidiores*, videlicet eam ob cauſam timiditatem notant, quia animum et affectus reddunt molles, ac effeminatos.

19. Ὠχρότεροι) Vide Hippocr. de priſca medic. S. I. p. 13. qui ὀφθαλμοὺς ὠχροτέρους iis tribuit, qui ex inedia impotentes fiunt, tremore et animi defectione corripiuntur ac tenebricoſa vertigine, et iraſcuntur vehementer et moerent. Fit hic color ex malignitate atrae bilis et ſanguinis copia.

20. Μανικοὺς) Μανικοὶ hoc loco iidem ſunt ac μελαγχολικοὶ, de quibus Hippocr. Aphor. S. VI. aphor. 21.

21. Ὀφρῦς ἐγείρουσι) Altum ſupercilium proprie arrogantibus tribuitur hominibus, quippe qui, vt ſatiſfaciant propenſionibus, omnia tentant.

22. Παλίγκοτοι) Edit. Rom. παλίσκοτοι, vitioſe.

23. Ὑπέρυθροι) Hos oculos ſupra Ariſt. p. 146. πυρώδεις vocat, v. not. 167.

24. (δὲ) Incluſa δὲ, addita, ex Adamantio I. Κεφ. γ'. ἐὰν δὲ καὶ τῶν τοιούτων κ. τ. λ. *Sylb.*

των ὀφθαλμῶν [25] κάτω ὁρῶνται, σημεῖον ὅτι ἡ ἀναίδεια τὸν ἄνδρα ἔχει, ἄδικόν τε ὄντα, καὶ πλεῖστον ἀμήχανον. [26] Ὀφθαλμοὶ μικροὶ ἑστῶτες, φιλοχρήματον, καὶ πᾶν κέρδος ἐπινοοῦντα ἄνδρα σημαίνουσιν. Εἰ δὲ καὶ τὸ πᾶν σῶμα ἅμα τοῖς σημείοις τούτοις [27] πρόσεστι, ὀργίλον ἄνδρα, καὶ βίαιον δηλοῖ. Εἰ δὲ καὶ τὸ μέτωπον ἅμα ταῖς [28] ὀφρύσι σπᾶ εἰς τὰ μέσον, κερδαλεώτατον ἄνδρα σημαίνει. [29] Γλαυκοὺς ὀφθαλμοὺς πεπηγότας ἀλαμπεῖς ἔχοντι, μηδὲ

li deorſum ſpectant, ſignum praebent, eiusmodi virum eſſe inuerecundum, iniuſtum, et in malis prorſus ſingularem. Parui oculi et fixi, auarum et omne lucrum appetentem hominem indicant. Si vero totum ſimul corpus cum his conuenit ſignis, iracundum et violentum indicat virum. Si vero vna cum ſuperciliis frons attollitur in medium, lucri cupidiſſimum ſignificat virum. Caeſios vero oculos, defixos, et non ſplendentes qui habet,

N 5

25. Κάτω ὁρῶνται) Apud eumdem Adamant. l. l. mox eſt, τὰ κάτω ἀποσχίζονται. *Sylb.*

26. Ὀφθαλμοὶ μικροὶ) Paruis oculis Ariſtot. p. 128. puſillanimum tribuit, qui et auaris proprius eſt.

27. Πρόσεστι) Pro πρόσεστι Adam. l. l. habet καθέλκεται. *Sylb.*

28. Ὄφρυσι) De ſuperciliorum differentia et indiciis confer, ſi placet, Ariſt. in hiſt. anim. L. I. c. 9.

29. Γλαυκοὺς) *Caeſios.* Caeſeitatem recte definit Ariſtot. de gen. anim. L. V. c. 1. ἀσθένεια δ' ἐστὶν ἡ γλαυκότης. Infirmitas autem aſtutos inſidioſoſque reddit homines. Accedit hoc loco defixio oculorum et ſplendoris abſentia, quae maleuolum notant hominem. Sed βλέμμα γλαυκὸν etiam

μηδέ ποτε [30] φιλίαν συνάψῃς, [31] μηδὲ γείτονα ἔχῃς. Δολερὸς γὰρ οὗτος, καὶ εἰς τὰ δεινὰ ἀγρυπνῶν, καὶ ἐπὶ συμφοραῖς ἑτέρων. Φεῦγε ἐκ τοῦ τοιούτου, μηδὲ ἐν ὁδῷ πορευθῇς μετ᾽ αὐτοῦ. [32] Ὀφθαλμοὶ κινούμενοι, ὡς ταραχώδεις ὑπάρχοντες, ὑπονοητὴν καὶ ἄπιστον ἄνδρα δηλοῦσιν. Οἱ δὲ μεγάλοι τῶν ὀφθαλμῶν, κινοῦντες τὰ βλέφαρα ἐπὶ πλεῖστον, [33] ἀνί-

cum eo neque amicitiam pangas, neque in vicinia cum eo sis; fraudulentus enim est, et mala quaeuis meditatur, et aliorum infortunium. Fuge illum, et ne cum eo quidem aliquod fac iter. Mobiles oculi, et turbulenti quasi existentes, suspiciosum et infidum manifestant virum. Magni autem oculi, quorum palpebrae mouentur admodum, infir-

pulcritudinis et iuuenilis aetatis nota est, et tribuitur Mineruae saepissime apud Homerum, vbi γλαυκῶπις dicitur, sic in Hymno in Min. v. 1. Παλλάδ᾽ Ἀθηναίην κυδρὴν θεὸν ἄρχομ᾽ ἀείδειν Γλαυκῶπιν, πολύμητιν, *Palladem Atticam inclytam incipio canere Caesiam, multi consilii*, et Il. ε΄. v. 565. Ὣς φάτο, γήθησεν δὲ θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη. *Sic dixit, laetata est vero dea caesia Minerua*, et innumeris aliis in locis, vide et Ciceronem de nat. deor. L. I. c. 30. Ergo in loco nostro differentia in reliquis, quae cum caeseitate iunguntur, collocanda est.

30. Φιλίαν) Cautione enim opus est, *et vtendum quasi equis tentatis, amicitiis, aliqua parte periclitatis moribus amicorum. V.* Cicero in Laelio, c. 17.

31. Μηδὲ) Romana editio legit μὴ δὲ diuisim et in sequentt. μὴ δὲ ἐν ὁδῷ. Cetera interpungit γείτονα ἔχῃς, δολερὸς κ. τ. λ.

32. Ὀφθαλμοὶ κινούμενοι) Tarde se mouentes oculi habent notam boni intellectus ex Arist. p. 157. hoc loco autem mutationem infert significatus τὸ ταραχῶδες.

[33] ἀνίσχυρον σημαίνουσιν ἄνδρα περὶ τὴν ψυχικὴν ἰσχύν. Οἱ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ταχὺ κινοῦντες, τὰ [34] βλέφαρα δὲ οὐχ ὁμοίως, θαῤῥαλέοι, καὶ τολμητίαι οἱ τοιοῦτοι ὑπάρχουσιν ἄνδρες. Ἡ δὲ τόλμη αὐτῶν ἐν δεινοῖς. Οἱ δὲ [35] βραδυκίνητοι ὀφθαλμοὶ, νωθροὺς καὶ βραδεῖς δηλοῦσι τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἀργοὺς, καὶ δυσαισθήτους. Ὀφθαλμοὶ πάντα θεωροῦντες [36] ἀχλυώδη, ματαίου ἀνδρὸς καὶ ἀκο-

mum virum quoad animi robur indicant. Quicumque autem oculos celeriter mobiles habent, at palpebras non similiter mobiles, eiusmodi homines sunt animosi et audaces: potissimum in rebus grauibus conspicua fit eorum audacia. Qui contra oculos tarde mobiles habent, stupidi tardique sunt homines, item rudes, et sensu hebetes. Oculi omnia videntes quasi nebulis obducta, vanum et li-

33. Ἀνίσχυρον) Mallem, qui corporis non valet viribus, vi oppositi, nam qui animo vigent, corporis robore vt plurimum destituuntur.

34. Τὰ βλέφαρα δὲ οὐχ) Mallem vertere, *palpebras rigentes*, hae enim sunt audaciae indices, calorem enim demonstrant.

35. Βραδυκίνητοι) *Tarde mobiles*, humorum tardum motum declarant aeque ac spissitudinem, quae stupiditatem ac ruditatem producunt.

36. Ἀχλυώδη) Ἀχλὺς proprie est oculi morbus, quem Autor Εἰσαγ. T. IV. p. 9. sic definit: ἀχλύς ἐστι περὶ ὅλον τὸ μέλαν ἀπὸ ἑλκώσεως ἐπιπολαίου οὐλὴ λεπτοτάτη ἀέρι ἀχλυώδει παραπλησία, et Aetius L. VII. c. 25. ἀχλὺς ἐπιπόλαιος ἐστιν ἕλκωσις ἐπὶ τοῦ μέλανος γιγνομένη, παραπλησία ἀχλυώδει ἀέρι τῷ χρώματι κυανῷ, πολὺν τόπον ἐπέχουσα τοῦ μέλανος, ὅταν δὲ ἐπὶ τῆς κόρης γένηται, οὐ ῥαδίως ὁρῶσιν. Ἀχλὺς *est superficiaria vlceratio in oculi nigro orta, aeri caliginoso affinis, colore coeruleo, magnam nigri partem occu-*

ἀκολάστου κατηγοροῦσιν. Ὀφθαλμοὶ [37] μεγάλοι, σημαίνουσιν ἀποπληξίαν τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ματαιότητα, γαστριμαργίαν τε, καὶ οἰνοφλυγίαν, καὶ λαγνείαν· καὶ μάλιστα εἰ τρέμουσιν οἱ ὀφθαλμοί. Ὀφθαλμοὶ μικροὶ [38] ὑπότρομοι γλαυκοὶ, ἀναιδεῖς, ἀπίστους καὶ ἀδίκους ἄνδρας σημαίνουσιν, εἰς τὰ ἀλλότρια κακὰ φρονοῦντας, καὶ ἀπὸ συμφορᾶς ζῶντας. Ὀφθαλμοὶ μικροὶ, [39] χαροποὶ, μέλανες, τὰ αὐτὰ σημαίνουσι· παρ' ὅσον οἱ μὲν χαροποὶ, ἐμπληκτό-

bidinoſum denotant virum. Magni oculi ſignificant apoplexiam viri, et vanitatem, helluationem et vinoſitatem, aeque ac ſalacitatem, et praecipue ſi oculi tremunt. Puſilli oculi, et tremori quaſi ſuccuſſi, glauci, indicant impudentes, infidos ac iniuſtos viros, qui meditantur quomodo malis alios afficiant, et qui de damnis aliorum vitam ſuſtentant ſuam. Puſilli oculi, charopi, nigri, idem praebent ſignum; niſi quod charopi

pans, Quum vero in pupilla exſtiterint, non facile vident. Hoc loco eſt eiuſmodi oculi conditio morboſae analoga, ex nerui optici infirmitate proficiſcens.

37. Μεγάλοι) Non ex natura magni, ſed ex intumeſcentia oculorum, quae fit ex humoribus ad oculos defluentibus, v. Hippocr. de gland. S. III. p. 55. ἄλλος ῥόος ἐπ' ὀφθαλμοὺς, καὶ οἰδέουσιν αἱ ὄψιες, *Fluxio alia in oculos, in qua oculi intumeſcunt:* Vnde apoplexia, reliqua autem indicia ex nimia agitatione et motu humorum ad ſuperiores partes ſunt deducenda.

38. Ὑπότρομοι) *Tremore ac terrore ſuccuſſi* oculi, non ſunt ſignum naturale, ſed aliunde aſſumtum.

39. Χαροποὶ) Aliter de charopis ſtatuit Ariſt. ſupra p. 145.

ἐμπληκτότερον ἄνδρα· οἱ δὲ μέλανες δυσοργητότερον, καὶ ἀναίσχυντον 40 (ἐκ τοῦ ἀθέου σημείου.) Ὀφθαλμοὶ κλυζόμενοι 41 κυμαίνοντες ἑαυτοὺς, 42 ἐπαφρόδιτον, καὶ ἐμπαθῆ ἄνδρα δηλοῦσιν, οὔτε δὲ ἄδικον, οὔτε κακοῦργον, οὔτε ἄμουσον, οὔτε φημὶ φαῦλον, τὸ τοιοῦτο σημεῖον. Ὀφθαλμοὶ 43 μικροὶ μικρὰς τὰς κόρας ἔχοντες, ἀνελεύθερον, καὶ φιλοχρήματον, καὶ πανοῦργον ἄνδρα σημαίνουσιν. Ὀφθαλμοὶ γλαυκοὶ ξηρότεροι, ἄνομα ἤθη τοῦ ἄνδρος κατηγοροῦσι. Χολῆ γάρ ἐστιν ὁ τοιοῦτος 44 βεβαμμένος. 45 Κυάνεοι ὀφθαλμοὶ, ἐπειδὰν ὑγρότεροι

ſtupidiorem hominem deſignant: nigri vero iracundiorem et impudentem (videlicet ex impio ſigno.) Oculi humidi fluctuantes, venuſtum, et commotum virum indicant, neque tamen iniuſtum, neque maleficum, neque rude, neque prauum hoc appello ſignum. Parui oculi pupillis praediti paruis, monſtrant virum illiberalem, auarum et maleficum. Glauci oculi ſiccioreſque: improbos mores viri arguunt. Eiuſmodi enim felle tinctus eſt. Oculi coerulei, quoniam hu-

40. (Ἐκ τοῦ ἀθ.) Incluſa haec verba Adamantius non agnoſcit: nec, etiamſi σημαίνουσι legas, τοῦ ἀθέου mentio magnopere huc videtur congruere. *Sylb.* Haec verba edit. Rom. agnoſcit.

41. Κυμαίνοντες) Adam. I. Κεφ. γ'. κυμαίνοντες ἐν αὐτοῖς. *Sylb.*

42. Ἐπαφρόδιτον) Hic locus procul dubio laborat, ex Adam. forte corrigendus, qui habet l. l. εἰς ἀφροδίσια καὶ εὐπάθειαν ἐπτόηνται. Itaque reponendum arbitror, ἀφροδισιαστικὸν καὶ εὐπαθῆ ἄνδρα, leui mutatione.

43. Μικροὶ) Parui oculi puſillanimo tribuuntur ab Ariſtot. p. 55. et ex illis illiberalitas et auaritia et maleficentia rite deducitur.

44. Βεβαμμένος) Rom. edit.

τέροι καὶ κρείττονές εἰσι τῶν ἄλλων κοινῶν ὀφθαλμῶν, [46] δολερὸν ἄνδρα κατηγοροῦσιν. Ὅσοι δὲ ὀφθαλμοὶ κυάνεοι, ὑγροὶ ὄντες, [47] εὐςαθεῖς εἰσὶ καὶ μεγάλοι, ἄριςα ἤθη τοῦ ἄνδρος δηλοῦσι, θυμώδεις δὲ καὶ οὗτοί εἰσιν. Ὅσοι δὲ ἀσθενῶς τὰ κύκλα ἔχοντες τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ εἰσὶν [48] ὑπολευκότεροι, ἀδύνατοι οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες, καὶ δειλοὶ ὑπάρχουσιν.

midiores et meliores ſunt, aliis oculis vulgaribus, fraudulentum arguunt virum Quibus vero oculi coerulei, humidi ſunt, ſimulque ſtabiles et magni, optimorum morum indicia praebent, tales enim viri animoſi ſunt. Quibus porro orbes oculorum ſunt infirmi et ſubalbidiores, tales eſſe cenſentur impotentes

habet βεβλαμμένος, minus recte.

45. Κυανέοι) *Coerulei coloris*, qualis ſaphiri gemmae, glaucus videlicet color ſed admodum ſaturus, praeſtantiam et ipſe naturae ſignificat, et in mediocritate obſcuritatis et claritatis conſiſtit. Ipſi Porta probae indolis tribuit notam ex hoc ipſo loco.

46. Δολερὸν) Δολεροῦ mentio nulla eſt apud Adam I. Κεφ. ι. et male profecto ea vox quadrat ad praeced. κρείττονες. *Sylb.* Mallem ἀδόνητον *conſtantem, inconcuſſum virum, qui numquam diſſimulat, qui neque ſimulatione, neque prauitate ſe a cultu probitatis virtutiſque abduci patitur;* vel etiam, ἐλεύθερον καὶ ἐλεήμονα. Nam humiditas oculorum de beneficis liberalibuſque etiam dicitur.

47. Εὐςαθεῖς) Ad duo reſpicitur hac voce, primum ad bonam conſtitutionem, quae et εὐεξία nuncupatur, et deinde ad rectam proportionem collocationemque, firmitatem ipſis conciliantem, huic in ſequentibus opponitur τὸ ἀσθενές.

48. Ὑπολευκότεροι) *Subalbidiores*, Ariſtot. ſimpliciter λευκοὺς vocat p. 145.

σιν. Ὀφθαλμοὶ [49] ἀσθενεῖς, γίνονται μὲν ἐν τοῖς χαροποῖς μᾶλλον, ἢ ἐν τοῖς γλαυκοῖς. Τέως δὲ περὶ τῶν γλαυκῶν ἀσθενῶν ὁ λόγος. [50] Ψηφίδες οὖν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, [51] κυάνεαι δὲ παρὰ ταῖς κόραις, (ὅμοιοι) κατὰ μέγεθος κέγχρου, ἕτεραι δὲ [52] ξανθαὶ, ἴσαι ταῖς ἄλλαις. Τούτων ἐν [53] στίχῳ [illegible] οὐσῶν

et timidi. Infirmitate autem laborant oculi magis penes charopos, aut etiam in glaucis. Sed hucuſque de infirmitate et glaucedine oculorum. Orbes vero in oculis coerulei quidem circa pupillas, et ſimiles quoad magnitudinem milio, reliqui vero rufae, ſimileſque aliis qui circum circa ſunt, et

49. Ἀσθενεῖς etc.) Glaucos oculos aſſerit aeque ac charopos laborare infirmitate, quia ille color fit a carentia coctionis, et caloris imbecillitate, et a materiae humidae, quae ineſt, ratione, vnde et Hippocr. Epid. L. II. S. V. p. 122. tradit ὑδρωπιώδεες χαροποὶ, φαλακροὶ ἔωσιν, *Aqua inter cutem laborantes, caeſios habent oculos, et defluuium capillorum patiuntur*: qui quidem morbi infirmitatem naturalem pro cauſa agnoſcunt. Ceterum An. Foeſius χαροπὸν idem eſſe ac Latinis *rauum*, id eſt, colorem obtuſum nigrum et fuluo mixtum, mediumque inter flauum et caeſium, copioſius in nota ad hunc locum probat.

50. Ψηφίδες) *Circuli*, ſiue *globuli*, quibus Iris variatur. Sunt enim in aliquibus grana quaedam, velut grana milii diuerſi coloris ab iride, κεγχροὶ etiam dicti. Talia grana his ſanguinea, aliis coerulea, aliis aliorum colorum ſunt. Quibuſdam grana non ſunt, ſed plures circuli ψηφίδες et κεγχροὶ etiam appellati, interdum enim iris ab albo ſeiungitur circulo diuerſi coloris, tum ab iride, tum ab albo, et pupilla alio rurſus circulo diſiungitur ab omnibus alterius coloris.

51. Κυάνεαι) Adam. κυάνεαί εἰσι παρὰ ταῖς κ. Seq. ὅμοιοι non agnoſcit Adam. *Sylb.* At in R. eſt ὅμοιοι.

52. Ξανθαὶ) In exemplari

φύσων ἐν παραλλήλῳ, ὡς ὅρμος περιακολουθεῖ τὴν κόρην, Οἱ τοιοῦτοι ὀφθαλμοὶ, δολερὰ ἤθη καὶ ἐπίκλοπα τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσιν. Εἰ δὲ ἀσθενεῖς καὶ μικροί εἰσιν οἱ ὀφθαλμοὶ, κερδαλεώτερον, καὶ [54] δουλοπρεπῆ, φιλοχρήματόν τε, καὶ πλέον διανοούμενον, ἕτερα λέγοντα καὶ ἄλλα ποιοῦντα κρυφῇ. Καὶ ἐν τούτοις χαίρει κἂν μηδὲν [55] εἴη αὐτῷ τὸ διάφορον. Καὶ ἁπλῶς ὅσα κακὰ, πάντα [56] ἐπικερδῆ ποιεῖν ὀρέγεται, ἔν τε τῷ κρυπτῷ, ἔν τε τῷ φανερῷ· πλὴν πάλιν, ὅσον ὑπὸ δειλίας κωλύεται.

e regione collocati, et quasi cingulum pupillam circumambientes, eiusmodi oculi, inquam, mores fraudulentos et vafros denotant. Si autem oculi sunt debiles et parui, quaestuosiorem, atque illiberaliter auarum, et valde astutum, alia dicentem, aliaque facientem latere sub his virum docent. In his laetatur potissimum, neque in vlla vspiam re differentiam facit, sed in vniuersum omnia mala, quae lucrum afferunt, appetit, et in occulto aeque ac aperto, exceptis tantum iis, quae ex timore patrare non debet.

est ξανθαὶ οὖσαι, parum congruenter. *Sylb.*

53. Στίχῳ) Στίχος est hoc loco, *rotunda superficies.*

54. Δουλοπρεπῆ, φιλοχρ.) Edit. Rom. habet δουλοπρεπῆ, χρημάτον. Seq. πλέον διανοούμενον, mallem reddere, *admodum astutias cogitans, malis studens artibus.*

55. Εἴη) Pro εἴη rectius subiunctiue legemus ᾖ: et mox ἐπὶ κέρδει vt Adam. I. Κεφ. ε. καὶ τὰ πάντα ἐπὶ κέρδει ποιεῖν ὀρέγονται. *Sylb.*

56. Ἐπικερδῆ π.) Haec illustrant bene, quae Sallust. in Catil. c. 10. dicit: *Auaritia fidem, probitatem, ceterasque artes bonas subuertit; pro his superbiam, crudelitatem, Deos negligere, omnia venalia habere edocuit.*

λύεται. Ἀσθενὴς γάρ ἐστι κατὰ τοὺς λαγοὺς ὁ τοιοῦτος ἀνήρ· ἐπεὶ καὶ τὸ εἶδος τῶν ὀφθαλμῶν ὅμοιόν ἐστιν. Ὀρθὴ [57] στάσις ὀφθαλμῶν, ἄριστον ἄνδρα δηλοῖ. Ὀφθαλμοὶ [58] ἄνω ἐσταλμένοι ματαιοσύνης καὶ ἀποπληξίας σημεῖον, ἢ [59] νόσου τῆς ἱερᾶς καλουμένης, γαστριμαργίας τε, καὶ λαγνείας, καὶ

Talis ſiquidem vir infirmitate ſicut lepus laborat, quia ratione oculorum huic ſimilis eſt. Recte conſtituti oculi optimum notant virum. Oculi ſurſum ſtantes, fatuitatis, apoplexiae, et morbi ſic dicti ſacri ſignum praebent, ſimulac guloſitatis et libidinis, ebrietatiſque. Si

57. Στάσις) Non ex medicorum ſententia h. l. haec vox accipienda eſt, qui *fixitatem immobilitatemque* deſignant cum alternis oculi contorſionibus, in epilepticis familiaribus.

58. ἄνω ἐσταλμενοι) Hippocr. de morbo ſacro haec explicat S. III. p. 88. τὰ ὄμματα διαστρέφονται, *oculi pervertuntur.*

59. Νόσου τῆς ἱερᾶς) Edit. Rom. habet, νόσους τῆς ἱερᾶς, vitioſe: nominis vero rationem reddit Hippocr. de morbo ſacro, S. III. p. 84. φύσιν δὲ αὐτῇ καὶ πρόφασιν οἱ ἄνθρωποι ἐνόμισαν θεῖον εἶναι, ὑπὸ ἀπειρίης καὶ θαυμασιότητος, ὅτι οὐδὲν ἔοικεν ἑτέρῃσι νούσοισι. Καὶ κατὰ μὲν τὴν ἀπορίην αὐτοῖσι τοῦ μὴ γινώσκειν, τὸ θεῖον αὐτῇ διασώζεται. Κατὰ δὲ τὴν εὐπορίην τοῦ τρόπου τῆς ἰήσεως, ἰῶνται. Ἀπολύονται γὰρ ἢ καθαρμοῖσιν, ἢ ἐπαοιδῇσιν. Εἰ δὲ διὰ τὸ θαυμάσιον, θεῖον νομεῖται, πολλὰ τὰ ἱερὰ νουσήματα ἔσται, καὶ οὐχὶ ἕν. *Homines vero ex imperitia et admiratione ei naturam quamdam et cauſam diuinam ineſſe cenſuerunt, quod nulla in re reliquorum morborum ſimilis eſſet. Et per conſilii inopiam quod morbum non cognoſcunt, illi diuinitatem aſſerunt, per facile parabilem vero curationis modum ei medentur, quum expiationibus ab eo liberentur. Quod ſi ideo diuinus eſſe cenſeatur, quod admirabilitatem quamdum habeat, multi morbi futuri ſacri ſunt, et non vnus.*

καὶ οἰνοφλυγίας. Εἰ δὲ καὶ σὺν τούτοις τοῖς σημείοις τρόμος ἐνῇ, οὐ μακράν ἐστιν ἐπιληψίας. Εἰ δὲ [60] ὠχροί εἰσιν, ὠμὸν καὶ ἀπάνθρωπον τὸ φρόνημα σημαίνουσι, καὶ [61] δειλόφθονον, καὶ μιαιφόνον. Εἰ [62] ὑπέρυθροι δὲ πέλονται καὶ μεγάλοι, ἄνδρα φιλοπότην, καὶ φιλόκωμον σημαίνουσι, φιλογύναιον, φιλόκυνον, ἄσχημα φθεγγόμενον, [63] κρατὺν, καὶ μάταιον. Ὀφθαλμοὶ κάτω ἐστραμμένοι,

ἢ

autem cum his ſignis coniunctus eſt tremor, non longe abeſt epilepſia. Si vero ſunt pallidi, ſaeui et inhumani animi indicium eſt, et occulte inuidi, ſeque caede contaminantis. Si autem ſupra modum rubri et in ſubfuſcum vergunt, magnique ſunt, notant bibaculum, amicum commiſſationum, amatorem ſexus ſequioris, canum amicum, turpiloquum vehementer et vaniloquum. Oculi verſus in-

60. Ὠχροὶ) *Pallidi*, color ille videlicet arguit inaequalem humorum temperiem, et idcirco affectuum peſſimorum praebet indicium. Ariſtot. ὠχρόμματοι dicuntur p. 146.

61. Δειλόφθονον) Rectius fortaſſe φιλόφονον. *Sylb.*

62. Ὑπέρυθροι) *Supra modum rubri.* Ariſtot. dicit ἐπιφοινίσσουσιν, et iracundiae ſignum eſſe prodit p. 143. ſq. ſed quae huc ſpectant, πυρώδεις appellat p. 146. vide ibi not. 167.

63. Κρατὺν) Verius κράκτην; ſeu κεκράκτην. *Sylb.* Haec emendatio optime huc quadrat, et notat *in loquendo vehementiam*, quum damnat Clem. Alex. Paedag. L. II. c. 7. τό τε γὰρ φθέγμα γεγωνὸς τῆς προφορᾶς, μανιωδέστατον. — Τὸ δὲ αὐθαδείας τεκμήριον. *Elatus enim clamor elatae pronunciationis res eſt inſaniſſima, — et arrogantiae indicium.* Et Quinct. XI. 3. vocem hanc dicit *nonnumquam ebriorum aut comeſſantium licentiae ſimilem*, quae iis propria eſt.

ἢ 64 δεομένοι, τὰ αὐτὰ τοῖς ἄνω ἐστραμμένοις δηλοῦσι, περισσότερον δὲ, ὅτι θυμὸν ἄγριον σημαίνουσι, καὶ ὀργὴν μὴ 65 μαλασσομένην· ἐὰν δὲ ὁ μὲν εἷς ὀφθαλμὸς ἄνω χωρῇ, ὁ δὲ ἕτερος κάτω, καὶ ἔτι 66 τρόμος ἐν αὐτοῖς ἐνῇ, καὶ αἱ ὀφρύες 67 συμμύονται, καὶ τὸ μέσον πλέον τραχὺ, καὶ πυκνὸν ἀναφαῖνον αὐτοὺς, οὗτος ὁ ἀνὴρ εἰς τέλος ἤλασεν ἐπι-

feriora conuerſi, ſiue occidui, ea ipſa notant quae ſurſum ſtantes, magis vero propterea, quia animum inurbanum, et iram non mitigandam denotant. Si autem oculorum alter ſurſum tollitur, alter vero deorſum ſpectat, et in ipſis trepidatio eſt, et ſupercilia conniuent, et medium valde confragoſum et denſum conſpicitur in illis, eiuſmodi vir tan-

64. Δεομένοι) Adam. I. Κεφ. ἑ. δυόμενοι. *Sylb.*

65. Μαλασσομένην) Hoc vocabulum ſatis apte de mitigatione irae dictum, nam eſt vox medica, quae adhibetur de tumoribus emolliendis, ſi indurauerint, per remedia malactica. Irae autem a Sen. L. I. c. 1. de ira, *intumeſcentia*, tribuitur: *foeda*, inquit, *viſu et horrenda facies deprauantium ſe et intumeſcentium.* Et Virg. Aen. VI. v. 467. ſqq. *Talibus Aeneas ardentem, et torua tuentem Lenibat dictis.*

66. Τρόμος) *Trepidatio et tremor oculorum* fit, quia cerebrum et nerui afficiuntur in epilepſia, et ſicuti de cerebro dicit Hippocr. de morbo ſacro III. p. 93. τὸν ἐγκέφαλον εἶναι τὸν ἑρμηνεύοντα τὴν ξύνεσιν, *Cerebrum intelligentiae indicem et nuncium eſſe*, ſic quoque motus praeternaturales a neruis in oculis exiſtentes praedicunt epilepſiam.

67. Συμμύονται) Congruentius συμμύωνται: quamquam infra ſimilis eſt diuerſitas modi, pag. 223. l. 7. μαρμαρύσσωσιν οἱ ὀφθαλμοὶ. *Sylb.*

ἐπιληψίας. Ὀφθαλμοὶ [68] περιτετραμμένοι, εἰ μὲν εἰς τὰ δεξιὰ χωροῦσι, μωρὸν σημαίνουσιν, εἰ δὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ, λάγνον. Εἰ δὲ [69] περίβλεποι ὄντες εἰς τὸ ἐντὸς ὡς ἐπὶ τὴν ῥῖνα, ἐπιχαρῆ, καὶ ἀφροδισιαστὴν, καὶ [70] φιλητὸν ἄνδρα, καὶ ἐρωτικὸν σημαίνουσιν. Εἰ δὲ [71] ξηρότεροί εἰσιν, καὶ ἀνεωγμένοι, μὴ ἐνυπάρχοντος τρόμου, νόσον σημαίνει, οὐχὶ δὲ εἰς ἀφροδίτην κεχαρισμένον, οὐδὲ χάρισιν, ἢ ἔρω-

τι.

dem conuulſiones epilepticas patitur. Oculi huc et illuc volubiles, ſi verſus dextram directi ſunt partem, fatuum, ſi vero verſus ſiniſtram, libidinoſum ſignificant virum. Si vero ad interiores partes, veluti ad naſum directi ſunt, laetum, venereum, baſiatorem, et amatorem denotant. Si vero ſicciores ſunt, et aperti, neque trepidatio ipſis ineſt, morbum deſignant, non autem in Venerem inclinantem,

68. Περιτετραμμένοι) Rectius παρατετραμμένοι. *Sylb.* Eſt is *obliquus* aſpectus, qui quoque *limus* dicitur, quia limis fit oculis, ex cupiditate naſcitur, quum vel pudore impeditur, vel pudorem praetendit. Hoc aſpectu femellae vt plurimum vtuntur, vt amatores irretiant.

69. Περίβλεποι) Rectius παραβλῶπες, vt Adamant. I. Κεφ. ϛ΄. *Sylb.* Quo nomine *Strabones*, et ex naturae vitio, et ex affectus deſiderio appellantur. V. Alex. ab Alex. L. I. c. 9. *Strabones, Paeti et Caeci*, ex *oculorum vitio cognomenta inuenere, tametſi paetos habere oculos laudi plerumque datum ſit: ſunt enim ad laſciuiam proniores.*

70. Φιλητὸν) Rectius φιλητὴν, aut φιλητικόν. *Sylb.*

71. Ξηρότεροι) Sicciores oculos et apertos morborum eſſe indicia Hipp. ait in coac. praen. S. II. p. 109. ὑποβλέποντες ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν, *ſuſpicientes in ſomnis*, ſeu *ſemiapertis dormientes oculis*, et κακὸν δὲ καὶ ἐξαιρόμενον (ὄμμα) οἷον ἄχνη, *malum eſt oculus exſiccatus, veluti ſpuma, aut flos aquae.*

τι. Ἐντροπὴ γὰρ αὐτοὺς προσείληφε καὶ δίκη. Εἰ δὲ τρόμος ἔνεστι σὺν [72] δάκρυσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, πάντολμον ἄνδρα σημαίνουσιν. Οἱ χαροποὶ ὀφθαλμοὶ ἀπὸ τῶν μελάνων χωρίζονται, πολλὰ γὰρ αὐτῶν τὰ εἴδη. Καὶ οἱ μὲν [73] μέλανες ὀφθαλμοὶ, ἄνανδρα ἤθη, καὶ δειλίαν, καὶ ἀπιστίαν δηλοῦσιν· οἱ δὲ [74] χαροποὶ, τοιοῦτοί εἰσι τῷ εἴδει. Ἡ μὲν γὰρ χρόα ἐπιπρεπὴς αὐτοῖς τῷ εἴδει μέλαινα. Καὶ ἐὰν ὦσι κέγχροι ἐν τοῖς μέλασι πυῤῥαὶ, ἢ λευκαὶ, ἢ ἐπιλευκότεραι, ἄλλαι δὲ χρυσοειδεῖς, καὶ ἄλλαι τῶν ὠχρῶν μεμιγμέναι τῷ πυῤῥῷ, ἢ τοῦ μέλανος τούτοις. Εἰσὶ δὲ καὶ [75] αἱματώδεις [76] κέγχροι, καὶ

neque gratiosum, neque amantem. In conuersione enim ipsorum et iustum quid deprehenditur. Si autem trepidatio adesse inuenitur cum lacrymis, audax admodum vir denotatur. Oculi charopi distinguuntur a nigris, quorum multae sunt formae. Siquidem nigri oculi mollem virum, simulque timiditatem ac diffidentiam declarant, et tales sunt charopi quoad formam. Color enim illos decens niger quoad formam est. Et si sunt in nigris grana miliaria rubra, aut alba, aut subalbida, alia vero aurei coloris, et alia cum pallore commixta et rubro, aut in nigro his sunt. Sunt vero etiam grana sanguine refer-

72. Συν δάκρυσι) Cf. Virgil. Aen. L. VI. v. 468. *lacrymasque ciebat.* Proprie lacrymae signa sunt misericordiae, sed etiam vehementioris irae, et audaciae.

73. Μέλανες) Vide supra Arist. p. 144.

74. Χαροποὶ) Vide supra Arist. p. 145.

75. Αἱματώδεις κ.) *Grana sanguine referta*, duplicis

καὶ τοῖς μέλασιν. [77] Ἄλλοι δὲ τῷ μὲν κέγχρῳ εὐφοροῦσιν εἰς τὰ εἴδη τῶν ὀφθαλμῶν· πάντες δὲ τοῦ τροχοῦ τὴν ἔξω μέλαιναν φοροῦντες τὴν ἐπὶ ταύτῃ πυῤῥᾷ. Ἕτεροι δὲ ὑπολευκότερα ἔχουσι τὰ πυῤῥὰ ἐν τοῖς μέλασι, τὰ μὴ πάνυ πυῤῥά· [78] ὅτι ἀπὸ μακρόθεν καὶ τὸ μέλαν ἐπιτρέχει, γενναίων ἀνδρῶν τὰ ἤθη σημαίνει, καὶ συνετῶν, [79] ἀλάλων, [illegible] καὶ

ta, et in nigris Alii contra non referunt formas miliarias oculorum. Omnes ſiquidem in externa orbis circumferentia nigrum colorem referunt, et in illa rubrum. Alii vero habent ſubalbida, et rubra in nigris, non autem valde rubra. Quibuſcumque autem e longinguo quaſi nigrum decenter ineſt, ii ingenuorum, prudentum, taciturnorum et

illa ſunt generis, vel perpetuo adſunt, vel tantum ad tempus, ſi prius ex vitio naturae formantis, ſi poſterius per extrauaſationem quamdam, per reſorptionem abſumenda.

76. Κέγχροι, καὶ etc.) Melius κέγχροι ἐν τοῖς vt paulo poſt, πυῤῥὰ ἐν τοῖς et apud Adamant. l. Κεφ. ζ′ κέχροι ἐν τ. μ. *Sylb.*

77. Ἄλλοι etc.) Haec ex eodem Adamantio ſic legemus rectius: Ἄλλοι δὲ κεγχρωτὰ μὲν οὐ φοροῦσι τὰ εἴδη τῶν ὀφθαλμῶν· παντὸς δὲ τοῦ τρόχου τὴν ἔξω ἴσην μέλαιναν φοροῦντες, τὴν ἐπὶ ταύτῃ πυῤῥάν. *Sylb.*

78. Ὅτι ἀπο μ.) Rectius ſic legendum: ὅσοις ἀπὸ μακρόθεν τὸ μέλαν (μόνον) ἐπιπρέπει. *Sylb.*

79. Ἀλάλων) Mallem reddere, parum loquentium. Hoc enim a prudente et bono exigit Clem. Alex. Paedag. II. c. 7. οὔτε μακρολογητέον, οὔτε πολυλογητέον, οὔτε ἀδολεσχητέον, *nec prolixo vmquam ſermone eſt vtendum, nec multum loquendum, nec nugandum.* Ex Solonis enim ſententia ὁ λόγος εἴδωλον τῶν ἔργων *oratio eſt ſimulacrum operum;* et paulo poſt laudatus Clem. addit, οὐκ ἐκ μόνων τῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ ἐκ λόγων ἄνθρωπος

καὶ μεγάλων ἐν ψυχαῖς. [80]Ὅσοις δὲ τὰ πυῤῥὰ ταῦτα, καὶ μὴ [81]κεγχρωτὰ εἴη, ἀλλὰ τετράγωνα, ὑπολάμπει ὥσπερ πῦρ, καὶ παρὰ τούτοις κέγχροι ὠχραὶ [82]ταῖς πυρώδεσι μεμιγμέναι εἰσὶ, καὶ ἕτεραι γλαυκαὶ, [83]ὡς αἱματώδεις καὶ κυανεαὶ [84]περιθεοῦσι τὰς κόρας, [85](οὗτοι κάκιστοι.) μεγάλοι δὲ ὀφθαλμοὶ, καὶ [86]στίλβοντες κινούμενοι, δεδορκότες, καθάπερ θυμούμενοι βλέπουσιν ἄνθρωποι, καὶ τὰ βλέφαρα αὐτῶν ἀνοίγονται, πάντες οὗτοι ἄχρηστοι ἄνδρες.

magnanimorum prae ſe ferunt imaginem. Quibuſcumque autem tales rubores non ſunt miliaris, ſed quadratae figurae, et ſplendentes ſicut ignis, inſuperque grana milii pallida rubris ſunt intermixta, et alia caeſia, vt ſanguinea et coerulea, circumdant pupillas, hi ſunt peſſimi. Oculi magni, ſplendentes, mobiles, et aſpectum habentes hominum iracundorum, apertis ſimul palpebris, tales viri ſunt inuti-

O 4

κρίνεται, *non ex ſolis factis, ſed etiam ex operibus homo iudicatur.* Alias ἀλαλία eſt vel aetati infantili propria, vel vitium naturae, vel ex morbo orta. Suſpicor tamen in textu eſſe in hoc vocabulo vitium, nempe pro ἀλάλων reponendum εὐλάλων, quod et magnanimis et prudentibus competit.

80. Ὅσοις) Mixtum hoc loco commemoratur genus, πυρῶδες et ὠχρόμματον appellatum ab Ariſtot. p. 146.

81. Κεγχρωτὰ) Rom. ed. dat κέγχροτα.

82. Πυρώδεσι) In exemplari eſt πυῤῥώδεσιν, vt apud Adamantium quoque, I. Κεφ. ζ'. *Sylb.*

83. Ὡς αἱματώδεις) Idem Adamant. l. l. ἴτυες δὲ αἱματώδεις καὶ κ. *Sylb.*

84. Περιθεοῦσι) Rom. ed. habet περιθεωροῦσι.

85. (Οὗτοι κακιστοί) Incluſa verba ex Adam. l. l. addita ſunt. *Sylb.*

86. Στίλβοντες) Ariſt. p. 147. στιλπνοὺς nuncupat.

ἄνδρες. Τῶν γὰρ λύκων, καὶ συῶν ἀγρίων τὰ τοιαῦτα. [87] Εἰ καὶ ὑπολάμπει ἔσω ὡς πῦρ, καὶ πρὸς τούτοις κέγχροι ὠχραὶ ταῖς πυῤῥώδεσι μεμιγμέναι εἰσὶ, καὶ ἕτεραι γλαυκαὶ, καὶ ἁπλῶς καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται, καθάπερ οἱ λύκοι, καὶ οἱ ἄγριοι σύες τὰ σημεῖα ἔχοντες, εἰσὶν ἄνδρες ὠμότεροι, ἀγριώτεροί τε, καὶ ἁρπακτικώτεροι. Ἐν δὲ τοῖς χαροποῖς ὀφθαλμοῖς, [88] ὅσον εἰσὶν αἱ κέγχροι, μείζονες δὲ αἱ κέγχροι οὖσαι, ἢ ἐλάττονες, ἡμερωτέρα ἤθη δηλοῦσιν. Ὠχροὶ ὀφθαλμοὶ, [89] δολερωτέρους σημαίνουσιν ἄνδρας. Οἱ δὲ αἱματώδεις, ἀβουλοτέρους καὶ [90] θερμῶς τελοῦντας ὅπερ νομίσουσιν. [91] Ὅσοι δὲ ὀφθαλμοὶ οὐ κέγχροις χαροποῖς, ἀλλ' εἰσὶ

les. Lupi enim et apri tales oculos habent. Nam ſi externe lucent vt ignis, et cum his grana pallida immixta ſunt rubris, et reliqua glauca, et in vniuerſum, vt ſupra dictum eſt, habentes ſigna quemadmodum lupi et apri, eiuſmodi inquam ſunt viri crudeliores, ferociores atque rapaciores. In oculis charopis autem ſi ſunt grana, et quidem minora, ſiue pauciora, modeſtos indicant mores. Fulvi oculi, doloſos ſignificant viros. Sanguine autem repletos habentes, inconſulto et feruide perficientes, quae arbitrantur. Quicumque autem oculos habent non granis charo-

87. Εἰ καὶ) Malim, εἰ δὲ ὑπολάμπει. *Sylb.*

88. Ὅσον εἰσὶν αἱ κ.) Rectius ex Adam. ἴσαι ἂν ὦσιν αἱ κέγχροι. *Sylb.*

89. Δολερωτέρους) Adam. I. Κεφ. ζ', habet δειλοτέρους, quod melius conuenit cum Ariſtotele, p. 146.

90. Θερμῶς τελοῦντας) Adamant. θερμότεροι. *Sylb.*

91. Ὅσοι δὲ ὀφθαλμοὶ) Mi-

εἰσὶ [92] πεποικιλμένοι τισὶ τοιούτοις τὸ μέγεθος καὶ τὴν χροιάν. Τούς τε μέλαινας ὀφθαλμοὺς, ἢ καὶ πυῤῥοὺς ἔχουσιν ἐν ὑγροῖς ὀφθαλμοῖς καὶ οὐ φαίνεται ἄλλο σημεῖον ἄτοπον, ἄνδρα δηλοῦσι μεγαλόνουν, δίκαιον, συνετὸν, εὐφυῆ, [93] πέρα δὲ τοῦ μετρίου [94] παιδεραστήν. Εἰ δὲ χλωρόν ἐστιν ἐπὶ τῷ μέλανι τῶν τοιούτων ὀφθαλμῶν, δολερὸν, ἄδικον, κλέπτην ἀργύρου, γυναιξί τε [95] αἰσχρῶς καὶ ἀσώτως

pis, sed vario colore tinctos, his talis magnitudo et talis color competit. Qui vero oculis nigris praediti sunt, aut humidos et rubentes habent, et non aliud conspicitur signum minus aptum, viros produnt magnanimos, iustos, prudentes, et ingenuos; Supra mediocritatem vero si sunt, amatorem puerorum notant. Si autem flauum inest in nigro talium oculorum, significat dolosum, iniustum, pecuniarum furem, et qui turpiter

O 5

re corruptus est aphorismus, quapropter eum apud Adamant. lege l. l. *Sylb.*

92. Πεποικιλμένοι) *Variis coloribus distincti et bene compositi.*

93. Πέρα) Edit. Rom. περὶ dat, vitiose.

94. Παιδεραστὴν) *Amore puerorum correptum, flagrantem*, qualis Anacreon fuit Bathylli amore irretitus.

95. Αἰσχρῶς καὶ ἀσώτως ὁμιλοῦντα) Prima voce denotatur homo *leuissimus* et tam perfrictae frontis, qui omnem decoxit pudorem, seque prostituit, ac omnium contemtui exponit, altera vox notat *perdite prodigum*, de cuius salute nulla spes, vel parua spes est. Sic Lucas in comm. c. XV. v. 13. καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως, quae fusius explicantur v. 30. ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, quae idem indicant quod h. l. αἰσχρῶς καὶ ἀσώτως ὁμιλοῦντα.

τως ὁμιλοῦντα. Εἰ δέ τισιν ὅλοι εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοὶ ὅμοιοι τῇ χρόᾳ τῆς [96] ῥοιᾶς, καὶ ξηρότεροι, [97] ματαιότητα τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσιν· ἐν δὲ ὑγροῖς, μεγαλόνοιαν, καὶ ἀνδρείαν, καὶ [98] εὐθυλογίαν, καὶ [99] ὀρθο-

et prodige cum mulieribus viuit. His autem si toti oculi colori malorum granatorum sunt similes, simulque sicciores, tunc insipientiam et vanitatem arguunt. Si vero humidiores, magnanimitatem, fortitudinem, re-

96. Ῥοιᾶς) Cf. Dioscor. L. I. c. 127. et quae de eo dicit Andr. Matthiolus in comment. p. 193. sq. Plin. H. N. L. XXIII. c. 6. et XIII. c. 19. asserit: *Flos balaustium vocatur, et medicinis idoneus, et tingendis vestibus, quorum color inde nomen accepit.* Et Marcell. Empir. c. 17. *Florem mali granati, quo coriarii vtuntur.* De colore ergo, quum planta non est incognita, nulla est dubitatio.

97. Ματαιότητα) Duas res haec vox indicare videtur 1) ἀκαιρίαν, si quis neque loci neque temporis rationem habere solet, v. Cicero de offic. L. I. c. 40. 2) ἀταξίαν, si quis vita non est disposita, si altius adspirat quam decet, si euagatur latius, si neque ordinem, neque elegantiam, neque prudentiam in subsidium vocat, si consilia peruersa captat, vti ex sequentibus patet.

98. Εὐθυλογίαν) *Rectum compositumque sermonem*, qui opponitur τῇ λαλίᾳ et γλωσσαλγίᾳ. Morum enim character hominum sermo est, et ex Clem. Alex. Paedag. II. 7. οὐκ ἐκ μόνων τῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ ἐκ λόγων ἄνθρωπος κρίνεται, *non ex solis factis, sed ex verbis iudicatur homo.* Et Cicero de offic. L. I. c. 37. in oratione vocis indice duo commendat, quae εὐθυλογίαν constituant, *vt clara sit vox, et suauis.* Claritas ex Quinct. inst. orat. L. II. c. 8. in eo consistit, vt omnes audiantur litterae, et tanta cum lenitate, vt nullius aures offendant. Suauitas ex Cic. de orat. L. III. c. 9. sic describitur: *tuus sonus et tua suauitas illa delectat, hanc dico suauitatem, quae*

99 ὀρθοβουλίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι· ταχύτερον δὲ εἰς ὀργὴν, καὶ εἰς ἀφροδίσια ἔργα ἐπτοημένον ἄνδρα δηλοῦσιν. Ὀφθαλμοὶ κοῖλοι πάνυ, οὐκ ἐπαινετοί. Ὅσοι δὲ κοῖλοι ὄντες ὥσπερ ὕδωρ ἐν ἀγγείῳ, εἰ δὲ μὴ ὑποκινοῦνται, καὶ μεγάλοι εἰσὶν, οὐ πονηροὺς ἄνδρας σημαίνουσιν, εἰ μή τι ἄλλο παρακολουθήσει σημεῖον. Τὴν γὰρ κοιλότητα ἥ τε 100 ἰκμὰς καὶ τὸ μέγεθος παραμυθεῖται. Ὀφθαλμοὶ κοῖλοι, καὶ μικροὶ, 101 ἤθη δόλου σημαίνουσιν, ἐπίβουλον ἀνθρώποις, ζήλῳ καὶ φθόνῳ τετηκότα. Ξηρό-

ctum compositumque sermonem, atque consilium aptum arguunt: praeterea vero virum, qui celerrime irascitur, atque vehementi amore in res venereas agitur, indicant. Admodum caui oculi non sunt laudandi Quicumque ad modum aquae in vase caui sunt, nisi submouentur, simulque magni sunt, non prauos designant viros, nisi aliud accedat signum. Nam cauitatem humor et magnitudo compensat. Oculi caui et parui, mores fraudulentos indicant, et qui insidias aliis struunt, et prae odio ac inuidia marcescunt.

exit ex ore, quae quidem vt apud Graecos Atticorum, sic in Latino sermone, huius est vrbis maxime propria.

99. Ὀρθοβουλίαν) *Consilium aptum*, quod versatur circa honestum, et vtile, quod ad vitae commoditatem, iucunditatemque, ad facultates rerum et copias, ad opes et potentiam, quibus nos possumus iuuare et alios, conducit; v. Cicero de off. L. I. c. 4.

100. Ἥ τε ἰκμὰς) In exemplari est, ὅτε ἰκμὰς: perperam. *Sylb.*

101. Ἤθη δόλου) Congruentius ἤθη δόλια, et mox ἐπίβουλα ἀνθρ. ex Adam. I. Κεφ. η. *Sylb.*

Ξηρότεροι δὲ, καὶ πρὸς τοῖς εἰρημένοις κακοῖς [102] ἀπιστίαν καὶ ἱεροσυλίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσιν. Οἱ μὲν οὖν [103] ἀτενεῖς ὀφθαλμοὶ, χρηστότερα ἐμφαίνουσιν ἤθη· οἱ δὲ ὑποῤῥέοντες, δολερώτερα. Εἰ δὲ τῇ ἁβρότητι ὑποῤῥέοιεν, μωρότερα. Οἱ ὀφθαλμοὺς [104] ἐξέχοντας ἔχοντες, οὐκ ἐπαινετοὶ ἄνδρες· Οἷς μὲν [105] οἴδημα περίκειται κύκλῳ, τὰ δὲ ὡς τάφρος βαθεῖα, καὶ στένη περιακολουθεῖ, δολερὸν ἄνδρα σημαίνουσιν. Οἱ δὲ ([106] πάντες,) ἀνεστηκότες, [107] λεοντείαν, καὶ ματαιότητα, καὶ μανίαν τῶν ἀνδρῶν

Sicciores si praeter mala nominata etiam inveniantur, perfidiam ac sacrilegium arguunt. Igitur in oculis intentis optimi mores fiunt conspicui. Qui vero sensim mouentur, mores perditos innuunt. Si vero luxuriose moventur, virum fatuum notant. Quibus oculi eminent, non sunt laudandi. Quorum vero intumescentia circumferentiam circumdat, et profunditates sicut fossa, et angustiae circumvallatae sunt, hi fraudulenti censentur. In quibus contra omnia erecta sunt, haec arguunt ferociam, insipientiam et furorem

102. Ἀπίστιαν) Rom. editio dat ἀπίστοις.

103. Ἀτενεῖς) Cf. supra Arist. p. 46. not. 45.

104. Ἐξέχοντας) Aristot. supra p. 130. ἐξοφθαλμοὺς appellauit, v. ibi n. 125.

105. Οἴδημα) *Intumescentia.* Non morbosum statum notat, sed naturalem, quo multi habent oculos exsertos, et vltra orbitam prominentes. Hippocr. in praenot. S.II. p. 4 ἐξίσχοντας nuncupat, *oculos tumidiores factos*, quibus ὀφθαλμοὶ ἐγκοίλοι, alte intra orbitam demersi opponuntur.

106. (Πάντες) Inclusum πάντες non agnoscit Adam. I. Κεφ. θ'. *Sylb.*

107. Λεοντείαν) Forsan

δρῶν κατηγοροῦσιν. [108] Προπήδησις ὀφθαλμῶν αἱματωδῶν, οἰνοφλύγων ἀνδρῶν, καὶ γαστριμάργων σημεῖον. Εἰ δὲ γλαυκοί εἰσιν οὗτοι, ἀδίκους καὶ ἀσυνέτους εἶναι νόει τοὺς ἄνδρας. Εἰ δὲ καὶ τὰ βλέφαρα αὐτῶν κρατοῦνται, πλείονα τὴν ἄνοιαν αὐτοῦ σημαίνουσιν. Εἰ δὲ οἰδοῦντες εἰσὶ ξηρότεροι, πατροφόνοι τε, καὶ μιαιφόνοι, παιδοφθόροι τε, καὶ [109] φαρμακοὶ, καὶ τὰ ὅμοια τούτων. Εἰ δὲ ὑψηλοί

virorum. Profilientes oculi fanguine referti, vinolentorum et gulosorum indicia funt. Si autem glauci funt tales, fubfumimus viros iniuftos ac infipientes. Infuper fi palpebrae funt continuae, maiorem infipientiam innuunt. Si vero tumidi oculi ficciores funt, parricidae, et homicidae, et paedicones, magi funt, et qui cum his conueniunt. Si au-

λαγνείαν Adam. l. l. μαργοσύνην. *Sylb.* Vel legendum λεωργείαν, *audaciam, temeritatem.*

108. Προπήδησις) *Profilientes*, id eft, *mobiles affidue et ex cauitate prominentes*, nam qui profiliunt, in altum tolluntur, Hippocr. in Progn. S. II. p. 4. ἀναιωρευμένους καὶ ἐξίσχοντας appellat.

109. Φαρμακοὶ) *Magi, venefici.* Hebr. חָשַׁף nominare folent, et omne genus magicorum ludibriorum fub hac comprehendunt voce, *venenarios, diuinatores, praeftigiatores, fomniorum interpretes*, et LXX. reddidere φαρμακοὺς. Ex. XXII. 18. Ex. VII. 12. Graeci tamen diftinguunt, ἐπαοιδὸς eft *incantator*, μάντις *ariolus*, φαρμακὸς fiue φαρμακεὺς *venenarius*, et γοής, *quicumque impoftor.* Quam diftinctionem Polemo admittere quoque videtur, quum addit, καὶ τὰ ὅμοια κ. τ. λ. Hanc ob artem apud vett. nobilitata fuit Circe, vide Ariftoph. in Plut. v. 302. Ἐγὼ δὲ τὴν Κίρκην γε, τὴν τὰ φάρμακ' ἀνακυκῶσαν. Ἣ τοὺς ἑταίρους τοῦ Φιλωνίδου ποτ' ἐν Κορίνθῳ Ἔπεισεν. „At ego omnibus modis Circem imitabor,

ὑψηλοί εἰσιν οἱ ὀφθαλμοὶ, μεγάλοι καὶ λαμπροὶ, καὶ [110] εὐλαβεῖς, καὶ ὑγρὸν βλέποντες, δικαίους, συνετοὺς, φιλομαθεῖς, ἔρωτος πλήρεις ἄνδρας δηλοῦσιν· ὅποιος ἦν [111] Σώκρατης ὁ φιλόσοφος. Ὀφθαλμοὶ τοῦ προσώπου πολὺ ἐξέχοντες, μικροὶ πάνυ καὶ πυῤῥοὶ, οὐ φρενήρη ἄνδρα, ἀλλὰ παρειμένον καὶ τὴν γλῶτταν, καὶ τὸ σῶμα δηλοῦσιν. Ὀφθαλμοὶ [112] σκοτεινοὶ, οὐ πολύφρονας σημαίνουσιν ἄνδρας· ξηροὶ δὲ ὄντες, [113] ἀνωτέρους δηλοῦσιν ἄνδρας. Εἰ δὲ μικροί εἰσι θολεροὶ, ἐπιβούλους, κακοτέχνους τε, καὶ [114] προβούλους σημαίνουσιν ἄνδρας.

tem oculi ſunt elati, magni, et lucentes, et circumſpicientes, humidoque aſpectu, hi iuſtos, intelligentes, litterarum amicos, et mulieroſos viros manifeſtant, qualis fuit Socrates philoſophus. Oculi eminentes in facie admodum, ſimulque valde parui et rubri, inſipientem indicant virum, qui et linguae et corporis cauſa contemnitur. Oculi tenebricoſi, non valde prudentes produnt viros. Quum vero ſicci ſunt, ſuperiores viros denotant. Si vero parui ſunt, ſubdolos, inſidioſos, fraudulenter impios, et prauos conſultores in-

quae venenis ex arte confectis ſocios Philonidae mutauit in foedos ſues.,,

110. Εὐλαβεῖς.) Adam. l. l. εὐαγεῖς. *Sylb.*

111. Σώκρατης) Aliam imaginem Socratis repraeſentat Cicero de Fato c. 5. ſed ex aliis ſignis. V. Fr. Menzii diſſ. de Socrate nec officioſo marito, nec bono patre familias.

112. Σκοτεινοὶ) *Tenebricoſi, obſcuri*, notantes et animum obſcurum hebetemque eſſe.

113. Ἀνωτέρους) Adam. habet ἀπιςοτέρους. *Sylb.*

114. Προβούλους) Adam. habet πελιμβούλους. *Sylb.*

δρας. Ὀφθαλμοὶ σκοτεινοὶ ὑγροὶ, αὐτάρκως μεγέθους ἔχοντες, εὐςαθεῖς, φροντιςὰς, [115] πολυθεάμονας, εὐμαθεῖς τε καὶ εὐλαβεῖς, καὶ δειλοὺς, καὶ φειδομένους ἄνδρας δηλοῦσιν. Οἱ δὲ [116] αὐχμώδεις, δολεροὺς, ἀπίςους τε, καὶ ἀκολάςους δηλοῦσιν. Οἱ [117] εὐφεγγεῖς ὀφθαλμοὶ, ἄριςοί εἰσιν, εἰ μὴ ἄλλό τι ἀντιλέγει σημεῖον. Ἐὰν [118] μαρμαρύσσωσιν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ φῶς ἐν αὐτοῖς ἐςιν, ἐν [illegible] γλαυ-

dicant. Oculi obſcuri, humidi, idonea praediti magnitudine, conſtantes, prudentes, multarum rerum intelligentes, ingenioſos, et circumſpectos, ſed etiam timidos et parcos denotant viros. Aridi autem oculi, doloſos, perfidos et intemperantes indicant viros. Oculi egregium ſplendorem habentes, optimi ſunt, niſi aliud quodpiam ſignum contraria doceat. Si oculi nitent vt marmor, et ipſis

Forte legi poſſet προσπιβούλους *inſidiatores*, vel κακοβούλους *prauis conſiliis alios perdentes.*

115. Πολυθεάμονας) *Multarum rerum intelligentes*, magna doctrinae copia variaque inſtructos.

116. Αὐχμώδεις) Rectius ex eodem Adamantio, I. Κεφ. ιέ ἀχλυώδεις. *Sylb.* Vide de hac voce ſupra p. 203. not. 36. vel ἀχνώδεις. Ἄχνη autem eſt, ſi tenues ſordes in oculis reſiccatae et concretae, veluti lanuginem aut aquarum ſpumam repraeſentant, Heſ. σκοπὰν et ἀορασίαν interpretatur.

117. Εὐφεγγεῖς) *Egregium ſplendorem habentes, pulcre ſplendentes*; ſic quoque φέγγος ὀμμάτων paſſim occurrit. Anacr. od. κή. vocat τὸ βλέμμα νῦν ἀληθῶς ἀπὸ τοῦ πυρὸς ποιήσον, ſingularem pulcritudinem prae ſe ferens, aut *plane ardens*, vt reddidit Vir Cel. Fiſcherus, ſic et λάμπειν de oculis vſurpatur in Matt. com. c. XVII. 2. ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ἥλιος.

118. Μαρμαρύσσωσιν) *Oculi nitent vt marmor*, radios ſplendoris vibrant. v. Athen. L. XIII. c. 17. ἦν τὰς δε

γλαυκοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ αἱματώδεσι, θερμὸν ἐν ἑκάστῳ πράγματι, καὶ πάντολμον τὸν ἄνδρα δηλοῦσιν, ὡς ἐγγὺς μανίας εἶναι. Εἰ δὲ ἐν χαροποῖς εἴη ἡ μαρμαρυγὴ, δειλίαν σημαίνει. Πᾶν γὰρ χρῆμα οὗτοι φοβοῦνται, [119] καὶ πίπτουσι, καὶ πάντα ὑπονοοῦσιν. Ὀφθαλμοὶ δὲ μέλανες μαρμαρύσσοντες, κακίστους, καὶ δολίους, καὶ κακομηχάνους σφόδρα δηλοῦσιν ἄνδρας. [120] Εἰ δὲ οἱ τοιούτους ὀφθαλμοὺς ἔχοντες [121] ὑπογελῶσιν, εἰς ἀκρό-

ſimul lux ineſt, glauci videlicet et ſanguine repleti, calidum in vnaquaque re et omnia audentem notant virum, qui adeo maniae propinquus eſt. Si autem in charopis nitor deprehenditur, indicium timiditatis eſt Tales quippe omne negotium auerſantur, rediguntur in anguſtias, et in omnibus ſuſpicioſi ſunt. Nigri autem et nitentes oculi, peſſimos, et doloſos admodumque inſidioſos declarant viros. Si autem homines eiuſmodi oculis prae-

Θεοξείνου ἀκτῖνας προσώπου μαρμαιζούσας δράκης. Morbi quoque indicium eſt, ſi quidquam ſplendicans ante oculos obuerſatur, nam Hipp. S. II. Praedict. L. II. p. 91. quibus καὶ μαρμαρυγῶδές τι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν φαινόμενον, eſſe deprehenditur et ſanguinem e naribus profluere, aut lienem tumidum eſſe, affirmat.

118. Πίπτουσι) Rectius πτήσσουσι, ſeu πτώσσουσι, ex Adam. I. Κεφ. ιγ'. *Sylb.* Senſus eſt, *terrore percutiuntur*, vel *horrore corripiuntur*.

120. Εἰ δὲ) Rom. edit. omittit εἰ, et ſic verba collocat οἱ δὲ τοιούτους.

121. Ὑπογελῶσιν.) Poſt hanc vocem Rom. edit. inſerit coniunct. δὲ. Hilaris ac ridens aſpectus cum ſplendore coniunctus improbitatis ſignum eſt, nam ſplendor ab igneo calore natus calidius cerebrum indicat, ex quo hic affectus, quem omnes improbant.

ἀκρότητα πάσης κακίας ἐλθεῖν ἀνάγκη αὐτούς. Ὀφθαλμοὶ ἔνυγροι [122] γοργὸν βλέποντες, θυμώδεις, ἰσχυροὺς, μανικοὺς, [123] τραχυλόγους, ταχυέργους, ἀπρανοήτους, ἀτόλμους, καὶ πρὸς τὸ λέγειν· [124] ὅμως κάκιστοί εἰσιν οἱ ἄνδρες οὗτοι. Οἱ δὲ ξηροὶ ὀφθαλμοὶ, κακίστους καὶ ἀνόμους κατηγοροῦσιν ἄνδρας. Εἰ δὲ μικρότεροί εἰσι, καὶ [125] κοῖλοι, χείρους εἰσίν· ὅμως καὶ φρόνημα ἔχοντες, ἐπίβουλοι, [126] κρυψίνοοι, τὸν σκοπὸν καὶ τὸν νοῦν αὐτῶν ὑποκρύπτοντες, πάντων δὲ ἐπιθυμοῦντες, ἢ ἐπι-

diti ſubrident, apud illos neceſſario malitia ſummum attingit gradum. Oculi madentes, et torui, animoſos, fortes, furioſos, aſpere loquentes, celeres in agendo, imprudentes, et formidoloſos in loquendo denotant. Simili modo tales viri ſunt peſſimi. Sicci oculi peſſimos et iniuſtos arguunt viros. Minores autem ſi ſunt et caui, peiores ſunt. Simul autem ſi ingenio pollent, ſunt inſidioſi, ac ſui animi occultant ſenſa, conſilia cogitataque celant, et omnia cupiunt, aut vi-

122. Γοργὸν) Toruus aſpectus, qui fit ex obliquo, qualis Didonis fuit apud Virg. Aen. L. VI. v. 467. *Talibus Aen. ardentem, et torua tuentem Lenibat dictis.*

123. Τραχυλόγους) Legendum videtur ταχυλόγους, ſicvt Adamant. I. Κεφ. ιγ΄. εὐθυεπεῖς. *Sylb.* Vel etiam ταχυγλώσσους ex Hippocr. de morb. vulg. L. II. S. VI. ab initio, ταχύγλωσσοι, μελαγχολικοί; vel τραχύστομους, barbare atque confuſe loquentes.

124. Ὅμως κάκιστοι) Legendum ὅμως οὐ κάκιστοι, ſicvt idem Adam. habet I. 1. ἄκακοι. *Sylb.*

125. Κοῖλοι) Vide Ariſt. ſupra, p. 130. n. 124.

126. Κρυψίνοοι) Edit. Rom. κρυψόνοοι, vitioſe.

ἐπιθυμηταὶ ἄνδρες ὄντες. Εἰ δὲ ἐπὶ τοιούτοις ὀφθαλμοῖς [127] σχοινίον ἐςὶν ἐννεῦον, [128] ὀφρύες τε τραχεῖαι, βλέφαρα ὀρθὰ, θυμόν τε, καὶ δύναμιν, ἀβουλίαν τε, καὶ κακίαν, καὶ εὐτολμίαν τοῖς ἀνδράσι σημαίνουσιν. Ὅσοι δὲ τὸ ἐπισχοίνιον οὕτως ἔχουσιν ὡς εἴρηται, τά τε βλέφαρα, καὶ τὰς ὀφρῦς, [illegible] τὸ

ri ſunt appetentes. Si vero in eiuſmodi oculis veſiculae quaſi appenſae, et nutantes, et ſupercilia hirſuta, palpebrae rectae ſunt, tunc iram, et robur, temeritatem et malitiam, atque audaciam deſignant. Quicumque autem veſiculas ſic appenſas habent, vt dictum eſt, palpebraſque ac ſupercilia,

127. Σχοινίον) Pro σχοινίον legitur infra ἐπισχοίνιον. Vera ſcriptura eſt, ἐπισκύνιον: quo vocabulo etiam Homerus vtitur Il. ρ. de leone: πᾶν δέ τ' ἐπισκύνιον κάτω ἕλκεται, ὄσσε καλύπτων: vbi Euſtathius ſic nominari ſcribit τὸ ἐπιδέρμιον ὃ ἐπιχαλᾶται τοῖς τῶν λεόντων ὀφθαλμοῖς, καὶ καλύπτει αὐτούς: *cuticulam, qua laxata ſeu demiſſa, leones oculos obducere ſolent*: videri autem vocabulum derivatum ἀπὸ τοῦ σκύζεσθαι: quoniam in ira potiſſimum eam cuticulam oculis obducant, ne viſis ictibus extimeſcant. Theocr. Idyll. XXXI. Herculi quoque ἐπισκύνιον tribuit: Τοῖον ἐπισκύνιον βλοσυρῷ ἐπέκειτο προσώπῳ, ac Ruff. Epheſ. De partibus hum. corporis — αἱ δὲ ἔσχαται τοῦ μετώπου ῥυτίδες, ἐπισκύνιον: ὅπερ ἐπάγομεν τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἣν πρὸς ἑαυτοὺς φροντίζωμέν τι ἢ αἰδώμεθα. Idem ibidem addit, alios ἐπισκύνιον nominare τὸ ὑπὸ τὰς ὀφρύας σαρκῶδες. *Sylb.* Interpr. *veſiculae quaſi appenſae*; ſunt ex Ariſt. ſupra p. 128.

128. Ὀφρύες τε τραχεῖαι) Mallem, *ſupercilia confragoſa, contracta, ſeuera.* Duos enim motus ſuperciliorum agnoſcit Cic. de off. L. I. c. 41. *remiſſionem* et *contractionem*, quibus tertium motum addit Quinct. L. XI. c. 3. *deductionem*, nam dicit: *Ira contractis, triſtitia deductis, hilaritas remiſſis oſtenditur.*

τὸ δὲ βλέμμα αὐτῶν τραχὺ, [129] (καὶ) πικρὸν ἀφ' ἑαυτοῦ ὑπάρχει, χείρονα ταῦτα τῶν ῥηθέντων σημεῖα. Ὅσοις ὀφθαλμοῖς [130] ἡδονὴ καὶ γέλως ἐνοικεῖ, οὐ πολύ εἰσιν ἐπαινετοί. Εἰσὶ γὰρ τὰ ἐν τούτοις δολεροὶ, κρύπτοντες τὸν νοῦν, καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῶν, κακομήχανοί τε καὶ κακοῦργοι. Ὅσοι δὲ ἅμα τῷ γέλωτι [131] ὑποβλέπουσιν, [132] καὶ ξηροί εἰσιν ἅμα, κακίστων ἀνδρῶν τὸ σημεῖον. Ὀφθαλμοὶ κοῖ-

oculi ipſorum autem confragoſi, et ſeueri inde facti ſunt, deteriora haec praebent ſigna, vt iam dicta. In quorum oculis voluptas et riſus inhabitat, non ſunt laudandi. Nam doloſi ſunt praeterea, et celantes ſenſa animi, mala molientes et operantes. Quicumque autem ſimul cum riſu limis aſpiciunt oculis, qui ſicci aeque ſunt, peſſimos adumbrant viros.

129. Καὶ) Incluſa καὶ ex Adamantio addita eſt. *Sylb.*

130. Ἡδονὴ καὶ γέλως) *Hilaritas et riſus.* Non in vniverſum riſus eſt improbandus, ſed immodicus tantum, qui arrogantiae, proteruiae ac contemtus aliorum ſignum eſt. Vnde Plato de Legib. L. III. c. 10. praecipit: Ἀλλὰ μὲν οὐδὲ φιλογέλωτας δεῖ εἶναι. Σχεδὸν γὰρ ὅταν τὶς ἐφίῃ ἰσχυρῷ γέλωτι, ἰσχυρὰ καὶ μεταβολὴν ζητεῖ τὸ τοιοῦτον. *Sed neque in riſum nimium profuſos nos eſſe oportet. Nam effuſum riſum mutatio ſequitur.* Quid quod riſus ita debet eſſe temperatus, *vt laetitia et triſtitia nimia compreſſa honeſto in habitu ſe contineant* ex Platonis ſententia de LL. L.V. c. 8. καὶ ὅλην, ait, περιχάρειαν πᾶσαν ἀποκρυπτόμενον καὶ περιωδυνίαν, εὐσχημονεῖν πειρᾶσθαι. Riſus enim nimius, et animi, et iudicii leuitatem prodit.

131. Ὑποβλέπουσιν) *Limis oculis aſpiciunt*, quales ſunt cupidorum, contemtorum et iratorum.

132. Καὶ ξηροὶ) Haec tranſponuntur ſic in edit. Rom. εἰσὶν καὶ ξηροὶ ἅμα.

κοῖλοι γέλωτα ἔχοντες, κακόν τι βουλεύεσθαι τὸν ἄνδρα μαρτυροῦσιν. Εἰ δὲ ἀνεωγμένους καὶ [133] σεσηρότας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντές εἰσί τινες, αἱ πράξεις αὐτῶν εἰς ἄνομα ἔργα συντελοῦνται. Τοὺς δὲ πάνυ [134] ἀνεωγμένους καὶ γελῶντας ὀφθαλμοὺς ἔχοντας ἄνδρας, ἐπιβουλοτέρους μαρτυροῦσιν. Εἰ δὲ ξηροί εἰσιν, ἄκακα μὲν ἤθη, καὶ κακῶν ἀπάθειαν δηλοῦσι, μάταιοι δὲ, καὶ ἄστοργοι, καὶ ἀκόλαστοί εἰσιν οἱ τοιοῦτοι. Ὀφθαλμοὶ [135] μειδιῶντες ἅμα [illegible] ὑγρό-

Oculi caui ridentes innuunt virum mali quid moliri. Apertos vero ſi quidam habent oculos ac hiantes, illorum actiones ad iniuſtitiam tendunt. Qui vero valde apertos et ridentes oculos nanciſcuntur, inſidioſos deſignant viros. Si vero ſicci ſunt, produnt quidem mores non prauos, et malorum affectuum carentiam, ſunt tamen tales vani, amoris naturalis expertes, et libidinoſi. Oculi ſubridentes cum

133. Σεσηρότας) *Hiantes*, Σαίρειν enim dicitur de hominibus, qui ſunt ore hianti et dentibus renudatis, ita vt ridere videantur, v. Theocr. Idyll. VII. v. 12. καί μ' ἀτρέμας εἶπε σεσαρὼς Ὄμματι μειδιόωντι; apud Noſtrum ad oculos quoque transfertur.

134. Ἀνεωγμένους) *Apertos*, aperti autem oculi hoc loco ſunt, non ex explicatione, quae fit in palpebra, ſed in pupilla ipſa, eiuſque obtutu.

135. Μειδιῶντες) *Subridentes*, modicum nam ac decentem lenemque notat riſum, v. Hom. hymn. 8. in Vener. v. 2. ſq. Ἐφ' ἱμερτῷ δὲ προσώπῳ Αἰεὶ μειδιάει, καὶ ἐφ' ἱμερτὸν φέρει ἄνθος, *amabili autem facie Semper ſubridet et amabilem fert florem.* Et Il. Ψ'. v. 555. ſq. μείδησεν δὲ ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεὺς, χαίρων Ἀντιλόχῳ. *Riſit autem pedibus fortis diuus Achilles Gratulans Antilocho.* Et probe tenenda Ouid. de arte am. L. III. v. 283. ſq. verba: *Sint modici rictus, ſint par-*

ὑγρότητι, βλέφαρα ἀνειμένα, [136] μέτωπον μακρὸν, τὰ ἀμφότερα λαγαρὰ ἤθη δηλοῦσι· δίκαιοι, ἥμεροι, εὐσεβεῖς, φιλόξενοι, συνετοὶ, εὔβουλοι, εὐμαθεῖς, ἔρωτος πλήρεις τοὺς ἄνδρας μαρτυροῦσιν. Ὀφθαλμοὶ [137] σκυθρωπάζοντες ἅμα ὑγρότητι, πτερνιστὴν ἢ φιλοτέχνην ἄνδρα μαρτυροῦσιν. Ἐὰν δὲ

humiditate, palpebrae mobiles in longa fronte, haec ambo laxos mores notant: iusti, mansueti, benefici, hospitum amici, prudentes, bene consulentes, dociles, ac pleni amoris sunt viri. Oculi austeri ac humidi, virum supplantantem, aut artium amicum designant.

vae vtrimque lacunae. Et summos dentes ima labella degat.

136. Μέτωπον μακρὸν) Ambigua et soloeca est lectio. Rectius ex Adam. I. Κεφ. ιδ'. μέτωπον μαλακὸν, τὰ ἀμφὶ βλέφαρα λαγαρὰ, τὰ ἤθη δικαίους, ἡμέρους, et sic deinceps positis scilicet accusatiuis pro nominatiuis. *Sylb.*

137. Σκυθρωπάζοντες) Duplicem obtutum notat haec vox, *morosum et austerum*, et *seuerum*. Per humiditatem h. l. et austeritas, et seueritas temperatur. Et hi duo significatus h. l. admittendi ratione φιλοτεχνίας, seueritas quidem ob humiditatis coniunctionem, qualis in Attico fuit, de quo Corn. N. c. 15. in eius vita: *Eius comitas non sine seueritate erat, neque grauitas sine facilitate: vt difficile esset intellectu, vtrum eum amici magis venerentur, an amarent.* Alter significatus ad πτερνιστὴν *supplantatorem* pertinet, πτερνίζειν autem idem est ac ὑποσκελίζειν *supposito pede aliquem in terram deiicere*, quod de pugilibus vsurpatur; hoc loco notat *aliquem insidiose circumuenire*, et crudelitas humiditate, quae astutiam produxit, temperata est. Et in bono sensu supplantare de μετοδείαις occurrit. Cic. de offic. L. III. c. 10. *Contendere debet quam maxime possit, vt vincat, supplantare eum, qui cum certet, ac nullo modo manu pellere debet.*

δὲ συμβῶσι, καὶ αἱ ὀφρύες εἰσὶ [138] κεχαλασμέναι, καὶ τὸ μέτωπον χαλαρὸν ἅμα τῇ σκυθρωπότητι, πιστοῦ ἀνδρὸς τὰ σημεῖα, εὐσεβοῦς τε, καὶ εὐβούλου, καὶ σώφρονος. Ξηροὶ δὲ ὀφθαλμοὶ [139] λυπηρὸν βλέποντες, φιλοφροσύνης εἰσὶ πλήρεις. Εἰ δὲ τὸ μέτωπον εἴη τραχὺ, καὶ βλέμμα ἀτενὲς, βλέφαρα ὀρθὰ, [140] ἀγριόβουλον ἄνδρα σημαίνουσι, πᾶν ἔργον ποιῆσαι σπεύδοντα, καὶ οὐδὲν τῶν κακῶν φειδόμενον, ἀλλ' ὥσπερ ὑπ' ἀνάγκης ἐλαυνόμενον,

Si vero conniuent, et palpebrae ſunt tuberculis obſitae, et frons valde laxa cum auſteritate, haec ſigna ſunt viri fidi, benefici, prudentis et ſapientis. Sicci vero oculi triſti aſpectu, comitate pleni ſunt. Si autem frons eſt ſcabra, oculi ſixi, et palpebrae rectae, tunc indicat virum valde prudentem qui omne opus perficere ſtudet, et nihil malis remittit, niſi a neceſſitate cogatur, et ſic vide-

138. Κεχαλασμέναι) *Tuberculis obſitae,* poſſes etiam reddere *laxae.* Sed χαλασμέναι ὀφρύες ſunt palpebrae χάλαζα laborantes, quae oritur ex humore lento ibi concreto. Ergo ὀφρύες κεχαλασμένοι, ſunt palpebrae, in quibus tubercula parua mobilia ſunt, quae digito huc vel illuc impelluntur, conduntürque aliquando ſub cute, nonnumquam ſub cartilagine, κριθαῖς ſimilia, ſed non eiuſdem figurae. Grandini ſunt quoad figuram rotundam et pellucidam ſimilia et ex iis, ſi diſſecantur, humor emanat ſimilis oui candido, v. Gal. in Iſag. T. IV. p. 8.

139. Λυπηρὸν) Eſt etiam ſic apud Adamant. I. Κεφ. ιϛ. alioqui maluerit fortaſſe aliquis λιπαρὸν. *Sylb.* Praeferrem tamen λιπαρὸν, quia *pulcrum obtutum cum ſiccitate coniunctum* indicat, qui comitati conuenit.

140. Ἀγριοβούλον) Mallem vel ἀριστόβουλον, vel ἀνδρόβουλον propter ſequentia, nam ἀγριοβούλον mihi ſuſpecta vox videtur.

μενον, οὕτω πᾶν τὸ αὐτῷ δοκοῦν πληροῦν σπεύδοντα. Ὀφθαλμοὶ [141] συγκλειόμενοι, καὶ πάλιν ἐπανοιγόμενοι, ἐπίβουλον καὶ ἐπίτριπτον ἄνδρα σημαίνουσι. Καὶ εἰ μὲν ὑγροί εἰσι, φροντιστὴν καὶ φιλοτέχνην. Εἰ δὲ [142] τρόμος αὐτοῖς ἐστὶ, καὶ ἅμα ὠχρότης, μανίαν ἢ ἐπιληψίαν δηλοῦσι νοσεῖν τὸν ἄνδρα. Ὅσοις δὲ ὀφθαλμοῖς [143] ἡ τάσις ἐστὶν ἀεὶ, εἰ μὲν πρὸς τὸ συγκλείεσθαι ὑποῤῥέοιεν, καὶ εἰς τὸ ἄνω χωροῦσιν, ἀκόλαστον, μάταιόν τε, καὶ μαινόμενον ἄνδρα μαρτυροῦσιν. Εἰ δὲ καὶ ὑγροὶ ὄντες, εἰσὶ καὶ ὀρθοὶ, καὶ συγκλείονται μετὰ μεγέθους, καὶ τοῦ [144] εὐλαμποῦς, καὶ μετώπου λείου, εὐλα-
βῆ

tur ipſi omne feſtinanter implendum eſſe. Oculi vero ſe claudentes, et rurſum aperientes, inſidioſum et perditum notant virum. At ſi humidi ſunt, prudentem ac artium amicum. Si autem ſimul tremunt, ac pallidi ſunt, mania et epilepſia laborantem indicant virum. Quibuſcumque autem oculi ita ſemper ſunt extenſi, vt ad claudendum ſe vergant, et ad ſurſum tollendum, hi libidinoſum, vanum ac inſanum oſtendunt virum. Verum ſi ſunt humidi et erecti, et clauduntur, ſi vna magni ſunt et ſplendentes, et frons laeuigata eſt,

141. Συγκλειόμενοι) Ariſt. p. 156. habet σκαρδαμύττει, et timiditatis facit notam.

142. Τρόμος) Hippocr. de hoc motu voce ὑποστρέφεσθαι vtitur in Progn. S. II. p. 4.

143. Τάσις) *Extenſio* illa ex humiditate oculi eſt deducenda, quae molles affectus indicat.

144. Εὐλαμποῦς) Mallem, *Egregium ſplendorem emittentes*, qui neque irati, neque libidinoſi, ſed bene va-

βῆ ἄνδρα σημαίνουσιν, εὔβουλόν τε, καὶ φιλομαθῆ· [145] γλυκύνουν τε, καὶ ἐρωτικὸν ἄνδρα σημαίνουσιν. Εἰ δὲ ξηροί εἰσι, [146] θρασὺν, κακομήχανόν τε, καὶ ἄδικον σημαίνουσιν. Ὁ δὲ τὸ μέτωπον ἔχων τραχὺ, ὀφρῦς τε [147] συντετραμμένας, [148] βλέφαρα σκληρὰ, πεπηγότα, ἀγριώτερος τὸν θυμὸν, τολμᾶν ἑτοιμότερος, [149] χαυνούμενος τοῖς ἐπαίνοις, καὶ ταῖς

tunc indicant circumſpectum, prudentem et litterarum amantem virum: ſed etiam notant animo hilarem et amatorem. Si autem ſunt ſicci, proteruum, et malorum artificem, et iniuſtum ſignificant. Qui autem habet frontem aſperam, ſupercilia concurrentia, palpebras rigidas atque fixas, talis vir eſt quoad animum ferocior, ad audendum paratior, propter

lentis et corporis robore inſtructi prae ſe ferunt imaginem.

145. Γλυκύνουν) *Animo hilarem*, mallem, *qui oblectationibus deditus eſt*, quae et animum et corpus afficiunt, v.c. ludis ſcenicis, iocis, libris laſciue conſcriptis, ſaltationibus, et quae hilaritati, voluptatique inſeruiunt. Forte γλυκύνους non iniuria delicatulos noſtra aetate, comas vnguento bene olente, puluereque gratiſſimum odorem ſpargente conſpergentes, et totum corpus balſamo et aquis odoriferis illinentes deſignant.

146. Θρασὺν) Haec vox h. l. in primario ſuo ſignificatu accipitur, *temerarium audacem*, et ſic Ammon. de diff. voc. etiam dicit. Θράσος μὲν γάρ ἐστιν ἡ ἄλογος ὁρμή.

147. Συντετραμμένας) Rectius συνεστραμμένας ex Adam. I. Κεφ. ις΄. *Sylb.* *Collecta*, vel etiam *contracta*, quae ſeueritatem indicant.

148. Βλέφαρα σκλ.) *Palpebras rigidas*, quae ex ſiccitate fiunt nimia, nam natura ſua palpebrae ſunt membranae ex pericranio deductae, et muſculis exilibus conſtantes, adeoque ſiccae; quae ſiccitas modum excedens rigiditatis cauſa fit.

149. Χαυνούμενος) Eodem

ταῖς τιμαῖς· [150] πειθόμενος δὲ ἐν δώροις ὁ τοιοῦτος ἀνήρ. Ὅσοι δὲ τὰ βλέφαρα οὐκ ἔχουσιν ὀρθὰ, οὐδὲ τὰς ὀφρῦς ἀκλινεῖς, ἀλλὰ τρόμος αὐτοῖς ἔνεστι, καὶ ὄμμα ἅμα καὶ τὸ βλέμμα ὑποκινεῖται, οὗτοι, ἀνδρόγυνοι ὄντες, ἄνδρες εἶναι βιάζονται. Ὀφθαλμοὶ πυκνὰ [151] ἐπιμεγαλα ἀνοιγόμενοι, καὶ ἅμα ἱστάμενοι ὡς νοοῦντες, τὴν αἰτίαν αὐτῶν δηλοῦσι, καὶ τὴν ἔννοιαν. Δηλοῖ καὶ αὐτοὺς τὸ ξηρὸν, τὸ ὑγρὸν, τὸ λαμπρὸν, τὸ μαλακὸν, τὸ ἔκλαμπρον,

laudes et honores inflatus, et omnem ſpem in donis collocat. Quicumque autem neque palpebras rectas habent, neque ſupercilia deflexa, ſed iis ineſt trepidatio, ita vt oculus ſimul et obtutus moueatur, eiuſmodi ſunt androgyni, qui ſe viros eſſe cogunt. Oculi creberrime et valde aperti, et ſimul ſtantes, ſicut cogitabundi, eamdem cauſam produnt, et cogitationes. Manifeſtat quoque illos, ſiccum, humidum, ſplendidum, molle, lucidum, obſcurum,

ſenſu vtitur Plutarch. de liberor. educ. c. 12. Χαυνοῦνται γὰρ ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν ἐπαίνων καὶ θρύπτονται. *Inflantur laudum encomiis nimiis atque corrumpuntur.*

150. Πειθόμενος) *Omnem ſpem in donis collocat*, ſcilicet a natura ſibi conceſſis, ex Stoicorum placito: *Sapientis felicitatem pendere ex ſe ipſo, non a rebus externis et fortuitis, eumque in ſe omnia poſita habere.* V. Cic. Parad. II. c. 1. *Nemo poteſt non beatiſſimus eſſe, qui eſt totus aptus ex ſeſe, quique in ſe vno ponit omnia*; et ad Fam. L. V. ep. 13. *Quam laudem ſapientiae ſtatuo eſſe maximam, non aliunde pendere, nec extrinſecus, aut bene, aut male viuendi rationes ſuſpenſas habere.*

151. Ἐπιμέγαλα) Rectius ἐπὶ μέγα, Adam. I. Κεφ. ιζ΄, *Sylb.*

τὸ σκοτεινὸν, τὸ μέγα, τὸ μικρὸν, τὸ κοῖλον, τὸ ὑψηλὸν, τὸ ἀτενὲς, καὶ [152] τὰ ἄλλα ἄττα ἐπὶ τούτοις πολλάκις εἴρηται. Ὅσοι οὖν ἀεὶ ὀφθαλμοὶ ἀνεῳγμένοι εἰσὶ, [153] σκοτεινοὶ ὄντες, καὶ ὑγροὶ, φροντιςὰς δηλοῦσιν ἄνδρας. Εἰ δὲ πρὸς τούτοις [154] ἥμερον βλέπουσι καὶ χρηςοὺς σημαίνουσιν. Ὀφθαλμοὶ ἐκπεπετασμένοι ξηροὶ, μαρμαρύσσοντες καὶ θαρὸν καὶ λάμποντες, ἀναισχύντους καὶ παντόλμους δηλοῦσιν ἄνδρας. Ὀφθαλμοὶ [155] σκαρδάμυκτοι,

magnum, paruum, cauum, altum, et fixum, aliaque, de quibus iam dictum est saepius. Igitur quibuscumque oculi semper sunt aperti, et obscuri aeque ac humidi, prudentes habentur viri: Si vero mansueto insuper sunt obtutu, simul frugales notant. Oculi explicati, sicci, splendentes pure, et lucentes, impudentes et omnia conantes indicant viros. Oculi

152. Τὰ ἄλλα) Ed. Rom. τ' ἄλλα habet.

153. Σκοτεινοὶ) *Obscuri*, id est, nubili cum tristitia, ex retractione, qua in profundum recedit repraesentatio animi.

154. Ἥμερον) *Mansuetum*, vel retractum aspectum, qui oritur ex affectuum cohibitione.

155. Σκαρδάμυκτοι) Legendum vel σκαρδαμύκται, vel σκαρδαμυκτικοί. Adam. I. Κεφ. ιή. habet σκαρδαμύττοντες. *Sylb.* Plin. signum timiditatis quoque nictationem statuit, H. N. L. XI. 37. (54) *Plerisque vero naturale, vt nictari non cessent, quos pauidiores accepimus* ef. Arist. hist. anim. L. I. c. 9. Nictationum autem officium in genis, quas ea de causa natura dedit, ceu vallum quoddam visus et prominens munimentum contra occursantia animalia, aut alia fortuito incidentia. Crebriorum autem nictationum causa est cutis mollities, quae genis obducta est, v. Arist. de part. anim. L. II. c. 13.

μυκτοι, δειλίας κατήγοροί εἰσιν. Ἐπίβουλοι δὲ καὶ οἱ τοιοῦτοι, καὶ δόλον κρύπτοντες· ἢ κακόν τι κρυπτὸν ἀρτύουσιν οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες. Αὐτοὶ δὲ οὗτοι, [156] διάστροφοι, ἢ ὕπωχροι ὄντες, μωρίαν δηλοῦσιν. Ὀφθαλμοὶ [157] ἀσκαρδάμυκτοι, δεινὸν βλέποντες, κακόν τι μηχανᾶσθαι τὸν ἄνδρα κατηγοροῦσι. Πράως δὲ ἐστῶτες, καὶ νοτίδος ἐνούσης, φροντιστὴν ἄνδρα, φιλομαθῆ, ἐρωτικὸν, ἥμερα ἤθη κεκτημένον σημαίνουσι. Ὅσοι δὲ ἀσκαρδαμύκτοι ὄντες, ὠχροὶ, ἢ [158] φοινικοῖ φαίνονται, ἅμα ξηρότητι,

conniuentes, arguunt timiditatem. Verum tales quoque ſunt inſidioſi, et fraudem celantes, vel malum aliquod latens ornantes. Verumtamen ii ipſi ſi ſunt obliqui et ſubpallidi, fatuitatem produnt. Oculi non conniuentes, truci viſu, arguunt aliquem malum aliquod parare. Si autem facile eriguntur et humiditas ipſis ineſt, virum prudentem, docilem, amabilem, et modeſtis moribus praeditum declarant. Quicumque autem non ſunt conniuentes, pallidi, aut rubri apparentes,

156. Διάστροφοι) *Obliqui* nimirum neruos valde affici declarant.

157. Ἀσκαρδάμυκτοι) *Non conniuentes*, ἀσκαρδαμύσσειν eſt, inconniuenter aſpicere et oculis eſſe fixis et inconcluſis, quod fit a duriore palpebra, quae calidioris et ſiccioris naturae nota eſt. Sic Caius habuit rigentes v. Suet. in Calig. c. 50. et Plinius commemorat in Caii principis ludo *duo fuiſſe gladiatores, qui contra comminationem aliquam non conniverent, et ob id inuicti. Tantae hoc difficultatis eſt homini.* Sub finem pro σημαίνουσι ed. Rom. habet σημαίνει.

158. Φοινικοῖ) In exemplari eſt φονικοὶ: minus apte. Φοινικοῖ petitum ex Adam. I. Κεφ. κη. atque ita paulo poſt ἐπιφοινίσσουσι. *Sylb.*

τι, κακίαν, καὶ μάχην, καὶ [159] ὀργὴν, ἢ δαιμονιακὴν κακότητα, ἢ μωρίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγορεῦσι. Εἰ δὲ τοιοῦτοι ὄντες, αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς [160] περιδινοῦνται, μανίᾳ καρτερᾷ συνέχονται. [161] Ἡ κύστις [162] ὀφθαλμοῦ κατώθεν προσκειμένη, οἰνόφλυγας, καὶ ὑπνηλοὺς ἄνδρας σημαίνει. Εἰ δὲ καὶ ἄνω οὐχὶ κάτω πρόσκειται μόνον, ὁμοίως σημαίνει. Ὅσοι ὀφθαλμοὶ [163] ὑποφοινίσσουσιν, εἰ μὲν ἅμα ξηρότεροι,

ſimul cum humiditate, malitiam, et contentionem, et iram, aut malitiam daemoniacam, aut fatuitatem oſtendunt. Si autem hi oculi in gyro inuicem circumaguntur, violenta corripiuntur mania. Si veſicula oculi deorſum eſt directa, vinoſos et ſomnolentos viros declarat. Si autem ſurſum tantum, non autem deorſum directa eſt, idem aeque ſignificat. Quibuſcunque oculi ſubrubri ſunt, et quidem

159. Ὀργὴν) Idem in vniverſum de ἀσκαρδαμύκτοις dicit Hippocr. Epid. L. II. S. VI. ἀσκαρδαμύκτοι, ὀξύθυμοι. *Qui inconniuentibus oculis intuentur, irae ſunt admodum praecipites.*

160. Περιδίνουνται) Parum recte in eodem exemplari περιδένυνται. *Sylb.* Praecipue in conſenſum trahuntur nerui optici, qui ſic in mania inflectuntur ac contorquentur, vt ſpiritibus animalibus denegetur tranſitus.

161. Ἡ κύστις) Vide Ariſt. ſupra p. 127.

162. Ὀφθαλμοῦ κ.) Adam. habet l. l. ὀφθαλμοῖς κάτω προσκ. *Sylb.*

163. Ὑποφοινίσσουσιν) Supra apud Ariſtot. p. 143. eſt ἐπιφοινίσσουσι, *ſupererubeſcunt, ad purpureum colorem vergunt*, vehemens ira hac voce indicatur de qua Perſ. Sat. III. v. 116. *Nunc face ſuppoſita, ferueſcit ſanguis, et ira, Scintillant oculi: dicisque facisque quod ipſe Non ſane eſſe hominis, non ſanus iuret Oreſtes.*

ῥοι, πολλὴν ὀργὴν ἔχειν τὸν ἄνδρα κατηγοροῦσιν· εἰ δὲ ὑγρότεροι, οἰνόφλυγα σημαίνουσι. [164]Γλαυκότης ὀφθαλμῶν, ἀγριώτερον ἄνδρα δηλοῖ. Γλαυκὰ γὰρ τῶν [165]ἀλόγων ζώων τὰ πλείονα· τὰ δὲ ἥμερα μελανώτερα ποῦ εὑρήσεις. Τῶν δὲ γλαυκῶν τὸ μὲν λίαν λευκὸν, δειλόν· τὸ δὲ χολῶδες, ἄγροικον ὄντα δηλοῖ. Τὸ δὲ ταῖς ἐλαίαις κατὰ τὴν χροιὰν ὅμοιον, δυνατὸν ἄνδρα δηλοῖ. Τοῦ γε μὴν μέλανος, τὸ μὲν [166]πάνυ μέλαν, δεινόν τε, καὶ δολερόν· τὸ δὲ [167]ὑπόξανθον, ἰσχυρόν τε, καὶ μεγαλόψυχον. Τὰ μαρμαρύσσοντα ὄμματα [168]μεγαλο-

simul ſicciores, indicant magnam viri iracundiam: ſi vero humidiores, vinoſitatem. Oculi glauci ferocem virum manifeſtant. Plurima enim animalia ratione carentia glaucos habent oculos: vbinam vero mitiora et nigriora inuenies. Inter glaucos vero, ſi valde albus eſt, timidum; ſi vero fuluus eſt, inurbanum eſſe declarat. Similis vero quoad colorem oleae, potentem virum prodit. At vero quoad nigrum, ſi valde niger eſt, nefarium et inſidioſum; ſubflauus, fortem et magnanimum. Oculos conniuentes et alte

164. Γλαυκότης) Vide ſupra Ariſtot. p. 145. not. 164.

165 Ἀλόγων ζώων) Plin. H. N. L. XI. c. 37. (53.) ſpeciem animalium ponit: Et *equorum quibuſdam glauci.* Et (54.) *Diuo Auguſto equorum modo glauci fuere.*

166. Πάνυ μέλαν) Paulo aliter Ariſt. p. 145.

167. Ὑποξάνθον) Ariſtot. p. 145. vocat ἄγαν μέλανες κλίνοντας πρὸς τὸ ξανθὸν χρῶμα.

168. Μεγαλοχροίας) Rectius μελανοχροίας: et mox κλεπτοσύνας. Apud Adam. I. Κεφ. ιγ΄. certe μέλανες eſt, κλεπτοσύνης autem vocabulum apud eumdem legitur L. II. Κεφ. ιη΄. *Sylb.*

γαλοχροίας ἔχοντα χαίροντα ἄνδρα εἰς κλεψοσύνας σημαίνει. [169] Ὀξεῖς ὀφθαλμοὶ, ταραχώδεις, ἅρπαγας σημαίνουσιν. Οἱ δὲ λεπτοὶ ὄντες, τὰ βλέφαρα ἐπιβάλλοντες, [170] ἀνδρόγυνον τὸν τοιοῦτον σημαίνουσιν. Οἱ δὲ τὸ ἕτερον τῶν βλεφάρων [171] ὑποβάλλοντες, καὶ ἀνατρεπόμενοι ἀμαυρότητα, πράως τε, καὶ [172] μαλακῶς βλέποντες, [173] Φανταστὴν, καλλωπι-

coloratos qui habet, esse censetur vir qui furacitatibus delectatur Acuti oculi trementes, raptores indicant. Exigui oculi immissi sub palpebris, androgynum indicant. Qui vero vnam palpebrarum attollunt, et conuertendo alteram obscurant, facile et molliter videntes, visiones concipientem, nimii

269. Ὀξεῖς) Arist. vocat εὐκινήτους ὀφθαλ. κ. τ. λ. p. 155 vide not. 203.

170. Ἀνδρόγυνον) Quem et ἑρμαφρόδιτον vocant, de quo multae exstant fabulae quas non apponimus, ne crambem bis coctam recoquere videamur, h. l. notat mollem.

171. Ὑποβάλλοντες) Apud Adam. l. Κεφ. κ′. ἐπιβάλλοντες καὶ ἀνατρεπόμενοι ἅμα ὑγρότητι. *Sylb.* Neque enim video, quid per ἀμαυρότητα designare voluerit, quae statum morbosum, totiusque in oculo lucis impedimentum notat, et non cum sequentibus conuenit.

172. Μαλακῶς) Adam. habet l. l. μαλθακῶς.

173. Φανταστὴν) Reponendum censeo φαντασιαστὴν, pro barbara et inusitata voce φ. Notat vero: *Visiones habentem.* Visiones autem fiunt vel ope nerui optici et imaginationis nimiae, vel per effusionem humiditatis, quae posterior causa huc referenda est, firmans simul Sylb. lectionem supra ὑγρότητι. Haec effusio efficit vt v. c. videamus volitantes ante oculos quasi muscas, vel saltantes formicas, et interdum singula gemina conspiciuntur, qualis fuit morbus شذي, cuius meminit Abenzoar Lib. I. cap. I. tr. 8.

λωπιςὴν, καὶ μοιχὸν τὸν ἄνδρα σημαίνουσιν. Ἕτεροι δὲ καὶ [174] τὰ μέσα τῶν βλεφάρων συμμύουσι καὶ καθέλκουσι, τὰ δὲ ἀμφοτέρωθεν ἀνασπῶσι καὶ ἅμα ὡς φοβούμενοι. Μοιχοὶ καὶ αὐτοὶ δηλονότι εἰσὶν οἱ ἄνδρες.

ζ. ΠΕΡΙ ΩΤΩΝ.

[1] Ὦτα μεγάλα, ἀναίσθητον ἄνδρα σημαίνει. [2] Ὦτα δὲ μικρὰ, κακοήθη καὶ πανοῦργον ἄνδρα δηλοῦσιν. Ὦτα μικρὰ ἑςηκότα, καὶ ὥσπερ κυνῶν ὑπάρχοντα, μωρὸν ἄνδρα κατηγοροῦσιν. Ὦτα [3] τετράγωνα,

cultus ſtudioſum et adulterum notant. Alii vero, qui mediis palpebrarum conniuent, et diducunt, eaque ab vna ad alteram partem attollunt ſicut timidi, eiuſmodi viri, vti conſtat, adulteri ſunt.

VII. De auribus.

Aures magnae, virum ſenſu deſtitutum notant. Aures paruae, paruis moribus praeditum et maleficum produnt. Exiguae aures arrectae ſicut canum, fatuum arguunt. Aures

174. Τὰ μέσα) Huic obtutui et motui palpebrarum, rectus obtutus, palpebrarum recta motio opponitur, quam commendat Salomo Prou. IV. 25.

1. Ὦτα μεγ.) Eiuſmodi Ariſtot. p. 138. tribuit aſinis, ſtupiditatiſque facit indices. Alex. ab Alex. L. II. c. 19. idem innuit: *Magnas auriculas ſtultum deſignare voluerunt, et loquacem.*

2. Ὦτα δὲ μ.) Tales ſimiales vocat Ariſt. p. 137.

3. Τετράγωνα) Hanc vocem non addit Ariſt. p. 138. ſed tantum ὦτα μέτρια, et in hiſt. anim. L. I. c. 11. μέσα appellat.

γωνα, μέγεθος αὔταρκες ἔχοντα, ἀνδρεῖον, καὶ καλὸν μαρτυροῦσι τὸν ἄνδρα. [4] Ὦτα διαγεγλυμμένα, συνετὸν ἄνδρα δηλοῦσιν. Ὦτα διάγλυφα καὶ [5] στρογγύλα, εἰ καὶ λίαν εἰσὶν, ἀμαθῆ δηλοῦσιν. Ὦτα στενὰ καὶ μακρὰ, [6] βάσκανον καὶ κακοήθη ἄνδρα κατηγοροῦσι.

η. ΠΕΡΙ ΡΙΝΩΝ.

Ῥινὸς τὸ ἄκρον λεπτὸν ὑπάρχον, [1] ἐπιζέειν τοῦ ἀνδρὸς

quadratae magnitudinis sufficientis, fortem et probum indicant virum. Aures caelatae, prudentem virum notant. Caelatae et rotundae, sunt signa valde indocilis viri. Coarctatae et longae aures, fascinatorem et maleficum arguunt.

VIII. De nasis.

Tenuis si nasi extremitas est, feruentem viri

4. Ὦτα διαγ.) *Aures caelatae*, quae scilicet ratione externi habitus sic conspiciuntur conchae mytuli similes. Prudentem autem virum notare possunt, quia ad sonos recipiendos sunt aptissimae, et organum bene constitutum sensorium aeque ac internos sensus rectos arguunt.

5. Στρογγύλα) Adam. II. Κεφ. κά. Τὰ δὲ ἀδιάγλυφα καὶ στρογγ. *Sylb*. Praeferenda vtique haec lectio et hanc ob caussam, quia experientia teste per compressionem, quae fit in infantili aetate per fascia, caelatura interdum perit, et torpor his partibus inducitur.

6. Βάσκανον) *Fascinatorem*, posses etiam reddere *obtrectatorem*, *inuidum*. Magis tamen probatur prior interpretatio ob autoris in superstitionem propensum animum, quem aliis ex locis cognoscere licet.

1. Ἐπιζέειν etc.) *Feruen-*

δρὸς τὴν ὀργὴν σημαίνει. Παχὺ δὲ καὶ χθαμαλὸν, [2] μιαρὸν ἄνδρα δηλοῖ. [3] Ῥινὸς τὸ ἄκρον ἁδρὸν, καὶ ἀμβλὺ, καὶ στρογγύλον, καὶ καρτερὸν, ἀνδρείου καὶ μεγαλοψύχου ἀνδρὸς τὸ σημεῖον. Ὥσπερ λεόντων γὰρ τὸ σημεῖον, καὶ κυνῶν τῶν γενναίων. [4] Ῥὶς μακρὰ καὶ λέπτη, ὀρνιθῶδες. Τοιαῦτα γὰρ καὶ τὰ τοῦ ἀνδρὸς ἤθη. Τῆς ῥινὸς τὸ πρὸς τὸ μέτωπον εἰ [5] διώρθωται, καλὸν, καὶ ἀνδρεῖον, καὶ συνετὸν ἄνδρα σημαίνει. Τὸ δὲ ἐναντίον τούτου, θηλυδρίαν καὶ ἀμαθέστερον σημαίνει τὸν ἄνδρα. Εὐθύ-

iram notat. Craſſus et complanatus, flagitioſum manifeſtat Naſi extremitas craſſa, obtuſa, rotunda et magna, viri fortis et magnanimi ſignum eſt: ſicuti et leonum et canum generoſorum eſt indicium Naſus longus et ſubtilis, auibuſque ſimilis, tales quoque mores indicat. Si naſi extremitas vſque ad frontem recta procedit, fortem et prudentem indicat virum. Si autem contraria eſt directio, effeminatum et indocilem.

tem etc. Alia de eiuſmodi naſo profert Ariſt. ſupra, p. 120. vide not. 98., et acuto naſo, et quidem recte, ſignum irae difficilioris ineſſe ſcribit.

2. Μιαρὸν) Μιαρὸν pro μικρὸν repoſui ex Adam. II. Κεφ. ιή: ſi quis μικρὸν malit, fruatur ſuo iudicio. *Sylb.* Μικρὸν eſt in Rom. ed.

3. Ῥινὸς τὸ ἄκρον) *Naſi extremitas*, quae hic de extremitate dicuntur, de circumferentia accipit Ariſtot. p. 120. vide ibi not. 97.

4. Ῥὶς μακρὰ) Mallem ex Ariſt. ῥὶς ἄκρα, v. p. 121. not. 98.

5. Διώρθωται) *Recta procedit*, vtitur etiam hac voce Ariſt. p. 121. et vocem γρυπὴν ſimul apponit.

Εὐθύτης ῥινὸς, γλώττης ἀκρασίαν τινὰ λέγει. Ῥὶς ἡ μείζων, [6] καλλίονα δηλοῖ ἄνδρα. Εἰ δὲ πάνυ μικρὰν βλέπεις, παλιμβούλου κατηγόρημα ἀνδρός ἐστιν. [7] Οἱ δὲ γρυπὴν ῥίνα ἔχοντες, μεγαλόνοες ἄνδρες. [8] Οἱ δὲ σιμοὶ, λάγνοι, καὶ μοιχοὶ ἄνδρες. [9] Μυκτῆρας ἀνεῳγμένους βριαροὺς οἱ ἔχοντες, θυμώδεις καὶ δυνατοὶ, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ταύρων, καὶ τῶν λεόντων. Οἱ δὲ [10] πεφραγμένοι, μωροὺς δηλοῦσι. [11] Σκολιαὶ πάνυ ῥίνες, σκολιὰ καὶ τὰ νοήμα-

Rectitudo nasi linguae intemperantiam significat. Paruus nasus meliorem prodit virum. Si autem valde paruum conspicis nasum, ille inconstantiae argumentum est Qui naso sunt adunco, magnanimi censentur. Quicumque simi, libidinosi et adulteri. Nares apertas et elatas habentes, animosi et fortes sunt, quomodo id in tauris et leonibus fit. Qui autem obturatas habent, fatui sunt. Admodum tor-

6. Καλλίονα) Hoc vocabulum pro ἀμείνονα vsurpatum, vt patet ex Adam. II. Κεφ. ιή Sylb. Verterem, *apte et composite loquentem*, qui linguae suae temperat, ob relationem videlicet ad praecedentia.

7. Οἱ δὲ γρ.) Vide Arist. p. 121. et not. 101.

8. Οἱ δὲ σιμ.) Cf. Arist. p. 123. et ibi not. 105.

9. Μυκτῆρας) Vide Arist. p. 124. et p. 125. not. 107. loco ἀνεῳγμένους habet Arist. ἀναπεπταμένους, et vocem βριαροὺς omittit, quam minime verterem *elatas*, sed *crassioris texturae*.

10. Πεφραγμένοι) *Obturatas*, id est, ad latera dilatatas corrugatasque, quas etiam nasum aduncum nominare solemus, qui subsannatoribus proprius est.

11. Σκολιὰ) *Tortuosae*, id est, nares detortae ad dextram sinistramque partem, tales homines ad alios cum indignatione quadam detestandos proni sunt.

νοήματα, καὶ τὰ ἐνθυμήματα τῶν ἀνδρῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δηλοῦσιν.

θ. ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ.

Πνεῦμα [1] τὸ ἀεὶ ἀνατρέπον ὡς ἄπνουν, [2] Φροντιστοῦ ὑπάρχει ἀνδρός. Τὸ δὲ [3] ποταπὴ ἡ Φροντὶς, παρὰ τῶν ὀφθαλμῶν μάθε τὸ ἀκριβές. [4] Εἰ δὲ

tuosae nares, perplexe sentientes cogitantesque viros vt plurimum indicant.

IX. *De Respiratione.*

Respiratio semper lenis, et quasi exanimis, virum notat meditantem. Qualis autem sit meditatio ex oculorum obtutu accurate collige-

Q 2

1. Τὸ ἀεὶ ἀνατρ.) Pro τὸ ἀεὶ ἀνατρέπον Adam. II. Κεφ. κή. habet τὸ λίαν ἀτρεμοῦν, quomodo etiam mox sequitur, εἰ δὲ ἀτρεμὲς ᾖ: sed hoc ipsum quoque membrum ex Adamantio sic legeris rectius: εἰ δὲ ἀτρεμὲς ὂν, ἐπὶ πολὺ ἀθρόως ἐπίοι. *Sylb.* Πνεῦμα vero hoc in capite idem est ac ἀναπνοὴ, quam Galenus peculiaribus libellis descripsit, de vsu inspirationis, de causis, et de difficultate Libris III. quae extant T. III. Opp. p. 85 — 106. Duplex est differentia inspirationis 1) *lenis*, ἀβιαστὸς apud Gal. de causis p. 88 b. quae in bene valentibus nullaque vehementi agitatione motis cernitur, ac solo peragitur diaphragmatis motu, et 2) βίαιος, *coacta*, quae accidit in exercitationibus paulo vehementioribus, in qua protinus omnes etiam scapularum partes simul attolli videntur, fit etiam in morbis nonnullis.

2. Φροντιστοῦ,) *Meditantis.* Causa latet in eo, quia meditantes corpus non mouent.

3. Ποταπὴ) *Qualis sit*, v. c. an profunda, seria, iucunda etc.

4. Εἰ δὲ ἀτρ.) Vide supra obs. 1.

δὲ ἀτρεμὲς ᾖ, καὶ ἐπὶ πολὺ ἀθρόως λέγει, ὥσπερ [5] ἐκ παλιῤῥοίας καὶ πλημμυρίδος, λύπῃ τινὶ συνέχεται. Εἰ δὲ κεφαλῆς ἅμα ἐπικινουμένης ἐπιςενάζει, μετανοεῖν ἔοικε [6] κακόν τι ποιῶν, ἢ ἰδών. Ἐὰν [7] (δὲ) δεδορκὼς τοῖς ὀφθαλμοῖς ταῦτα (ποιῇ,) [8] προβουλεύει κακὰ μᾶλλον ἢ μετανοεῖ. [9] Πνεῦμα ἰὸν σχολῇ, καὶ ἀκτυπὶ χωροῦν, τὴν δύναμιν κα-

λὴν

re poteris. Si autem immota eſt, et multa interdum celerrime effert, quaſi ex refluxu et inundatione humiditatis, triſtitia aliquem teneri indicat. Si autem ſimul capite inclinato ingemiſcit aliquis, videtur de male factis, aut viſis moerore affici. Si autem intenſis haec fiunt oculis, mala deliberantem magis, quam moerentem notant. Reſpiratio facilis quiete et indeſinenter procedens, boni roboris

5. Ἐκ παλιῤῥοίας) Rom. editio exhibet καὶ πολυῤῥοίας.

6. Κακόν τι) *Male factis*, qualem Iuuen. Sat. VI. v. 266. ſqq. ſic deſcribit: *Quum ſimulat gemitus occulti conſcia facti; Aut odit pueros, aut ficta pellice plorat, Vberibus ſemper lacrimis.*

7. (Δὲ etc.) Incluſa ex Adamantio ſunt addita, apud quem etiam danti caſu legitur, δεδορκόσι τοῖς ὀφθαλμοῖς. *Sylb.*

8. Προβουλεύει) Perperam in exemplari erat, προβουλεύει καὶ μᾶλλον εἰ μετ. *Sylb.* Talis animi ſtatus in Vlyſſe depingitur ab Hom. qui dolo occultabat animum, v. Odyſſ. T. v. 209. ſqq. Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς Θυμῷ μὲν γοόωσαν, ἑὴν ἐλέαιρε γυναῖκα. Ὀφθαλμοὶ δ᾽ ὡσεὶ κέρα ἕστασαν ἠὲ σίδηρος Ἀτρέμας ἐν βλεφάροισι, δόλῳ δ᾽ ὅγε δάκρυα κεῦθε. *At Vlyſſes animo quidem lugentem ſuam miſerabatur uxorem. Oculi autem tamquam cornua ſtabant vel ferrum Tacite in palpebris, dolo autem hic lacrimas occultabat.*

9. Πνεῦμα ἰὸν) Adam. l. l. πνεῦμα λεῖον, σχολῇ καὶ ἀκτ χ. *Sylb.* Forte pro ἀκτυπὶ ſubſtituendum ἀκμητὶ, *ſine laſſitudine.*

λὴν ἔχειν δηλοῖ. Ὅταν δὲ [10] ὑποβρύχῃ καὶ μεγάλα [11] ἀναπνῇ, ἀγριότητα καὶ οἰνοφλυγίαν δηλοῖ. Ὁπόσοις δὲ τὰ [12] ἄσθματα ἀεὶ [13] καθάπερ εἰσδρομοῦν τὸ πνεῦμα ἐλαύνεται, ἄβουλοι, κακόθυμοι, πανεπίθυμοι, παντολόγοι οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες ὑπάρχουσιν. Ὅσοι δὲ ὑψηλὸν ἐμπνέουσι, καὶ αὐτοῖς [14] πυκνόν τε καὶ ἐλαφρὸν τὸ πνεῦμα ἐν ταῖς ῥισὶν ἐμπνεῖ,

ſignum praebet. Si autem profunda magnaque reſpiratio eſt, inurbanitatem et vinoſitatem indicat. Quibuſcumque autem anhelitus ſemper in aeris inſpiratione contingunt, illi ſunt conſilii inopes, mali animi, omnia concupiſcentes, et multiloqui viri. Quicumque autem alte inſpirant, illiſque frequenter et parum naribus ſpiritus ducitur, hi

10. Ὑποβρύχῃ κ. μ.) *Profunda magnaque*, quae nimirum fit ex nimia celeritate in loquendo et agendo, cuius effectus Cicero de off. L. I. c. 36. tradit: *quae quum fiunt*, ait, *anhelitus mouetur, vultus mutantur, ora torquentur*, quae belle inurbanitatem, ac vinoſitatem deſcribunt.

11. Ἀναπνῇ) Nota ἀναπνῇ contra grammat. obſeruationes contractum. *Sylb.*

12. Ἄσθματα) *Anhelitus*. Non intelligitur hoc loco morbus, ſed affectus analogus affectui eorum, qui velociter cucurrerunt, et reſpirando pinnas narium mouent, quas in ſpirando contrahunt, exſpirando dilatant. Homines tales Phaedr. L. II, Fab. 5. v. 1. ſqq. deſcribit: *Eſt ardelionum quaedam - natio Trepide concurſans, occupata in otio Gratis anhelans, multa agendo nihil agens Sibi moleſta et aliis odioſiſſima.*

13. Καθάπερ εἰσδ.) Adam. l. l. habet καθάπερ ἐκ δρόμου, rectius. *Sylb.*

14. Πυκνόν τε) *Frequenter* etc. Haec frequentia et paucitas ex cordis palpitatione, et pulſu paruo et depreſſo oritur v. Gal. de cauſ. ſympt. L. II. c. 5. Ac-

ἐμπνεῖ, δειλία καὶ ἀθυμία ἐν τούτοις ἐστί· γίνονται δὲ ἀνδρόγυνοι, ὅταν τἄλλα σημεῖα τούτοις συμμαρτυρῇ.

ι. ΠΕΡΙ ΠΑΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΟΥ.

[1] Παρειαὶ [2] σαρκώδεις, ῥαθυμίαν καὶ οἰνοφλυγίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι. Παρειαὶ [3] λεπταὶ πάνυ, κακοή-

ſunt timidi et puſillanimes, ſunt autem androgyni quoque, ſi cum illis alia conueniunt ſigna.

X. *De malis atque facie.*

Malae carnoſae ſocordiam vinoſitatemque viri arguunt. Malae admodum graciles,

cedit tremor vocis et ſuppreſſio, ex alta quoque et moleſta reſpiratione proueniens.

1. Παρειαὶ) Pars faciei, quae ab oculis ad mentum vſque protenditur παρειὰ dicitur. Ariſtot. p. 143. γνάθους appellat, quae proprie notat partem faciei τοῖς μήλοις ſubiectam. Et μῆλον partem faciei inter naſum et aurem ſub oculo leuiter eminentem conſtituit. At Pollux haec vocabula pro ſynonymis habet. Sic et Latini *genas* et *malas* promiſcue vſurpant v. Plin. H. N. L. XI. 37. (59) *Infra oculos malae homini tantum, quas priſci genas vocabant;* et ſententiae confirmandae cauſa prouocat ad LL. XII. Tabb. vbi Tab. X. lege 2. de iure ſepulcrorum c. 4. dicitur: *Mulieres genas ne radunto: neue leſſum funeris ergo habento.*

2. Σαρκώδεις) *Carnoſae.* Diſtingui debent malae carnoſae ex naturae beneficio, quae ob propinquitatem ex cerebri calore extolluntur ac turgent ad dignitatem oris, et ad robur muſculorum faciei, et notant naturam validam; carnoſae autem praeternaturales, ex calore naturali et intenſe tumidas, et carnoſas efficiunt malas.

3. Λεπταὶ) *Graciles,* ma-

κακοήθειαν καὶ πανουργίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι. Παχεῖαι γνάθοι, ἐὰν εἰσὶ [4] διεστηκότες τῶν ὀφθαλμῶν, βάσκανον ἄνδρα δηλοῦσι. Παρειαὶ [5] στρογγύλαι, δόλιον ἦθος δηλοῦσι τὸν ἄνδρα ἔχειν. Παρειαὶ μακραὶ, [6] φλύαρον καὶ ματαιολόγον δηλοῦσι. [7] Πρόσωπον τὸ πᾶν σαρκῶδες ὑπάρχον,

prauos mores et malitiam declarant. Crassae malae si ante oculos prominent, fascinatorem indicant. Rotundae malae virum designant moribus praeditum fallacibus. Longae malae produnt nugatorem et vaniloquum virum. Facies vniuersa carnosa, promti,

cilentae; Rursus hic distinguendum inter naturales macilentas, quae ex siccitate excedente et frigiditate exuberante proueniunt, et maciem aliunde ortam, v. c. a studiorum contentione, cura rerum gerendarum, quae accuratum hominem designant. Naturalis macilentia huius est loci.

4. Διεστηκότες) Congruentius, ἐὰν ὦσι διεστηκυῖαι, vel ὅσοις διεστήκασιν, vt Adamant. habet II. Κεφ. κ'. *Sylb. Prominentes*, quae ex laxitate videlicet et carnositate fiunt.

5. Στρογγύλαι) *Rotundae*, hanc quidem formam habent naturalem, vnde μῆλα dicuntur περιφερέστερα. Alia autem est rotunditas praeternaturalis, et morbosa ex tumore orta, quam κύκλον vocat Hipp. Epid. L. V. p. 233. et Foes. in notis affirmat et proprie μῆλα vocari ab Hippocrate τοὺς κύκλους προσώπου. Praeternaturalis ergo tumorem animi et prauitatem indicabit.

6. Φλύαρον) *Nugatorem*, duo complectitur haec vox 1) res agere liberali homine indignas, quorsum spectat illiberale, petulans, flagitiosum, obscoenum genus iocandi, 2) verborum obscenitas, turpitudini rerum adiecta.

7. Πρόσωπον τὸ π.) Vide Arist. p. 125. et not. 109.

χον, εὐπαθοῦς καὶ ἡβῶντος ἀνδρός. [8] Πρόσωπον ἄσαρκον, φροντιστοῦ καὶ ἐπιβούλου ἀνδρὸς τὸ σημεῖον. [9] Πρόσωπον λίαν μέγαν, μωρίαν καὶ ἀμαθείαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγορεῖ. [10] Εἰς γὰρ τὸ πρόσωπον μάλιστα ἐπιφαίνεται μεγαλοπρέπειά τε, καὶ ἀνελευθερία, καὶ εὐηθεία, καὶ κακοήθεια. Ἔστι γὰρ καὶ ἀνιαρὸν πρόσωπον, καὶ σπουδῆς πλῆρες, καὶ παιδείας, καὶ εὐβουλίας, καὶ ἀπονοίας; καὶ ἀμειδὲς; καὶ ὀδυρτικὸν, καὶ ἐγρήγορον· καὶ τὰ ἄλλα, ὡς ἕκαστα ἔχει φύσεως καλῆς, ἢ φαύλης, φαίνεται πάνυ, καὶ ὁποῖον πάθος προσέοικε τούτῳ

[11] πρὸς

et vegeti viri imaginem exhibet. Facies macilenta prudentis et insidiosi viri signum est. Facies admodum magna, fatuitatem et stupiditatem viri arguit. In facie siquidem maxime conspicitur magnificentia et illiberalitas, morum probitas aeque ac improbitas. Nam facies et grauitatem, seueritatemque, docilitatem, consilii rectitudinem, et dementiam prae se fert: aeque ac tristitiam, querimoniam, vigilantiam, aliasque, prouti vniuscuiusque natura admodum bona vel praua esse conspicitur, qualisque potissimum affectus ta-

8. Πρόσωπ. ἄσ.) V. Arist. p. 126. qui habet ἰσχνὸν, cique tribuit ἐπιμέλειαν.

9. Πρόσ. λίαν μ.) V. Arist. p. 127.

10. Εἰς γὰρ τὸ πρ.) Vide Arist. in hist anim. L. I. c. 9. Cicero de LL. L. I. p. 303. *Et is, qui appellatur vultus, qui nullo in animanti esse, praeter hominem, potest, indicat mores: cuius vim Graeci norunt, nomen omnino non habent.* Vide quae Turnebus ad hunc locum differit.

[11] πρὸς φυσιογνωμονεῖν. Καὶ περὶ παρειῶν εἴρηται ἀνωτέρω, ἀλλὰ καὶ αὖθις εἰρήσεται. Παρειῶν [12] σπασμοὶ καὶ προσώπων, εἰ μὲν ἐπὶ ξυνναῖς ὄψεσιν εἶεν, μωρίαν δηλοῦσιν· εἰ δὲ ἐπὶ φαιδραῖς, μοιχείαν κατηγοροῦσι τοῦ ἀνδρός. Πρόσωπα αὐτὰ καθ' αὑτὰ [13] ἐρυθρὰ, τραχεῖς ἄνδρας δηλοῦσιν· εἰ δὲ μόναι αἱ παρειαὶ [14] τοιαῦται εἰσὶν, οἰνόφλυγας δηλοῦσι.

ια. ΠΕΡΙ

li insit aptus ad physiognomoniam. De malis supra quoque dictum est, et statim dicetur. Spasmi malarum et facierum, si in tristitia affectis faciebus fiunt, fatuitatem indicant, si vero in hilaribus, adulterii argumenta sunt. Facies ipsae si seorsim rubrae sunt, agrestes viros, si autem malae tantummodo ita se habent, vinosos viros notant.

Q 5

11. Πρὸς φυσιογ.) Convenientius πρὸς τοῦτο φυσιογνωμονεῖν, vel κατὰ τοῦτο, vt Adam. II Κεφ. κ'. *Sylb.*

12. Σπασμοὶ) *Spasmi*, idem sunt ac παραστρέμματα τὰ ἐν προσώποισι, ap. Hipp. Praed. L. II. S. II. p 92, distorsiones ac peruersiones, quum faciei et malarum partes in obliquum distorquentur et contrahuntur.

13. Ἐρυθρὰ) Hic intelligitur ἀνθηρὸν ἐρύθημα, *floru-lentus rubor*, *moderatus*, *ac veluti efflorescens*, qui ex sanguinis pellucentis fit copia.

14. Τοιαῦται) Hic rubor ἐρύθημα ἐπὶ γνάθων ap. Hippocr. in Praen. S. II. p. 9. dicitur, et febris signum est propter sanguinis intensum motum, qui quoque in vinosis est hominibus. Vide Aristot. p. 143. not. 158.

ια. ΠΕΡΙ ΣΤΟΜΑΤΟΣ.

Στόμα μήτε προπετὲς, μήτε πάνυ χθαμαλὸν, ([1] ἐπαίνει· τὸ μὲν γὰρ προπετὲς, ἀνοίας, καὶ ματαιολογίας, καὶ θρασυτήτος· τὸ δὲ χθαμαλὸν,) [2] δειλίας καὶ παλιμβουλίας σημεῖον. Μικρὸν στόμα, γυναικεῖον ἦθος τοῦ ἀνδρὸς κατηγορεῖ· μεῖζον δὲ στόμα, ἀνδρείου σημεῖον. Ἡ δὲ ἐπὶ πολὺ [3] ἀνατομὴ τοῦ στόματος, [4] παντόμωρον, ὠμόφρονα, καὶ ἀνόσιον ἄνδρα δηλοῖ. Τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν [5] κυνῶν

XI. De ore.

Os neque prominens, neque valde depressum, (laudandum; prominens enim insipientiae, et vaniloquentiae, et audaciae; depressum vero) timiditatis et inconstantiae est signum. Paruum os virum arguit morum muliebrium, maius vero os, fortis signum est. Si autem valde fissum est, stultissimum, crudelem et impium virum notat. Talia

1. (Ἐπαίνει etc.) Inclusa addita sunt ex Adamant. II. Κεφ. ιζ'. *Sylb.* Ex similitudine cum animalibus signa in hoc canone desumta sunt, quae argumenta parum sunt efficacia.

2. Δειλίας) Rom. edit. habet σαλίας, vitiose.

3. Ἀνατομὴ) Hoc loco est incisio, quum os striis, scissurisque notatum est, quod ex ariditate fieri solet, apud Latinos vocatur tale os *siccum*, sic enim Catullus in Amicam Formiani, 43. v. 4. *Nec longis digitis, nec ore sicco* esse scribit, et ab ore eius siccitatem venustati inimicam abesse cupit.

4. Παντόμωρον) Pro παντόμωρον Adam. II. Κεφ. ιζ'. habet πάνυ βορὸν, alioqui convenientius esset παντόμωμον. *Sylb.* Haec coniectura firmatur ex Mart. L. XII. ep. 44. *Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine laesus*

[5] κυνῶν στόματα. Ὅσοις κατὰ τοὺς κυνόδοντας [6] κορυφοῦνται τὰ χείλη, κακόθυμοι ἄνδρες, ὑβρισταὶ, κράκται, ἐπίβουλοι. Τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν κυνῶν στόματα. Ὅσοις δὲ τὸ στόμα πρόκειται ἐπὶ πολὺ, [7] τὰ δὲ χείλη εἰσὶ παχέα, καὶ στρογγύλα, καὶ ἀνασεσυρμένα εἰς τὸ ἔξω, ὡς χοίρων τούτων τὰ ἤθη, καὶ τὰ ἔργα, τῷ ἐπιβεβλῆσθαι ἀφρονέστερον. Εἰ δὲ τὸ κάτω χεῖλος προέχει, ἄκακα μὲν τὰ ἤθη, ματαιότερα δὲ ὡς ἐπὶ πολὺ καὶ [8] χυδαιό-

enim ora canes habent. Quibuſcumque labia circa dentes caninos attolluntur, malo praediti animo, contumelioſi, clamoſi et inſidioſi viri ſunt. Quibuſcumque os valde prominet, et labia ſunt craſſa, rotunda, atque ad extra protracta, eorum mores ſunt aeque ac opera, ſicuti porcorum, et ad exſequendum inepti. Si autem labium inferius prominet, non malos quidem mores, at va-

Rem magnam praeſtas, Zoile, ſi bonus es. Nam nigredo fit ex ſiccitate, et Zoili omnia carpunt.

5. Κυνῶν) Pro vulg. κριῶν repoſui ex eodem Adam. l. l. κυνῶν. *Sylb.* Κριῶν agnoſcit Rom. Tale os iis tribuit Ariſt. in hiſt. anim. L. II. c. 7. τῶν μὲν γὰρ ἐστι τὰ στόματα ἀνερρωγότα, ὥσπερ κυνὸς, *Aliis enim os reſciſſum, ut canibus*, ἀνερρωγότα apud Noſtrum ἀνατομὴ dicitur.

6. Κορυφοῦνται) Mala indicatur conformatio, quae fit, ſi in dentitione ſuper priorem, qui interdum non excidit, increſcit alius. Ariſtotel. habet ἐπανεστηκότας, p. 116. v. not. 82.

7. Τὰ δὲ χ.) Tranſpoſitis vocibus ſic exhibet edit. Rom. πολὺ δὲ τὰ χείλη. Paulo aliter de his labiis ſentit Ariſtot. ſupra p. 117.

8. Χυδαιότερα) Mallem *profuſos, confuſos, non bene compoſitos*, χυδαῖος enim de confuſione, profuſione, magna copia dicitur, v. LXX. Intpp. in Ex. I. 7.

δαιότερα. Στόμα μικρὸν προέχον ἔξω, κακοήθη ἄνδρα καὶ ἐπίβουλον σημαίνει. Στόμα [9] μυλλὸν, καὶ ἔμβοθρον, φθονερὸν, κακοήθη, καὶ ἀκόλαστον ἄνδρα σημαίνει.

ιβ. ΠΕΡΙ ΦΩΝΗΣ.

Φθέγγεσθαι [1] βαρὺ πάνυ καὶ σαθρὸν, ἀνοήτου καὶ ὑβριστὴν, καὶ γαστρίμαργον ἄνδρα δηλοῖ. Ἠχὴ [2] κακοηχεστέρα καὶ βληχωδεστέρα, ἀναίσθητον ἄνδρα

nos vt plurimum et viles indicat. Os paruum ad extra prominens, virorum prauorum morum et insidiatorem prodit. Os curuum et depressum, inuidum, male moratum, atque proteruum notat virum.

XII. *De voce.*

Admodum grauiter et debiliter loqui, insipientem, iniuriosum, et gulosum manifestat virum. Soni male sonantes et balatorii, insen-

9. Μυλλὸν) Pro μυλλὸν apud eumdem Adamantium l. l. legitur κοῖλον. *Sylb.*

1. Βαρὺ πάνυ etc.) Τὸ βαρὺ ad expressionem, τὸ σαθρὸν ad oppressionem literarum referendum est: vtrumque reprehendit Cicero de orat. L. III. c. 11. *Nolo exprimi litteras putidius, nolo obscurari negligentius: nolo verba exiliter exanimata, nolo inflata, et quasi anhelata grauius. Putidum* autem explicat c. 12. *aspere, vaste, rustice, biulce loqui,* quibus opponit, *presse, aequaliter, leniter.* Hoc loco est temperies modulationis vocis; mox *aspere*, mox *leniter*.

2. Κακοηχεστέρα) *Male sonantes.* Mihi videtur hic innui τὸ τραχὺ λέγων, qui in confusis, balbutientibus aliisque abruptis, et detortis vocibus inest, cuius

δρα δηλοῖ. [3] Ὅσοις δὲ ἀπὸ βαρέος ἀρξαμένοις φθόγγου [4] εἰς ὀξυτέλευτον, καὶ τραχεῖς τε, καὶ δύσθυμοι ὑπάρχουσιν. [5] Ὀξὺ δὲ καὶ αὐχμηρὸν φθέγμα, ποικιλίας σημεῖόν ἐστιν. Εἰ δὲ ὀξὺ, καὶ μαλακὸν, καὶ [6] εὐκαμπὲς φθέγγοιτο, ἀνδρογύνου ἐστι σημεῖον. [7] Ὅσοι δὲ κοῖλον βοῶσι, καὶ ἀκαμπὲς ἠχοῦσι, γενναῖα τούτοις τὰ ἤθη, καὶ μεγαλόνοια τούτους κοσμεῖ, καὶ δικαιότης. [8] Ὅσοι δὲ μαλα-

ſibilem notant virum. Quicumque autem a graui incipiunt atque in acutum finiunt, feroces et grauiter affecti ſunt animo. Loquela acuta et depreſſa ſignum eſt ſuauis varietatis vocis. Si autem quis acute, molliter et flexibiliter loquitur, androgynus eſt. Quicumque cauo quaſi ore vocant, flexibilibuſque ſonis, iis ſunt mores ingenui, et magnanimitas et iuſtitia ipſis decori eſt. Quicumque au-

oppoſitum Cl. Alex. commendat. paedag. II. 7. λέγων ἐπεὶ τέλος ἡμῖν ἡ ἀταραξία. *Nobis enim finis eſt ſermonum, ſine tumultuatione et perturbatione agere.*

3. Ὅσοις δὲ) Vide Ariſt. p. 158. not. 214.

4. Εἰς ὀξυτ.) Rectius ex Adam. II. Κεφ. κθ'. εἰς ὀξὺ τελευτᾷ ἡ ἠχὴ τραχ. *Sylb.*

5. Ὀξὺ δὲ καὶ) Hoc appellat Cic. de off. I. 37. *preſſe loqui*, et *leniter*, ita clare, vt omnes audiantur literae, et tanta lenitate, vt aures non offendantur. V. Quinct. II. 8. *Non ſatis eſſe preſſe tantum dicere, aut ſubtiliter, aut aſpere, non magis quam phonaſco acutis tantum, aut mediis, aut grauibus ſonis, aut horum etiam particulis excellere.*

6. Εὐκαμπὲς) Apud Ariſt. eſt p. 159 κεκλασμένον.

7. Ὅσοι δὲ κοῖλον) Vide Ariſtot. p. 159. et ibi not. 216.

8. Ὅσοι δὲ μ.) Iuſta vocis modulatio muſici habitus eſſe videtur, qualis hic praecipitur, et de qua Cic. off. I. c. 37. dicit: *ſine conten-*

μαλακόν τι, καὶ βαρὺ φθέγγονται, ἀγαθὰ καὶ τούτοις τὰ νοήματά εἰσιν. Οἱ δὲ [9] κλαγγηδὸν ἐκβοῶντες ὀξύ τι, καὶ ὀρνίθειον, οὗτοι μάταιοι, καὶ χαῦνα, καὶ ὑψηλὰ νοοῦσι. [10] Ἀσθενὴς δὲ φωνὴ, καὶ ἅμα ὑποκλαίουσα, φιλοκερδῆ, καὶ λυπηρὸν, καὶ πᾶσιν ὑπονοούμενον σημαίνει. [11] Ὅσοι δὲ ἐν ῥινὶ φθέγγονται, ψευδεῖς, κακοήθεις, [12] φθονεροὶ, δεινοὶ εἰς

tem molliter ac grauiter loquuntur, ii egregio ingenio ſunt praediti. Qui vero cum clangore efferunt verba, et acute, auiumque more, tales ſunt vani, ſuperbe atque elate cogitantes. Imbecillis vox ſimulque flebilis, lucri cupidum et triſtem, omnibuſque ſuſpectum ſignificat. Quicumque autem per naſum loquuntur, mendaces, male morati, in-

tione vox nec languens, nec canora.

9. Κλαγγηδὸν) *Cum clangore.* Eiuſmodi intelligit vocem, quae deflectit in deforme canticum et robuſta eſt clamore dilatato, quod poſterius per ἐκβοῶντες indicatur, prius autem effeminatam et ſcenicam pronunciationem deſignat. De his v. Quinct. XI. 3. *Quodcumque ex his vitiis magis tulerim quam quo nunc maxime laboratur in cauſis omnibusque ſcholis cantandi: quod inutilius ſit, an foedius neſcio. Quid enim minus oratori conuenit, quam modulatio ſcenica, et nonnumquam ebriorum, aut comeſſantium licentiae ſimilis.*

10. Ἀσθενὴς) *Imbecillis vox,* infirmitatem pulmonis et exſpirationis, inſpirationiſque prodit.

11. Ἐν ῥινὶ) *Per naſum* eloquuntur multi, vel ex mala conſuetudine, vel ex morbo, ſi videlicet partes loquutioni dicatae laeſae ſunt, prior huius loci eſt.

12. Φθονεροὶ) Sic legendum eſſe pro vulgari φονεροὶ declarat βασκανοὶ apud Adam. II. Κεφ. κθ'. *Sylb.* Ed. Rom. dat φανεροί.

εἰς βλάβην ἄλλων. ([13]Σφοδρὸν) καὶ ὑπόσαθρον φθέγγεσθαι, ὀργίλον, βίαιον, ἄνομον, καὶ μισανθρώπον δηλοῖ. Ὀξὺ δὲ καὶ ἀσθενὲς, δειλίας καὶ βασκανίας σημεῖον. [14]Ταχὺ δὲ, ἀβούλευτον, καὶ [15]ἀνόσιον δηλοῖ. Τὸ βραχὺ φθέγγεσθαι, ἀργίας καὶ δειλίας σημεῖον. Οἱ [16]χαλεπῶς φθεγγόμενοι, κακοὶ, ἀνόητοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰσίν. [17]Εἰ δέ τι ἄλλο καὶ φωνὴν, πρὸς τῶν ἄλλων ζώων ἑκάστῳ, ὅστις ὅμοια φθέγγοιτο, ἀναφέρειν χρὴ ἕκαστον, καὶ

διαι-

vidi, et praecipites ad damna aliis inferenda. Vehementer et debiliter loqui, iracundum, violentum, iniquum et homines odentem indicat. Acuta et infirma vox, timiditatis et faſcinationis ſignum eſt. Celer autem, inconſultum ac ſceleratum indicat. Breuiloquentia eſt ſocordiae timiditatiſque ſignum. Qui difficulter loquuntur; mali et inſipientes vt plurimum ſunt. Si vero alio loquitur modo, et ſi quis ſimilia voce aliorum animantium more prodit, talem referre debemus, atque

13. Σφοδρὸν) Incluſum hoc vocabulum additum ex eodem Adamant. l. 1. *Sylb.* Edit. Rom. non habet.

14. Ταχὺ) *Celer*, eiuſmodi lingua recte effrenis nuncupatur; qualem habuit Therſites apud Hom. Il. β'. v. 212. ſq. Θερσίτης δ' ἔτι μοῦνος ἀμετροεπὴς ἐκολῴα. Ὃς ῥ' ἔπεα φρεσὶν ᾗσιν ἄκοσμά τε, πολλά τε ᾔδη. *Therſites vero adhuc ſolus immoderate verboſus crocitabat, qui quidem verba mentibus ſuis inornataque plurima norat.*

15. Ἀνόσιον) Forſan rectius ἀνόητον, ſicut ſcilicet Adam. habet II. Κεφ. κθ'. ἀνοίας σημεῖον. *Sylb.*

16. Χαλεπῶς) *Difficulter* loqui ſolent homines ex organorum vitio.

17. Εἰ δέ τι) Rectius εἰ δὲ τι καὶ ἄλλο φωνεῖ, πρὸς ἕκαστον τῶν ἄλλων ζώων, ᾧ ἄν τις ὁμοφθ. *Sylb.*

διαιρεῖν [18] εἰς τὸ ὅμοιον ἦθος. Καὶ γὰρ χοίρων, καὶ πιθήκων, καὶ ὄνων, καὶ ἵππων τινὲς, καὶ ἀγέλαι προβάτων, καὶ ἄλλων ζώων, ὁμοίας φωνὰς ἀφιᾶσιν. Εἰδέναι [19] δὴ λοιπὸν καθόλου προσήκει, ὡς ἐν κινήσει, καὶ φωνῇ, καὶ χροιᾷ, καὶ μεγέθους, καὶ μελῶν ἁρμονίᾳ, [20] τὸ μέσον τούτων εὔχρηστον, ὡς τὸ πολύ. Τὸ δὲ ἐναντίον, βαρὺ ὑπάρχει.

ιγ. ΠΕΡΙ ΓΕΝΕΙΩΝ.

Οἱ μακρὰ [1] γένεια ἔχοντες, [2] πολὺ κακοὶ, λαλοῦντες

ei adſcribere mores ſimiles. Nam porcorum, ſimiarum, aſinorum, equorum, et ouium gregalium, aliorumque animantium ſimiles hi promunt voces. Videre autem debemus an reliquum in vniuerſum conueniat, ſicut in motu, voce, colore, magnitudine, et membrorum harmonia, medium enim horum optimum vt plurimum: ſi vero aliter, graue eſt.

XIII. *De mentis.*

Qui habent longum mentum, valde praui, mul-

18. Εἰς τὸ ὅμοιον ἦθος) *Mores ſimiles.* Vetuſtiſſimum ſane fuit phyſiognomoniae principium ex ſimilitudine cum aliis animantibus ad hominum mores colligere.

19. Δὴ λ. καθόλου) Pro δὴ et καθόλου in exemplari eſt δεῖ et καθότι, parum apte. *Sylb.*

20. Τὸ μέσον) In voce *medium* belle Clem. Alex. Paedag. II. c. 7. ſic exprimit: Ἄμφω οἱ διαλεγόμενοι τὸ φθέγμα τὸ σφῶν ἢ συμμετρίᾳ παραμετρούντων. *Vterque qui diſſerit vocem ſuam metiatur iuſta proportione et moderatione.*

1. Γένεια) De mento vi-

τες πολλὰ περὶ τὸ χρέος, καὶ [3] ὑπογλωσσότεροί εἰσιν. Οἱ δὲ μικρογένειοι, τὰ [4] πάντα μάλιστα κακοὶ ἄνδρες, ἐπίβουλοι. Καὶ γὰρ οἱ [5] ὄφεις τοιοῦτοι εἰσί. Γένυσιν ἐὰν τοῖς [6] σπανοῖς στρογγύλου σχῆμα ἀναφύῃ, ἄνανδρον καὶ γυναικώδη τὸ σημεῖον λέγει. Γένυς κατὰ τὸ ἄκρον ἐσχισμένη, ὡς [7] δικόρυφος γενέσθαι, εἰ μὲν ἐπὶ πολὺ τὸ [8] σχίσμα, δολερὸν ἄνδρα σημαίνει· εἰ δὲ αὔταρκες

ta loquentes de aere alieno, et loquaciores ſunt. Qui paruo mento ſunt, quam maxime ſunt praui et inſidioſi viri. Nam et ſerpentes ſunt tales. Mento raro ſi rotunditatis adnata eſt forma, mollis et effeminati ſignum eſt. Mentum in extremitate ſciſſum, quaſi duas partes efficiens, et quidem ſi fiſſura eſt magna, inſidioſum virum, ſi autem eſt

Ariſt. in hiſt. anim. L. I. c. 11. et Galen. in Iſag. c. 10.

2. Πολὺ κακοὶ) Rectius, οὐ πάνυ κακοὶ, λαλοῦντες δὲ πολλὰ παρὰ τὸ χρέων. *Sylb.*

3. Ὑπογλωσσότεροι) Sunt hi, qui veteribus dicuntur, *linguaces*, *lingulacae*, *linguoſi*, *locutuleii*. V. Caſaub. ad Theophr. char. eth. c. περὶ λαλίας.

4. Πάντα μάλιστα) Rectius, τὰ πάντα, μάλιστα δὲ ὠμοὶ, καὶ ἐπίβουλοι, ex Adam. II. Κεφ. ιζ´. *Sylb.*

5. Ὄφεις) *Serpentes*, ſic ratione morum ſunt v. Ariſt. in hiſt. anim. L. I. c. 1. τὰ δὲ ἀνελευθερὰ καὶ ἐπίβουλα, οἷον οἱ ὄφεις, *aliae illiberales*, *inſidioſaeque vt ſerpentes.*

6. Σπανοῖς στρογγύλου) Adamant. l. l. habet γένυϊ τῇ κάτω εἰ πάνυ στρογγ. *Sylb.* *Rotundum mentum in inferiori parte*, id eſt, mentum bene compoſitum, et ſpecie pulcra. Anacr. od. 28. v. 26. τρυφερὸν γένειον, *mentum delicatum* appellat v. ibi Cel. Fiſcheri Animaduu.

7. Δικόρυφος) Ariſtoteles διγενείους, *qui mento bipartito ſunt*, vocat, in hiſt. anim. L. III. c. 11.

8. Σχίσμα) Σχίσμα pro

κες τὸ σχίσμα τοῦ γενείου ἐςὶν, εἰς ἀφροδίτην, καὶ [9] χάριτας φέρει τὸ σημεῖον.

ιδ. ΠΕΡΙ ΧΕΙΛΩΝ.

[1] Χείλη χαλαρὰ ὡς ἐπιβεβλῆσθαι [2] τῷ κάτω τὰ ἄνω, μεγαλόνοιαν, καὶ ἀνδρείαν δηλοῦσι. Τῶν γὰρ λεόντων τοιαῦτα τὰ χείλη. Τὰ γὰρ [3] λεπτὰ χείλη, ἐπὶ τὸ μεῖζον αὐτῶν ςόμα ἐπιτείνεται. Εἰ δὲ [4] ἐπὶ μικροῖς ςόμασι λεπτά εἰσι χείλη, δειλὸν, ἄνανδρον, καὶ δολερὸν σημαίνουσι.

ιε. ΠΕΡΙ

modica, notat virum pronum in Venerem et oblectationes.

XIV. De labiis.

Labia laxa, ita vt inferius ſuperiori reſpondeat, magnanimitatem et fortitudinem indicant, leones enim talia labia habent. Tenuia enim labia, in magno ipſorum ore extenduntur. Si autem in ore paruo tenuia conſpiciuntur labia, indicant timidum, effeminatum, et inſidioſum virum.

vulg. σχῆμα recte ſubſtitutum eſſe, oſtendit vox διαιρέσεως apud Adam. II. Κεφ. ιζ. *Sylb.* Rom. edit. habet σχῆμα.

9. Χάριτας) Duplicem admittit haec vox ſenſum, nam ſignificat 1) *oblectationes*, quibus aliquis deditus eſt, 2) *gratiam*, qua quis in conſuetudine cum aliis vtitur; neuter ſenſus Polemoni verbis aduerſatur.

1. Χείλη χαλαρὰ) Vide Ariſt. p. 114. et 115. ibique notas 77. 78. 79.

2. Τῷ κάτω) Congruentius plural. τοῖς κάτω, ex Adam. II. Κεφ ιζ. vbi etiam plenior eſt loci lectio. *Sylb.*

3. Λεπτὰ) Haec vox ab initio cap. excidiſſe videtur, vbi ex Ariſtotele reſtituenda: χείλη λεπτὰ καὶ χαλαρὰ, κ. τ. λ.

4. Ἐπὶ) Romana editio habet ἔτι.

ιε. ΠΕΡΙ ΤΡΑΧΗΛΟΥ.

Τράχηλος [1] πάνυ λεπτὸς, δειλὸν, καὶ κακοήθη ἄνδρα σημαίνει, εἰ καὶ μακρὸς ὑπάρχει. Ὁ δὲ παχὺς ἅμα καὶ [2] εὐμήκης, θυμικὸν ἄνδρα, καὶ μεγαλαυχὸν, καὶ αὐθάδη σημαίνει. Ὁ δὲ [3] μήκους μετρίου, καὶ πάχους μετρίου ἔχων, ἔςι δὲ εὐπαγὴς, καὶ ἰσχυρὸς ὁ τράχηλος, σημαίνει ἰσχυρὸν, εὐμαθῆ, καὶ εὐφυῆ πρὸς ἀρετὴν ἄνδρα. Ὁ δὲ τοιοῦτος τράχηλος, ἐνίοτε καὶ ἀσθενῆ, καὶ πανοῦργον, καὶ κακομήχανον σημαίνει ἄνδρα. Ὅσοις δὲ ὁ τράχηλος [4] τοῖς νεύροις κατατείνεται, κακοὶ οἱ τοιοῦ-

XV. De collo.

Collum admodum tenue, timidum et male moratum virum denotat, praeprimis ſi longum eſt. Craſſum vero et decore procerum, iracundum, oſtentatorem, et ſuperbum denotat virum. Si autem mediocriter longum et craſſum eſt, et ſimul compactae et robuſtae conſtitutionis, notat fortem, docilem et ad virtutis cultum virum aptum. Alias vero etiam eiuſmodi collum et infirmum, ad malas actiones, et fraudes pernicioſas aptum indicat virum. Quibuſcumque autem collum neruis

1. Πάνυ λεπτὸς) Vide Ariſtot. p. 112. ἀσθενείαν eiusmodi collo tribuit, et convenit cum Noſtro; nam ex infirmitate timiditas et pravi mores oriuntur.

2. Εὐμήκης) Ariſt. p. 112. habet πλέως, quod idem notat.

3. Μήκους μετρίου) Concinnius, μήκους τε καὶ πάχους μετρίως ἔχων. *Sylb.* Apud Ariſt. p. 113 eſt εὐμεγέθης.

4. Τοῖς νεύροις κατατείνεται)

τοιοῦτοι. Εἰ δὲ καὶ [5] ἄλλα συμβαίνουσι, μωραίνουσι, καὶ μωρίας οἱ ἄνδρες ἐπιλαμβάνονται. Καὶ οἱ μέγαλα δὲ [6] ἀγγεῖα πεπλεγμένα περὶ τὸν τράχηλον ἔχοντες, [7] ἄφωνοι. [8] Οἱ δὲ τραχεῖαν, καὶ εὐφυῆ τὴν σάρκα τοῦ τραχήλου ἔχοντες, δειλοὶ ἄνδρες. [9] Ὅσοις δὲ τῶν ἐπαυχενίων σπόνδυλοι τραχεῖς [10] εἰσὶ, πολὺ τῶν ἄλλων εἰσὶ τραχύτεροι ἄνδρες.

continetur, tales ſunt praui. Si autem et alia conueniunt, inepte agunt, et corripiuntur tales fatuitate. Et qui magna habent vaſa collo intexta, illi voce deſtituti ſunt. Qui vero duram et bene conſtitutam carnem in collo habent, timidi ſunt. Quibuſcumque autem vertebrae conſtituentes ceruicem aſperae, multo ferocio-

Neruis continetur. Senſus eſt; quodcumque collum conſtrictum, gracile atque imbecillum eſt, prauitatem indicat, quae ope motuum imbecillium oritur, et principium vertebrarum ac nervorum motiuorum continet, quos ſua nuditate nequaquam fovet. Κατατείνειν h. l. idem eſſe videtur ac παρασπᾶν apud Hipp. de morbo ſacro S. III. p. 89. ἢ γὰρ τὸ στόμα παρασπᾶται, ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ αὐχὴν, *aut enim os contrahitur, aut oculus, aut ceruix.*

5. Ἄλλα) Huc pertinent, ſi venae male afficiuntur, ſi graciles ſunt, ſi pauca pituita affluit, etc. de quibus Hippocr. l. l.

6. Ἀγγεῖα) *Vaſa*, quae videlicet ſub gula et in gulae confinio ſunt, et ad collum tendunt, quae, ſi ſunt magna et rigida, vocem efficiunt impeditam.

7. Ἄφωνοι) Pro ἄφωνοι Adam. II. Κεφ. ιϛ'. habet σκαιοὶ. *Sylb.* Melior haec lectio, nam magnitudo vaſorum maius ſpatium occupat, atque ſtupiditatem infert.

8. Οἱ δὲ τρ.) Rectius legerimus, οἱ δὲ παχεῖαν καὶ ὑπερφυῆ τὴν σ. *Sylb.*

9. Ὅσοις δὲ τῶν) Aphoriſmus de ceruicis vertebris, plenior et planior apud Adamant. II. Κεφ. ιϛ'. eſt. *Sylb.*

10. Εἰσὶ) Editio Rom. dat ὦσι.

δρες. Οἱ δὲ [11] σκληροὶ τράχηλοι, ἀμαθεῖς ἄνδρας σημαίνουσιν. Οἱ δὲ [12] ὑγροὶ τράχηλοι, ἄνδρας εὐμαθεῖς σημαίνουσι. [13] Παχὺς αὐχὴν ὑπερλοφίας, ἀμαθῆ σὺν ὕβρει τὸν ὄντα μαρτυρεῖ. Τράχηλος πεπηγὼς [14] ἀκλινὴς, κακὸν, αὐθάδη, καὶ ἀμαθῆ ἄνδρα μαρτυρεῖ. [15] Τράχηλοι δὲ ἀσθενεῖς γίνονται διὰ μωρίαν, οἷς καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα συμβαίνει.

res sunt aliis viris. Dura colla indicant indociles viros. Colla mollia, dociles viros designant. Obesum collum cum elatione, indocilem et petulantem notat. Collum compactum, et rigidum, malum, insolentem, et indocilem manifestat virum. Colla ob fatuitatem fiunt gracilia, conspirantibus aliis signis.

11. Σκληροὶ) *Dura*, quae nota insensibilis habitus est, ac proinde signum indocilitatis esse potest. Alia est σκληρότης τραχήλου, quae fit ex plethora et ceruicis musculorum phlegmone, de qua Hippocr. in coac. praenot. 261. et quae ex morbo fit.

12. Ὑγροὶ) *Mollia*, *laxa*, bonam humorum temperiem notant.

13. Παχὺς αὐχὴν) Adam. τραχὺς αὐχὴν ὥσπερ λοφιά. Ibidem mox sensus postulat τὸν ἔχοντα. *Sylb.*

14. Ἀκλινὴς) *Rigiditas*, quae a neruorum musculorumque compressione, et inde orto torpore deducenda est.

15. Τράχηλοι δὲ ἀσθενεῖς) Adamant. l. l. τισὶ δὲ τράχηλοι ἀκλινεῖς γίνονται. *Sylb.* Haec emendatio assensu omnium digna censenda, et prior lectio repudianda; nam 1) propter fatuitatem non fiunt colla gracilia, 2) neque aliorum signorum harmonia cum fatuitate producit gracilitatem colli necessario. At rigiditas fieri potest et in musculis et neruis, quum in fatuitate afficiantur nerui, et humores propter nimiam agitationem incalescentes, per vasa transeuntes illa sicciora reddant.

νει. Ἄλλοι δὲ, ἀκλινεῖς τραχήλους ἔχοντες, οἷον [16] ἀκκίζουσιν αὐτοὺς, καὶ τείνουσι τέχναις, καὶ πόνοις μεγάλοις, πάνυ κεκλασμένους ὄντας· οὗτοι δὲ, ἀνδρόγυνοι ὄντες, διορθοῦσιν αὐτούς· [17] Φαντάζονταί τε τὴν ἀναίδειαν ἀποκρύπτειν, καὶ ἀκολασίαν. Κατηγοροῦσι δὲ αὐτῶν, [18] χειλῶν σπασμὸς, καὶ ὀφθαλμῶν [19] προτροπὴ, καὶ ποδῶν παράχωρα, καὶ ὀσφύων κινήσεις, καὶ [20] χειρῶν λύσεις, καὶ φωνῆς κραυγή.

Alii autem rigida habentes colla ſi convertendo et tendendo variis artificiis et laboribus difficilioribus mouere ſtudent, admodum ſunt detorti; Si autem androgyni ſunt, rurſus ea in rectum deducunt ſtatum: exiſtimant enim hac ratione impudentiam et incontinentiam celare. Prodit autem eos labiorum ſpaſmus, oculorum deflexio, pedum titubatio, lumborum motus, manuum diſſolu-

16. Ἀκκίζουσιν) Adam. II. Κεφ. ις΄. οἰακίζουσιν αὐτούς. *Sylb* Si ἀκκίζουσι retinetur, ſenſus eſt, *recuſant quae tamen cupiunt, et variis artibus conſequi ſtudent deſideria*, ſi autem οἰακίζουσιν ſubſtituatur, vertendum: *eos mobiles reddere tentant.*

17. Φαντάζονται) Adam. οἴονται pro φαντάζονται habet, et ἐπικρύπτειν pro ἀποκρύπτειν. *Sylb.* Loco τε poſt φαντάζονται ed. Rom. habet δὲ.

18. Χειλῶν σπασμὸς) Sic et Hippocr. in coac. praen. S. II. p. 143. n. 240. χεῖλος συσπώμενον habet.

19. Προτροπὴ) Rectius Adamant. l. l. παρατροπὴ et mox παραφορά. *Sylb.* Quamquam et bonum ſenſum vulgaris habet, προτροπὴ enim eſt, *inuitatio ad aliquid, quae oculis fit*, et προχώρα, *proceſſio, motio e loco in locum.*

20. Χειρῶν λύσεις) Id eſt, *manus expeditae, liberatae, atque ad agendum idoneae.* Proprie de liberis dicitur, qui faſciis remotis liberrime artus mouere poſſunt.

κραυγή. Καὶ οἱ τράχηλοι αὐτῶν οὐ διαρκοῦσι πεπηγμένοι εἶναι, ἀλλ' ὑποτρέμουσιν, ἅτε τῆς τάσεως αὐτῶν βιαζομένης. [21] Κλάσις δὲ [22] τραχήλου, ἀνδρόγυνον δηλοῖ, εἰ καὶ τὰ ἄλλα συντρέχει σημεῖα. Τὸ δὲ [23] αὔταρκες, ἀρίστου ἀνδρὸς σημεῖον. Ἄνω ἐσταλμένος τράχηλος, ὑβριστοῦ, ἀνοήτου, καὶ ὑποχαύνου ἀνδρὸς σημεῖον· εἰ μὴ ἄρα διὰ μαλακίαν αὐτὸ ποιεῖ. Ὁ δὲ [24] ἐπικεκυφὼς τράχηλος, μωροῦ ἀνδρὸς κατηγόρημα. Οὗτος δέ ποτε καὶ φροντιστὴν δηλοῖ, καὶ φειδωλὸν, καὶ κακοήθη, καὶ μὴ ἔχοντα

tio, et vox clamosa. Si autem ceruices eorum non manent compactae, et tamen paululum trementes sunt, si cum vi quadam tenduntur. Collum enim detortum androgynum indicat, aliis simul signis concurrentibus. Recte constitutum collum, optimi viri signum est. Versus superiora eleuatum collum, iniuriosi, insipientis et inflati viri signum est, nisi ob mollitiem tale ipsi contingat. Collum versus anteriora pronum, fatui viri indicium est. Illud simul quoque prudentem, et frugalem, et

21. Κλάσις) Idem ac ἀνάκλασις, et κύφωσις, *incuruatio, inclinatio*. Tales describit Pers. Sat. 3. v. 80. sqq. *Obstipo capite et figentes lumina terram Murmura cum secum et rabiosa silentia rodunt. Atque exporrecto trutinantur verba labello.*

22. Τραχήλου) Rom. editio habet, καὶ χειλῶν.

23. Αὔταρκες) Id est, quod iustam habet proportionem cum reliquis partibus, quod bene est collocatum, et in quo duplex motus, et versus anteriora, et versus latera bene procedit.

24. Ἐπικεκυφὼς) Idem fere exprimit quod supra κλάσις τραχήλου.

ἔχοντα ἁπλότητα, [25] μηδὲ εὐθυμίαν, μηδὲ λαμπρότητα. Τράχηλος [26] εἰς τὰ δεξιὰ [27] βλέπων, κοσμίου, καὶ σώφρονος καὶ φροντιστοῦ ἀνδρός. Εἰ δὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ, ἀνοήτου. Εἰ δὲ ἐκ τῶν ἄλλων μερῶν [28] οἷον δή ποτε ὁ τράχηλος βλέπει, οὐκ ἀγαθὸν τὸ σημεῖον. Βέβλαπται γὰρ [29] ὁ ἀνὴρ [30] τὰς φρένας.

ιϛ. ΠΕΡΙ ΦΑΡΥΓΓΟΣ.

[1] Φάρυγξ τραχεῖα, κουφόνουν, [2] πολύγονον, φλυαρὸν,

male moratum, qui neque simplicitate, neque bono animo, neque candore praeditus est, notat. Collum in dextram inclinatum partem, modestum, temperantem et prudentem significat virum: Si autem in sinistram, insipientem. Si vero ex aliis partibus collum talem praebet aspectum, non bonum signum est; vir enim ratione intellectus noxam patitur.

XVI. *De pharynge.*

Aspera pharynx inconstantem, fecundum, nu-

25. Μηδὲ) Rom. editio habet μὴ δὲ, diuisim.

26. Εἰς τὰ δεξιὰ) Procul dubio dextrae parti bona et fausta tribuuntur, quoniam veteres felicia, et dextra appellarunt, et bona omina dextrae tribuerunt parti.

27. Βλέπων) Improprie vsurpatum de collo, quo indicatur, *directio quae per motum ceruicis oculis conceditur.*

28. Οἷον δή ποτε) Congruentius, οἵων δή ποτε. *Sylb.*

29. Ὁ ἀνὴρ) Ed. Rom. habet, καὶ ἀνὴρ.

30. Τὰς φρένας) Alias νοῦς et διάνοια dicitur, notatur vero h. l. talem virum in morbum facile incidere, qui peculiari nomine *phrenitis* dicitur.

1. Φάρυγξ) Hoc loco pri-

ρὸν, καὶ πρόγλωσσον ἄνδρα σημαίνει. [3] Εἰ δὲ ἐκτὸς τοῦ βρόγχου σπονδύλου ἐξέχοι, σωφρόνουν ἄνδρα λέγει, εἰς δὲ γλῶσσαν τοῦτον οὐκ εἶναι θρασύν. Οἱ ἔσωθεν σπόνδυλοι, ὄντες ἁδροὶ, καὶ ὑπότοποι τοῦ φάρυγγος, δυσοργήτους, [4] ἀνιαρούς, συμπότας δηλοῦσιν ἄνδρας. [5] Κλεῖδες [6] συμπεφραγμέναι, οὐκ ἀγαθὴν αἴσθησιν τὸν ἄνδρα σημαίνου-

gatorem, et garrulum indicat. Si autem extra gutturis ſpondylum eminet, temperantem indicat, talemque qui minime temerarius eſt in loquendo. Interni ſpondyli ſi magni ſunt, et ſub pharynge locati, iracundos, moroſosque conuiuas indicant. Clauiculae conſeptae, indicant virum non probo eſſe ſenſu, neque

mum et praecipuum inſtrumentum vocis intelligitur, cui larynx nomen, et comprehendit ſummam aſperae arteriae extremitatem. Fuſius de ea agit Gorraeus in defin. med. in hac voce.

2. Πολύγονον) Verius, opinor, πολύλογον, *Sylb.* Quae lectio ſi recipiatur, πρόγλωσσον explicandum, *praecipitis linguae*, ſi retineatur vulgaris, ex aſperitate vocis ratio eſt ſumenda, quippe quae in pubertate fit, et teſtimonium perhibet de aetate nubili. Ex quo colligendum, ſi cuidam haec ſit vox, illum multis liberis procreandis eſſe aptum.

3. Εἰ δὲ ἐκτὸς) Hic aphoriſmus apud Adam, rectius ſic legitur: εἰ δὲ εἷς τῶν τοῦ βρόγχου σπονδύλων ἐξέχοι, κουφόνουν μὲν ἄνδρα λ. *Sylb.* σπόνδυλοι vero ſunt h. l. βρόγχια, *aſperae arteriae cartilagines paene circulares*, quae σπόνδυλοι a Noſtro dicuntur ob ſimilitudinem cum vertebris.

4. Ἀνιαροὺς) *Moroſos*, poſſes etiam *moleſtos* vertere propter antecedens δυσοργήτους, iracundi enim moleſti ſane ſunt conuiuae.

5. Κλεῖδες) Explicationem huius vocis vide ſupra apud Ariſtot. p. 82. n. 38. et p. 111.

6. Συμπεφραγμέναι) Vide Ariſt. p. 82. n. 40.

μαίνουσιν ἔχειν, οὐδ' ἀγαθόεργον εἶναι τὸν τοιοῦτον ἄνδρα. Αἱ δὲ ἐςηκῦιαι, ἀνανδρον σημαίνουσι τὸν τοιοῦτον. Αἱ δὲ [7] σύμμετρον τῆς ἀνύσεως ἔχουσαι, συνετὸν καὶ [8] ἀνδρεῖον σημαίνουσιν.

ιζ'. ΠΕΡΙ ΩΜΩΝ.

[1] Ὦμοι παχεῖς, οὐκ ἐπαινοῦσι τὸν ἄνδρα. Ὦμοι δὲ [2] λαγαροὶ, ἀνανδρίαν καὶ δειλίαν σημαίνουσιν. Οἱ δὲ λεπτοὶ, καὶ ὀξεῖς τὰς [3] κορυφὰς, κακοήθη ἄνδρα δηλοῦσιν.

ιη. ΠΕΡΙ

illum bonum aliquid esse acturum. Si autem prostantes deprehenduntur effeminatum produnt Si autem omnibus numeris absolutam habent proportionem, prudentem et fortem virum declarant.

XVII. *De humeris.*

Humeri crassi viro non sunt laudi. Humeri autem tenues, mollitiem ac timiditatem denotant. Qui autem tenues cum acutis fastigiis habent, praue moratos indicant.

7. Σύμμετρον) Rectius ex Adam. II. Κεφ. ιδ'. συμμέτρως τῆς ἀνοίξεως ἔχ. *Sylb.* Et has vocat Arist. p. 111. εὔλυτα, περὶ τὰς κλ.

8. 'Ανδρεῖον) Rom. ed. dat ἄνανδρον, vitiose.

1. Ὦμοι) Vide Arist. p. 110. not. 72. παχεῖς autem l. l. Aristot. nuncupat δύσλυτους. Homerus autem in Hymn. in Bach. et Latron. 5. v. 5. τιβαροὺς — φᾶρος δὲ περὶ τιβαροῖς ἔχεν ὤμοις Πορφύρεον. *Vestem autem circa ponderosos habebat humeros Purpuream.*

2. Λαγαροὶ) Arist. p. 109. habet ἀσθενεῖς.

3. Κορυφὰς) Κορυφὴ proprie quidem est *vertex capitis*, h. l. autem *fastigium, extuberatio scapulae.*

ιη. ΠΕΡΙ ΧΕΙΡΩΝ.

Ἐὰν ἐπιμήκεις ὑπάρχουσιν αἱ [1] ὠλέναι, ὡς καταϰρέμασθαι τὰς χεῖρας ἄχρι τῶν γονάτων, ὀξέος καὶ ἰσχυροῦ ἀνδρὸς τὸ τοιοῦτον σημεῖον ὑπάρχει. [2] Κολοβαὶ δ᾽ ἂν ὦσι, ὡς μὴ ἀφικνεῖσθαι εἰς γόνατα, καὶ ἐν τῷ [3] ἐσθίειν συναντᾷν ταῖς χερσὶ τὴν κεφαλὴν ἀναγκάζεσθαι, κακοθελεῖς, κάκιϛοι, εἰς τὸ κακὸν ὑποχαίροντες, καὶ τούτων [4] ἐπιχειροῦντες, καὶ φθονεροί. [5] Καρτεραὶ ὠλέναι καὶ πήχεις, ἀγκῶνές τε ἀρθρώδεις, ἀρίϛου ἀνδρὸς σημεῖον· τὰ δὲ

XVIII. De manibus.

Si oblonga ſunt brachia, et dependent ad genua vſque, acuti et robuſti viri indicia ſunt. Si autem ſunt truncati, neque pertingunt ad genua, et in comedendo ſimul cum ipſis manibus ad caput coguntur, mala cupientes, peſſimos, de malis gaudentes admodum, ipſoſque adeo adiuuantes et inuidos viros notant. Brachia robuſta et vlnae, et cubiti articulati, optimi viri indicia ſunt, qui au-

1. Ὠλέναι) *Brachia*. Alias a quibuſdam ὠλένη dicitur *cubitus*, ſiue os inter duos articulos ἀγκῶνα et καρπὸν medium, quod alii πῆχυν nominant. Longitudinem autem, aeque ac muſculorum robur, ad fortitudinem conducere veteres exiſtimarunt. Tales habuiſſe Artaxerxem Longimanum hiſtoria docet.

2. Κολοβαὶ) *Truncati*, imbecillitatem quippe naturae et roboris abſentiam notantes.

3. Ἐσθίειν) Rom. edit. habet ἐλθεῖν.

4. Ἐπιχειροῦντες) Aptius τούτῳ ἐπιχαίροντες ex Adam. II. Κεφ. ιε. *Sylb.*

5. Καρτεραὶ) *Robuſta*, ſcilicet quoad muſculos, ita tamen, vt et articulatio inſit, vt ex ſequentibus patet, neque robur pugilum prae ſe ferant.

δὲ [6] ἐξίτηλα, ἀνάνδρου σημεῖον. Τὰ δὲ [7] πολὺ σαρκώδη, ἀμαθοῦς τε καὶ ἀναισθήτου ἀνδρὸς σημεῖον. Χεῖρες ἁπαλαὶ καὶ μαλακαὶ, εὐφυῆ ἄνδρα σημαίνουσι. Χεῖρες πάνυ κολοβαὶ, [8] μανίας ὑπάρχουσι σημεῖον. Εἰ δέ εἰσι παχεῖαι, καὶ μὴ βαρεῖαι. Στεναὶ καὶ λεπταὶ χεῖρες, ἀπιστότατον δηλοῦσιν ἄνδρα. Παχεῖαι χεῖρες [9] κοντοὺς ἔχουσαι δακτύ-

tem ſunt emoti, mollis ſignum perhibent. Admodum carnoſi, indocilis et inſenſati viri indicium praebent. Manus tenerae et molles, ingenuum notant virum. Manus admodum mutilae, maniae ſigna ſunt. Si verò ſunt craſſae, et non robuſtae, anguſtae aeque ac tenues, maxime perfidum virum manifeſtant. Craſſae manus curuos habentes

6. Ἐξίτηλα) Mallem reddere *imbecilles*, *infirmi*, opponuntur enim ταῖς καρτεραῖς.

7. Πολὺ σαρκώδη) *Admodum carnoſae*, Recte quidem multum carnis indocilem notat.

8. Μανίας) Adamant. II. Κεφ. ιέ. καὶ μιαρίας ſ. σημεῖον ὑπάρχουσι. *Sylb.* Vel etiam μωρίας ex eodem Adamantio. Forte μανίας poſſet retineri, ſi κολοβαὶ χεῖρες per νάρκην χειρῶν ex Hipp. coac. praen. L. II. p. 128. n. 161. explicentur, et quae de epilepticis et apoplecticis dicitur, qui quidem manuum ſentiunt ſtuporem et torporem, neruorum propagine ac ſpina dorſi humoris affluxum ex poſteriore cerebri parte ſentiente; vnde etiam propter imbecillitatem neruorum tremor.

9. Κοντοὺς) Haec vox legitur quoque apud Adam. l. l. neſcio an verius ſit κυρτοὺς. *Sylb.* Emendatio haec conuenit bene cum ſqq. ἅπλ. etc. nam animalia curvorum vnguium non ſunt tantum rapacia, ſed et vt plurimum voracia.

δακτύλους, ἄπληστον ἄνδρα δηλοῦσι. [10] Μικραὶ δὲ πάνυ χεῖρες, πανοῦργον, καὶ κλέπτην δηλοῦσιν.

ιθ. ΠΕΡΙ ΣΤΗΘΟΥΣ.

[1] Οἷς τὸ ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ χωρίον ἄχρις ἄκρου στήθους καταμετρούμενον, μεῖζον εὑρίσκεται τὸ ἐντεῦθεν ἄχρι τῆς ἐκφύσεως τοῦ τραχήλου, τουτέστι τῆς ζεύξεως, μωροὺς, καὶ γαστριμάργους ἄνδρας λέγε. Στήθη μεγάλα [2] ἀρθρώθη, ἐπαινεῖν χρή. Ἀνδρείου γὰρ ἀνδρὸς τὸ σημεῖον. Τὰ δὲ ἀσθενῆ στήθη,

digitos virum inſatiabilem produnt. Admodum paruae manus, maleficum ac furem denotant.

XIX. *De pectore.*

Quibus regio vmbilicalis vſque ad extremitatem pectoris maior eſſe inuenitur, quam pars ad extremum colli, id eſt vbi collum adnexum eſt, hos dicas inſipidos et guloſos viros. Pectora magna et articulata ſunt laudanda, fortis enim viri ſunt indicium. Pectora vero

10. Μικραὶ) *Paruae.* Nititur forte hoc aſſertum quorumdam veterum anatomicorum obſeruatione, qui aſſeruere, in nonnullis famoſis furibus quos ſecuerint; defuiſſe primum muſculum internorum manus, vnde paruitas.

1. Οἷς τὸ) In exemplari mutila haec eſt lectio εἰς δὲ ἀπὸ τοῦ μακροῦ ς. noſtra ſcriptura petita eſt ex Adam. II. Κεφ. ιγ'. nec non ex Ariſtot. p. 58. et 101. *Sylb.* In loco Ariſtotelis et rationes ſimul videbis additas.

2. Ἀρθρώθη) Hanc vocem pro vulgari ἀνδρώδη repoſui ex Adam. l. l. *Sylb.* Ariſtot. p. 105. habet διηρθρωμένα, εὔρωστοι τὰς ψυχάς.

στήθη, μικρόψυχον ἄνδρα καὶ ἀσθενῆ [3] σημαίνουσιν. Πολύσαρκα δὲ στήθη, ἀμαθῆ καὶ δειλὸν ἄνδρα σημαίνουσιν. Ὅσοις δὲ ἀδρανεῖς οἱ [4] μασθοὶ ἐκκρέμανται, καὶ ὅλον τὸ στῆθος μέγα καὶ [5] πλατυσάρκον λαγαρὸν, μοιχοί τε καὶ οἰνόφλυγες οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες.

κ. ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΦΡΕΝΟΥ.

[1] Μετάφρενον ἰσχυρὸν, [2] ἀρίστου ἔνι ἀνδρός· [3] τὸ δὲ ἀσθενὲς καὶ μικρὸν, δειλοῦ, καὶ μικροψύχου τὸ

imbecilla, pusillanimum et imbecillem virum denotant. Valde carnosa pectora, indocilem et timidum virum designant. Quibuscumque autem vbera flaccida dependent, et totum pectus magnum, ample carnosum, et laxum est, tales sunt moechi et vinosi.

XX. *De metaphreno.*

Metaphrenon robustum, optimum virum manifestat. Infirmum autem et paruum, timidi et

3. Σημαίνουσιν) Romana editio habet, σημαίνει.

4. Μασθοὶ) Vide Suidam Tom. II. p. 481. et Ammon. de different. vocab.

5. Πλατυσάρκον) Quia videlicet propugnaculum quoddam et tegumentum cordis est, v. Aristot. de part. anim. L. IV. c. 10. Gal. de vsu part. L. VII. c. 22. et Franc. Guil. Mencelii diss. de structura mammar. §. 18.

1. Μετάφρενον ἰσχυρὸν) Aristot. p. 105. habet μέγα, καὶ εὔσαρκον, καὶ κρθρῶδες.

2. Ἀρίστου ἔνι) Fortasse rectius ἀρίστου ἐστὶ ἀνδρός. *Sylb.*

3. Τὸ δὲ ἀ.) Arist. p. 106. habet ἀσθενὲς, καὶ ἄσαρκον, καὶ ἄναρθρον.

τὸ σημεῖον. Σάρξ δὲ [4] ἐπαυρήσασα τὸ μετάφρενον καὶ μεγαλύνασα, ἀνόητον ἄνδρα σημαίνει. Εἰ δὲ στενοτάτη ἐπαυξήσει τοῖς μεταφρένοις σάρξ, μωρὸν ἄνδρα σημαίνει. Μετάφρενον [5] πλατὺ, μεγαλόνουν ἄνδρα δηλοῖ. Τὸ δὲ πρᾴως στρογγύλον, συνετὸν καὶ [6] χαρίεντα, καὶ εὐχάριστον. Μετάφρενον [7] κυρτὸν, καὶ ὦμοι εἰς τὸ στῆθος ἐπικεκλιμένοι, κακοήθη, καὶ βάσκανον ἄνδρα σημαίνουσιν. Εἰ δὲ καὶ τὸ σῶμα ἐπικεκλασμένον φαίνεται πρὸς τοῖς

pusillanimi indicium est. Caro vero inflata et metaphrenum amplum reddens, insipientem denotat virum. Si autem metaphrenorum caro arcte accreta est, fatuum significat virum. Metaphrenum latum, magnanimum notat virum. Leuiter rotundum autem, prudentem, venustum atque gratiosum prodit. Metaphrenum incuruatum, et humeri versus pectus inclinati, male moratum et fascinatorem notant. Si autem simul cum his corpus ap-

4. Ἐπαυρήσασα) Legendum videtur ἐπευρύνασα, vel ἐπαυξήσασα, vt paulo post Adamant. II. Κεφ. ιγ΄. habet ἐπιπεφυκυῖα μεταφρένοις. *Sylb.*

5. Πλατὺ etc.) Aristot. p. 105. sq. μέγα, καὶ εὔσαρκον, καὶ ἀρθρῶδες appellat, et εὐρωστίας signum esse tradit.

6. Χαρίεντα) Belle describit χαρίεντας Arist. mor. L. IV. c. 14. οἱ δὲ ἐμμελῶς παίζοντες εὐτράπελοι προσαγορεύονται, οἷον εὔτροποι· τοῦ γὰρ ἤθους αἱ τοιαῦται δοκοῦσι κινήσεις εἶναι. Ὥσπερ δὲ τὰ σώματα ἐκ τῶν κινήσεων κρίνεται οὕτω καὶ τὰ ἤθη. *At qui apte et moderate iocantur, faceti et versatiles dicuntur, quasi ad versionem apti: morum enim huiuscemodi videntur esse motiones: atque vt corpora, ita etiam mores ex motionibus iudicantur.*

7. Κυρτὸν) Arist. habet p. 107. κυρτὸν σφόδρα, οἱ τε ὦμοι πρὸς τὸ στῆθος συνηγμένοι, κακοήθεις. De hoc autem vitio cf. p. 106. not. 51.

τοῖς εἰρημένοις, [8] κακοέκτον ἄνδρα κατηγορεῖ, φθονερόν τε, καὶ φιλάργυρον, καὶ φειδωλόν. Τὰ δὲ στέρνα [9] ὑπερυθριῶντες, ζέειν ἔνδον τὴν ὀργὴν ἀναγγέλλει· ὥσπερ καὶ τὸ τὰς τῶν αὐχένων φλέβας καὶ τὰς περὶ τοὺς κροτάφους, οἰδούσας ἔχειν, ἐμφανεῖς εἶναι, ὡς αἱματώδη ἔχειν τὴν χροιάν.

κα. ΠΕΡΙ ΚΥΦΟΤΗΤΟΣ.

[1] Κυφὸς ἀνὴρ, οὐκ ἀγαθὸς, εἰ μὴ ὑγρομελία ἐστὶν ἐν αὐτῷ, ἢ καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα, ἃ προσήκει. Τὸν δὲ [2] εὔξοον ἄνδρα, φιλόθηρα νόει. Οὕτω γὰρ καὶ τὸ σημεῖον μαρτυρεῖ [3] τοιοῦτό δε.

κβ. ΠΕΡΙ

paret inclinatum virum inclinantem ad mala, inuidum, pecuniarum amicum et parcum indicant virum. Sterna vero ſubrubra annunciant iram intus feruere, ſicut et venae colli ac temporales intumeſcentes conſpiciuntur, et ſanguineum nanciſcuntur colorem.

XXI. *De gibboſitate.*

Gibbus vir, non bonus, niſi habeat membra tenera, aut alia ſigna, quae conueniant. Qui autem erecta figura eſt ornatus, amatorem venationis indicat. Sic enim et hoc ſignum illud quoque indicat.

8. Κακοέκτον) Mallem levi mutatione κακόεργον.

9. Ὑπερυθριῶντες) Romana edit. dat ὑπενθριῶντες, vitioſe. Quae hic de ſterno dicuntur, pectori Ariſt. tribuit p. 41. Ergo hic pars pro toto poſita eſt.

1. Κυφὸς) *Gibbus.* Fuſius de variis gibboſitatibus ad Ariſt. p. 106. not. 51. egimus.

2. Εὔξοον) Adam. II. Κεφ. ιά. habet εὔζωνον: vt Ariſtot. quoque p. 97. *Sylb.* Interpr. εὔξοον retinuit, quod proprie

κβ. ΠΕΡΙ ΠΛΕΥΡΩΝ, ΓΑΣΤΡΟΣ, ΟΣΦΥΟΣ, ΓΟΝΑΤΩΝ, ΙΣΧΙΩΝ, ΚΝΗΜΩΝ.

[1] Πλευραὶ λεπταὶ, ἀσθενῆ, ἄνανδρον, καὶ δειλὸν σημαίνουσι τὸν ἔχοντα. Αἱ δὲ πάνυ σκληραὶ καὶ σαρκώδεις, ἀμαθῆ σημαίνουσιν ἄνδρα. Αἱ δὲ [2] περιφανεῖς, καὶ πλήρεις ὥσπερ οἰδοῦσαι, κακοήθη, καὶ φλύαρον ἄνδρα μαρτυροῦσι. [3] Γαστέρες λαγαραὶ, [4] εὐρωστίαν ψυχῆς [5] καὶ φιλοφροσύνην σημαί-

XXII. *De lateribus, ventre, genubus, lumbis et cruribus.*

Latera tenuia et infirma qui habet, effeminatus et timidus cenſetur. Dura et carnoſa, indocilem manifeſtant virum. Quae autem in conſpectum incurrunt et plena ſunt, quaſique tumida, malorum morum et nugatorem indicant. Ventres laxi animam bene ſanam

idem eſt ac εὔξεστος, *bene raſus*, *eleganter ſcalpendo aut dolando politus*, quod transferendo ad corpus notare poteſt *talem, qui bona corporis ſtatura praeditus eſt*. Contorta tamen, ſi retineatur vulgaris lectio, ſit explicatio.

3. Τοιοῦτό δε) Senſus poſtulat τοιοῦτον εἶναι. *Sylb.*

1. Πλευραὶ λεπταὶ) Ariſt. ſupra p. 100. ἀπλεύρους nuncupat, et eſſe μαλακοὺς aſſerit.

2. Περιφανεῖς) Adam. II. κβ'. περιφερεῖς. *Sylb.* Interpr. vulgarem lectionem ſequutus, qua ſenſus non facile poteſt extricari. Ariſtoteles, ni fallor, tales nominat ἐκ τῶν πλευρῶν περιόγκους, οἷον πεφυσημένους p. 101.

3. Γαστέρες λαγαραὶ) Mendum in voce λαγαραὶ ſuſpicor ex Ariſtot. p. 98. vbi eſt λαπαραὶ, et pro γαστὴρ habet κοιλία.

4. Εὐρωστίαν) Rom. edit. habet ἀρωστίαν, vitioſe.

5. Καὶ φιλοφροσύνην) Adamant. l. l. habet μεγαλοφροσύνην *Sylb.*

σημαίνουσιν. Αἱ δὲ [6] ἰσχναὶ πάνυ καὶ κεναὶ, δειλίαν, κακοήθειαν, γαστριμαργίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι. Γαστέρες λαγαραὶ καὶ σαρκώδεις, εἰ μὲν μάλθακαί εἰσι, καὶ ἔξω κρέμανται, ἀνόητον, οἰνόφλυγα, καὶ ἀκόλαστον δηλοῦσιν ἄνδρα. Εἰ δὲ σκληρᾷ σαρκὶ συμπεπηγυῖα ἡ γαστὴρ ὑπάρχει, κακοήθη, γαστριμάργον ἐμφαίνει τὸν ἄνδρα. [7] Ὀσφὺς ὀστώδεις ἰσχυρὰ, ἀνδρείας σημεῖον ὑπάρχει. [8] Σαρκώδης δὲ καὶ μαλακὴ ὀσφὺς, γυναικεῖα ἤθη τοῦ ἀνδρὸς κατηγορεῖ. Ἡ δὲ εἰς ὀξὺ ἀπαγομένη ὀσφὺς, γυναικώδη, ἀκόλαστον, καὶ δειλὸν τὸν ἄνδρα κατηγορεῖ.

et comitatem designant. Si vero admodum graciles et vacui sunt, timiditatem, morum prauitatem, et gulositatem indicant. Ventres laxi et carnosi, si simul molles sunt, et simul ad exteriora propendent, insipientem, vinosum et intemperantem notant virum. Quicumque autem dura carne compactum habet ventrem, prauorum morum ac gulosus esse videtur. Lumbi carnosi et robusti fortitudinis sunt signum. Carnosi ac molles lumbi, muliebres mores viri designant. Si autem in acutum sunt deducti lumbi, effeminatum, intemperantem et timidum declarant. Dor-

6. Ἰσχναὶ πάνυ) *Graciles*, fiunt autem vel ex imbecillitate naturae, vel ex inedia, vel variis artificiis, et exercitiis corporis, v. c. per thoraces, saltationes, cursus nimios etc.

7. Ὀσφὺς ὀστώδης) Aristot. p. 35. appellat in vniuersum, ὀστᾶ ἰσχυρά.

8. Σαρκώδης) Molliores enim et carnosiores lumbos in feminis esse voluit natura, quia pariendis liberis sunt aptiores.

τηγορεῖ. [9] Νῶτος πλατὺς, ϛεῤῥὸν, καὶ γενναῖον ἄνδρα σημαίνει· εἰ δὲ ἐναντίως, τὰ ἐναντία. Οἱ [10] τὰ γόνατα ἔσω νεύοντες, γυναικεῖοί τε καὶ [11] θηλυδρίαι. [12] Ἰσχία παχέα γυναικεῖον ἄνδρα σημαίνει. Ἰσχία ὀϛώδη, ἀνδρείαν μαρτυροῦσιν ἑκάϛῳ αὐτῶν. Λεπτὰ δὲ ὀλιγόσαρκα, ὥσπερ [13] εἰστετηκότα, πανούργου ἀνδρὸς τὸ σημεῖον. Τοιαῦτα γὰρ καὶ τὰ τῶν πιθήκων. [14] Κνῆμαι εὖ ἔχουσαι μεγέθους, διηρθρωμέναι, [15] ϛερεᾶς γέννας ἄνδρα δηλοῦσι, καὶ εὐφυῆ. [16] Ἁπαλαὶ δὲ καὶ ἄναρθροι, δειλὸν

ſum latum, firmum, ingenuum notat virum. Si vero aliter eſt, contrarium. Genua vergentia ad intra, ſunt mollium et effeminatorum ſignum. Lumbi craſſi produnt virum mulieroſum. Lumbi oſſei fortitudinem indicant. Tenues et paucae carnis, et ſicut in marcorem redacti, maleficum virum indicant: eiuſmodi enim ſunt ſimiarum. Crura bene collocata et recta, virum manifeſtant ingenue natum, et robuſtae ſobolis. Crura vero tenera et inarticulata, timi-

9. Νῶτος) Vide Ariſtot. p. 99. et ibi not. 34.

10. Γόνατα ἔσω) Sunt eadem cum γονύκροτοις, de quibus ad Ariſtot. p. 94. not. 19. egimus.

11. Θηλύδριαι) In exemplari eſt, θηλύδριοι, parum vſitate: θηλυδρίαι vero tum alibi legitur, tum apud Adam. II. Κεφ. ή. *Sylb.*

12. Ἴσχια) Vide Ariſtot. p. 37. not. 10.

13. Εἰστετηκότα) Rectius ἐκτετηκότα. *Sylb.* Verterem: *quaſi tabe confecta, exſiccata.*

14. Κνῆμαι εὖ ἔχουσαι) Paulo aliter Ariſtoteles, p. 93.

15. ϛερεᾶς γέννας) Rectius ex Adamantio, l. l. ϛερεαὶ, γενναῖον ἄνδρα δηλοῦσι. *Sylb.*

δειλὸν καὶ ἀνανδρότερον κατηγοροῦσι. Λεπταὶ δὲ πάνυ, δειλὸν καὶ κακοήθη σημαίνουσιν ἄνδρα. Αἱ δὲ νευρώδεις κνῆμαι, ἀκολασίας πολλῆς μετέχουσιν. Ὅσαι δὲ τῶν κνημῶν [17] πλησίον εἰσὶ, κατὰ τὸ μέσον [18] παχεῖαι οὖσαι, βδελυροὺς, καὶ ἀναιδεῖς, καὶ ἀσώτους ὡς τὰ πολλὰ δηλοῦσι. Κνημῶν δὲ καὶ πτερνῶν παχύτης, δουλοπρεπῆ ἄνδρα καὶ ἀμαθῆ. Ὅμοια δὲ ταῖς κνήμαις, καὶ περὶ [19] μηρῶν λέγε. Σφυρὰ [20] διηκριβωμένα στερεὰ, γενναῖον ἄνδρα δηλοῦσι. Τὰ [21] μαλακὰ δὲ καὶ λεῖα σφυρὰ,

dum et effeminatum indicant. Admodum gracilia crura, timidum ac prauis moribus praeditum ſignificant. Crura neruoſa omnem intemperantiam indicant. Quaecumque autem cruribus proxime adſunt, ſi in medio ſunt craſſa, proteruos, impudentes et prodigos quam maxime manifeſtant. Craſſitudo autem crurum et calcaneorum, illiberalem et indocilem virum indicat. Quae de cruribus dicta ſunt, ſimiliter ad femora transferenda. Malleoli accurate ſtructi et firmi, ingenuum produnt virum. Si autem ad teneritatem

16. Ἁπαλαὶ) Ariſt. p. 94. habet, λεπτὰς καὶ νευρώδεις.

17. Πλησίον εἰσὶ) Rectius πλήρεις εἰσὶ ex Adamant. II. Κεφ. ζ'. *Sylb.* Ariſtot. p. 94. περιπλέους σφόδρα nuncupat.

18. Παχεῖαι) Rom. editio exhibet παχεῖς.

19. Μηρῶν) Cf. Ariſtot. ſupra, p. 95. not. 20. 21.

20. Διηκριβωμένα) Ariſtot. habet διαρθρωμένα p. 92. et εὐρώστους indicare ſcribit. Sed διηκρ. iuſtam proportionem, ſummum et exactum ſtudium in efformatione indicat, vnde totus quoque homo a Seneca de benef L. VI. 23, dicitur, *non tumultuarium et incogitatum opus.*

21. Μαλακὰ) Ariſtot. σαρκώδεα καὶ ἀναρθρέα p. 93. appellat.

σφυρὰ, ἄνανδρον σημαίνουσι. [22] Λεπτὰ δὲ καὶ πάνυ σφόδρα, δολίου καὶ ἀκολάστου ἄνδρὸς τὸ σημεῖον. Παχέα δὲ σφυρὰ, καὶ [23] κολοβώδεις δακτύλους, καὶ πτέρνας παχείας, καὶ πόδας σαρκώδεις, καὶ κνήμας παχείας ὅσοι φύουσι, μωραίνουσιν, [24] ἐξηχοῦσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἢ δαιμονίζονται. [25] Πόδες νευρώδεις, ἀρθρώδεις, γενναῖα ἤθη ἀνδρὸς, καὶ ἀνδρείαν σημαίνουσιν, ὁποῖος ἦν καὶ Ἡρακλῆς. [26] Ἁπαλοὶ δὲ πόδες καὶ σαρκώδεις, τοιαῦτα καὶ τὰ ἤθη παρέχονται, τουτέστιν ἁπαλοὺς ἄνδρας, καὶ ἐν

admodum vergunt, effeminatum ſignificant. Tenues autem ſunt ſignum valde doloſi et intemperantis viri. Craſſi autem malleoli et imperfecte elaborati, digitique, ac femora craſſa, carnoſique pedes, atque crura craſſa a natura ſi quibuſdam ſunt, ii fatui fiunt, et vt plurimum clamoſi, aut in furorem aguntur. Pedes neruoſi et articulati, liberalis viri mores ac fortitudinem deſignant, qualis videlicet Hercules fuit. Molles vero et carnoſi pedes, tales quoque mores produnt, hoc eſt, viros

22. Λεπτὰ δὲ καὶ πάνυ σφόδρα) Melius Adamant. l. l. λεπτὰ δὲ πάνυ δειλοῦ καὶ ἀκ. σ. Sylb. Vulgaris ſi retinetur lectio, quam Rom. tuetur, vox σφόδρα haud dubie mendoſa eſt, mallem σφυρά.

23. Κολοβώδεις) Romana edit. dat κολοβώδη. Imprimis κολοβώδη notat rem, quae in extremitate truncata et fracta eſt, tota tamen re adhuc manente, bene Intp. *imperfecte elaborata.*

24. Ἐξηχοῦσιν) *Clamoſi ſunt*, id eſt, ebriorum et commeſſantium more vociferantur, quia ob fatuitatem nerui ſunt affecti.

25. Πόδες νευρώδεις) Vide Ariſt. p. 89. et not. 2. 3.

26. Ἁπαλοὶ) Paulo vberior deſcriptio huius canonis eſt ap. Ariſt. p. 90.

ἐν τούτοις συνερχομένους [27] σημεῖον. Πόδες [28] κολοβοὶ καὶ παχεῖς, θηριώδους ψυχῆς εἰσὶ σημεῖα. Οἱ δὲ πάνυ μακροὶ, πολυπράγμονος καὶ κακομηχάνου εἰσὶν ἀνδρός. Μικροὶ δὲ πόδες καὶ λεπτοὶ, πανοῦργον ἄνδρα σημαίνουσιν. Πόδες [29] κυρτοὶ, [30] οἱ κατώθεν κοῖλοι, κακὸν ἄνδρα σημαίνουσιν. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ μαλακὰ ἔχοντες, καὶ ἕως τῶν σφυρῶν βαίνοντες, πανοῦργοι οἱ τοιοῦτοί εἰσιν ἄνδρες.

κγ. ΠΕΡΙ

delicatos, in quos hoc cadit ſignum. Pedes imperfecte formati et craſſi, ferocis animi ſunt indicia. Si autem admodum ſunt longi, ardelionis et fraudulenti hominis ſunt indicia. Parui autem et graciles pedes, verſipellem manifeſtant. Pedes curui, et verſus ſuperiora excauati, prauum hominem declarant. Similiter et qui languidos habent, et in malleis incedunt, malefici ſunt viri.

27. Σημεῖον) Etiamſi σημείοις legas, tamen ne ſic quidem ſatis conſtat ſententia. *Sylb.*

28. Κολοβοὶ) Supra erat κολοβώδεις. Imperfectio autem h. l. vel ad curuitatem, vel ad breuitatem, vel in vniuerſum ad proportionis abſentiam ſpectat.

29. Κυρτοὶ) *Curui* ſunt pedes vel ex mala formatione, vel ex praua conſuetudine nutricum, mature ad eundum infantes aſſuefacientium, vel ex morbis v. c. rachitide, vel ex impuritatibus.

30. Οἱ κατώθεν) Adam. II. Κεφ. ἑ. οἱ τὰ κάτω ὁμαλὰ ἔχοντες, καὶ ὡς τοῖς σφυροῖς βαίνοντες. Apud Ariſt. in hiſt. anim. l. XVIII. 13. ſic legitur hic aphoriſmus: τοῦ δὲ ποδὸς ὅσοις μὲν τὸ ἐντὸς παχὺ, καὶ μὴ κοῖλον, ἄλλω βαίνουσι ὅλῳ, οὗτοι πανοῦργοι: ſic fere infra quoque apud Noſtr. L. II. c. vlt. *Sylb.*

κγ. ΠΕΡΙ ΔΑΚΤΥΛΩΝ.

Οἱ τοὺς δακτύλους [1] συμφυεῖς ἔχοντες, [2] μάχλοί εἰσι, συῶν δίκην. Εἰ δὲ [3] συνεσαλμένους ἔχουσι τοὺς δακτύλους, πανοῦργοι καὶ κακοήθεις ἄνδρες εἰσί. Δακτύλοι μακροὶ πάνυ ὄντες καὶ λεπτοὶ, ἀνοητοτέρους ἄνδρας σημαίνουσιν. Δάκτυλοι παχεῖς κολοβοὶ, τολμητὴν, ἀπρονοήτον, καὶ θηριώδη ἄνδρα δηλοῦσιν. Οἱ πολὺ δὲ μακροὶ καὶ λεπτοὶ, ἀνοητοτέρους καὶ ὑποχαυνοτέρους, καὶ φλυαρωτέρους ἄνδρας σημαίνουσιν. Οἱ δὲ εὐμεγέθεις καὶ εὐειδεῖς δακτύλους ἔχοντες, ἄριστοι ἄνδρες. [4] Ὄνυχες πλα-

τεῖς,

XXIII. De digitis.

Digitos qui habent coalitos, libidinosi sunt suum more. Qui autem coarctatis praediti sunt digitis, malefici homines prauorumque morum esse censentur. Longi admodum digiti et graciles, indociliores designant viros. Digiti crassi et mutili, audacem, imprudentem et ferocem virum denotant. Si autem sunt admodum longi et graciles, magis indociles, inflatiores, et nugatores viros denotant. Iusta autem magnitudine et formosas qui habent, optimi viri sunt. Vngues

1. Συμφυεῖς) Arist. p. 91. habet συμπεφραγμένους. De digitis autem v. Arist. de part. anim. L. II. c. 10.

2. Μάχλοι) *Libidinosi*. Ita Suid. μάχλον τινα βιώσασα βίον de eo dicit, qui totam suam vitam libidinibus, voluptatibusque consumit.

3. Συνεσαλμένους) *Coarctatis, contractis*, quales ex spasmis fiunt, vel ex podagra, chiragraue, aut etiam naturae consuetudinisque vitio.

4. Ὄνυχες) Haec diuinatio ex vnguibus posset ὀνυχομαντία appellari. Physio-

τεῖς, [5] λευκοὶ, ὑπόξανθοι, εὐφυῆ δηλοῦσιν ἄνδρα· οἱ δὲ στενοὶ, καὶ προμήκεις, καὶ κυρτοὶ, ἀναίσθητον καὶ θηριώδη ἄνδρα σημαίνουσιν· οἱ δὲ σφόδρα [6] σκολιοὶ, ἅρπαγα δηλοῦσιν ἄνδρα. Μικροὶ πά-

νυ

lati, albi, ſubrubri, ingenuum virum declarant. Coarctati vero, prominentes et curti, inſenſibilem et ferocem virum denotant. Si autem valde ſunt tortuoſi, rapacem manifeſtant.

gnomones enim ex latitudine, magnitudine, paruitate, conuexitate, albis punctulis in vnguibus, hinc et illinc ſparſis, diuinare ſolent. Haec autem ab ὀνυχομαντίᾳ, apud veteres celebrata, diuerſa eſt, quippe quae fiebat oleo et fuligine, in vnguem pueri alicuius impolluti illitis, ſolique conuerſis: confici enim ex mixtione olei, fuliginis, et radiorum ſolarium imagines rerum expetitarum, opinio erat, quaeque ita verſabatur ante oculos, vt, ex hac mixtura in vngue reddi ac refulgere viderentur. Vide Caſp. Peucer de praecip. diuination. gener. c. de magia, p. 300. ſq. Phyſiognomones vero ex vſu vnguium in ceteris animalibus oracula ſua deſumſerunt: vſum autem vnguivm belle deſcribit Ariſtot. de part. animal. L. IV. c. 10. Εὖ δὲ καὶ τὸ τῶν ὀνύχων μεμηχανῆται. Τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ζῶα ἔχει καὶ πρὸς χρῆσιν αὐτούς· τοῖς δ' ἀνθρώποις, ἐπικαλυπτήριον. *Vngues etiam recte natura molita eſt: quippe quae ceteris animalibus eos vel ad vſum alium dederit, homini operimenti tantum gratia excogitarit.*

5. Λευκοὶ etc.) *Albi*, vt plurimum vngues cutis ſequuntur colorem v. Ariſt. in hiſt. anim. L. III. c. 9. καὶ τὰ χρώματα — τῶν ὀνύχων — — κατὰ τὴν τοῦ δέρματος καὶ τῶν τριχῶν ἀκολουθεῖ χρόαν, vnde et de Aethiopibus eodem capite aſſerit, διόπερ τῶν μελάνων ἀνθρώπων, ὥσπερ Αἰθιόπων — — οἱ ὄνυχες, μέλανες, ὥσπερ καὶ τὸ πᾶν δέρμα. *Quamobrem hominum nigrorum, vt Aethiopum — vngues nigri modo ſuae cutis apparent.*

6. Σκολιοὶ) *Tortuoſi*, quales ſolent eſſe auium γαμψώνυχων, ad quarum ſimili-

νυ ὄνυχες [7] μέλανες, πανοῦργον ἄνδρα σημαίνουσιν. Οἱ δὲ στρογγύλοι ὄνυχες, [8] πάνυ μοιχοὺς ἄνδρας σημαίνουσιν. Προείρηται μὲν ὅτι τῶν ἄλλων τὰ πολλά [9] μοι ἀξιόλογα, εἰ μόνον τις καθ' ἕκαστον ἐφ' ἑαυτοῦ σκοπήσει, μάλιστα δὲ ὄνυχες.

ΟΡΟΙ

Si ſunt rotundi valde, adulteros indicant. Ante autem indicatum eſt, quod multa alia non commemoratione digna ſint, ſi autem quis ſeorſim tantum illud conſiderabit, maxime hoc fiet ratione vnguium.

S 5

tudinem quoque huic formae rapacitas tribuitur.

7. Μέλανες) Si videlicet cutis nigredo abeſt, v. not. 4. aliter enim ſe res habet in Aethiopibus.

8. Πάνυ) Haec vox apud Adam. II. Κεφ. γ'. in priori commate ponitur. *Sylb.*

9. Μοὶ) Pro μοὶ requiritur negatiua μὴ ſeu οὐ, vt apud Adam. II. Κεφ. γ'. *Sylb.*

ΟΡΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΙΔΕΩΝ
ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΩΝ
ΤΟ Β.

α. ΠΕΡΙ ΕΙΔΟΥΣ ΑΝΔΡΕΙΟΥ.

[1] Εἶδος ἀνδρείου· ὄρθιον τὸ πᾶν σχῆμα, πλευραὶ καὶ [2] ἄρθρα τοῦ σώματος πάντα ἐῤῥωμένα, ὀστᾶ μεγάλα, κόμη σκληρὰ, κοιλία πλατεῖα, [3] κοίλη, ὦμοι καρτεροὶ, ὠμοπλάται [4] εὐρεῖαι διεστηκυῖαι, στέρ-
να

DESCRIPTIONES FORMARVM
HVMANARVM.
EX IPSIVS
POLEMONIS PHYSIOGNOMONICIS
LIB. II.

I. *De fortis forma.*

Forma fortis. Vniuerſa figura corporis erecta, coſtae et artus omnes corporis robuſti, oſſa magna, pili duri, venter amplus et cauus, humeri robuſti, armi lati et diſtantes, ſterna robu-

1. Εἶδος) In quamplurimis imaginibus repraeſentandis Polemo cum Ariſtotele conuenit, differentias autem indicabimus.

2. Ἄρθρα) Ariſt. p. 36. ἀκρωτήρια ἰσχυρά.

3. Κοίλη) Adam. II. Κεφαλά. κοῖλοι ὦμοι, καρτεροὶ ὠμοπλάται, πλευραὶ διεστηκυῖαι. *Sylb.* Ariſt. pro κοίλη habet προσεσταλμένη. Apud eumdem ὦμοι καρτεροὶ deſunt.

4. Εὐρεῖαι) Ariſt. πλατεῖαι

να ῥωμαλέα, καὶ μετάφρενα, [5] ἰσχία σκληρὰ, σκέλη σαρκώδη, περὶ τὰ σφυρὰ καρτερία, πόδες ἀρθρώδεις, χρῶμα [6] ὀξύτερον, [7] βλέμμα ὑγρὸν, ὀφθαλμοὶ οὐ μεγάλοι, οὐδὲ ἀνεῳγμένοι, οὐδὲ πάλιν ἠσφαλισμένοι. Ὀφρύες οὐ τεταμέναι, μέτωπον [8] τέλειον, [9] οὐ μήν γε ὀλίγον· φωνὴ ἀπηνεστέρα, ἰσχυρὰ, μεγάλη· πνεῦμα εὐσταθές. Τοιοῦτος μὲν ὁ ἔμψυχος, καὶ καρτερικὸς, καὶ ταῦτα αὐτοῦ τὰ σημεῖα.

β. ΠΕΡΙ

ſta aeque ac metaphrena, coxae durae, crura carnoſa et circa malleolos robuſta, pedes articulati, color acutior, lumen lubricum, oculi neque magni, neque aperti, neque econtrario muniti. Supercilia non tenſa, frons perfecte magna, et tamen non parua, vox ſaeva, fortis, magna, reſpiratio conſtans. Tali eſt animo praeditus, et fortis, et haec eius ſigna.

καὶ διεσ. κ. τ. λ. Addita στέρνα ῥωμαλέα, καὶ μετάφρενα deſunt apud eumdem.

5. Ἰσχία) Ariſtot. p. 37. ἰσχίον προσεσταλμένον, et in fine ἰσχίον οὔτε λεῖον, οὔτε παντάπασι ῥυτιδῶδες. Deſunt reliqua a v. σκέλη vſque ἀρθρώδεις.

6. Ὀξύτερον) Ariſt. p. 37. αὐχμηρότερον

7. Βλέμμα etc.) Ariſt. p. 37. ὄμμα χαροπὸν, οὔτε λίαν ἐπτυγμένον, οὔτε παντάπασι συμμύον.

Nihil de ὀφρύσι legitur apud Ariſtot.

8. Τέλειον) Adamant. l. l. μέτωπον οὔτε λεῖον, οὔτε τραχύ. *Sylb.* Ariſt. p. 38. ὀξὺ, εὐθὺ, οὐ μέγα. Reliqua de voce et reſpiratione ad partes reſpirationi dicatas ibi transferuntur, p. 36.

9. Οὐ μήν γε) In exemplari eſt, οὐ μήν τε. Si quis μήν γε nolit, reponat μὴν δὲ *Sylb.*

β. ΠΕΡΙ ΕΙΔΟΥΣ ΔΕΙΛΟΥ.

Εἶδος δειλοῦ ἐστιν οὕτως· τρίχες αὐτοῦ μαλακαὶ, [1] τὸ πᾶν σχῆμα ἀνειμένον, τράχηλος μακρὸς, [2] τὸ χρῶμα μέλαν ἢ ὠχρὸν, τὰ ὄμματα [3] ταραχώδη, βλέφαρα ταχυκίνητα· [4] τῷ δὲ τῆς ἀναπνοῆς φυσήματι ἀσθενής· [5] σκέλη λεπτὰ, ὀφρὺς μακρὰ, στέρνα ἀσθενῆ, χεῖρες μακραὶ, φωνὴ [6] λιγυρὰ, μαλακή. Ταῦτα ὑπάρχουσι σημεῖα δειλοῦ.

γ. ΠΕΡΙ

II. De forma timidi.

Forma timidi haec eſt, pili molles, tota figura remiſſa, collum longum, niger color aut fuſcus, oculi turbarum pleni, palpebrae celeriter mobiles, reſpectu autem inſpirationis debilis inflatio, crura tenuia, ſupercilia longa, infirma ſterna, manus longae, vox canora, mollis. Haec ſunt ſigna timidi.

1. Τὸ πᾶν σχῆμα) Ariſt. p. 38. τῷ σώματι συγκεκαθικὸς, οὐκ ἐπισπερχές.

2. Τὸ χρῶμα) Ariſt. p. 39. περὶ τὸ πρόσωπον ὕπωχρος.

3. Ταραχώδη) Ariſt. ἀσθενῆ, καὶ (εἰ) σκαρδαμύττει.

4. Τῷ δὲ τῆς ἀν. etc.) Haec apud Ariſtot. non leguntur. Hanc autem debilem inſpirationem pauoris effectum comitemque eſſe docet Cicero de off. I. 36. praecipiens, *ne in perturbationes atque exanimationes incidamus*. Igitur per vocem φυσήματι, haud dubie notare vult eam timidi conditionem, qua omnis inſpiratus aer retinetur ad tempus in pulmonibus, et reſpiratio tarda eſt, voxque ipſa reprimitur.

5. Σκέλη λ.) Ariſt. p. 39. τὰ σκέλη μικρὰ, καὶ χεῖρες λεπταὶ καὶ μακραὶ. Reliqua ab ὀφρὺς vſque ἀσθενῆ deſunt apud Ariſtot.

6. Λιγυρὰ) Mallem reddere *ſtridula*, quippe quae quam maxime huic competit affectui, alias *canora*, *iucunda*, contextu ſic iubente, reddi poteſt.

γ. ΠΕΡΙ ΕΙΔΟΥΣ ΕΥΦΥΟΥΣ.

Τὸν εὐφυῆ τοιοῦτον εἶναι νόει· εὖ μεγέθους ἔχοντα, [1] λευκὸν, ὑπέρυθρον, [2] οὐ πάνυ οὖλον, οὐδὲ εὐθύτριχον, [3] τὸ πᾶν σῶμα ὄρθιον, τὰ ἄρθρα [4] ἀπολελυμένα ἀλλήλων, [5] σὰρξ μετρία ἁπαλὴ, σκέλη καὶ μηροὶ εὐτραφεῖς, σφυρὰ καρτερὰ, ποδῶν καὶ χειρῶν ἄρθρα γενναῖα, [6] δάκτυλοι ἁπλοὶ, εὐμήκεις, διεστῶτες ἀπ᾽ ἀλλήλων· ἐπηρμένα πρόσωπα καὶ σαρκώδη.

III. De forma ingenioſi.

Ingenioſum talem eſſe ſcias. Iuſtam habet magnitudinem, albus et ſubruber eſt, non admodum mollis, neque crinis erectus, vniverſo corpore erectus, articuli inter ſe probe ſeiuncti, carne mediocriter molli, crura et femora bene nutrita, malleoli robuſti, articuli pedum ac manuum validi, digiti ſimplices, bonae longitudinis, a ſe inuicem diſtincti, pro-

1. Λευκὸν) Ariſt. p. 42. τὸ σῶμα λευκέρυθρον, καὶ καθαρόν.

2. Οὐ πάνυ οὖλον) Ariſtot. p. 43. τριχωμάτιον μὴ λίαν σκληρὸν, μηδὲ λίαν μέλαν.

3. Τὸ πᾶν σῶμα ὀρ.) Exceptiones naturam facere docet Sen. ep. 66. *natura voluit oſtendere, poſſe ingenium fortiſſimum et beatiſſimum ſub qualibet cute latere.*

4. Ἀπολελυμένα) Ariſt. p. 42. εὔλυτα τὰ περὶ τὰς πλευράς.

5. Σὰρξ μετρία, ἁ.) Rectius μετρίως ἁπαλὴ, Adam. I. Κεφ. λγ΄. *Sylb.* Ariſt. p. 40. σὰρξ ὑγροτέρα, καὶ ἁπαλωτέρα, οὐκ εὐεκτικὴ, οὐ δὲ πιμελώδης σφόδρα. Contracte et conciſe Polemo loqui voluit. Quod reliquum eſt, Ariſtoteles ſuperiores, et Polemo inferiores partes fuſius deſcribunt.

6. Δάκτυλοι ἁπλοὶ) Adam. l. l. δάκτυλοι ἁπαλοί. *Sylb.*

κώδη, οὐ μὴν λεπτά· [7] ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ, εὐλαμπεῖς, χαροποί. Τὸ ἐν αὐτοῖς ἦθος [8] γεγηθός.

δ. ΑΝΑΙΣΘΗΤΟΥ ΣΗΜΕΙΑ.

Ἀναισθήτου σημεῖα ταῦτα· ἢ λευκὸς πάνυ, ἢ πάνυ μέλας· σαρκώδης, [1] προγάστωρ, [2] παχυσκελής· τὰ δὲ ἄρθρα μικρὰ συνδεδεμένα, καὶ κλεῖδας συμπεφυκυίας ἔχων, τράχηλον [3] κολοβὸν, παχὺν, [4] ἄκρα τέλεια, [5] παρειὰς σαρκώδεις,

na facies et carnoſa, non macra, oculi humidi, boni ſplendoris, charopi. Moribus ipſi ſunt laetis.

IV. Inſenſati ſigna.

Haec ſunt inſenſati ſigna. Neque admodum albus, neque admodum niger, carnoſus, ventroſus, craſſis cruribus eſt. Articulos paruos et coarctatos, clauiculaſque coalitas habet, collum decurtatum, craſſum, extremitates perfectas,

7. Ὀφθαλμοὶ) Ariſtot. p. 43. ὄμμα χαροπὸν, ὑγρόν.

8. Γεγηθός) *Eximiam* inprimis intelligit *laetitiam*, qualis apud Hom. Odyſſ. O. v. 159. — οἱ δὲ ἰδόντες Γήθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσσὶ θυμὸς ἰάνθη, *hi autem videntem Laetati ſunt, et in omnibus mentibus animus laetatus eſt.*

1. Προγάστωρ) *Cui venter prominet*, vel ob pinguedinem, vel ob voracitatem. Feminis quoque ob partus frequentiam interdum eiusmodi venter eſt.

2. Παχυσκελὴς) Ariſt. p. 44. τὰ σκέλη σαρκώδη καὶ συμπεπλεγμένα καὶ συνδεδεμένα, et p. 45. σκέλη μακρά.

3. Κολοβὸν) Hanc vocem omittit Ariſtot. p. 46.

4. Ἄκρα τέλεια) Adam. II. Κεφ. λδ'. ἄκρα ἀτελῆ. *Sylb.*

5. Παρειὰς) Ariſt. p. 45. σιαγόνες μεγάλαι, σαρκώδεις.

δεις, 6 μέτωπον στρογγύλον, 7 βλέμμα συμφυὲς καὶ 8 χανές.

δ. ΑΝΑΙΣΧΥΝΤΟΥ ΣΗΜΕΙΑ.

1 Ἀναισχύντου μὲν σημεῖα τάδε· ὀφθαλμοὶ ἀνεπτυγμένοι, λαμπροὶ, βλέφαρα 2 εἰσπεπετασμένα, παχέα· παχύπους, παχύριν, ἀντίον ὁρῶν, ἄνω τείνων ἑαυτὸν, 3 πυῤῥὸς τὴν χροιὰν, τὴν φωνὴν ὀξύς.

ς. ΚΟΣΜΙΟΥ

malas carnosas, frontem longam, oculum insitum et hiantem.

V. *Impudentis signa.*

Impudentis autem signa haec sunt: oculi aperti, splendidi, palpebrae explicatae, crassae, pedes tumidi, nasus crassus, e regione videns, ipsumque sursum tendens, ruber colore, voce acuta.

6. Μέτωπον) Arist. p. 44. μέτωπον μέγα, περιφερὲς, σαρκῶδες.

7. Βλέμμα etc.) Aristot. p. 45. ὄμμα χλωρὸν, κωφόν.

8. Χανές) Adam. l. l. ἀχανὲς pro καὶ χανές. *Sylb.* Suidas et Hesych. interpretantur ἀχανὴς, ὁ λίαν χάσκων, *qui immani biatu os diducit*, quod si transfertur ad oculos, *diductionem magnam* notabit. Oculi explicationem nonnulli vocant hanc affectionem, qua simul hilaritate nitescit; et quae insensatorum signum vtique esse potest, quum non facile ab aduersis afficiantur.

1. Ἀναισχύντου) Aristot. p. 46. Ἀναιδεῦς. Αἰδὼς tamen et αἰσχύνη proprie differunt; de qua cf. Ammon. de different voc. vide Lamb. Velthusii diatr. de pudore et dignitate naturali hominis, p. 12.

2. Εἰσπεπετασμένα) Adam. II. Κεφ. λϛ. ἀναπεπετασμένα. *Sylb.* Et sic Interpres, Aristot. p. 47. habet ὕφαιμα.

3. Πυῤῥός) Arist. p. 47. Ἐπίπυῤῥος τὸ σῶμα· τὸ χρῶμα ὕφαιμον.

ϛ. ΚΟΣΜΙΟΥ ΣΗΜΕΙΑ.

Σημεῖα δὲ κοσμίου ταῦτα· [1] βαρὺ φθέγγεται, [2] βραχὺ δέ· καὶ [3] τὰ βλέφαρα κινεῖ μέσως, οὔτε συνεχῶς, οὔτε διὰ χρόνου· [4] χαροπὸς, ὑγρὸν δὲ ὁρῶν, οὐ λαμπρόν· ἐρυθήματος ὑπόπλεως. Τοιοῦτον οὖν τὸν κόσμιον [5] ϛοχάζου.

ζ. ΕΥΘΥΜΟΥ ΣΗΜΕΙΑ.

Τὸ μέτωπον αὐτοῦ [1] χθαμαλὸν, λεῖον, σαρκῶδες, καὶ τὸ πᾶν πρόσωπον σαρκωδέϛερον· τὸ δὲ εἶδος [2] ὑπνη-

VI. *Moderati signa.*

Moderati vero ſigna haec ſunt: grauiter et breuiter loquitur, palpebras mediocriter movet, neque frequenter, neque longo interiecto tempore: charopus eſt, viſus eſt lenis, non ſplendens, plenus rubore. Igitur talem coniecta moderatum.

VII. *Animoſi ſigna.*

Frons eius non in altum eleuata, laeuis, carnoſa, vniuerſumque corpus carnoſius: forma

1. Βαρὺ φθ.) Ariſt. p. 48. φωνὴ βραδεῖα καὶ πνευματώδης.

2. Βραχὺ δὲ) Adam. II. Κεφ. λϛ΄. βραχὺ βαίνει. *Sylb.*

3. Τὰ βλέφαρα) Diſtinctius hunc canonem profert Ariſtot. p. 49.

4. Χαροπὸς etc.) Aliter haec tradit Ariſt. p. 48.

5. Στοχάζου) Eleganter hoc loco ϛοχάζεσθαι de coniectura e moribus facienda vſurpatur.

1. Χθαμαλὸν) Ariſt. p. 49. habet εὐμέγεθες.

[2] ὑπνηλόν· ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ, εὐλαμπεῖς, [3] ὡς δεδορκότες· [4] κίνησις σχολαία, φωνὴ ἠπία.

η. ΑΝΙΑΡΟΥ ΣΗΜΕΙΑ.

Πρόσωπον ἰσχυρὸν, [1] μέτωπον ῥυσὸν, [2] ὀφρύες [3] ἐκπεπετασμέναι· βλέφαρα ἐντεταμένα· κινεῖται ὥσπερ [4] ὑπέρινοι.

θ. AN-

autem somnolenta, humidi oculi, bene splendentes, quasi rigide aspicientes, motus tardus, vox lenis.

VIII. Inanimosi signa.

Facies robusta, frons rugosa, supercilia explicata, palpebrae incisae, quasi nimium euacuatae.

2. Ὑπνηλὸν) Aristot. p. 50. μὴ ἐπισπερχὴς, πρόσωπον tamen ei tribuit ὑπνωδέστερον.

3. Ὡς δεδορκ.) Arist. p. 50. haec ad faciem, sed paulo alio sensu transfert: πρόσωπον μήτε δεδορκὸς, μήτε σύννουν.

4. Κίνησις σχολαία) Arist. p. 50. ἐν ταῖς κινήσεσι βραδὺς ἔστω καὶ ἀνειμένος. De voce nullam facit mentionem. Pro σχολαία editio Romana dat, σχολιά.

1. Μέτωπον) Arist. p. 50. haec ad faciem transfert, τὰ ῥυτιδώδη τῶν προσώπων.

2. Ὀφρύες) Aristot. l. l. ἰσχνὰ ὄμματα κατακεκλασμένα.

3. Ἐκπεπετασμέναι) Adam. II. Κεφ. λη. ὀφρύες ἀπεστραμμέναι. Sylb.

4. Ὑπέρινοι) *Nimium euacuatae.* Difficultate quadam implicitus hic locus est, nam quid sint palpebrae incisae atque nimium euacuatae, non statim primo obtutu cognoscitur; mihi videntur notari palpebrae, quae ob humiditatis carentiam collapsae, tenuitatemque nactae sunt. Aliam ὑπ. significationem obtinet apud medicos, nam Erot. in Lex. Hipp. interpretatur eam per ὑπερκαθαιρόμενος. V. infra. p. 301. n. 7.

θ. ΑΝΔΡΟΓΥΝΟΥ ΣΗΜΕΙΑ.

Ὑγρὸν βλέπει καὶ ἰταμὸν [1] ὁ ἀνδρόγυνος, καὶ [2] δονεῖται τὰ ὄμματα, καὶ περιτρέχει μέτωπον σπᾷ, καὶ παρειάς· αἱ ὀφρύες οἰδαίνουσι κατὰ χώραν, [3] τράχηλος κέκλιται, ὀσφὺς οὐκ ἀτρεμεῖ· κινεῖται πάντα τὰ μέλη ἅλματι· [4] γονάτων κρότος, καὶ [5] χειρῶν φαίνεται· ὡς ταῦρος [6] περιβλέπει εἰς ἑαυτὸν, καὶ καταβλέπει· φωνεῖ λεπτὸν, κράζει δὲ λιγυρὰ, σκολιὰ πάνυ, καὶ πάνυ ἔντρομα.

IX. *Signa androgyni.*

Androgynus petulanter et laſciue videt, oculoſque agitat et circummouet. Frontem et malas contrahit. Supercilia turgent e regione, collum inclinatur, coxa non manet immota. Omnia membra mouentur ſaltu. Genua et manus crepitare videntur. Circumſpicit vt taurus circa ſe, et deorſum aſpicit. Tenuem ſonum edit et iucunde clamat, ac tortuoſe et tremule.

1. Ὁ ἀνδρογυνὸς) Ariſtot. p. 51. habet κιναίδος.

2. Δονεῖται etc.) Ariſt. l. l. ὄμμα κατακεκλασμένον.

3. Τράχηλος κέκλιται) Hoc ἐγκλίσεις τῆς κεφαλῆς εἰς τὰ δεξιὰ appellat Ariſt. p. 51.

4. Γονάτων κρότος) Coniuncte Ariſtot. γονύκροτος.

5. Χειρῶν) Vide Ariſtot. p. 52. qui vberius de his.

6. Περιβλέπει) Vnde Ariſtoteles ipſis tribuit τῶν ὀμμάτων περιβλέψεις.

ι. ΠΙΚΡΟΥ ΣΗΜΕΙΑ.

Τὸ πρόσωπον σέσηρε· [1] ὠχρὸς, ἰσχνὸς, [2] παχὺ καὶ ξηρὸν βλέπων, ῥυτιδῶδες πρόσωπον ἔχων· φθέγγεται σφοδρόν· εὐθύθριξ, μελάνθριξ· [3] ἐν τῷ ἀσθενεῖν χεῖρας συγκροτεῖ, ἢ ἀνατρίβει, καὶ πολλάκις πόδας [4] ἐπιῤῥήσσει.

ια. ΠΡΑΙΟΥ ΣΗΜΕΙΑ.

Ἰσχυρὸς τὸ εἶδος, [1] σὰρξ ὑγρὰ, καὶ πολλή· καὶ εὐμεγέθης, καὶ [2] εὐσύμμετρος τῷ σχήματι, καὶ εὔσαρ-

X. *Signa amari.*

Faciem diducit. Pallidus ac macer eſt, hebeti et ſicco eſt viſu, faciem habet rugoſam. Vehementer ſermocinatur, rectos et nigros habet capillos. In infirmitate manus complodit et fricat, et pedibus comicorum more geſticulat.

XI. *Signa manſueti.*

Fortis ſpecie, caro humida, multa, bonae magnitudinis, et ratione formae bonam ſym-

1. Ὠχρὸς) Ariſtot. p. 52. μελανόχρως.

2. Παχὺ κ. ξ. β.) Haec deſunt apud Ariſtotelem et v. φθέγγεται σφοδρὸν, et ἐν τῷ ἀσθ. vſque ad finem, aeque non leguntur apud eumdem.

3. Ἐν τῷ ἀσθενεῖν) Adam. II. Κεφ. ι. ἐν τῷ ἀσθμαίνειν, neſcio an conuenientius ἀσχολεῖν, vel δυσχεραίνειν. *Sylb.*

4. Ἐπιῤῥήσσει) Mallem: *pedibus terram calcat prae amaritudine*, quem motum ruſticum appellare ſolemus, qui *ex inſcitia in proferendis pedibus*, ſecundum Quinct. II. c. 13. proficiſcitur.

1. Σὰρξ ὑ.) Ariſtot. iisdem fere verbis p. 54. ſq.

2. Εὐσύμμετρος) Ariſtot. p. 55. ſimpliciter σύμμετρος,

εὔσαρκος· [3] σὰρξ μαλθακὴ τοῖς μέλεσι· τὸ βλέμμα [4] εὐσταθὲς, βραχὺ κίνημα, καὶ [5] σκολιὸν, φωνὴ βαρεῖα, μαλακή· τῶν τριχῶν ὁ [6] περίδρομος [7] ἀναθρώσκων.

ιβ. Ο ΕΙΡΩΝ ΚΑΙ [1] ΕΝΑΝΤΙΟΒΟΥΛΟΣ.

[2] Τοὺς ὀφθαλμοὺς ἅμα ἔχει οἷον λαγαρούς, βλέμμα ὑπόκομψον, φωνὴν ὑφειμένην· [3] βαίνει εὐστρόφως, καὶ κινεῖται τὰ πάντα [4] εὐρύθμως.

ιγ. ΣΗ-

metriam habet, ac bene carnoſus eſt. Artuum caro mollis. Oculus bene collocatus, motus tardus et tortuoſus, vox grauis et mollis, curſus capillorum ſurſum vulſus.

XII. Reprehenſor aliorum, et contraria cogitans.

Oculos habet aeque quaſi laxos, obtutum elegantiam affectantem, vocem ſubmiſſam. Apte incedit, et decenter omnia mouet.

ſimul tamen addit, ὕπτιος τῷ σχήματι.

3. Σὰρξ μαλθακὴ) Haec verba vſque ad τῶν τριχῶν deſunt apud Ariſt l. l.

4. Εὐσταθὲς) *Bene collocatus*, haec vox refertur partim ad motum oculi decentem, amoriſque veri plenum, partim ad conſtantiam oculi, qua ne vlla quidem affectuum vehementia ex recta ſtatione ſe dimoueri patitur.

5. Σκολιὸν) Mallem σχολαιὸν, qui motus de animi tranquillitate teſtatur.

6. Περίδρομος) Alias στεφάνη dicitur, qua voce extremus capillorum ambitus denotatur.

7. Ἀναθρώσκων) Ariſtoteles p. 55. ἀνεσπασμένος.

1. Ἐναντιόβουλος.) Mallem ex Adam. II. Κεφ. μβ. παλίμβολος, vel ἐναντιόλογος, vel etiam reddere v. ἐναντιόβολος, *qui omnia effata aliorum detorquet.*

2. Τοὺς ὀφθ. etc.) Adam. l. l. τὰ ἀμφὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς λαγαρὰ ἔχει. *Sylb.*

3. Βαίνει εὐστρόφως) *Apte incedit*, ita vti liberali ho-

ιγ. ΣΗΜΕΙΑ ΦΙΛΟΧΡΗΜΑΤΟΥ ΑΝΔΡΟΣ.

Τὸν δὲ φιλοχρήματον ἄνδρα τοιοῦτον εἶναι νόει. [1] μικρομελῆ, μικρόμματον, μικροπρόσωπον· ταχὺ περιπατεῖν· ἐγκεκυφότα, ταχύφωνον, ὀξύφωνον, τὴν χροιὰν ὑποφοινίσσοντα. [2] Φιλόκαμος, καὶ οἰνόφλυξ, ἔσαι δασὺς ἀνὴρ θριξὶν, εὐθυγένειος, μέλας, δασεῖαν τὴν ὑπήνην ἔχων, κροτάφους δασεῖς,

XIII. Signa auari.

Scias autem auarum talem esse hominem, artubus videlicet paruis, aeque ac oculis et facie parua. Celer in incessu, inclinatus, celeri et acuta voce, et colore subrubro est. Laboriosus est et vinosus, densoque capillo, rectus mento, niger, hirsutam habet barbam,

T 3

mini conuenit, quo de incessu Cl. Alex. III. 11. τὸ δὲ σεμνὸν καὶ τὸ σχολαῖον ἐκλεκτέον, οὐ τὸ βάδισμα τὸ μελλητικόν. „Sed honestus et lentus nobis est eligendus, non autem nimis tardus ingressus. „

4. Εὐρύθμως) Ni fallor haec verba non tantum *de decenti corporis motu* sunt accipienda, sed et de *motu ad numeros*, de quo Seneca de tranquill. c. 15. *Scipio triumphale illud et militare corpus mouit ad numeros, non molliter se infringens, vt nunc mos est; sed vt illi antiqui viri solebant, inter lusum ac festa tempora, virilem in modum tripudiare, non facturi detrimentum, etiamsi ab hostibus suis spectarentur.*

1. Μικρομελῆ etc.) Auaro haec signa cum pusillanimo sunt communia, vide Aristot. p. 55.

2. Φιλόκαμος) Apud Adamant. II. Κεφ. μδ'. φιλόκυβος: fortasse verior lectio est φιλοκώμος; sed tunc paulo post legendum foret φιλόκυβος. *Sylb.* Autoritate Aristotelis firmatur Adamantii lectio.

σεῖς, ὄμμα λιπαρὸν, καὶ σίλβον, καὶ μαρμαρύσσον· Φιλόκωμος, Φιλόοινος.

ιδ. ΠΕΡΙ ΜΩΡΟΠΟΝΗΡΩΝ.

Γίνονται δὲ καὶ μωροπόνηροι, ([1] ἔχοντες μικτὰ σημεῖα μωρίας, καὶ πονηρίας. Κατὰ τοῦτ' οὖν εἰσὶ μωροπόνηροι·) ὥσπερ τῶν θηρίων, τὰ [2] τοῦ αὐτοῦ γένους ἔχοντα, τὰ μὲν, ἥμερα, τὰ δὲ, ἄγρια ἐςί. Τούτων γὰρ καθ' ἕκαςα ἐπισκοπεῖν δεῖ. Τὰ μὲν τῶν ἡμέρων, [3] εὐηθικώτερα, καὶ ταραχωδέςερα, καὶ δειλὰ

tempora capillis obsita, oculum obesum, et splendidum, atque micantem. Comissationes vero et vinum amat.

XIV. *De stulte malitiosis.*

Dantur vero etiam stulte malitiosi (mixta stultitiae et prauitatis signa habentes. Igitur propter ea sunt stulte malitiosi,) more animalium quae secundum genera et mansueta et ferocia sunt. Sigillatim haec considerare oportet. Inter mansueta quidem quaedam sunt ineptiora, et turbulentiora ac timi-

1. (Ἔχοντες etc.) Inclusa addita sunt ex Adamantio, II. Κεφ. μβ. *Sylb.* Apud Adamant. etiam inscriptio est, περὶ ἡμέρων καὶ ἀγρίου; quae et sequentibus magis accommodata est.

2. Τοῦ αὐτοῦ etc.) Legendum: τοῦ αὐτοῦ γένους ὄντα: vel, τὸ αὐτὸ γένος ἔχοντα. *Sylb.*

3. Εὐηθικότερα) Romana editio et Sylburgius sic dant, forte melius εὐηθικώτερα, hoc sensu, quaedam sunt mitioris naturae, facile terrentur, timidaque sunt. Hanc emendationem firmare videtur Aristot. in hist. anim. L. I. c. 1. vbi dicit: εἰσὶ δὲ διαφοραὶ κατὰ τοὺς βίους, καὶ τὰς πράξεις, καὶ τὰ ἤθη. Sunt

δειλά. Ὅπερ ἂν ἐπισκέψασθαι ἔνι μάλιστα ἐπὶ [4] αἰγῶν ἀγρίων, καὶ προβάτων· ἔτι δὲ καὶ ἵππων, καὶ ὄνων, καὶ ὅσα τοιοῦτα εἴδη ἔχει. Ὅμως, τὰ μὲν ἥμερα, πραότερα καὶ λειότερα, καὶ ἠπιώτερα· τὰ δὲ ἄγρια, ξηρότερα, καὶ παχύτερα, καὶ σφοδρότερα. [5] Καὶ τὸν νοῦν αὐτῶν τοῖς ἤθεσιν ἀκόλουθον. Καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων τοίνυν οὕτω χρὴ διαιρεῖν. Τὸ γὰρ [6] διπλοῦν τοῦτο τῆς ἰδέας ἐν ἀνθρώποις

da. Quod conſpicere maxime licet in feris capris et ouibus, ſimulac et equis, et aſinis, et quotquot tales habent formas. Similiter enim manſueta ſunt mitiora, leniora et faciliora; ferocia autem, duriora, craſſiora et vehementiora. Animum vero eorum mores ſequuntur. Igitur neceſſario et haec in hominibus diſtinguuntur. In hominibus enim duplex

enim differentiae, quae in morum, victuum, atque actionum ratione verſantur, quibus demum ſubiungit τὰ μὲν ἥμερα, τὰ δὲ ἄγρια, quae denominatio petita eſt ex moribus.

4. Αἰγῶν ἀγρίων) In catalogo manſuetorum animalium Ariſtoteles αἶγας in vniuerſum habet, addit tamen et ferarum genus inveniri, quod tamen huc minime referendum eſt. Itaque mendum in voce ἀγρίων latet, forte non incongruentius repoſueris ἀγροβάτων.

5. Καὶ τὸν νοῦν) Adam. II. Κεφ. μέ. καὶ τὰ ἤθη οὖν αὐτῶν, τοῖς εἴδεσιν ἀκολουθεῖ. *Sylb.* Alias ἕπονται pro ἀκολουθεῖ v. Ariſt. p. 4.

6. Διπλοῦν) Lucem capiunt haec ex Ariſt. l. l. πάντα γὰρ ὅσα ἥμερά ἐστι γένη, καὶ ἄγρια ἐστίν. *Genera enim quaecumque placida ſunt, haec eadem fera quoque poſſunt reperiri*, et non ſolum reperiuntur, ſed ex manſuetis per victus et locorum mutationem fera euadunt.

θρώποις φαίνεται, καθ' ἕκαστα τῶν σημείων. Δίκαιοι ([7] γὰρ ἀπὸ τῶν αὐτῶν σημείων) γίνονται. Ἄλλοι μὲν ἀγριώτερα τὰ ἤθη ἔχουσιν, ἄλλοι δὲ [8] ἡμερώτεροι· καὶ σώφρονες, καὶ ἀνδρεῖοι ὁμοίως. Τὸ δὲ διάφορον τῶν σημείων τραχύτητι, καὶ σκληρότητι, καὶ μαλακίᾳ, καὶ [9] ἀναιδείᾳ, καὶ πρᾳότητι· [10] καὶ τὸ ὑγρόν τε καὶ ξηρὸν διαιρετέον οὕτως, [11] (καὶ) ἐπὶ ἀδικίας, καὶ ἀκολασίας. [12] Καὶ ἐν τούτοις γίνεται τοῖς σημείοις τὸ ἥμερόν τε, καὶ ἄγριον [13] προσπεφυκὸς ἔχει. Τὴν μὲν ἀγριωτέραν, ἀδικίαν, τὴν δὲ ἠπιωτέραν, δικαιοσύνην λέγε. Καὶ ἐν

conſpicitur haec forma ſecundum vnumquodque horum ſignorum. Iuſti enim (ex ſignis quidem ipſorum) fiunt. Alii autem agreſtiores mores habent, alii manſuetiores, et moderatiores, et ſimul fortes. Differentia vero horum ſignorum et in ferocia, duritie, mollitie, impudentia, et manſuetudine eſt, et humidum et ſiccum ſic etiam differentiam conſtituit inter iniuſtitiam et intemperantiam. Et in his fit ſignis et manſuetum et ferum, quod quis adnatum habet. Ferociorem iniuſtitiam, et manſuetiorem iuſtitiam dicere poteris. In

7. (Γὰρ ἀπὸ) Incluſa addita ſunt ex Adamantio l. l. *Sylb.*

8. Ἡμερώτεροι) Congruentius neutro genere ἡμερώτερα. *Sylb.*

9. Ἀναιδείᾳ) Melius ni fallor vertenda haec vox, *feritate.*

10. Καὶ τὸ ὑγρ.) Apud Adamant. dandi caſu, καὶ τῷ ὑγρῷ τε καὶ ξηρῷ διαιρετέον. *Sylb.*

11. (Καὶ) Incluſa coniunctio addita ex eodem Adamantio. *Sylb.*

12. Καὶ ἐν τούτοις) Adam. l. l. τούτοις γὰρ τοῖς σημείοις. *Sylb.*

13. Προσπεφυκὸς) Neſcio an rectius προσπεφυκὸς ἐστί. *Sylb.*

ἐν τοῖς ἀνδρογύνοις, οἱ μὲν πολλοὶ, ἄγριοι; οἱ δὲ ἕτεροι, τιθασσοί εἰσι. Καὶ τούτων οὐκ ὄντων τῶν σημείων, ἕτερα διαιρεῖσθαι σημεῖα μόνα οἷς εἶπον. ὁ μωροπόνηρός ἐστι τετανόθριξ, κεφαλὴν ἔχων στερεὰν, [14] λοξὴν, ὦτα ὑπερμεγέθη [15] ἐπικεκλασμένα, αὐχένα καὶ τράχηλον στρογγύλον, ([16] ἄκρα σφυρῶν) μέτωπον σερρὸν, τραχύ· ὀφθαλμοὺς σκοτεινοὺς, μικροὺς, ξηροὺς, κοίλους, [17] ὑποῤῥέοντας ἀτενῶς;

androgynis quoque multi quidem ſunt feroces, alii autem manſueti. His ſignis ſic ſe non habentibus, alia ſigna ſolum diſtingui debent, de quibus dictum eſt. Stulte malitioſus eſt promiſſis crinibus, caput habens firmum, obliquum, permagnas aures reflexas, ceruicem et collum rotundum, (et extrema malleolorum) frontem rigidam, hirſutam, oculos tenebricoſos, paruos, ſiccos, cauos, fixeque

T 5

14. Λοξὴν) Vide ſupra p. 179. not. 4. et apud Ariſt. p. 137. not 142.

15. Ἐπικεκλασμένα) Poſſet etiam ſubſtitui vox ἐπικεκλιμένα, ſenſu non immutato. Ὦτα ἐπικεκλασμένα autem *aures* ſunt *reflexae*, *depreſſae ad latera.*

16. Ἄκρα σφυρῶν) Incluſum iſtud commation abeſt ab Adamantii codice, nec video quomodo ferri poſſit, niſi verſus finem huius canonis ante παχέα collocetur. *Sylb.*

17. Ὑποῤῥέοντας) Quid hoc loco haec vox indicet non video, quum praeceſſerit ξηρούς: haud dubie mendoſam illam ſuſpicor, et forte rectius ὑπερορῶντας ſubſtituendum, hoc ſenſu: *fixe oculos ad maiora conuerſos, fixos in altumque ſublatos*, qualis nimirum eorum eſt conditio, qui alto alios contemnunt ſupercilio, et ob praecedens κοίλους, talis oculi motus facillime fieri poteſt.

ἀτενῶς· παρειὰς στενὰς, ἐπιμήκεις· γένειον μακρόν· [18] στόμα ἄθυρον, ἄκλειστον, ὡς διεσχισμένον, περίμηκες· τὸ πρόσωπον ὡς διεῤῥωγὸς φέρει· κυρτὸς, προγάστωρ, παχυσκελής· ποδῶν καὶ χειρῶν ἄρθρα περιμήκη, παχέα καὶ σκληρά· ὑπόχλωρος δὲ ὢν, ὥσπερ ὕπνου, ἢ κραιπάλης πλήρης· φωνὴ [19] βληχώδης, ἀχρεία, μικρὰ, θρασεῖα.

ιε. ΘΥΜΩΔΟΥΣ [1] ΣΗΜΕΙΑ ΤΑ ΔΕ ΕΙΣΙ.

Ὀρθὸς τῷ σχήματι, [2] εὔπλευρος, εὔρυθμος, ἐπίπυῤῥος· ὠμο-

intentos, malas tenues, praelongas, mentum longum, os apertum, non clausum, et quasi bipartitum, ac praelongum. Faciem fert quasi fissam. Curuus est, prominente ventre, cruribus crassis. Artus pedum ac manuum praelongos, crassos ac duros habet, subpallidus est, quasi somno et crapula oppressus. Vox est balatoria, inepta, parua, et audax.

XV. Iracundi signa haec sunt.

Rectus figura, bene latus, subrufus, scapu-

18. Στόμα ἄθυρον, ἄκλειστον) Haec verba, nisi subsumamus Polemonem duabus vocibus vnam eamdemque expressisse rem, sic sunt explicanda, vt τὸ ἄθυρον referatur ad linguae volubilitatem, sic enim ἄθυροι ἔπεσι et ἀθύρωτον στόμα passim pro ἀχάλινον στόμα et pro γλῶσσα ἀκόλαστος inuenitur, τὸ ἄκλειστον autem ad labia aperta.

19. Βληχώδης) Suidas hanc vocem de ouibus balantibus dici asserit, occurrit vero etiam de vagitu infantum, hoc loco *vocem rusticam, raucam* innuit.

1) Σημεῖα) Signa θυμώδους, φιλολοιδόρου, et sequentium non sunt apud Adamantium: sed apud Aristotelem supra iisdem prope verbis leguntur, p. 53. *Sylb.*

2. Εὔπλευρος) Aristot. addit εὔθυμος.

ὠμοπλάται διεστηκυῖαι μεγάλαι, [3] καὶ ἐγκρατεῖς. λεῖος τὰ περὶ στῆθος, καὶ βουβῶνα· [4] δασυπώγων, τὰ νῶτα [5] εὐρύς. ὁ περίδρομος τῶν τριχῶν κάτω βλέπων· [6] καὶ ὅσοις τὸ περὶ τὴν κεφαλὴν δέρμα περιέσπαται· καὶ οἱ στρογγυλοπρόσωποι· καὶ ὀφρύες οἷαι τῶν [7] στρεφνῶν· καὶ ῥινῶν κοιλότης.

ιϛ. ΦΙΛΟΛΟΙΔΟΡΟΥ ΣΗΜΕΙΑ.

Τὸ ἄνω χεῖλος μετέωρον, [1] καὶ κάτω προπετές· [2] ὑπέρυ-

lae diſtantes et magnae, et validae. Laeuis et circa pectus et bubones, hiſpida et hirſuta barba praeditus, terga recta. Capillorum ambitus deorſum tendens, et quibuſcumque cutis caput tegens mutatur et facies praelonga fit, et ſupercilia quaſi ſunt auſtera, et cauitas naſi maior fit.

XVI. Amatorum contumeliarum ſigna.

Superius labium eleuatum, inferius autem

3. Καὶ ἐγκρατεῖς) Paulo aliter haec leguntur apud Ariſtotelem.

4. Δασυπώγων) Ariſtotel. εὐπώγων.

5. Εὐρὺς· ὁ περίδρομος) Ariſtot. εὐανθὴς ὁ περίδρ. Rom. editio habet περίτριχος τῶν τριχῶν, vitioſe.

6. Καὶ ὅσοις) Haec non leguntur apud Ariſtot.

7. Στρεφνῶν) Rectius τρυφνῶν *Sylb.* Similes fere mutationes in Claudio contigiſſe narrat Sueton. c. 30. *Remiſſe quid vel ſerio agentem multa dehoneſtabant. Riſus indecens: ira turpior ſpumante rictu, humentibus naribus: praeterea linguae titubantia, caputque tum ſemper, tum in quantocumque actu vel maxime tremulum.*

1. Καὶ κάτω προπετές) Supra apud Ariſtotelem legitur, καὶ τὰ εἴδη προπετεῖς, p. 56. *Sylb.*

[2] ὑπέρυθροι, ἐπίπυῤῥοι· [3] ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας· ἴδῃ δ᾽ ἄν τις καὶ ἐπὶ τῶν γεγηρακότων ἵππων.

ιζ. ΛΑΓΝΟΥ ΣΗΜΕΙΑ.

[1] Λευκόχρως, δασὺς [2] τῇ ὑπήνῃ, εὐθείας καὶ παχείας τὰς τρίχας ἔχων· λιπαρὸν τὸ ὄμμα καὶ μάργον, σκέλη λεπτὰ, καὶ νευρώδη, καὶ [3] ὅλος ὀρνιθώδης, δασύτης σκελῶν, γαστρὸς [4] καὶ ὀμμάτων λιπαρότης· καὶ τὸ ἀνεσπᾶσθαι τὸ γένειον πρὸς τὴν ῥῖνα, καὶ περιφέρειαν κοίλην ἔχειν τὸν τόπον

τὸν

prominens; subrubri, rubicundi. Referuntur ad canes Videbit vero hoc etiam quispiam in equis ad senectutem prouectis.

XVII. Signa luxuriosi.

Albi coloris est, et barba pilosus, rectis crassisque capillis, oculo pingui et lasciuo, cruribus tenuibus, neruosis, toto habitu auicularis, cruribus hirsutis, pinguedine ventris ac oculorum instructus. Barba ad nasum exsurgit, et regio circa nasum et barbam habet

2. Ὑπέρυθροι) Deest haec vox ap. Aristot. et glossematis loco esse videtur.

3. Ἀναφέρεται etc.) Haec omnia non leguntur in Aristotele.

1. Λευκόχρως) In exemplari est λευκόχρωος: errore ambiguo. *Sylb.* Lectio Sylburgii est ex Aristot. p. 59.

2. Τῇ ὑπήνῃ) Deest apud Arist. l. l. et explicationis gratia haec vox addita esse videtur.

3. Ὅλος ὀρν.) Congruentius, opinor, ὅλως ὀρνιθώδη. *Sylb.* Haec verba, vt et σκελὴ λ. κ. ν. et reliqua non leguntur in Aristotele.

4. Καὶ ὀμμάτων) Mendum certe in hac voce latet, quum supra iam λιπαρὸν τὸ ὄμμα adfuit, forte καὶ ὀμφαλοῦ substituendum.

τὸν μεταξὺ τῆς ῥινὸς, καὶ τοῦ γενείου· οἷον εἶχε [5] Σωκράτης ὁ καλός. Καὶ οἷς ὑγροὶ οἱ ὀφθαλμοὶ, οἱ τοιοῦτοι λάγνοι, καὶ οἷς [6] ἡ φλέψ ἐν τῷ βραχίονι· καὶ οἱ [7] ἤρινοὶ τας κνήμας.

ιη. ΛΑΛΟΥ ΣΗΜΕΙΑ.

Οἱ τὰ ἄνω μείζω ἔχοντες, καὶ γλαφυροὶ τῷ εἴδει, καὶ [1] δασεῖς τὰ περὶ τὴν κοιλίαν.

ιθ. ΦΙ-

circumferentiam cauam, qualem probus habuit Socrates. Quibuſcumque oculi ſunt humidi, hi luxurioſi ſunt, quibuſque vena in brachio, et candidis ſunt tibiis.

XVIII. Loquacis ſigna.

Qui ſuperiora habent maiora, et formas venuſtas, quique circa ventrem hirſuti ſunt.

5. Σωκράτης) Totam Socratis imaginem, qui ὁ καλὸς propter philoſophiae et morum praeſtantiam iure dici meretur, in tabula breuiter ſic delineare poſſumus: Deformis vultu, vertice caluus, fronte eminente, et ſupra oculos et genas pendula, oculis in profundo caligantibus, naſoque ſimus fuit v. Syneſius in caluitiei encomio p. 68. Sidon. Apoll. L. IX. ep. 9. ad Fauſtum, Ariſtoph. in Nubb. I 3. 2. Max. Tyrius diſſ. XXIII. Theodor. Θεραπευτ. Serm. I. p. 8 Carpenterius in la vie de Socrate, alii.

6. Ἡ φλέψ) Vel ſubintelligendum eſt ex ſuperioribus, ὑγρὰ, ſed minus apte, vel vox ὀγκώδης, aut alia einſdem ſignificatus.

7. Ἤρινοὶ) Pro ἤρινοὶ legendum fortaſſe νευρώδεις, vt ſupra p. 276. l. 3. αἱ νευρώδεις κνῆμαι ἀκολασίας πολλῆς μετέχουσιν, vel ὑπέρινοι, *ſupra modum fibroſi. Sylb.*

1. Δασεῖς) Hirſutos circa ventrem ad aues refert Ariſtot. p. 148. quibus competit loquacitas, ſic v. c. Virg. Georg. IV. v. 307. *Garrula quam tignis nidum ſuſpendat hirundo*, et alii.

ιθ. ΦΙΛΥΠΝΟΥ ΣΗΜΕΙΑ.

Οἱ τὰ ἄνω ἔχοντες μείζω, καὶ [1] ὑπνώδεις, καὶ θερμοὶ, καὶ εὔεικτον σάρκα ἔχοντες.

κ. ΦΘΟΝΕΡΟΥ ΣΗΜΕΙΑ.

Οἱ τὰ ἀριστερὰ μείζω ἔχοντες, καὶ οἷς [2] αἵ ὀφρύες ἐπὶ τὰ βλέφαρα καθήκουσιν.

κα. ΕΦΥΒΡΙΣΤΟΥ ΣΗΜΕΙΑ.

Ὅσοις ὁ σπόνδυλος ἐξέστηκε κατὰ τὴν συναφὴν τοῦ τραχή-

XIX. Somnolenti ſigna.

Qui habent ſuperiora maiora, et ſomnolenti, et calidi ſunt, et facile cedentem habentes carnem.

XX. Inuidi ſigna,

Qui habent dextra maiora, et quibus ſupercilia deſcendunt ad palpebras.

XXI. Petulantis ſigna.

Quibus vertebra proſtat in coniunctione col-

1. Ὑπνώδεις) Pro ὑπνώδεις apud Ariſtotelem p. 60. legitur γυπώδεις: et mox εὐεκτικὴν pro εὔεικτον. *Sylb.* Poſſet et legi εὐεκτὸν, id eſt, carnem ſolidis fibris conſtantem, indicemque boni corporis habitus ac ſanitatis. Aliter ſe res habet, ſi de ſomnolentia apud medicos quaeritur: quale ibi ſignum praeſtat, docuit Ioh. Ehrenſ. Thebeſius in diſſ. de ſomno vt ſigno, Lipſ. 1740.

2. Αἱ ὀφρύες etc.) Conſentit cum hac ſententia Ariſtot. in hiſt. anim. L. I. c. 9. αἱ δὲ κατεσπασμέναι, φθόνου. *In totum vero demiſſa natam inuidiae habent.*

τραχήλου, [1] ὑβρισαί. Ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὗς. Οἱ [2] τῶν χειλῶν τὸ κάτω τοῦ ἄνω προβεβλημένον ἔχοντες, βλάκες, μετέωροι, ἀσθενεῖς, μοχθηροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους.

κβ. ΔΕΙΛΟΥ ΣΗΜΕΙΑ.

[1] Οἱ τὴν ῥῖνα ἄγαν πλατεῖαν ἔχοντες, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὗς.

κγ. ΡΑΙΘΥΜΟΥ ΣΗΜΕΙΑ.

[1] Οἱ τὴν ῥῖνα ἄγαν βραχεῖαν ἔχοντες, ῥᾴθυμοι. Ἀνα-

li, contumeliosi: referuntur ad sues. Qui superius labium inferiori productum habent, socordes, superbi, infirmi, et improbi: referuntur ad asinos.

XXII. *Timidi signa.*

Valde latum qui habent nasum, timidi sunt; referuntur ad sues.

XXIII. *Signa rathymi.*

Qui nasum habent valde exiguum, rathymi,

1. Ὑβρισαί) *Contumeliosi, proterui, petulantes, lasciue viuentes.*

2. Τῶν χειλῶν) Aphorismus de labiis, ad superiorem librum pertinet, p. 258. *Sylb.*

1. Οἱ τὴν ῥ.) Hoc signum non est in Aristotelis imagine timidi, p. 38. Conuenit tamen descriptio, quae legitur p. 119. vbi pro ἄγαν est ἄκροθεν.

1. Οἱ τὴν ῥῖνα ἄγαν) Quae hoc loco leguntur ad ῥᾳθύμου σημεῖα nihil faciunt, sed supra ponenda essent p. 243. *Sylb.* Respexit Polemo ad locum Aristotelis p. 118. vbi pro ἄγαν πλατεῖαν est, ἄκραν πλατεῖαν.

Ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς. [2] Οἱ τῶν ὀρνιθῶν τοὺς πλατυρύγχους τὴν εὐθεῖαν ἔχοντες, πρόγλωσσοι. Ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ, καὶ τὰς [3] ῥώνας. Οἱ τὴν ῥίνα βραχεῖαν, καὶ [4] σιμὴν ἔχοντες, κλέπται, καὶ λάγνοι. Ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἐλάφους, καὶ τοὺς ἀγρίους ὗς. [5] Ὅσοις μυκτῆρες πεπταμένοι, καὶ σιμοὶ, θυμώδεις. Ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος τὸ ἐν τῷ θυμῷ γινόμενον. Ἴδη δ' ἄν τις καὶ ἐπὶ τῶν [6] γεννάδων ἵππων. Οἱ [7] τὸ πρόσωπον σαρκώδες

referuntur ad boues. Qui auium latorum rostrorum more rectum habent, garruli sunt; referuntur ad feminas et rostrata. Qui naso exiguo et simo praediti sunt, fures sunt et lasciui, referuntur ad ceruos et apros. Quibuscumque nares sunt expansae, et simae, iracundi, referuntur ad affectum, qui fit in iracundia. Videbit hoc quoque aliquis in equis generosis. Quicumque faciem carno-

2. Οἱ τῶν ὀρν.) Structura constat melius, si legamus: οἱ κατὰ τοὺς πλατυρύγχους τῶν ὀρνίθων τὴν ῥῖνα εὐθεῖαν ἔχοντες. Sed quam vera sit ea sententia doctiores viderint. *Sylb.*

3. Ῥώνας) Quid Polemo ῥώνας vocet, mihi non constat. Confer cum p. 121. *Sylb.* Forte legendum ὀνίσκους, *asellos* pisces.

4. Σιμὴν) Cf. Aristot. p. 118. sq.

5. Ὅσοις) Totum hunc canonem iisdem fere verbis habet Aristot. p. 124.

6. Γεννάδων ἵππων) Opponuntur generosis equis feri. De equis autem fusius Ioach. Camerarius de tractandis equis, siue in ἱπποκομικῷ, qui prodiit Tubingae, 1539. octonis, et Petrus a Naaldwyck in Libris II. Philippicorum, siue de equorum natura, electione, educatione, disciplina, et curatione, Lugduni 1631. quaternis editis, egerunt.

7. Τὸ πρόσωπον) Aphorismi de facie fere ad verbum supra leguntur p. 125. *Sylb.*

κῶδες ἔχοντες, ῥᾴθυμοι. Ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ, καὶ τοὺς βοῦς. Οἱ τὸ πρόσωπον ἄγαν ὀςῶδες ἔχοντες, ἐπίπονοι, καὶ δειλοὶ, καὶ ψυχροί. Ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους, καὶ πιθήκους, καὶ ἐλάφους. Οἱ τὸ πρόσωπον ἄγαν μικρὸν ἔχοντες, κακοῦργοι. Ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους. Οἱ τὸ πρόσωπον μικροπρεπὲς ἔχοντες, μικρόψυχοι, ἀνελεύθεροι. 8 Οἱ μεγάλα ἔχοντες χείλη, ἀσελγεῖς. Οἷς δὲ μεῖζον τὸ ἄνω τοῦ κάτω, ἄψυχοι. Οἷς δὲ ἔμπαλιν τοῦ ἄνω τὸ κάτω, ἐναντίον, βλάκες. 9 Κυνόδοντες δέ εἰσιν, οἷς τὰ κάτω τῶν κυνοδόντων ἐπῆρται. 10 Ἰώδεις, εἰς δὲ τοὺς τομίας κίναιδοι.

κδʹ. ΤΩΙ

ſam habent, rathymi ſunt, referuntur ad feminas, et boues. Qui valde carnoſa praediti ſunt facie, operoſi ſunt, et timidi, et frigidi; referuntur ad aſinos, et ſimias, et ceruos. Qui faciem admodum exiguam habent, malefici ſunt, referuntur ad aſinos. Illiberali (ſqualida) facie inſtructi, puſillanimi, illiberales. Quibus labia magna ſunt, luxurioſi. Quibus ſuperius maius eſt inferiori, inanimoſi ſunt. Qui autem contra inferius maius ſuperiori, et vice verſa, ſocordes. Canini vero dentes ſunt, quibus inferiora caninorum attolluntur. Violacei vero inciſores, ad cinaedos.

8. Οἱ μεγάλα) Paulo aliter de labiis eorumque indiciis differit Ariſtoteles p. 116. ſqq.

9. Κυνόδοντες) Pro κυνόδοντες neſcio an rectius legerimus κυνώδεις. Apud Ariſtotelem p. 116. paulo aliter haec leguntur. Sequens etiam aphoriſmi clauſula non caret mendo. *Sylb.*

10. Ἰώδεις) *Violacei*, vi-

κδ'. ΤΩΙ ΕΡΩΝΤΙ ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΟΙΑΥΤΑ ΣΗΜΕΙΑ.

Ὀφθαλμοὶ [1] κοῖλοι οὐ δακρύοντες, φαινόμενοι δὲ ὡς ἂν ἡδονῆς [2] πεπλασμένοι εἰσίν· κινεῖται δὲ αὐτοῖς, καὶ τὰ βλέφαρα πυκνά. Τῶν τοῦ σώματος μερῶν συμπιπτόντων μόνοις τοῖς ἐρῶσιν [3] οὐ συμπίπτουσι. Πορνεία ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, ἐν [4] μετεωρισμοῖς ὀφθαλμῶν, καὶ ἐν τοῖς βλεφάροις γινώσκεται. Ταῦτα ὅσα εἴρηται [5] καθάπερ ἐν γραφαῖς,

XXIV. Amanti haec ſunt ſigna.

Oculi caui non lacrymantes, videntur autem quaſi a voluptate effícti. Ipſis quoque palpebrae mouentur frequentius. Concidentibus partibus corporis aliis, amantibus non concidunt. Fornicatio viri et mulieris, ex elationibus oculorum et palpebris cognoſcitur. Omnia haec dicuntur, quomodo reperiuntur

biginoſi, *nigri*, *flaui*. Vel retinenda haec lectio, vel ἰοειδεῖς, vel ἰοεῖς ſubſtituendum. Quum autem violae duplicis ſunt generis ex Theophraſto in hiſt. plant. L. VI. c. 7. vel *albae* vel *nigrae*, de candido potius colore haec accipienda ſunt verba, quia elegantiae quoque hac in re ſtudioſiſſimi ſint cinaedi. Sed non omnis difficultas, qua locus laborat, ſublata eſt.

1. Κοῖλοι) Ariſtot. p. 130. ad πιθήκους refert: οὐ δακρύοντες autem ſunt, ob ſiccitatem, per ignem, in pectore gliſcentem, productam.

2. Πεπλασμένοι) Fortaſſe verius πεπλησμένοι εἶεν. *Sylb:*

3. Οὐ συμπίπτουσι) Cauſa haud dubie in eo latet, quia amantes corporibus ſaginandis operam dant, curaſque et triſtitias longiſſime remouent.

4. Μετεωρισμοῖς) Hi fiunt ex magnitudine et turgiditate oculorum, quoniam in hoc affectu fit euaporatio ad caput.

5. Καθάπερ ἐν γραφαῖς) Rectius apud Adamantium in

φαῖς, κἂν χροίᾳ, κἂν γραμμῇ, μόνον τύποι ἀνδρῶν εἰκασμένοι εἰσί. [6] Τά τε πολλὰ, καὶ πάνυ ὅσα εἴδη ἀνθρώπων, ἐκ τῶν πολλῶν τε καὶ καθ' ἕκαστον μέρος ὄντων σημείων ταῖς μίξεσιν αὐτῶν, καὶ ταῖς δυνάμεσιν, [7] ἄλλοτε πρὸς ἄλλον πειθόμενός τε, καὶ ἀπιστῶν, τεκμαίρου, ἀσφαλεστάτην εὑρίσκων τὴν [8] ἐπιστήμην.

κε. ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΣΤΡΙΑΙ.

[1] Γυναικώδεις, φιλάνδριοι, ἀκάθαρτοι, αἷς αἱ

κνῆμαι

in ſcriptis, ſiquidem et ratione coloris et linearum, ſolum virorum imagines his aſſimilantur. Multas atque omnino quaſcumque hominum imagines ex multis ſignis, vnamquamque partem eorum conſtituentibus, ratione mixtionum et virium, vnum ad alterum referendo, omni qua par eſt fide, indicatas conſpicies, et inuenies hanc ſcientiam eſſe firmiſſimam.

XXV. Meretrices.

Effeminatae, viros amantes, impurae, quibus

epilogo Libri II. ἐν γραφαῖς ἀχρόοις, γραμμῇ μόνῃ. *Sylb.* Senſus eſt: Haec omnia dicuntur, quomodo in picturis non coloratis, ſed lineis tantummodo diſtinctis conſpiciuntur.

6. Τά τε π.) Seq. v. apud eumdem Adamantium l. l. eſt, τὰ δὲ πολλά. *Sylb.*

7. Ἄλλοτε) Apud Adam. l. l. eſt ἄλλοις τε πρὸς ἄλλα. *Sylb.*

8. Ἐπιστήμην) Sunt qui dicant phyſiognomoniam non debere ſcientiam dici, inter quos nuper aduerſus Lauaterum V. Cl. multa diſputat Excell. Chriſt. Bened. Funccius in proluſione de phyſiognomia, et opere phyſiognomico Lauateriano, Lipſ. 1776. 4.

1. Γυναικώδεις) Vel de mollitie accipienda haec vox,

κνῆμαι πρὸς τὸ σφυρὸν παχεῖαι, καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν μικρὸν ἀπεσχισμένοι, ὥσπερ τοῖς [2] στενόποσι τῶν ὀρνίθων· καὶ οἱ [3] σκαφοειδεῖς, ὥσπερ περίδρομος τῆς κεφαλῆς.

κϛ. ΠΕΡΙ ΕΥΝΟΥΧΩΝ.

Εὐνούχοις τῆς ἐκ φύσεως [1] κακίας σημεῖά ἐστι κἀκείνοις ἅπερ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις· καὶ ὡς ἐπὶ τὸ

crura vsque ad femora craſſa, et digiti pedum parum fiſſu auulſi, ſicuti auium pedum ſtrictorum; et forma nauibus ſimilis, ſicuti et capitis circumclinatio.

XXVI. *De eunuchis.*

Eunuchis prauae procreationis, eadem ſunt ſigna, quae aliis competunt hominibus; et vt

vel de aſtu artificiiſque, quibus amantes irretire ſolent mulieres.

2. Στενόποσι) De στενόποσι ſupra dictum eſt ad Ariſtot. p. 92. *Sylb.*

3. Σκαφοειδεῖς) Neſcio an rectius legendum: αἷς σκαφοειδὴς ὁ περίδρομος. *Sylb.* Si de forma vel motu corporis accipienda eſt vox σκαφοειδεῖς, referri debet ad inconſtantiam inceſſus, qua huc vel illuc oberrare ſolent meretrices, et autor ad effatum Prou. V. 6. reſpexiſſe videtur.

1. Κακίας) Hoc loco κακία eſt vitioſa naturae conformatio, quae in defectu peccat. Diſtinguit autem eunuchos, in tales ex naturae vitio, et in egregios, id eſt, qui honoris cauſa caſtrati ſunt, vt modulatione vocis hominibus gaudio ſint, aut caſtitatis muliebris cuſtodes. Contorta tamen eſt explicatio, igitur magis placet Sylburgii emendatio in ſequente obſeruatione. Sed et fiunt eunuchi interdum ex morbis, aut fulminis tactu.

τὸ πολύ εἰσιν ὠμόφρονες, δολεροὶ, κακοῦργοι· ἕτεροι δὲ ἑτέρων δόλων εἰσὶν ἐργάται. Τὸν δὲ [2] τίμιον εὐνοῦχον, ἓν μεταβάλλει· ἅμα τῇ τολμήσει βιάζεται, καὶ πλέον τῆς συγγενοῦς φύσεως, ὡς [3] μὴ ἰσχύων εἰς τὸ αὐτὸ διαμένειν.

κζ. ΠΕΡΙ [1] ΠΕΛΜΑΤΩΝ.

Οἱ ϛενόποδες, [2] ἠλίθιοι, δειλοί· οἱ δὲ μὴ ἔχοντες τὸ

plurimum ſunt eiuſdem mentis, inſidioſi, malefici. Alii vero et aliorum dolorum ſunt operarii. Qui vero in honore conſtitutus eſt eunuchus in vno differt, ſimul enim conatu audaci inſtigatur, et plus ingenuae naturae habet, et tamquam non robuſtus in eodem permanet.

XXVII. *De paluſtribus.*

Qui ſtrictorum pedum ſunt, inſipientes, ti-

V 3

2. Τίμιον) Hanc vocem etiam agnoſcit Interpres: *qui vero in honore conſtitutus eſt eunuchus.* Sed verior lectio eſt τομίαν, *ſectione factum eunuchum.* Apud Adamant. II. Κεφ. β'. aphoriſmus hic de eunuchis legitur paulo aliter. *Sylb.*

3. Μὴ ἰσχύων) *Non robuſtus.* Roboris denegatio ſpectat ad impotentiam, quae eſt in eunuchis, non autem ipſis robur negatur, quum ſaepenumero et robuſtiſſimi eſſe ſoleant.

1. Πελμάτων) In exemplari eſt τελμάτων: quod ſequutus Interpres vertit: *de paluſtribus.* Sed πελμάτων legendum eſſe, dictat ipſa materia: eſt enim πέλμα, τὸ κάτω τοῦ ποδός, teſte Heſychio. *Sylb.* Ergo vertendum: de *plantis* pedum.

2. Ἠλίθιοι) Gloſſ. vett. ἀνόητοι, ἀναίσθητοι.

τὸ [3] ἀντίκοιλον τοῦ ποδὸς, ἀλλ' ὅλῳ βαίνοντες, πανοῦργοι, ὥσπερ καὶ τὴν ἀλώπεκα λόγος ἔχει. Οἱ βραχυδάκτυλοι καὶ παχυδάκτυλοι χειρῶν τε, καὶ ποδῶν, ἠλίθιοι. Πάντως δὲ [4] οὐ τούτους ὑπολαμβάνειν τοῦτο, ἀλλ' εἰ σῶμα μήτε βραχεῖς, μήτε παχεῖς ὦσιν· ἀμέλει δὲ οὕτως ὑπολαμβάνων. [5] Οἱ συμπεφυκότας τοὺς δακτύλους ἔχοντες, δειλοὶ, ὥσπερ οἱ κύνες εἰσίν.

midi. Qui vero non habent cauitatem pedum, ſed toto incedunt pede, callidi, qualis ratio eſt apud gallum. Breuioribus qui digitis, et manuum aeque ac pedum digitis craſſioribus ſunt, inſipientes ſunt. In vniuerſum hoc iudicium non valet de illis, ſed ſi ratione corporis neque ſunt breues, neque craſſi, vtique vero ſic coniiciendum. Qui concretos habent digitos, timidi, ſicuti canes ſunt.

3. Ἀντίκοιλον) Eſt ea pars, quae τῷ κοίλῳ ποδὸς *imi pedis medio* aduerſa eſt.

4. Οὐ τούτους ὑπολ.) Neſcio an rectius οὐχ οὕτως ὑπολαμβάνειν. *Sylb.*

5. Συμπεφυκότας etc.) Ariſtot. p. 91. ſic expreſſit: Οἷς τῶν ποδῶν τὰ δάκτυλα συμπεφραγμένα ἐστὶ, δειμαλέοι ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρτυγας τοὺς στενόποδας τῶν λιμναίων.

III ADA-

III

ADAMANTII SOPHISTAE

PHYSIOGNOMONICON

GRAECE ET LATINE.

[1] ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΩΝ. Α.

α. Τὴν φυσιογνωμονικὴν μέθοδον ἀπό τε Ἀριστοτέλους ἀναλεξάμενος, καὶ ταύτην [2] ἐπὶ πλέον ἢ ἐξ' ἄλλων ἐρανισάμενος, [3] αὐτοῖς τε τοῖς ἔργοις ἐπιτυγχάνων, τῶν ἀνθρώπων, ἐγγυμνασαμένος, ἔγνων χρῆναι καθάπερ [4] σηκοῖς ἱεροῖς, ὡς [5] ἄγαλμα σεμνὸν

ADAMANTII SOPHISTAE PHYSIOGNOMONICON LIB. I.

I. Methodum phyſiognomonicam ex Ariſtotele collectam, illamque ipſam vt plurimum ex aliis congeſtam, vſu et exercitatione cum hominum actionibus conuenire cognoui, atque oportere tamquam ſtatuam affabre effictam cum tabula in conſecratis templis collo-

V 5

1. Ἀδαμαντίου) Adamantii duo habui exemplaria impreſſa: Romanum ſcilicet et Pariſienſe, a Conr. Neobario editum. Habui etiam tertium calamo exaratum, quod Pompilius Amaſaeus, vir doctiſſimus et humaniſſimus, ad me Bononia miſit. Eorum librorum diſcrepantiam vt indicem, Amaſaei liber in titulo, pro φυσιογνωμονικῶν τὸ ά, habet φυσιογνωμικά: itidemque initio libri, τὴν φυσιογνωμικὴν, minus recte, vt prolixius expoſui ad Ariſtot. p. 3. not. 1. *Sylb.*

2. Ἐπὶ πλέον) MS. ἐπιπλέον, coniuncte. *Sylb.*

3. Αὐτοῖς τε) Pariſ. αὐτῆς τε: Romana αὐτῆς τε: perperam. Vera lectio αὐτοῖς τε e MS. codice petita eſt. *Sylb.*

4. Σηκοῖς ἱεροῖς) Vox ἱεροῖς redundat, nam σηκοὶ ſunt templa, fana, in quibus Deorum ſimulacra ſtatuuntur; ſi tamen reddere velis

νὸν ἐνιδρῦσαι τοῖς γράμμασι, μέγα τοῖς μεθ' ἡμᾶς ἐσόμενον ὄφελος· ἐπεὶ σιγώντων μέν ἐστιν ἀπόκρισις, λαλεῖ δὲ οἷον τοῖς σημείοις ἡ φύσις, τοὺς τρόπους ἑκάστου κηρύττουσα. Διὸ παραφράσαι (6 μὲν) τὰ Πολέμωνος εἱλόμην τῷ κοινῷ τῆς λέξεως· κέρδος κοινὸν τοῖς ἐντευξομένοις περιποιούμενος· προσθεῖ-
ναι

cari, magno cum emolumento nostro. Quamquam ne sonum quidem edit, respondendo tamen loquitur, quomodo natura mores vniuscuiusque per signa prodat. Igitur sermone populari Polemonis libellos circumscribere constitui, vt harum rerum cupidis communem compararem vtilitatem; nostraeque

ἱεροῖς, *consecrata* per me licet.

5. Ἄγαλμα etc.) Moris erat apud veteres in templis ἀναθήματα, imagines atque statuas collocare, et inprimis grati animi testificandi caussa eiusmodi donaria inferebantur templis ab hominibus, quibus responsa in illis data, aut quibus sanitas restituta erat, sic apud Strabon. L. XIV. p. 971. legimus in fano Aesculapii suspensam imaginem Antigoni ab Apelle depictam fuisse, appendebantur vero etiam tabellae votiuae, de quibus v. Gruter. in Thes. Inscript. p. 82. n. 6. Th. Reines. in Syntagm. inscript. Class. I. 132. Iac. Sponius Miscell. erudit. antiq. Sect. IV. illustrium virorum p. 123. et Inscriptions antiques, qui sont citées, ou qui appartiennent au Tom. I. du voiage de l'Italie, de Dalmatie, de Grece, et du Levante, à Amsterd. 1679. p. 365. alios. Eiusmodi tabulae vocabantur πίνακες v. Pausan. in Corinthiac. c. 27. Mercurial. in arte gymn. L. I. c. 1. alii. Ergo voce γράμμασι apud Nostrum vel ad tabulam appensam huic simulacro, vel ad inscriptionem in basi collocatam respicitur.

6. (Μὲν) Inclusa μὲν abest a MS. *Sylb.* Romana edit. habet.

νάι τε καὶ τὰ πρὸς ἡμῶν γνώσθεντα τῇ διδασκαλία. Τῷ χρόνῳ δὲ ταῦτα γράψας, ἐτήρουν τὴν 7 ἔκδοσιν μετὰ τὸν ἡμέτερον βίον, τοῖς Φιλολόγοις χρήματα καλὰ παιδείας θησαυριζόμενος. Οὔτε γὰρ τῶν ἄλλων τὶ τῶν ἐκποιηθέντων ἡμῖν, προηρούμην ἀγαγεῖν εἰς τὸ μέσον, τὴν 8 κατὰ τῶν ζώντων ἐπιβουλὴν ὑφορώμενος, ἀπὸ Φθόνου μὲν Φυομένην, οὐχ ἥκιστα δὲ κατὰ τῶν σπουδαίων ἀκολουθεῖν εἰθισμένην. Ἐπεὶ δὲ, Φίλτατε Κωνςάντιε, παρασχεῖν σοι τοῦθ' ἡμᾶς 9 προεκάλεσω τὸ σύγγραμμα,

vero qualicumque cognitioni hac doctrina augmentum adderem. Tempori vero haec litteris mandans adaptaui, et seruaui eamdem explicandi rationem, quae iam obtinet, videlicet vt philologis largas doctrinae colligerem copias. Neque enim aliquid aliis a nobis sepositis in medium proferre praedicam, suspicientes viuentium insidias ab inuidia prognatas, quas tamen probi ne minime quidem solent sequi. Quia vero, optime Constantie, sum excitatus tibi desideranti hoc scriptum

7. Ἔκδοσιν μετὰ) Itaque his verbis excludit reliquos modos Physiognomoniam tractandi apud veteres vsitatos, de quibus fusius disserit Aristot. c. 1.

8. Κατὰ) Quoniam hic autor de se videtur loqui, pro κατὰ conuenientius legerimus παρὰ seu ἀπό. *Sylb.* Ζώντων, *viuentium* vero nomine forte *potentiores* intelligi possunt ex Sophocle in Oedipo Tyranno v. 43. vbi scholia antiqua ζῶσας exponunt per ἐνεργετέρας, et v. 489. ζῶντα per ἰσχύοντα. Itaque ob sequentia tales hoc loco sunt potentiores intelligendi, qui ob affectus sua abuti solent potentia.

9. Προεκαλέσω) Nota προεκαλέσω et in sequenti membro παρακληθείς. *Sylb.*

μα, τῷ πόθῳ σου παρακληθεὶς, δέδωκα τὴν συγγραφὴν, μὴ [10] μελήσας, ἑκὼν αέκον τί γε θυμῷ, κατὰ τὸν Ὅμηρον εἰπεῖν. Τοσοῦτον ἄρα [11] Φιλικὴ χάρις οἶδε μεταθεῖναι κρίσιν βουλήσεως. [12] Θείων δὲ ἀνδρῶν, εἴπερ ἄλλό τι, καὶ τὸ Φυσιογνωμονεῖν εὕρημα, πλεῖστα καὶ μέγιστα τοὺς μαθόντας δυνάμενον ὠφελεῖν. [13] Οὔτε γὰρ παρακαταθήκην δοίη τις ἄν, οὔτέ τι κειμήλιον· ἢ γαμετὴν, ἢ παῖδας πιστεύσειεν, ἢ καὶ φιλίας ἁπλῶς ἧς τινοσοῦν κοινωνήσεις,

exhibere noſtrum, hanc ſubmiſſe tibi tradidi commentationem, non curans an lubenti aut aduerſo animo ſis accepturus, vt cum Homero loquar, eam vtique reſpicias velim lenitate amabili, quum iudicio tuo benigno ſubiiciatur. Excellentium enim virorum, ſi quid aliud, certe et inuentum phyſiognomonia eſt, quae multa, et plurima diſcentibus adferre poteſt commoda. Neque enim aliquis vel cuidam committet depoſitum, neque vxorem liberoſque eius fidei committet, neque vincu-

10. Μελήσας) Non dubito quin verior ſcriptura ſit μὴ μελλήσας, *nil cunctatus*. *Sylb.*

11. Φιλικὴ) Hanc vocem pro vulg. φιλικῷ repoſui ex MS. *Sylb.* Rom. coniungit φιλικῷχαρις.

12. Θείων) Sic ſaepe ab Homero θεῖος Ὀδυσσεύς, et ab Virgilio *diuinus Aeneas* ob ſingularem virtutem et animi praeſtantiam appellantur. Hoc autem loco plura innui videntur, videlicet ὑπὸ δαιμονίου ἐλαυνομένοι intelliguntur, qui inſtigantibus diis aliquid perficiunt. Phyſiognomones ideo componere videtur cum iis, qui reſpondebant de rebus futuris.

13. Οὔτε γὰρ) Haec ex Polemone ſunt transſcripta v. p. 169. ſqq.

σειε, τοῖς ἀπιςίας, ἢ ἀσελγείας, ἢ τινὸς κακουργίας ἐπὶ τῆς μορφῆς σημεῖα [14] προλάμποντα φέρουσιν. Πάντων γὰρ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀνθρώπων, [15] καθάπερ ἀπό τινος θεοπέμπτου ἀπλανοῦς μαντείας, [16] ἦθος, καὶ πρόθεσιν βίων, ὁ Φυσιογνώμων ἐπίςαται· ὡς τὰς μὲν τῶν χρηςῶν φιλίας μόνον αἱρεῖσθαι, τὰς δὲ τῶν πονηρῶν κακίας πρὸ πείρας φυλάττεσθαι· διόπερ τοῖς [17] σώφροσι προσήκει, πάσῃ σπουδῇ ταύτης τῆς τέχνης [18] ἐκπονεῖν τὴν σημείωσιν· φυσιογνωμονεῖν δὲ, μάλιςα σκοποῦντα τὸ ἐξηλλαγμένον, [19] παρά τε τὴν ἡλικίαν καὶ [20] τὸ χωρίου

lo amicitiae arcto cum eiusmodi se iunget homine, si malae fidei aut intemperantiae, aut alius prauitatis signa formae impressa ferat. Omnium enim, vt breuiter dicam, hominum mores, vitaeque instituta tamquam praesagio quodam diuino ac fallere nescio admonitus physiognomon cognoscit: quomodo scilicet proborum tantum amicitias eligere, improborum vero prauitates caute remouere debeamus. Quare harum rerum intelligentibus conuenit, omni cura huius artis signa explicare. Quam maxime autem in physiognomonia considerandae sunt mutationes, quae ab aetate, regionumque proue-

14. Προλάμποντα) *Impressa*, id est, valde distincte conspicua in toto habitu.

15. Καθάπερ) Paulo aliter haec leguntur apud Polemonem l. I.

16. Ἦθος) Polemo habet ἔθος.

17. Σώφροσι) Polemo eos appellat εἰδότας.

18. Ἐκπονεῖν) Polemo εἰσμανθάνειν, vide quae ibi monuit Sylburgius p. 171. n. 7.

ρίου εἶδος. Πολλοῖς γὰρ ἀπάδοντα τῆς τε ἡλικίας καὶ τοῦ ἔθνους σημεῖα πρόσεστιν· ἅτινα πρόδηλον ἔχει τὴν τοῦ εἴδους [21] κατάληψιν· προδηλοτέραν δὲ, [22] (τὰ) κατὰ πόλιν καὶ ἔθνη προσόντα σημεῖα. Ῥάδιον γὰρ, ὅλου γένους κατὰ [23] φῦλα τῶν ἀνθρώπων ἐπιγνῶναι τοὺς τρόπους. Αὐτῶν δὲ τῶν ἐθνῶν, τὰ μὲν ἐπίκοινα σημεῖα, πάνυ ὀλίγα· κατ' ἄνδρα δὲ, μάλα διαφέρει τὰ σημεῖα. [24] Αἰγυπτίοις μὲν γὰρ τοῖς πᾶσιν ἔπεστι κοινὰ σημεῖα, ἐξ ὧν τὸ γένος ἅπαν φυσιογνωμονεῖται· καὶ [25] Αἰθίοψιν, ἀλλὰ καὶ [illegible] [26] Σκύ-

niunt natura. Multis enim ſigna et ratione aetatis et gentium differre in promtu eſt, et quae manifeſte formam declarant, attamen hoc multo euidentius fit in ſignis, ſi ciuitates et nationes reſpicias. Facile enim eſt totius gentis mores ex generibus hominum cognoſcere. Communia vero ipſarum gentium admodum pauca ſunt ſigna, propria autem admodum differunt. Aegyptiis quidem omnibus communia inſunt ſigna, ex quibus totum genus per phyſiognomoniam cognoſci

19. Παρά τε τ.) Fuſius haec a Polemone traduntur p. 171. ſq.

20. Τὸ χωρίου) MS. τὸ χωρίον, rectius. *Sylb.*

21. Κατάληψιν) Idem haec vox notat, quam κατάλημμα, itaque τοῦ εἴδους κατ. *formam quam quis nactus eſt*, formam a gentibus aſſumtam. Noſtrates: *der National-character.*

22. (Τὰ) Incluſus articulus τὰ additus ex MS. *Sylb.*

23. Φῦλα τ. ἀ.) *Genus hominum.* Loquendi formula apud Homerum et Heſiodum frequenter obuia.

24. Αἰγυπτίοις) Vide Ariſtotel. p. 10. n. 25.

25. Αἰθίοψιν) Vide Polemo, p. 173. et 184.

[26] Σκύθαις, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις κατὰ γένος, ὡς καὶ ἐν ὑστέρῳ λεχθήσεται. Ἰδίᾳ δὲ ἀνδρὶ ἑκάστῳ, μεγάλα τὰ διάφορα τῶν σημείων. Καὶ γὰρ δεῖ γνῶναι μᾶλλον κατ' ἄνδρα, ὡς ἰδίᾳ διαφέρουσιν, ἢ κατὰ ἔθνη. Οὕτω τὸ κατ' ἄνδρα φυσιογνωμονεῖν, ἐντρεχέστατόν ἐστι. Τῶν δὲ σημείων αἱροῦ [27] τὰ μέγιστα, καὶ δοκιμώτατα· καὶ ἄλλοις ἄλλων μᾶλλον [28] πειρῶ. [29] Ἄλλα γὰρ ἄλλων δυνάμει προέχει. Μέγιστον αἱ μίξεις τῶν σημείων τὸ διάφορον ἀπεργάζονται ἐν τῇ τέχνῃ. Τὰ γὰρ πολλὰ [illegible] ἤθη,

potest, sed etiam Aethiopibus, et Scythis et aliis hominibus secundum nationes, vt in sequentibus dicetur. Vnicuique tamen seorsim signorum differentia magna est; cognoscere enim necesse est, quae in vnoquoque differentiam vel seorsim inferunt, vel propter nationem. Hac vero ratione physiognomonia, quae in singulis fit, conuenientissima est. Inter signa autem elige maxima, et quae probatissima sunt. Alia tamen signa prae aliis magis experire Virtute enim alia aliis praestant. Maximum autem discrimen in arte signorum efficit mixtio. Multi siquidem

26. Σκύθαις) Vide Arist. p. 10.

27. Τὰ μέγιστα) Aristoteles iam docuit p. 31. ineptum esse vni tantum credere signo, plura enim esse simul consideranda, et ex his iudicium ferendum, vide et Polem. p. 174. ex quo haec sunt sumta.

28. Πειρῶ) Pro πειρῶ rectius legerimus πείθου, vt ap. Polem. p. 174. καὶ ἄλλοις ἄλλο μᾶλλον ἐπείσθη et p. 207. l. 5. ἄλλοτε πρὸς ἄλλον πειθόμενός τε καὶ πιστῶν. *Sylb.*

29. Ἀλλὰ γὰρ) Vide Polemo p. 174. vide quae ibi not. 18. monuimus.

ἤθη, καὶ βουλεύματα τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τῆς μίξεως τῶν σημείων κατανοεῖται. Συμβαίνει δὲ [30] ἐνςάσεις τινὰς γίνεσθαι τοῦ εἴδους, παρὰ τὸ καθεςηκὸς χαρὰν ἐσχηκότων, ἢ [31] λυπηθέντων, ἢ θυμωθέντων, ἢ θυμουμένων, ἢ ἐπὶ νηςείᾳ, ἢ ἐπὶ πλησμονῇ τινὶ, ἢ ἐπιθυμίᾳ· ἢ σκεπτομένων, ἢ ὁρόντων, ἢ ἀκουόντων. Καὶ πᾶν μὲν ἐν ταῖς τοιαύταις [32] συντυχίαις οὐ τρέπεται τὸ εἶδος, ἀλλ᾽ ἐςιν ἃ καὶ ἀκίνητα μένει τῶν σημείων. Ὁπόσα δὲ καὶ μεθίςαται, οὐκ ἴσον πᾶσι μεταςήσεται, ἀλλὰ τῆς οἰκείας φύσεως ἑκάςῳ ἐγγύς. Χρὴ δὲ ἐννοεῖν, ὡς ὁποῖα ἐν πάθει ἑκά-

ςῳ

mores et propenſiones hominum ex mixtis colliguntur ſignis. Conuenit autem fieri quaſdam conſtitutiones firmas apud eos, qui gaudent, vel contriſtantur, vel iraſcuntur, vel animoſi ſunt, vel in ieiunio, vel in quadam abundantia, vel in affectu conſtituti ſunt; vel qui cogitant, aut vident, aut audiunt. Et totum quidem, ſi talia eueniunt, non mutat formam, ſed permanet, et ſigna non mouentur. Quaecumque vero ſubmouentur, non in omnibus aeque ſubeunt mutationem, ſed talem tantummodo, quae propriae vniuscuiuſque naturae proxime accedit. Cogitare tamen debemus, vt, qualia fiunt in vnoquo-

30. Ἐνςάσεις) Supra conuenientius μεταςάσεις p. 175. *Sylb.*

31. Λυπηθέντων) MS. λυπουμένων: vnde ſuſpicari poſſet aliquis, geminum hic fuiſſe commation, ἢ λυπηθέντων, ἢ λυπουμένων, ſicut in ſequentibus. *Sylb.* Haec emendatio conuenientior cum ſententia autoris, et curatiori eius orationis conuenire videtur ſtructurae. Vide de hoc canone Polem. p. 175.

32. Συντυχίαις) Vide Polem. p. 175. n. 22.

στῳ σημεῖα ἐπιγίνεται, [33] τοιαῦτα εἴ τις ἔχει, μάλιστα τὸ πάθος [34] αὐτῷ ἐνίδρυται, ὅπερ ὑπὸ τῶν σημείων δηλοῦται. Οἷον, ἐὰν σημεῖα ἔχῃ ὁποῖα τοῦ βουλευομένου ἐστὶ, φροντιστικὸν καὶ εὔβουλον τοῦτον λέγε. Ἕτερος, ἐὰν ἔχῃ σημεῖά τινα τοῦ δόλου, ἢ ἀπάτην τινὰ τυρεύοντος, [35] κἂν μὴ παρ' ὃν καιρὸν αὐτὸν ὁρᾷς, [36] δόλου τότε ἀρτύῃ τινὸς, τοῦτον ἀποφαίνου δολερόν. Τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ [37] θυμουμένου τις ἔχων σημεῖα, κἂν μηδεμιᾷ τότε [38] συνέχοιτο ὀργῇ, ὀργίλον αὐτὸν ἐρεῖς. Καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων

que affectu signa, si quis talia habeat eum maxime in hunc propensum esse affectum, qui manifestatur per signa. Itaque si quis signa habeat, quae competunt cogitanti, recte illum meditabundum et consultatorem dices. Alii autem si quaedam insunt signa ab doli et fraudis artifice, et si eum eo tempore, quo dolum struit, non videas, hunc dolosum censebis. Similiter cui nota iracundi est impressa, etsi tunc temporis ab hoc affectu non teneatur, eum tamen iracundum nominabis. Idem quoque in omni-

33. Τοιαῦτα) Polemo p. 176. habet τὰ αὐτά.

34. Αὐτῷ) Pro vulgari αὐτὸ repositum e Romana editione et libri MS. margine. *Sylb.*

35. Κἂν μὴ etc.) Polem. p. 176. καὶ μὴ παρὼν ἔτι, καινὸν αὐτὸν ὁρᾷς δόλον, ὅτι ἀρτύνει τινὶ, κ. τ. λ.

36. Δόλου τότε) Rectius δόλον τότε ἀρτύῃ τινὶ, vt supra p. 176. *Sylb.*

37. Θυμουμένου) Polemo p. 177. ἀθυμουμένου, manifesto errore.

38. Συνέχοιτο ὀργῇ) Polemo l. l. habet συνέλθῃ ὀργῇ.

ἄλλων παθῶν παραφυλάξεις ὁμοίως. Ὁπόσοις γὲ μὴν γυναικεῖον εἶδος [39] ἐπιτρέχει ἔν τε τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις, τὰ μὲν εἰς [40] ἡδυπάθειαν, καὶ ἀφροδίτην, εἰσὶ γυναικεῖοι· τολμηροὶ δὲ, καὶ ἀναιδεῖς καὶ πανουργίαις, καὶ ἀπάταις, καὶ ἀπιστίαις χαίροντες. Καὶ γὰρ ταῦτα γυναικεῖα. [41] Ὅσοι δὲ, νέοι ὄντες, εἶδος ἔχουσι γηραιὸν, οὗτοι δειλοὶ, καὶ δύσκολοι, καὶ [42] ὕποπτοι, καὶ φειδωλοὶ, καὶ εὐλαβεῖς, καὶ εὔβουλοι· [43] καὶ ὅσα

bus aliis obſeruabis affectibus. Quibuſcumque autem conſpicitur forma muliebris in oculis aliiſque partibus, ea videlicet, quae ſuaues affectus venereoſque prodit, hi ſunt mulieroſi. Qui autem ſunt temerarii, et impudentes, et qui maleficiis, fraudibus et infidelitatibus delectantur, ii quoque cenſendi ſunt mulieroſi. Qui vero, quum ſunt iuuenes, formam ſenilem habent, hi ſunt timidi, et moroſi, et ſuſpicioſi, et parci, et circumſpecti, at-

39. Ἐπιτρέχει) Polemo, p. 177. ἐπιπρέπει. Vtraque lectio ferri poteſt, et ἐπιπρέπει quidem, quia ad decentiam refertur, et apud phyſiognomonas ſaepe, vt vidimus, occurrit; ἐπιτρέχει vero de ſignis, quae in ſummis partibus corporis humani fiunt conſpicua, quae per corporis ſuperficiem currunt, vſurpatur, ſic v. c. vtitur hac voce Plutarch. in ſympoſ. L. IV. probl. extr. ἃ δὴ (λεπρὰ καὶ ψωρικὰ) καχεξίας ἐγγένομενης τῷ σώματι καὶ φθορᾶς, ἐπιτρέχειν δοκεῖ τοῖς σώμασι. Verterem, ap. Noſtr. vt verbi magis poteſtas exprimatur, *apud quoſcumque autem occurrit forma muliebris in oculis.*

40. Ἡδυπάθειαν) Vide quae diximus de hac voce ſupra p. 177. not. 30.

41. Ὅσοι δὲ νέοι) Vide Pol. p. 177. ſq. vbi ſimul cf. not. 32.

42. Ὕποπτοι) Rectius ὑπόπται, ſupra p. 178. *Sylb.*

ὅσα ἄλλα ἀγαθὰ, ἢ κακὰ [44] τῷ γήρᾳ πρόσεστιν, ἔχουσιν. Ὅσοι δὲ αὖ εἰς γῆρας εἴδη διαφυλάττουσι παιδικὰ, οὗτοί εἰσι [45] φιλοπαῖκται, φιλογέλωτες, κακῶν ἀμαθεῖς, [46] ἁπλοῖ. Καὶ συνελόντα εἰπεῖν, κατὰ τὸ εἶδος οὗ κέκτηνται. Γίνεται δ' ἐν ἀνθρώποις [47] εἴδη ὀρνιθοειδῆ τε καὶ θηριοειδῆ, [48] οὐ παντελῶς, ἀλλὰ τρόποις ἐξεικασμένα· τοῦ μὲν, πλέον,

que prudentes, omniaque habent vel mala, vel bona, quae senectuti competunt. Quicumque autem ad senectutem vsque formas iuueniles retinent, tales sunt iocorum, ludorum ac risus amantes, mala ignorantes, simplices: et vt breui complectar, omnia insunt quae forma haec requirit. Obueniunt vero etiam in hominibus et formae ab auibus et animalibus depromtae, quae quidem non secundum totum habitum, sed secundum mores ipsis simi-

43. Καὶ ὅσα etc.) Haec et sequentia non leguntur apud Polemonem.

44. Τῷ γήρᾳ) Sic pro vulgari γήρατι reposui ex MS. *Sylb.*

45. Φιλοπαῖκται) *Iocorum et ludorum amantes*, talium videlicet, quibus puerilis aetas delectatur, vel etiam in quibus iuuenes oblectationes quaerunt; quorum mores belle describit Horat. de arte poetica v. 158. sqq.

46. Ἁπλοῖ) Hac voce innuit *simplicitatem*, quae amicitiis contrahendis firmandisque aptissima est. De his Cicero in Laelio, c. 18. *Simplicem praeterea, et communem, et consentientem, et qui rebus iisdem moueatur, eligi par est, quae omnia pertinent ad fidelitatem.*

47. Εἴδη ὀρν.) Forsan rectius, εἴδη ὀρνιθώδη τε καὶ θηριώδη. *Sylb.* Conf. Aristotelem p. 14.

48. Οὐ παντελῶς etc.) Aristot. p. 14. ὅμοιον θηρίῳ ἄνθρωπον οὐδεὶς ἂν εὕροι, ἀλλ' προσεοικότα μέν τι.

πλέον, τοῦ δὲ, ἔλασσον τοῦ θηριοειδοῦς ἔχοντος. Εἰς [49] ὅ, τι οὖν τοῦ θηρίου ἡ μορφὴ τοῦ ἀνθρώπου φέρει, [50] (καὶ εἰς ὅσον,) κατὰ τοῦτο χρὴ φυσιογνωμονεῖν αὐτόν. [51] Καὶ εἰ πολλῶν δὲ θηρίων συντρέχοιεν εἰς τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον τύποι, ἀπὸ πάντων τούτων χρὴ φυσιογνωμονεῖν αὐτόν· ὅσα γὰρ εἴδη οἱ ἄνθρωποι, τοσαῦτα καὶ ἤθη κέκτηνται. Σημεῖά τε ἐστι παντὶ τῷ [52] (τοῦ) ἀνθρώπου σώματι. [53] Καὶ φωνὴ δὲ, καὶ πνεῦμα, καὶ χρόα, εἰς τὸ φυσιογνωμονεῖν συντελεῖ. Τὰ δὲ πολλὰ τῶν σημείων, καὶ τὰ σύνολα, τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐνίδρυται· καὶ ὥσπερ διὰ πυλῶν τούτων ἡ ψυχὴ διαφαίνεται. Δεῖ δὲ ἀκρι-

les ſunt, ita vt aliquis vel magis vel minus de forma animalium participet. Itaque quatenus in humana forma aliquid de animali deprehenditur, eatenus ex hoc ſigna phyſiognomonica ſunt deducenda. Et ſi multorum animalium imagines in vno eodemque occurrunt homine, ex his ſimul ſumtis iudicium phyſiognomonicum ferri debet. Quales enim hominum formae, tales etiam mores habent. Signa vero in toto corpore humano ſunt, et vox, ac reſpiratio; ac color ad phyſiognomoniam aeque confert. Multa enim ſigna et omnia in oculis collecta ſunt, ac animus tamquam per portas tranſſpicit. Neceſſario

49. Ὅ, τι οὖν) MS. ὁτιοῦν, coniuncte. *Sylb.*

50. (Καὶ εἰς ὅσον) Incluſa haec verba addita ſunt ex eodem MS. *Sylb.*

51. Καὶ εἰ πολλῶν) Vide Ariſtot. p. 17.

52. (Τοῦ) Incluſus artic. τοῦ additus ex eodem: alioqui legere poſſes, παντὶ τῷ ἀνθρώπου σώματι. *Sylb.*

53. Καὶ φωνὴ etc.) Vide Ariſtot. p. 21. ſq.

ἀκριβῶς τε, καὶ λεπτῶς ὁρᾶν τε, καὶ καταμετρεῖν τὰ ὄντα ἐν αὐτοῖς σημεῖα· [54] μικρὰ γὰρ ὄντα, μεγάλας ἔχει τὰς διαφοράς. [55] Χρὴ δὲ μὴ προλέγειν τοῦτον, ὃν μέλλεις φυσιογνωμονεῖν, ἵνα μὴ κατασκευάσῃ τοῦτον [56] μετασχηματίζων, καὶ [57] ταράξῃ τὰ σημεῖα.

β. ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΩΝ [1] ΥΓΡΩΝ.

Ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ, λάμποντες ὡς [2] λιβάδες, ἤθη χρηστὰ

tamen attente atque accurate videnda et dimetienda ſunt ſigna quae in ipſis conſpiciuntur, quamquam enim ſint parua, tamen magnum inferunt diſcrimen. Ei vero non debes praedicere, ſi colligere vis ſigna phyſiognomonica ab ipſo, ne ſe ad hunc praeparet actum, et formam tranſmutet, et ſigna turbet.

II. *De oculis humidis.*

Oculi humidi ſplendentes vt liquores, pro-

54. Μικρὰ γὰρ) Haud dubie Adamant. reſpexit ad locum Ciceron. de offic. L. I. 41. *Sic nos ſi acres ac diligentes eſſe volumus, animaduerſoreſque vitiorum, magna ſaepe intelligemus ex paruis. Ex oculorum obtutu etc.*.

55. Χρὴ δὲ μὴ) MS. Χρὴ μέν τοι προλ. τ. *Sylb.*

56. Μετασχηματίζων) Formae tranſmutatio et occultationem affectuum, et interiorum actionum, et ſimulationem includit, quae multas complectitur ſpecies, de quibus Cic. ad Q. Fratrem L. VI. ep. 9. *Nimis multis ſimulationum inuolucris tegitur, et quaſi velis quibuſdam obtenditur frons; oculi vultus perſaepe mentiuntur: oratio vero ſaepiſſime.*

57. Καὶ ταράξῃ) MS. καὶ κατικράξῃ: minus apte. *Sylb.*

1. Ὑγρῶν) Haec vox abeſt a Romana editione.

χρηστὰ φαίνουσι. [3] Παίδων ὀφθαλμοὶ, τοιοῦτοι. Εὐρύτης κορῶν, ἠλίθιον· [4] μικρότης δὲ, κακομηχανίαν κατηγορεῖ· ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις, ὄφεις μὲν καὶ ἰχνεύμονες, πίθηκοι, καὶ ἀλώπεκες, καὶ ὅσα [5] (ἄλλα) κακομήχανα, [6] λεπτὸν ἐκδέδορκε· πρόβατα δὲ καὶ βόες, καὶ ὅσα εὐήθη, πλατὺ δέδορκεν. Ὅσα δὲ φρενῶν εὖ ἔχει, τούτων αἱ κόραι κατὰ λόγον τῶν ὀφθαλμῶν εἰσίν. Ὅσοι δὲ ἀνίσους τοὺς τροχοὺς τῶν κορῶν ἔχουσιν, [7] ἀθέμιτοι. Οἱ δ' ἴσους ἔχοντες, φίλοι δίκης. Καὶ οἱ περιδε-

bos mores indicant. Puerorum oculi tales ſunt. Rectitudo pupillarum, ſtolidum, paruitas vero aſtutiam arguit. Siquidem in aliis animalibus ſerpentes, ichneumones et vulpes, et quaecumque alia argute adſpiciunt; oues vero et boues et quaecumque manſuetorum ſunt morum, ample adſpiciunt. Quicumque mentibus ſunt probe ſani, eorum pupillae etiam hanc in oculis ſeruant rationem. Quicumque autem inaequales habent pupillae circulos, iniuſti ſunt: qui autem aequales habent, iuſtitiam amant. Et qui circulos habent cir-

2. Λιβάδες) Polemo p. 194. habet ὕδωρ. Suidas λιβὰς explicat per *fontem*, et ἔνυγρον τόπον.

3. Παίδων etc.) Haec non ſunt apud Polem. l. l.

4. Μικρότης) Polemo p. 195. μακρὰς τὰς κόρας, in alterutro loco mendum eſt.

5. (Ἄλλα) Incluſum ἄλλα additum ex MS. *Sylb.* Apud Polemonem quoque legitur.

6. Λεπτὸν ἐκδ.) Polemo l. l. λεπτὸν ἐμβλέπουσι. Alterum hemiſtichium a πρόβατα vſque δέδορκεν, explicationis ergo additum, non legitur apud Polemonem.

7. Ἀθέμιτοι) Polemo ἀνόητοι ἄνδρες. Οἱ δ' ἴσους etc. vero abſunt a Polemone.

ριδεδινημένους ταῖς κόραις τοὺς κύκλους ἔχοντες καθάπερ ἐλαυνομένους, ἀθέμιτοι. [8] Εἰ δὲ τὸ σημεῖον τοῦτο ἐφίζοιτο [9] αὐτῶν τῷ μετώπῳ, οἷον [10] νέφη χλωρὰ, ἢ κυανᾶ, ἢ ἑτερόχροα, ἢ ἀχλυώδη, [12] ὑπὲρ τῶν ὀφρύων φανταζόμενα, [13] (τούτων) [14] εἰς τὰ οἰκεῖα δαίμων κατασκήψας, παντοίαις ἄταις αὐτοὺς ἐλαύνει· [15] εἰ δὲ τὰ μὲν νέφη μὴ ἐφίζοιτο ταῖς ὀφρύσιν, οἱ δὲ κύκλοι τὰς κόρας περιθέοιεν, δεῖ ἐπισκέψασθαι εἰ κατὰ τὸ αὐτὸ ἀεὶ περιθέουσιν· ὅπερ ἐστὶ δεῖγμα τοῦ [16] ἀθεμίτα [17] αὐτοὺς ἐργάζεσθαι.

cumagitantes pupillas, et quaſi circumuolventes, iniuſti. Si autem hoc ſignum inſidet ipſorum fronti, et tamquam nubes pallida, cyanea, aut alius coloris ſuper ſupercilia ipſorum apparet, eorum domus inuadit daemon, variis noxis eos agitans. Si autem nubes non inſidet ipſis ſuperciliis, circuli vero pupillas ambiunt, conſiderare oportet, an ſemper ſecundum idem ambiant; quod indicio eſt, eos

8. Εἰ δὲ τὸ σ.) Polemo, εἰ δὲ πρὸς τῷ σημείῳ τούτῳ καθέζεται αὐτῷ τ. μ. ν.

9. Αὐτῶν τῷ μ.) MS. αὐτοῦ τῷ μετώπῳ. *Sylb.*

10. Νέφη) MS. habet νεφέλη. *Sylb.*

11. Ἀχλυώδη) Haec vox non legitur apud Polemonem. Explicationem autem ipſius v. p. 203. n. 36.

12. Ὑπὲρ τῶν ὀφρ.) Haec non leguntur apud Polem.

13. (Τούτων) Incluſum τούτων abeſt a Rom. editione. *Sylb.*

14. Εἰς τὰ οἰκ.) Paulo aliter haec ſe habent apud Polem. ſenſu tamen non mutato. Cf. Luc. XI. v. 24. 26.

15. Εἰ δὲ τὰ μ.) Hunc canonem etiam aliis Polemo verbis expreſſit p. 196. ſenſu manente eodem.

16. Ἀθεμίτα) Polemo, ἄνομα ἔργα τελέσουσιν.

17. Αὐτοὺς) MS. ſingulariter αὐτόν. *Sylb.*

ζεσθαι, ἢ τινας φόνους συγγενῶν, ἢ μίξεις, ἢ βρώσεις [18] ἀθεμίτους, καὶ [19] Θυεστείους. [20] Εἰ δὲ ἐν τῇ κινήσει οἱ κύκλοι ἀναστρέφονται, καὶ μεταξὺ στάσιν τινὰ, ἢ κίνησιν λαμβάνουσι, τούτοις δρᾶται μὲν οὐδὲν, καταθύμια δέ ἐστιν αὐτοῖς ἔργα ἀθέμιτα· καὶ ποτὲ μὲν ὀρέγονται τοῦ ποιῆσαι, ἄλλοτε δὲ [21] ἀπὸ φόβου, ἢ [22] ὄκνου κωλύονται.

γ. ΠΕΡΙ

iniuſta perficere, aut caedes propinquorum, aut coitus, aut veſci cibis vetitis, ac Thyeſteis. Si autem in motu circuli ſurſum tolluntur, et interim ſtationem aliquam, aut motum aſſumunt, iis quidem nihil obeſt, delectantur vero operibus iniuſtis: et tunc maxime perficere appetunt, niſi arceantur per metum, aut pauorem.

18. Ἀθεμίτους) Polemo vti ſupra ἀνόμους καὶ εἰδωλοθύτους etc.

19. Θυεστείους) R. edit. Θυεστίους abſque diphthongo. *Sylb.* Fabula, ad quam alludit, haec eſt: Thyeſteus, filius Pelopis, Tantali nepos fuit, qui quum Atreo fratri, cui peſſime cupiebat, aliter nocere non potuit, vxorem eius per adulterium polluit. Atreus vero ei filium epulandum appoſuit. Ob quae flagitia ſol ne pollueretur, retro curſum convertiſſe fertur. V. Claud. in Paneg. Olybr. et Prob. v. 171. *Ante Thyeſteis iterum conterrita menſis Interciſa dies refugos vertetur in ortus.* Et Ouid. Metam. L. XV. Fab. 43. v. 32. *Neue Thyeſteis cumulemus viſcera menſis.*

20. Εἰ δὲ ἐν.) Etiam hic canon alio modo effertur a Polemone, p. 198.

21. Ἀπὸ) Supra p. 178. l. 4. ὑπὸ φόβου. *Sylb.*

22. Ὄκνου) Intenſior metus hac voce innuitur v. Sophocl. in Aiac. v. 139. ſq. Μέγαν ὄκνον ἔχω, καὶ πεφόβημαι Πτηνῆς ὡς ὄμμα πελείας. *Angor moerore, nimis ſtupeo Trepidantis more columbae.*

γ. ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΩΝ [1] ΠΕΠΗΓΟΤΩΝ.

[2] Πεπηγότες ὀφθαλμοὶ, πάντες ἄτοποι. Οἱ μὲν γὰρ ὑγρότεροι, δειλούς· οἱ δὲ ξηρότεροι, [3] μάργους· οἱ δὲ ὠχρότεροι, [4] ἐμβροντήτους σημαίνουσιν. Ὅσοι δὲ καὶ τὰς ὀφρῦς ἐγείρουσι, καὶ τὸ πνεῦμα ἀνασπῶσι, δύσβουλοι, ὠμόφρονες, [5] κακοφραδέες, [6] κενεόφρονες, παλίγκοτοι. [7] Ὀφθαλμοὶ ἑστηκότες, ὑπέρυθροι μεγάλοι, γαστριμαργίας, καὶ λαγνείας μάρτυρες. Ἐὰν δὲ καὶ τῶν τοιούτων, καὶ τὰ κάτω τῶν ὀφθαλμῶν [8] ἀποσχίζοιντο, ταῦτα κατηγορεῖ, καὶ

III. De oculis intentis.

Oculi intenti ad vnum omnes ſunt inſolentes. Humidiores enim timidos, ſicciores proteruos; pallidiores autem amentes ſignificant. Quicumque autem attollunt ſupercilia, et alta ſpirant, mala conſilia fouent, crudeles, mala machinantes, vana cogitantes et iracundi ſunt. Oculi fixi, ſubrubri, magni teſtes ſunt guloſitatis et laſciuiae. Si autem talibus et oculi deorſum abſciſſi apparent, haec arguunt

1. Πεπηγότων) Hanc vocem pro vulgari ἑστηκότων repoſui ex MS. et ipſo capitis initio. *Sylb.*

2. Πεπηγότες ὀφθ.) Vide Polem. p. 199.

3. Μάργους) Pol. p. 200. πλήρεις ταραχῶν.

4. Ἐμβροντήτους) Polemo l. l. μανικοὺς ἄνδρας. Ἐμβρόντητοι autem ſunt, *qui attonitorum more ſtupore corripiuntur.*

5. Κακοφραδέες) Haec vox non eſt apud Polemonem.

6. Κενεόφρονες) Pol. habet, κακονόητοι.

7. Ὀφθαλμοὶ) Pol. p. 200. iisdem fere verbis haec habet.

8. Ἀποσχίζοιντο) Polemo

καὶ ἀναίδειαν, ἀδικίαν, [9] ἀπληςίαν, ἀμηχανίαν. Ὀφθαλμοὶ μικροὶ ἑςῶτες, φαίνουσι φιλόχρηματον, καὶ πάντοθεν κέρδη [10] περιποιοῦντα. Εἰ δὲ καὶ τὸ μέτωπον ἅμα ταῖς ὀφρύσι σπῷη εἰς τὸ μέσον, [11] κερδαλεώτερός ἐςιν ὁ ἀνήρ. Εἰ δὲ [12] (καὶ) τὸ πᾶν σῶμα ἅμα τοῖς σημείοις τούτοις καθέλκοιτο, πρόσεςι καὶ τὸ ὀργίλον αὐτὸν εἶναι, καὶ [13] βοητήν. Γλαυκοὺς ὀφθαλμοὺς πεπηγότας ἀλαμπεῖς ἔχοντι, [14] μήποτε φιλίαν συνάψῃς, [15] μηδὲ γείτονα σχεῖν,

inuerecundiam, iniuſtitiam, auaritiam, et ſingularem malitiam. Oculi parui fixi, conſpicuum faciunt auarum, et omnis lucri cupidum. Si autem frons cum ſuperciliis ſimul verſus medium exſurgit, tunc lucri ſtudioſiſſimus talis eſt. Si autem ſimul his cum ſignis totum conſpirat corpus, indicat hoc, talem eſſe iracundum et violentum. Oculos vero caeſios, defixos et ſplendore deſtitutos qui habet, neque cum eo amicitiam contrahas, neque vicinum tibi facias, neque optes, vt te-

p. 201. κάτω ὁρῶνται. Ἀποσχ. forte commode *oculum fractum* notat.

9. Απληςίαν, ἀμηχανίαν) Polem. p. 201. καὶ πλεῖςον ἀμήχανον.

10. Περιποιοῦντα) Polemo l. l., ἐπινοοῦντα. Περιποιεῖν *ipſam comparationem lucri*; ἐπινοεῖν *inhiationem* tantum, *appetitum* innuit.

11. Κερδαλεώτερος) Polemo habet ſuperlatiuum.

12. (Καὶ) Incluſa καὶ abeſt a Rom. editione.

13. Βοητὴν) Romana edit. habet βητὴν, vitioſe. Polemo βίαιον. Sed neque ſcriptura Sylburgii βοητὴν ferri poteſt; forte βοητὸν *clamoſum*, qui clamoribus aliis moleſtias creare ſtudet.

14. Μήποτε) Polemo p. 202. μηδὲ ποτε habet, et pro σχεῖν ibi eſt ἔχῃς aptius ſtructurae verborum. vv. ἢ πολι-

ἢ πολίτην εὔξῃ. Δολερὸς γὰρ [16] αὐτὰς, καὶ εἰς τὰ δεινὰ ἀγρυπνῶν ἐπὶ συμφοραῖς ἑτέρων. Ὀφθαλμοὶ ἑστῶτες ([17] μικροὶ) ὑγροὶ, μέτωπον ἀνειμένον, βλέφαρα κινούμενα, δεικνύουσιν ἄνδρα φροντιστὴν, φιλολόγον, φιλομαθῆ. Τοῦτο μόνον πεπηγότων ὀφθαλμῶν σχῆμα βέλτιστον.

δ. ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΚΙΝΟΥΜΕΝΩΝ.

Ὀφθαλμοὶ [1] κινούμενοι ταχέως, ταραχώδη, ὑπονοητὴν, ἄπιστον, [2] μελητὴν μᾶλλον, ἢ δραστήριον δηλοῦ-

eum ciuis ſit: fraudibus enim ſtudet, et, vt calamitatem aliis adferat, maximopere inuigilat. Oculi fixi (parui) humidi, frons remiſſa, palpebrae mobiles, prudentem, literarum amantem et diſcendi cupidum indicant; quae quidem forma inter oculos intentos optima tantum cenſetur.

IV. De oculis mobilibus.

Oculi celeriter mobiles, turbulenti, ſuſpicioſum, infidum, magis curioſum, vel nauum

την εὔξῃ non leguntur ibidem.

15. Μηδὲ) Romana editio diuiſim dat μὴ δέ.

16. Αὐτὰς) Pol. l. l. οὗτος, et poſt ἀγρυπνῶν inſerit coniunctionem καὶ.

17. (Μικροὶ) Incluſum μικροὶ forte ex Polemone irrepſit p. 201. l. 3.

1. Κινούμενοι ταχ.) Polemo p. 202. κινούμενοι ὡς ταραχώδεις ὑπάρχοντες.

2. Μελητὴν) Aptius μελλητὴν *cunctatorem*: contra exemplarium conſenſum. *Sylb.* Haec verba vſque ad δηλοῦσι explicationis gratia addita ſunt, nam deſiderantur in Polemone.

δηλοῦσι. [3] Καὶ οἱ μὲν μετὰ τῶν ὀφθαλμῶν κινοῦντες τὰ βλέφαρα, [4] ἐπιπλεῖστον καὶ [5] ἀνάλκιδές εἰσι τὴν ψυχήν· οἱ δὲ τοὺς μὲν ὀφθαλμοὺς ταχὺ κινοῦντες, τὰ δὲ βλέφαρα οὐχ ὁμοίως, [6] θαρσαλέοι οὗτοι· εἰσὶ δὲ τολμητίαι ἐν τοῖς δεινοῖς. [7] Εἰ δὲ βραδυκίνητοι, [8] νωθεῖς, ἀργοὶ, δυσαίσθητοι, [9] χαλεπῶς ἀρχόμενοι, δυσκατάπαυστοι. Τὸ δὲ μέσον τῆς κινήσεως, μέσα πάντων ὧν εἶπον, σημαίνει. Ὀφθαλμοὶ [10] πάντη περιθέοντες ἀχλυώδεις,

indicant virum. Qui vero vna cum oculis mouent palpebras, admodum animo decidere ſolent. Oculos autem celerrime mobiles habentes, palpebras vero non aeque, audaces ſunt, et difficilibus in rebus omnia tentant. Si autem ſunt tarde mobiles, hebetes, rudes, ſenſibus labefactati, difficulter rem aggredientes, et irrequieti ſunt. Medium vero inter haec qui tenent, etiam medium de omnibus iam prolatis ſeruant. Oculi circumquaque omnia contemplantes et nebula quaſi

3. Καὶ οἱ μὲν μετὰ) Pol. p. 202. οἱ δὲ μεγάλοι τῶν ὀφθαλμ.

4. Ἐπιπλεῖστον) Rom. edit. diuiſim ἐπὶ πλεῖστον, ſicut apud Pol. p. 202.

5. Ἀνάλκιδες) Pol. p. 203. ἀνίσχυρον σημαίνουσιν ἄνδρα περὶ τὴν ψυχικὴν ἰσχύν.

6. Θαρσαλέοι,) Polemo, l. l. θαῤῥαλέοι. Reliqua vero ſic ibi exſtant: καὶ τολμητίαι οἱ τοιοῦτοι ὑπάρχουσιν ἄνδρες· ἡ δὲ τόλμη αὐτῶν ἐν δεινοῖς.

7. Εἰ δὲ) Rom. ed. οἱ δὲ: ſed εἰ δὲ habet etiam MS. *Sylb.*

8. Νωθεῖς, etc.) Polemo, p. 203. νωθροὺς καὶ βραθεῖς δηλοῦσι τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἀργ. καὶ δυσαισθ.

9. Χαλεπῶς ἀ.) Haec in Polemone non exſtant.

10. Πάντη περιθ.) Polemo l. l. πάντα θεωροῦντες ἀχλυώδη.

δεις, [11] μαργοσύνης κατηγόροι. Ὀφθαλμοὶ μεγάλοι, [12] εἰ τρέμουσιν, ἀποπληξίαν, καὶ [13] μαργοσύνην, καὶ γαστριμαργίαν, καὶ οἰνοφλυγίαν, καὶ [14] ἀργίαν [15] τεκμαίρονται. Ὀφθαλμοὶ μικροὶ ὑπότρομοι γλαυκοὶ, ἀναιδεῖς, [16] ἄπιστοι, ἄδικοι, τὰ ἀλλότρια πράσσοντες κακὰ, ζῶντες ἀπὸ συμφορῶν. Ὀφθαλμοὶ μικροὶ [17] ὑπότρομοι [18] χαροποὶ, ἢ μέλανες, τὰ αὐτὰ σημαίνουσι· [19] παρόσον, οἱ

μὲν

obducti, lasciuiam arguunt. Oculi magni, si trepidant, apoplexiam, et lasciuiam et heluationem, vinositatem et socordiam manifestant. Oculi parui, tremore succussi, caesii, impudentes, infidi, iniusti, aliaque mala perficientes, et ab infortuniis viuentes censentur. Oculi pusilli, tremore succussi, charopi, aut nigri, eadem significant: nisi quod charopi

11. Μαργοσύνης κ.) Pol. ματαίου ἀνδρὸς καὶ ἀκολάστου κατηγοροῦσιν.

12. Εἰ τρέμουσιν) MS. ὀφθαλμοῖς μεγάλοις τρέμουσιν, belle. *Sylb.* Polemo p. 204. in fine aphorismi haec collocat verba sic: καὶ μάλιστα εἰ τρέμουσιν οἱ ὀφθαλμοί.

13. Μαργοσύνην) Polemo substituit ματαιότητα.

14. Ἀργίαν) Polemo habet λαγνείαν.

15. Τεκμαίρονται) MS. exhibet τεκμαίρου, belle. *Sylb.*

16. Ἀπίστοι etc.) Rom. ed. ἀπίστους, ἀδίκους, τὰ ἀλλότρια πράσσοντας κάκα, ζῶντας ἀπὸ συμφ. subaudito verbo δηλοῦσιν, aut alio consimili: Sed MS. cum Parisiensi et nostra editione consentit: eiusdemque generis loquutio est etiam sequ. capite. *Sylb.* Forte vulgaris lectio ex Polemone translata fuit, qui habet accusatiuos.

17. Ὑπότρομοι) Abest haec vox a Polemone.

18. Χαροποὶ) Paris. h. l. et paulo post χαροποιοὶ: nec apte, nec vlitate. *Sylb.* Sequens particula ἢ abest a Polemonis exemplari.

19. Παρόσον) Rom. edit.

μὲν χαροποὶ, ἐμπληκτότεροι, καὶ [20] ἀβουλότεροι· οἱ δὲ μέλανες, δυσοργητότεροι, καὶ ἀναίσχυντοι. Ὀφθαλμοὶ κλυζόμενοι κυμαίνοντες [21] ἐν αὐτοῖς, εἰς ἀφροδίσια, καὶ εὐπαθείαν ἐπτόηνται· οὔτε δὲ ἄδικοι, οὔτε κακοῦργοι, οὔτε [22] φύσεως φαύλης, οὔτε ἄμουσοι.

ε. ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΓΛΑΥΚΩΝ.

[1] Ὁπότε γλαυκοὶ ὄντες, μικροτάτας κόρας ἔχουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ, ἀνελεύθεροι, καὶ πανοῦργοι καὶ φιλοχρήματοι μᾶλλον ἢ ἄλλοι εὑρίσκονται. Γλαυκοὶ ὀφθαλμοὶ ξηρότεροι, [2] ἄγρια καὶ [3] ἀνώμαλα ἤθη

stupidiores atque consilii expertiores, nigri autem iracundiores et impudentiores manifestant. Oculi humidi fluctuantes, in Venerem et oblectationes inclinant; neque etiam iniusti, neque malefici, neque prauae naturae, neque rudes sunt.

V. De oculis caesiis.

Si oculi caesii sunt, minimasque pupillas habent, illiberales magis, malefici et auari, quam alii inueniuntur. Caesi oculi sicciores, agrestes atque rudes manifestant mores; otio

diuisim παρ' ἴσον, ex Polem. p. 204.

20. Ἀβουλότεροι) Haec vox non exstat apud Polem. p. 205.

21. Ἐν αὐτοῖς) Polemo l. l. ἑαυτοὺς ἐπαφροδίτους καὶ ἐμπαθῆ ἄνδρα δηλοῦσιν.

22. Φύσεως φαύλης) Polemo l. l. οὔτε φημὶ φαυλόν.

1. Ὁπότε) Leuiter immutatus legitur hic aphorismus apud Pol. p. 205.

2. Ἄγρια) Hanc vocem non agnoscit Polemo l. l.

3. Ἀνώμαλα ἤθη) Rom.

ἤθη [4] κατηγοροῦσι· [5] σχολῇ μὲν βεβαμμένοι εἴσιν, ἀλλ' οὐ κυανῷ. Οἱ δὲ κυανοῖ, [6] ἐπίπαν ὑγρότεροί εἰσι. Καί εἰσιν οὗτοι πολὺ κρείττονες [7] τῶν ἑτέρων. Ὅσοι δὲ [8] ὑγροὶ ὄντες, ἐνσταθεῖς εἰσὶ, καὶ ἀλαμπεῖς, καὶ μεγάλοι, ἤθη ἄριστα ὀφθαλμῶν παρέχονται. [9] Θυμοειδεῖς δὲ, καὶ οὗτοί εἰσιν· Ὅσοι δὲ ἀσθενῆ [10] τὰ γλαυκὰ ἔχοντες, ὑπολευκότεροί εἰσιν, [11] ἀνάλκιδες, καὶ δειλοὶ [12] πάντων μάλιστά εἰσιν ὧν εἶπον. Τὰ δὲ ἄλλα, ὡς τοῖς ἄλλοις σημείοις

enim ſunt imbuti, neque coeruleo colore. Coerulei vero ſicciores omnino ſunt. Hi etiam multo meliores ſunt reliquis. Quicumque vero humidi ſunt, bene collocati, et abſque ſplendore, ac magni, mores optimos ex oculis declarant: tales enim ſtrenui ſunt. Quicumque autem infirme caeſios habent, et ſubalbidiores, infirmiores et timidiores inter omnes quam maxime ſunt, de quibus dixi. Si autem aliter ſe habent, aliis quoque in iis

editio ἄνομα ἤθη. *Sylb.* Sic quoque Polemo l. l.

4. Κατηγοροῦσι) MS. et Parif. ed. pro κατηγοροῦσι habent τίκτουσι. *Sylb.*

5. Σχολῇ μ.) MS. habet χολῇ γὰρ βεβαμμένοι. *Sylb.* Quae vera eſt lectio propter ſeqq. βεβαμμένοι ἀλλ. etc. et Polemonis autoritatem, ſenſuque ſic exigente.

6. Ἐπίπαν) Polemo ſubſtituit ἐπειδὰν.

7. Τῶν ἑτέρων) Polemo p. 206. habet: τῶν ἄλλων κοινῶν ὀφθαλμῶν.

8. Ὑγροὶ) Polemo inferit vocem κυάνεοι.

8. Θυμοειδεῖς) Polemo dat θυμώδεις.

10. Τὰ γλαυκὰ) Rom. ed. pro τὰ γλαυκὰ habet κύκλα, vt ſupra apud Polem. p. 206. *Sylb.*

11. Ἀνάλκιδες) Polemo p. 206. ἀδύναται, ſenſu non mutato.

12. Πάντων μ.) Deſunt haec verba apud Polem.

μείοις χρῶ καὶ ἐπὶ τούτων. Ὀφθαλμοὶ [13] αἴολοι, μᾶλλον γίνονται ἐν τοῖς χαροποῖς, ἢ ἐν τοῖς γλαυκοῖς. Τέως δὲ περὶ τῶν γλαυκῶν αἰόλων λέγω. Ψηφῖδες εἰσὶ [14] κυαναῖ περὶ τὰς κόρας κατὰ μέγεθος κέγχρου· ἕτεραι δὲ ξανθαὶ, ἴσαι ταῖς ἄλλαις· τούτων ἐν [15] στοίχῳ οὐσῶν παραλλήλων, ὡς ὅρμος [16] παραθέει τὴν κόρην. Ὁ τοιοῦτοι [17] τοίνυν ὀφθαλμοὶ, δολερὰ ἤθη, καὶ ἐπίκλοπα μάλιστα ὀφθαλμῶν κέκτηνται· [18] ἀγχινοίας δὲ, καὶ συνέσεως ἱκανῶς

vtor ſignis. Oculi variegati magis exiſtunt in charopis, quam in glaucis. Interea autem de glaucis variegatis loquor. Orbes ſunt coerulei circa pupillas magnitudinis milii, ceteri vero rufi aliis ſimiles, quo, quum e regione ſunt conſtituti, cingulo quaſi circumcurrunt pupillam. Igitur eiuſmodi oculi fraudulentos et vafros mores in oculos conſpicuos poſſident. Ipſi vero etiam ingenii acuminis et prudentiae apte participes ſunt; formidoloſi

13. Αἴολοι) Polemo p. 207. habet ἀσθενεῖς, et in ſeq. quoque γλαυκῶν ἀσθενῶν.

14. Κυαναῖ) Polemo, κυάνεαι παρὰ ταῖς κόραις ὅμοιοι κατὰ etc. Sylburgius in nota 51. ad Polemonis locum ſic Adamantium legere aſſerit; quare miror ipſum hanc non admiſiſſe in exemplari h. l. emendationem.

15. Στοίχῳ) Romana quoque tuetur Sylburgii lectionem στοίχῳ, mallem tamen ex Pol. στίχῳ, vide p. 208. not. 53.

16. Παραθέει) Rectius περιθέει, vt infra, Κεφ. ζ'. περιθέουσι τὰς κορὰς. *Sylb.* Polemo p. 208. habet περιακολουθεῖ.

17. Τοίνυν) Particula τοίνυν deeſt in Polemone, nec κέκτηνται ſatis apte hic poſitum.

18. Ἀγχινοίας) Hic canon non legitur in Polemone. Tali autem adſpectu fuiſſe Vlyſſem ex Homero diſcimus Odyſſ. N. v. 291. Κερδαλέος κ' εἴη καὶ ἐπίκλοπος ὅς τε

νῶς αὐτοῖς μέτεστιν. ἄτολμοι δέ εἰσιν. Οἱ δὲ αἰόλοι ὀφθαλμοὶ, καὶ μικροὶ, οὗτοι εἶεν κερδαλεώτεροι, καὶ δουλοπρεπεῖς, [19] καὶ θῶπες τῶν εν δυνάμει, καὶ [20] φιλοχρήματοι· καὶ πράττοντές τι κρύφα, χαίρουσι, καὶ εἰ μηδὲν εἴη τὸ διάφορον, [21] κρύφα ἢ ἐκ τοῦ φανεροῦ εἰπεῖν ἢ ποιῆσαι· καὶ τὰ πάντα [22] ἐπὶ κέρδει ποιεῖν ὀρέγονται, πλὴν [23] ὅσα ὑπὸ δειλίας κωλύονται. [24] Ἀνάλκιδες γάρ εἰσι κατὰ τοὺς λαγωούς

quoque ſunt. Variegati autem oculi et parvi, quaeſtuoſiores, et illiberales, et aſſentatores eorum, qui potentia pollent, et auari ſunt. Et ſi quid perfecerunt, gaudent in occulto, ipſiſque perinde eſt, vtrum aperte, vtrum clam, aliquid aut loquantur, aut agant. Omniaque lucri cauſa patrare incitantur, praeter ea, a quibus retinentur timore. Tales ſiquidem

παρέλθοι ἐν πάντεσσι δόλοισι, *dolosus eſt et fallax, omneſque alios ſuperans aſtutia*; quae antecedentia in Adamantio belle illuſtrant. Sed eumdem porro laudat v. 297. ſq. ἐπεὶ σὺ μὲν ἐσσὶ βροτῶν ὄχ' ἄριστος ἁπάντων Βουλῇ καὶ μύθοισιν, *quoniam tu quidem es hominum quam optimus omnium conſilio et verbis* et v. 332. ſq. οὕνεκ' ἐπήτης τ' ἐσσὶ καὶ ἀγχίνοος καὶ ἐχέφρων, *quoniam facundus es, et ingenioſus et prudens.*

19. Καὶ θῶπες) Pol. p. 208. καὶ πλέον διανοούμενον, quem dicit Hom. l. l. v. 293. σχέτλιον ποικιλομῆτιν, θῶπες enim ſunt, ποικιλόμορφοι.

20. Φιλοχρήματοι) Romana editio: φιλοχρήματοι, ἕτερα λέγοντες καὶ ἕτερα πράττοντες· καὶ ἐν τούτοις κρυφῇ χαίρουσι. *Sylb.*

21. Κρύφα ἢ ἐκ, etc.) Haec apud Polemonem aliter leguntur, ſenſu manente.

22. Ἐπὶ κέρδει) Romana ed. et MS. πάντα ἐπικερδῆ ποιεῖν, vt ſupra quoque apud Polem. p. 208. *Sylb.*

23. Ὅσα) Haec vox repoſita ex MS. at Rom. ed. habet ὅσον, vt ſupra ap. Polem. p. 208. *Sylb.*

24. Ἀνάλκιδες) Pol. p. 200. ἀσθενής.

γωοὺς [25] (οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες.) [26] Οἷς δὲ τὸ εἶδός ἐστι τῶν ὀφθαλμῶν ὅμοιον, (καὶ) ὀρθὴ στάσις ὀφθαλμῶν, ἄριστοι. Ὀφθαλμοὶ ἄνω ἐσταλμένοι [27] μαργοσύνης, καὶ ἀποπληξίας σημεῖον, ἢ νόσου τῆς ἱερᾶς καλουμένης, λαγνείας τε, καὶ γαστριμαργίας, καὶ οἰνοφλυγίας. Εἰ δὲ καὶ πρὸς τούτοις τρόμος ἐνείη, [28] οὐ πόῤῥω ἥκουσιν ἐπιληψίας. Εἰ δὲ ὠχροί εἰσιν, [29] ὠμόφρονες, ἀπάνθρωποι, καὶ δειλόφθονοι, καὶ μιαιφόνοι. Ὑπέρυθροι δὲ μᾶλλον ὄντες, καὶ μεγάλοι, γίνονται [30] (Φιλοπόται,) φιλόκυβοι, φιλο-

viri ad modum leporum ſunt timidi. In quibus vero ſimilis in oculis apparet forma, et ſimul recta conſtitutio oculorum eſt, optimi ſunt. Oculi ſurſum ſtantes veſaniae et apoplexiae indicia habent, aut morbi ſacri dicti, libidiniſque, guloſitatis ac ebrietatis. Si autem cum his ſignis coniunctus eſt tremor, epilepſia non longius remota eſt. Si autem ſunt pallidi, crudeles, inhumani, occulte invidi, et caedibus ſe polluentes ſunt. Subfuſci autem magis exiſtentes, ſi magni ſimul ſunt, bibaculos, ludorum amantes, femellarum ami-

25. Οἱ τοιοῦτοι) Haec verba et particula incluſa καὶ addita ſunt ex Rom. edit. *Sylb.*

26. Οἷς δὲ τὸ) MS. habet: οἷς τὸ εἶδός ἐστι τῶν ὀφθαλμῶν ὅμοιον· ὀρθὴ στάσις ὀφθαλμῶν ἀρίστη. *Sylb.*

27. Μαργοσύνης) Romana editio ματαιοσύνης. *Sylb.* Sicuti et apud Polem. p. 209.

28. Οὐ πόῤῥω) Polemo p. 209. οὐ μακρὰν ἐστιν ἐπιληψίας.

29. Ὠμόφρονες) MS. ὠμόφρονες, φιλόφονοι, μιαιφόνοι: recte. *Sylb.*

30. (Φιλοπόται) et (φιλοκυνοι) Haec verba incluſa addita ſunt e Romana editione. *Sylb.* Reliqua Sylburgii non agnoſcit Pol.

φιλογύναιοι, (φιλόκυνοι,) [31] ἄκοσμα φθεγγόμενοι, [32] κεκράκται, μάργοι δὲ μάλιστα. Ὀφθαλμοὶ κάτω ἐστραμμένοι, [33] (ἢ) δύομενοι, τὰ αὐτὰ τοῖς ἄνω ἐστραμμένοις δηλοῦσι· περιττότερον δὲ, ὅτι [34] ἔγκοτοί εἰσι, [35] καὶ μῆνιν ἀγριὰν, καὶ ἀμείλικτον ἔχουσιν· ἐὰν δὲ ὁ μὲν τῶν ὀφθαλμῶν ἄνω χωρῇ, ὁ δὲ, κάτω καθέλκηται, καὶ [36] (ἔτι) τρόμος [37] ἐν αὐτοῖς εἴη, αἵ τε ὀφρύες [38] σπῶνται, καὶ ἆσθμα τραχύ, καὶ

cos, de canibus gaudentes, turpiliquos, vehementer blatterantes, et maxime libidinosos indicant. Oculi conuersi inferiora versus atque occidui, ea ipsa, quae sursum stantes, notant, magis autem propterea, quia pertinaciter sunt infesti, atque iram diuturnam, saeuam et implacabilem tenent. Si autem alter oculus sursum eleuatur, alter vero deprimitur deorsum, et in ipsis inest tremor, et supercilia diuelluntur, et respiratio

31. Ἄκοσμα) Polemo l. l. ἄσχημα.

32. Κεκράκται) Romana et Paris. habent ἀκρατεῖ. MS. καὶ κράται: e quo ego fecerim κεκράκται, tu si id nolis, lege κράκται, vt infra II. Κεφ. ιζ'. ὑβρισταὶ, κράκται. *Sylb.* Polem. l. l. κρατύν.

33. Ἢ δύομενοι) Rom. ed. δεόμενοι minus apte. A MS. abest comma istud ἢ δύομενοι. *Sylb.* Vide supra ad Pol. p. 211. not. 64.

34. Ἐγκοτοὶ) Rom. et Par. ἔγκροτοι: parum conuenienter. *Sylb.*

35. Καὶ μῆνιν) Paulo aliter Pol. p. 211. sensu tamen non mutato.

36. Ἔτι) Addita est haec particula ex Rom. edit. *Sylb.*

37. Ἐν αὐτοῖς εἴη) Structurae lex postulat ἐν αὐτοῖς ἐνῇ. *Sylb.*

38. Σπῶνται) Rom. ed. συμμύονται. *Sylb.* Ex Polemone vulgaris est, p. 211: verba καὶ ἆσθμα τραχὺ etc. aliter sunt apud eumdem Polemonem expressa.

καὶ πυκνὸν ἀναφέρηται, οὗτος [39] (εἰς τέλος) [40] ἐλήλακεν ἐπιληψίας.

ϛ. ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΠΑΡΑΤΕΤΡΑΜΜΕΝΩΝ.

Ὀφθαλμοὶ [1] παρατετραμμένοι, εἰ μὲν εἰς τὰ δεξιὰ χωροῖεν, μωρίαν· εἰ δὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ, [2] μαχλοσύνην κατηγοροῦσιν· εἰ δὲ [3] παραβλῶπες ὄντες, εἰς τὸ ἐντὸς ὡς ἐπὶ τὴν ῥίνα νεύοιεν, χάρισι καὶ Ἀφροδίτῃ, καὶ [4] ἔρωτί εἰσι φίλοι. Ἐὰν δὲ ξηρότεροι ὦσιν, καὶ

aspera compressaque existit, ii in fine corripiuntur epilepsia.

VI. De oculis volubilibus huc et illuc.

Oculi volubiles huc vel illuc, si versus dextram vergunt partem, fatuitatem notant, si vero versus sinistram, propensionem ad Venerem. Si autem strabones sunt, atque nutu ad internam nasi vergunt partem, laetitiarum, Veneris, atque amorum solent esse amici. Si autem sunt sicciores, atque explicati, ne-

39. (Εἰς τέλος) Inclusa haec absunt a MS. *Sylb.* Forte ex Polemone tralata, p. 211.

40. Ἐλήλακεν) Romana pluraliter οὗτοι ἤλασαν. *Sylb.* Polemo singulo vtitur numero.

1. Παρατετραμμένοι) Polemo p. 212. περιτετραμμένοι, vide ibi Sylb. n 68.

2. Μαχλοσύνην) Pol. habet λάγνον, p. 212. sed specialius exprimere vult Adamant. adulterium, quo sensu et vox μαχλοσύνη occurrit apud Hom. Il. ω. v. 30. ἥ οἱ πόρε μαχλοσύνην ἀλεγεινήν, *quae ei praebuit adulterium turpe.*

3. Παραβλῶπες) Polemo l. l. περίβλεποι ὄντες

4. Ἔρωτι) MS. ἔρωσιν, vt in fine capitis. *Sylb.*

καὶ [5] ἀναπεπτάμενοι, μὴ ἐνόντος τρόμου, [6] κακοὶ καὶ πονηροὶ, οὐ μέν τοι κεχαρισμένοι χάρισιν, ἢ ἔρωσιν, [7] αἰδὼς δὲ σφᾶς [8] περιλέλοιπε, καὶ δίκη. Εἰ δὲ τρόμος [9] ἐνείη, κακοῦργοι καὶ πάντολμοι.

ζ. ΠΕΡΙ ΑΙΟΛΩΝ ΟΦΘΑΛΜΩΝ.

Οἱ χαροποὶ ὀφθαλμοὶ ἀπὸ τῶν μελάνων χωρίζονται [1] τῷ αἰόλῳ. Πολλὰ γὰρ αὐτῶν τὰ εἴδη. Καὶ οἱ μὲν μέλανες ὀφθαλμοὶ, ἄνανδρα ἤθη, καὶ [2] φιλοκερδῆ, καὶ ἄπιςα δηλοῦσιν· οἱ δὲ χαροποὶ, [3] τοιοί-

que tremor ipſis ineſt, mali ſunt et praui, neque oblectationibus aut amoribus tenentur, pudicitia enim et iuſtitia illos dereliquit. Si autem ipſis ineſt tremor, malefici atque audaces ſunt.

VII. De oculis variegatis.

Oculi charopi variegatione potiſſimum diſtinguuntur a nigris. Multae autem ipſorum ſunt formae. Oculi ſiquidem nigri, emollitos mores, quaeſtus cupidos et infidos manifeſtant. Tales autem ſunt charopi. Niger

5. Ἀναπεπταμένοι) Pol. l. l. ἀνεῳγμένοι.

6. Κακοὶ) Rom. edit. οὐ κακοὶ καὶ π. *Sylb.*

7. Αἰδὼς) Polemo p. 213. ἐντροπή. Obiter notamus errorem ab Interprete commiſſum, qui vertit, *in conuerſione*, et legit ἐν τροπῇ diuiſim, quum coniunctim legi debeat ἐντροπὴ *verecundia.*

8. Περιλέλοιπε) Rom. ed. προσείληφε. *Sylb.* (Quae lectio ex Polemone eſt, p. 213.

9. Ἐνείη) Polemo l. l. ἔνεστι σὺν δάκρυσι, vocem κακοῦργοι non agnoſcit Pol.

1. Τῷ αἰόλῳ) Abeſt haec vox a Polemone l. l.

2. Φιλοκερδῆ) Polemo habet δειλείαν.

[3] τοιοίδε εἴσιν. [4] Εἰ μὲν χροιὰ ἐπιπρέποι αὐτοῖς μέλαινα, ὡς ἁπλῶς [5] ἰδεῖν· [6] ἐσαθροῦντι δὲ, [7] κέγχροι ἔνεισι πυῤῥαὶ οὐ σφόδρα· αἱ δὲ, λευκαὶ, καὶ ἔτι λευκότεραι· ἄλλαι δὲ [8] ὠχραὶ, καὶ ἄλλαι τοῦ ὠχροῦ τῷ πυῤῥῷ μεμιγμέναι, ἢ τοῦ μέλανος τούτοις. Εἰσὶ δὲ καὶ αἱματώδεις κέγχροι [9] ἐν τοῖς μέλασιν. Ἄλλοι δὲ κεγχρωτὰ μὲν [10] οὐ φέρουσι τὰ εἴδη τῶν ὀφθαλμῶν, παντὸς δὲ τοῦ τροχοῦ τὴν ἔξω [11] ἴτυν μέλαιναν φοροῦντες, τὴν [12] ἐπὶ ταύτης πυῤῥάν.

quidem color eos decet, si simpliciter aspicimus; probe autem speculanti milia rubra non magna inesse videntur. Alba vero quaedam sunt et rursus albidiora, et alia pallida, alia quoque pallida quibus, rubrum intertextum est, vel in quibus nigrum apparet. Verum etiam sunt milia sanguinea in nigris. Alii vero miliares oculorum non exhibent formas, totius enim orbis externi circumferentia nigra conspici-

3. Τοιοίδε) Rom. ed. τοιοῦτοι εἰσὶ τῷ εἴδει. *Sylb.* Et sic habet Polemo.

4. Εἰ μὲν) Polemo dat ᾗ μὲν γὰρ χρόα ἐπιπρεπὴς αὐτοῖς τῷ εἴδει μ.

5. Ἰδεῖν) Rom. et Paris. ed. εἰδεῖν, rectius εἰπεῖν. *Sylb.* Sensui satis accommodate.

6. Ἐσαθροῦντι) Rom. et Paris. ed. εὖ ἀθροῦντι, *probe speculanti. Sylb.* Hoc verbum abest a Polemone.

7. Κέγχροι) Haec paulo aliter leguntur apud Polemonem.

8. Ὠχραὶ) Polemo habet χρυσοειδεῖς.

9. Ἐν τοῖς μ.) Polemo, p. 214. καὶ τ. μ.

10. Οὐ φέρουσι) Polemo εὖ φέρουσι, quem tamen emendauit ibidem Sylburgius in nota 77.

11. Ἴτυν) Rom. editio ἶτιν ex errore typothetarum. Hanc vocem non agnoscit Polemo.

12. Ἐπὶ ταύτης) Rom. ἐπὶ ταύτῃ, rectius, vt supra quoque p. 114. l. 3. *Sylb.*

ῥάν. Ἕτεροι δὲ ὑπολευκότερα ἔχουσι τὰ πυῤῥὰ, ἐν τοῖς μέλασι τὰ μὴ πάνυ πυῤῥά. Ὁπόσοις πόῤῥωθεν τὸ μέλαν μόνον [13] ἐπιπρέπει, γενναῖα τὰ ἤθη, συνετὰ, δίκαια, [14] εὐφυῆ, μεγάλα σημαίνει. Ὅσοις δὲ τὰ πυῤῥὰ ταῦτα, πάνυ πυῤῥὰ τετράγωνα, καὶ μὴ κεγχρωτὰ ἔνι, καὶ ὑπολάμπει ἔσω ὥσπερ πῦρ, καὶ [15] πρὸς τούτοις κέγχροι ὠχραὶ τοῖς [16] πυῤῥώδεσι μεμιγμέναι εἰσὶ, καὶ ἕτεραι γλαυκαὶ, [17] ἴτυες δὲ αἱματώδεις, ἢ κυαναῖ περιθέουσι τὰς κόρας, οὗτοι κάκιστοι. Μεγάλοι δὲ ὀφθαλμοὶ, καὶ στίλβον-

τες,

tur, et in illa rubedo. Alii vero habent subalbida rubra, in nigris contra non admodum rubra. Quibuscumque vero e longinquo solum nigrum decenter inest, indicio est; eos ingenuis, probis, iustis, generosis, ac admirandis esse praeditos moribus. Quibuscumque autem illae rubedines admodum rubrae sunt et quadratae figurae, et nihil inest pallidi, sed externe sicut ignis splendent; et praeterea milia pallida igneis sunt intermixta, aliae autem caesiae, et circumferentiae sanguineae, aut coeruleae sunt, circumdantes pupillas, tales sunt pessimi. Oculi magni,

13. Ἐπιπρέπει) Polemo p. 214. ἐπιτρέχει.

14. Εὐφυῆ) Haec vox non legitur apud Polem. qui substituit ἁπλῶν, et voci μεγάλα addidit ἐν ψυχαῖς.

15. Πρὸς τούτοις) Polemo p. 215. habet παρὰ τούτοις.

16. Πυῤῥώδεσι) Gemino ῥῥ. scriptum etiam in MS. tamquam a πυῤῥὸς, non a πῦρ. *Sylb.* Et sic apud Polem. l. l.

17. Ἴτυες δὲ αἱμ.) Polemo ὡς αἱμ. vide ibi Sylburgium n. 83.

τες, κινούμενοι δεδορκότες, οἷον θυμούμενοι [18] δεδόρκασιν ἄνθρωποι, καὶ τὰ βλέφαρα σφῶν [19] ἀναπέπταται, πάντων οὗτοι χείριστοι· [20] λύκων γὰρ καὶ ὑῶν ἀγρίων τοιαῦτα εἴδη· οἱ δὲ καὶ τούτων ὠμότεροι, ἀγριώτεροι, ἁρπακτικώτεροι. Ἐν δὲ τοῖς χαροποῖς ὀφθαλμοῖς, [21] ἴσαι ἂν αἱ κέγχροι ὦσιν, ἀγριώτερα τὰ ἤθη, [22] δυσοργητότερα, καὶ ὑβριστικώτερα, καὶ μοιχιδιώτερα ἀποτελοῦσι· μείζους δὲ οὖσαι, ἢ ἐλάσσους, ἠπιώτερα σημαίνουσιν. [23] Αἱ δὲ αἱματώδεις τῶν κέγχρων ἐν τοῖς μέλασι, [24] φαρμακώ-

ſplendentes, mobiles, fixi, et aſpectu hominum iracundia correptorum, ſimul palpebris eleuatis, hi omnium ſunt peſſimi; nam lupi et apri eiuſmodi formas habent. Hi more horum ſunt crudeliores, ferociores, atque rapaciores. Si autem in oculis charopis milia deprehenduntur ſimilia, haec mores agreſtiores, iracundiam, petulantiam et adulterium deſignant; minora autem et pauciora ſi ſunt, modeſtos indicant mores. Si autem in nigro ſunt ſanguinea milia, ve-

18. Δεδόρκασιν) Polemo βλέπουσιν.

19. Ἀναπέπταται) Polemo ἀνοίγονται, πάντες οὗτοι ἄχρηστοι ἄνδρες.

20. Λύκων γὰρ) MS. habet, λύκων δὲ κ. *Sylb.*

21. Ἴσαι) Pro ἴσαι MS. habet ἴσον, itidemque ſupra p 216. l. 8. *Sylb.* Vide ibi n. 88.

22. Δυσοργητότερα etc.) Haec apud Polemonem non leguntur.

23. Αἱ δὲ αἱμ.) MS. οἱ δ' αἱματώδεις. *Sylb.* Hic canon deeſt in Polemone.

24. Φαρμακώδεις) Sub hac voce in vniuerſum omnes, qui magicis ſtudent artibus intelliguntur, etiam ii, qui potiones mortiferas praeparabant, de quibus fuſius Ioh. Iac. Boſius in duabus

μανώδεις ἀνθρώπους μηνύουσιν· ὥσπερ αἱ ὠχραὶ, μαγγανείας, καὶ φαρμάκων ἐπιςήμονας. Οἱ μὲν οὖν ὠχροὶ, [25] δειλότεροι· οἱ δὲ αἱματώδεις, ἀβουλότεροι, (καὶ) [26] θερμότεροι. [27] Ὅσοις δὲ οὐ κέγχροι εἰσὶ χαροποὶ, ἀλλ' ἴτυς ἔνεςι πεποικιλμένη, δολερώτεροι. Εἰ δ' αἱματώδεις, τῆς ἴτυος τὸ μέγεθος, καὶ τὴν χροιὰν ἐπισκέπτου. Ἴτυς μέλαινα ςενὴ, ἑτέρα δὲ [28] ἐπὶ ταύτης πυῤῥὰ ἐν ὑγροῖς ὀφθαλμοῖς, εἴ γε μηδὲν ἄλλο ἄτοπον φαίνοιτο, ἄνδρα δηλοῦσι μεγαλόνουν, συνετὸν, δίκαιον, εὐφυῆ, παιδεραςὴν [26] πέρα τοῦ μετρίου. Ἡ δὲ χλωρὰ ἴτυς

neficum notant virum, ficuti pallidiores, praeftigiarum et venenorum gnarum Itaque pallidiores quidem funt timidiores, fanguinei autem dementiores, et calidiores. Quibufcumque vero milia non funt charopa, fed circumferentia eft variegata, dolofiores funt. Si autem fanguinea totam circumferentiam occupant, ex colore rationem redde. Circumferentia nigra et arcta, et alia in illa rubra, in oculis humidis, fi nullum appareat fignum incongruum, fignificat virum magnanimum, prudentem, iuftum, generofum, puerorum amatorem, vltra mediocritatem.

differtationibus peculiaribus egit Lipf. 1736. editis: paulo poft eos appellat ipfe Polemo φαρμάκων ἐπιςήμονας.

25. Δειλότεροι) Polemo δολερότεροι v. p. 216. n. 89.

26 Θερμότεροι) Polemo θερμῶς τελοῦντας.

27. Ὅσοις) Paulo aliter hic canon legitur apud Polem. l. l.

28. Ἐπὶ ταύτης) De hoc dictum fupra not. 12. *Sylb.*

29. Πέρα) Rom. edit. παρὰ τὸ μέτριον.

ἴτυς ἐπὶ τῇ μελαίνῃ, δολερὸν, ἄδικον, κλῶπα ἀργυρίου, γυναιξὶν [30] αἰσχρῶς ὁμιλοῦντα. Ἴτυες [31] αἰόλοι, τὴν χροιὰν ταῖς ἴρισιν ἐμφερεῖς, ἐν μὲν ξηροτέροις ὀφθαλμοῖς [32] μαργοσύνην δηλοῦσιν· ἐν δὲ ὑγροῖς, μεγαλόνοιαν, καὶ [33] εὐέπειαν, καὶ ἀνδρείαν, καὶ ὀρθοβουλίαν· [34] ταχύτεροι δὲ εἰς ὀργὴν, καὶ εἰς τὰ ἀφροδίσια ἔργα [35] (πάντα) ἐπτοημένοι.

η. ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΚΟΙΛΩΝ.

Κοῖλοι πάνυ ὀφθαλμοὶ, οὐκ ἐπαινετοί· ὁπόσοι δὲ κοῖλοι

Pallida circumferentia in nigra, dolosum, iniustum, furem nummorum, et cum mulieribus turpiter viuentem. Circumferentiae variegatae colori iridis similes, in siccioribus quidem oculis, petulantiam, in humidioribus autem magnanimitatem, et facundiam, et fortitudinem, et rectum consilium innuunt. Celerrime vero ad iram propensi sunt, atque ad quascumque actiones feruntur venereas.

VIII. *De oculis cauis.*

Oculi valde caui non laudandi. Quicumque

30. Αἰσχρῶς) Polemo addit ἀσώτως.

31. Αἴολοι) Rom. editio αἴολαι. Hic canon quoque variat apud Pol. p. 218.

32. Μαργοσύνην) Polemo habet ματαιότητα.

33. Εὐέπειαν) MS. εὐθυέπειαν: et mox ἀνδρίαν sine diphthongo. *Sylb.* Polemo p. 218. εὐθυλογίαν, vide, si placet, quae ibi diximus n. 98.

34. Ταχύτεροι) Rom. editio τραχύτεροι.

35. (Πάντα) Inclusum πάντα additum ex MS. *Sylb.*

κοῖλοι ὄντες, ὥσπερ ὕδωρ ἐν ἀγγείῳ [1] ὑποκινοῦνται, [2] (εἰ) καὶ μεγάλοι εἶεν, οὐ πονηροὶ, εἰ μή τι ἄλλο σημεῖον [3] κατηγοροίη. Τὴν γὰρ κοιλότητα, ἥ τε ἰκμὰς καὶ τὸ μέγεθος παραμυθοῦνται· κοίλων γὰρ καὶ σμικρῶν, ἤθη δόλια, ἐπίβουλα ἀνθρώποις, ζήλῳ καὶ φθόνῳ τετηκότα· ξηρότεροι δὲ ὄντες, πρὸς τοῖς εἰρημένοις κακοῖς, ἀπιστίαν, καὶ [4] προδοσίαν σημαίνουσιν. Οἱ δὲ ὑποῤῥέοντες, δολερώτερα· εἰ μέν τοι ἅμα [5] ὑγρότητι ὑποῤῥέοιεν, μωρότερα.

θ. ΠΕΡΙ [1] ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΕΞΕΧΟΝΤΩΝ.

Τῶν ἐξεχόντων ὀφθαλμῶν, οἳ οὐκ εἰσὶν ἐπαινετοὶ, τοῖς

autem caui sunt ad aquae modum in vase, si magni simul sunt, non mali censendi, nisi signum aliud accedat. Humor enim et magnitudo compensant cauitatem. Caui enim paruique fraudulentos mores, insidiosos, et qui marcescant prae odio et inuidia, indicant. Sicciores vero quum sunt, praeter mala iam dicta, perfidiam et proditionem declarant. Sensim mouentes, perditos mores: si autem simul lasciue mobiles deprehenduntur, fatuos significant.

IX. De oculis eminentibus.

Oculis eminentibus praediti, laudandi non

1. Ὑποκινοῦνται) Polemo p. 219. εἰ δὲ μὴ ὑποκινοῦνται.

2. (Εἰ) Inclusa particula εἰ addita ex MS. *Sylb.*

3. Κατηγοροίη) Polemo l. l. παρακολουθήσει.

4. Προδοσίαν) Polemo p. 220. ἱεροσυλίαν, intensiori significatu, quippe quam *proditio* aliaque scelera sequuntur sponte.

5. Ὑγρότητι) Polemo l. l. ἀβρότητι.

τοῖς μὲν ² οἴδημα περίκειται κύκλῳ, ³ τοῖς δὲ ὡς τάφρος βαθεῖα, καὶ στενὴ ⁴ περιθέει, δολεροὶ τὸ ἦθος· οἱ δὲ ἀνεστηκότες, ⁵ μαργοσύνην κατηγοροῦσιν. ⁶ Προπετεῖς ὀφθαλμοὶ αἱματώδεις, οἰνοφλύγων καὶ γαστριμάργων. Εἰ δὲ γλαυκοὶ οὗτοι εἶεν, ἀδίκους μὲν, ἀσυνέτους δὲ ⁷ ἴσθι. Εἰ δὲ ⁸ (καὶ) τὰ βλέφαρα ⁹ αὐτοὺς βαρύνει, πλείων ἡ ἄνοια. Εἰ δὲ οἰδοῦντες ¹⁰ εἶεν μικροὶ, ¹¹ πατροκτόνοι, καὶ [illegible] μη-

ſunt. Siquidem circumferentiam cingit intumeſcentia, profunda et anguſtata quaſi foſſa circumducti ſunt, et fraudulentos mores declarant. Surſum vero eleuati, veſaniam indicant. Prominentes oculi referti ſanguine, vinolentiam et guloſitatem. Si autem tales glauci ſunt, iniuſtitia et inſipientia ex illis cognoſcitur. Si autem palpebrae ipſos grauant, maior eſt inſipientia. Tumidi autem oculi ſicciores exiſtentes, parricidae, ma-

1. Ὀφθαλμῶν) Romana editio habet tranſpoſitis vocibus, ἐξεχόντων ὀφθ.

2. Οἴδημα) Vide quae ad Polem. p. 220. not. 105. diximus.

3. Τοῖς δὲ ὡς) Etiamſi relatiue legas οἷς δὲ, tamen ne ſic quidem conſtabit ſtructura. Supra quoque apud Polemonem p. 220. ſimilis eſt ſtructurae perplexitas. *Sylb.*

4. Περιθέει) Polemo l. l. περιακολουθεῖ.

5. Μαργοσύνην) Polemo paulo vberius λεοντείαν, καὶ ματαιότητα, καὶ μανίαν.

6. Προπετεῖς) Polemo p. 221. προπήδησις τῶν ὀφθαλμῶν.

7. Ἴσθι) Polemo l. l. εἶναι νόει τοὺς ἄνδρας.

8. (Καὶ) Incluſa haec particula addita eſt ex MS. *Sylb.*

9. Αὐτοὺς βαρύνει) Polemo l. l. αὐτῶν κρατοῦνται.

10. Εἶεν μικροὶ) Polemo εἰσὶ ξηρότεροι.

11. Πατροκτόνοι) Rom. editio, πατροφόνται καὶ μητρα-

μητροκτόνοι, [12] παιδοκτόνοί τε, καὶ [13] φαρμακεῖς. Εἰ δὲ ὑψηλοὶ ὄντες ὀφθαλμοὶ, μεγάλοι τὲ, καὶ λαμπροὶ καὶ [14] εὐαγεῖς εἶεν, καὶ ὑγρὸν βλέποντες, δίκαιοι, συνετοὶ, φιλομαθεῖς, ἔρωτος πλήρεις· [15] οἷος ἦν ὁ φιλόσοφος Σωκράτης. Ὀφθαλμοὶ τοῦ προσώπου πόλυ ἐξέχοντες, μικροὶ πάνυ, καὶ πυῤῥοὶ, οὐ φρενήρη, ἀλλὰ [16] παρειμένον καὶ τὸ σῶμα, καὶ τὴν γλῶτταν [17] εἶναί φασιν.

ι. ΠΕΡΙ

tricidae, liberorum interfectores, et venefici sunt. Si autem oculi elati sunt, magni et lucentes, et agiles existentes, humidoque aspectu, iustos, prudentes, literarum amicos ac mulierosos in vniuersum declarant, qualis videlicet fuit Socrates philosophus. Oculi eminentes admodum in facie, valde parui et rubri, ostendunt insipientem virum, qui et corporis, et linguae causa contemnendus est.

φόνται. *Sylb.* Mendum inest in hac varietate lectionis a Sylburgio commissum, nam Romana editio πατροκτόνοι καὶ μ. quoque tuetur, forte sic legendum: *Paris. editio.*

12. Παιδοκτόνοι) Polemo παιδοφθόροι.

13. Φαρμακεῖς) Vide quae de hac voce notauimus ad Pol. p. 221. not. 9.

14. Εὐαγεῖς) Polemo p. 222. εὐλαβεῖς v. ibi n. 110.

15. Οἷος) Polemo leui mutatione ὁποῖος.

16. Παρειμένον) Rom. editio dat παρημένον.

17. Εἶναί φασιν) Polemo δηλοῦσιν.

ι. ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΠΑΛΛΟΜΕΝΩΝ.

Ὀφθαλμοὶ μικροὶ [1] παλλόμενοι, κακομηχάνους, καὶ δολίους· μεγάλοι δὲ, ἀνοήτους, καὶ μάργους ἐλέγχουσιν. Ὅσοι δὲ ὥσπερ [2] ἐκθρώσκοντες πάλλονται, κακοὶ οὗτοι, ἐὰν μὴ μεγέθους εὖ ἔχωσι, καὶ ὑγρὸν καὶ λαμπρὸν βλέπωσιν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι ὀφθαλμοὶ, [3] (νοήματα) ἁδρὰ, ὑψηλὰ, [4] (καὶ) δραστήρια ἔργων μεγάλων παρέχονται, τόλμης καὶ μεγαλονοίας εἰς ἄκρον ἥκοντες, ὀργῆς δὲ ἀκρατεῖς, καὶ μέθης, μεγαλαυχοὶ, [5] κουφόνοι, οὐ πόῤῥω ἐπιληψίας. κλέος δὲ ἔχειν ὀρέγονται μεῖζον, ἢ κατ' ἀνθρώ-

X. *De oculis palpitantibus.*

Oculi parui palpitantes, malorum machinatores et dolosos, magni vero, insipientes et insanos notant. Quicumque vero quasi prosiliendo palpitant, hi sunt mali, nisi iustam habeant magnitudinem, et simul humido sint ac splendido aspectu. Tales enim oculi consilia matura, sublimia et efficacia ad opera magna peragenda suppeditant, et audaciae et magni animi ad summum euecti sunt indicia: in ira vero incontinentiae et ebrietatis, ostentatores, inconstantes, ab epilepsia non longe remoti, magnamque inter homines

1. Παλλόμενοι) Peculiare fuit genus vaticinandi τὸ οἰώνισμα τῶν παλμῶν, de quo plura dicemus suo loco ad Melampodem.

2. Ἐκθρώσκοντες) Alias ἐξίσχοντες appellantur, de quibus vide Pol. p. 220. not. 105.

3. Νοήματα) Haec vox addita est ex MS. *Sylb.*

4. (Καὶ) Inclusa coniunctio καὶ abest ab MS. *Sylb.*

5. Κουφόνοι) MS. κουφόνους: facta contractione ex κουφόνοος. *Sylb.*

ἀνθρώπους, ὥσπερ ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος. [6] Περιοιδοῦντες ὀφθαλμοὶ, ἀτεργεῖς, ὠμόφρονες, γαστρίμαργοι, λάγνοι, [7] κιθάρας καὶ αὐλοῦ καὶ μουσικῆς ἥττους. Τὰ δ' ἄλλα ἐκ τῶν ἄλλων σημείων [8] τεκμαίρου. Ὀφθαλμοὶ [9] πελιδνοὶ, εἰ καὶ τὰ ἐντὸς σημεῖα ὁμολογοίη, ἄπιστοι, ἄδικοι, παντολμίαι.

ια. ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΣΚΟΤΙΩΝ.

Ὀφθαλμοῖς [1] σκοτίοις [2] ἄτη ἐνοικεῖ· ξηρότεροι δὲ

vel appetunt gloriam, vti Alexander Macedo. Tumidi oculi, implacidos, crudeles, gulosos, libidinosos, citharae, et tibiarum et musices deditos declarant. Reliqua autem ex aliis collige signis. Liuidi autem oculi, si interna simul concordant signa, perfidos, iniustos, et audaciam proiectam notant.

XI. *De oculis tenebricosis.*

Ardor nocendi oculis insidet tenebricosis, si

6. Περιοιδοῦντες) *Tumidi*, mallem, vt potestas verbi magis intelligatur, reddere, *tumidi circumquaque.*

7. Κιθάρας etc.) Mores remissos ac desides contrahi, et homines imbelles ac ignauos ex musices vsu effici; praesertim si figurae harmoniarum et rhythmorum molles fuerint et remissae, innumeris locis veterum comprobatur, et Aristot. Polit. L. VIII. c. 5. asserit, ὅτι δύναται ποιόν τι τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος ἡ μουσικὴ παρασκευάζειν, *quod musica potest animi morem aliquem facere.* Mores autem vel probi vel praui fiunt; propter probos mores ex Arist. addiscenda, propter prauos repudianda.

8. Τεκμαίρου) Romana editio τεκμήρου, vitiose.

9. Πελιδνοὶ) Hanc vocem pro vulgari πηλιδνοὶ reposui ex MS. *Sylb.*

1. Σκοτίοις) Polemo, p. 222. σκοτεινοὶ εὖ πολύφρονας σημαίνουσιν ἄνδρας.

2. Ἄτη) Proprie est dea hominibus infortunia im-

δὲ ὄντες, [3] ἀπιστότεροι· εἰ δὲ καὶ μικροὶ εἶεν, δολεροὶ, ἐπίβουλοι, κακότεχνοι, [4] παλίμβουλοι. Ὀφθαλμοὶ σκότιοι, ὑγροὶ, [5] (καὶ) αὐτάρκως μεγέθους ἔχοντες, εὐσταθῆ, φροντιστὴν, πολυθεάμονα, εὐμαθῆ, εὐλαβῆ, δειλὸν, καὶ [6] ἐγγὺς φειδωλίας δηλοῦσιν. Οἱ δὲ [7] ἀχλυώδεις αὐτῶν, δολεροὶ, ἄπιστοι, ἀκόλαστοι.

ιβ. ΠΕΡΙ

ſunt ſicciores, perfidiores; ſi autem ſimul ſunt parui, ſubdolos, inſidioſos, fraudulenter impios, ac inconſtantes in conſiliis indicant. Oculi obſcuri humidi, et idonea praediti magnitudine, indicant conſtantem, prudentem, valde peritum, ingenioſum et circumſpectum, proinde et timidum, qui parſimoniae proximus eſt. Nebula autem obducti, doloſos, perfidos, intemperantes deſignant.

mittens, v. Hom. Il. ι. v. 501. ſqq. Ἡ δ' Ἄτη, σθεναρή τε, καὶ ἀρτίπος, οὕνεκα πάσας Πολλὸν ὑπεκπροθέει, φθάνει δέ τε πᾶσαν ἐπ' αἶαν Βλάπτους' ἀνθρώπους. *Ipſa vero Ate robuſtaque et pedibus integra, ideoque omnes multo praecurrit, praeuenitque omnem per terram, Laedit homines.* Deinde *quoduis damnum, nocendi ſtudium,* haec vox notat.

3. Ἀπιστότεροι) Polemo l. l. ἀνωτέρους.

3. Παλίμβουλοι) Polemo l. l. προβούλευς v. not. 114.

5. (Καὶ) Incluſa coniunctio abeſt a MS. *Sylb.* Neque eam Polemo p. 223. agnoſcit.

6. Ἐγγὺς φ.) Polemo habet φειδομένους.

7. Ἀχλυώδεις) Polemo αὐχμώδεις. Tribuitur haec forma his moribus, quia pericula cum vitiis coniuncta non vident; de quibus Hom. Il. ε v. 123. Ἀχλὺν δ' αὖ τοι ἀπ' ὀφθαλμῶν ἕλον, ἣ πρὶν ἐπῆεν, Ὄφρ' εὖ γινώσκοις. *Nubem praeterea rurſus ab oculis ſemoui, quae prius inerat, ut bene diſcernas.*

ιβ. ΠΕΡΙ ΕΥΦΕΓΓΩΝ ΟΦΘΑΛΜΩΝ.

Οἱ δ' ἐναντίοι τούτοις εὐφεγγεῖς, ἄριστοι ὀφθαλμῶν, [1] εἰ μή τι ἄλλο ἀντιλέγει σημεῖον. [2] Πάντα γὰρ ἀκριβῶς ἐπισκέπτεσθαι δεῖ.

ιγ. ΠΕΡΙ ΜΑΡΜΑΡΥΣΣΟΝΤΩΝ ΟΦΘΑΛΜΩΝ.

Ἐὰν μαρμαρύσσωσιν [1] (οἱ) ὀφθαλμοὶ, [2] κᾂν φῶς ἐν αὐτοῖς ᾖ, οὐκ ἀγαθοί· μαρμαρυγὴ γὰρ, εἰ ἐν γλαυκοῖς, καὶ αἱματώδεσιν ὀφθαλμοῖς εἴη, [3] θερμουρ-

XII. *De oculis egregrie splendidis.*

Opponuntur his egregie splendentes, quippe qui inter oculos sunt optimi, nisi aliud signum aduersetur: omnia siquidem accuratius sunt consideranda.

XIII. *De oculis nitentibus.*

Si oculi ad modum marmoris nitent, et lux in illis inest, non sunt boni. Nitor si in glaucis sanguineque repletis inueniatur oculis, in operibus caliditatem et audaciam proiectam

1. Εἰ μή τι ἄ.) Transpositis verbis habet Polemo, εἰ μὴ ἄλλο τι.

2. Πάντα) Haec verba absunt a Polemone.

1. Οἱ) Articulus οἱ additus ex MS. *Sylb.* Polemo quoque hanc tuetur lectionem.

2. Κᾂν) Polemo p. 223. καὶ φ. ἐ. ἄ. ἐστιν ἐν γλαυκοῖς ὀφ.

3. Θερμουργίαν) Polemo θερμὸν ἐν ἑκάστῳ πράγματι. Θερμουργία autem innuit *facinus cum audacia temeritateque patratum*, absque omni praeuia deliberatione, solum per affectuum vehementiam commissum.

μουργίαν, καὶ παντολμίαν δηλοῖ, ὡς ἐγγὺς μανίας [4] ἥκειν· εἰ δὲ ἐν χαροποῖς εἴη, δειλίαν· πᾶν γὰρ χρῆμα οὗτοι φοβοῦνται, καὶ [5] πτώσσουσι, καὶ πάντα ὑπονοοῦσι. Μέλανες δὲ ὀφθαλμοὶ μαρμαρύσσοντες, κάκιστοι, καὶ [6] δειλοὶ, καὶ κακομήχανοι σφόδρα. Εἰ δὲ οἱ τοιούτους ὀφθαλμοὺς ἔχοντες, καὶ [7] γελῶεν, [8] εἰς ἀκρότατα κακίας ἥκουσιν. Ὀφθαλμοὶ γοργὸν βλέποντες, δεινοί· οἱ μὲν [9] ὑγρὸν βλέποντες, θυμοειδεῖς, [10] ἄλκιμοι, [11] ἀριμανέες, εὐθυε-

notat, et quod quis maniae ſit propinquus. Si autem in charopis eſt, timiditatem ſignificat, tales enim omnem auerſantur laborem, terrore perculſi, et in omnibus ſuſpicioſi ſunt. Nigri autem oculi nitentes peſſimos, timidos et malorum machinatores magnos declarant. Si autem tales oculos habentes ſimul ſubrident, ad ſummum malitiae euecti ſunt faſtigium. Oculi torui, terribiles; ſiquidem ſunt humidi, ſtrenuos, robuſtos, bellicoſos,

4. Ἥκειν) Polemo loco cit. εἶναι.

5. Πτώσσουσι) Polemo πίπτουσι, vide quae p. 224. not. 118. Sylburgius monuit. Sic quoque verbo καταπτώσσειν vtitur Hom. Il. δ. v. 254. et fugam laboris per ignaviam voce ὀκνείω indicat.

6. Δειλοὶ) Pro hac voce ſupra p. 224. lin. 7. eſt δόλιοι. *Sylb.*

7. Γελῷεν) Polemo ὑπογελῶσιν.

8. Εἰς ἀκρότατα) Poſſes etiam legere εἰς ἀκρότητα. *Sylb.* Quam lectionem Polemo quoque firmat.

9. Ὑγρὸν) Polemo, p. 225. ἔνυγροι, et pro θυμοειδεῖς dat θυμώδεις.

10. Ἄλκιμοι etc.) Polemo ἰσχυροὺς, μανικοὺς, τραχυλόγους, ταχυέργους.

11. Ἀριμανέες) MS. ἀρειμανέες, diphthongôs. *Sylb.* Quae lectio vſitatior eſt. Explicat autem Adamantius

εὐθυεπεῖς, ταχύεργοι, ἀπρονόητοι, [12] ἄκομψοι, [13] ἄκακοι· εἰ δὲ [14] ξηρὸν, κάκιστοι, ἀθέμιστοι· εἰ δὲ καὶ μικρότεροι εἶεν, καὶ κοῖλοι, χείρους, ὠμόφρονες, ἐπίβουλοι, [15] κρυψίνοι, [16] παντορέκται. Εἰ δὲ ἐπὶ τοιούτοις ὀφθαλμοῖς [17] ἐπισκύνιον [18] βαρὺ θέει, καὶ ὀφρύες εἰσὶ τραχυνόμεναι, [19] βλέφαρά τε ὀρθὰ, σημαίνει [20] καὶ ἀλκὴν [21] μετὰ εὐβουλίας. Ὅσοι δὲ

graues in ſermonibus, celeres in agendo, imprudentes, ſimplices, infatigabiles: ſi autem ſunt ſicci, peſſimos iniuſtiſſimoſque declarant. Si autem minores ſunt et caui, peiores ſunt, crudeles, inſidioſi, ſenſus celantes animi, omniaque efficientes. Si autem eiuſmodi oculi cuticula craſſa obducti ſunt, et ſupercilia exaſperata, palpebrae rectae, haec omnia indicant robur cum prudentia coniunctum. Qui-

quae in vniuerſum Polemo de furore dixerat, peculiariter, per ἀρ. *qui inſania, furore bellandi agitantur.*

12. ἄκομψοι) Suidas explicat per εὐτελής Pol. ἀπρονοήτους.

13. Ἄκακοι) Ex MS. hanc vocem repoſui pro vulgari ἄκαμοι. Ἄκαμοι videtur inſolentius. *Sylb.*

14. Ξηρὸν) MS. habet ξηροὶ, *ſicci. Sylb.* Sic et Polemo, qui in ſequentibus pro ἀθέμιστοι quoque habet ἀνόμους.

15. Κρυψίνοι) MS. κρυψίνους, vt ſupra κουφόνους p. 350. l. 9. *Sylb.*

16. Παντορέκται) Polemo p. 225. πάντων δὲ ἐπιθυμοῦντες.

17. Ἐπισκύνιον) Vera haec ſcriptura eſt, non ἐπισκήνιον, v. ſupra p. 226. not. 127.

18. Βαρὺ θέει) Polemo p. 226. ἐννεῦον.

19. Βλ. τε ὀρθά) Transponit Romana editio haec verba, ὀρθά τε βλέφαρα.

20. Καὶ ἀλκὴν) Haec vſque ad finem capitis paulo aliter leguntur apud Polemonem p. 226. quem conſule.

21. Μετὰ εὐβουλίας) MS. μετὰ ἀβουλίας. *Sylb.*

δὲ τὸ μὲν ἐπισκύνιον, καὶ τὰς ὀφρῦς, τὰ δὲ βλέφαρα μὴ οὕτως ἔχουσι, τὸ δὲ βλέμμα τραχὺ, καὶ πικρὸν, χείριστοί εἰσιν οὗτοι πάντων.

ιδ. ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΓΕΛΩΝΤΩΝ.

Ὀφθαλμοὶ οἷς ἡδονὴ, καὶ γέλως ἐνοικεῖ, [1] οὐ πάντη ἀναίτιοι. Εἰσὶ γὰρ καὶ ἐν τούτοις δολεροὶ, [2] κρυψίνοι, κακομήχανοι, κακοῦργοι. Ὁπόσοι δὲ ἅμα τῷ γέλωτι ὑποβλέπουσι, καὶ ξηροί εἰσι, κάκιστοι ὀφθαλμῶν. Καὶ οἱ κοῖλοι δὲ ὀφθαλμοὶ, γέλωτα ἔχοντες, ὥσπερ [3] λοχῶντες, κακόν τι [4] τυρεύουσι.

cumque autem et tali cuticula, et ſuperciliis palpebriſque deſtituti ſunt, et oculum confragoſum ac ſeuerum habent, hi omnium ſunt deterrimi.

XIV. *De oculis ridentibus.*

Oculi in quibus voluptas et riſus inſidet, non prorſus inculpati. Sunt euim in illis doloſi, animum occultantes, mala machinantes perficienteſque. Qui ſimul cum riſu limis ſuſpiciunt oculis, et ſicci ſunt, peſſimi oculorum habendi. Caui autem oculi ridentes, quaſi gratiam captantes, malum aliquod ſtruunt.

1. Οὐ πάντη ἀν.) Pol. p. 227. οὐ πολύ εἰσιν ἐπαινετοί.

2. Κρυψίνοι) MS. κρυψίνοοι, incontracte. *Sylb.* Pol. κρύπτοντες τὸν νοῦν, καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῶν.

3. Λοχῶντες) Par. et Rom. editt. λοχοῦντες, ſed λοχῶντες habet etiam MS. *Sylb.* Polemo non agnoſcit.

4. Τυρεύουσι) MS. habet τυρσεύουσι; minus conuenienter. *Sylb.* Polemo p. 228. κακόν τι βουλεύεσθαι τὸν ἄνδρα μαρτυροῦσιν.

ῥεύουσι. Καὶ εἰ [5] τὰ ἐκτὸς τῶν ὀφθαλμῶν κινοῖτο, οἷον μέτωπον, καὶ παρειαὶ, καὶ ὀφρύες, καὶ χείλη, κακὸς γέλως οὗτος. Βουλὴν γὰρ ἐπιτείνει πονηρὰν, ἢ πρᾶξιν ἄδικον σημαίνει. Κἂν μὲν πρὸς τῷ σεσηρότι, μύωσί γε, καὶ ὁρῶσιν ἀτενὲς, βουλεύονται ἔργα ἄδικα. Εἰ δὲ [6] ἀναπεπταμένους καὶ σεσηρότας ἔχοιεν, πέπρακται αὐτοῖς ἀθέμιτα ἔργα. Τοὺς δὲ καὶ [7] μεγάλα γελῶντας, [8] ἐπιβουλοτέρους καὶ κακουργοτέρους μαντεύουσιν, εἰ ξηροὶ εἴησαν· [9] εἰ δὲ ὑγροὶ

Et ſi partes externae circa oculos mouentur, quales ſunt frons, malae, ſupercilia et labia, tunc eiuſmodi riſus prauus eſt. Malum enim conſilium indicat, aut iniuſtam actionem ſignificat. Si autem ſimul hiant, et conniuent, et fixe aſpiciunt, iniuſta opera intendunt. Si vero oculos habent apertos ac hiantes, hi iniuſtas patrant actiones. Qui autem admodum ridentibus ſunt oculis, praeſagiunt inſidioſiores, et malitioſiores viros, ſi ſcilicet

5. Τὰ ἐκτὸς) MS. habet τὰ ἐντὸς, *interiora. Sylb.* Hic canon non exſtat apud Pol. et praecedentis vberior explicatio eſſe videtur.

6. Ἀναπεπταμένους) Polemo p. 228. habet ἀνεῳγμένους, et in ſeqq. pro ἀθέμιτα legit ἄνομα.

7. Μεγάλα) MS. habet μάλα. *Sylb.* Polemo l. l. πάνυ ἀνεῳγμένους καὶ γελῶντας. Talis riſus ab Homero dici videtur ἄσβεστος in Odyſſ. θ'. v. 326. ſq. Ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνῶρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσι Δολοὺς εἰσορόωσι πολύφρονος Ἡφαίστοιο. *Immenſus autem riſus excitatus eſt diis beatis Dolos inſpicientibus prudentis Vulcani.*

8. Ἐπιβουλοτέρους) Vocem κακουργοτέρους omiſit Polemo, et pro μαντευούσιν ſubſtituit μαρτυροῦσιν.

9. Εἰ δὲ) Ei cum ſubiunctiui modi verbo ὦσιν habet etiam MS. *Sylb.*

ὑγρoὶ ὦσιν, ἄκακα μὲν ἤθη, [10] μάταια δὲ παρέχονται, κακῶν ἀπαθῆ, ἀνόητα, ἄστοργα, ἀκόλαστα. Ὀφθαλμοὶ μειδιῶντες ἅμα ὑγρότητι, βλέφαρα [11] ἀνειμένα, μέτωπον μαλακὸν, [12] τά ἀμφὶ τὰ [13] (βλέφαρα) λαγαρὰ, ἤθη δηλοῦσι μεγαλοπρεπῆ, δίκαια, ἥμερα, εὐσεβῆ, φιλόξενα, συνετὰ, εὔβουλα, [14] ἔρωτος πλέα.

ιε. ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΣΚΥΘΡΩΠΩΝ.

Ὀφθαλμοὶ σκυθρωπάζοντες ἅμα ὑγρότητι, [1] φροντίζουσι, (καὶ) φιλοτεχνοῦσιν. Ἐὰν δὲ [2] συμμύωσιν αἱ [3] ὀφρύες

sicci sunt. Contra vero si humidi, non pravos quidem produnt mores, at vanos tamen, nullis malis obnoxios affectibus, insipientes, naturalis expertes amoris, libidinosos. Oculi subridentes cum humiditate, palpebrae mobiles, frons remissa et ambae palpebrae laxae, magnificos, iustos, mansuetos, bene consulentes, et amoris plenos mores declarant.

XV. De oculis austeris.

Oculi austeri et humidi, de prudentia et artium amore perhibent testimonium. Si autem conniuent supercilia tamquam laxa, et

10. Μάταια) Haec vox aeque ac ἀνόητα absunt a Polemone.

11. Ἀνειμένα) MS. ἀνειμένα. *Sylb.*

12. Τὰ ἀμφὶ) Polemo p. 229. τὰ ἀμφότερα λ.

13. (Βλέφαρα) Haec vox addita ex eodem MS. *Sylb.*

14. Ἔρωτος πλέα) Polemo ἔρωτος πλήρεις.

1. Φροντίζουσι καὶ φ.) Polemo περιττὸν καὶ φιλότεχνον ἄνδρα μαρτυροῦσιν.

2. Συμμύωσιν) MS. συννεύωσι. *Sylb.* Polemo p. 230. συμβῶσι.

[3] ὀφρύες ὡς χαλαραί, καὶ τὸ μέτωπον χαλαρὸν ἅμα τῇ σκυθρωπότητι, πιστὰ τούτων ἤθη, βέβαια, χρηστά, εὔβουλα, [4] πινυτά. Ξηροὶ δὲ ὀφθαλμοὶ λυπηρὸν βλέποντες, [5] ἄτης εἰσὶ πλήρεις· εἰ δὲ καὶ μέτωπον εἴη τραχὺ, καὶ βλέμμα ἀτενὲς, [6] (καὶ) βλέφαρα ὀρθὰ, [7] ἄγρια βουλεύματα τούτοις. Πᾶν [8] (τε) ἔργον οὗτοι [9] ποιήσοιεν ἂν, καὶ οὐδὲν κακὸν ἀτέλεστον αὐτοῖς.

ΠΕΡΙ

frons ſimul laxa eſt in auſteritate obtutus, talium mores ſunt probi, firmi, vtiles, prudentes et ſapientes. Sicci vero oculi triſti aſpectu, pleni damnorum ſunt. Si autem frons eſt ſcabra, oculi fixi, et palpebrae rectae, agreſtia conſilia haec innuunt. Tales ſiquidem omnem peragunt rem, et nihil mali ab iis omittitur.

3. Ὀφρύες ὡς χ.) Polemo, l. l. ὀφρύες εἰσὶ κεχαλασμέναι. Obiter notandum in Polemonis loco emendandam eſſe interpretationem, vbi vox ὀφρύες per *palpebras* reddita eſt, pro *ſupercilia*. Idem error irrepſit ibi in not. 138.

4. Πινυτά) Polemo l. l. ſubſtituit σώφρονος.

5. Ἄτης εἰσὶ πλ.) Polemo φιλοφροσύνης εἰσὶ πλ. Alteruter locus mendo laborare videtur, forte apud Polemonem φιλοχρημοσύνη eſt legendum, quippe quae iniuſtitiam et quaeuis mala producit.

6. (Καὶ) Incluſa καὶ abeſt a MS. *Sylb.* Neque eam agnoſcit Polemo.

7. Ἄγρια β. etc.) Paulo aliter haec a Polemone prolata ſunt.

8. (Τε) Incluſa τε abeſt a MS. *Sylb.*

9. Ποιήσοιεν) MS. ποιήσειαν. *Sylb.*

ιϛ. ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΣΥΓΚΛΕΙΟΝΤΩΝ [1] (ΚΑΙ ΜΥΟΝΤΩΝ).

Ὁπόσοι δὲ ὀφθαλμοὶ [2] πυκνὰ συγκλείονται, [3] καὶ αὖθις ὑπανοίγονται, ἐπίβουλοι οὗτοι, καὶ [4] ἐπίκλοποι· εἰ μέντοι ὑγροὶ εἶεν, φροντισταὶ, καὶ φιλότεχνοι. Εἰ δὲ τρόμος αὐτοῖς ἐνείη, καὶ ἅμα ὠχρότης, [5] μαργοσύνην, ἢ ἐπιληψίαν [6] δηλοῦσιν. Ὁπόσοις δὲ ἡ αὐτὴ [7] στάσις ἀεί ἐστιν, εἰ μὲν πρὸς τὸ συγκλείεσθαι [8] ἀποῤῥέοιεν, καὶ ἐς τὸ ἄνω [9] χωροῖεν, μαχλοσύνην [10] (καὶ μαργοσύνην) κατηγοροῦσιν. Εἰ δ' ὀρθοὶ

ὄντες

XVI. *De oculis claudentibus et conniuentibus.*

Quicumque oculi ſeſe claudunt frequenter, et rurſus aperiunt ſe, tales ſunt inſidioſi et ſubdoli: et quidem, ſi humidi ſunt, prudentes et artium amantes, ſi autem ipſis tremor ineſt, ſimulque pallor, inſaniam et epilepſiam indicant. Quibuſcumque autem ſemper eadem eſt oculorum ſtatio, qua vel ad claudendum ſunt proni, vel ad ſurſus tollendum, in ea indicium eſt laſciuiae et petulantiae. Si

1. (Καὶ μύοντων) Incluſa haec addita ſunt ex MS. *Sylb.* Haec verba quoque abſunt ab editione Romana.

2. Πυκνὰ συγκλείονται) Vocem πυκνὰ non agnoſcit Polemo p. 231.

3. Καὶ αὖθις ὑπ.) Polemo, l. l. καὶ πάλιν ἐπανοίγονται.

4. Ἐπίκλοποι) Polemo ἐπίτριπτον.

5. Μαργοσύνην) Polemo, μανίαν.

6. Δηλοῦσιν) MS. δηλοῖ. *Sylb.* Polemo δηλοῦσι νοσεῖν τὸν ἄνδρα.

7. Στάσις) Polemo τάσις.

8. Ἀποῤῥέοιεν) Polemo, ὑποῤῥέοιεν.

9. Χωροῖεν etc.) Polemo, χωροῦσιν, ἀκόλαστον, μάταιόν τε, καὶ μαινόμενον ἄνδρα μαρτυροῦσιν.

10. (Καὶ μαργοσύνην) Incluſa haec verba abſunt a MS. *Sylb.*

ὄντες [11] συγκλείοιντο, εἰ μὲν ὑγροὶ εἶεν μετὰ μεγέθους, καὶ τοῦ εὐλαμποῦς, καὶ μετώπου λείου, εὐλαβεῖς, εὔβουλοι, φιλομαθεῖς, καὶ [12] γλυκύθυμοι, καὶ ἐρωτικοί. Εἰ δὲ ξηροὶ εἶεν, θρασεῖς, κακομήχανοι, ἄδικοι. Ὁ δὲ [13] πρὸς τούτῳ μέτωπον ἔχων τραχὺ, ὀφρῦς [14] συνεσταμμένας, βλέφαρα σκληρὰ πεπηγότα, ἀγριώτερος τὸν θυμὸν, τολμᾶν ἑτοιμότερος, χαυνούμενος [15] μέν τοι τοῖς ἐπαίνοις, καὶ τιμαῖς, [16] πειθόμενος μέν τοι καὶ δώροις. Ὅσοι δὲ οὐχ οἷοί τε εἰσὶ τὰ βλέφαρα ἔχειν ὀρθὰ, οὐδὲ [illegible] τὰς

vero recti sunt et clauduntur, simulque humidi cum magnitudine ac splendore, et fronte laeuigata, tales circumspectos, prudentes, literarum amicos, animo miti ac placido praeditos et amatores denotant. Si autem sunt humidi, proteruos, mala machinantes, et iniustos. Qui autem simul fronte aspera, superciliis collectis, palpebrisque rigidis et fixis est praeditus, animo ferociorem, in rebus agendis audaciorem, propter laudes honoresque admodum inflatum, et donorum appetentem notat. Quicumque autem sic se non habent, neque palpebrae rectae, neque

Z 5

11. Συγκλείοιντο) MS. συγκλείνοιντο, errore ambiguo. *Sylb.* Paulo aliter hic canon se habet apud Polemonem.

12. Γλυκύθυμοι) Polemo. p. 232. γλυκύνουν, eodem fere sensu; nam hilaritas placidum ac mitem comitatur animum.

13. Πρὸς τούτῳ) Haec verba non agnoscit Polemo.

14. Συνεσταμμένας) Cf. Polem. p. 232. not. 147.

15. Μέν τοι) Hae voces absunt a Polemone.

16. Πειθόμενος μέντοι κ. δ.) Polemo p. 233. πειθόμενος δὲ ἐν δώροις.

τὰς ὀφρῦς ἀκλινεῖς, ἀλλὰ τρόμος αὐτοῖς ἔνεστι, [17] καὶ ἅμα τὸ βλέμμα ὑποκινεῖται, οὗτοι ἀνδρόγυνοι ὄντες, ἄνδρες εἶναι βιάζονται.

ιζ. ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΑΝΑΠΕΠΤΑΜΕΝΩΝ.

[1] Ὀφθαλμοὶ πυκνὰ ἀνοιγόμενοι ἐπὶ μέγα, καὶ ἅμα ἱστάμενοι, [2] ἤ τι νοοῦντες, ἢ μετανοοῦντες, (τὴν γὰρ ἔννοιαν αὐτῶν ὁποία ἐστὶ σημαίνει,) [3] ἀπαγορευτέοι. Τὸ ξηρὸν, τὸ ὑγρὸν, τὸ σκότιον, τὸ λαμπρὸν, τὸ μικρὸν, τὸ μέγα, [4] (τὸ) κοῖλον, ὑψηλὸν, [5] μαλ-

supercilia deflexa sunt, sed tremor ipsis inest, et simul oculus si moueatur, tales sunt androgyni, qui se cogunt viri esse

XVII. De oculis explicatis.

Oculi valde et crebro se aperientes, simulque stantes neque cogitantium aliquid, neque alicuius rei poenitentium sunt indices; sed qualis ipsis insit cogitatio significant. Siccum, humidum, tenebricosum, splendidum, paruum, magnum, cauum, altum, remis-

17. Καὶ ἅμα) Polemo, καὶ ὄμμα ἅμα καὶ τὸ βλέμμα ὑ. κ. τ. λ.

1. Ὀφθαλμοὶ π. ἀ.) Polemo p. 233. ὀφθαλμοὶ πυκνὰ ἐπιμέγαλα ἀν. v. ibi not. 151.

2. Ἤ τι νοοῦντες) Pol. ὡς νοοῦντες, seqq. ἢ μετανοοῦντες Polemo non agnoscit.

3. Ἀπαγορευτέοι) Hac voce absentia profundae meditationis innuitur, cogitabundi enim oculi defixi sunt v. Meurs. in Spicil. ad Theocr. p. 14. ad verba ἐπὶ χθονὸς ὄμματα πήξας.

4. (Τὸ) et (καὶ) Inclusa haec absunt a MS. *Sylb.* Paulo aliter effertur a Polemone hic canon.

[5] μαλθακὸν, ἀτενὲς, (καὶ) τἄλλα ἐπὶ τούτοις ἃ πολλάκις εἴρηται, [6] ταῦτα μνημονεύων, δυνήσῃ καὶ περὶ ὧν μὴ εἴρηται, [7] ἐξ σαυτοῦ νοῶν Φυσιογνωμονεῖν. Ὅσοι οὖν ὀφθαλμοὶ ἀεὶ ἀνεῳγμένοι εἰσὶ, [8] σκότιοι μένοντες καὶ ὑγροὶ, Φροντιςαί. Εἰ δὲ [9] πρὸς τῷ δε ἤπιον βλέποιεν, προσέςαι καὶ χρηςοῖς εἶναι. Ὀφθαλμοὶ ἐκπεπετασμένοι ξηροὶ μαρμαρύσσοντες, [10] ἱλαρὸν, καὶ λαμπρὸν δεδορκότες, ἀναισχύντους, καὶ παντόλμους δηλοῦσιν.

ΠΕΡΙ

ſum, fixum, et alia his ſimilia, de quibus ſaepius dictum eſt, haec, quae commemoraui, produnt, et ex ipſorum animis ea per phyſiognomoniam ſunt colligenda, de quibus non dictum eſt. Itaque quibuſcumque oculi ſemper ſunt aperti, et obſcuri ſi manent ac humidi, prudentis ſunt viri indicium. Si placido inſuper ſunt obtutu, probitatem ſimul adeſſe docent. Oculi explicati, ſicci, nitentes, hilari ac lucido aſpectu, impudentes et valde audaces deſignant viros.

5. Μαλθακὸν) Polemo habet μαλακόν.

6. Ταῦτα μν. etc.) Explicationis gratia haec addita ſunt ab Adamantio, nam in Polemone non exſtant.

7. Ἐξ σαυτοῦ) MS. ἐξ αὐτοῦ κρίνων φυσιογν. *Sylb.*

8. Σκότιοι μ.) Polemo, p. 234. σκοτεινοὶ ὄντες.

9. Πρὸς τῷ δε etc.) Polemo p. 234. Εἰ δὲ πρὸς τούτοις ἥμερον βλέπουσι, καὶ χρηςοὺς σημαίνουσιν.

10. Ἱλαρὸν καὶ λ. δ.) Pol. καθαρὸν καὶ λάμποντες.

ιη. ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΣΚΑΡΔΑΜΥΤΤΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΑΣΚΑΡΔΑΜΥΚΤΩΝ.

Ὀφθαλμοὶ [1] σκαρδαμύττοντες, δειλίας [2] κατήγοροι. [3] Εἰ δὲ καὶ ξηροὶ εἶεν, ἐπιβουλεύουσί τινι, ἢ δόλον κρύπτουσιν, ἢ κακόν τι λαθραῖον ἀρτύουσιν. Οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι, διάστροφοι, ἢ ὕπωχροι ὄντες, μωρίαν μαρτυροῦσιν. Ὀφθαλμοὶ ἀσκαρδάμυκτοι, δεινὸν [4] δεδορκότες, κακόν τι ἐοίκασι μηχανᾶσθαι. Πρᾶοι δὲ ἑστῶτες, ἢ καὶ νοτίδος ἐνούσης, φροντιστάς, φιλομαθεῖς, ἤμερα ἤθη κεκτημένους, ἐρωτικοὺς δηλοῦσιν. Εἰ δὲ ἀσκαρδάμυκτοι ὄντες, ὠχροὶ, ἢ φοινι-

XVIII. *De oculis conniuentibus et non conniuentibus.*

Oculi conniuentes timiditatis ſunt indices. Si ſimul ſicci ſunt, inſidias ſtruunt alicui, aut dolum celant, aut malum aliquod clandeſtinum parant. Ii ipſi vero, ſi ſunt obliqui, aut ſubpallidi, fatuitatem declarant. Oculi non conniuentes, terribili obtutu aliquid mali machinari videntur. Si autem ſtatio eorum eſt lenis, ipſiſque ineſt humiditas, prudentes, dociles, modeſtis praeditos moribus, et amatores declarant. Si autem oculi non conni-

1. Σκαρδαμύττοντες) Polemo, σκαρδάμυκτοι

2. Κατήγοροι) Vox haec proparoxytonôs legitur etiam in MS. at Rom. et Pariſ. paroxytonôs habent κατηγόροι. *Sylb.*

3. Εἰ δὲ ξ.) Haec diſtinctio omittitur a Polemone p. 235. et ſqq. verba referuntur ad praecedentem canonem.

4. Δεδορκότες) Polemo βλέποντες, qui et pro ἐοίκασι habet κατηγοροῦσι.

φοινικοὶ φαίνονται ἅμα ξηρότητι, [5] ἄτην καὶ [6] μνήμην σκαιὰν, καὶ μῆνιν, καὶ φθόνου [7] προβολὴν, ἢ ἄλλην δή τινα δαιμονίαν κακότητα ἐμφαίνουσιν. Εἰ δὲ τοιοῦτοι ὄντες, αὐτοὶ ἐν αὐτοῖς περιδινοῖντο, μανίᾳ [8] κρατερᾷ συνέχονται.

ιθ. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΟΦΘΑΛΜΟΙΣ ΚΥΣΤΕΩΝ.

[1] Κύστις ὀφθαλμοῖς κατώθεν προσκειμένη, οἰνόφλυγας· ἄνω δὲ, ὑπνηλούς· ἄμφω δὲ οὖσαι, ἀμφότερα σημαίνουσι.

κ. ΠΕΡΙ

vent, et pallidi et rubri coniuncta ſimul ſiccitate apparent, damnum et memoriam rudem iramque, et inuidiae praeſentiam, aut aliam quamcumque daemoniacam declarant prauitatem. Si autem tales oculi in gyro circumaguntur inuicem, vehementem indicant maniam.

XIX. *De veſiculis oculorum.*

Veſiculae oculi deorſum collocatae, vinoſos, ſurſum vero poſitae, ſomnolentos, ſi autem binae hae ſtationes inſunt in eodem, et vinoſitatem et ſomnolentiam produnt.

5. Ἄτην etc.) Polemo, p. 236. κακίαν, καὶ μάχην, καὶ ὀργὴν, ἢ δαιμονικὴν κακότητα, ἢ μωρίαν τοῦ ἀνδρὸς σημαίνουσιν.

6. Μνήμην σκαίαν) Pariſ. et MS. μνήμην σκαιῶν, mihi σκαιὰν cum Romana viſum eſt conuenientius. Viſe Polemonem ſupra, p. 238. *Sylb.* Mallem tamen μνησικακίαν, *iniuriarum memoriam*, propter ſequentia.

7. Προβολὴν) MS. προσβολήν. *Sylb.*

8. Κρατερᾷ) Polemo l. l. καρτερᾷ.

1. Κύστις) Paulo aliter haec apud Pol. proferuntur, manente tamen ſenſu.

κ. ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΟΞΕΩΝ.

Οἱ ὀξεῖς ὀφθαλμοὶ, ταραχώδεις, ἅρπαγες. Οἱ [1] ἰλλώπτοντες, ἀνδρόγυνοι. Οἱ δὲ τὸ ἕτερον τῶν βλεφάρων [2] ἐπιβάλλοντες, καὶ ἀνατρεπόμενοι [3] ἅμα ὑγρότητι, πράως τε καὶ [4] μαλθακῶς βλέποντες, [5] ἀβρυνταὶ, καλλωπισταί, μοιχικοί. [6] Ἔνιοι δὲ, τὰ μέσα τῶν βλεφάρων καθέλκουσι, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν ἀνασπῶσι, καὶ ἅμα [7] ἰλλώπτουσιν· οὓς [illegible] καὶ

XX. *De oculis acutis.*

Acuti oculi trementes, indices raptorum ſunt. Strabi autem, androgyni ſunt. Qui vero alteram palpebrarum immittunt, et cum humiditate ſimul conuertunt, miti mollique ſunt aſpectu, deliciis indulgentes, nimii cultus ſtudioſos, et adulteros ſignificant. Quidam vero media palpebrarum diducentes, et ab vna ad alteram partem attollentes ſimul conniuent,

1. Ἰλλώπτοντες) MS. ἰλώπτοντες. *Sylb.*

2. Ἐπιβάλλοντες) Polemo p. 238. habet ὑποβάλλοντες.

3. Ἅμα ὑγρότητι) Polemo l. l. ἀμαυρότητα, vide ibi not. 171.

4. Μαλθακῶς) Polemo ibidem μαλακῶς.

5. Ἀβρυνταὶ, καλ.) Polemo habet φανταστὴν, et procul dubio ibi reſtituendum eſt ex noſtro ἀβρυντὴν, nam hoc verbum cum ſequenti paſſim coniunctum reperies v. c. apud Platonem in apologia Socrat. ἔγωγ' οὖν καὶ αὐτὸς ἐκαλλυνόμην τε καὶ ἡβρυνόμην v. Dial. IV. ex ed. Cel. Fiſcheri p. 47. ſupra autem p. 39. dixerat κεκαλλιεπημένους λόγους — οὐδὲ κεκοσμημένους.

6. Ἔνιοι etc.) Polemo p. 239. ἕτεροι δ. κ. τ. μ. τ. β. συμμύουσι καὶ καθέλκουσι, τὰ δὲ ἀμφοτέρωθεν ἀνασπ.

7. Ἰλλώπτουσιν) MS. ἰλλώπτουσι, gemino λλ. *Sylb.*

καὶ αὐτοὺς μοιχικοὺς λέγων, [8] οὐκ ἂν ἁμάρτῃς. [9] Ὁμοίως [10] (δὲ) καὶ τοὺς τὰ μέσα (μὲν) τῶν βλεφάρων ἀνασπῶντας, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν συγκλείοντας.

hos, neque iniuria, adulteros quoque nominabis Similiter quoque et eos, qui palpebrarum media ſurſum tollunt, et vtrimque claudunt.

8. Οὐκ ἂν ἁ.) Malim οὐκ ἂν ἁμάρτοις, optatiuo verbi modo. *Sylb.*

9. Ὁμοίως) Hic canon abeſt a Polemone.

10. (Δὲ) et (μὲν) Incluſa haec abſunt a MS. *Sylb.*

ΑΔΑΜΑΝ-

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ

[1] ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΩΝ.

ΤΟ Β.

α. Φυσιογνωμονεῖν δεῖ [2] καὶ κατὰ μέρη, καὶ μέλη ἕκαστα, καὶ χροιὰν ἑκάστην, καὶ κινήσεις, καὶ [3] πνεύματα, καὶ φωνὰς, καὶ ὅσα ἄλλα ἐστὶ μετὰ τούτων. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὡς ἀφ' ἑνὸς σημείου καθ' αὑτὸ, καὶ ἀπὸ δύο, οὐ χρὴ βεβαίως δοκεῖν ἀποφαίνεσθαι, ἀλλὰ [4] ἀπὸ πλείονων, καὶ μειζόνων, τῶν ἀλλήλοις ὁμολογούν-

ADAMANTII SOPHISTAE

PHYSIOGNOMONICON LIB. II.

I. Oportet autem physignomonia instítui et in partibus quibusque, et in singulis membris, et in colore singulo, et motu, inspiratione et exspiratione, vocibus, et in quibuscumque aliis cum his coniunctis. Videndum autem est, quod seorsim ex vno signo, aut duobus non videatur quid firmiter decerni posse, sed ex pluribus et maioribus cum aliis omnibus

1. Φυσιογνωμονικὸν) Titulus in MS. est φυσιογνωμονία δευτέρα. *Sylb.*

2. Καὶ κατὰ μ. etc.) Vide Aristotel. c. 2. p. 21. et Adam. p. 324.

3. Πνεύματα) Sub hac voce intelliguntur *respirationis differentiae*, sic enim Gal. in Lib. I. Epidem. Hippocr. hypomnem. 3. Tom. V. p. 178. b. πνεύματα δ' ὅταν εἴπῃ, τὰς περὶ τῆς ἀναπνοῆς διαφορὰς ἀκουστέον.

4. Ἀπὸ πλείονων) Vide Arist. p. 31. Polemon. p. 174. et Adamant. ipsum p. 319.

λογούντων πάντων· [5] τὰ δὲ ἄλλα σημεῖα, πρὸς τὰ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀνακρίνεσθαι. Ταῦτα γὰρ ἐπικρατεῖ· εἰ γὰρ τὰ ἐκτὸς τούτοις ὁμολογοίη, [6] ἀψευδὴς ἔσται ἡ φυσιογνωμονία. Τῶν δὲ ἄλλων σημείων, δυνατώτερα μὲν, τὰ πλησίον τῶν ὀφθαλμῶν. οἷον μέτωπον, ῥὶς, στόμα, [7] παρειαὶ, κεφαλή· δεύτερα δὲ, τὰ ἀμφὶ τράχηλον, καὶ στέρνα· τρίτα [8] (δὲ,) τὰ ἀμφὶ ὤμους, καὶ χεῖρας, καὶ σκέλη, καὶ πόδας· ὕστατα δὲ, τὰ περὶ γαστέρα· [9] μεγίστη δὲ εἰς ἐπίκρισιν, ἡ παντὸς τοῦ ἀνθρώπου [10] ἐπιπρέπεια, ἐπὶ πᾶσι

conſpirantibus. Alia autem ſigna ex iis in oculis examinantur. Haec enim ſunt praecipua, quibus ſi reſpondeant externe conſpicua, vtique phyſiognomonia non erit fallax. Inter reliqua autem ſigna potentiora ſunt, quae oculis propinqua, qualia ſunt ex fronte, naſo, ore, genis, et capite: ſecundo loco collocantur, quae in collo et ſterno reperiuntur: tertio vero quae in humeris, manibus, cruribus ac pedibus, et vltimo loco, quae in ventre deprehenduntur. Maximum autem ſignum decens apparentia totius homi-

5. Τὰ δὲ ἄλλα σ.) Vide Adamant ſupra p. 324.

6. Ἀψευδὴς) Sub hac conditione phyſiognomonia eſt minime fallax, ſi obſeruentur, quae monuit idem Adamantius ſupra p. 125. l. 3. ſqq.

7. Παρειαὶ) MS. habet παρειὰ ſingulariter. *Sylb.*

8. (Δὲ) Incluſa δὲ abeſt ab eodem MS *Sylb.*

9. Μεγίστη) Ex eodem MS. hanc vocem pro vulgari μέγιστα repoſui. *Sylb.*

10. Ἐπιπρέπεια) *Apparens conuenientia*, tamquam optimus et citiſſimus phyſiognomoniae modus laudatur ab Ariſtotele ſupra p. 69.

πᾶσι τούτοις φανταζομένη· ἣν ἐπὶ πᾶσι [11] (σφραγίδα πάντων χρὴ ἐφορᾶν. Τοῦτο δὲ λόγον μὲν οὐκ ἔχει ἐφ᾽ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ) τὰ καθ᾽ ἕκαστα σημεῖα, τά τε ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τὰ ἄλλα ὁμοῦ, συντίθησι τὸ πᾶν εἶδος τοῦ ἀνθρώπου. Πάντων γὰρ ἀθροισθέντων, ἤδη τὸ πιστὸν φαίνεται. Τὰ δὲ μέγιστα τῆς διακρίσεως, τῆς ἐπιπρεπείας καὶ φανερώτατα, τὸ [12] τῷ ἄῤῥενι ἐοικὸς, [13] (ἢ) τῷ θήλει, καὶ τῶν ζώων τῶν ἄλλων. Ἕκαστα γὰρ ἤθη τῶν θηρίων ἑκάστου καταφανῆ ἐστι τοῖς εἴδεσιν, ἤθεσι [14] τοῖς ἐκείνοις ἕκαστα ἐοικότα· οἷον [15] λέοντος ἦθος, [16] θυμι-

nis, quae in omnibus his confpicitur, ad iudicium rite ferendum praebet, quae in omnibus tamquam figillum eft confiderari debet. Quod quidem non relationem habet ex feipfo, fed ex fingulis fignis quae in oculis funt, et reliquis totam formam conftituentibus fimul fumtis. Omnibus enim collectis veritas demum apparet. Maxima autem refpectu differentiae, decentis apparentiae, et quae confpiciuntur, funt fimilitudo quae in mari, aut femina, aut aliis animalibus deprehenditur. Singuli fiquidem animalium vniufcuiufque mores in formis apparent, quae figillatim ipfis moribus funt fimiles; qualis verbi caufa leo-

11. Σφραγίδα πάντων etc.) Inclufa haec abfunt a MS. *Sylb.*

12. Τῷ ἄῤῥενι etc.) De hac diftinctione fupra Ariftot. p. 71.

13. (Ἢ) Inclufum ἢ additum ex MS. Idem ibidem habet ἄρσενι. *Sylb.*

14. Τοῖς ἐκείνοις) Sic habet etiam MS. fed fenfus poftulat τοῖς ἐκείνων, vel τοῖς οἰκείοις, vt infra τὸ οἰκεῖον κέρδος. *Sylb.*

[16] θυμικὸν καὶ ἄλκιμον, καὶ τὸ εἶδος τοιοῦτον· [17] παρδάλεως δὲ, ἁβρὸν καὶ ὀργίλον, καὶ [18] λοχητικὸν καὶ ἐπίβουλον, δειλὸν ἅμα, καὶ θρασὺ, καὶ ἡ μορφὴ τούτοις ἔοικεν· [19] ἄρκτος δὲ, ὠμόφρων, δολία, σκαιά. Καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ ζώοις κατὰ τα αὐτὰ ἐπιφαίνεται τὸ οἰκεῖον [20] κέρδος· συὶ ἀγρίῳ [21] ὀργὴ ἀπρονόητος· βοὶ, σεμνότης, ἀκακία· ἵπ-

πῳ,

nis est mos generosus et fortis, et forma talis quoque est. Pardalis autem molle, iracundum, insidiosum, astutum, et simul timidum et temerarium animal, hisque omnibus forma quoque respondet. Vrsa vero crudelis, dolosa, scaeua est. In aliis vero animalibus ex iis ipsis conspicitur proprius dolus, apro quidem ira imprudens, boui grauitas et simplicitas,

15. Λέοντος) Fusius de forma leonis Aristoteles p. 79. vide ibi annotationes.

16. Θυμικὸν) Hoc pro vulgari θυμία reposui e manuscripto codice. *Sylb.*

17. Παρδάλεως) Vide Aristotelem, p. 84. sqq.

18 Λοχητικὸν) Praeprimis de insidiis in bello structis, de μεθοδείαις vsurpatur, et hoc loco cum ἐπίβουλος iunctum, insidias admodum tectas notat, vnde quoque Hom. Odyss. Λ. v. 524. πυκινοὺς vocat ἠ μὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν λόχον, ἠ δ' ἐπιθεῖναι, *siue aperire occultas insidias, siue concludere.*

19. Ἄρκτος) MS. ἄρκος. *Sylb.* De vrsa vero v. Arist. in hist. anim. L. VIII. c. 5. vbi eius saeuitiam sic describit: διὰ γὰρ τὴν ἰσχὺν, ἐπιτίθεται, οὐ μόνον ταῖς ἐλάφοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀγρίοις ὑσὶν, ἐὰν δύνηται λαθεῖν ἐπιπεσοῦσα, καὶ τοῖς ταύροις. *Viribus enim suis confidens, inuadit non solum ceruos, sed etiam sues feros, si clam, repenteque potuerit agere et taurum.*

20. Κέρδος) Pro κέρδος aptius opinor legerimus εἶδος. *Sylb.*

21. Ὀργὴ ἀπρ.) Propterea ab Arist. in hist. anim. L. I. c. 1. τὸ θυμῶδες καὶ ἐκστατικὸν

πῳ μεγαλαυχία, φιλοτιμία· ἀλώπεκι, τὸ δολερὸν καὶ ἐπίβουλον· πιθήκῳ, τὸ βωμολοχικὸν καὶ εἰρωνικόν· προβάτῳ, τὸ εὔηθες· τράγῳ, τὸ μάργον· ὑῒ, τὸ μιαρὸν καὶ γαστρίμαργον· καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἑρπετῶν τε καὶ πετεινῶν τὰ εἴδη τοῖς ἤθεσιν ἔοικεν· [22] εἰ τοίνυν ἄνθρωπος, μέρος τι ἢ μέλος θηρίῳ, ἢ ὄρνιθι ἐοικὸς ἔχει, ἀπὸ τούτων χρὴ αὐτὸν φυσιογνωμονεῖσθαι. Χαροποὺς καὶ [23] κοίλους μετρίως ὀφθαλμοὺς εἴπερ ἴδοις, λεόντος μέμνησο. εἰ πάνυ κοῖλοι, κακοήθεις εἰσὶ, καὶ πίθηκον ἐννόει· εἰ [24] ἐπίπεδοί εἰσι, βοῶν ὀφθαλμοὺς τοιούτους λέγε· εἰ

equo superbia et honoris cupido, lupo dolus et insidiae, simiae scurrilitas et ironia, oui simplicitas, hirco libido, porco impuritas et voracitas, et reliquis aeque reptilibus et volatilibus formae cum moribus concordant. Itaque si homo partem aliquam, aut membrum aliquod habet cum animali aut volucri simile, ex eo ipso debet institui physiognomonia. Charopos mediocriterque concauos si conspicis oculos, eos leonis esse cogites. Admodum si caui sunt, prauorum sunt morum indices, et simiales. Si plani sunt, tales dicas

et de part. anim. L. II. c. 4. θυμώδη τὸ ἦθος, καὶ ἐκστατικὰ διὰ τὸν θυμὸν dicitur.

22. Εἰ τοίνυν) De hoc physiognomoniae genere v. Aristot. supra, p. 108. sqq.

23. Κοίλους μ.) Aristot. ἐγκοίλους appellat p. 80. In sqq. πάνυ κοῖλοι simpliciter apud Aristot. p. 130. dicuntur, οἱ κοίλους ἔχοντες.

24. Ἐπίπεδοι) Non male. *plani*, quod ex opposito liquet. Ceterum de oculis boum Aristot. de gener. anim. Lib. V. c. 1. commemorat, quod ipsis ὄμματα μονόχρωμα tribuantur, ideo-

εἰ [25] προπαλεῖς εἶεν ὀφθαλμοὶ, ἀνοήτου καὶ ὑβριστοῦ, ὥσπερ ὄνου. Βελτίω δὲ τὰ ἄῤῥενα τῶν [26] θηλείων. [27] (Ὡς γὰρ) ἐπὶ πλεῖστον τὸ μὲν [28] ἄῤῥεν, γενναῖον, ἄδειλον, δίκαιον, θυμοειδὲς, φιλότιμον, ἄκακον· τὸ δὲ θῆλυ, [29] ἀγεννὲς, πικρὸν, δολερὸν, κουφόνουν, ἄδικον, [30] φιλόνεικον, θρασύδειλον· τὸ θῆλυ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἔχει τοῦ ἄῤῥενος [31] κεφαλὴν μικρο-

oculos bouinos. Si prominentes ſunt, inſipientem et petulantem, ſicut aſinum. Melius tamen eſt apud virum, quam apud muliercu-las; vt plurimum enim in viro, ingenuum, ſtrenuum, iuſtum, animoſum, honoris cupidum, prauitatis expertem, in muliere vero ignobile, amarum, inſidioſum, inconſtans, iniuſtum, aemulationis ſtudioſum et timide audax indicium eſt. Mulier ſiquidem vt plurimum caput minus habet quam vir, cor-

que propter colorem μελανόφθαλμους appellat boues. Iis tribuit etiam Ariſt. ſupra p. 129. μεγαλόφθαλμοῦς, νωθροὺς et p. 131. πρᾳεῖς.

25. Προπαλεῖς) Hanc vocem habet et MS. Supra p. 348. legitur προπετεῖς et mox p. 350. agitur περὶ ὀφθαλμῶν παλλομένων. Ariſtoteles p. 130. ἐξοφθάλμους hac ſignificatione dicit. *Sylb.*

26. Θηλείων) Pro θηλείων legendum vel θηλέων, vel θηλειῶν. *Sylb.*

27. (Ὡς γὰρ) Incluſa haec addita ſunt ex MS. *Sylb.* Abſunt a Romana.

28. Ἄῤῥεν) De differentia inter marem et feminam ſupra fuſius egit Ariſtot. p. 71. ſqq. Haec autem apud Adamantium, breuiſſime expreſſit p. 78.

29. Ἀγεννὲς) Rom. et Par. ἀγενὲς, vno ν. ego MS. ſequi malui. *Sylb.*

30. Φιλόνεικον) Sic malui cum eodem MS. pro vulg. φιλόνικον *Sylb.*

31. Κεφαλὴν μ.) Ariſtot. p. 76. μικροκεφαλώτερον.

μικροτέραν, σῶμα ἔλαττον, τρίχας μαλακωτέρας, [32] (μελαντέρας,) [33] πρόσωπον στενώτερον, ὀφθαλμοὺς στίλβοντας [34] (καὶ) μαρμαρύσσοντας, τράχηλον λεπτότερον, στήθη ἀσθενέστερα, [35] ἄπλευρα· ἰσχία καὶ μηροὺς [36] περισαρκότερα, λεπτοκνημότερα· [37] γόνυ ἄκρον, [38] χειρῶν καὶ ποδῶν ἄκρα κομψότερα· τὴν πᾶσαν ὄψιν τοῦ σώματος μαλακωτέραν, [39] ἀμελεστέραν, ἁβροτέραν, σαρκὶ ὑγρᾷ κεχρημένην,

pus infirmius, crines molliores nigrioresque, frontem angustiorem, oculos fulgidos et nitidos, collum tenue, pectora infirmiora, latera non stipata, coxas et femora carnosiora, crura exilia, genu praestans, extrema manuum ac pedum eleganter constructa. Totam corporis constitutionem habet molliorem, negligentiorem, delicatiorem, humida carne

32. Μελαντέρας) Haec vox addita ex Romana ed. et MS. *Sylb.*

33. Πρόσωπον σ.) Arist. l. l. στενοπροσωπότερον καὶ λεπτοτραχηλότερον.

34. Καὶ) Inclusa καὶ abest a MS. *Sylb.*

35. Ἄπλευρα) MS. Ἄπλευρον. *Sylb.* Conuenientius atque concinnius ob antecedens Aristot. ἀπλευρότερα.

36. Περισαρκότερα) Hanc vocem pro vulg. σαρκότερα reposui ex Aristot. p. 77. *Sylb.* Et pro λεπτοκνημότερα Arist. dicit τὰς κνήμας λεπτὰς ἔχοντα.

37. Γόνυ ἄκρον) Pro γόνυ ἄκρον etiam rectius apud Aristot. legitur γονύκροταν p. 77. tum ex Polem. p. 275. tum ipsius Adamantii hoc ipso libro Κεφ. ή. Οἱ τὰ γόνατα ἔσω νεύοντες. *Sylb.*

38. Χειρῶν καὶ ποδῶν) Aristot. simpliciter πόδας κομψοτέρους appellat, omissa voce χειρῶν p. 78.

39. Ἀμελεστέραν) Nescio an rectius εὐμελεστέραν, id est κομψοτέροις καὶ γλαφυρωτέροις μέλεσι praeditam, vt supra p. 78. *Sylb.*

μένην, ἀναρθροτέραν [40] (τε,) καὶ λεπτὸν εὐρυτέραν· φωνὴν ἰσχνοτέραν, τὸ βάδισμα μικρότερον καὶ πυκνότερον, τὰ μέλη καμπτόμενα μᾶλλον· [41] ἡ κίνησις ὑγροτέρα. Τὸ δὲ [42] ἄῤῥεν, τὰ ἐναντία τούτων φέρεται. Τοίνυν τῶν θηρίων πάντων, [43] ὁ λέων [44] ἐπιπλεῖστον τοῦ ἄῤῥενος εἴδους ἐστὶ μετέχων· ἡ δὲ [45] πάρδαλις, [46] θηλυμορφοτάτη. Τῶν [47] (δὲ) ὀρνίθων, ἀετοὶ, [48] ἀῤῥενωποὶ· πέρδιξ δὲ, θηλύμορφος. Τῶν

[49] γε

instructam, inarticulatiorem, et ſubtilius amplam. Ad vocem quod attinet, gracilior tenuiorque illa eſt, greſſus minores et frequentiores, membra flexiliora, et motus mollis. In viro contraria reperiuntur; vnde inter omnia animalia leo viri imaginem optime repraeſentat, pardalis autem ad formam femininam magis accedit. In auibus aquilae maſculam faciem referunt, perdices autem

40. (Τε) Incluſa τε addita eſt ex MS. λεπτὸν εὐρυτέραν quod ſequitur habet etiam MS. ſed procul dubio verior ſcriptura eſt λεπτονευροτέραν. Ariſtot. p. 78. habet ἀνευροτέρα. Viſe et initium L. IX. de hiſt. anim. vbi itidem ſexus differentia et proprietates explicantur. *Sylb.*

41. Ἡ κίνησις ὑγροτέρα) Id eſt, *motus lenis, blandus, ad alliciendum aptus.*

42. Ἄῤῥεν) MS. ἄρσεν. *Sylb.* Cf. Ariſtot. p. 78.

43. Ὁ λέων) Vide Ariſt. p. 79.

44. Ἐπιπλεῖστον) Romana editio diuiſim, ἐπὶ πλεῖστον.

45. Πάρδαλις) Vide Ariſt. p. 84. ſq.

46. Θηλυμορφοτάτη) MS. θηλυμορφότατον ſc. ζῶον. *Sylb.* Ariſtot. p. 85. comparatiuo θηλυμορφότερον vtitur.

47. (Δὲ) Incluſa δὲ addita e MS. *Sylb.*

48. Ἀῤῥενωποὶ) MS. ἀῤῥενωπὸν, et mox θηλυμορφότατον. *Sylb.*

[49] γε μὴν ἑρπετῶν, ὁ μὲν δράκων, [50] ἀῤῥενικώτατος· ἡ δὲ ἔχιδνα, θηλύμορφος.

β. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΚ ΓΕΝΕΤΗΣ ΕΥΝΟΥΧΩΝ.

Εὐνούχοις τοῖς ἐκ φύσεως, [1] κακίω σημεῖά ἐστιν, ἢ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις· καὶ ὡς τὸ πολὺ εἰσὶν ὠμόφρονες, δολεροὶ, κακοῦργοι· [2] ἕτεροι δὲ, ἑτέρων μᾶλλον. Τῶν δὲ [3] τομιῶν εὐνούχων [4] ἔνια μεταβάλλει ἅμα τῇ τομῇ. Σημεῖα δὲ τῷ πλείονι τῆς συγγενοῦς φύσεως ἐμμένει.

γ. ΠΕΡΙ

femineam. In reptilibus denique, draco virilem, et serpens femininam formam designat.

II. *De eunuchis ex natiuitate.*

Qui ex naturae vitio sunt eunuchi, mala signa habent ceu prae aliis hominibus, vt plurimum enim sunt crudeles, insidiosi, malefici, tamen alii magis prae aliis. Quicumque autem eunuchi secti sunt, aliquam mutationem subierunt sectione, plurima nihilo secius signa ex congenita natura remanent.

49. Γε μὴν) Romana editio habet μέν.

50. Ἀῤῥενικώτατος) MS. ἀῤῥενικώτερος: et mox θηλύμορφον, sc. ζῶον. *Sylb.*

1. Κακίω) Polemo p. 308. κακίας.

2. Ἕτεροι) Paulo aliter, et, ni fallor, clarius haec dicta sunt a Pol. p. 309.

3. Τομιῶν) Vide Polem. p. 309. not. 2.

4. Ἔνια μ.) Polemo l. l. ἃν μεταβάλλει· ἅμα τῇ τολμήσει βιάζεται.

γ. ΠΕΡΙ ΟΝΥΧΩΝ.

[1]Ὄνυχες πλατέες λευκοὶ, ὑπόξανθοι, εὐφυοῦς ἀνδρός· οἱ δὲ στενοὶ, καὶ προμήκεις, καὶ κυρτοὶ, ἀναισθήτου καὶ θηριώδους. Οἱ δὲ σκολιοὶ [2] σφόδρα, [3] ἀναιδεῖς, ἅρπαγες· οἱ δὲ προσφυεῖς τῇ σαρκὶ, [4] ἐπιπλεῖον ἀναισθήτου, καὶ θηριώδους. Μικροὶ πάνυ ὄνυχες, πανουργίας σημεῖον. [5] Ὁμοίως δὲ καὶ ὠχροὶ, καὶ μέλανες, καὶ τραχεῖς. Εἰ δὲ [6] στρογγύλοι πάνυ εἶεν, λάγνων τὸ σημεῖον. Ὡς [7] προείρηται μέν τοι, οὐδὲ τῶν ἄλλων σημείων τὰ πολλὰ

III. *De vnguibus.*

Vngues lati, albi, ſubrubri, ingenuum produnt virum. Coarctati vero et prominentes ac curui, inſenſatum et ferinum: admodum tortuoſi, impudentes et rapaces; adnati vero carni, quam maxime inſenſatum et ferinum. Admodum parui vngues, maleficii ſunt ſigna, aeque ac pallidi, et nigri, et aſperi, ſi autem ſunt admodum rotundi, libidinoſorum ſunt ſigna. Sicuti vero iam antea dictum eſt, neque ſi permulta ex aliis ſignis ſint egregia, et

Aa 5

1. Ὄνυχες) Vide Polem. p. 279. et quae ibi not. 4. 5. diximus.

2. Σφόδρα) MS. ante σφόδρα diſtinguit, non poſt. *Sylb.*

3. Ἀναιδεῖς) Hanc vocem non agnoſcit Polemo p. 280. verba autem οἱ δὲ προσφυεῖς etc. non exſtant apud Polemonem.

4. Ἐπιπλεῖον) Romana editio diuiſim ἐπὶ πλεῖον.

5. Ὁμοίως etc.) Haec explicationis ergo, quum apud Polemonem non legantur, addita eſſe videntur.

6. Στρογγύλοι) Apud Polemonem loco λάγνων in ſequentibus eſt πάνυ μοιχοὺς ἄνδρας σημαίνουσι p. 281.

7. Προειρήται) Haec aliter

πολλὰ ἀξιόλογα, [8] εἰ μόνον τὶς καθ' ἑαυτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ σκοποῖτο· ἥκιστα δὲ, ὄνυχες.

δ. ΠΕΡΙ ΔΑΚΤΥΛΩΝ.

Ὁπόσοι δακτύλους ἔχουσι συμφυεῖς, ὑώδεις, καὶ [1] μιαροί εἰσιν· εἰ δὲ [2] συνεστραμμένους ἔχοιεν, πανοῦργοι, κακοήθεις, φιλοχρήματοι. [3] Μικροὶ δὲ πάνυ ὄντες καὶ λεπτοὶ, ἀνοητοτέρους δηλοῦσι. Δάκτυλοι [4] κολοβοὶ, καὶ παχεῖς, τολμητὴν, [5] ἀπροϊδῆ,

si quis solum ea separatim in se ipso considerat, minime vero seorsim vngues.

IV. *De digitis.*

Quicumque digitos habent coalitos, porcorum similes, spurci quoque sunt. Si autem concurrentes, malefici, prauorum morum et pecuniae amantes sunt. Si admodum parui sunt et tenues, stultiores produnt. Digiti mutili et crassi, audacem, imprudentem, ac

se habent apud Polemonem, et vnus ex altero est emendandus, vt probe vidit Sylburgius nota 9. ad Polem. p. 281.

8. Εἰ μόνον κ. τ. λ.) Rectius fortasse, εἰ μόνον τι καθ' ἑαυτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ σκοποῖτο, vt supra p. 370. vel ceteris manentibus legendum καθ' ἕκαστον, et σκοποῖτο accipiendum actiue: sicut apud Polemonem supra p. 281. *Sylb.*

1. Μιαροί) Polemo p. 279. μάχλοι.

2. Συνεστραμμένους) Pol. l. l. συνεσταλμένους. Aristoteles supra p. 155. de pedibus idem verbum adhibuit, ἐξεστραμμένους πόδας appellans. Mallem tamen *conuergentes* vertere, quam cum Interpr. *concurrentes.*

3. Μικροί) Polemo, l. l. μακροί.

4. Κολοβοί) *Mutili*, non ex casu quodam fortuito, sed ex naturae vitio.

5. Ἀπροϊδῆ) MS. ἀπροϊτον, parum recte. *Sylb.* Nam

δῆ, θηριώδη· καὶ οἱ πάνυ μακροὶ, καὶ λεπτοὶ, ἀνοητότερον. Οἱ δὲ [6] εὖ μεγέθους καὶ συμμετρίας ἔχοντες, ἄριστοι.

ε. ΠΕΡΙ ΠΟΔΩΝ.

[1] Πόδες νευρώδεις, ἀρθρώδεις, γενναῖα ἤθη, ἀνδρεῖα· ἁπαλοὶ δὲ, καὶ [2] σαρκωδέστεροι, μαλακώτερα καὶ τὰ ἤθη παρέχονται. Πόδες κολοβοὶ καὶ παχεῖς, θηριώδους [3] φύσεως σημεῖον· οἱ δὲ μακροὶ πάνυ, πολυπράγμονος, κακομηχάνου· οἱ δὲ [4] μικροὶ,

ferinum notant. Si autem ſunt admodum longi et tenues, ſtultiorem. Qui contra iuſtam habent magnitudinem, et proportionem, optimi ſunt.

V. *De pedibus.*

Pedes neruoſi, articulati, ingenuos mores et viriles indicant; teneri vero et carnoſiores, molliores mores producunt. Pedes mutili et craſſi, ſigna ſunt ferinae naturae, admodum vero longi ardelionum et mala perficientium,

quum ἀπρόϊτος, dicatur is, *qui ſe domi continet*, non video quomodo cum vocibus τολμητὴν et θηριώδη conveniat. Polemo ἀπρονοήτου l. l. vocat.

6. Εὖ μεγέθους) MS. parum recte habet εὐμεγέθεις. *Sylb.* Haec lectio ex Polemone l. l. eſt, qui addit καὶ εὐειδεῖς pro καὶ συμμετρίας, quod eodem redit.

1. Πόδες νευρ.) Sic quoque Polemo, p. 277.

2. Σαρκωδέστεροι) Polemo ſimpliciter σαρκώδες et pro μαλακώτερα, τοιαῦτα τουτέστιν ἁπαλοὺς ἄνδρας.

3. Φύσεως) Polemo p. 278. ψυχῆς.

[4] μικροὶ, πανούργου. Πόδες κυρτοὶ, κάτωθεν κοῖλοι, κακοί· ὁμοίως καὶ οἱ τὰ [5] κάτω ὁμαλὰ ἔχοντες, καὶ ὡς τοῖς σφυροῖς βαίνοντες, πανοῦργοι.

ϛ. ΠΕΡΙ ΣΦΥΡΩΝ.

Σφυρὰ [1] διηκριβωμένα, γενναίου ἀνδρός· τὰ δὲ μαλακὰ καὶ λεῖα, ἀνανδροτέρου. λεπτὰ δὲ πάνυ, [2] δειλοῦ, καὶ ἀκολάστου. Παχέα δὲ σφυρὰ καὶ [3] πτέρνας τραχείας, καὶ πόδας σαρκώδεις, καὶ [4] κολοβοὺς δακτύλους, καὶ [5] κνήμας παχείας ὅσοι φορoῦ-

parui contra, verſipellis. Pedes curui et in inferiori parte caui, mali, ſimiliter quoque qui planos deorſum habent, et quaſi in malleolis ingredientes, malefici cenſendi.

VI. De malleolis.

Malleoli curatius ſtructi, generoſi ſunt viri, molles autem ac laeuigati, effeminati; admodum tenues, timidi et libidinoſi. Craſſos autem malleolos, calcaneos ſcabros, ac pedes carnoſos et mutilos digitos, craſſaque crura qui-

4. Μικροὶ) Polemo addit καὶ λεπτοί.

5. Κάτω ὁμαλὰ) Polemo, l. l. οἱ ὁμάλα ἔχοντες.

1. Διηκριβωμένα) Huius vocis explicationem ſupra ſuppeditauimus ad Polem. p. 276. not. 20.

2. Δειλοῦ) Polemo p. 277. σφόδρα δολίου.

3. Πτέρνας τρ.) Aptius πτέρνας παχείας vt cap. ſequenti πτερνῶν παχύτης; et ſupra p. 277. lin. 4. *Sylb.*

4. Κολοβοὺς) Polemo κολοβώδεις.

5. Κνήμας παχείας) In MS. eſt κνήμας πλατ : vt videatur ſcribere voluiſſe πλατείας. *Sylb.* Polemo, κνήμας παχείας ὅσοι φύουσι.

φοροῦσιν, ὡς ἐπὶ (τὸ) πλεῖστον [6] μεμήνασιν, ἢ μωραίνουσι.

ζ. ΠΕΡΙ ΚΝΗΜΩΝ ([1] ΚΑΙ ΜΗΡΩΝ)

Κνῆμαι [2] εὖ μεγέθους ἔχουσαι, ἠρθρωμέναι, [3] στερεαὶ, γενναίου ἀνδρὸς, καὶ εὐφυοῦς· ἁπαλαὶ δὲ καὶ ἄναρθροι, [4] δειλοτέρου καὶ ἀνανδροτέρου· αἱ δὲ λεπταὶ πάνυ, δειλοῦ καὶ κακοήθους· αἱ δὲ [5] πρὸς τούτοις νευρώδεις, καὶ ἀκολασίας πολλῆς μετέχοντος. Ὅσαι δὲ τῶν κνημῶν κατὰ τὸ μέσον [6] πλήρεις εἰσὶν,

habent, hi vt plurimum in iracundiam vergunt, vel ſtulte agunt.

VII. De cruribus et femoribus.

Crura iuſtam habentia magnitudinem, articulata, firma, generoſi et ingenui ſunt viri; tenera vero et inarticulata, timidioris et effeminatioris; admodum tenuia, timidi et prauorum morum: quae autem praeter ea ſunt neruoſa, multum de incontinentia quauis participant. Quaecumque autem crurum cir-

6. Μεμήνασιν) MS. transpoſ. comm. μωραίνουσιν ἢ μεμήνασιν. *Sylb*. Polemo p. 272. μωραίνουσιν, ἐξηχοῦσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἢ δαιμονίζονται.

1. (Καὶ μηρ.) Haec incluſa abſunt a MS. *Sylb*. In Rom. ed. leguntur.

2. Εὖ μεγ.) Polem. p. 275. εὖ ἔχουσαι μεγέθους.

3. Στερεαὶ) Pol. στερεᾶς γεννᾶς ἄνδρα, vide p. 275. not. 15.

4. Δειλοτέρου) Pol. p. 267. habet δειλόν.

5. Πρὸς τούτοις) MS. πρὸς τούτῳ. *Sylb*. Polemo l. l. haec verba omittit.

6. Πλήρεις) Pol. πλησίον, κατὰ τὸ μέσον παχεῖαι οὖσαι.

σὶν ὡς κύουσαι, βδελυροὺς, καὶ [7] ἀκολάστους, καὶ ἀναιδεῖς δηλοῦσιν. [8] Ὡς τὸ πολὺ δὲ κνημῶν καὶ πτερνῶν παχύτης, δουλοπρεπὲς, ἀμαθές. Ὅμοια δὲ ταῖς κνήμαις, καὶ περὶ [9] (τῶν) μηρῶν λέγε.

η. ΠΕΡΙ ΓΟΝΑΤΩΝ ([1] ΚΑΙ ΙΣΧΙΩΝ.)

Οἱ τὰ γόνατα ἔσω νεύοντες, [2] ὥσπερ συγκρούειν, γυναικεῖοι, καὶ θηλυδρίαι. Ἰσχία παχέα, [3] γυναικεῖα· ὀστώδη δὲ, [4] ἀνδρεῖα· λεπτὰ δὲ, ὀλιγόσαρκα,

ca medium plena sunt, quasi grauida, proteruos, incontinentes ac impudentes manifestant. Quam plurimum autem crassities crurum et calcaneorum illiberale quid ac stupidum designat. Idem et de cruribus et femoribus pronunciandum.

VIII. De genubus et lumbis.

Quicumque genua habent ad intra vergentia, atque collidentia, effeminati mollesque sunt. Lumbi crassi, molles; ossei vero, fortes, tenues vero, parumque carnosi, rugosique

7. Ἀκολάστους) Polemo ἀσώτους ὡς τὰ πολλά.

8. Ὡς τὸ π.) Haec verba ad praecedentem canonem a Polemone referuntur.

9. (Τῶν) Inclusum, abest a MS. *Sylb.* Neque Polemo agnoscit.

1. Καὶ ἰσχίων) Inclusa absunt a MS. *Sylb.*

2. Ὥσπερ συγκρ.) Rectius ὥστε συγκρ. *Sylb.* Absunt a Polemone p. 275.

3. Γυναικεῖα) Polemo, γυναικεῖον ἄνδρα σημαίνουσι.

4. Ἀνδρεῖα) Polemo, ἀνδρείαν μαρτυροῦσιν ἑκάστῳ αὐτῶν.

σαρκα, [5] ῥικνὰ, ὥσπερ ἐκτετηκότα, πανούργου πρὸς ἀνδρός. Τοιαῦτα γὰρ καὶ [6] τὰ πιθήκων.

θ. ΠΕΡΙ ΟΣΦΥΟΣ.

Ὀσφὺς ὀςώδης, [1] καρτερὰ, ἀνδρεῖα· σαρκώδης δὲ καὶ μαλακὴ, γυναικεία· ἡ δὲ εἰς ὀξὺ [2] ἀφιγμένη, ἀκολασίαν καὶ δειλίαν κατηγορεῖ.

ι. ΠΕΡΙ ΝΩΤΟΥ.

Νῶτον πλατὺ ςερεὸν, ἄνδρα γενναῖον, [1] θυμοειδῆ ποιεῖ. τὸ δὲ ἐναντίον, τὰ ἐναντία λέγει.

ια. ΠΕΡΙ

quaſi macie conſumti, malefico viro tribuuntur. Hi enim ſimiarum ſunt.

IX. De coxa.

Coxa oſſea, robuſta, fortis, carnoſa vero et mollis, effeminati, quae autem in acumen eſt euexa, incontinentiam et timiditatem notat.

X. De dorſo.

Dorſum latum et firmum, generoſum et animoſum efficit virum, oppoſitum vero contrarium ſignificat.

5. Ῥικνά) Haec vox abeſt a Polemone.

6. Τὰ πιθ.) Polemo, τὰ τῶν πιθήκων.

1. Καρτερὰ) Polemo p. 274. ἰσχυρά.

2. Ἀφιγμένη) Polemo ἀπαγομένη, γυναικώδα, ἀκ. κ. τ. λ.

1. Θυμοειδεῖ ποιεῖ) Haec non agnoſcit Polemo, p. 275.

ια. ΠΕΡΙ ΚΥΦΟΤΗΤΟΣ.

Κυφὸς ἀνὴρ, οὐκ ἀγαθός· εἰ μὴ ὑγρομέλεια αὐτῷ, καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα [1] ἀςεῖα προσείη. Τὸν δὲ [2] εὔζωνον, φιλοθῆρα ἐννόει.

ιβ. ΠΕΡΙ ΠΛΕΥΡΩΝ ΚΑΙ ΓΑΣΤΡΟΣ.

Πλευραὶ λεπταὶ [1] καὶ ἀσθενεῖς, ἀνανδρίαν, δειλίαν: αἱ δὲπάνυ σκληραὶ καὶ σαρκώδεις, ἀμαθίαν· αἱ δὲ [2] περιφερεῖς, καὶ πλήρεις ὡς οἰδοῦσαι, φλυαρίαν [3] (καὶ) κακοηθείαν σημαίνουσιν. [4] (αἱ δὲ ἰσχναὶ πάνυ,

XI. De gibbositate.

Gibbosus vir non bonus est; flexibilitate enim membrorum destitutus, et alia signa egregia non adsunt. Qui autem bene cinctus est, illum censeas venationis amicum.

XII. De lateribus et ventre.

Latera tenuia et infirma, mollitiem et timiditatem notant. Admodum dura vero et carnosa, indocilitatem. Latera teretia et plena quasi tumida, garrulitatem et morum prauitatem innuunt. Admodum gracilia et vacua,

1. Ἀςεῖα πρ.) Polemo p. 272. ἃ προσήκει.

2. Εὔζωνον) Pol. εὔξοον vide ibi p. 272. not. 2. et pro ἐννόει, habet νοεῖ.

1. Καὶ) Coniunctionem καὶ non agnoscit Polemo p. 273. et ἀσθενεῖς non ad πλευρὰς refert.

2. Περιφερεῖς) Polemo περιφανεῖς, vide quae nota 2. ibi monuimus.

3. (Καὶ) Inclusa καὶ abest a MS. Idem ibidem habet κακοηθίαν: minus vsitate. *Sylb.*

4. Αἱ δὲ etc.) Inclusa quae sequuntur in eodem MS.

πάνυ, καὶ κεναὶ, δειλίαν καὶ κακοήθειαν, καὶ γαστριμαργίαν σημαίνουσι.) Γαστέρες λαγαραὶ, εὐρωστίαν ψυχῆς καὶ [5] μεγαλοφροσύνην σημαίνουσι. Γαστέρες [6] μεγάλαι σαρκώδεις, εἰ μὲν μαλθακαὶ εἶεν, καὶ ἐκκρεμεῖς, ἀναισθησίαν, οἰνοφλυγίαν, ἀκολασίαν· εἰ δὲ σκληραὶ, σαρξὶ συμπεπηγυῖαι γαστριμαργίαν, καὶ πανουργίαν ἐμφαίνουσι.

ιγ. ΠΕΡΙ ΣΤΗΘΩΝ ΚΑΙ ΜΑΣΤΩΝ ΚΑΙ [1] ΜΕΤΑΦΡΕΝΟΥ.

Ὁπόσοις τὸ ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ χωρίον ἄχρις ἄκρου στήθους

timiditatem, morum prauitatem et gulositatem significant. Ventres laxi bonum animi statum, et magnam prudentiam declarant. Ventres magni carnosi, siquidem sunt molles et ad exteriora propendentes, stuporem, vinositatem, et intemperantiam; si autem duri et compacti carnibus; gulositatem et operum prauitatem ostendunt.

XIII. *De pectore, mammis et praecordiis.*

Quibus regio vmbilicalis vsque ad pectoris

faciunt secundum aphorismum περὶ γαστέρων: rectius, vt supra apud Polem. p. 273. *Sylb.*

5. Μεγαλοφροσύνην) Polemo φιλοφροσύνην.

6. Μεγάλαι) Polemo, p. 274. λαγαραὶ, et pro ἐκκρεμεῖς, habet καὶ ἔξω κρέμανται, ἀνοήτον, κ. τ. λ.

1. Μεταφρένου) Sic pro vulgari φρενῶν reposui ex MS. *Sylb.* Rom. edit. habet φρενῶν.

στήθους [2] καταμετρούμενον, μεῖζον εὑρίσκεται, [3] ἢ τὸ ἐντεῦθεν ἄχρις ἐκφύσεως τοῦ τραχήλου, [4] βοροὶ καὶ γαστρίμαργοι γίνονται. Στήθη μεγάλα [5] ἀρθρώδη, ἐπαινεῖ· [6] λεπτὰ δὲ καὶ ἀσθενῆ, μικροψυχίαν καὶ ἀνανδρίαν δηλοῖ· πολύσαρκα δὲ, [7] ἀσυμπάθειαν καὶ σκαιότητα. Ὅσοις δὲ [8] οἱ μαστοὶ ἐκκρεμεῖς εἰσὶ, καὶ τὸ πᾶν στέρνον ἀμφιλαφὲς, σαρκὶ λαγαρᾷ, λάγνοι καὶ οἰνόφλυγες. Μετάφρενον [9] κρατερὸν, ἄριστον· τὸ δὲ ἀσθενὲς, καὶ [10] λεπτὸν, δειλίᾳ, καὶ μικροψυχίᾳ πρέπει· σὰρξ δὲ [11] ἐπιπεφυκυία μεταφρένοις ἀμφιλαφὴς, ἀναισθησίαν

extremum dimensa, siue ibi pars ad extremum vsque colli, maior inuenitur, illi sunt voraces et gulosi. Pectora magna, articulata, laudanda: tenuia autem et infirma, pusillanimitatem et mollitiem produnt Valde carnosa, inclementiam et saeuitiam. Quibus mammae propendentes et totum sternum amplum, et caro laxa est, libidinosi et vinosi. Metaphrenon robustum, optimum, infirmum autem et tenue, timiditatem et pusillanimitatem prodit. Caro autem copiosa metaphrenis adnata, stu-

2. Καταμετρούμενον) Polemo p. 296. καταμερούμενον.

3. Ἢ) Particulam ἢ omittit Polemo.

4. Βοροὶ) Polemo, μωρούς.

5. Ἀρθρώδη) Hanc vocem pro vulg. ἀνδρώδη reposui ex eodem MS. eademque vox vsurpatur etiam apud Nostrum c. 15. ἀγκῶνάς τε ἀρθρώδεις. *Sylb.* Vide et ap. Polem. p. 269. not. 2.

6. Λεπτὰ) Hanc vocem non agnoscit Polemo.

7. Ἀσυμπάθειαν etc.) Pol. p. 270. ἀμαθῆ καὶ δειλὸν ἄνδρα.

8. Οἱ μαστοὶ) Pol. paulo aliter hunc canonem effert.

9. Κρατερὸν) Polemo ἰσχυρόν.

10. Λεπτὸν) Polemo μικρόν.

11. Ἐπιπεφυκυία) Polemo p. 271. ἐπαυρήσασα καὶ μεγαλύνασα.

σίαν κατηγορεῖ· [12] καὶ στενὴ, μωρίαν. Μετάφρενον [13] εὐρὺ, μεγαλονοίας· τὸ δὲ πράως στρογγύλον, [14] ἀγχινοίας καὶ χαρίτων σημεῖον. Κυρτὸν ὁ φέρων μετάφρενον, καὶ ὤμους εἰς τὸ στῆθος [15] ἐπικεκλασμένους, κακοήθης ἐστὶ καὶ βάσκανος· εἰ δὲ [16] (καὶ) τὸ σῶμα ἐπικεκλασμένον, φειδωλὸς καὶ φιλάργυρος.

ιδ. ΠΕΡΙ ΚΛΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΩΜΩΝ.

[1] Κλεῖδες συμπεφραγμέναι, οὐκ [2] εὐαίσθητον, οὐδὲ [3] ἐνεργὸν σημαίνουσιν· αἱ δὲ διεστηκυῖαι, ἄνανδρον· τὸ

porem indicat, arcta vero, stultitiam. Metaphrenum latum animi magnitudinis signum. Leuiter rotundum autem, ingenii acuminis, et gratiarum signum. Incuruatum ferens metaphrenum, humerosque pectus versus inclinatos, malorum est morum et fascinator. Totum vero corpus simul inclinatum, pecuniae amicum et parcum prodit.

XIV. *De clauibus et humeris.*

Claues septo coniunctae, non bene sensatum, neque actiuum significant, disiunctae contra

12. Καὶ στενὴ) MS. καὶ ἡ στενότης μωρίαν. *Sylb.*

13. Εὐρὺ) Polemo p. 271. habet πλατύ.

14. Ἀγχινοίας etc.) Polemo l. l. συνετὸν καὶ χαρίεντα, καὶ εὐχάριστον.

15. Ἐπικεκλασμένους) Polemo, ἐπικεκλιμένοι.

16. (Καὶ) Inclusa καὶ addita est ex MS. idem ibidem masculino genere habet ἐπικεκλασμένος Sylb.

1. Κλεῖδες) Rom. et Paris. κλεῖς δὴ συμπ. minus belle. *Sylb.*

2. Εὐαίσθητον) Polemo p. 267. ἀγαθὴν αἴσθησιν.

3. Ἔνεργον) Polemo ἀγαθόεργον.

τὸ δὲ σύμμετρον τῆς [4] ἀνοίξεως αὐτῶν, συνετὸν καὶ ἀνδρεῖον. Ὦμοι παχεῖς, οὐκ ἐπαινετοί· [5] οἱ δὲ καρτεροὶ, ἀνδρείων ἠθῶν εἰσί. Λαγαροὶ δὲ, ἀνάνδρων [6] (τε) καὶ δειλῶν· οἱ δὲ λεπτοὶ καὶ ὀξεῖς τὰς κορυφὰς, κακοήθων· [7] εἰ δὲ παντελῶς ἄναρθροι εἶεν, μωρῶν.

ιε. ΠΕΡΙ ΩΛΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΗΧΕΩΝ ΚΑΙ [1] ΧΕΙΡΑΚΡΩΝ.

Ἐὰν ἐπιμήκεις ὦσιν αἱ ὠλέναι, ὡς κατακρεμασθείσας τὰς χεῖρας ἄχρι τῶν γονάτων [2] ἐξικνεῖσθαι,

effeminatum. Bona autem proportio in ipsarum articulatione, prudentem et fortem notat. Crassi humeri non laudandi sunt. Robusti autem, morum viros decentium sunt. Tenues vero mollium et timidorum sunt. Qui autem tenues acute fastigiatos habent, prauorum morum indicia perhibent, et si omnino inarticulati deprehenduntur, stultos produnt.

XV. De brachiis et cubitis et extremitatibus manuum.

Si brachia sunt oblonga, et manus dependentes vsque ad genua, bene factorum et robo-

4. Ἀνοίξεως) Polemo p. 266. ἀνύσεως, vide ibi not. 7.

5. Οἱ δὲ καρτεροὶ) Hic canon non exstat apud Polemonem.

6. (Τε) Inclusa τε abest a MS. *Sylb.*

7. Εἰ δὲ παντελῶς) Hic canon abest a Polemone.

1. Χειρακρῶν) MS. χειρῶν καὶ ἄκρων Sylb.

2. Ἐξικνεῖσθαι) Non agnoscit Polemo; p. 267.

κνεῖσθαι [3] εὐπραξίας, καὶ ἰσχύος τὸ σημεῖον· κολοβαὶ [4] δὲ οὖσαι, ὡς μὴ ἀφικνεῖσθαι [5] εἰς γόνατα, καὶ ἐν τῷ ἐθίειν συναντᾶν ταῖς χερσὶ τὴν κεφαλὴν ἀναγκάζεσθαι, κακοθελεῖς, καὶ [6] ἐπιχαιρεκάκους, καὶ φθονεροὺς δηλοῦσι. Καρτερὰς εἶναι ὠλένας, καὶ πήχεις, ἀγκῶνάς τε ἀρθρώδεις, ἄριστον· τὰ [7] γὰρ ἐξίτηλα, ἄνανδρα· τά τε πάνυ σαρκώδη, ἀμαθῆ, [8] (καὶ) ἀναίσθητα. Χεῖρες ἁπαλαὶ, καὶ μαλθακαὶ [9] εὐφυοῦς πρὸς ἀνδρός· αἱ δὲ σκληραὶ ἅμα μεγέθει, ἀνδρεῖον μὲν, δυσμαθῆ

δὲ

ris ſunt ſigna. Si autem ſunt truncata, neque pertingunt ad genua, et in edendo ſimul cum manibus ad caput leuare ſe coguntur, mala cupientes, laetantes de aliorum calamitate, et inuidos declarant. Brachia robuſta, et vlnae, et cubiti articulati, optimi, emoti autem, molles ſunt. Admodum carnoſa, indocilem et inſenſatum denotant. Manus tenerae et molles, ingenuum virum, durae vero ac magnae ſimul, ſtrenuum quidem, at indocilem

3. Εὐπραξίας) Pro vulgari ἀπραξίας repoſui ex eodem MS. ſupra eſt p. 261. ὀξύτητες. *Sylb.*

4. Δὲ οὖσαι) Polemo δ' ἂν ὦσι.

5. Εἰς γόνατα) Malim cum articulo εἰς τὰ γόνατα, vt in praecedenti membro, attamen ſupra quoque articuli eſt ellipſis apud Pol. p. 267. *Sylb.*

6. Ἐπιχαιρεκάκους) Pol. εἰς τὸ κακὸν ὑποχαίροντες, καὶ τούτων ἐπιχειροῦντες, καὶ φθονεροί.

7. Γὰρ) Pol. p. 268. δέ.

8. (Καὶ) Incluſa καὶ abeſt a MS. *Sylb.* Polemo, τε καί.

9. Εὐφυοῦς πρὸς ἀ.) Polemo εὐφυῆ.

δὲ εἶναι δηλοῦσι. Χεῖρες πάνυ κολοβαὶ, [10] μωρίας σημεῖον· εἰ δὲ εἶεν παχεῖαι [11] καὶ μιαρίας· ϛεναὶ δὲ [12] (καὶ) λεπταὶ, ἁρπακτικώταται. Παχεῖαι χεῖρες, [13] κοντοὺς ἔχουσαι τοὺς δακτύλους, κλεπτίϛαται. Μικραὶ δὲ πάνυ χεῖρες, πανουργίας καὶ κλεπτοσύνης σημεῖον. [14] Λεπταῖς δὲ, καὶ σκολιαῖς χερσὶ, φλυαρίαν καὶ γαϛριμαργίαν τεκμαίρου.

ιϛ. ΠΕΡΙ

designant. Manus admodum mutilae, signum stultitiae; si autem sunt crassae, etiam proiectae audaciae. Angustae atque tenues rapacissimae. Crassae manus incuruatis digitis, furacissimae sunt. Paruae admodum manus significant calliditatem et furacitatem. Per tenues autem et tortuosas manus garrulitas et helluatio indicatur.

10. Μωρίας) Polemo, p. 268. μανίας ὑπάρχουσαι σημεῖον.

11. Καὶ μιαρίας) Polemo admodum obscure, et paene sine vllo sensu βαρεῖαι.

12. (Καὶ) MS. omittit coniunctionem καί. *Sylb*. Et pro sequenti ἁρπακτικώταται habet Pol. l. l. ἀπιϛότατον.

13. Κοντοὺς) De hac voce supra dictum ad Polem. p. 286. not. 9. *Sylb*. Meursius in Gloss. p. 261. laudans hunc locum sic ait: κονδὸς siue κοντὸς *curtus*. Glossae Graecol. κονδὸς curtus. Et alibi κολοβὸς, ὁ κονδὸς *curtus*. Corona pretiosa, *Corto*. Κονδὸς μικρὸς. Anatol. Geop. L. X. οἱ δὲ καὶ τὰ κονδὰ πασσάλια τῶν κριτοφύτων, τὰ μὴ δυνάμενα καμφθῆναι, κατὰ κεφαλῆς φυτεύουσι. Adam. L. II. Achmes c. 232. εἰ δε κοντὰ καὶ ὑψηλα δίκην σφιγκουρίων, χαρὰν ἐλπίζει μεγάλην καὶ ἐλάττονα εὑρήσει ἀναλόγως.

14. Λεπταῖς) Canon hic non exstat apud Polem.

ιϛ. ΠΕΡΙ ΤΡΑΧΗΛΟΥ.

Τράχηλος, ὁ μὲν πάνυ μακρὸς καὶ λεπτὸς, δειλῶν καὶ κακοήθων· ὁ δὲ παχὺς ἅμα [1] μήκει, θυμικῶν καὶ μεγαλαύχων, αὐθαδῶν τε· ὁ δὲ [2] μετρίως μήκους ἔχων, καὶ πάχους, εὐπαγής τε καὶ [3] ῥωμαλέος, ἀλκίμων, εὐμαθῶν, εὐφυῶν πρὸς ἀρετήν· [4] λαγαρὸς δὲ καὶ ἀσθενὴς, πανούργων, κακομηχάνων. Ὁπόσοις ὁ τράχηλος νεύροις κατατείνεται, [5] σκαιοὶ οὗτοι. Εἰ δὲ καὶ ἄλλα σημεῖα συμβαίνει, καὶ μωραίνουσι, καὶ [6] μανίας ἐπιλαμβάνονται.

XVI. De collo.

Collum admodum longum et tenue, timidorum et morum prauorum eſt. Si autem craſſum eſt vna cum proceritate, oſtentatorem et ſuperbum notat. Si autem mediocriter longum ac tenue eſt, ſimulque bene compactum et robuſtum, fortem, docilem, ingenuaeque virtutis virum prodit. Tenue vero et infirmum maleficorum et inſidioſorum eſt. Quibuſcumque collum neruis eſt circumdatum, hi ſunt ſcaeui. Quod ſi cum his concordant ſigna alia, ſtulte agunt, et a mania corripiun-

1. Μήκει) Polemo p. 259. εὐμήκης.

2. Μετρίως μ.) Pol. μήκους μετρίου, vide ibi not. 3.

3. Ῥωμαλέος) Pol. ἰσχυρός, et vox ἀλκίμων deeſt in Polemone.

4. Λαγαρὸς δὲ) Pol. ὁ δὲ τοιοῦτος τράχηλος, ἐνίοτε καὶ ἀσθενῆ etc.

5. Σκαιοί) Polemo κακοί, maior tamen gradus malitiae per vocem σκαιὸς indicatur, videlicet *malitia cum inſidiis coniuncta*, quam aliquis multis celat artibus, ſecundum Heſychium, qui interpretatur ἐσκιάσθαι et κατακρύπτεσθαι.

6. Μανίας) Forte legendum μανίαις ἐπιλαμβάνονται. *Sylb.* Pol. p. 260. μωρίας.

ται. Καὶ οἱ μέγαλα ἀγγεῖα [7] ἐπὶ τῷ τραχήλῳ πεπλεγμένα ἔχοντες [8] ἐμφανῆ, σκαιοί· [9] οἱ δὲ ὑπερφυῶς παχυτράχηλοι, δυσόργητοι, σκαιοὶ, ἀμαθεῖς, ὑώδεις· οἱ δὲ κολοβοτράχηλοι, θρασύδειλοι, ([10] σκαιοί). Ὅσοις δὲ τῶν [11] ὑπαυχενίων σπονδύλων [12] τραχέων ὄντων ἐξέχει πολὺ τῶν ἄλλων, ὁ κατὰ τὴν συμβολὴν τῶν ὠμοπλατῶν, ὅθεν ἐκφύεται ὁ τράχηλος, οὗτοι ὑβρισαί· οἱ δὲ σκληροτράχηλοι, ἀμαθεῖς. Τραχὺς αὐχὴν, [13] ὥσπερ λοφιὰ,

tur. Quibuſcumque magna vaſa collum circumambientia conſpiciuntur, hi ſcaeui ſunt. Qui intenſe craſſa colla habent, iracundi ſunt, ſcaeui, indociles, impuri. Detruncata colla habentes, audaciae timidi oſtentatores, ſcaeui ſunt. Quibuſcumque autem vertebrae conſtituentes ceruicem aſperae ſunt, multum prae reliquis praeſtant. Collum in commisſura ſcapularum, vnde eleuatur, conſtitutum, proteruis adſcribitur. Qui dura ſunt ceruice, indociles. Durum collum, ſicut iu-

Sed μανίας vera eſt lectio, et Polemonis μωρία ex litterarum confuſione per librarios orta.

7. Ἐπὶ τῷ τραχ.) MS. habet περὶ τῷ τραχήλῳ. *Sylb.* Pol. περὶ τὸν τρ.

8. Ἐμφανῆ) Polemo ἄφωνοι vide ibi not. 7. vocem σκαιοὶ Polemo ignorat.

9. Οἱ δὲ ὑπερφ.) Paulo aliter hic canon apud Polemonem legitur.

10. Σκαιοί) Haec vox addita eſt ex MS. *Sylb.* Romana ed. non agnoſcit.

11. Ὑπαυχενίων) Polemo ἐπαυχενίων, reliqua apud Polemonem aliter collocata repeniuntur.

12. Τραχέων) Haec vox etiam legitur ſupra apud Pol. p 260. *Sylb.*

13. Ὥσπερ λοφιὰ) Λοφιὰ pro λοφία ſcripſi cum MS. *Sylb.* Polemo p. 261. ὑπὲρ λοφίας.

φιά, ἀμαθοῦς σὺν ὕβρει. Τράχηλον πεπηγότα, ἀκλινῆ, [14] σκαιὸν καὶ αὐθάδη· καὶ ἀμαθίαν δὲ ἀνατίθει. Τισὶ δὲ διὰ μωρίαν γίνονται ἀκλινεῖς τράχηλοι, οἷς καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα συμβαίνει. Ἄλλοι δὲ ἀκλινεῖς τραχήλους ἔχοντες, [15] οἰακίζουσιν ἑαυτοὺς καὶ τείνουσι, τέχναις, καὶ πόνοις μεγάλοις, μάλα κεκλασμένους ὄντας. Οὗτοι δὲ, ἀνδρόγυνοι ὄντες, εἶτα [16] ὀρθοῦντες αὐτοὺς, οἴονται τὴν μαχλοσύνην ἐπικρύπτειν· κατηγοροῦσι δὲ αὐτῶν, χειλῶν σπασμὸς, καὶ

ba, indociles cum petulantia notat. Collum compactum et rigidum, ſcaeuum et inſolentem deſignat, ſimulque inuoluit ſtupiditatem. Quibus vero propter ſtultitiam colla rigida fiunt, iis et reliqua ſigna vtique competunt. Alii autem rigidis ceruicibus praediti, eas mobiles reddere ſtudent, variis artibus magniſque doloribus hoc tentant, ſi ſimul valde ſunt detorti. Tales ſi ſunt androgyni, et ſimul ea erigere ſtudentes, de iis exiſtimamus, quod impudicitiam velare velint. Quorum quidem indicia perhibent, ſpaſmus labiorum, oculo-

14. Σκαιὸν) Rectius fortaſſe, σκαιῷ καὶ αὐθάδει, καὶ ἀμαθεῖ δὲ ἀνατίθει. *Sylb.* Polemo κακὸν et pro ἀνατίθει, habet μαρτυρεῖ.

15. Οἰακίζουσιν ἑαυτοὺς) Reciprocum ἑαυτοὺς ferri poteſt, vt in ſequentibus ὀρθοῦντες αὐτοὺς, alioqui legi poſſet etiam αὑτοὺς ſcil. τοὺς τραχήλους. *Sylb.* Pol. ἀκκίζουσιν, ſed οἰακίζουσιν innuit *facere vt inclinemus in aliquid,* ſic Ariſt. Ethic. L. X. c. 1. τοὺς νέους οἰακίζοντες ἡδονῇ καὶ λύπῃ.

16. Ὀρθοῦντες) Polemo compoſito vtitur, διορθοῦσιν αὐτούς· φαντάζονταί τε τὴν ἀναιδείαν ἀποκρύπτειν, καὶ ἀκολασίαν.

καὶ ὀφθαλμῶν [17] τροπὴ, καὶ ποδῶν παραφορὰ, καὶ ὀσφύος κίνησις, καὶ [18] χειρῶν ἄλυς, καὶ φωνῆς κραυγή. Καὶ γὰρ οἱ τράχηλοι αὐτῶν [19] οὐ διαρκῶς πεπηγέναι δύνανται, ἀλλ᾽ ὑποτρέμουσιν, ἅ τε τῆς [20] στάσεως βιαζομένης· ἡ δὲ τραχήλου κλάσις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνδρογύνου, εἰ καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα συντρέχει· τὸ δὲ αὔταρκες [21] τῆς στάσεως καὶ τῆς εὐπηξίας, ἄριστον. Ἄνω [22] ἐστραμμένος τράχηλος, ὑβριστοῦ, καὶ ἀνοήτου, καὶ ὑποχαύνου, εἰ μὴ ἄρα διὰ μαλακίαν αὐτὸ ποιεῖ· ὁ δὲ ἐπικεκυφὼς τράχηλος, δύναται

rum conuerſio, pedum titubatio, et lumborum motus, manuum vagatio, et vocis clamoſitas. Nam ceruices eorum non ſufficienter compactae eſſe poſſunt, ſed paulisper trementes, ſi vim aliquam in ſua experiuntur ſtatione. Vt plurimum enim detortum collum androgynorum eſt, reliquis ſic iubentibus. Recta autem conſtitutio ſtationis aeque ac bonae firmitatis, optima cenſetur. Verſus ſuperiora conuerſa ceruix, iniurioſi, imprudentis, et inflati hominis eſt, niſi ſimul hoc propter mollitiem patrat. Ceruix inclinata verſus an-

17. Τροπὴ etc.) Polemo p. 262. προτροπὴ, καὶ ποδῶν παράχωρα, vide quae ibi nota 19. monuimus.

18. Χειρῶν ἄλυς) Romana χειρῶν λύσεις vt ſupra ap. Polem. p. 262. *Sylb.*

19. Οὐ διαρκῶς) Polemo p. 263. εἰ διαρκοῦσι πεπηγμένοι εἶναι.

20. Στάσεως) Supra p. 263. legitur τάσεως. *Sylb.*

21. Τῆς στάσεως κ.) Haec non leguntur apud Polemonem, et pro εὐπηξίας mallem εὐπηγίας, *bonae compactionis.*

22. Ἐστραμμένος) Polemo, ἐσταλμένος.

νατοι μὲν μωρίαν, δύναται δὲ ἐσθ' ὅτε καὶ φροντιστὴν, καὶ φειδωλὸν, καὶ κακοήθη, καὶ ἔξω [23] ἁπλότητος, καὶ εὐθυμίας, [24] καὶ ἀβρότητος σημαίνειν. Τράχηλος [25] (δὲ) εἰς [26] (μὲν) τὰ δεξιὰ βλέπων, κοσμίου, καὶ φροντιστοῦ, καὶ σώφρονος· [27] εἰς δὲ τὰ λαιὰ, μάχλου καὶ ἀνοήτου· [28] εἰς ὁπότερον δ' ἂν ᾖ μέρος ἄλλο [29] κεκλιμένος, οὐκ ἀγαθός· βεβλάφθαι γὰρ τὰς φρένας δηλοῖ. Φάρυγξ τραχεῖα, κούφου ἀνδρος, φλυάρου, [30] λαβραγόρου· εἰ δὲ [31] (εἷς)

teriora notat quidem ſtultitiam, ſed etiam inſimul prudentem, et frugalem, et malorum morum, et praeter ea ſimplicitatem, bonum animum, ac facile cedentem. Collum inclinatum in dextram partem, modeſtum, et prudentem, ac temperantem ſignificat; Si autem in laeuam partem, libidinoſum et imprudentem. In alterutram vero ſi alia pars eſt inclinata, hoc mali ominis eſt, indicat enim mentis facultates detrimentum cepiſſe. Aſpera pharynx inconſtantem, nugatorem et effuſe loquacem notat. Si autem vnus gutturis ſpondy-

23. Ἁπλοτήτος) Pariſ. ἀπότητος, Rom. πότητος. noſtrum ἀπλότητος ex MS. deſumtum eſt; legitur etiam ſupra p. 264. *Sylb.*

24. Καὶ ἀβρότητος) Polemo, μηδὲ λαμπρότητα.

25. (Δὲ) Incluſa δὲ addita e MS. *Sylb.*

26. (Μὲν) Incluſa μὲν abeſt a MS. *Sylb.*

27. Εἰς δὲ τὰ λ.) Pol. εἰς τὰ ἀριστερὰ ἀγεννοῦς.

28. Εἰς ὁπότερον) Paululum immutata haec leguntur apud Polem. p. 264.

29. Κεκλιμένος) Sic pro vulgari κεκλισμένος repoſui ex MS. *Sylb.*

30. Λαβραγόρου) Polemo p. 264. ſq. πολύγονοι — τρίγλωσσον.

[31] (εἷς) τῶν τοῦ [32] βρόγχου σπονδύλων ἐξέχει, [33] κουφόνου μὲν, οὐ μὴν θρασέος εἰς γλῶσσαν· μετέωρα δὲ [34] φρονοῦσι νοήματα· οἰνωθέντες μέντοι, ὀδυρταὶ, καχύποπτοι, δυσόργητοι, ἀνιαροὶ, συμπόται ἐγνώσθησαν.

ιζ. ΠΕΡΙ ΓΕΝΥΩΝ ΚΑΙ ΧΕΙΛΩΝ.

Μακρογένυες, [1] οὐ πάνυ κακοὶ, λαλίστεροι δὲ πέρα τοῦ δέοντος, καὶ ὑποχαυνότεροι. Οἱ δὲ μικρογένυες [2] κακοὶ τὰ πάντα, μάλιστα δὲ ὠμοὶ, καὶ ἐπί-

lorum prominet, inconſtantem quidem, nequaquam autem qui lingua temerarie vtitur. De ſublimibus inſuper rebus meditantur, vinoſi quidem, lamentantes, ſuſpicioſi, iracundi, moeſti, atque compotatores eſſe cognoſcuntur.

XVII. De mentis et labiis.

Qui habent longum mentum non admodum praui, loquaciores tamen magis, quam decet. Paruis mentis qui ſunt, ad omne malum proni, maxime vero immites et inſidioſi, tales

31. (Εἷς) Incluſum additum ex MS. *Sylb.* Pol. p. 265. εἰ δὲ ἐκτὸς τοῦ βρόγχου σπονδύλου ἐξέχοι, σωφρόνουν ἄνδρα λέγει. εἰς δὲ κ. τ. λ.

32 Βρόγχου) MS. habet βρόχου ſine γ. vti apud Pol. p. 265. *Sylb.* Nos ibi ſubſtituimus βρόγχου, quamquam Rom. βρόχου dabat.

33. Κουφόνου) MS. κουφονόου. *Sylb.*

34. Φρονοῦσι) Rectius fortaſſe φορoῦσι. *Sylb.* Aliter hic canon eſt ap. Pol. exaratus.

1. Οὐ πάνυ κ.) Pol. p. 256. πολὺ κακοὶ, v. p. 257. not. 2. et pro ὑποχαυνότεροι ibi eſt ὑπογλωσσότεροι.

2. Κακοὶ τὰ πάντα) Polemo paulo aliter collocat verba, τὰ πάντα μάλιστα κακοὶ ἄνδρες, ἐπίβουλοι, omiſſa voce ὠμοί.

ἐπίβουλοι· καὶ γὰρ οἱ ὄφεις τοιοῦτοι. Γένυι τῇ κάτω εἰ πάνυ στρογγύλον σχῆμα [3] περιγράφει, ἄνανδρόν ἐστι, καὶ γυναικεῖον· [4] τὸ δὲ ὑποτετράγωνον, ἀνδρεῖον. Γένυος τῆς κάτω τὸ ἄκρον ἐσχισμένον, ὥς τε δικόρυφον γίνεσθαι, εἰ μὲν ἐπιπολὺ τὸ [5] σχίσμα εἴη, δολερούς σημαίνει· εἰ δὲ αὐτάρκως ἡ διαίρεσις ἔχοι, εἰς ἀφροδίτην, καὶ χάριτας [6] ἔχει τὸ σημεῖον. Χείλη δὲ λεπτὰ, ἐπὶ στόματι μείζονι, ἐπὶ τῇ [7] συγχειλίᾳ χαλαρᾷ, ὡς ἐπιβεβλῆσθαι τοῖς κάτω ([8] τὰ) ἄνω, μεγαλονοίαν, καὶ ἀνδρείαν δηλοῖ·

enim ſunt ſerpentes. Mentum ſi deorſum admodum rotundam deſcribit formam, effeminatum prodit, et mollem; quadratam fere formam habens, fortem. Extremitas menti ſi eſt fiſſa, et quaſi in duas diuiſa partes, ſi non adeo magna fiſſura, doloſos ſignificat; ſi autem eſt modica diuiſio, ſignum inclinationis in Venerem et oblectationes eſt. Tenuia labia in ore maiori, et quidem ea regione, vbi ſit labiorum coniunctio, ita, vt inferiora ſuperioribus promineant, magnanimum et fortitudi-

3. Περιγράφει) Fortaſſe conuenientius περιτρέχει. *Sylb.* Rom. περιγράφῃ. Polemo mutatis verbis legit p. 257. hunc canonem.

4. Τὸ τε ὑποτ.) Hoc additamentum abeſt a Polemone.

5. Σχίσμα) MS. pro τὸ σχίσμα habet particip. ἐσχισμένα, non male. *Sylb.*

6. Ἔχει) Polemo p. 258. φέρει.

7. Συγχειλίᾳ χαλαρᾷ) Sic pro vulgari ἀχειλίᾳ χώρᾳ repoſui ex MS. apud Ariſtot. ſupra p. 114. ſq. paulo conuenientius, καὶ ἐπ' ἄκραις ταῖς συγχειλίαις χαλαρά: de qua lectione etiam monuit Geſnerus in Leone, 224, 55. *Sylb.* Polemo aliter habet hunc canonem.

8. (Τὰ) Incluſ. add. ex MSS. *Sylb.*

λοῖ· λέοντων γὰρ [9] τὰ τοιαῦτα. Χείλη δὲ ἐπὶ μικροῖς ϛόμασι [10] λεπτότερα δεινῶς, ἄνανδρον καὶ δολερόν. Στόμα [11] μήτε ἐπίπεδον πάνυ, μήτε προπετὲς, ([12] ἐπαίνει· τὸ μὲν γὰρ προπετὲς,) ἀνοίας καὶ ματαιολογίας καὶ θρασύτητος· τὸ δὲ χθαμαλὸν, δειλίας καὶ παλιμβουλίας σημεῖον. Μικρὸν ϛόμα, γυναικείοις ἤθεσι καὶ εἴδεσιν ἔοικε· τὸ δὲ μεῖζον, ἀνδρεῖον. Ἡ δ' ἐπὶ πολὺ ἀνατομὴ ϛόματος, [13] πάνυ βορὸν, ὠμόφρονα, ἀνόητον, ἀνόσιον· τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν κυνῶν ϛόματα. Ὅσοις κατὰ τοὺς κυνόδοντας κορυφοῦται τὰ χείλη, κακόθυμοι, ὑβρισταὶ

nem notant, leones enim talia habent. Labia autem in ore paruo valde tenuia, mollem et insidiosum. Os neque admodum latum, neque prominens, laudandum. Nam prominens insipientiae, vaniloquentiae et audaciae signum est: depressum vero, timiditatis et inconstantiae. Paruum os muliebribus moribus formisque simile est, maius vero forte censetur. Si autem incisum valde os est, valde edacem, crudelem, imprudentem et impium notat virum, talia enim canum sunt. Quibuscumque labia circa dentes caninos attolluntur, male animati, contumeliosi, cla-

9. Τὰ τοιαῦτα) Pro τὰ τοιαῦτα MS. habet ταῦτα. *Sylb.*

10. Λεπτοτέρα δεινῶς) MS. habet λεπτόχειλα. Sed in ea lectione taurologia est. *Sylb.* Polemo simpliciter λεπτά.

11. Μήτε ἐπίπεδον) A Polemone haec absunt p. 250.

12. (Ἐπαίνει etc.) Inclusa absunt a MS. *Sylb.*

13. Πάνυ βορὸν) Polemo παντόμαργον et sq. ἀνόητον non agnoscit.

ὑβρισταὶ, κράκται, [14] ἐπεσβόλοι· τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν κυνῶν στόματα. Ὅσοις δὲ τὸ [15] πᾶν στόμα πρόκειται ἐπὶ πολὺ, τά τε χείλη ἐστὶ παχέα, καὶ στρογγύλα, καὶ [16] ἀνεστραμμένα εἰς τὸ ἔξω, ὑώδεις οὗτοι τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔργα. Τὸ ἄνω χεῖλος τῷ κάτῳ ἐπιβεβλῆσθαι, [17] ἐμφρονέστερον. Εἰ δὲ τὸ κάτω χεῖλος προέχοι, ἄκακα μὲν τὰ ἤθη, [18] ματαιόφρονα δὲ ὡς [19] ἐπιτοπολὺ, καὶ [20] ἠλιθιώτερα. Στόμα μικρὸν προέχον ἔξω, κακοήθους καὶ ἐπιβούλου. Στόμα [illegible] [21] κοῖλον

mosi, et conuitiatores sunt, talibus quoque canes instructi sunt. Quibuscumque totum os quam maxime prominet, labia autem sunt tenuia, et rotunda, et versa ad extra, impuros hi habent mores, operaque impura patrant. Superius labium inferiori insidens, prudentis est: Si autem inferius prostat, mores quidem haud prauos, animum tamen ad vanitatem pronum vt plurimum, et stultiorem no-

14. Ἐπεσβόλοι) Polemo p. 251. ἐπίβουλοι. Explicationem autem huius vocis dat Eust. ad Hom. Il. β. v. 291. ὃς τὸν λωβητῆρα ἐπεσβόλον ἔσχ' ἀγοράων, dicit enim, ἐπεσβόλος ἐστὶν, ἔπεσιν, ὡς βέλεσι, βάλλων.

15. Πᾶν) Haec vox abest a Polemone.

16. Ἀνεστραμμένα) Apud Polem. est ἀνασεσυρμένα.

17. Ἐμφρονέστερον) Polemo, qui hoc in loco haud leui laborat mendo, ἀφρονέστερον.

18. Ματαιόφρονα) Polemo, ματαιότερα.

19. Ἐπιτοπολὺ) MS. ἐπὶ πολὺ vt supra. *Sylb.*

20. Ἠλιθιώτερα) Polemo χυδαιότερα, quod eodem redit, nam ἠλίθιος dicitur, *qui sensu communi destituitur, qui omnia confuse profert et agit.*

[21] κοῖλον ὡς ἐμβοθρευόμενον, φθονερῶν, καὶ κακοηθῶν· μάλιστα δὲ, ἀκολάστων.

ιη. ΠΕΡΙ ΡΙΝΟΣ.

Ῥινὸς τὸ ἄκρον λεπτὸν, [1] ἐπαύξειν τὴν ὀργὴν μηνύει· παχὺ δὲ πάνυ καὶ χθαμαλὸν, μιαρίαν ἤθους κατηγορεῖ. Ῥινὸς τὸ ἄκρον, ἁδρὸν, καὶ ἀμβλὺ, καὶ στρογγύλον, καὶ [2] κρατερὸν εἰ θεάσαιο, τοῖς ἔχουσιν ἀνδρείαν, καὶ [3] μεγαλαυχίαν μαρτύρει, εἰς λέοντα ὁρῶν, καὶ κυνῶν τοὺς γενναίους. Ῥὶς μακρὰ καὶ λεπτὴ [4] πάνυ, ὀρνιθῶδες. Τοιαῦτα οὖν, καὶ

tat. Os cauum et quasi depressum, inuidorum et male moratorum est, et praeprimis proteruorum.

XVIII. *De naso.*

Nasi extremitas si tenuis est, indicat aliquem iram continere posse. Admodum crassa et complanata, mores sceleratos indicat. Extremitas nasi crassa, obtusa, rotunda et magna si conspiciatur, iis, qui habent fortitudinem et elatum animum inesse testatur, in leonibus siquidem hoc et generosis canibus conspicitur. Nasus longus et tenuis admodum, auicularis: et mores iidem quoque esse solent.

21. Κοῖλον) Polemo p. 252. μυλλὸν, et vox μάλιστα ibi non legitur.

1. Ἐπαύξειν) Conuenientius ἐπιζεῖν, vel ὑπεζεῖν vt infra Κεφ. κε. ζέειν et supra apud Polem. p. 240. *Sylb.*

2. Κρατερὸν) Polemo, p. 241. καρτερόν.

3. Μεγαλαυχίαν) Polemo, μεγαλοψύχου.

4. Πάνυ) MS. πάλιν pro πάνυ, parum apte. *Sylb.* Abest a Polemone p. 241.

καὶ τὰ ἤθη [5] προσδόκα. Τῆς ῥινὸς τὸ πρὸς τὸ πρόσωπον διηρθρῶσθαι, καλὸν, ἀνδρεῖον, καὶ συνετόν· τὸ δὲ ἐναντίον τούτου, [6] θῆλυ, καὶ ἀμαθέστερον. [7] Ἰθύτης ῥινὸς, γλώσσης ἀκράτειαν κατηγορεῖ. Ῥὶς ἡ μείζων, [8] ἀμείνων· ἡ δὲ πάνυ μικρὰ, [9] κλεπτοσύνης, καὶ παλιμβουλίας κατήγορος. Γρυποῖς, μεγαλόνοια πρέπει· σιμοῖς δὲ, [10] λαγνεία. Μυκτῆρας [11] ἀναπεπταμένους, θυμοῦ καὶ ἀλκῆς μάρτυρας τίθεσο· [12] στενοὺς δὲ ὄντας καὶ στρογγύλους καὶ πεφραγ-

Si nasus recta ad frontem procedit, bonum, fortem, et prudentem notat; contraria vero huic directio, effeminatum et indociliorem. Rectitudo nasi linguae intemperantiam prodit. Paruus nasus, meliorem: si autem admodum paruus est, furacitatem, inconstantiamque arguit. Aduncis nasis animi magnitudo tribuitur; simis autem libido. Nares explicatas habentes, testes censeas animi praesentiae ac roboris. Coarctatae vero, rotun-

5. Προσδόκα) Non est apud Polemonem. Forte melior est lectio προσδόκητα, mores, *quos in iis prouenire praeuidemus*, *praeuisi* propter naturae videlicet indolem.

6. Θῆλυ) Polemo, θηλυδρίαν.

7. Ἰθύτης) Polemo p. 142. εὐθύτης, et pro ἀκράτειαν habet ἀκρασίαν.

8. Ἀμείνων) Polemo, καλλίονα δ. κ. τ. λ.

9. Κλεπτοσύνης) Haec vox abest a Polemone.

10. Λαγνεία) Polemo addit, καὶ μοιχοί.

11. Ἀναπεπταμένους) Polemo, ἀνεῳγμένους, βριαροὺς οἱ ἔχοντες, θυμώδεις καὶ δύνατοι, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ταύρων, καὶ τῶν λεόντων.

12. Στένους) Hunc canonem non agnoscit Polemo.

πεφραγμένους, μωρίας. Σκολιαῖς δὲ πάνυ ῥισὶ, [13](πάνυ) σκολιὰ καὶ τὰ [14] νοήματα, ὡς ἐπιτοπολὺ ἕπεται.

ιθ. ΠΕΡΙ ΜΕΤΩΠΟΥ.

Μέτωπον ςενὸν, οὐκ ἐλάχιςον σημεῖον ἀμαθίας· [1] καὶ τὸ λεῖον δὲ, μετὰ νωθείας [2] ὡς τὸ πολύ. Μέτωπον μακρὸν, εὐαισθησίαν, καὶ εὐμαθίαν δείκνυσι. [3] Μήτε πάνυ χθαμαλὸν ἐπαίνει μέτωπον· [4] ἄνανδρον γάρ· [5] μήτε κυρτὸν, καὶ ὑψηλὸν, καὶ περι-

dae ac ſepto quaſi obductae, ſtultitiam deſignant. Admodum tortuoſos naſos, et perplexa animi ſenſa, vt plurimum, ſequuntur.

XIX. *De fronte.*

Frons coarctata non minimum ſtupiditatis indicium, laeuigata vero, vt plurimum, tarditatis. Longa frons bonos animi ſenſus et docilitatem deſignat. Neque admodum depreſſa eſt laudanda, effeminatum enim prodit, neque gibboſa, alta et rotunda, ſenſu enim

13. (Πάνυ) Incluſum πάνυ abeſt a MS. *Sylb.*

14. Νοήματα) Polemo p. 243. addit, καὶ τὰ ἐνθυμήματα.

1. Καὶ τὸ λεῖον) Polemo, p. 178. μέγα, νωθρὸν ἄνδρα.

2. Ὡς τὸ πολὺ) MS. coniuncte ὡστοπολύ.

3. Μή τε πάνυ χθ.) Polemo μετώπον χαμαλὸν, ex quo facile μή τε πάνυ fieri potuit, quod eos non fugit, qui nocturna diurnaque manu manuſcriptos codices terunt.

4. Ἀνανδρὸν γὰρ) Deeſt apud Polemonem, et a Noſtro explicationis gratia additum

5. Μήτε) Hic quoque Polemo legit μέτωπον.

περιφερές· ἀναισθησίαν γὰρ καὶ ἀναισχυντίαν σημαίνει. [6] Μηδαμῇ τραχεῖ μετώπῳ χαῖρε, μηδὲ ὥσπερ [7] λόφους καὶ ὀρύγματα ἔχοντι [8] ἐν αὐτῷ. Πανουργίας γὰρ καὶ ἀπιστίας κατήγορα πάντα τὰ τοιαῦτα· [9] ἔσθ' ὅτε δὲ, καὶ μωρίας καὶ μανίας, συντρεχόντων καὶ τῶν ἄλλων σημείων. Μέτωπον τετράγωνον, [10] μεγέθους εὖ ἔχον, καὶ κατὰ λόγον [11] τοῦ ἄλλου εἴδους, ἄριστον εἴς τε [12] ἀνδρείαν καὶ σύνεσιν καὶ μεγαλόνοιαν κέκριται. Οἱ [13] κατηρεφῆ

μέτωπα

destitutum et impudentem declarat. Neque laetare de fronte aspera, neque de inaequalitate et fossulis monticulisque in ipsa; quae quidem omnia indicia sunt maleficiorum et improbitatis, adeoque etiam stultitiae et maniae, conuenientibus scilicet reliquis signis. Frons quadrata iustam habens magnitudinem, et proportionem cum reliquis formis, optima iudicatur respectu fortitudinis, iudicii et animi magnitudinis. Coopertas frontes

6. Μηδαμῇ) MS. μηδὲ μὴν τραχύ. *Sylb.* Polemo p. 188. simpliciter μέτωπον τραχύ.

7. Λόφους) Polemo λόφου, falso.

8. Ἐν αὐτῷ. Παν.) Rom. editio ἐν αὐτῷ γὰρ πανουργίας καὶ ἀπ. etc.

9. Ἔσθ' ὅτε δὲ) Polemo, ἐνίοτε.

10. Μεγέθους εὖ ἔχον) Haec verba absunt a Polemone.

11. Τοῦ ἄλλου) Polemo, τοῦ πρώτου.

12. Ἀνδρείαν) MS. ἀνδρίαν absque diphtongo. *Sylb.*

13. Κατηρεφῆ) Pro κατηρεφῆ, quod agnoscit etiam MS. Aristot. habet συννεφῆ p. 134. Pro τετραμμένα vero rectius cum eodem MS. legemus τεταμένα, *explanata, exporrecta:* quod Interpres quoque animaduertit, et Gesner in Cane, 185, 45. *Sylb.* Polemo κατωφερὲς et τετραμμένα.

μέτωπα ἔχοντες αὐθάδεις· οἱ δὲ πάνυ τετραμμένα, ἀμέριμνοι; οἱ δὲ ῥυσσὰ, φροντισαί.

κ. ΠΕΡΙ ΠΑΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΟΥ.

Παρειαῖς σαρκώδεσι, ῥαθυμίαν καὶ οἰνοφλυγίαν παρεῖναι λέγε· ταῖς δὲ ἄγαν λεπταῖς, κακοήθειαν καὶ πανουργίαν· βάσκανοι δὲ, καὶ ὅσοις παχεῖαι οὖσαι αἱ γνάθοι διεστήκασι τῶν ὀφθαλμῶν. Στρογγύλαι παρειαὶ, δολίων· αἱ δὲ [1] λίαν μακραὶ, φλυάρων καὶ ματαιολόγων. Πρόσωπον τὸ πᾶν ἀνθρώπου, σαρκῶδες μὲν ὂν, εὐπαθοῦς, καὶ ἡβῶντος ἀνδρός· ἄσαρκον δὲ, φροντιστοῦ καὶ ἐπιβούλου· [2] μικρὰ δὲ πρόσωπα, μικρὰ καὶ ἤθη λέγει, τὰ δὲ λίαν μεγάλα

qui habent, ſuperbos; qui autem valde explanatas, minime ſollicitos; et qui rugoſas, cogitabundos exiſtimare poteris.

XX. De malis atque facie.

Malae carnoſae ſocordiam ac vinoſitatem declarare dicas. Admodum graciles, prauos mores et maleficum animum declarant: faſcinatores vero ſunt, quibus ante oculos craſſae prominent malae. Rotundae malae, dolorum, et qui valde longae, nugatorum et vaniloquorum ſunt indices. Facies vniuerſa hominis carnoſa, promti et vegeti viri ſignum. Macilenta facies, prudentis et inſidioſi. Paruae facies, de humilibus teſtantur moribus, magnae autem admodum, ſtultitiam et ſtupidi-

1. *Λίαν μ.*) Polemo p. 247. omittit vocem *λίαν*.

2. *Μικρὰ δὲ πρ.*) Hunc canonem non agnoſcit Polemo.

μεγάλα, μωρίαν καὶ ἀμαθίαν κατηγορεῖ. Προσώπῳ δὲ μάλιστα ἐπιφαίνεται μεγαλοπρέπεια, καὶ [3] ἀνελευθερία, καὶ κακοήθεια. Ἐστὶ γὰρ καὶ ἀνιαρὸν πρόσωπον, καὶ σπουδῆς πλῆρες καὶ [4] παιδείας, καὶ [5] ἀμειδές τε καὶ εὐμειδὲς, καὶ ὀδυρτικὸν καὶ ὑπνηλὸν, καὶ ἐγρήγορον· καὶ τὰ ἄλλα ὡς ἔχει [6] φύσεως, εὖ μάλα φαίνεται· ὁποίῳ οὖν πάθει ἔοικε, κατὰ τοῦτο χρὴ φυσιογνωμονεῖν. Σπασμοὶ προσώπου, καὶ παρειῶν, εἰ μὲν ἐπὶ στυγναῖς [7] προσόψεσιν εἶεν, [8] μα-

tatem declarant. In facie enim maxime conſpicitur et decentia magna et illiberalitas, morumque prauitas. Frons eſt etiam grauis et ſeuera, et docilitatis, et triſtitiae, et gaudii, et querimoniae et ſomnolentiae, et vigilantiae prae ſe fert imaginem. Omniaque alia, quae ſunt naturalia, et probe apparent; quali ſcilicet affectui ſimilia ſunt, ex tali quoque phyſiognomonia eſt inſtituenda. Spaſmi faciei et malarum ſi in triſtitia affecto obtutu

3. Ἀνελευθερία) Poſt ἀνελευθερίαν Polemo p. 248. inſerit voces: καὶ εὐήθειαν.

4. Παιδείας) Neſcio an conuenientius παιδιᾶς, joci. *Sylb.* Polemo tuetur lect. παιδείας.

5. Καὶ ἀμειδὲς etc.) Rom. et Pariſ. editt. εὐμειδὲς τε καὶ ἀμειδές: ego MS. ſequi malui. *Sylb.* εὐμειδές non agnoſcit Polemo, et poſt παιδείας inſerit: καὶ εὐβουλίας, καὶ ἀπονοίας.

6. Φύσεως) Polemo addit. φύσεως καλῆς, ἢ φαύλης φαίνεται πάνυ.

7. Προσόψεσιν) Polemo p. 249. ὄψεσιν ſimpliciter.

[8] μανίαν, ἢ μωρίαν· εἰ δὲ ἐπὶ φαιδραῖς, [9] μαχλοσύνην δηλοῦσιν.

κα. ΠΕΡΙ ΩΤΩΝ.

Ὦτα μεγάλα φοροῦσιν [1] (οἱ) ἀναίσθητοι· μικρὰ δὲ, κακοήθεις, καὶ πανοῦργοι· ἐςῶτα δὲ λίαν μικρὰ, [2] καὶ ὥσπερ περιτετμημένα, μωροί. Τετράγωνα δὲ ὦτα μεγέθους αὐτάρκως ἔχοντα, [3] εὐαίσθητοι καὶ ἀνδρεῖοι. [4] Καὶ τὰ διαγεγλυμμένα μὲν οἱ ἔχον-

fiunt, maniam aut ſtultitiam, ſi vero in hilari, laſciuiam declarant.

XXI. De auribus.

Magnas aures ſenſu deſtituti habent, paruas vero male morati et malefici. Arrectae aures admodum paruae et quaſi circumciſae, ſtultorum ſunt. Quadratae aures magnitudine idonea praeditae, bene ſenſatos et fortes de-

8. Μανίαν) Haec vox deeſt apud Polemonem.

9. Μαχλοσύνην) Polemo ſubſtituit μοιχείαν.

1. (Οἱ) Articulus οἱ additus ex MS. *Sylb.*

2. Καὶ ὥσπερ περιτ.) Polemo 239. καὶ ὥσπερ κυνῶν ὑπάρχοντα. Facile conciliari poſſunt Polemo et Adamantius, canes enim quidam a natura arrectas habent aures, aliis autem longioribus penduliſque auribus praeditis ſectione arrectae fiunt.

3. Εὐαίσθητοι) Polemo p. 240. καλοί.

4. Καὶ τὰ διαγ.) MS. καὶ τὰ διαγεγλυμμένα καὶ οἱ ἔχ. *Sylb.* Pol. p. 240. pro εὐμαθῆς καὶ ἀνδρεῖοι habet συνετὸν ἄνδρα.

ἔχοντες, εὐμαθεῖς, καὶ συνετοί· τὰ δὲ [5] ἀδιάγλυφα, ἀμαθεῖς.

κβ. ΠΕΡΙ ΚΕΦΑΛΗΣ.

Κεφαλὴ μικρὰ πάνυ, ἀναίσθητον καὶ ἀσύνετον σημαίνει· ἡ δὲ μείζων [1] τῆς συμμέτρου, εὐαίσθητον, καὶ ἀνδρεῖον καὶ [2] μεγαλοπρεπῆ. ἡ δ' ἀσύμμετρος, εὐαίσθητον μὲν, ἄνανδρον δὲ, καὶ ἀνελεύθερον πάνυ· ἡ δὲ μεγάλη πάνυ, δυσαίσθητον καὶ [3] ἀμαθῆ. [4] Λοξοὶ δὲ τὰς κεφαλὰς ἄνδρες, ἀναιδεῖς· οἱ

ſignant. Aures caelatas viri habent dociles et prudentes, non caelatas, indociles.

XXII. *De capite.*

Caput valde paruum, ſtupidum virum ac imprudentem prodit. Caput maius iuſta proportione, bono ſenſu praeditum, fortem, et magnaninum deſignat. Iuſta autem proportio ſi non adeſt, bene ſenſatum quidem, at mollem et valde illiberalem. Si caput valde magnum eſt, inſenſatum et ſtupidum deſignat. Viri capite obliquo ſunt impudentes.

5. Ἀδιάγλυφα) Rectius h. l. quam apud Polemonem ὦτα διάγλυφα καὶ στρογγύλα, εἰ καὶ λίαν ἐστὶν, oppoſitum enim ἀμαθὴς, α στερητικὸν in priori hemeſtichio poſtulat.

1. Τῆς σ.) Pol. p. 178. τοῦ συμμέτρου, vbi ſimul notandum Interpretem vel μεῖον pro μείζων legiſſe, vel lapſum eſſe, vertit enim: minus.

2. Μεγαλοπρεπῆ) Polemo p. 179. ἀνελεύθερον habet. Sequens autem canon non legitur apud eumdem.

3. Ἀμαθῆ) Polemo addit particulam σφόδρα ἀμαθῆ.

4. Λοξοὶ) Hanc vocem habet etiam MS. et Polemo

οἱ δὲ πάνυ ὑψηλοὶ, αὐθάδεις. Οἱ τὰ ὄπισθεν τῶν [5] κεφαλῶν χθαμαλὰ ἔχοντες, [6] εὔψυχοι. Ὅσοι δὲ τὰ παρ᾽ ἑκάτερα τῆς κεφαλῆς κοῖλα ἔχουσι, δολεροὶ, καὶ παλίγκοτοι. Κεφαλὴ μέση χθαμαλὴ ἠρέμα, εὖ μεγέθους [7] τε, καὶ ὀρθότητος ἔχουσα, ἀρίστη πασῶν εἰς τε εὐαισθησίαν, καὶ μεγαλόνοιαν.

κγ. ΠΕΡΙ ΧΡΟΙΩΝ ΚΑΙ ΤΡΙΧΩΝ.

Οὐκ [1] αὐτοτελῆ εἰς τὸ φυσιογνωμονῆσαι τὰ ἀπὸ τῶν τριχῶν καὶ χροιῶν σημεῖα· ὅθεν οὐδὲ κατὰ ἔθνη ῥᾴδιον

Capitibus valde altis, impudentes. Capitum cauitates posteriores depressas qui habent, bono animo sunt. Caua autem in vtraque capitis parte habentes, dolosi et iracundi censendi. Mediocre caput paulatim complanatum, iusta magnitudine et rectitudine praeditum, optimum inter omnia capita censendum, quia ad bonum sensum et mentis praestantiam conducit.

XXIII. *De coloribus et capillis.*

Signa ad physiognomoniam ex coloribus et capillis desumere non est incongruum. At ne-

supra p. 179. at Aristoteles p. 137. φοξοὶ: quae lectio magis quadrat ad Homericam descriptionem Thersitis. *Sylb.*

5. Κεφαλῶν) Polemo τῶν κοίλων ταπεινὰ, vid. p. 179. not. 5.

6. Εὔψυχοι) MS. hanc vocem contrario sensu habet ἄψυχοι, vt supra p. 179.

7. Τε) Hanc vocem non agnoscit Polemo p. 180. et pro ἀρίστη dat καλλίων.

1. Αὐτοτελῆ εἰς) Polemo p. 180. αὐτοτελὲς ἐστι.

ῥᾴδιον [2] ἀποφήνασθαι, [3] ὅς τις ἀπὸ τοῦ δὲ τοῦ ἔθνους, [4] ἄλλως τε καὶ διὰ τὸ ἐπιμεμίχθαι ἀλλήλοις τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν, καὶ Σύρους μὲν ἐν (τῇ) Ἰταλίᾳ, Λίβυας δὲ ἐν Θρᾴκῃ, καὶ ἄλλους ἀλλαχοῦ διεσπάρθαι. Ὡς δὲ πολὺ οἱ μὲν [5] ὑπὸ τῇ ἄρκτῳ οἰκοῦντες, [6] εὐμήκεις εἰσὶ, ξανθοὶ, λευκοὶ [7] τὰς κόμας, ἁπαλότριχες, γλαυκοὶ, σιμοὶ, παχυσκελεῖς, περιπληθεῖς [8] σαρκὶ λαγαρᾷ, προγάστορες, [9] ἁπλοῖ, θυμοειδεῖς, ὀλιγόβουλοι, θερμόβουλοι, δυσμαθεῖς. Οἱ

que facile difcernendum, e quanam gente quis fit, fed propter commixtionem gentium inter fe aliter iudicandum; fi quidem Syri in Italia, Libyes in Thracia, et alii aliis in regionibus difperfi degunt. Vt plurimum autem regionum feptemtrionalium incolae decore proceri, flaui, albi, molles comas habentes, glauci, fimi, cruribus craffis, redundantes laxis carnibus, ventre prominente, finceri, iracundi, non admodum prudentes, praecipites in confiliis calidis, indociles. Qui vero

2. Ἀποφήνασθαι) Polemo, ἀποφαίνεσθαι, haud dubie Adamantii lectio fpuria eft.

3. Ὅς τις) Polemo οἷός τις et coniunctionem δὲ in feqq. omittit.

4. Ἄλλως τε καὶ) Hae voces in Polemone defiderantur.

5. Ὑπὸ) Hanc praepofitionem pro vulgari ἐπὶ repofui ex MS. et Polemone, p. 181. *Sylb.* Vide ibi not. 6.

6. Εὐμήκεις) Polemo, εὐήλικες. Vox ξανθοὶ abeft ab eodem Pol.

7. Τὰς κόμας) Has voces ignorat Polemo, vt et γλαυκοί.

8. Σαρκὶ λαγαρᾷ) MS. σάρκες λαγαραί: minus belle. *Sylb.*

9. Ἁπλοῖ) Polemo p. 182. ἁπλοϊκοί, et pro θερμόβουλοι in fqq. θερμοί.

Οἱ δὲ ὑπὸ τῇ μεσημβρίᾳ, μελανότριχες, οὐλότριχες, μελανόφθαλμοι, λεπτοσκελεῖς, [10] εὐμαθεῖς, πολυγνώμονες, [11] κουφόνοι, ψεῦσται, κερδαλέοι, ἐπίκλοπα νοήματα ἔχοντες. Ἧσσον δὲ, καὶ μᾶλλον ἑκάτεροι αὐτῶν ἕκαστα τούτων ἔχουσιν, [12] ὅσῳ προσεχεῖς ἀλλήλων εἰσὶν, ἢ πάλιν διαστήματι πλείονι κεχωρισμένοι τῆς μεσημβρίας, ἢ [13] τοῦ ἄρκτου. Τὰ δὲ μέσα τῆς οἰκήσεως, μέσην ἔχει τὴν ἰδέαν καὶ [14] συμμιγῆ σημεῖα καὶ τὰς γνώμας. Οἱ δὲ ἑῷοι καὶ ἑσπέριοι, καθὸ μεσημβρινώτεροι [15] καὶ ἀρκτικώτεροί

versus meridiem sunt capillis nigris, crispis, oculis nigris, tenuibus cruribus, dociles, animo inconstantes, leues, mendaces, astuti, vafra ingenia habentes. Vtrique autem magis vel minus singulare quid de his habent, quatenus sibi inuicem vel proxime accedunt, vel interuallo maiori a septemtrione, aut meridie, sunt disiuncti. Media autem regio, mediam formam et inter se mixta signa producit aeque ac internos affectus. Orientales autem et occidentales, sicuti ad meridiem et septemtrionem magis vergunt, etiam inter se ex hac

10. Εὐμαθεῖς) Sic reposui ex MS. pro vulgari ἀμαθεῖς, eamque lectionem postulat in praecedenti antithesi oppositum δυσμαθεῖς. *Sylb.*

11. Κουφόνοι) Polemo, κουφόνοες.

12. Ὅσῳ προσεχεῖς) Nota enallagen: sensus enim requirit comparatiuum, ὅσῳ προσεχέστερον *Sylb.* ὅσον προσεχεῖς Polemo.

13. Τοῦ ἄρκτου) Polemo τῆς ἄρκτου. Supra apud Nostrum etiam τῇ ἄρκτῳ. Cf. Vitruu. L. VI. c. 1.

14. Συμμιγῆ) Post συμμιγῆ leguntur apud Polem. p. 183. v. τά τε.

15. Καὶ ἀρκτικώτεροι) Haec verba absunt a Polemone.

τεροί εἰσιν αὐτοὶ ἑαυτῶν διαφέρουσιν. Ἔχουσι γὰρ [16] διαφορὰν τινῶν, οἱ τὰ ἄκρα τῆς Λιβύης τὰ ἑσπέρια νεμόμενοι, καὶ Ἰβήρων οἱ εἰς τὴν ἔξω θάλασσαν καθήκοντες· καί τοι ἀμφότεροι ἑσπέριοί εἰσιν· ἀλλὰ οἱ μὲν Λίβυες, Αἰθιόψιν ὅμοιοι· οἱ δὲ [17] Ἴβηρες, Κελτοῖς. Ὡς γὰρ ἐν βραχεῖ δηλῶσαι, ἡ μὲν μεσημβρία, ξηρότητι, καὶ θερμότητι, [18] ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κέκραται· ἡ δὲ ἄρκτος, ὑγρότητι, καὶ ψυχρότητι· [19] τὰ δὲ ἄλλα χωρία, καθόσον τούτων ἑκάτερα πλησιάζει, καὶ τῆς κράσεως τάτε εἴδη, καὶ τὰ ἤθη [20] παρεχομένης. Πλὴν αἴτιον πολλοῖς γεγένηται,

differunt cauſa. Qui enim fines Libyae occidentales incolunt, differentiam horum habent, et Iberorum, qui maris litora habitant, ac vtrique occidentales ſunt. Nam Libyes Aethiopibus, et Iberi Celtibus ſimiles ſunt, quod quidem breuiſſime planum fiet; meridionalis enim plaga ſiccitate ac caliditate quam maxime permixta eſt, ſeptemtrionalis vero humiditate et frigiditate. Reliquae autem regiones, quae ſibi propinquiores ſunt, de harum quoque temperatura et formae et mores aliquid aſſumunt, niſi in eo cauſa latere quaedam videatur, quod multi ab aliis genti-

16. Διαφορὰν τινῶν) Poſſis etiam legere διαφοράν τινα. *Sylb.*

17. Οἱ δὲ Ἰβ.) Polemo p. 148. οἱ δὲ καὶ Κελτοί, vide ibi not. 17.

18. Ὡς ἐπὶ τὸ πλ.) MS. coniuncte ἐπιτοπλεῖστον. *Sylb.*

19. Τὰ δὲ ἄλλα) Plenius et integrius haec apud Polemonem leguntur p. 184. *Sylb.*

20. Παρεχομένης) Pariſ. ed. et MS. παρεχομένους. *Sylb.*

γένηται, τὸ πολλοὺς ἀπ' ἄλλων ἐθνῶν εἰς ἕτερα μετελθόντας κατῳκηκέναι.

κδ. ΠΕΡΙ ΕΙΔΟΥΣ ΈΛΛΗΝΙΚΟΥ.

Εἰ δέ τισι τὸ [1] Ἑλληνικὸν καὶ Ἰωνικὸν γένος ἐφυλάχθη καθαρῶς, οὗτοί εἰσιν αὐτάρκως [2] μεγάλοι ἄνδρες, εὐρύτεροι, ὄρθιοι, εὐπαγεῖς, λευκότεροι τὴν χρόαν, ξανθοί σαρκὸς κρᾶσιν ἔχοντες [3] μετρίαν, εὐπαγεστέραν,

bus ad alias tranſmigrantes fixam ſedem inter illas collocarunt.

XXIV. De forma Graeca.

Qui autem inter has nationes genus Helleniſticum et Ionicum ſeruant integerrime, ſunt viri ſatis magni, lati, recti, bene compacti, quoad colorem albidiores, rubri, temperatu-

1. Ἑλληνικὸν) Aliam differentiam Graecorum ex internis ſenſibus depromtam ſuppeditat Ariſtot. Polit. L. VII. c. 7. Ἕλληνες autem ex ſententia Ariſtot. Meteorol. L. I. c. 14. ſunt, qui circa Dodonem et Acheloum habitarunt, vbi Selli commorati ſunt.

2. Μεγάλοι etc.) His conuenire videtur quae Hippocr. de aere, aquis et locis, Sect. III. p. 71. tradit: Ἀσίην πλεῖστον διαφέρειν τῆς Εὐρώπης, ἐς τὰς φυσίας τῶν ξυμπάντων τῶν τε ἐκ τῆς γῆς φυομένων, καὶ τῶν ἀνθρώπων. Πολὺ γὰρ καλλίονα καὶ μέζονα πάντα γίνεται ἐν τῇ Ἀσίῃ, ἥ τε χώρα τῆς χώρης ἡμερωτέρη, καὶ τὰ ἔθνεα τῶν ἀνθρώπων ἠπιώτερα, καὶ εὐεργότερα. *Aſia plurimum Europae praeſtat, tum eorum omnium natura quae e terra producuntur, tum hominum. Longe enim pulcriora et maiora omnia in Aſia gignuntur, regioque ipſa hac noſtra mitior, et hominum mores humaniores et benigniores.* Quare vox αὐτάρκως hanc differentiam indicare videtur.

3. Μετρίαν) Forte melius μετρίως εὐπ.

ραν, σκέλη ὀρθὰ, [4] ἄκρα εὐφυῆ· κεφαλὴν μέσην τὸ μέγεθος, περιαγῆ· τράχηλον εὔρωστον· τρίχωμα ὑπόξανθον, ἁπαλώτερον, οὖλον πράως· πρόσωπον τετράγωνον, χείλη λεπτὰ, ῥῖνα ὀρθήν· ὀφθαλμοὺς ὑγροὺς, χαροποὺς, γοργοὺς, φῶς πολὺ ἔχοντας [5] ἐν αὐτοῖς· εὐοφθαλμότατον γὰρ πάντων ἐθνῶν τὸ Ἑλληνικόν.

κε. ΠΕΡΙ ΧΡΟΙΑΣ.

Δῆλον δὲ ἀπὸ τῶν [1] προλελεγομένων, [2] ὅτι μέλαινα χροιὰ, δειλίαν καὶ πολυμηχανίαν μηνύει· ἡ δὲ λευκὴ καὶ

ram carnis habentes mediocriter compactiorem, et crura recta extensa, et extremitates bene formatas. Caput mediocris magnitudinis, et mobile, collum validum, capillos flauescentes tenerosque, facileque se crispantes, frontem quadratam, labia tenuia, nasum rectum, oculos humidos, charopos, toruos, multum lucis continentes: inter omnes enim nationes Graeci optimos habent oculos.

XXV. De colore.

Ex ante dictis constat colorem nigrum timiditatem et astutiam innuere, album autem et flauescentem, robur ac fortitudinem, valde

4. Ἄκρα) Haec vox notat *extremitates corporis*, praecipue *manus* ac *pedes*.

5. Ἐν αὐτοῖς) MS. incontracte ἐν ἑαυτοῖς. *Sylb.*

1. Προλελεγόμενων) Pol. p. 185. addit σημείων.

2. Ὅτι) MS. ὅσοις μὲν pro ὅτι. *Sylb.* Polemo, ἡ μέλαινα χροίαν.

καὶ ὑπόξανθος, ἀλκὴν καὶ θυμὸν [3] λέγει· τὸ δὲ πάνυ λευκὸν ἄκρατον, [4] εἰς ἀνδρείαν φέρει· πυῤῥὸν δὲ [5] τὸ σῶμα πᾶν, [6] δολεροῦ καὶ πολυτρόπου ἀνδρός ἐστι δεῖγμα. Χροιὰ δὲ ἀνατετραμμένη ὑπόχλωρος, [7] δειλίας ἅμα, καὶ κακομηχανίας σημεῖον, εἰ μὴ ὑπὸ νόσου γεγένηται. Τὸ δὲ [8] μελίχλωρον καλούμενον χρῶμα, δειλὸν, γαστρίμαργον, [9] λάλον, ὀργίλον, γλωσσάλγον. Τὸ δὲ [10] φλογοειδὲς χρῶμα, ἐμμανές· τὸ δὲ πράως ἐρυθρὸν, εὐφυὲς, εὐμαθὲς, ὀξυκίνητον. Ταῦτα μὲν περὶ πάντος [11] σώματος·

κατὰ

albus, intemperantem, et ad virilitatem perducit. Color vero luteus aliis interſperſis, timiditatis ſimul ac fraudum eſt ſignum, niſi ex morbo prouenerit. Color autem fuſcus qui dicitur, timidum, guloſum, loquacem, iracundum, et maledice loquacem prodit. Color flammeae formae, conſtantem; leuiter ruber, ingenuum, docilem, et celerrime mobilem. Et haec quidem de corpore in vniuerſum dicta ſunto. Sigillatim vero qui ſterna habent ſubrubra, iram intus feruentem an-

3. Λέγει) Pro vulg. μηνύει repoſitum ex MS. *Sylb.*

4. Εἰς ἀνδρείαν) Polemo, ἀνανδρίαν σημαίνει.

5. Τὸ) Articulum non agnoſcit Polemo.

6. Δολεροῦ) Polemo, πανωλεθρίαν.

7. Δειλίας ἅμα) Polemo δειλίας μεστὸν, καὶ, κ. τ. λ.

8. Μελίχλωρον) Polemo μεγαλόχλωρον, vide p. 186. not. 28.

9. Λάλον) Haec vox abeſt a Polemone.

10. Φλογοειδὲς) Polemo, φλογῶδες, et pro ἐμμανές inſeqq. habet σημαίνει τὸν ἄνδρα κατήγορον εἶναι.

11. Σώματος) Polemo inſerendo articulum τοῦ σώματος legit.

κατὰ μέρος δὲ, [12] τὰ στέρνα ὑπέρυθρα ὄντα, ζέειν ἔνδον τὴν ὀργὴν ἀπαγγέλλει· ὥσπερ εἴ τις τὰς καὶ περὶ τὸν αὐχένα φλέβας, καὶ τὰς ἐν τοῖς κροτάφοις, οἰδούσας ἔχει, [13] ὡς ἐμφανεῖς εἶναι, καὶ αἱματώδη ἔχει [14] τὴν χροιάν. Πρόσωπα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἐρυθρὰ, [15] αἰσχυντηλοὺς δηλοῖ. Εἰ δὲ μόναι αἱ παρειαὶ τοιαῦται εἶεν, οἰνόφλυγας σφᾶς λέγε. [16] Περὶ δὲ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς χροιῶν, εἴρηται μὲν ἤδη· καὶ ἐνταῦθα δὲ, ὅσα ἡ χρεία ἀπαιτεῖ, λεχθήσεται. Ὅσοι ὀφθαλμοὶ ὑποφοινίσσουσιν, εἰ μὲν ἅμα [17] ξηρότητι διακαεῖς εἶεν, ὀργίλους εἶναι λέγων, οὐκ ἂν ἁμάρτοις· εἰ δὲ ἅμα ὑγρότητι, οἰνόφλυγες. Γλαυκότης

nunciant, ſic quoque ſe res cum eo habet, cui circa ceruicem et in temporibus venae intumeſcentes conſpiciuntur, et quae colorem ſanguineum referunt. Quibus facies ſupererubeſcens eſt, verecundi ſunt: ſi vero genae tantummodo ſic ſunt, eos dicas vini amicos. De coloribus oculorum iam dictum eſt, hoc vero loco, quantum neceſſitas rei exigit, dicetur. Quicumque oculorum ſunt ſubrubri, et ſi prae ſiccitate quaſi ardent, non peccabis, ſi eiuſmodi homines iracundos dicas, ſi autem aeque humiditas adeſt, vinoſi ſunt. Oculi

12. Τὰ στέρνα ὑ.) Pol. p. 272. τὰ στερνὰ ὑπερυθριῶντες.

13. Ὡς) Particula ὡς abeſt a Polemone.

14. Τὴν χροίαν) MS. τὴν χρόαν. Sylb.

15. Αἰσχυντηλοὺς) MS. αἰσχυντηροὺς, minus vſitate. Sylb.

Polemo, p. 249. τραχεῖς ἄνδρας δηλοῦσιν.

16. Περὶ δὲ τῶν etc.) Aphoriſmus iſte in MS. rubrica et titulari forma exaratus eſt. Sylb.

17. Ξηρότητι) Polemo p. 236. ξηρότεροι, πολλὴν ὀργὴν ἔχειν τὸν ἄνδρα κ. τ. λ.

κότης ἐν ὀφθαλμοῖς, ἀγριώτερον· [18] μελανότης, ἡμερώτερον· γλαυκὰ γὰρ, τῶν [19] ἀγρίων ζώων τὰ πλείω· τὰ δὲ ἥμερα, μελανόμματά πως εὑρήσεις. Τῶν δὲ γλαυκῶν τὸ μὲν λίαν [20] γλαυκὸν, δειλόν· τὸ δὲ χολῶδες, [21] ἄγριον· τὸ δὲ ταῖς ἐλαίαις κατὰ τὴν χροιὰν ὅμοιον, [22] ἄλκιμον. Τοῦ γεμὴν μέλανος, τὸ μὲν πάνυ μέλαν, [23] δειλόν τε, καὶ δολερόν· τὸ δὲ ὑπόξανθον, [24] καρτερόν τε, καὶ μεγαλόψυχον· [25] τὰ γὰρ μαρμαρύσσοντα ὄμματα, μαργοσύνην κατηγορεῖ· τοιοῦτον γὰρ, καὶ ἡ αἴξ βλέπει. Τὰ δὲ [26] πυῤῥώδη, ἀναισχυντίαν· κυνὸς γὰρ τοῦτο τοῖς ὀφθαλ-

glaucedo, ferociorem, nigredo, mitiorem notat. Ferarum enim vt plurimum oculi sunt glauci, vbinam vero reperies mites nigrosque oculos? Inter glaucos vero nimia glaucedo timidum, fuluum vero in his, ferocem, et color oleae similis potentem virum notat. Ad nigrum vero quod attinet, nimia nigrities, timidum insidiosumque prodit, subflauum vero, fortem et magnanimum. Nitentes oculi proteruiam produnt, caprae enim sic

18. Μελανότης) Polemo p. 237. non agnoscit.

19. Ἀγρίων) Pro hac voce substituit Polemo ἀλόγων.

20. Γλαυκόν.) Polemo λευκὸν, haud dubie ex librariorum errore.

21. Ἄγριον) Polemo, ἄγροικον.

22. Ἄλκιμον) Polemo, δυνατὸν ἄνδρα δηλοῖ.

23. Δειλόν τε) Polemo δεινόν τε, quae literarum permutatio a librariis facile fieri potuit.

24. Καρτερὸν) Polemo, ἰσχυρόν.

25. Τὰ γὰρ μάρμαρ.) Paullo aliter hic canon apud Polemonem exaratus est.

26. Πυῤῥώδη) Supra quoque legitur aliquoties, sed

θαλμοῖς τεκμαίρου. 27 Ὠχρὰ δὲ ὄμματα καὶ ἀλλοχροίας ἔχοντα, 28 πτῶκα ἄνδρα, καὶ ὑποπτευτὴν σημαίνει. 29 Στίλβοντες ὀφθαλμοὶ, ἀφροδίσιοι· οἵους ἔχουσιν οἱ ὄρνιθες.

κϛ. ΠΕΡΙ ΤΡΙΧΩΝ.

Ἄνδρα 1 οὐλότριχα, δειλὸν καὶ κερδαλέον λέγε· τὸν δὲ ἰθύτριχα, ἀγριώτερον, καὶ ἀνοητότερον· ἀρίστη δὲ

conſpiciuntur. Rubri vero impudentiam indicant, canum enim oculis hoc ſignum ineſt. Pallidi autem oculi, quibus alii ſunt intertexti colores, pauidum ſuſpicioſumque virum indicant. Lucentes oculi ſunt venerei, tales enim aues habent.

XXVI. *De pilis.*

Virum pilis criſpis praeditum, timidum ac quaeſtuoſum appella, qui vero ſimplicibus gaudet, ferociorem, et imprudentiorem. Co-

malim hic cum MS. πυρώδη: quomodo etiam apud Ariſtotelem eſt, p. 146. l. 3. *Sylb.* Vide quae ibi nota 167 diximus.

27. Ὠχρὰ) Ariſtot. p. 146. ὠχρομμάτοι, qui tamen non agnoſcit ὑποπτευτήν.

28. Πτῶκα) Eſt proprie haec vox epitheton leporis, qui et πτὼξ dicitur, v. Hom. Il. χ'. v. 312. ἁρπάξων ὂ ἄρν' ἀμαλὴν, ἢ πτῶκα λαγωόν. *Raptura vel agnum tenerum, vel timidum leporem.*

29. Στίλβοντες) Ariſtot. p. 147. οἱ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ςιλπνοὺς ἔχοντες, λάγνοι.

1. Οὐλότριχα) Vide Ariſtot. ſupra p. 151. et Pol. p. 189.

δὲ κόμη, ἡ τὸ [2] μέσον τούτων ἔχουσα· ἐπεὶ [3] (καὶ) πυκνότης τριχῶν ἄκρα, θηριώδης· καὶ ψεδνότης δὲ, κακοηθείας, καὶ δόλου σημεῖον· τὸ δὲ τούτων μέσον, ἐπαινετόν. Μαλακαῖς δὲ πάνυ θριξὶ τετριχῶσθαι, γυναικεῖον. Οὐ μὴν αἱ πάνυ σκληραὶ τρίχες, ἀγαθαί· ἀγριότητος [4] (τὸ) γὰρ σημεῖον· τὸ δὲ μέσον καὶ ἐν τούτοις ἄριστον. Μέλαινα κόμη, δειλίαν, καὶ [5] πολυκερδίαν ἀπαγγέλλει. Ἡ δὲ ἄγαν [6] ξανθὴ, καὶ ὑπόλευκος, ὁποία Σκυθῶν, καὶ Κελτῶν, ἀμαθίαν καὶ σκαιότητα, καὶ ἀγριότητα· τὸ δὲ πράως ὑπόξανθον, εἰς εὐμαθίαν καὶ ἡμερότητα, καὶ εὐτεχνίαν

ma media in his optima eſt. Extrema pilorum denſitas, ferinum, raritas vero, prauorum morum ac fraudulentum notat. Inter haec autem media qualitas optima eſt. Admodum mollibus pilis tectus, femineus cenſetur. Neque admodum duri pili boni ſunt, ferociae enim ſignum illis ineſt. Et media qualitas in his optima. Pilus niger timiditatem, multamque quaeſtuoſitatem indicat. Valde fuluus et ſubalbus, qualis eſt Scytharum Celtarumque, indocilitatem, ſtuporem et feritatem prodit: Leuiter autem ſubfuluus ad docilitatem, manſuetudinem et ſolertiam ten-

2. Μέσον) Has Ariſtoteles ſupra p. 151. ἀκρούλους appellat.

3. (Καί) Incluſa καὶ abeſt a MS. *Sylb.*

4. Τό) Incluſum τὸ abeſt a MS. *Sylb.*

5. Πολυκερδίαν) MS. πολυκέρδειαν ἀγγέλλει *Sylb.* Vulgatum ἀπαγγέλλει ex praecedente ſyllaba αν, temere a librario repetita et in απ mutata, procul dubio originem traxit. Vide Pol. p. 190.

6. Ξανθή) Polem. p. 185 habet ξανθὴ καὶ λευκὴ, δύναμιν καὶ θυμὸν λέγει.

τεχνίαν [7] συντείνει. Πυῤῥότης δὲ ἄκρατος, [8] καὶ τὸ τῆς ῥοιᾶς ἄνθος, οὐκ ἀγαθόν· ὡς ἐπὶ πλεῖστον γάρ ἐστιν αὐτῶν τὰ ἤθη θηριώδη, καὶ ἀναίσχυντα καὶ φιλοκερδῆ. Σκέλη τετριχωμένα πάνυ θριξὶ πυκναῖς καὶ μεγάλαις, [9] δυσμαθίαν καὶ ἀγριότητα σημαίνει. Ὅσοις δὲ ὀσφύες καὶ μηροὶ χωρὶς τῶν ἄλλων [10] μερῶν πολύτριχές εἰσι, [11] λαγνείας εὐτυχοῦσι. Γαστέρα καὶ στήθη ἐπὶ πολὺ κομῶντας, κουφόνους καὶ ἀλλοπροσάλλους καὶ [12] ἀσελγεῖς λέγε. Ὤμους δὲ,

dit. Excedens rubedo, floribus balaustiorum similis, non bona, talium siquidem mores plerumque sunt feriores, impudentiores, et lucro quaerendo aptiores Crura pilis densis et magnis obsita, indocilitatem et ferociam significant. Quibuscumque autem lumbi et femora, reliquis partibus exceptis, multis pilis sunt tecta, libidini sunt dediti. Venter et pectus multis obsitum crinibus, signum perhibet inconstantis, se ab vno ad alterum conferentis et lasciui viri. Humeros vero et meta-

7. Συντείνει) MS. τείνει sine praepositione σὺν. Et mox πυρότης vnico ρ. minus recte. *Sylb*. Aristoteles quoque πυῤῥότης habet.

8. Καὶ τὸ τῆς) Conuenientius legendum κατὰ τὸ τῆς ῥοιᾶς ἄνθος, vt supra p. 191. *Sylb*.

9. Δυσμαθίαν) Polemo, p. 192. δυσμαθῆ καὶ ἀγριώτερον.

10. Μερῶν) Μελῶν exhibet Polemo.

11. Λαγνείας εὐτυχοῦσι) Rom. et Paris. λαγνείᾳ ἐντυχοῦσι. Ego MS. sequi malui. Polemo p. 192. simpliciter habet λαγνοὶ ἄνδρες εἰσί. *Sylb*.

12. Ἀσελγεῖς) Polemo ἀσθενῆ.

δὲ, καὶ μετάφρενα [13] τετριχῶσθαι, ὀρνίθιον ἄντικρυς· [14] μετάρσια γὰρ νοήματα καὶ οὐ στερεὰ δείκνυται. Στέρνα δὲ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τετριχωμένους θριξὶν [15] ἀμφιλαφέσι, θερμοβούλους καὶ διψύχους λέγε. Τὸ δὲ πᾶν σῶμα [16] δεδασύνθαι τριχὶ στερεᾷ καὶ ἀμφιλαφεῖ, βοῶδες. Τοῦ δὲ αὐχένος τὸ πρὸς τῇ κεφαλῇ δασύνεσθαι, πρὸς ἀλκῆς τε, καὶ εὐψυχίας νόμιζε. Καὶ τοῦ μετώπου δὲ εἰ εἰς τὸ μέσον [17] ἐπικαταβαίνοι ἡ χαίτη, εἰς δὲ τὰ ἑκατέρωθεν ὑποχωροίη, μεγαλοψυχίας καὶ ἀλκῆς πλήρης ὁ τοιοῦτος.

phrena villosa, similitudinem cum auibus innuunt: superba siquidem consilia, quae non firmo insistunt fulcro, notant. Sterna autem circumquaque dense hirsuta calidos, praecipitibus consiliis vtentes et titubantes notant. Vniversum autem corpus, firmis densisque pilis tectum, bouinum est. Ceruicis pars versus caput pilosa fortitudinis et boni animi signum censendum. Si autem capillus ad medium frontis sese extendit, ita, vt ab vtraque sensim recedat parte, talis magno animo multaque fortitudine praeditus est. Pili erecti, timiditatis et fraudulentiae testes sunt. Quibuscumque

13. Τετριχῶσθαι) Vulg. ed. τετριχωμένα: quod ferri potest, si pro λέγε, reponas λέγει. *Sylb.* Polemo quoque dat τετριχωμένα, reliqua paululum immutata exhibet.

14. Μετάρσια) Polemo l. l. ὑψηλὰ --- --- καὶ οὐ σταθερά. Erotian. autem μετάρσια explicat ὑψηλά.

15. Ἀμφιλαφέσι) Polemo δασείαις et pro διψύχους, εὐψύχους.

16. Δεδασύνθαι) Pol. p. 193. δασύτριχες τριχὶ στερεᾷ; vide quae Sylburgius ibi n. 19. monuit.

17. Ἐπικαταβαίνοι κ. τ. λ.) Pol. p. 193. ἐπικαταβαίνουσα ῥὶς τετρίχωται, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν οὔ, etc.

τοιοῦτος. Τρίχες δὲ ὀρθαὶ ἐςῶσαι, δειλίας καὶ κακομηχανίας μάρτυρες. Ὅσοις τῶν ὀφρύων τὰ πρὸς τῇ ῥινὶ [18] κάτω νεύει, τὰ δὲ ἐφ' ἑκάτερα εἰς τοὺς κροτάφους χωρεῖ, τούτους ὑσὶν εἴκαζε· οἱ δὲ σφόδρα [19] δασόφρυες, ἀνιαροί· πρέπει γὰρ αὐτοῖς ἀνία.

κζ. ΠΕΡΙ ΚΙΝΗΣΕΩΣ.

Περὶ δὲ κινήσεως, τάδε ἴσθι· ὡς τὸ μὲν αὐτοφυὲς αὐτῆς καὶ ἀπρονόητον, χρὴ διαγινώσκειν κατὰ [1] τὸ πρέπον. Ὅσοι δὲ σχηματίζουσιν ἑαυτοὺς, καὶ κινοῦνται, [2] ἐπιτετευγμένους φυσιογνωμόνει καὶ τούτους.

autem ſupercilia ab vna parte naſi ſunt coniuncta, ab altera vero ad tempora vſque pertingunt, ii porcis ſimiles ſunt. Qui admodum denſis pilis ſupercilia habent repleta, triſtes ſunt, conuenit enim ipſis moeſtitia.

XXVII. *De motu.*

De motu vero probe haec teneas; quomodo ſcilicet innatum et proprium ex decentia debeas dignoſcere. Quicumque enim ſibimet ipſis formam quamdam et motum fingunt, hos ex ſignis iudica phyſiognomonicis, tan-

18. Κάτω νεύει) Polemo, p. 194. κατανεύει.

19. Δασόφρυες) Pro δασόφρυες ſupra eſt συνόφρυες ap. Ariſtot. p. 149. et apud Polem. p. 194. *Sylb.* Vide quae ſupra p. 149. not. 180. monita ſunt.

1. Τὰ πρέπον) Sub hac voce h. l. intelligit *venuſtatem* et *dignitatem*, quam requirit Cicero offic. L. I. c. 36. vbi de motu et greſſu egregia praecepta exſtant.

2. Ἐπιτετευγμένους) MS. ἐπιτεταγμένους. *Sylb.*

τους. Τριπλοῦν δὲ τὸ γένος τούτων. Οἱ μὲν γὰρ, [3] σεμνότητα περινοοῦσιν, ἀρχὰς, καὶ δυνάμεις ἐν πόλει μνώμενοι, καὶ γάμους ἐνδόξους· ἐνιότε δὲ, εἰς εὐτέλειαν καὶ φειδωλίαν [4] καὶ περιχαρίαν, καὶ εἰς συννότητα ἑαυτοὺς μετατυποῦσι, δι' οὗπερ ἂν ἀρέσειν τρόπου τούτοις νομίσωσιν, οὓς [5] θεραπεύουσιν· ἕτεροι δὲ [6] ἁβρύνονται αὐτῶν· οἱ μὲν γὰρ, παιδι- [illegible] κοῖς

quam tales, qui habitum ſibi acquiſiuere. Tria autem horum ſunt genera. Quidam enim grauitatem prae ſe feruat, principatus et poteſtatem in vrbe ambientes, et nuptias glorioſas: Alii vero ad frugalitatem, et parſimoniam, et immoderatam laetitiam, et moeſtitiam ſe transferunt, qua videlicet ratione ipſis, quibus miniſtrant, ſe exiſtimant amicos reddere. Alii autem cultum ſibi comparant, ſi-

3. Σεμνότητα) Hanc virtutem in inceſſu potiſſimum commendat Clem. Alex. Paedag. III. 11. his verbis: Ἀποσκορακιστέον ἡμῖν καὶ τοῦ περιπάτου τὸ μανιῶδες· τὸ δὲ σεμνὸν καὶ τὸ σχολαῖον ἐκλεκτέον, οὐ τὸ βάδισμα τὸ μηλλητικόν. Οὐδὲ ἐν ταῖς ὁδοῖς σαλεύειν, καὶ ἐξυπτιάζοντα παραβλέπειν εἰς τοὺς ἀπαντῶντας, εἰ ἀποβλέπουσιν εἰς αὐτὸν, καθάπερ ἐπὶ σκηνῆς ἐμπομπεύοντα, καὶ δακτυλοδεικτούμενον. *Ab inceſſu nobis procul eſt amoliendus greſſus furioſus, ſed honeſtus et lentus nobis eſt eligendus, non autem nimis tardus. Sed neque in via fluctuare decet, nec ſupina ceruice obuios reſpicere, an ſe adſpiciant, tamquam traducentem pompam in ſcena, et qui digitis monſtretur.*

4. Καὶ περιχαρίαν, κ. τ. λ.) Malim tranſpoſita praepoſitione καὶ εἰς περιχαρίαν καὶ συνν. *Sylb.* Quae lectio vtique melior.

5. Θεραπεύουσιν) Huc refert quoque Cic. l. l. *nimias celeritates in feſtinationibus.*

6. Ἁβρύνονται) Reſpicitur ad greſſum delicatum et mollem, et veſtimenta, de quibus Phaedrus in Menan-

κοῖς ἀρέσαι βουλόμενοι· οἱ δὲ, ἄνδρας ἐφ' ἑαυτοὺς, ὥσπερ γυναῖκες, προκαλούμενοι. Τὸ δὲ τρίτον εἶδος ἐστὶ τῶν ἀνδρογύνων μὲν ὄντων φύσει, πλαττόντων δὲ αὑτοὺς εἰς τὸ ἀνδρεῖον· διὸ ὑφορῶνται ῥᾳδίως. Καὶ γὰρ βάδισμα, καὶ φθέγμα, καὶ βλέμμα μιμεῖσθαι σπουδάσαντες ἀνδρὸς, εἴπερ ἐξαίφνης φοβηθεῖεν, ἢ καὶ ἀνιαθεῖεν, ταχὺ παλινδρομοῦσιν εἰς τὴν ἑαυτῶν φύσιν· καὶ χωρὶς δὲ τούτου, τὸ ἐπιτηδευόμενον αὐτῷ, οὐκ ἁπλῶς ἄν τις καταμάθοι· οἱ μακρὰ βαίνοντες, [7] τελεστικοὶ παντὸς πράγματος, μεγαλόνοι·

quidem amaſiis ſtudent placere, et quae ad ſe viros ſicuti mulieres allicere curant. Tertium vero genus eſt androgynorum, et quidem a natura, qui tamen ſeſe ad virile agendum formant, quare facile ſuſpicantur. Inceſſum enim, et loquelam, et obtutum virorum imitari tentant, ſiquidem ſubito timore aut moerore ſi percutiantur, iterum celeriter ad ſui reuertuntur naturam. Hoc vero excepto non facile quis intelliget, quidnam ſit vſu et exercitio ab ipſis acquiſitum. Qui longi greſ-

dro, L. IV. *Vnguento delibutus veſtitu adfluens Veniebat, greſſu delicato et languido.* Vide Cl. Alex. Paed. III. 11. αἱ γυναικεῖοι κινήσεις καὶ θρύψεις καὶ χλιδαὶ κολουστέαι παντελῶς. Τὸ γὰρ ἁβροδίαιτον τῆς περὶ τὸν περίπατον κινήσεως, καὶ τὸ σαυλὰ βαίνειν, ὥς φησιν Ἀνακρέων, κομιδῇ ἑταιρικά. *Muliebres motus, luxus et deliciae omnes ſunt vitandae. Mollis enim in incedendo motus, effeminatique ac eneruati inceſſus, vt ait Anacreon, ſunt valde meretricia.*

7. Τελεστικοὶ) MS. τελικοὶ, et mox incontracte μεγαλόνοοι, minus belle. *Sylb.* Vide ſupra Ariſt. p. 157. qui τελεστικὸς habet,

νοι· οἱ μικρὰ βαίνοντες, ἄπρακτοι, πικροί· ἔνιοι δὲ καὶ φειδωλοὶ, καὶ ἐπίκλοποι τὰ ἤθη, καὶ λαθραῖα [8] βουλόμενοι. Ταχυτὴς δὲ ἐν κινήσει, ἅμα μὲν ὀρθότητι, καὶ λαμπρότητι, εἶδος θερμόβουλον, ἐγχειριστὴν, [9] δραστὴν ἔφηνεν. Εἰ δὲ [10] ταχὺ βαίνων ὑφορῷτο καὶ πτώσσοι, καὶ τὸ πᾶν εἶδος καθέλκοι, καὶ συνάγοι ἑαυτὸν, φειδωλίας [11] (καὶ δειλίας) καὶ κακομηχανίας, καὶ ἀνελευθερίας πιστὰ παρέχει τεκμήρια. [12] Ἅμα δὲ κινήσει ταχείᾳ, τάραχος ἐν ὀφθαλμοῖς, καὶ

ſus ſunt, omne opus perficiunt, ac ſunt magnanimi, qui breuis ſunt greſſus, inepti et amarulenti, quidam vero etiam parci, et moribus fraudulentis, clandeſtina amantes. Celeritas in motu coniuncta rectitudine et elegantia, formam apparere facit calidi in conſiliis ſuggerendis, ſolertis in aggrediendo et miniſtri. Quicumque celeri greſſu eſſe conſpicitur, et perterritus eſt, et omnem formam contrahit, et ad ſe conuertit, ille prae ſe fert ſigna certa parſimoniae, timoris, fraudulentiae et illiberalitatis. Si autem ſimul cum motu celeritas, conſternatio in oculis, capitis

8. Βουλόμενοι) In MS. duplex eſt ſcriptura, βουλόμενοι, et βουλευόμενοι. *Sylb.*

9. Δραστὴν) Malim δράστην, vt πλάτην et ſimilia. *Sylb.*

10. Ταχὺ βαίν) Vide ſupra Ariſtot. p. 153.

11. (Καὶ δειλίας) Incluſa haec abſunt a MS. *Sylb.*

12. Ἅμα δὲ κ). Commentarii loco eſſe poſſunt, quae Cic. de off. L. I. c. 36. dicit: *Cauendum --- ne in feſtinationibus ſuſcipiamus nimias celeritates, quae, quum fiunt, anhelitus mouetur, vultus mutantur, ora torquentur: ex quibus magna ſignificatio fit, non adeſſe conſtantiam.*

καὶ κεφαλῆς ἀστασία, καὶ ἄσθματα, [13] ταῦτα εἴδη κακοῤῥέκτου καὶ μεγαλοῤῥέκτου, καὶ φευκτέου ἀνδρός. Ὁ δὲ [14] ταχὺ μὲν, μικρὰ δὲ βαίνων, φιλοκερδὴς, κακοῦργος, [15] δειλίας τε εἰς ἄκρον ἥκων. [16] Σχολαία βάδισις, αὐτοφυὴς μὲν, νωθεστέρα, βαθυγνώμων δὲ, καὶ πραεῖα, εἰ μὴ [17] ἀντιλέγοι τὰ μείζω σημεῖα. Εἰ δὲ ἑκὼν βραδύνοι, καὶ ἐφιστάμενός γε ἐν ταῖς ὁδοῖς περιβλέποι ὑψαυχενῶν, ἴσθι [18] (καὶ) ὑβριστὴν ὄντα καὶ ὑπερήφανον καὶ μοιχικόν. Χεῖρας δὲ, καὶ πόδας [19] καλὸν ἐπιφωρᾶσθαι ἔχει κατὰ ταυτὸν

non firma ſtatio, et anhelationes coniunctae ſunt, tales formae improbi, valde cupidi et deteſtabilis ſunt viri. Qui vero celeri, at breui tamen ingreditur greſſu, lucri cupidus, maleficus eſt, et apud eum timiditas ad ſummum peruenit. Tardus greſſus, iſque naturalis, et quidem lentior, taciturnum et facilem notat, niſi reliqua contradicant ſigna. Qui vero ſponte tarde ingreditur et inſtat, et in viis erecta ceruice circumſpectat, eum et iniurioſum, et ſuperbum, ac adulterum cenſemus. Bonum autem eſt, ſi manus et pedes eodem modo ſe cum motu habere deprehen-

13. Ταῦτα εἴδη) MS. cum apoſtropho ταῦτ' εἴδη. *Sylb.*

14. Ταχὺ) Paulo aliter haec pronuntiat Ariſtot. p. 153.

15. Δειλίας τε) MS. dandi caſu δειλίᾳ τε: ſtructura minus bella. *Sylb.*

16. Σχολαία) βραδυβάμων Ariſt. ſed alia expoſitio ibi eſt.

17. Ἀντιλέγοι) MS. ἀντιλέγει indicatiui verbi modo; at non item in ſeq. *Sylb.*

18. (Καὶ) Incluſa καὶ abeſt ab eodem MS. *Sylb.*

19. Καλὸν etc.) MS. καλὸν ἐστὶ φωρᾶσθαι ἔχειν. *Sylb.*

ταὐτὸν τῷ παντὶ ἐπὶ κινήσεως. Ὁ δὲ ἐν τοῖς ὤμοις ὑποκινούμενος, καὶ ἅμα πρᾴως κεκυφὼς, μεγαλονοίας, καὶ ἀνδρείας εὖ ἥκει· οὕτω γὰρ καὶ λέων βαίνει. Ὁ δὲ ἐν τοῖς ὤμοις ὑποκινούμενος, ὀρθὸς δὲ ὢν καὶ ὑψαυχενῶν, αὐθάδης τε, καὶ ὑβριστής· οὕτω γὰρ βαίνει [20] (ὁ) ἵππος. Καὶ τὰ λοιπὰ δὲ ἀπὸ τούτων συμβαλεῖν ἂν δύναιο. Οἱ δὲ παντὶ τῷ σώματι κινούμενοι, ὤμοις τε, καὶ καθ' ἕκαστον τῶν μελῶν, ἀνδρόγυνοί εἰσι, τοῦτο γὰρ ἀντικρὺς [21] γυναικεῖον. Ἀνδρόγυνοι δὲ, καὶ οἱ [22] κλίνοντες αὐτοὺς εἰς τὰ δεξιὰ τῇ κινήσει· οἱ δὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ ἀποκλίνοντες, ἀνοητότεροι. Ὅσοι δὲ [23] κ... ταχλῶσι σφᾶς αὐτοὺς

duntur. Quicumque autem in humeris leuiter mouetur, ſimulque facile pronus ſpectans, illi bene magnus conuenit animus et fortitudo, ſic enim leo ingreditur. Qui vero leuiter in humeris ſe mouet, erectuſque ac elata ceruice, ſuperbus eſt, et petulans; ſic enim ingreditur equus. Et ſic ex his de reliquis licet coniicere Vniuerſo autem corpore mouentes ſe, humeris ſinguliſque membris, ſunt androgyni, hoc enim e regione femininum eſt. Androgyni vero etiam ſunt, qui in motu ſe ad dextram inclinant partem; qui vero in ſiniſtram, ſtupidiores. Quicumque autem ſe-

20. (Ὁ) Incluſus articulus abeſt a MS. *Sylb.* Paulo aliter priorem et hunc characterem tradit Ariſt. p. 154.

21. Γυναικεῖον) MS, γυναικεῖον. *Sylb.* Vide Ariſtot. p. 155.

22. Κλίνοντες) Ariſtoteles p. 155. hunc canonem ſic effert: οἱ δὲ τοῖς ποσὶν ἐξεστραμμένοις πορευόμενοι, καὶ ταῖς κνήμαις θηλείαις, ἀναφέρονται ἐπὶ τὰς γυναῖκας.

23. Καταχλῶσι.) Ariſtoteles loco laudato habet περικλώμενοι καὶ ἐντριβόμενοι.

αὐτοὺς καὶ ἐγκλίνουσι, κόλακές εἰσι· τοῦτο γὰρ ποιεῖ ὁ κύων, ὅταν σαίνῃ καὶ θωπεύῃ.

κη. ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ.

Πνεῦμα τὸ [1] λίαν ἀτρεμοῦν, ὡς ἀπνόῳ ἐοικέναι, φροντιστοῦ ἀνδρός· (ὁποία δὲ ἡ [2] φροντὶς, παρὰ τῶν ὀφθαλμῶν μάνθανε) [3] εἰ δὲ ἀτρεμὲς ἂν ἐπὶ πολὺ ἀθρόως ἐπίοι, ὥσπερ ἐκ παλιρροίας, καὶ πλημμυρίδος, λύπῃ τινὶ συνέχεται. Εἰ δὲ [4] (καὶ) κεφαλὴν ἐπικινῶν ἅμα ἐπιστένει, μετανοεῖν ἔοικεν [5] κακόν τι δράσας, ἢ εἰπών.

metipſos diducunt, et inclinant, adulatores ſunt; hoc ſiquidem canis facit, ſi adulatur et blanditur.

XXVII. De reſpiratione.

Valde lenis reſpiratio et quaſi exanimis, viri meditantis (qualis autem meditatio ex oculis apparet.) Si autem tranquilla, multaque interdum cellerrime effudit, quaſi ex humiditatis refluxu et inundatione, triſtitia affectum ſignificat. Si autem inclinato ſimul capite quis ingemiſcit, videtur is de male factis di-

1. Λίαν ἀτρεμοῦν) Rom. et Par. λεῖον ἀπονεμοῦν: perperam; nec multo rectius apud Polemon. ſupra p. 243. ἀεὶ ἀνατρέπον, ego MS. ſequi malui. *Sylb.*

2. Φροντὶς) Vide quae de ſignis ex oculis monuit Meurſ. in ſpicil. ad Theocr. p. 2. Pro ὁποία Polemo p. 243. habet ποταπή.

3. Εἰ δὲ ἀτρεμὲς) Fortaſſe rectius ἀτρεμήσαν ἐπὶ π. vel ſaltem ἀτρεμὲς ὄν. *Sylb.* Pro ἐπίοι Pol. p. 144. habet λέγει.

4. (Καὶ) Incluſa haec particula addita e MS. *Sylb.*

5. Κακόν τι δράσας, ἢ εἰπών) Pol. p. 144. κακόν τι ποιῶν, ἢ ἰδών.

εἰπών. Ἐὰν δὲ δεδορκόσι τοῖς ὀφθαλμοῖς ταῦτα ποιῇ, προβουλεύει κακὰ μᾶλλον, ἢ μετανοεῖ. Πνεῦμα [6] λεῖον, σχολῇ καὶ ἀψοφητὶ χωροῦν, τὴν γνώμην εὖ ἔχειν δηλοῖ. [7] Ὅταν δὲ ὑποβρυχᾶται, καὶ μεγάλα ἀναπνέῃ, ἀγριότητα, καὶ οἰνοφλυγίαν κατηγορεῖ. Οἱ δὲ ἀσθματίαι, ὁπόσοις καθάπερ [8] ἐκ δρόμου τὸ πνεῦμα ἐλαύνεται, ἄβουλοι, κακόθυμοι, [9] παντορέκται, παντοεπεῖς. Ὅσοι δὲ [10] μετάρσιον ἐμπνέουσι, καὶ αὐτοῖς πυκνόν τε, καὶ ἐλαφρὸν τὸ πνεῦμα ἐν ταῖς ῥισὶν ἐμπνεῖ, δειλία, καὶ ἀθυμία ἐν

ctiſue dolore affici. Intenſis haec autem ſi fiunt oculis, mala potius conſilia, quam moerorem indicant. Leuis reſpiratio, quieta et ſine ſtrepitu procedens, indicat animi tranquillitatem, ſi autem profunda ac magna eſt reſpiratio, ruſticitatis eſt et vinoſitatis indicium. Si autem anhelationes, quibus ſpiritus quaſi per curſum emittitur, illi ſunt conſilii inopes, malo animo praediti, malefici, et multiloqui. Quicumque autem alte inſpirant, et ſpiritum trahunt frequentem et paucum, hi timidi et puſillanimes ſunt. Verum

6. Λεῖον) Polemo habet εἰσιὸν, et pro ἀψοφητὶ in ſq. ἀκτυπί.

7. Ὅταν) Hanc particulam pro vulgata ὅτε repoſui ex MS. *Sylb.*

8. Ἐκδρόμου) MS. ἐκδρόμου: minus belle. *Sylb.* εἰσδρομοῦν Pol. p. 245.

9. Παντορέκται, παντοεπεῖς) Polemo l. l. παντεπίθυμοι, παντολόγοι.

10. Μετάρσιον) Polemo ὑψηλὸν, ſenſu non mutato.

ἐν τούτοις ἐςί. Γίνονται δὲ καὶ ἀνδρόγυνοι, ὅταν τὰ ἄλλα σημεῖα [11] συμμαρτυρῇ.

κθ. ΠΕΡΙ ΦΘΟΓΓΟΥ Η ΦΩΝΗΣ.

Φθέγγεσθαι [1] βαρὺ πάνυ καὶ σαθρὸν, ἀνοήτω, καὶ ὑβριςῇ, καὶ γαςριμάργῳ πρέπει. Ἠχὴ δὲ [2] κακοηχεςέρα, βληχωδεςέρα, ἀναισθήτου. Ὅσοι δὲ ἀπὸ βαρέος ἀρξάμενοι φθόγγου, εἰς ὀξὺ τελευτῶσι, [3] ὀργηταὶ, δύσθυμοι. Ὀξὺ δὲ καὶ αὐχμηρὸν φθέγγεσθαι, ποικίλου ἀνδρός ἐςιν. Ὁ δὲ ὀξὺ καὶ

etiam fiunt androgyni, reliquis ſcilicet conſpirantibus ſignis.

XXVIII. *De loquela et voce.*

Valde grauiter et debiliter loqui, inſipientem, iniurioſum, et guloſum denotat. Soni autem male articulati et balatorii inſenſibilem produnt. Quicumque a graui incipientes, deſinunt in acutum, iracundi et grauiter affecti ſunt. Acute et preſſe loqui, variabilis eſt viri. Acute autem, delicate et articulate qui loquitur, androgyni ſigna habet. Quicumque

11. Συμμαρτυρῇ) Hoc verbum pro ſimplici μαρτυρῇ repoſui ex MS. *Sylb.* Et ſic quoque dat Polemo p. 246.

1. Βαρὺ πάνυ καὶ σαθρὸν) MS. βαρὺ καὶ πάνυ σαθρὸν *Sylb.* Totus canon ſic eſt apud Polem. p. 252. niſi quod pro πρέπει ibi legatur δηλοῖ.

2. κακοηχεςέρα) Pro κακοηχεςέρα contra exemplarium conſenſum hanc vocem repoſui ex Polem. p. 252. *Sylb.* Interpres vulgatam ſequutus probum ſenſum elicere ſtuduit, vertendo: *male articulati.*

3. Ὀργηταὶ) Pro hac voce apud Polemonem p. 253. legitur τραχεῖς. *Sylb.*

καὶ μαλακὸν, καὶ [4] εὐκαμπὲς φθεγγόμενος, ἀνδρόγυνον ἐπισημαίναι. Ὅσοι δὲ [5] κοῖλον, καὶ βαρὺ καὶ ἀκαμπὲς ἠχοῦσι, γενναῖα τούτοις τὰ ἤθη, καὶ μεγαλόνοια αὐτοὺς κοσμεῖ, καὶ δικαιότης. Ὅσοι δὲ μαλακόν τι καὶ βαρὺ φθέγγονται, [6] ἤπια, καὶ τούτοις τὰ νοήματα. Οἱ δὲ κλαγγηδὸν [7] φθεγγόμενοι, ὀξύ τε καὶ ὀρνίθιον φθέγμα ἱέντες, [8] μάργοι καὶ χαῦνοι, καὶ μετάρσια νοοῦντες. Ἀσθενὴς δὲ φωνὴ καὶ ἅμα [9] γοερὰ, φιλοκερδῆ, καὶ ἀνιαρὸν, καὶ ὕποπτον ἐν πᾶσιν ἀνδράσι σημαίνει. Ὁπόσοι δὲ ἐν

ῥινὶ

cauum grauemque ſonum abſque omni modulatione emittunt, ii moribus ingenuis, magno animo, et iuſtitia ſunt condecorati. Qui autem delicate et grauiter loquuntur, illis manſuetudo animi ineſt. Cum clangore autem qui efferunt verba, et acutam vocem ad auium inſtar habent, improbe libidinoſi, ſuperbi atque elati ſunt. Imbecillis vox ac flebilis lucro inhiantem, triſtem ac ſuſpicioſum inter omnes ſignificat. Per naſum autem qui loquuntur, mendaces, prauorum morum, faſcinatores, et de damnis aliorum gaudentes ſunt. Vehementer et debiliter loqui, iram et

4. Εὐκαμπὲς) Sic emendaui, quamquam omnes editiones tuentur εὔλαμπές. Et pro ἐπισημαίνει in ſq. Polemo habet l. l. ἐστὶ σημεῖον.

5. Κοῖλον) Polemo addit βοῶσι.

6. Ἤπια) Polemo p. 254. ἀγαθά.

7. Φθεγγόμενοι) Polemo l. l. ἐκβοῶντες, at vox ἱέντες omittitur.

8. Μάργοι) Polemo habet μάταιοι, et pro μετάρσια apud eumdem eſt ὑψηλὰ, vt in ſuperiori capite not. 10.

9. Γοερὰ) Polemo ὑποκλαίουσα, et pro ἀνιαρὸν, λυπηρὸν, ac pro ὕποπτον, ὑπονοούμενον.

ῥινὶ φθέγγονται, ψευδεῖς, κακοήθεις, [10] βάσκανοι, πήμασιν ἄλλων χαίροντες. [11] (Σφοδρὸν φθέγγεσθαι, καὶ ὑπόσαθρον, ὀργὴν καὶ βίαν,) καὶ ἀνομίαν, καὶ μισανθρωπίαν σημαίνει. Ὀξὺ δὲ καὶ ἀσθενὲς φθεγγέσθαι, [12] ἀργίας καὶ δειλίας· ταχὺ δὲ, [13] ἀβουλίας καὶ ἀνοίας σημεῖον. Οἱ χαλεπῶς φθεγγόμενοι, κακοὶ καὶ ἀνόητοι, ὡς [14] ἐπιτοπολύ. Εἰ δέ τι, καὶ ἄλλο φωνεῖ τῶν ζώων, πρὸς ἕκαστον, [15] ὅταν τις ὅμοια φθέγγηται, [16] ἀναφέρειν τε, καὶ διαιρεῖν χρὴ εἰς τὸ ὅμοιον ἦθος. Οἱ μὲν γὰρ, [17] κυσίν· οἱ δὲ, πιθήκοις· οἱ δὲ, ὄνῳ· οἱ δὲ, ἵπποις· οἱ δὲ,

vehementiam innuit, ſimulac iniuſtitiam et hominum odium. Acuta et imbecillis loquela, ſocordiae et timiditatis ſignum eſt. Celer vero conſilii inopiam et amentiam ſignificat. Qui difficultate loquelae laborant, praui et inſipientes vt plurimum ſunt. Si vero etiam aliud quid voci animalium propius accedit, id ad ſimilitudinem vocis vel referri debet, vel differentiam infert pro ſimili more. Quidam enim canibus, quidam ſimiis, quidam aſino, nonnulli equis, alii vrſo, alii ouibus, et

10. Βάσκανοι, πημ. etc.) Pol. φθονεροὶ, δεινοὶ εἰς βλάβην ἄλλων.

11. (Σφοδρὸν etc.) Incluſa abſunt a MS. *Sylb.*

12. Ἀργίας καὶ δ.) Polemo p. 255. δειλίας καὶ βασκανίας.

13. Ἀβουλίας καὶ ἀ.) Pol. ἀβούλευτον καὶ ἀνόσιον δηλοῖ.

14. Ἐπιτοπολὺ) Rom. ed. et MS. diuiſe ἐπὶ τὸ πολύ. *Sylb.*

15. Ὅταν τις) Malim ᾧ ἂν, ſeu ὅτῳ ἄν. *Sylb.*

16. Ἀναφέρειν) MS. habet ἀναφέρειν χρὴ καὶ διαιρεῖν εἰς τ. *Sylb.* Totum canonem aliter profert Pol. p. 255.

17. Κυσὶν) Loco huius vocis Polemo p. 156. habet χοίροις.

δὲ, [18] ἄρκτῳ· ἄλλοι δὲ, προβάτῳ, καὶ ἄλλοις ζώοις ὁμοίαν [19] φθογγὴν ἀφιᾶσιν. Εἰδέναι γεμὴν καθόλου προσήκει, ὡς ἐν κινήσει, καὶ φωνῇ, καὶ χροιᾷ, καὶ μεγέθει, καὶ μελῶν ἁρμονίᾳ, [20] τὸ μέσον τῆς κράσεως χρηστὸν ὡς τὸ πολύ· τὸ δὲ ἐναντίον, κακόν.

λ. [1] ΠΕΡΙ ΕΙΔΩΝ ΑΝΘΡΩΠΕΙΩΝ.

[2] Ὅρους δὲ εἰδῶν ἀνθρώπων ὑποδεῖξαι ἀναγκαῖον οὐ πάντας, ἀλλ' ὅσοι ἀξιόλογοι αὐτῶν. Ἀπὸ γὰρ τούτων οὐ χαλεπὸν καὶ τὰ λοιπὰ γινώσκειν.

λα. Εἰ-

aliis animantibus ſimilem emittunt vocem. In vniuerſum autem eo reſpicere conuenit, quomodo quis in motu, et voce, et colore, et magnitudine, et harmonia membrorum ſit, medium temperaturae vt plurimum vtile eſt; oppoſitum autem malum.

XXIX. *De formis hominum.*

Neceſſe autem eſt definitiones formarum humanarum ſuppeditare, non quidem omnium, ſed tantummodo quae commemoratione dignae ſunt, et ex quibus facili negotio reliquae poſſunt colligi.

18 Ἄρκτῳ) MS. ἄρκῳ. Maior ibidem eſſet numerorum ſimilitudo, ſi ſingulariter legeremus, ἵππῳ. *Sylb.* ἄρκτῳ non agnoſcit Polemo.

19. Φθογγὴν) Polemo l. l. φωνὴν, et pro γεμὴν, δὴ λοιπόν.

20. Τὸ μέσον) Polemo τὸ μέσον τούτων εὔχρηστον, et in ſeq. pro κακὸν habet βαρύ.

1. Περὶ etc.) Fortaſſe tertius hic liber ſtatui deberet: ſicut apud Polemonem haec ſpecierum deſcriptio ſecundum librum efficit, p. 252. ſqq. *Sylb.*

2. Ὅρους) Prooemii loco haec praemiſſa abſunt a Polemone.

λα. ΕΙΔΟΣ ΑΝΔΡΕΙΟΥ.

Εἶδος οὖν [1] ἀνδρεῖον· ὄρθιον τὸ πᾶν σχῆμα, πλευραὶ [2] καὶ ἄρθρα, καὶ τὰ πάντα ἄκρα τοῦ σώματος ἐῤῥωμένα· [3] ὀςέα μεγάλα, [4] καὶ μὴ σκληρά· κοιλία πλατεῖα· καὶ [5] κοῖλοι ὦμοι, καρτεραὶ ὠμοπλάται, πλευραὶ διεςηκυῖαι, [6] ςέρνα ῥωμαλέα, καὶ μετάφρενα, ἰσχίον

XXX. Forma fortis.

Igitur forma fortis haec eſt. Tota ſtatura corporis erecta, coſtae, artus, omneſque corporis extremitates robuſtae; Oſſa magna, ſed non dura, venter amplus, humeri concaui, armi robuſti, pectora robuſta aeque ac meta-

1. Ἀνδρεῖον) Sic habet etiam MS., ſed ſi quis cum Romana malit ἀνδρείου, vt ſupra apud Polem. p. 282. haud equidem refragabor. *Sylb.*

2. Καὶ ἄρθρα etc.) MS. habet, ἄρθρα πάντα, καὶ τὰ ἄκρα τ. σ. *Sylb.* τὰ ἄκρα abſunt a Polemone.

3. Ὀςέα) Hic locus valde laborare videtur, eumque Meurſius feliciter reſtituit in Spicil. ad Theocr. p. 170. ſic: ὀςέα μεγάλα, κόμη σκληρὰ, κοιλία πλατεῖα, καὶ κοίλη, ὦμοι καρτεροὶ, ὠμοπλάται εὐρεῖαι, διεςηκυῖαι, ς. ῥ. κ. μ. ἰσ. σ. π. τὰ σφυρὰ καρτερά. Hunc quoque locum laudat idem p. 122.

4. Καὶ μὴ) Pro his vocibus apud Polem. eſt κόμη. *Sylb.* Et ſic emendauit Meurſius; vide obſ. anteced.

5. Κοῖλοι) Rectius κοίλη, vt referatur, ad κοιλία, quod vidit Meurſius quoque, et ſic etiam Polemo.

6. Στέρνα ῥωμαλ) Ad vnum omnes phyſiognomones pectoris latitudini roboris indicium ineſſe cenſent, quod comprobat Val. Flacc. L. I. *Oſtenditque humeros fortes, ſpatiumque ſuperbi Pectoris, Herculeis aequum Meleagre lacertis.* Et L. IV. — *nec plura moratus Ingentes humeros ſpatioſaque pectoris oſſa Protulit.*

ἰσχίον σκληρόν· σκέλη σαρκώδη, περὶ [7] τοῖς σφυροῖς καρτερά· πόδες ἀρθρώδεις· χρῶμα ὀξύτερον· βλέμμα ὑγρὸν, [8] γοργόν· οὐ μεγάλοι ὀφθαλμοὶ, οὐ δὲ πάνυ [9] ἀναπεπετασμένοι, οὐ μὴν οὐδὲ μύοντες· ὀφρύες οὐ τεταμέναι· μέτωπον [10] οὔτε λεῖον, οὔτε τραχύ· φωνὴ ἀπηνεστέρα, ἰσχυρὰ, μεγάλη· πνεῦμα εὐσταθές. Τοιοῦτος μὲν ὁ [11] εὔψυχος καὶ ἰσχυρός.

λβ. ΕΙΔΟΣ ΔΕΙΛΟΥ.

Ὁ δὲ δειλὸς, τοιοῦτος· τρίχες μαλακαὶ, τὸ πᾶν σχῆμα ἀνειμένον· τράχηλος μακρὸς, τὸ χρῶμα [1] μελανό-

phrena, coxa dura, carnoſa crura et circa malleolos robuſta; pedes articulati, color acutior, obtutus lubricus et toruus, oculi non magni, neque admodum explicati, neque adeo conniuentes. Supercilia non tenſa, frons neque laeuigata, neque confragoſa, vox ſaeua, fortis, magna, reſpiratio aequabilis. Talis bono animo et forti eſt praeditus.

XXXI. *Forma timidi.*

Timidus vero ſic comparatus eſt, molles pili, tota figura remiſſa, collum longum, color ex

7. Τοῖς σφυροῖς) Sic repoſui ex MS. pro τὰς σφυρὰς, in vulgg. Apud Polemonem eſt τὰ σφυρά. Sylb.

8. Γοργόν) Hanc vocem non agnoſcit Polemo.

9. Ἀναπεπετασμένοι etc.) Polemo p. 283. ἀνεῳγμένοι, οὐδὲ πάλιν ἠσφαλισμένοι.

10. Οὔτε λεῖον) Polemo l. l. μέτωπον τέλειον, οὐ μὴν γε ὀλίγον.

11. Εὔψυχος etc.) Pol. ἔμψυχος, καὶ καρτερικός.

1. Μελανόχρουν) Polemo p. 284. μέλαν ἢ ὠχρόν.

λανόχροουν; τὸ ὄμμα ταραχῶδες, βλέφαρα ταχυκίνητα, [2] ἄσθμα θορυβῶδες, σκέλη λεπτὰ, ἰσφὺς μακρὰ, στέρνα ἀσθενῆ· [3] μακρόχειρ· φωνὴ λιγυρὰ, μαλακή.

λγ. ΕΙΔΟΣ ΕΥΦΥΟΥΣ.

Τὸν δὲ εὐφυῆ, [1] τοίον δε εἶναι χρή· μεγέθους [2] εὖ ἥκοντα, λευκὸν, ὑπερυθρὸν, [3] ξανθὸν, οὐ πάνυ οὖλον, οὐδὲ [4] εὐθύτριχα· τὸ πᾶν σῶμα ὄρθιον ὄντα, [5] μέλη μεγάλα, τὰ ἄρθρα ἀπολελυμένα ἀλλήλων· σαρξ

nigro in fuſcum vergens, oculus turbulentus, palpebrae celeriter mobiles, anhelatio conſternationis plena, crura tenuia, lumbi longi, pectora infirma, manus longa, vox canora, mollis.

XXXII. *Forma ingenioſi.*

Ingenioſum autem talem oportet eſſe; iuſta magnitudine, album, ſubrubrum, flauum, non adeo mollem, neque rectis capillis. Tota corporis ſtatura ſit erecta, membra magna, articuli rite ſeiuncti a ſe, caro mediocriter

2. Ἄσθμα etc.) Polemo l. I. τῷ δὲ τῆς ἀναπνοῆς φυσήματι ἀσθενής.

3. Μακρόχειρ) Polemo, χεῖρες μακραί.

1. Τοίον δε εἶναι) MS. τοιοῦτον εἶναι. *Sylb.* Et ſic Polemo quoque p. 285. qui pro χρὴ etiam νόει dat.

2. Εὖ ἥκοντα) Polemo ibidem εὖ μεγέθους ἔχοντα. *Sylb.*

3. Ξανθὸν) Hanc vocem Polemo non admittit.

4. Εὐθύτριχα) Polemo εὐθύτριχον.

5. Μέλη μεγάλα) Haec verba non ſunt in Polemone.

σὰρξ [6] μετρίως ἁπαλὴ, σκέλη καὶ μηροὶ εὐτραφεῖς· σφυρὰ καρτερά· ποδῶν [7] καὶ χειρῶν ἄρθρα γενναῖα· δάκτυλοι [8] ἁπαλοὶ, εὐμήκεις, διεστῶτες ἀλλήλων· [9] πρόσωπα οὐ πάνυ σαρκώδη, οὐδὲ μὴν λεπτά· ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ, εὐλαμπεῖς, χαροποί· τὸ ἐν αὐτοῖς ἦθος γεγηθός.

λδ. ΕΙΔΟΣ ΑΝΑΙΣΘΗΤΟΥ.

Τὸν δὲ ἀναίσθητον, τοιοῦτον εἶναι πρέπει· [1] λευκὸν πάνυ, σαρκώδη, προγάστορα, παχυσκελῆ· τὰ δὲ ἄρθρα

mollis, crura et femora bene compacta, malleoli robusti, pedum manuumque articuli robusti, digiti teneri et bonae longitudinis, distincti a se inuicem. Facies neque admodum carnosae, neque macilentae, oculi humidi, bene splendentes, charopi. Mores ipsorum hilares.

XXXIII. *Forma insensati.*

Insensatum autem esse decet talem, videlicet admodum album, carnosum, ventre promi-

6. Μετρίως) Polemo μετρία, sensu eodem manente.

7. (Καὶ) Inclusa coniunctio addita e MS. *Sylb.* Polemo eamdem quoque inseruit, ex quo forte in MS. translata est.

8. Ἁπαλοὶ) Polemo habet ἁπλοὶ p. 285. et in sequentibus praepositionem ἀπ' inserit legendo: διεστῶτες ἀπ' ἀλλήλων.

9. Πρόσωπα οὐ π. σ.) Polemo loco laud. ἐπηρμένα πρόσωπα καὶ σαρκώδη.

1. Λευκὸν π.) Polemo p. 286. ἢ λευκὸς πάνυ, ἢ πάνυ μέλας, in reliquis conuenit cum Nostro.

ἄρθρα μικρὰ, συνδεδεμένα· κλεῖδας συμπεφυκυίας· τράχηλον κολοβὸν, παχύν· [2] ἄκρα ἀτελῆ, παρειὰς σαρκώδεις, μέτωπον στρογγύλον, [3] βλέμμα κωφὸν, ἀχανές.

λε. ΕΙΔΟΣ ΑΝΑΙΣΧΥΝΤΟΥ.

Ἀναίσχυντον δὲ ἄνδρα οὕτω χρὴ πεφυκέναι· ὀφθαλμοὶ [1] ἀνιστάμενοι, λαμπροί· βλέφαρα [2] ἀναπεπετασμένα, παχέα· [3] ταχύπους, παχύῤῥιν, ἀντίου

nente, cruribus craſſis, articulis paruis ac coarctatis, clauiculis coalitis, collo decurtato, extremitatibus mancis, malis carnoſis, longa fronte, obtutu ſtupido atque defixo.

XXXIV. *Forma impudentis.*

Impudens autem vir hoc modo eſſe debet comparatus. Oculi exporrecti, ſplendidi, palpebrae ſurſum eleuatae, craſſae, celer pedibus, naſus craſſus, e regione videns, ſeſe

2. Ἄκρα ἀτελῆ) Polemo l. l. contrario ſenſu ἄκρα τέλεια, quae lectio vtique huc transferenda eſſe videtur, quia rei magis conuenit quam ſententia Adamantii.

3. Βλέμμα κωφ.) Polemo p. 287. βλέμμα συμφυὲς καὶ χανὲς, vox κωφὸν apud Noſtrum mutuata ab Ariſtotele p. 45.

1. Ἀνιστάμενοι) MS. ἀνιπτάμενοι: aptius ἀναπεπταμένοι: vel vt Romana ed. ex Polemone legit ἀνεπτυγμένοι. *Sylb.* Vide ſupra p. 287.

2. Ἀναπεπετασμένα) Polemo εἰσπεπετασμένα.

3. Ταχύπους) Conuenientius eſſe videtur παχύπους, *craſſipes. Sylb.* Et ſic Polemo l. l. et loco πάχυῤῥιν habet πάχυριν per ſimplex ρ.

τίον ὀρῶν, ἄνω τείνων ἑαυτὸν, πυῤῥὸς τὴν χροιὰν, τὴν φωνὴν ὀξύς.

λϛ. ΕΙΔΟΣ ΚΟΣΜΙΟΥ.

Ὁ δὲ κόσμιος [1] βραχὺ φθέγγεται, βραχὺ [2] βαίνει, τὰ βλέφαρα κινεῖ μέσως, οὔτε συνεχῶς, οὔτε διὰ χρόνου· χαροπὸν, οὐ λαμπρὸν, [3] οὐ δὲ ὑγρὸν ὁρῶν· ἐρυθήματος ὑπόπλεώς ἐστιν.

λζ. ΕΙΔΟΣ ΕΥΘΥΜΟΥ.

[1] Σημεῖα εὐθύμου· μέτωπον σαρκῶδες, λεῖον, χθαμαλὸν,

ipsum sursum tendens, quoad colorem ruber, voceque acuta.

XXXV. *Signa moderati.*

Moderatus vero dicit breuiter, breuiter ingreditur, palpebrarum mediocris ipsi est motus, neque frequens neque temporarius; charopus est, neque adspectu splendente, neque petulante, plenusque rubore.

XXXVI. *Forma animosi.*

Signa animosi: Frons carnosa, laeuis, in al-

1. Βραχὺ φθ.) Polemo p. 288. βαρὺ φθ. quae lectio praeferenda, ob Aristotelis consensum, qui p. 48. habet φωνὴ βραδεῖα, et vox βραχὺ e sequentibus transposita est.

2. Βαίνει) Hanc vocem non agnoscit Polemo.

3. Οὐ δὲ ὑγρὸν δ) Polemo, ὑγρὸν δὲ ὁρῶν.

1. Σημεῖα εὐθ.) MS. σημεῖον εὐθ. singulariter. *Sylb.*

μαλὸν, καὶ τὸ πᾶν [2] πρόσωπον σαρκωδέστερον· τὸ εἶδος ὑπνηλόν· ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ, εὐλαμπεῖς, [3] οὐ δεδορκότες· κίνησις σχολαία, φωνὴ ἠπία.

λη. ΕΙΔΟΣ ΑΝΙΑΡΟΥ.

Πρόσωπον ἀνιαροῦ [1] ἰσχνὸν, [2] μέτωπον ῥυσσὸν, ὀφρύες [3] ἀπεστραμμέναι, βλέφαρα ἐντεταμένα. Κινεῖται δὲ, ὥσπερ [4] οἱ [5] ὑπέρινοι.

λθ. ΕΙ-

tum ſublata, vniuerſaque facies carnoſa, forma ſomnolenta, oculi humidi, bene ſplendentes, non toruo aſpectu, motus tardus, demiſſa vox.

XXXVII. *Forma inanimoſi.*

Facies inanimoſi attenuata, frons rugoſa, ſupercilia auerſa, palpebrae inciſae. Mouetur vero quaſi nimium euacuatus.

2. Πρόσωπον) Polemo conuenit cum Adam. at ibi Interpres σῶμα legiſſe videtur, nam reddit: *vniuerſumque corpus.*

3. Οὐ δεδορκότες) Polemo p. 289. ὡς δεδορκότες.

1. Ἰσχνὸν) Polemo, ἰσχυρὸν, ſed procul dubio Adamantii lectio vera, reique melius accommodata.

2. Μέτωπον ῥυσσὸν) MS. pluraliter μέτωπα ῥυσσά *Sylb.* Polemo, ῥυσὸν, per ſimplex σ.

3. Ἀπεστραμμέναι) Polemo ἐκπεπετασμέναι.

4. Οἱ) Haec vox abeſt a Polemone.

5. Ὑπέρινοι) MS. habet ὑπέρῥινα, ſed ὑπέρινοι legitur etiam apud Polemonem p. 290. vt ſint: *purgationibus ſupra modum exinaniti ſeu extenuati*: niſi forte malis: *ſupra modum fibroſi.* Sylb.

λθ. ΕΙΔΟΣ ΑΝΔΡΟΓΥΝΟΥ.

Ὁ δὲ ἀνδρόγυνος, ὑγρὸν βλέπει, καὶ ἰταμὸν, καὶ δονεῖται τὰ ὄμματα, καὶ περιτρέχει· μέτωπον σπᾷ, καὶ παρειάς· αἱ ὀφρύες [1] μένουσι κατὰ χώραν, τράχηλος κέκλιται, ὀσφὺς οὐκ ἀτρεμεῖ· κινεῖται πάντα τὰ [2] μέλη καὶ ἐπιθρώσκει· ἀλματίας ἐςὶ, [3] γονυκρότος· [4] χειρῶν φοραὶ ὕπτιαι· [5] περιβλέπει ἑαυτόν· φωνὴ λεπτὴ, ἐπικλάζουσα, [6] λιγυρὰ, σχολαία πάνυ.

μ. ΕΙ-

XXXVIII. *Forma androgyni.*

Androgynus autem petulanter et laſciue videt, oculoſque agitat, et mouet circumquaque. Frontem et malas contrahit. Supercilia manent in eodem ſtatu, collum non inclinatur, coxa non abſque motu manet. Omnia mouet membra et progreditur ſubſultim. Saltatorius eſt, genubus crepitans, manuum geſtus ſupini, circumſpicit circa ſe, vox eſt tenuis, iucunde clamitans, et admodum tarda.

1. Μένουσι) Polemo εἰδαίνουσι.

2. Μέλη) Polemo inſerit vocem ἅλματι, quam in ſequentibus mutata forma Noſter exhibet.

3. Γονύκροτος) Polemo, γονάτων κρότος.

4. Χειρῶν φοραὶ) Polemo χειρῶν φαίνεται.

5. Περιβλέπει) Polemo addit, καὶ καταβλέπει.

6. Λιγυρὰ) Par. et MS. λιγυρὴ, more Ionico et Dorico, ego cum Romana λιγυρὰ malui. *Sylb.* Et ſic Polemo, p. 290.

μ. ΕΙΔΟΣ ΠΙΚΡΟΥ.

Πικρὸν δὲ ἄνδρα χρὴ σεσηρέναι, [1] ὑπώχρου εἶναι, [2] τραχύ, καὶ ξηρὸν βλέπειν, μέτωπον [3] ῥυσσὸν, φθέγγεσθαι σφοδρὸν, [4] ἀσθμαίνειν, χεῖρας συγκροτεῖν, ἢ ἀνατρίβειν πολλάκις, πόδας [5] ἐπιῤῥήσσειν.

μα. ΕΙΔΟΣ ΠΡΑΙΟΥ.

Ὁ δὲ πρᾶος ὧδε πέφυκε· [1] καρτερὸς τὸ πᾶν εἶδος, [2] εὔσαρκος σαρκὶ ὑγρᾷ, [3] μαλθακῇ· τοῖς μέλεσι [4] σύμμετρος·

XXXIX. *Forma amari.*

Virum amarum oportet esse diductum, subpallidum, confragoso siccoque adspectu, fronte rugosa, vehementi sermocinatione, anhelationeque, manus complodit, saepiusque fricat, et gesticulat pedibus.

XL. *Forma mansueti.*

Sic autem mansuetus esse constitutus solet, quoad totum habitum robustus, bene carnosus ex humida potissimum mollique composi-

Ee

1. Ὑπωχρον) Polemo p. 291. simplex habet ὠχρός.

2. Τραχὺ) Polemo, παχύ.

3. Ῥυσσὸν) Polemo, ῥυτιδῶδες.

4. Ἀσθμαίνειν) Polemo, ἐν τῷ ἀσθενεῖν κ. κ. τ. λ.

5. Ἐπιῤῥήσσειν.) Pro vulgari ἐπιῤῥύσσειν sic reposui ex Polemone p. 291. Si quis ἐπιῤῥάσσειν malit, facile patiar. *Sylb.*

1. Καρτερὸς) Polemo p. 291. ἰσχυρὸς τὸ εἶδος.

2. Εὔσαρκος) Polemo transposuit paululum haec.

3. Μαλθακῇ) Aristoteles et Polemo substituunt πολλῇ, et Polemo dein repetit, μαλθακῇ τοῖς μέλεσι.

4. Σύμμετρος) Polemo, εὐσυμμετρὸς τῷ σχήματι.

μετρος· τὸ βλέμμα εὐσταθὲς, [5] βραδυκίνητον· [6] σχολαία φωνὴ, μαλακή· τῶν τριχῶν ὁ περίδρομος [7] ἄνω θρώσκων.

μβ. ΕΙΔΟΣ ΕΙΡΩΝΟΣ.

Ὁ δὲ εἴρων [1] (καὶ) [2] παλίμβολος, [3] τὰ ἀμφὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς λαγαρὰ ἐχέτω, τὸ βλέμμα ὑπόκομψον, φωνὴν ὑφειμένην, βαινέτω εὔστροφον· καὶ κινείσθω [4] πάντη εὐρύθμως.

μγ. ΕΙ-

tus carne, ratione membrorum bonam habens proportionem. Oculus bene collocatus est et motu tardo praeditus; Vox tranquilla, mollis, capillorum circumductio sursum vulsa.

XLI. Forma reprehensoris.

Reprehensor autem et inconstans quae sunt circa oculos laxa habet, obtutum elegantiam affectantem, vocem submissam, incessus est conueniens, et omnis motus fit decenter.

5. Βραδυκίνητον) MS. βραδυκίνητος Sylb. Polemo p. 292. βραχὺ κίνημα.

6. Σχολαία) Polemo, καὶ σκολιὸν, φωνὴ βαρεῖα, μαλακή.

7. Ἄνω θρώσκων) Polemo ἀναθρώσκων. Aristoteles p. 55. ἀνεσπασμένας.

1. (Καὶ) Inclusa coniunctio addita e MS. Sylb.

2. Παλίμβολος) MS. habet sic: at Rom. παλίμβουλος vt supra p. 292. est ἐναντιόβολος Sylb.

3. Τὰ ἀμφὶ etc.) Polemo paulo aliter haec expressit.

4. Πάντη) Polemo πάντα.

μγ. ΕΙΔΟΣ ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΥ.

Τὸν δὲ φιλάργυρον ἄνδρα τοιόν δε εἶναι [1] λέγε· μικρομελῆ, μικρόμματον, μικροπρόσωπον, [2] ταχυβάδιϛον, ἐγκεκυφότα, ταχύφωνον, [3] ὀξυβόην, τὴν χροιὰν ὑποφοινίσσοντα.

μδ. ΕΙΔΟΣ ΦΙΛΟΚΥΒΟΥ.

Δασὺς ἀνὴρ θριξὶν ἰθυτενέσι μελαίναις· δασεῖαν τὴν ὑπήνην ἔχων, κροτάφους δασεῖς, ὄμμα λιπαρὸν καὶ ϛίλβον, καὶ ἀμαρύσσον· ὁ τοιοῦτος φιλόκυβος, [1] φιλορχηϛής, [2] φιλόκωμος.

μϵ. ΠΕΡΙ

XLII. *Forma auari.*

Dicere autem eum eſſe auarum virum potes, qui artubus paruis aeque ac oculis, et facie eſt praeditus. Celeriter ingreditur, inclinato capite, vox aeque celer et acuta eſt, colorque ſubruber.

XLIII *Forma aleae ſtudioſi.*

Hirſutus vir capillis rectis, nigris, barbam comis obſitam habens, tempora hirſuta, oculum pulcrum, ſplendentem fulgentemque. Talis ſcilicet eſt aleae ſtudioſus, qui gaudet victoria, et commiſſationes amat.

1. Λέγε) Polemo p. 293. νόει.

2. Ταχυβάδιϛον) Polemo, ταχὺ περιπατεῖν.

3. Ὀξύβοην) Polemo ὀξύφωνον.

1. Φιλορχηϛὴς) Ariſtoteles p. 56. ſimpliciter ὀρχηϛαί.

2. Φιλόκωμος) Hanc vocem pro vulg. repoſui ex Polemone p. 294. *Sylb.*

με. [1] ΠΕΡΙ ΗΜΕΡΟΥ ΚΑΙ ΑΓΡΙΟΥ.

Γίνονται δὲ καὶ μωροπόνηροι, ἔχοντες μικτὰ σημεῖα μωρίας καὶ πονηρίας· κατὰ τοῦτ' οὖν εἰσὶ μωροπόνηροι· ὥσπερ τῶν θηρίων, [2] ὅσα τοῦ αὐτοῦ γένους ὄντα, τὰ μὲν, ἥμερα, τὰ δὲ, ἄγριά ἐστι· τούτων γὰρ τὰ καθ' ἕκαστον ἐπισκοπῶν εἴσῃ, ὡς ἔοικε μὲν ἀλλήλοις τὰ εἴδη ἑκατέρων· ὅμως δὲ, τὰ μὲν τῶν ἡμέρων ἐστὶν εὐηθικώτερα· τὰ δὲ τῶν ἀγρίων, τραχύτερα καὶ σκαιότερα, καὶ ταραχωδέστερα ὡς τὸ πολύ. [3] Ὅθεν ἂν ἐπισκέψαιο μάλιστα ἐπὶ αἰγῶν ἀγρίων, καὶ προβάτων, καὶ ἵππων, καὶ ὄνων, καὶ [4] ὅσα τοιαῦτα·

XLIV. *De vrbano et agresti.*

Dantur vero etiam ſtulte malitioſi qui habent mixta ſigna ſtultitiae et improbitatis, et propterea ſunt ſtulte malitioſi, animalium more, quippe quae ſecundum genera ſua, vel manſueta, vel ferina ſunt. Igitur haec ſigillatim conſideranda erunt, vt appareat, quaenam formae vnicuique inuicem conueniant. Quaedam enim inter manſueta ſunt ſimpliciora; inter fera autem quaedam ferociora, ſcaeuiora, et turbulentiora quam maxime. Siquidem tale maxime conſpicere licet in capris feris ouibuſque, equis, aſinis et quae ſunt genere

1. Περὶ ἡμεροῦ) Sequens titulus apud eumdem Polem. p. 294. eſt περὶ μωροπονηρῶν; contractis ſcilicet duobus capitibus in vnum. *Sylb.*

2. Ὅσα τοῦ αὐτοῦ) Polemo p. 294. τὰ τοῦ αὐτοῦ γένους ἔχοντα.

3. Ὅθεν ἂν) Rectius apud Polemonem p. 295. ὅπερ ἄν. *Sylb.*

4. Ὅσα τοιαῦτα ἐοικότα) Pol. ὅσα τοιαῦτα εἴδη ἔχει.

αὖτα· ἐοικότα γὰρ τοῖς εἴδεσιν. Ὅμως τὰ μὲν ἥμερα, [5] (πρᾳότερα καὶ λειότερα) καὶ ἠπιώτερα· τὰ δὲ ἄγρια, καὶ [6] τραχύτερα, καὶ σκαιότερα, καὶ σφοδρότερα, καὶ ξηρότερα· καὶ [7] τὰ ἤθη οὖν αὐτῶν, τοῖς εἴδεσιν ἀκολουθεῖ. Καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων τοίνυν οὕτω χρὴ διαιρεῖν. Τὸ γὰρ διπλοῦν τοῦτο τῆς ἰδέας, καὶ ἐν ἀνθρώποις [8] φύεται [9] καθ' ἕκαστον τῶν σημείων. [10] Δίκαιοι γὰρ ἀπὸ τῶν αὐτῶν σημείων [11] γίνονται· ἀλλ' οἱ μὲν, ἀγριώτερον ταῦτα ἔχουσιν, οἱ δὲ, ἡμερώτερον. Καὶ σώφρονες ὁμοίως, καὶ ἀνδρεῖοι. Τὸ δὲ

iisdem similes. Similiter enim mansueta sunt (mitiora, leniora) tractabiliora. Fera autem ferociora, scaeuiora, vehementiora, et aridiora. Mores igitur formas illorum sequuntur. Et sic haec distinctio apud homines quoque admittenda est. Duplex enim illa imaginis adumbratio et in hominibus ex vnoquoque signorum inest. Iusta enim et ex ipsis signis censentur, at nonnulli habent aliquid ferius, nonnulli aliquid mitius. Et pariter moderati, ac feri. Differentia vero signorum

5. (Πρᾳότερα) Haec inclusa addita sunt ex Polemone. *Sylb.*

6. Τραχύτερα) Apud Polemonem est παχύτερα, a quo etiam voces καὶ σκαιότερα absunt.

7. Τὰ ἤθη) Polemo habet, τὸν νοῦν.

8. Φύεται) Idem Polemo p. 296. φαίνεται. *Sylb.*

9. Καθ' ἕκαστον) MS. pluraliter καθ' ἕκαστα. *Sylb.* Quam lectionem quoque Polemo tuetur.

10. Δίκαια) Polemo rectius δίκαιοι.

11. Γίνονται) Sic etiam legitur apud Polemonem, sed aptius fortasse γινώσκονται. *Sylb.* Et pro seqq. ἀλλ' οἱ μὲν ibi est ἄλλοι μὲν.

δὲ διάφορον τῶν σημείων, [12] ταχύτητι, καὶ λειότητι, καὶ τῷ ἀγρίῳ τε, καὶ ξηρῷ διαιρετέον. Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ ἀδικίας, καὶ ἀκολασίας ἔχει. Καὶ ἐν τούτοις γὰρ τοῖς σημείοις τοῖς αὐτοῖς οὖσι, τὸ ἥμερόν τε καὶ ἄγριον προσπεφυκὸς, τὴν μὲν, ἀγριωτέραν ἀδικίαν, τὴν δὲ, ἠπιωτέραν [13] δείκνυσι· καὶ ἐν τοῖς ἀνδρογύνοις, [14] οἱ μὲν, ἄγριοι, ἕτεροι δὲ τιθασσοί εἰσι· καὶ τούτων αὐτῶν οὐκ [15] ἄλλῳ τινὶ τὰ σημεῖα ἀλλ' ἢ μόνοις, οἷς εἴρηκα, διαιρεῖται.

μϛ. ΕΙΔΟΣ ΜΩΡΟΠΟΝΗΡΟΥ.

Ὥσπερ καὶ τοῦ μωροπονήρου, τετανόθριξ ἡ κεφαλή,

ex velocitate, et facilitate, et ferocia, et ariditate est dignoscenda. Sic quoque se res habet cum iniustitia et intemperantia. Itaque in his signis qui sunt, et mansuetum et ferinum adnatum habent, ideoque vel iniustitiam seueriorem, aut mitiorem demonstrant. Et in androgynis sunt quidam inurbani, alii vero vrbani. Et haec quidem non aliis, quam his, prouti dixi, dignoscuntur signis.

XLV. *Forma stulte malitiosi.*

Sic quoque stulte malitiosi caput est promissis

12. Ταχύτητι) Conuenientius Polemo, τραχύτητι, καὶ λειότητι, καὶ τῷ ὑγρῷ τε καὶ ξηρῷ. *Sylb.*

13. Δείκνυσι) Polemo, τὴν δὲ ἠπιωτέραν, δικαιοσύνην λέγει. *Sylb.*

14. Οἱ μὲν, ἄγ.) Polemo p. 297. οἱ μὲν πολλοὶ, ἄγριοι.

15. Ἄλλῳ τινὶ) MS. ἄλλῳ τῷ *Sylb.*

φαλὴ, [1] ςενὴ, λοξή· ὦτα [2] ἅμα μεγέθει ἐπικεκλασμένα· αὐχὴν καὶ τράχηλος ςρογγύλος· ὀφθαλμοὶ ξηροὶ, [3] σκοτεινοὶ, μικροὶ, κοῖλοι; ὑποῤῥέοντες, ἀτενεῖς· παρειαὶ ςεναὶ, ἐπιμήκεις· γένειον μακρόν· ςόμα ἄθυρον, περίμηκες, ἄκλειςον. [4] ὡς διεσχισμένα τὰ πρόσωπα φαίνεσθαι· κυρτὸς, προγάςωρ, παχυσκελὴς, ποδῶν καὶ χειρῶν [5] ἄκρα παχέα καὶ σκληρά· ὑπόχλωρος· [6] κυλοιδιῶν ὥσπερ ἐξ ὕπνου, καὶ

crinibus, coarctatum et obliquum, aures reflexae aeque ac magnae cervix ac collum rotundum, oculi ſicci, tenebricoſi, parui, caui, fixi et intenti: malae tenues, praelongae; mentum longum, os apertum, praelongum, non clauſum, et frons in binas quaſi videtur partita partes. Curuus eſt, ventre prominente, cruribus craſſis. Extremitates pedum manuumque, craſſae ac durae; ceterum ſubpallidus eſt, et partes oculorum ſubtumidae,

1. Στενὴ) Polemo habet ςερεάν.

2. Ἅμα μεγέθει) MS. et Polemo, ὦτα ὑπερμεγέθη. *Sylb.*

3. Σκοτεινοὶ) MS. σκότιοι. *Sylb.*

4. Ὡς διεσχισμένα) Polemo p. 189. ὡς διεσχισμένον habet, referendo hanc vocem ad v. ςόμα, et reliqua ſic: τὸ πρόσωπον ὡς διεῤῥωγὸς φέρει.

5. Ἄκρα) Polemo habet ἄρθρα, cum additamento περιμήκη.

6. Κυλοιδιῶν) Quae poteſtas huic ſit verbo ex Heſychio apparet, qui vocem κύλα interpretatur, τὰ ὑποκάτω τῶν βλεφάρων κοιλώματα, τὰ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς μῆλα, τὰ ὑπώπια. Inde κυλοιδιᾷν eſt quaſi τὰ κύλα οἰδεῖν v. Foeſ. oecon. Hipp. in voce κοῖλα Meurſ. in Spicil. ad Theocr. p. 5. et commentatores ad Polluc. L. II. ſ. 66. apud Hippocr. de morb. mul p. 642. 49. explicatur, καὶ τὰ κοῖλα τῶν ὀφθαλμῶν ἐπανοιδέει.

καὶ κραιπάλης· φωνὴ [7] βληχώδης, μικρὰ, θρασεῖα.

μζ. ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Ταῦτα ὅσα εἴρηται, καθάπερ ἐν γραφαῖς [1] ἀχρόοις, γραμμῇ μόνῃ τύποι ἀνδρῶν εἰκασμένοι εἰσί· τὰ δὲ πολλὰ, καὶ παντοδαπὰ εἴδη ἀνθρώπων, ἐκ τῶν πολλῶν τῶν καθ' ἕκαστον μέρος ὄντων σημείων, ταῖς μίξεσιν αὐτῶν, καὶ ταῖς δυνάμεσιν, [2] ἄλλοις τε πρὸς ἄλλο πειθόμενός τε, καὶ ἀπιστῶν [3] τεκμαίρου.

quasi e somno aut crapula; vox balatoria, parua et audax.

XLVI. *Conclusio.*

Quaecumque igitur hucusque dicta sunt, imagines virorum describunt, quales secundum literam tantum in scriptis non fucatis exstant. Reliquas autem multifariasque hominum formas, ex multis signis, quae ex vnaquaque earum colliguntur parte, earumque mixtione ac viribus colligere licet, si inuicem comparantur; differentia sic et intelligetur.

7. Βληχώδης) Polemo vocem addit, ἀχρεία.

1. Ἀχρόοις) *Non fucatis*, id est, quae ita rem tractant, vti est, neque ornamentis nimiis ipsi aliam conciliant formam. Pol. p. 307. habet κἂν χροιᾷ, κἂν γρ.

2. Ἄλλοις) Sic pro vulg. ἀλλήλοις reposui e MS. Polemo habet ἄλλοτε πρὸς ἄλλον *Sylb.*

3. Τεκμαίρου) Clausula tractatus in MS. est haec: Ἀδαμαντίου Σοφιστοῦ Φυσιογνωμονικῶν δευτέρου τέλος *Sylb.*

IV ME-

IV

MELAMPODIS

EX

PALPITATIONIBVS DIVINATIO

ET

DE NAEVIS OLEACEIS

LIBELLVS.

[1] ΜΕΛΑΜΠΟΔΟΣ [2] ΙΕΡΟΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ, ΠΕΡΙ [3] ΠΑΛΜΩΝ ΜΑΝΤΙΚΗ ΠΡΟΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ.

[4] Ὅσα μὲν ταῖς ἔμπροσθεν βίβλοις, κράτιστε βασιλεῦ

MELAMPODIS HIEROGRAMMATICI EX PALPITATIONE DIVINATIO AD REGEM PTOLEMAEVM.

Quaecumque in prioribus ad te, optime Re-

1. Μελάμποδος) Huius libelli vnum tantummodo exemplar habuimus, Romanum; idque mediocriter emendatum; quod paucis perstringam *Sylb.*

2. Ἱερογραμματέως) Ab aliis vocatur Augur et vates, plura de ipso Melampode diximus in praefatione.

3. Παλμῶν) Glossae vett interpretantur salissatio, palpitatio, cuius veteres meminere passim cf. Theocr. Idyll. III. v. 37. Virgil. in Catal. -- Caelius L. VII. c. 29. Iustinus Quu. ad orthodoxos qu. 19. Isidor. Origg. L. VIII. 9. Augustin. de doctr. Christ. L. II. 20. Magius Misc. L. IV. c. 21. Coteler. ad Patres Apostol. T. I. p. 13. Gaulminus ad Eustath. de Ismenii et Ismenes amoribus, p. 39. Bulenger. de ominibus L. IV. c. 3. P. Possinus ad S. Nili narrationes, p. 175 sq. Tob. Guthberletus L. posthumo de Saliis p. 11. Delrio disquisitt. magic. L. III qu. 4. s. 4. p. 473. Definitionem παλμοῦ hanc suppeditat Iustinus l. l. ὁ δὲ παλμὸς πάθος ἐστὶ σωματικὸν ἐκ τῆς διαδρομῆς τοῦ φυσικοῦ πνεύματος, ἐν τῷ σώματι ὑφισταμένου πάντων τῶν ζώων. Διὸ ἀνάξιον ἔκρινον οἱ ἅγιοι εἶναι κριτήριον τῶν μελλόντων τὸ τοιοῦτον σωματικὸν κίνημα: *Palpitatio affectio est corporis ex discursu spiritus naturalis, qui subsistit in ore omnium animantium. Ideo sancti omnes hunc motum corporeum indignum indicarunt, qui res futuras indicaret.*

4. Ὅσα μὲν) Initium li-

σιλεῦ Πτολεμαῖε, συνέγραψά σοι, ἐκ τῶν ἀδύτων στηλῶν τὰ τέρατα σημειωσάμενος, καὶ τὰ σύμβολα συνέγραψα. Ἐπεὶ δὲ καὶ νῦν [5] ἀπέστειλάς μοι συγγράψασθαί σοι περὶ τῶν γινομένων παλμῶν ἐν τοῖς μέλεσι τῶν ἀνθρώπων, μεγάλην καὶ ἡδίστην ἡγοῦμαι τὴν ἐπιταγὴν ταύτην. Καὶ ἑτέρων οὖν τετυχηκὼς δωρεῶν, συνέλεξά σοι καὶ τάδε.

[6] Κορυφὴ ἐὰν ἄλληται, λύπας καὶ ἀηδίας σημαίνει, ἢ ὁδὸν πορευθῆναι μακράν· δούλῳ, ὕβριν·
παρ-

gum Ptolemaee, antea in libris conscripsi, videlicet ex columnis ea, ad quas non patet accessus, congessi, atque inde signa collegi. Posteaquam vero mihi iam nunc imperaueris, vt ea consignarem, quae ex palpitatione membrorum humanorum accidunt, hoc mihi praeceptum eximium ac iucundum esse existimo. Itaque inter reliqua, quae tibi offeruntur munuscula, et haec congesta collocare liceat

Si apex capitis tremuerit, tristitias ac molestias praesagit, aut longum iter, seruo ta-

belli laudat Fabric. Bibl. graeca T. I. L. I. c. 15. p. 99. qui etiam commemorat ex Artemidori Oneirocrit. III. 28. Melampodem περὶ τεράτων καὶ σημείων καὶ περὶ μυῶν scripsisse.

5. Ἀπέστειλας) Conuenientius fortasse ἐπέστειλάς μοι. *Sylb.*

6. Κορυφὴ) *Apex capitis*, siue vertex, est pars capitis summa, media inter occipitii et brechmatis ossa, vbi capillus in dextram aut sinistram vertitur. Pollux interpretatur μεσόκρανιον et τὸ τοῦ κρανίου ἔγκοιλον, nimirum medium cranium, et ea capitis pars quae in gibbam curuari incipit, suturaque lambdoide et eius additamentis distinguitur. Ruf. Ephesius in definitt. med. L. I. c. 3. τὸ ἐν μέσῳ καθ᾽ ὃ μάλιστα εἱλοῦνται αἱ τρίχες.

παρθένῳ, ἄνδρα· χήρᾳ, λύπην· ἐν ἄλλοις, ἐκφεύξιν κακῶν, δῆθεν κακῶς πράσσοντι· παρθένῳ, γάμον, ὅτι ὁ Ζεὺς τὴν Ἀθηνᾶν ἐκ τῆς κορυφῆς [7] ἔκτισε· χήρᾳ, ὁμοίως γάμον· πλουσίῳ, ζημίαν, καὶ ἐπιβουλήν, στρατιώτῃ, [8] προκοπήν· ναύτῃ, χειμῶνα· ἐπὶ δὲ κορυφῆς αὐτοῦ οἱ χειμαζόμενοι [9] σωθήσονται.

Κεφαλὴ

men iniurias, virgini virum, viduae triſtitias; ſecundum alios auctores malorum occurſum decernit, videlicet illi, qui mala patrauit; virgini nuptias, quoniam vt dicunt, Iupiter ex ſuo apice Mineruam genuit, viduae quoque ſimiliter nuptias, diuiti damnum ac inſidias, militi felicitatem, nautae tempeſtatem, in apice vero ſuo qui tempeſtatem patiuntur, ſuperſtites erunt.

7. Ἔκτισε) Senſum quidem hoc ipſum ſatis commodum habet, vt quiuis facile intelligit: Accuratius tamen, putem, ſcripſiſſet Auctor: ἔτεκεν, vel propius adhuc, ἐτόκησε, peperit: Ex Iouis enim vertice capitis ſiue cerebro, per partum, prodiiſſe Mineruam, omnibus ſatis notum eſt ex Mythographis. Inde forſan ipſe Auctor, vt dixi, ἔτεκεν, rectius ſcripſerit, aut ἐτόκησε. Sed haec obiter: et ſatis pro coniectura. †

8. Προκοπὴν) Felicitatem, progreſſum. Procul dubio intelligitur; euectio ad maiores honores ob res praeclare geſtas.

9. Σωθήσονται) Οἱ γὰρ ἐκ ναυαγίου διασωθέντες ἐπὶ τῆς κορυφῆς ξυρῶνται, ex naufragio enim ſeruati raduntur in vertice. Vid. Artemidor. Lib. I. Oneir. cap. 23. Inde Iuuenalis, Sat. XII. *Gaudent vbi vertice raſo, Garrula ſecuri narrare pericula Nautae.* Vbi vid. Variorum Not. apud Heinſium. Quo et inprimis pertinet acutum illud Epigramma Lucillianum, Lib. VI. Antholog. Σωθεὶς ἐκ πελάγους Λουκίλλιος, ὧδε κέκαρμαι, Τὰς τρίχας ἐκ κεφαλῆς· ἄλλο γὰρ οὐδὲν ἔχω.

Κεφαλὴ ἐὰν ἅλληται, ἢ αἱ τρίχες ὀρθαὶ ἵστανται, ἢ ἐν [10] μακρῷ φρίσσουσιν ἐπιμόνως πλείονα χρόνον, ἐπιβουλὴν σημαίνει ἢ ἀπὸ φίλου τινὸς καὶ συγγενοῦς [11] ζημίαν· δούλῳ, νόσον· παρθένῳ, ψο-

Caput vero si concutictur, aut si capilli erecti fuerint, aut si in aliquo tempore horreant multo tempore, constanter insidias indicant, aut ab amico aliquo, aut consangui-

Vbi conf. Brodaei Not. item Rigalt. ad Artemidori loc. cit. pag. 9. item Interpretes ad Petron. praesertim Dougtaei Analect. Sacr. in Nou. Test. Excurs. LXVI. pag. 97. Potter. Archaeolog. Tom. II. pag. 125. et Vrsin. Quaest. Bibl. 8. Lib. VI. pag. 453. vt alios complures iam taceam, qui huius notissimi naufragorum seruatorum ritus passim mentionem fecerunt: ad quem etiam hic respexisse videtur Auctor noster, verbis licet ambiguis et paullo obscurioribus, vt nempe frequentius solet. †

10. Ἐν μακρῷ) Quum hoc ἐν μακρῷ, sensu idem fere sit, ac mox sequens ἐπιμόνως, κ. λ. atque inde tautologum videatur: Mallim inde melius forsan, hic legere ἐν ἄκρῳ, h. e. *in summo capitis vertice*, sensu, ni fallor, satis commodo, et huic quidem loco perquam congruo. Ceterum vero subito et immani terrore perculsis, aut in summo vitae periturae periculo constitutis ipsos capillos cum tremulo horrore, sursum attolli et veluti arrectos stare; notum satis est vel ex isto Virgilii versu omnibus cognito: *Obstupui, steteruntque comae*, quod idem sane est, ac quod Auctor noster dixit hoc loco: αἱ τρίχες ὀρθαὶ ἵστανται, ἢ ἐν ἄκρῳ φρίσσουσιν: Ad quem Maronis locum conf. si placet, aut opus videatur, Comment. de la Cerda et aliorum Interpretum obseruationes. Sed haec obiter, occasione sponte hic oblata. †

11. Ζημίαν) Eiusmodi damnum videlicet, cui est κέρδος oppositum. Nam hae voces sic vsurpantur v. Aristot. Ethic. L. III. c. 4.

ψόγον· χήρα, ὕβριν· πενομένοις, καὶ ἐν ἐνδείᾳ τυγχάνουσιν, ἀγαθὰ δηλοῖ· πλουσίοις, ἀσθένειαν, καὶ [12] ἐπανάστασιν τοῦ βίου· νοσοῦντι δὲ, [13] ζωήν. Ἄλλως κεφαλὴ ἐὰν ἄλληται [14] ἐπὶ πλείονα χρόνον, κακόν τι σημαίνει· δούλῳ, [15] δεσπότου θάνατον· χήρα, βλάβην. Ἐν ἄλλοις, ὑποταγὴν, καὶ αὖθις ἐλευθερίαν δηλοῖ. Κεφαλὴ ὅλη ἐὰν ἄλληται, θάνατον δηλοῖ· ἐν ἄλλοις ἀγαθὰ πολλὰ σημαίνει. Κεφα-

neo damnum portendunt, seruo autem aegritudinem, virgini vituperationem, viduae iniuriam, pauperibus, et iis, qui indigent, bonum ominantur. Diuitibus imbecillitatem, ac vitae insolentiam; aegroto vero vitam; aliter tradunt alii, dicunt enim, caput si tremuerit, malum multo tempore duraturum enunciat; seruo mortem heri, ac viduae damnum, aliis personis subiugationem, et rursus libertatem indicat. Si totum caput salierit, mortem praesagit, aliis multa bona,

12. Ἐπανάστασιν) Bene interpres, *vitae insolentiam*, qua videlicet vita non perfruimur, Nostrates, *da man des Lebens nicht froh wird*, possent vero etiam intelligi insidiae diuitum vitae structae. Si quis ita interpretari velit, per me licet.

13. Ζωὴν) Id est, *vitae humanae sustentationem, conseruationem, restitutionem sanitatis pristinae.*

14. Ἐπὶ πλείονα) Aliter distinxit Interpres, videlicet sic ἄλλεται, ἐπὶ πλείονα χρόνον κακόν τι σ.

15. Δεσπότου) Interpres legisse videtur δεσπότῳ, gignendi casu. Nam reddidit: *seruo malum, hero mortem.*

Κεφαλῆς τὸ ὄπισθεν μέρος μέχρι τοῦ [16] κύκλου ἐὰν ἅλληται, κατὰ πάντα [17] ἐχθρὰν, καὶ ἐπιβουλὴν δηλοῖ, καὶ [18] οἰκείων θάνατον· τοῖς δὲ λοιποῖς, συμφοράν· δούλῳ, ἀγαθόν· παρθένῳ, ἐπιτυχίαν καλοῦ ἀνδρός· χήρᾳ, νόσον· ἐν ἄλλοις, πλουσίῳ κίνδυνον· [19] γεωργῷ, κόπον. Κεφαλῆς τὸ δεξιὸν μέρος

enunciat. At si pars capitis posterior vsque ad concauum, plerumque inimicum; et insidias, et peculiarem mortem, reliquis vero aduersitatem, seruo bonum, virgini bonum virum; viduae aegritudinem, diuiti periculum, agricolae laborem significat. Si vero dextra capitis pars, bonum ominatur, seruo

16. Κύκλου) Interpres legisse videtur κοίλου, vertit enim, concauum.

17. Ἐχθρὰν) In exemplari est ἐχθρὸν, parum congruenter. *Sylb.*

18. Οἰκείων) In exemplari est οἰκεῖον, parum congruenter. *Sylb.* Et sic Interpres quoque legit, vertendo, *peculiarem.*

19. Γεωργῷ, κόπον.) Quum omnium agricolarum negotium et officium consistat proprie ἐν τῷ κόπῳ, seu in arduo et molesto labore agrum colendi, arandi, occandi, runcandi ac purgandi etc. ceu vbiuis notum: inde hic κόπον, ceu calamitatem, periculum, aut infortunium, haud satis apposite et significanter posuisse videtur Auctor. Quare fortasse, ni fallor, scripserit potius κοπὴν, aut ἐγκοπὴν, *impedimentum, retardationem, excidium*; vel etiam pari sensu satis commodo κοπετὸν, hoc est, *planctum, luctum*, ob contumacis nempe agri sterilitatem, spesque foecundae messis opimas, intercepta plane atque ereptas, quando nempe *torrentia agros sidera biemesque fundum* ipsum, in luctum et gemitum infelicis agricolae, *mendacem reddunt*, vt fere Horatius loquitur. Sed satis nunc de his coniecturis, subito subnatis. †

ρος ἐὰν ἅλληται, [20] ἀγαθὸν δηλοῖ· δούλῳ, χαρὰν καὶ ἐλευθερίαν, παρθένῳ, [21] ψόγον· χήρᾳ, [22] κακὸν καὶ ἐπιμονὴν τῆς χηρείας. Κεφαλῆς τὸ ἀριστερὸν μέρος ἐὰν ἅλληται, βλάβην δηλοῖ· πλουσίῳ, [23] εὐωχίαν· δούλῳ, μετάβασιν οἰκίας· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, ὕβριν.

Ἐγκέφαλος ἐὰν ἅλληται, νόσον δηλοῖ τῷ ὑγιαίνοντι· τῷ νοσοῦντι δὲ, ὑγείαν, καὶ αὔξησιν τοῦ σώματος [24] καὶ βίου· ἀτέκνοις, τέκνον καὶ χαρὰν· ἐν-

δήμοις

gaudium, et libertatem, virgini vituperationem, viduae bonum, viduitatis suae perseuerentiam. Sin autem sinistra, damnum, diuiti, copias gulae indulgendi, seruo domus mutationem, virgini vituperationem, viduae contumeliam.

Cerebrum saliens bene valenti morbum, aegrotanti sanitatem, augmentum corporis, et victum denotat, sterilibus vero filium et

Ff 5

20. Ἀγαθὸν) Vulgg. ἀγαθοὺς, sed leg. ἀγαθὸν, vel ἀγαθοσύνην, vt ex seqq. patet. †

21. Ψόγον) Malim γάμον omnia enim bona significare hic creditur ἐκ δεξιοῦ μέρους τῆς κεφαλῆς ἅλμ. †

22. Κακὸν) Romana editio pro κακὸν habet perperam καλὸν, vt satis declarant sequentia *Sylb.* Hanc lectionem quoque sequutus est Interpres.

23. Εὐωχίαν) Legendum πτωχείαν, paupertatem, vt ex antecedentibus et consequentibus patet, βλάβην γὰρ δηλοῖ. †

24. Καὶ βίου) Interpres *victum* et procul dubio in eius exemplari fuit βίον, mallem tamen reddere vitae, hoc sensu, vt vitae indicetur prolongatio, qui sensus, vt mihi videtur, menti auctoris est consentaneus.

δήμοις ἀποδημίαν, καὶ ἄφιξιν εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα· στρατιώτῃ, καὶ ναύτῃ, κεφαλῆς κίνδυνον δηλοῖ.

Μέτωπον ἐὰν ἄλληται, ἰταμοῖς καὶ ἀναιδέσι πράγμασιν ἐμπεσεῖσθαι δηλοῖ· δούλῳ, δεσπότου θάνατον· παρθένῳ, ἐπιβουλήν· χήρᾳ, βλάβην. Μετώπου τὸ δεξιὸν μέρος ἐὰν ἄλληται, [25] μέγας καὶ ἐγκρατής ἐστιν ὁ τοιοῦτος· δούλῳ, ὕβριν· παρθένῳ, συμβουλήν· μετώπου ἀριστερὸν μέρος ἐὰν ἄλληται, κατὰ πάντα κακὸν δηλοῖ, καὶ [26] κλαυθμόν· δούλῳ, ὠφέλειαν· παρθένῳ, γάμον· χήρᾳ, ψόγον. Μετώπου

gaudium, exuli peregrinationem, et reditum in patriam, militi vero et nautae capitis periculum.

Si enim frons tremuerit, in res pudendas et vituperabiles incidere ſignificat, ſeruo domini mortem, virgini inſidias, viduae damnum. At ſi dextra frontis pars, magnitudinem potentiae praeſagit, ſeruo iniuriam, virgini conſilium. Sin autem ſiniſtra, plerumque malum et luctum ſignificat, ſeruo vtilitatem, virgini nuptias, viduae vituperationem;

25. Μεγὰς etc.) Ἐστι poſitum pro futuro ἔσται. *Sylb*. Forſan rectius legendum: μέγα καὶ ἐγκρατὲς ἐστὶ τὸ τοιοῦτο. Alias enim haud facile apparet, quo referendum ſit illud μέγας καὶ ἐγκ. vel legendum: ἐὰν τινὶ ἄλληται: tumque ſeruari commode poterit vulgatum iſtud: μέγας καὶ ἐγκρατὴς ἐστὶν ὁ τοιοῦτος: adeo, vt tum nihil ſit mutandum. †

26. Κλαυθμὸν) Bene Interpres *luctum*, et talem quidem, qui fit cum eiulatione, qui magnus cenſendus; vnde is potiſſimum hic commemoratur; nam vox κακὸν hunc et ſub ſe comprehendiſſet.

τώπου τὸ μέσον ἐὰν ἅλληται, πένθος δηλοῖ· δούλῳ, κακόν· παρθένῳ, ὠφέλειαν· χήρα, ὕβριν· ἐν ἄλλῳ ἀγαθὸν δηλοῖ ἐν παντί.

Κρόταφος δεξιὸς ἐὰν ἅλληται, κατὰ πάντα ἀγαθόν· δούλῳ, ἀνωμαλίαν· παρθένῳ, [27] εὐωχίαν πρόσκαιρον· χήρα, ἀποδημίαν, καὶ ὠφέλειαν. Κρόταφος εὐώνυμος ἐὰν ἅλληται, κατὰ πάντα ἀγαθὸν, ὠφέλειαν ἀπροσδόκητον δηλοῖ· δούλῳ, ἀνωμαλίαν· παρθένῳ, [28] ἐκκοπὴν γάμων· χήρα, ἀγαθόν.

Ὀφρὺς

at si frontis medium luctum, seruo malum, viduae iniuriam, virgini vtilitatem, aliis personis omnibus bonum enunciat.

Si temporum tremitauerit dextrum, semper bonum enunciat, seruo autem inaequalitatem, virgini conuiuium opportunum, viduae peregrinationem, et vtilitatem: si sinistrum, semper bonum, et inopinam vtilitatem praesagit, seruo inaequalitatem, virgini nuptiarum impedimentum, viduae bonum.

27. Εὐωχίαν πρόσκαιρον) *Conuiuium opportunum*, tale quidem, quod bene euenit, quod felicitati virginum promouendae quam maxime inseruit.

28. Ἐκκοπὴν) Et ἐκκοπὴν ferri potest, et ἐγκοπὴν reponi. *Sylb.* Forte legendum προκοπὴν nuptiarum progressum felicem. Sed in his spissis Auctoris tenebris, vix liquida lux affulget: omnia enim incerta et perturbata. †

[29] Ὀφρὺς δεξιὰ ἐὰν ἅλληται, νόσον δηλοῖ [30] ὀλίγον χρόνον, καὶ μετ' ὀλίγον εὐπορίαν· πένητι, πλοῦτον· δούλῳ, ἀγαθόν· παρθένῳ, ψόγον· χήρα, ὕβριν. Ὀφρὺς ἀριστερὰ ἐὰν ἅλληται, ἀγαθὸν πολὺ σημαίνει ἀπροσδόκητον· ἀλλὰ καὶ εὐτυχήσει, καὶ πίστιν ἕξει. Ὀφρύων τὸ μέσον ἐὰν ἅλληται, κατὰ [31] Φημονόην, κακὸν ἅπασι· δούλῳ, ἀγαθόν· παρθένῳ, [32] συμβουλήν· χήρα, ὠφέλειαν.

Ὀφθαλ-

Si dextrum ſupercilium ſalierit, aegritudinem breuem, et non multo poſt illam, opulentiam enunciat: pauperi vero diuitias, ſeruo bonum, virgini vituperationem, viduae iniuriam: ſi ſiniſtrum multa inopina bona ſignificat, ſed etiam felicitatem, ex qua fidem habebit. Si medium quod eſt inter ſupercilia, vt Phoemon aſſeruit, omnibus malum praeſagit, ſeruo tamen bonum, virgini conſilium, viduae vtilitatem.

29. Ὀφρὺς) Antiquiſſima exempla a ciliis deſumta vide in Suida in voce ὀφρῦς, illius ſaliſſationis quoque Plautus in Milite. --- --- meminit: *Praecantatrici, collectrici ariolae aruſpicae flagitium eſt, ſi nihil mittetur, quae ſupercilio ſpicit.* Et in Pſeud. *Niſi quia futurum eſt, ita ſupercilium ſalit.* Vide Coelium L. VII. c. 29.

30. Ὀλίγον χρόνον) Legere poſſis etiam ὀλιγοχρόνιον. *Sylb.*

31. Φημονόην) De Phemonoe legi merentur, quae diſſeruit docte et eleganter Fabric. in Bibl. gr. T.I. L.I. c.25. n. 4. cf. et ibi auctores laudatos 153. Intp. dat *Phoemon.*

32. Συμβουλὴν) Hoc vocabulum in hoc loquendi genere reperitur etiam in ſequentibus aliquoties; nominatim infra de aure. *Sylb.*

[33] Ὀφθαλμὸς δεξιὸς ἐὰν ἄλληται, κατὰ Φημονόην, καὶ Αἰγυπτίους καὶ [34] Ἀντιφῶντα, ἐχθροὺς ὑποχειρίους ἕξει. [35] Ἄγει δὲ καὶ ἀποδήμους. Ὀφθαλμοῦ δεξιοῦ τὸ ἄνω βλέφαρον ἐὰν ἄλληται, ἐπίκτησιν πάντως δηλοῖ· κατὰ δὲ Ἀντιφῶντα, πρᾶξιν καὶ ὑγείαν· δούλῳ, ἐπιβουλήν· χήρᾳ, ἀποδημίαν. Δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ τὸ κάτω βλέφαρον ἐὰν ἄλληται, δάκρυα δηλοῖ· δούλῳ, ἀγαθόν· παρθένῳ,

Si dexter oculus ſalierit, vt Phoemon, et Antiphon, et Aegyptii tradiderunt, portendit, ſubditos inimicos fore et peregrinationes. Si dextri oculi ſuperior palpebra, acquiſitionem omnino, ſecundum vero Antiphonta negotiationem, et ſanitatem ſignificat, ſeruo inſidias, viduae peregrinationem: ſin autem palpebra inferior, lacrymas enunciat, ſeruo

33. Ὀφθαλμὸς δεξιὸς) Hic aphoriſmus de oculi dextri ſaltitatione legitur etiam apud Theocrit. Idyll. III. v. 37. vbi caprarius commiſſans ait: ἄλλεται ὀφθαλμός μευ ὁ δεξιός· Ἆρά γ' ἰδησῶ Αὐτάς, e dextri ſcilicet oculi palpitatione coniectans ſe voti ſui fore compotem *Sylb.* Cf. Caſauboni lection. ad haec verba et Meurſ. in Spicil. Bulenger. de ominibus L. III. c. 2. Fabric. Bibl. gr. T. I. L. I. c. 15. p. 99.

34. Ἀντιφῶντα) Plures hoc nomine apud veteres fuere. Procul dubio ille Atinienſis eſt ſomniorum interpres, qui de ſua arte librum conſcripſit. Suidas: Ἀντιφῶν Ἀθηναῖος ὀνειροκρίτης, περὶ κρίσεως ὀνείρων ἔγραψεν. Meminit eiuſdem Cicero l. I. et II. de diuin. paſſim. De eod. Seneca controu. 9. *Otto Iunius edidit quidem quatuor libros colorum, quos bene Gallio noſter Antiphontis libros vocabat, tantum in illis ſomniorum eſt.*

35. Ἄγει δὲ καὶ ἀπὸ δήμους) Haec fere ſine ſenſu: Inde forſan rectius legendum: ἀνάγει δὲ καὶ ἀποδήμους, h. e. reducit quoque eos, qui peregre profecti erant, ſenſu claro et meliore. †

νῷ, ὕβριν· χήρᾳ, ὑποταγήν. Ὀφθαλμοῦ δεξιοῦ [36] κανθὸς ἐὰν ἅλληται, ἢ [37] ὁμήλης, πένητι ἀηδίαν δηλοῖ· δούλῳ, διαβολήν· παρθένῳ, κίνδυνον· χήρᾳ, ψόγον· ἐχθροῦ ἀποδημοῦντος ἐπέλευσιν δηλοῖ. Ὀφθαλμὸς ἀριστερὸς ἐὰν ἅλληται, ἥξει τις αὐτῷ ἀπὸ ξένης, ὃν μάλιστα ἀγαπᾷ· ἢ αὐτὸς ὁδὸν πορεύσεται· καὶ εἰ προσέφυγέ τις ἐξ αὐτοῦ μακρὰν ὁδὸν, εὑρήσει τοῦτον. Καὶ διὰ θηλυκῶν [38] προσώπων ἐλπίδα δηλοῖ· πένητι δὲ ὁδὸν πορευθῆναι ἐπ' ἀγαθῷ. Ἐν ἄλλοις δὲ πολλὰ κοπιᾶσαι, καὶ ὀλίγα κτήσασθαι δηλοῖ. Ὀφθαλμοῦ ἀριστεροῦ τὸ ἄνω βλέ-

bonum, virgini iniuriam, viduae ſubiugationem: ſi angulus dextri oculi tremuerit, pauperi iniucunditatem, ſeruo bonum, virgini periculum, viduae inhonorationem, atque inimici peregrinantis reditum. Si ſiniſter oculus quatitur, aduentum hoſpitis maxime dilecti, aut futurum iter denunciat, et ſi aliquis ab ipſo fugiet, eum per longum iter inueniet, et ſpem mulieribus etiam ſignificat, pauperi vero iter in bonum, aliis multum laborem, et parum poſſidere praeſagit. Si ſiniſtri oculi

36. Κανθὸς) Angulus oculi h. e. extremum vtriusque palpebrae, vel oculi pars communis ſuperioris et inferioris palpebrae: habet autem vterque oculus angulum duplicem, vnum maiorem iuxta nares, alterum minorem iuxta tempora.

37. Ὁμήλης) Recentioris dialecti videtur eſſe vocabulum, vt alia non pauca. *Sylb.* Forſan legendum λοβόλος, vt mox infra. †

38. Προσώπων) Haec vox h. l. perſonas notat, vt alibi ſaepius.

βλέφαρον ἐὰν ἄλληται, πένητι [39] ἐπίκτησιν δηλοῖ, καὶ εὐπορίαν· δούλῳ, ἐπιβουλήν· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, ἀγαθόν· πλουσίῳ, εὐωχίαν· γεωργῷ, καὶ κυνηγῷ, ὠφέλειαν· στρατιώτῃ, [40] προκοπήν. Ὀφθαλμοῦ ἀριστεροῦ ὁ δεξιὸς κανθὸς ἐὰν ἄλληται, ἤγουν ὁ πρὸς τὴν ῥίνα, ὑγείαν καὶ σωτηρίαν δηλοῖ. Ὁ δὲ ἀριστερὸς ἐὰν ἄλληται, ἐπὶ πάντων ἀγαθὸν δηλοῖ. Ὀφθαλμοῦ ἀριστεροῦ τὸ κάτω βλέφαρον ἐὰν ἄλληται, [41] ἀηδίαν σημαίνει· δούλῳ, διαβολήν· παρθένῳ, [42] ἀφθαρσίαν· χήρᾳ, ὕβριν. Ὀφθαλμοῦ ἀριστε-

ſuperior palpebra ſalierit, pauperi acquiſitionem et opulentiam ſignificat, ſeruo inſidias, virgini vituperationem, viduae bonum, diuiti conuiuium, agricolae et venatori auxilium et vtilitatem, militi, felicitatem: ſi ſiniſtri oculi dexter angulus ſalierit, qui eſt ad naſum, ſanitatem et ſalutem ominatur: ſi vero ſiniſter omnia bona ſignificat. Si inferior ſiniſtri oculi palpebra, iniucunditatem; ſeruo calumniam, virgini incorruptibilitatem, viduae iniuriam. Oculi ſiniſtri angulus verſus

39. Ἐπίκτησιν) Recte interpres *acquiſitionem*, quae tamen ſimul coniuncta cum acceſſione bonorum, quae per ſequens εὐπορίαν indicatur.

40. Προκοπήν) *Felicitatem*, recte intellige eam quae fit vel ex ſpoliis, vel ex praemiis et honoribus ob fortitudinem eximiam conſequendis.

41. Ἀηδίαν) *Iniucunditatem*, mallem vertere, quodcumque nobis taedium ac moleſtiam parit, quod animo ingratum eſt, et corpori dolores affert.

42. Ἀφθαρσίαν) Incorruptibilitatem, quae potiſſimum virginis integritatem reſpicit, nullo modo violandam; raram hanc eſſe huius vocis ſignificationem, quilibet, nobis etiam non monentibus, intelligit.

ἀριστεροῦ ὁ [43] κανθὸς ἰοβόλος ἅλλομενος, ἀηδίας καὶ λύπας δηλοῖ παντί· δούλῳ, ὠφέλειαν· παρθένῳ, νόσον. Ὀφθαλμοῦ ἀριστεροῦ ἡ [44] οὐρὰ ἐὰν ἅλληται, ἀγαθὰ πολλὰ δηλοῖ· δούλοις, πίστεως ἐπιτυχεῖν, ὅθεν ἂν ὠφεληθήσεται, παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, [45] λύπην.

Ῥινὸς δεξιὸν μέρος ἐὰν ἅλληται, ἀηδίας φυγὴν δηλοῖ· δούλῳ, ὠφέλειαν· παρθένῳ, συμβουλήν· χήρᾳ,

tempora si salierit vnicuique iniucunditatem et tristitias praesagit, seruo vtilitatem, virgini aegritudinem. Oculi sinistri extremum si salierit, multa denunciat bona, seruis praestationem fidei, vbicumque ipsis vtile est, virgini vituperium, viduae tristitiam.

Si dextra nasi pars salierit, iniucunditates fugere significat, seruo vtilitatem, virgini

43. Ὁ κανθὸς ἰοβόλος etc.) Multis difficultatibus hic locus premitur, nam quid ἰοβόλος sit vix sine melioris exemplaris ope potest augurari, forte ὁ κανθὸς μέσος substitui debet, ad modum sequentis canonis τὸ μέσον τῆς ῥινός; deinde vox ὠφέλειαν parum congruenter dicitur, quum in antecedentibus sit λύπας δηλοῖ παντί, itaque mendum hic quoque cubare censeo, et vel ἀνωφέλειαν, vel ἀνωμαλίαν legendum.

44. Οὐρά) Haec vox passim pro extremitate ossium inprimis apud Hippocratem accipitur, vnde hoc loco et per *oculi extremum* bene vertitur.

45. Λύπην) Cf. huc Artemid. Lib. I. Cap. 28. vbi plura de oculis, quae huc, aliquam quidem partem, spectant: vt et Achmet. Capp. 52. et 53.

χήρα, 46 ὑποταγήν. Ῥινὸς ἀριστερὸν μέρος ἀλλόμενον, ἀγαθὰ δηλοῖ ἀπροσδόκητα· δούλῳ, ὠφέλειαν· παρθένῳ, συμβουλήν· χήρα, ὑποταγήν. Τὸ μέσον τῆς ῥινὸς ἀλλόμενον, λύπην δηλοῖ· δούλῳ, ἀηδίαν· παρθένῳ, 47 γάμον· χήρα, ψόγον. Ῥὶς ὅλη ἐὰν ἄλληται, κατὰ πάντα ἀγαθὰ δηλοῖ ἀπροσδόκητα. 48 Τὸ ἄκρον τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τῆς ῥινὸς ἐὰν ἄλληται, ζημίαν δηλοῖ· δούλῳ, κακοπάθειαν· παρθένῳ, ψόγον· χήρα, διαβολήν.

Μυκτὴρ

consilium, viduae subiugationem: sin autem sinistra, inopina bona enunciat, seruo auxilium, virgini consilium, viduae subiugationem: at si nasi medium, tristitiam, seruo iucunditatem, virgini luctum, viduae vituperationem: et si totus nasus semper inopina bona praesagit. Si extrema pars sinistrae partis nasi quatitur, damnum, seruo malum, virgini vituperationem, viduae calumniam.

46. Ὑποταγὴν) A scopo aberrare non videar, si hanc vocem de votis secundis acceperim, quum coniugium cum ζύγῳ comparetur, quocum ὑποταγὴ conuenit.

47. Γάμον) Forsan rectius legendum γόον, luctum, prae cessit enim λύπην δηλοῖ, nempe in omnibus, vti mox sequitur, vel simplicius legendum τὸ ἄγαμον, vel et ἀγαμίαν. †

48. Τὸ ἄκρον) Sub hoc intelligitur pars, quum medici ἀκρορίνιον nuncupant, id est, tota nasi summitas, a poetis σφαιρίον appellata.

[49] Μυκτὴρ δεξιὸς ἐὰν ἅλληται, ὠφέλειαν δηλοῖ· δούλῳ, καὶ παρθένῳ, καὶ χήρᾳ, ἀηδίαν. Μυκτὴρ ἀριστερὸς ἐὰν ἅλληται, ὠφέλειαν δηλοῖ· δούλῳ, οἰκίας μετάστασιν· παρθένῳ, ἄνδρα· χήρᾳ, ὠφέλειαν. Τὸ μέσον τοῦ μυκτῆρος ἀλλόμενον, ζημίαν καὶ ὕβριν δηλοῖ· δούλῳ, [50] εὐφρασίαν· χήρᾳ, ὠφέλειαν.

Μῆλον δεξιὸν ἀλλόμενον, ὕβριν ἀπροσδόκητον δηλοῖ· δούλῳ, ἀγαθόν· παρθένῳ, ὕβριν. Μῆλον ἀριστερὸν ἀλλόμενον, κατὰ πάντα ἀγαθὸν δηλοῖ· δούλῳ, μακρὰν ἀποδημίαν· παρθένῳ, [51] ψόγον· χήρᾳ, ὠφέλειαν.

Χεῖλος

Si extrema dextrae partis vtilitatem ſignificat, ſeruo vero, virgini et viduae iniucunditatem, ſi ſiniſtrae partis, vtilitatem innuit, ſeruo domus mutationem, virgini virum, viduae vtilitatem. Si medium ambarum partium extremarum naris tremuerit, damnum ac iniuriam, ſeruo bonam conſiderationem, viduae auxilium.

Si dextrum ex malis quatitur, inopinam iniuriam praeſagit, ſeruo bonum, virgini iniuriam, ſiniſtrum vero ſemper bonum, ſeruo longam peregrinationem, virgini vituperationem, viduae vtilitatem.

49. *Μυκτὴρ*) Proprie *μυκτῆρες* naſi partes concauae vtrimque poſitae dicuntur, quae meatum praebent ſpiritui et odoribus, et ſic h. l.

50. *Εὐφρασίαν*) *Bonam conſiderationem*, Interpres; mallem, gaudium ob res bene geſtas, vel laetitiam de libertate per manumiſſionem conſequenda.

51. *Ψόγον*) forte legen-

Χεῖλος τὸ ἄνωθεν ἐὰν ἅλληται, 52* διάκρισιν πρός τινα καὶ νίκην σημαίνει· δούλῳ, ἀγαθόν· παρθένῳ, κέρδος. Χεῖλος τὸ κάτω ἀλλόμενον, ὠφέλειαν, 52 ἢ ἔργου ζημίαν δηλοῖ.

Σιαγὼν δεξιὰ ἐὰν ἅλληται, ὠφέλειαν δηλοῖ· δούλῳ, 53 οἰκονομίαν πιστευθῆναι· παρθένῳ, νόσον· χήρᾳ, ψόγον. Σιαγὼν ἀριστερὰ ἀλλομένη, λύπην δηλοῖ ἐπὶ πράγματι ὀλίγῳ· δούλῳ, ὠφέλειαν· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, εὐφρασίαν.

Γνά-

Si superius labrum salierit, discrimen et victoriam significat, seruo bonum, virgini lucrum. Sin autem inferius, vtilitatem, secundum vero Aegyptios operis damnum.

Maxilla si dextra salierit, vtilitatem significat, seruo fidem oeconomiae adhiberi, virgini aegritudinem, viduae vituperationem. Sin autem sinistra, tristitiam in re parua enunciat, seruo vtilitatem, virgini vituperationem, viduae bonam considerationem.

dum πόθον, amorem, desiderium, ψόγος enim sane haud referri commode potest ad τὰ κατὰ πάντα ἀγαθὰ, vt in antecedentibus dictum est. †

52.* Interpres *discrimen*, non male, attamen mallem *certamen* reddere propter sequens νίκην.

52. Ἢ ἔργου) Interpres addidit *secundum Aegyptios*, quae verba neque in Romana, neque in Sylburgii exstant editionibus. Igitur vel in suo habuit exemplari, vel pro mero glossemate sunt accipienda.

53. Οἰκονομίαν πιστευθῆναι) Τὰς γὰρ σιαγόνας, πρὸς ὑποθήκας ληπτέον, apposite huc, inquit Artemidorus, Lib. I. Oneirocrit. Cap. 31. pag. 29. Conf. et Casauboni Comment. ad Theophrasti Eres. Charact. eth. pag. 120. †

Γνάθος δεξιὰ ἀλλομένη, [54] εὐφρασίαν δηλοῖ· δούλῳ, πόρον· παρθένῳ, συμβουλίαν· χήρᾳ, ὠφέλειαν. Γνάθος ἀριστερὰ ἀλλομένη, κακοπάθειαν δηλοῖ· δούλῳ, νόσον· παρθένῳ, ὕβριν· χήρᾳ, ἀηδιάν.

Ὠτίον δεξιὸν [55] ἀλλόμενον, ἢ [56] ἠχοῦν, χαρὰν ἐπὶ

Gena si dextra quatitur, bonam loquelam significat, seruo vadum, virgini consilium, viduae vtilitatem. Sin autem sinistra, malum pati significat, seruo morbum, virgini iniuriam, viduae iucunditatem.

Si dextra auris salierit, aut resonuerit in

54. Εὐφρασίαν) Interpres, *bonam loquelam*, minus recte; sed legisse videtur, εὐφραδίαν, et εὐφρασία forte ex antecedentibus a librario in nostra exemplaria tralata est.

55. Ἀλλόμενον) Digna sunt quae Meurs. in Spicil. ad Theocrit. p. 20. monuit vt hic adscribantur: A veteribus scientia ominandi κληδονιστικὴ magnopere culta fuit. Eius tres species, palpitatio, sternutatio, et tinnitus auris. De tinnitu sunt ista verba Aristaeneti L. II. Οὐκ ἐβόμβει μοι (lege σοι) τὰ ὦτα ὅτε σου μετὰ δακρύων ἐμεμνήμην. De sternutatione ad Idyll. VII. dicendum erit. De palpitatione hoc loco, contra quam elegans locus Iustini Mart. in Resp. ad Quu. XIX. Ὁ δὲ παλμὸς, πάθος ἐστὶ σωματικὸν ἐκ τῆς διαδρομῆς τοῦ φυσικοῦ πνεύματος ἐν τῷ σώματι ὑφισταμένου πάντων τῶν ζώων. Διὸ ἀνάξιον ἔκρινον οἱ ἅγιοι εἶναι κριτήριον τῶν μελλόντων τὸ τοιοῦτον σωματικὸν κίνημα, et quae sequuntur. Qui vero ex palpitatione diuinabant, ii *Salissatores* a veteribus Latinis dicebantur. Isidor. L. VIII. *Salissatores vocati sunt, qui dum eis membrorum quaeque partes salierint, aliquid sibi exinde prosperum seu triste significari praedicunt.* Melampodis locum adduxissem, si non anteuertisset Casaubonus, vir, de quo hoc verissime vsurpauerim, quod de Porphyrio Eunapius, Βιβλιοθήκη τις ἔμψυχος, καὶ περιπατοῦν μουσεῖον.

56. Ἠχοῦν) Sic quoque Georgius Monachus ἢ πρὸς

ἐπί τινι σημαίνει· δούλῳ, εὐφρασίαν· παρθένῳ, ἐπίκτησιν· χήρᾳ, ἀγαθόν. Ὠτίον ἀριστερὸν ἀλλόμενον, ὑψηλόν τι γενέσθαι δηλοῖ· δούλῳ, ἐγχείρησιν μεγάλων πραγμάτων· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, ἀφαίρεσιν. Ὠτίου δεξιοῦ τὸ ἔσωθεν ἀλλόμενον. κακόν τι σημεῖον· ὠτίου λαιοῦ τὸ ἔσωθεν ἀλλόμενον, κακὸν

aliqua re gaudium ſignificat, ſeruo autem bonam loquutionem, virgini acquiſitionem, viduae bonum: ſin autem ſiniſtra, ſublime aliquid fieri ſignificat, ſeruo vero rerum magnarum aggreſſum, virgini vituperationem, viduae diminutionem: at ſi interior pars dextrae auris ſalierit, malum ſignum eſſe affirmant: ſiniſtrae autem exterior ſuperficies malum ſignificat, audiet aliquid, non tamen

Gg 3

τὸ οὖς ἦχος γένετο, et Cedrenus p. 29. ὠτὸς ἦχος. Hom. Il. κ. v. 410. ψεύδομαι ἢ ἔτυμον ἐρέω, κέλεται δέ μοι θυμὸς Ἵππων μ' ὠκυπόδων ἀμφὶ κτύπου οὔατα βάλλει. Huc pertinere videtur illud Leſbiae vatis a Veronenſi conuerſum, *Sonitu ſuopte tintinant aures*, et Virg in Catal. *Garrula quid totis reſonas mihi noctibus auris Neſcio quem dicis nunc meminiſſe mei.* Et Catull. ep. 52. — *Lingua ſed torpet tenuis ſub artus Flamma dimanat, ſonitu ſuopte tintinant aures.* Sappho quoque ὀμμάτεσσι δ' οὐδὲν ὄρημι βομβεῦσιν δ' ἀκοαί μοι, *Nihil oculis video, mihi aures tinniunt.* Plinius vero L. XXVIII. c. 1. *aurium tinnitu abſentium ſermones praeſentiri* ait. Peculiari voce hoc κορυβαντισμὸς appellabatur, quippe qui ſomnum eripit oculis, auribus indit vitium, quo ſibi homines audire ſonitus et tinnitus videntur. Varro inde dicit in Prometheo: *Leuiſomna mens ſonorinas imagines affatur, non vmbrantur ſomno papulae.*

κακόν τι σημεῖον· ἀκούσεταί τι, καὶ οὐ χαρήσεται· δούλῳ δὲ καλόν.

57 Γενείου τὸ δεξιὸν μέρος ἀλλόμενον, ἀγαθῶν ἐπίκτησιν δηλοῖ τοῖς πᾶσι· γενείου τὸ ἀριστερὸν ἀλλόμενον, ἐλπίδας ἀγαθὰς πᾶσι δηλοῖ, καὶ πᾶσιν ἀγαθόν. Γένειον ἀλλόμενον, πολυγηρίαν δηλοῖ.

58 Οὐρανίσκος ἀλλόμενος, εὐφρασίαν δηλοῖ καὶ ζημίαν· τὸ δὲ εὐώνυμον, ἀγαθόν. 59 Βρηχὸς ἐὰν ἄλληται, δούλῳ καὶ ἐλευθέρῳ ἀγαθὸν δηλοῖ. 60 Οδόν-

ex illo laetabitur, verum seruo bonum enunciat.

Si menti pars dextra salierit, bonorum acquisitionem omnibus significat, sinistra vero et bonam spem, et omnibus bonum enunciat: at si totum, nimiam senectutem praesagit.

Si palatum salierit, bonam loquutionem et damnum, et si sinistra pars, etiam bonum. Si guttur salierit seruo aeque ac ingenuo bo-

57. Γενείου) Natura ipsa mentum in duas partes distinxit, per duorum ossium genae inferioris suturam, quae in pueris est conspicua aetatis autem progressu ita coalescit, vt nulla vi separari possit; vnde dextra et sinistra pars recte de mento dici potest.

58. Οὐρανίσκος) A quibusdam et οὐρανὸς vocatur, sic enim Polydeucus in Onom. L. II. affixo Diction. med. H. Steph. p. 591. τοῦ δὲ στόματος τὸ ἄνω, Οὐρανός. Apud alios dicitur ὑπερῴα.

59. Βρηχὸς) Pro βρηχὸς videtur legendum βρόχος, vt supra apud Polem. p. 265. βρόχος pro eodem. *Sylb.* Sic videlicet erat in Rom. et Sylb. editione, quod mendum ibi sustulimus.

[60] Οδόντες ἐὰν ἀλλόμενοι συγκρούωσιν, ἀγαθὸν δηλοῦσι.

Στόμα ἐὰν ἄλληται, ὄψεται τινὰ διὰ πολλοῦ τοῦ χρόνου, ἐφ' ᾧ καὶ χαρήσεται.

Καρδιὰ ἐὰν ἄλληται, ἀγαθὸν δηλοῖ πᾶσιν· ἄλλοις, ἱλαρότητα· δούλῳ, ἐλευθερίαν· παρθένῳ, νωθρείαν· χήρᾳ καὶ στρατιώτῃ, εὐφρασίαν· ἐμπόρῳ, πρᾶξιν. Ἄλλοις [61] ἐπίβουλος φίλος δηλοῦται.

Τρα-

num annunciat. Si dentes tremuerint, discordiam, et quandoque etiam bonum enunciare.

Si os tremuerit, videri aliquem post multum tempus, quo vtetur, praesagire.

Cor palpitans bonum omnibus portendere, secundum alios hilaritatem, vel amici insidias, seruo tamen libertatem, virgini pigritiam, viduae ac militi bonam loquutionem, mercatori negotiationem. Aliis insidias amici.

60. Ὀδόντες) Cf. huc Artemid. L. I. c. 32. vbi de dentium harmonia. † Ceterum in dentibus augurium vitae inesse creditum fuit ab antiquis, vnde Hippocrates Epid. L. II. S. 6. statim ab initio, οἱ μακρόβιοι πλείους ὀδόντας ἔχουσι, vide quae ad hunc locum annotauit Foes. S. VII. p. 133.

61. Ἐπίβουλος φ. etc.) Buleng. de omin. L. III. c. 2. hunc laudans locum ἐπιβουλὴν φίλου δηλοῖ legit, et tradit in pauore hoc maxime obseruari. Digna sunt eius verba vt hic adscribantur: Apud Athen. L. XV. Sophocles θυμῷ δ' οὔτι, Φαίδρα, χαρεύει Θάρβαυς θυγάτηρ, *o Phaedra, non amplius in animo*

Τραχήλου τὸ δεξιὸν μέρος ἐὰν ἄλληται, ἐλευθέρῳ, φόβον· δούλῳ δὲ, νόσον σημαίνει· τοῖς δὲ λοιποῖς πᾶσι, καλόν. Τραχήλου ἀριστερὸν μέρος ἐὰν ἄλληται, ἀγαθόν. Φάρυγγος τὸ δεξιὸν μέρος ἐὰν ἄλληται, εὐφρασίαν δηλοῖ· δούλῳ καὶ ἐλευθέρῳ, κέρδος. Φάρυγγος τὸ λαιὸν μέρος ἀλλόμενον, φεῦξιν ἀηδίας πᾶσι δηλοῖ· ἄλλοις ἐλευθέραν δόξαν σημαίνει· δούλῳ, κακὸν ἀκοῦσαι· στρατιώτῃ, χρημάτων

Dextra pars colli ſi ſalierit, libero homini timorem, ſeruo aegritudinem; ceteris omnibus bonum, ſi ſiniſtra tremuerit. Si dextra pars gutturis quatitur, bonam loquutionem ſignificare affirmant, ſeruo vero ac libertino lucrum: at ſi ſiniſtra pars, fugam iniucunditatis omnibus ſignificat, aliis liberam gloriam, ſeruus mala audiet, militi nummorum acquiſitionem, pauperi quaeſtum, femineo ſexui,

ſaltat palpitatio timoris filia. Plato ideo timorem vocat πήδησιν καρδίας, *ſaltationem cordis*. Alia mente dixit Perſius: *cor tibi rite ſalit Laeuaque in parte mamillae Nil ſalit Arcadico iuueni.* Ex quo Iſidor. L. VIII. *Saliſſatores dicuntur ii, quibus membrorum quaelibet partes quum ſalierint, futura coniiciunt.* Et Theocr. Idyll. 19. παλλομένη καρδίην, *quum cor ei ſubſiliret.* In Hercule Oetaeo Senecae Act. III. *Cor attonitum ſalit, Pauidumque trepidis palpitat venis iecur.* Plautus ideo belle dicit: *Cor lienoſum eſt, artem facit hiſtrionicam* et in Captiu. *Quin quieſcis dierectum cor meum, I, ac ſuſpende te. Tu ſuſſultas. Ego miſer vix adſto prae formidine.* Ab Anaxandride mutuatus eſt ὦ πονηρὰ καρδία ἐπιχαιρέκακον· ὡς εἰ μόνον τοῦ σώματος ἀρχῇ γὰρ εὔθὺς, ἣν ἴδῃς δεδοικότα: o cor improbum, vt vnum ex toto corpore gaudes malis, ſatis enim ſimul ac timentem videris. Vbi Athenaeus: κατὰ γὰρ ἐν τοῖς φόβοις γενομένας ἀγωνίας πάλλεσθαι τὴν καρδίαν ἐπιδηλότατα συμβαίνει.

μάτων [62] ἐπίκτησιν· ἀπόρῳ, πόρον· ἐκ [63] θηλυκῶν προσώπων, παρθένῳ, ἀηδίαν· κυβερνήτῃ, ἔπαινον. Αὐχένος δεξιὸν μέρος ἐὰν ἅλληται, ἀγαθὸν δηλοῖ· δούλῳ μὲν, [64] μερίμνας· παρθένῳ δὲ, μνήστην· χήρᾳ, κόπον· στρατιώτῃ, [65] ἀμεριμνίαν. Τὸ δὲ εὐώνυμον, πονηρόν τι δηλοῖ· [66] δούλῳ, κόσμον· παρθένῳ, ἄνδρα· χήρᾳ, εὐφρασίαν· δούλῳ, ἀγαθόν· τοῖς δὲ λοιποῖς, οὐ καλόν· ἄλλοις, ἐπιβουλὴν δηλοῖ· ἐν δὲ στενο-

et quidem virgini iniucunditatem, gubernatori nauis laudem Si dextra iuguli pars tremuerit, bonum significat, seruo tamen cogitationes, virgini procacitatem, viduae laborem, militi cognationis priuationem: sin autem sinistra, maligni quidquam, seruo ornamentum, virgini virum, viduae bonam loquutionem, seruo bonum, ceteris autem non bonum: secundum alios significat insidias: iis

Gg 5

62. Ἐπικτησιν) *Acquisitionem*, vel praemia ob labores perpessos, quae decernuntur strenuis inuictisque militibus, vel spolia opima, quae consequuntur, hoc loco sunt intelligenda.

63. Θηλυκῶν πρόσ.) Vide quae supra de hac voce notauimus.

64. Μεριμνας) Interpres, *cogitationes* male. Mallem sollicitudinem, quae animum nunc huc, nunc diuidit illuc, et rapit in partes varias.

65. Ἀμεριμνίαν) Male Interpres *cognationis priuationem*, procul dubio ex typothetarum errore, rectius: *animi tranquillitatem*, *gaudium*, *voluptatem*, ex mente Epicuri et Gassendi.

66. Δούλῳ, κ.) Mendum suspicor, quum in sequentibus sit δούλῳ ἀγαθὸν, nec mihi persuaderi patiar rem a Melampode bis diuersimode expressam esse, substituenda ergo alia vox, cui κοσμὸς conuenit, v. c. δεσποίνα.

στενοχωρίαις ὄντι, [67] εὐσταθῆ κακοῖς δούλοις νόσου, παρθένῳ, εὐωχίαν ἔμψυχον· στρατιώτῃ, δάκρυα· ἐμπόρῳ, ἀπόδοσιν· κυβερνήτῃ, εὐπλοΐαν. Ἡ δὲ εὐώνυμος, ἐλευθέρῳ ἀηδίαν σημαίνει· δούλῳ δὲ, νόσον· [68] χήρα πρὸς εὐπροσδόκητον· στρατιώτῃ, [69] καθαίρεσιν· ἐμπόρῳ, βλάβην· κυβερνήτῃ, λύπην· γυναικὶ, ἀηδίαν· ἄλλοις, [70] ὁδοιπόρων ζημίαν, δούλων λύπας· τοῖς δὲ λοιποῖς πᾶσι καλὸν, ἄλλοις εὐωχίαν πᾶσι δηλοῖ.

[71] Ὦμος

vero, qui in anguſtia ſunt, malorum conſtantiam, ſeruis aegritudinem, virgini conuiuium, militi lacrymas, mercatori reſtitutionem, gubernatori nauis bonum nauigium; ſin autem ſiniſtra, liberto iniucunditatem, ſeruo aegritudinem, militi ſubmerſionem, mercatori damnum, gubernatori triſtitiam, mulieri iniucunditatem: ſed ſecundum alios viatorum damnum, ſeruis triſtitias, ceteris omnibus bonum, et conuiuium.

67. Εὐσταθῆ) Neſcio an rectius εὐστάθειαν ἐν κακοῖς, vt infra de κοιλίᾳ, πλευρὰ εὐώνυμος ἀλλομένη, μοχθήσαντι εὐστάθειαν δηλοῖ. *Sylb.*

68. Χήρα πρὸς εὐ.) Fortaſſe legendum χήρα κέρδος εὐπρόσδοκητον, vt in ſq. de muſculo, *Sylb.* Leg. χεῖος, aut κέρδος εὐπροσδόκητον, vt infra, et ſupra παρθένῳ κέρδος. †

69. Καθαίρεσιν) *Submerſionem,* melius depreſſionem, qua eorum virtus non praemiis ſat dignis ornatur.

70. Ὁδοιπόρων ζ.) Rectius fortaſſe ὁδοιπόρῳ ζημίαν, δούλῳ λύπας: vt in praecedenti ἄλλοις ſit prolepſis quaedam generis. *Sylb.*

71 Ὦμος δεξιὸς ἀλλόμενος, ὠφέλειάν τινα δηλοῖ· χειροτέχνῃ μὲν, πρᾶξιν· δούλοις δὲ ὠφέλειαν, 72 καὶ θάνατον δεσπότου· παρθένῳ, γάμον· χήρᾳ, κέρδος· ἐμπόροις, 73 ὠφέλειαν· 74 κυβερνήτῃ, εὐπορίαν· γυναικὶ, χαράν. Ὦμος λαιὸς ἀλλόμενος, ἐπιβουλὴν ὑπὸ γυναικὸς σημαίνει, 75 ἀλλὰ ὠφέλιμον. Ὤμου τὰ μέσον ἀλλόμενον, πολλῶν ἀγαθῶν κυρίευσιν, καὶ δούλων δηλοῖ, καὶ ἐλευθέρων. Ὠμοπλάτης εὐώνυμος ἀλλόμενος, 76 ἐὰν ἐπὶ ξένοις 77 ἀφρο-

Si dexter humerus ſalierit, vtilitatem ſignificat, artifici manuali in opere ſuo, ſeruo vtilitatem, et mortem ſui domini, virgini nuptias, viduae lucrum, mercatoribus vtilitatem, gubernatori bonum iter, mulieri gaudium ſignificat: ſin autem ſiniſter inſidias a muliere illatas, ſed ſalutares portendit. Medium armi ſi ſalierit, in multa bona aeque ac ſeruos et libertos dominium ſignificat. Scapula dextra ſaliens, hoſpitibus qui-

71. Ὦμος) Huc illa Artemidori Cap. 42. Lib. I. ὦμοι παχεῖς καὶ εὔσαρκοι πᾶσιν ἀγαθοὶ, εὐανδρείαν γὰρ καὶ εὐπραξίαν σημαίνοντες. †

72. Καὶ θανατὸν δεσπ.) Forſan rectius ad ſenſum iuuandum ὠφελ. ἐκ θανάτου δεσπότου, quale ſaepius apud Oneirocriticos Artemidorum, Achmetem et alios, in hunc quidem ſenſum occurrit. Imo ita et ſupra, pro δούλῳ δεσπότου θάνατον δηλοῖ, et ſic paſſim. Vt infra de vnguibus. †

73. Ὠφέλειαν) In ſequentibus ſpecialius ἀπόδοσιν.

74. Κυβερνήτῃ, εὐπ.) Haud ſcio an conuenientius, κυβερνήτῃ εὔπλοιαν, vt in ſequentibus. *Sylb.*

75. Ἀλλὰ) Leg. ἄλλα, hoc eſt κατ' ἄλλα, vt notum. †

76. Ἐὰν) Hoc vocabulum tollendum videtur, vel eius loco reponendum μεγάλην, aut ſimile quid. *Sylb.*

[77] ἀφροσύνην σημαίνει· καὶ τοῖς [78] ἐνδανειοῦσιν, ἀπόδοσιν χρεῶν· δούλοις καὶ κλέπταις, [79] μετάβασιν· παρθένῳ, νωθρείαν· χήρᾳ, κίνδυνον· στρατιώτῃ, εὐφροσύνην μετὰ κέρδους· τοῖς δὲ λοιποῖς, κόπον. Τὸ δὲ τῆς εὐωνύμου ὠμοπλάτης δέξιον ἀλλόμενον, ἀγαθὸν σημαίνει· δούλῳ, διαβολήν· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, ἀπὸ νόσου σωτηρίαν. Ἐν ἄλλοις ἔκφευξιν ἀηδίας δηλοῖ· [80] ὑπὸ δὲ γυναικῶν ἀκαταστασίαν· δούλῳ, [81] ἀνάπαυσιν ἐκ τῆς δουλείας· παρθένῳ, ἀηδίαν·

dem, amentiam; iis vero, qui pecunias mutuo dant, vſurarum ſolutionem, ſeruis et furibus, migrationem, virgini retardationem, viduae periculum, militi hilaritatem cum fructu, reliquis vero moleſtiam. Dextra autem ſcapulae ſiniſtrae pars ſi ſalierit, indicat bonum, ſeruo calumniam, virgini vituperationem, viduae e morbo ſalutem. In aliis fugam moleſtiae indicat, ſub mulieribus vero perturbationes, ſeruo requiem a ſeruitute, virgini mo-

77. Ἀφροσύνην) Pro ἀφροσύνην quoque legendum εὐφροσύνην, vt mox στρατιώτῃ, εὐφροσύνην, et infra de digito minimo, δούλῳ, εὐφροσύνην. *Sylb.*

78. Ἐνδανειοῦσιν) Fortaſſe legendum ἐνδανείζουσιν, vt in ſequentibus ἐν δάνει οὖσιν, minus huc quadrat. *Sylb.*

79. Μετάβασιν) Rectius fortaſſe, *ſoli mutationem, fugam, aut proſcriptionem.*

80. Ὑπὸ δὲ γ.) Forſan aptius, ἐπὶ δὲ γυναικῶν. *Sylb.* Et ἀκαταστασίαν mallem reddere, *malam rei familiaris adminiſtrationem, qua omnia ſubuertuntur, qua res familiaris non poteſt perſiſtere.*

81. Ἀναπαυσιν) *Recreationem* potius, qualis ſcilicet ſeruis Saturnaliorum tempore concedebatur.) Et in ſqq. pro στρατιώτῃ δάκρυα malim τὰ κρυερὰ, hoc eſt, horrenda, triſtia, dira; haud decent enim militem lacry-

ἀηδίαν· χήρᾳ, ψόγον· ςρατιώτῃ, δάκρυα· ἐμπόροις, ἀπόδοσιν· κυβερνήτῃ, εὔπλοιαν. Τὸ μέσον τῶν ὠμοπλατῶν ἀλλόμενον, εὐπορίαν δηλοῖ· δούλῳ, κακοπάθειαν καὶ [82] εὐχαριςίαν· παρθένῳ, ὕβριν· χήρᾳ, διαβολήν. Ἀκρώμιον δεξιὸν ἀλλόμενον, ἐλευθέρῳ, [83] εὐκρασίαν δηλοῖ· δούλῳ, κακῶν ἀνάπαυσιν· παρθένῳ, μνηςείαν· χήρᾳ, ἱλαρίαν· ςρατιώτῃ, κίνδυνον.

Βραχίων δεξιὸς ἀλλόμενος, τέκνων καὶ χρημάτων ἐπίκτησιν δηλοῖ· τοῖς δὲ δανείζουσιν, ἐξ ἑτέρων βλάβην· ἄλλῳ τέκνα αὐτῷ ἔςαι [84] ἐπὶ χεῖρας· δούλῳ,

lestiam, viduae vituperium, militi lacrymas, mercatoribus retributionem, nautae bonam nauigationem. Medium scapularum saliens, opes significat, seruo malorum perpessionem et gratiam, virgini iniuriam, viduae, calumniam. Humeri summitas dextra, liberto bonam temperiem, seruo malorum requiem, virgini desponsationem, viduae hilaritatem, militi rerum discrimen indicat.

Si brachium dextrum tremuerit, filiorum, ac nummorum acquisitionem praedicit, mutuantibus vero damnum, alii filii eius erunt

mae. Sed iam supra legitur ςρατιώτῃ δακρύα, ideo et hic tolerandus videtur imbellis ille miles, fletus potius effundens, quam sanguinem. †

82. Εὐχαριςίαν) Verius esse videtur ἀχαριςίαν. *Sylb.*

Antecedens nimirum hanc requirit emendationem.

83. Εὐκρασίαν) Vel εὐφρασίαν, vel εὐπραγίαν legendum. *Sylb.*

84. Ἐπὶ χεῖρας) Forte, ἐπὶ χηρίᾳ. *Sylb.*

λῳ πίστιν πραγμάτων μεγάλων· παρθένῳ, ὑποταγήν· χήρα, ὠφέλειαν· βραχίων εὐώνυμος ἀλλόμενος, ἀπὸ τῶν οἰκείων προσώπων ἐπικουρίαν σημαίνει· δούλῳ δὲ, ἐλευθερίαν· ἄλλῳ, λύπην [85] δηλοῖ.

[86] Μῦς δεξιὸς ἀλλόμενος, ζημίαν σημαίνει πᾶσιν· ὁ δὲ εὐώνυμος, κέρδος ἀπροσδόκητον δηλοῖ.

Ἀγκὼν δεξιὸς ἀλλόμενος, ὠφέλειαν δηλοῖ, δούλῳ, [87] κακῶν ἀπαλλαγῆναι· παρθένῳ, ψόγον· χήρα, ὕβριν. Ὁ δὲ εὐώνυμος, ὑπέρ τινος προσώπου

ipsi auxilio, seruo fidem rerum magnarum, virgini subiugationem, viduae vtilitatem: si vero sinistrum, auxilium a propriis personis enunciat, seruo libertatem, ceteris aliis personis tristitiam.

Musculus dexter si salierit, damnum omnibus annunciat, sinister quaestum inopinatum.

Dexter cubitus, si salierit, vtilitatem enunciat, seruo difficilem libertatem, virgini vituperationem, viduae iniuriam: sin autem sinister, damnum ab aliqua persona significat;

85. Δηλοῖ) Conf. huc Achmetis Oneirocrit. Cap. LXXI. pag. 52. de brachiis, et eorum diuersa significatione. †

86. Μῦς) Musculorum motus varii sunt, vt ex anatomicis et physiologicis constat, et in morbis spasmodicis eorum motus et salisationes multum negotii facessunt. Niphus in interpretatione hunc canonem, vt et multos alios, praetermisit, quos indicare superuacaneum est.

87. Κακῶν ἀπαλλαγῆναι) Posses etiam legere κακῶν ἀπαλλαγήν. *Sylb.*

που ζημίαν δηλοῖ· ἄλλοις, εὐφρασίαν δηλοῖ· δούλῳ, προκοπήν· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, ὕβριν.

Πῆχυς δεξιὸς ἀλλόμενος, βλάβην δηλοῖ· δούλῳ, εὐφρασίαν· παρθένῳ, ἀπορίαν· χήρᾳ, ἀηδίαν· ὁ δὲ εὐώνυμος, ἀηδίαν δηλοῖ· δούλῳ, εὐπορίαν· παρθένῳ, εὐφρασίαν· χήρᾳ, ὁμοίως.

Χεὶρ δεξιὰ ἀλλομένη, ὠφέλειαν σημαίνει· ἡ δὲ εὐώνυμος, [88] πίστεως φυλακὴν δηλοῖ. [89] Καρπὸς δεξιὸς

aliis bonam loquutionem, feruo felicitatem, virgini ignominiam, viduae iniuriam, ceteris aliis bonum.

Si dextra vlna falierit damnum fignificat, feruo bonam loquutionem, virgini, indigentiam, viduae iucunditatis priuationem: fin vero finiftra, iniucunditatis priuationem, feruo abundantiam, virgini ac viduae bonam loquutionem.

Si dextra manus falierit, vtilitatem; finiftra, fidei obferuantiam praefagit: et fi dex-

88. Πίστεως φυλακὴν δηλοῖ) Huc illa Achmetis, Oneirocrit. Cap. LXXII. pag. 52. Edit. Rigalt. αἱ χεῖρες, καὶ οἱ δάκτυλοι, εἰς τὰ ἔργα τῆς πίστεως τῶν ἀνθρώπων διακρίνονται, vbi vid. feqq. item Artemidor. Oneirocrit. Lib. I. Cap. LXIV. Sed res nota eft: nec ignotum, puto, inde natum prouerbium. †

89. Καρπὸς) Brachiale latinis dicitur. Eft pars manus qua cubito per articulum coniungitur. Ariftoteles in hift. animal. L. I. c. 15. definit per nodum, quo cum brachio manus iungitur et coarctatur, quo in loco Gaza primum voce *brachiale*, vti quidem nobis innotuit, vfus eft.

δεξιὸς ἀλλόμενος, ἃ ὀφείλει χρήματα ἀποδώσειν σημαίνει· ἔσεσθαι δὲ καὶ ἐν πενίᾳ, καὶ 90 ὀλιγοχρονία. Τοῦτο ἐπὶ πᾶσι δηλοῖ· ἐν ἄλλοις δὲ 91 κακὸν δηλοῖ· δούλῳ, χαλεπόν· παρθένῳ, γάμον· χήρα, ἀποδημίαν· ὁ δὲ εὐώνυμος, ἐπιβουλὴν σημαίνει ἕνεκα πραγμάτων, ὕστερον δὲ ὠφέλειαν. Ἐν ἄλλοις, ἀῤῥωστίαν δηλοῖ· δούλῳ, ἀγαθόν· παρθένῳ, συμβουλήν· χήρα, ὠφέλειαν. 92 Ἀντίχειρ ὁ δεξιὸς ἀλλόμενος, ἀγαθὸν δηλοῖ· δούλῳ, εὐφρασίαν· παρθένῳ, γάμον· χήρα, 93 ἀρπαγήν· ὁ δὲ εὐώνυμος, ἀποβολὴν

tra manus iunctura, nummos quos alicui debet, reddere significat, amplius et in paupertate esse, et breui tempore viuere, et hoc in omnibus significatur verum, vt referunt augures Aegyptii, seruo rem perdifficilem, virgini nuptias, viduae peregrinationem, sinistrae autem insidias propter aliquam rem, postremo tamen iuuabit; secundum alios aegritudinem, seruo bonum, virgini consilium, viduae vtilitatem. Si dexter pollex palpitauerit, bonum significat, seruo bonam loquu-

90. Ὀλιγοχρονία) Forte ὀλιγοχρηματία, et sic legendum, vel ἐξ ὀλιγοχρονίας, paupertas ad breue tantum tempus. †

91. Κακὸν) Interpres aliter legit, reddit enim *verum*, forte in eius exemplari fuit καλὸν, vt supra.

92. Ἀντίχειρ) Dici posset vtique hic digitus *promanus*, quia omnes actiones per eum fiunt firmiores. Galen. de vsu part. L. I. c. 16 sic dici eum ait, quod solus ipse tantum valeat polleatque quantum reliqui quatuor. Itaque a pollendo Latini etiam *pollicem* vocauerunt. Vide Alex. ab Alex. Genial. dier. L. IV. c. 26.

93. Ἀρπαγὴν) Minus conuenienter, ἀγαθὸν enim significat, itaque mallem vel ἁρμαλιὴν, *alimentum*, *sustentationem*, vel ἁρμοστῆρα, *sponsum*.

βολὴν βίου δηλοῖ· δούλῳ, ἐλευθερίαν· παρθένῳ, ὕβριν· χήρᾳ, ὠφέλειαν. Τὸ πλάγιον τῆς χειρὸς ἀλλόμενον, ἐμπεσεῖσθαι εἴς τινα πράγματα [94] μόχθον δηλοῖ· δούλῳ, εὐπορίαν· παρθένῳ, ἀγαθόν· χήρᾳ, κακόν. Ἐν ἄλλαις [95] ἐξοδιασμοὺς ἑκουσίους δηλοῖ. Τὸ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς, καταδούλωσιν ἐξ ἀνθρώπων δηλοῖ· δούλῳ, μεταβολὴν βίου· παρθένῳ, ἀγαθόν· χήρᾳ, εὐφρασίαν. Ἄλλοις κέρδος τὶ σημαίνει. Χειρὸς δεξιᾶς τὸ μέσον, ἤτοι τὸ κοῖλον ἀλλόμενον, [96] ὠφέλειαν σημαίνει, καὶ ἀλλοτρίου πράγ-

tionem, virgini nuptias, viduae raptum: finister, remissionem vitae, seruo libertatem, virgini iniuriam, viduae vtilitatem. Si obliqua pars manus dextrae salierit, in flagitiosas res incidere ominatur, seruo facultatem, virgini bonum, viduae malum, aliis expulsiones voluntarias enunciat: sin autem finistrae obliqua pars tremuerit, seruitutem pati apud homines, seruo transmutationem vitae, virgini bonum, viduae bonam loquutionem, aliis lucrum portendit: si medium dextrae manus, hoc est, concauum, vtilitatem, se-

94. Μόχθον) Legendum ἢ μόχθον, vel μετὰ μοχθῶν, vel τὸ μόχθον refer ad ἐμπεσεῖσθαι, tum vero nihil mutandum. †

95. Ἐξοδιασμοὺς) Proprie hac voce indicatur exactio pecuniae, tributi, et quum, qui tributa non pendent, vel cogi vel exterminari solent, inde expulsionis notio originem traxisse videtur.

96. Ὠφελείαν σημαίνει) Forsan legendum ὠφέλειαν σημαίνει ἐξ ἀλλ. πρ. *Sylb.*

πράγματος· ἐν ἄλλοις κέρδος δηλοῖ· δούλῳ, αηδίαν· παρθένῳ, συμβουλήν· χήρᾳ, κέρδος. Τῆς δὲ εὐωνύμου, εὐτυχίαν μεγάλην δηλοῖ, καὶ ἐχθρῶν κράτησιν. Ἐν ἄλλοις ἐχθρῶν κυρίευσιν δηλοῖ· δούλῳ, ἀμεριμνίαν· παρθένῳ, 97 (ὕβριν,) γάμον· χήρᾳ, ὕβριν. Τὸ ἐπάνω τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐὰν ἄλληται, 98 πονηρὸν σημαίνει· δούλῳ, ἀναβολήν· παρθένῳ, αηδίαν· χήρᾳ, ὠφέλειαν. Ἄλλοις ἀπροσδόκητον 99 ἀγαθὸν σημαίνει.

100 Δάκτυλος μικρὸς τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἀλλόμενος

cundum alios lucrum rei alienae, ſeruo iucunditatis priuationem, virgini conſilium, viduae luctum: ſin autem ſiniſtrae, felicitatem magnam, et ſupra inimicos dominium, ſecundum alios inimicos exſuperare praeſagit, ſeruo requiem, virgini iniuriam, viduae nuptias: at ſi ſuperior pars dextrae manus ſalierit, laborem enunciat, ſeruo moram, virgini moleſtiam, viduae vtilitatem, aliis vero inopinum damnum.

Si digitus paruus dextrae manus ſalierit,

97. (ὕβριν) Incluſum videtur tollendum *Sylb.* aut delendum illud ὕβριν, tanquam ex ſeqq. male repetitum, aut lege potius ἁβρὸν γάμον, *nuptias delicatas.* †

98. Πονηρὸν) Interpres legiſſe videtur πόνον, reddidit enim, *laborem.*

99. Ἀγαθὸν) Interpres habet, *damnum,* vnde aliter fuit in eius exemplari, forte leui mutatione ἀγῶνα ſubſtituendum.

100. Δακτύλος μ.) Vide quae de eo refert Alex. ab Alex. Genial. dier. L. IV. c. 26. Qui Polluci μικρὸς dicitur, apud alios ὠτίτης appellatur.

νος [101] πίστεως μείζονος ἀξιωθήσεσθαι δηλοῖ· ἐπειδὴ Ἑρμοῦ ἐστιν ὁ δάκτυλος. Ἐν ἄλλοις στείρωσιν δηλοῖ, δούλῳ διαβολήν· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, ὕβριν. Ὁ μετὰ τὸν μικρὸν δεύτερος δάκτυλος τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ὁ καλούμενος [102] παράμεσος, ἀλλόμενος, πολλῶν χρημάτων κυρίευσιν σημαίνει· ἐστι γὰρ [103] ἡλίου ὁ δάκτυλος· ἄλλοις πολλῶν αγαθῶν ἐπίκτησιν δηλοῖ· δούλῳ, κακόν· παρθένῳ, συμβουλήν· χήρᾳ, εὐφροσύνην.

maioris fidei dignitatem enunciat, quoniam Mercurii, vt dicunt, digitus eſt, aliis ſterilitatem, ſeruo calumniam, virgini ignominiam, viduae iniuriam. Si ſecundus digitus poſt paruum dextrae manus, qui Graece dicitur παραμέσος, dominium multorum nummorum ſignificat; eſt enim, vt dicunt, Solis digitus, aliis multorum bonorum acquiſitionem, ſeruo malum, virgini conſilium, viduae gaudium.

101. Πίστεως μείζονος) Huc illa Achmetis, cap 72. iam ſupra laudata et hic iterum repetenda: οἱ δάκτυλοι εἰς τὰ ἔργα τῆς πίστεως τῶν ἀνθρώπων διακρίνονται, qualia etiam apud Artemidorum. †

102. Παραμέσος) Hunc annularem ſeu medicum Romani, δακτυλιώτητα Graeci appellarunt. Rationem reddit Alex. ab Alex. l. l. hanc: *Illo enim, quum veniam poſcimus a diis, locum Nemeſeos, (quae Dea vltrix malorum fuit, fautrix vero bonorum) poſt aurem dextram obſignamus. Ipſa enim Ramnuſia dicta, ibi locum venerationis habet. Eumdemque minimo proximum in ſponſalibus annulo exornamus, quia tenuiſſimam venam inde ad cordis ima penetrare arbitrantur. Hunc Aegyptii tamquam ſacrum, multis odoribus delibutum habere aſſeuerant, habuiſſeque hoc proprium ferunt, vt complicatus, ſenarium, qui perfectiſſimus eſt, numerum deſignaret.*

103. Ἡλίου) *Solis*, id eſt, *auri* apud Chymicos, quod neminem fugit.

σύνην. Δάκτυλος ὁ [104] τρίτος τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ἤτοι ὁ μέσος, βασκανίας δηλοῖ καὶ λοιδορίας· Κρόνου γὰρ ὁ δάκτυλος. Ἐν ἄλλοις δόξαν γενέσθαι δηλοῖ· δούλῳ, ὑποταγήν· παρθένῳ, νόσον· χήρᾳ, ὠφέλειαν.

Δάκτυλος [105] τέταρτος ἀλλόμενος, ζημίαν μεθ' ὕβρεως δηλοῖ. Ἄρεος γάρ ἐστιν ὁ δάκτυλος. Ἐν ἄλλοις δὲ βλάβην δηλοῖ· ἐλευθέρῳ, ἐκκοπήν· παρθένῳ, κέρδος· χήρᾳ, ὠφέλειαν.

Δάκτυλος ὁ μέγας, ὁ καὶ [106] ἀντίχειρ καλούμενος, ἀλλόμενος, ἐπίκτησιν πολλῶν ἀγαθῶν δηλοῖ.

Si tertius digitus dextrae manus, hoc eſt, medius, inuidias et nugas ominatur, Saturni enim digitus eſt, aliis autem gloriam aduenire praeſagit, ſeruo ſubiugationem, virgini morbum, viduae vtilitatem.

Si quartus dextrae digitus ſalierit, damnum cum contumelia enunciat, Martis enim, vt nonnulli tradunt, eſt digitus, aliis nocumentum, liberto inciſionem, virgini lucrum, viduae vtilitatem.

Si vltimus digitus, qui ἀντίχειρ dicitur, ſalierit, multorum bonorum acquiſitionem ſi-

104. Τρίτος) Ille famoſus et libidinoſus habetur, dicitur quoque *infamis et verpus*, cuius denominationis rationem reddit Alex. ab Alex. I. 1.

105. Τέταρτος,) Qui *Index* et *ſalutaris* dictus, quo ſcilicet ori admoto ſilentium indicimus, et quia aeſtimarunt veteres nihil ſanctius ad ſilentium oris ſilentio.

106. Ἀντιχεὶρ) De hoc iam in ſuperioribus p. 480. n. 92.

λοῖ, καὶ ἐπὶ τέκνοις, καὶ ἐπὶ γυναικὶ χαρήσεται· ἔστι γὰρ Ἀφροδίτης ὁ δάκτυλος. Ἄλλοις ἀπαλλάξαι δηλοῖ· δούλῳ, ἀγαθόν· παρθένῳ, ἄνδρα· χήρᾳ, ὠφέλειαν.

[107] Ὄνυχες τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐὰν ἄλλωνται, κέρδος δηλοῦσιν ἀπροσδόκητον· δούλῳ, εὐφρασίαν· παρθένῳ, μνηστείαν. Ὄνυξ τοῦ μικροῦ δακτύλου τῆς δεξιᾶς χειρὸς [108] ἐὰν ἄλληται, ἢ [109] μυρμηκιᾷ, κακοπάθειαν δηλοῖ· δούλῳ, τέκνον· παρθένῳ, ἄνδρα·

gnificat, et in filiis et vxori gaudium, eſt enim, vt aiunt Veneris, digitus. Secundum alios, ſeruo bonum, virgini virum, viduae vtilitatem.

Si vngues dextrae manus ſalierint, inopinum lucrum praeſagiunt, ſeruo bonam loquutionem, virgini procacitatem. Si vnguis parui digiti dextrae manus ſalierit, aut formiculauerit, malum pati enunciat, ſeruo filium,

107. Ὄνυχες) Hunc diuinandi ex vnguibus artem improprie ὀνυχομαντείαν nominare poſſemus, proprie autem aliud innuit. Vide Peucer. de diuinatt. p. 300.

108. Ἐὰν ἄλληται) Bulenger de omin. L. III. c. 2. ſic legit ἐὰν πάλλεται ἢ μυρμηκιᾷ κακὸν πείσῃ, *ſi ſalit aut verminat, malum patieris.*

109. Μυρμηκιᾷ) Rom. edit. habet μυρμυκιᾷ, falſo. Innuit autem, formicarum more repit, aut ſalit: ita πάλμα μυρμηκίζον, et σφυγμὸς μυρμηκίζων, hoc ſenſu ſaepius occurrit apud Galenum Libb. de pulſibus, et alibi, ceu notum eſſe arbitror. Conf. et infra, vbi illud μυρμηκιᾷ, aliquoties recurrit.

δρα· χήρα, κόπον. Ὁ τοῦ δευτέρου ἐὰν ἅλληται, ἐξουσίαν δηλοῖ· δούλῳ, δεσπότου θάνατον· παρθένῳ, ψόγον· χήρα, καλόν. Ὁ τοῦ τρίτου, καὶ τοῦ τετάρτου, λύπας δηλοῦσιν· δούλῳ δὲ, ἀγαθόν. Ὁ τοῦ μεγάλου, αὔξησιν δηλοῖ βίου.

Δάκτυλος μικρὸς εὐωνύμου χειρὸς ἀλλόμενος, πολλὰ ἀγαθὰ δηλοῖ πᾶσιν. Ὁ δεύτερος αὐτοῦ, [110] ἐγκληματικὸς, δηλοῖ λύπην, καὶ ἀπόλογον ἐπὶ μεγάλων προσώπων· δούλῳ ἐν πίστει ὄντι, κατηγορίαν. Ὁ μέσος, λύπην δηλοῖ διὰ πρᾶγμα ἴδιον, καὶ αὔξησιν βίου, καὶ τέκνων, καὶ χρημάτων σημαίνει. Ὁ μέγας τῆς εὐωνύμου χειρὸς, παλαιὰν ἀπώλειαν σημαίνει [111] κομίσασθαι. Ὀνυ-

virgini virum, viduae laborem. Sin autem ſecundi digiti vnguis ſalierit, poteſtatem ominatur, ſeruo domini mortem, virgini ignominiam, viduae bonum. Si vero tertii et quarti, triſtitiam narrat, ſeruo bonum: ſi vero magni digiti, augmentum vitae enunciat.

Si paruus digitus ſiniſtrae manus ſalierit, multa bona omnibus praeſagit: ſi ſecundus, triſtitiam et reſponſionem a magnis perſonis, ſeruo qui eſt in fide, incuſationem: ſi medius, triſtitiam per propriam rem, et augmentum victus, et filiorum et nummorum: ſi autem magnus, antiquam deſtructionem euenire ominatur.

110. Ἐγκληματικὸς) Hanc vocem Interpres non expreſſit, eſt autem, *litigioſus*, *accuſatorius*, quod et ex addita explicatione clarius mox patet.

111. Κομίσασθαι) Forſan rectius fut. κομίσεσθαι *Sylb.*

Ὄνυχες εὐωνύμου χειρὸς ἀλλόμενοι, ὠφέλειαν δηλοῦσι μετὰ [112] δυσκολίας τινός.

Μάλη δεξιὰ ἀλλομένη, μάχας δηλοῖ, καὶ λύπας ἐκ τῶν οἰκείων πρὸς ὀλίγον παντί· καὶ ἡ εὐώνυμος ὁμοίως.

Μασθὸς δεξιὸς ἀλλόμενος, πρᾶξιν δηλοῖ μεγάλην. Ἐν ἄλλοις, εὐφρασίαν δηλοῖ· μασθὸς εὐώνυμος ἀλλόμενος, πλοῦτον σημαίνει· μασθοῦ τὸ μέσον ἀλλόμενον, ἀγαθῶν φροντίδων ἐστὶ [113] σημεῖον.

Στῆ-

Si vngues ſiniſtrae manus, vtilitatem cum aliqua difficultate praeſagiunt.

Axilla dextra ſi ſalierit, pugnas indicat et triſtitias propter domeſticos ad breue tempus omnibus, ſic quoque ſe res habet cum ſiniſtra.

Si dextrum vber tremuerit, opus magnum praeſagit, aliis bonum nouum: ſi medium inter vbera, ſignum eſt bonarum cogitationum, ſiniſter vero diuitias indicat.

Hh 4

Malim ἀνακομίσασθαι, hoc eſt, veterem iacturam aliquando reſtitutum iri. † Hunc locum laudat Buleng. l. l. vbi legit κομίζεσθαι.

112. Δυσκολίας τινος) Conf. huc Achmetis Oneirocrit. Cap. LXXIV. pag. 53. et Frankenau in Onychologia curioſa, pag. 51. †

113. Σημεῖον) Conf. huc Artemidor. Lib. I. Oneir. cap. 43. pag. 57. et Achmetis Oneirocr. cap. 77. pag. 55. †

Στῆθος ἀλλόμενον, εὐωχίαν δηλοῖ παντί. Ἐν ἄλλοις πληρωθήσεται ἡ διάνοια φόβου. [114] Καρδία ἀλλομένη, ἐπιβουλὴν φίλου δηλοῖ.

Γαστὴρ ἀλλομένη, πλουσίῳ, ἀναλώματα ποιῆσαι δηλοῖ· πένητι δὲ, [115] τρυφήν· ἄλλοις, εὐφρασίαν δηλοῖ.

Κοιλία ἀλλομένη, ἀγαθὰ σημαίνει· ἄλλοις τέκνα ὀνησιφόρα δηλοῖ. Κοιλίας δεξιὸν μέρος ἀλλόμενον, νόσον [116] ὀλιγοχρονίαν [117] δηλοῖ. Λαγὼν δεξιὸς

Si pectus salierit, conuiuium omnibus denunciat, aliis vero ad implementum discursus, sed cum timore. Cor palpitans insidias ab amico portendit.

Si venter saltauerit, diuiti expensas facere ominatur, pauperi cibum, aliis bonum nouum.

Si aluus salierit, bona enunciat, aliis filios vtiles: si dextra pars alui; morbum breui tempore narrat. Si ilium dextrum salierit,

114. Καρδία) De cordis palpitatione supra quoque p. 471. *Sylb.* Vide ibi notam p. 61. Multa praeterea passim hac de re apud veteres occurrunt.

115. Τρυφήν) Legisse videtur Interpres τροφὴν cibum, sed Romana et Sylburgii editt. constantissime retinent τρυφὴν *delicias*, *vitam mollem ac delicatam.* Quae lectio praeferenda, penes lectores esto.

116. Ὀλιγοχρονίαν) Legendum ὀλιγοχρόνιον vel νόσων ὀλιγοχρονίαν. †

117. Δηλοῖ) Conf. huc Achmetis Oneirocrit. cap. LXXVIII. pag. 56. Edit. Rigalt. †

δεξιὸς ἀλλόμενος, ἀποδημίαν δηλοῖ· ἄλλως ἀγαθὰ πολλὰ σημαίνει. Λαγὼν εὐώνυμος ἀλλόμενος, εὐφρασίαν δηλοῖ πᾶσιν· [118] ἄλλως ἐργασίαν δηλοῖ. Πλευρὰ δεξιὰ ἀλλομένη, πλουσίῳ χρόνιον πενίαν δηλοῖ· δούλῳ δὲ, εὐπορίαν καὶ χαράν· ἐν ἄλλοις ὠφέλειαν δηλοῖ. Πλευρὰ δὲ εὐώνυμος ἀλλομένη, μοχθήσαντι [119] εὐστάθειαν δηλοῖ ἐν παντὶ βίῳ. Σπλὴν ἀλλόμενος, ἀῤῥωστίαν δηλοῖ. Ἧπαρ ἀλλόμενον, δυσθυμίαν σημαίνει. Ἰσχίου δὲ τὸ δεξιὸν μέρος ἀλλόμενον, οἰκείων καὶ [120] φίλων· ἐν ἄλλῳ, ἀγα-

peregrinationem portendit, aliis ſi ſiniſtrum, bonum nouum, aliis negotiationem praeſagit. Si dextrum latus palpitauerit, diuiti diuturnam paupertatem, ſeruo vero facultatem, et gaudium praeſagit, aliis vtilitatem: ſi ſiniſtrum laboranti bonum ſtatum in tota vita portendit. Si ſplen ſalierit, infirmitatem nunciat. Si epar tremuerit, iracundiam mouet. Si dextra pars iſchii quatitur, domeſticorum, aut amicorum rixam, aliis autem bonum: ſin

118. Ἄλλως) Forſan rectius ἄλλοις, *aliis. Sylb.* Et ſic Interpres.

119. Εὐστάθειαν) *Bonum ſtatum* Interpres non ſatis conuenienter, mallem tranquillitatem animi, quae conſcientiam bene factorum habet comitem, nobiſque vitam etiam moleſtiſſimam laborioſiſſimamque reddere tantum ſolet iucundiſſimam.

120. Φίλων) Poſt hanc vocem deeſt ὄλεθρον ſeu ſimile quid. *Sylb.* Deeſt hic aliquid ad ſenſum ſupplendum, forſan addend. ἀπορίαν, φυγὴν, κίνδυνον, μεταβολὴν, ἀπιστίαν, δόλον (aut ſimile quid) σημαίνει, aut δηλοῖ. Qui tamen defectus ſine plenioris codicis adiumento, ex mero ingenio, expleri haud ſatis tuto poteſt. †

ἀγαθὸν δηλοῖ· ἰσχίου τὸ εὐώνυμον μέρος ἀλλόμενον, λύπας δηλοῖ. Ἐν ἄλλῳ, ἀκαταστασίαν δηλοῖ.

Ῥάχης τὰ δεξιὰ ἀλλόμενα, ἐχθρῶν περικρατῆσαι δηλοῖ πᾶσιν.

Νῶτος δεξιὸς ἀλλόμενος, ὕβριν δηλοῖ· ὁ δ' εὐώνυμος, πλουσίῳ, εὐωχίαν δηλοῖ· πένητι δὲ, κάματον.

Βάλανος ἀλλόμενος, δούλῳ εἰς Ἀφροδίτην ἐλθεῖν δηλοῖ.

121 Ἀκρῶμος ἀλλόμενος, ἡδονήν τινα πιστεύεται σημαίνειν.

Ὄρχις

autem ſiniſtra pars, triſtitiam narrat, aliis inſtabilitatem.

Lumbus ſi ſalierit dexter, omnes inimicos ſuperari ſignificat.

Si dextra ſpinae pars palpitauerit, contumeliam: ſi vero ſiniſtra, diuiti conuiuium, pauperi laborem enunciat.

Si mentula ſalierit, ſeruum ad Venerem iturum portendit.

Si ſummitas humeri ſalierit, aliquam nobis voluptatem obuenire indicat.

121. Ἀκρῶμος) Ἀκρώμιον potius enim requiritur ἀκρο- reponere ex antecedentibus πόσθια vel tale quidpiam. non videtur conſentaneum, *Sylb.*

Ὄρχις δεξιὸς ἀλλόμενος, βίου καὶ τέκνων ἐπίκτησιν δηλοῖ. Ὄρχις εὐώνυμος ἀλλόμενος, εὐωχίαν καὶ γυναικὸς ὠφέλειαν δηλοῖ.

Πυγὴ δεξιὰ ἀλλομένη, [122] ἐπιδιαφθορὰν τῷ ἔχοντι πραγματείαν, καὶ ἐργασίαν δηλοῖ. Πυγὴ εὐώνυμος ἀλλομένη, πλουσίῳ ἀναλώματα ποιῆσαι δηλοῖ· [123] τοῖς δὲ λοιποῖς, ἀγαθὴν ἐν ἄλλοις μελλόντων κυρίευσιν.

[124] Δάκτυλος [125] ἀλλόμενος, κέρδος ἀπροσδόκητον δηλοῖ.

Κοτύ-

Si dexter testiculus quatitur, filiorum et victus acquisitionem significat, sin autem sinister, conuiuium et vtilitatem portendit.

Si dextra nates salierit, incorruptionem habenti negotiationem et lucrum nunciat: si sinistra, diuiti expensas facere, ceteris bonum.

Digitus saliens, lucrum inopinatum notat.

122. Ἐπιδιαφθορὰν) Rom. editio diuisim ἐπὶ διαφθορὰν; forsan melius coniunctim legendum: ἐπιδιαφθορὰν, vel ἀποδιαφθορὰν. †

123. Τοῖς δὲ λοιποῖς) Forte legendum τοῖς δὲ λοιποῖς, ἀγαθόν· ἐν ἄλλοις, μελλόντων κυρίευσιν. *Sylb.*

124. Δάκτυλος) Rectius δακτύλιος. Nota praeterea et in antecedentibus et consequentibus feminina in masculinum genus translata v. c. λαγὼν, βάλανος, item isosyllabôs ῥάχης, pro peritosyllabo ῥάχεως. *Sylb.*

125. Ἀλλόμενος) Latini et titubare dicunt, quorsum spectat illud Plauti in Epidico, *Quid est, quod digitus titubat tuus?*

Κοτύλη δεξιὰ ἀλλομένη, κίνησιν ἐπὶ προκοπὴν δηλοῖ παντί· ἐν ἄλλοις, ἀγαθὸν σημαίνει. Κοτύλη εὐώνυμος ἀλλομένη, λύπης τινὸς ἀπαλλαγὴν δηλοῖ· ἐν ἄλλοις ἀηδίαν σημαίνει.

126 Γλουτὸς δεξιὸς ἀλλόμενος, εὐπορίαν δηλοῖ· καὶ ὁ εὐώνυμος τὸ αὐτό.

127 Βουβὼν δεξιὸς ἀλλόμενος, βίας καὶ ταραχὰς δηλοῖ. Βουβὼν εὐώνυμος ἀλλόμενος, οὐκ ἀγαθὸν σημαίνει.

128 Μηρὸς δεξιὸς ἀλλόμενος, ὠφέλειαν δηλοῖ· ἐν

Sin autem dextra iunctura coxae cum natibus salierit, motum cum felicitate praesagit, et bonum: si sinistra, remotionem tristitiae, ceteris vero iucunditatis carentiam.

Clunium dextra pars saliens, facultates, et sinistra tales quoque notat.

Glandula inguinalis dextra saliens violentias et tremores, sinistra vero non adeo bonum significat.

Si dextrum inguen salierit, vtilitatem: ce-

126. Γλοῦτος) Pro clunibus hoc loco accipitur praecipue ea regio, vbi maiora ossa femoris sunt inserta.

127. Βουβὼν) Haec vox apud medicos vel notat iuncturam femoris cum ischio, vel locum ad latera pubis, vel glandulas vtrobique sitas, vel tumores glandularum; de quibus omnibus vid. Gorraeus in definitt. med. p. 77.

128. Μηρὸς) De hoc quoque consule Gorraeum, p. 296.

ἐν ἄλλοις δὲ, ἐχθρῶν κράτησιν δηλοῖ. Μηρὸς εὐώνυμος ἀλλόμενος, ἐπιβουλὴν καὶ δόλον δηλοῖ· ἐν ἄλλοις, ὁδὸν [129] ἐπωφελῆ δηλοῖ πορευθῆναι. Ὀπισθομήριον δεξιὸν ἀλλόμενον, ψόγον προσημαίνει· ἐν ἄλλοις [130] καλοκαιρίαν δηλοῖ. Ὀπισθομήριον εὐώνυμον ἀλλόμενον, ἐπιβουλὴν δηλοῖ· ἄλλοις, εὐπορίαν δηλοῖ.

[131] Γονὺ δεξιὸν ἀλλόμενον, εὐωχίαν δηλοῖ παντί, ἄλλοις δὲ, εὐπορίαν· γονὺ εὐώνυμον ἀλλόμενον, ἀηδίαν μεγάλην δηλοῖ.

[132] Ἀγ-

teris autem inimicos exſuperare portendit: ſin autem ſiniſtrum, inſidias: ceteris autem iter difficile enunciat. Si ea coxae pars ſalierit, quae retro eſt, ignominiam praeſagit: ceteris vero temporis temperiem, ſin autem ſiniſtra pars, inſidias, ceteris vero facultates praedicit.

Si dextrum genu palpitauerit, omnibus conuiuium, ſecundum alios facultatem praenarrat: ſi ſiniſtrum, iniucunditatem maximam denunciat.

129 Ἐπωφελῆ) Male Interpres *difficile*, quum potius ſit, vtile.

130. Καλοκαιρίαν) Forte καλλοκαίριον, quae vox apud Scriptores mediae graecitatis notat *aeſtatem* v. Meurſ. Gloſſ. p. 206. ex notione autem verbi *καλλοκαιρίζειν aeſtatem bene tranſigere*, redderem: *oblectationes aeſtatis tempore.*

131. Γονὺ δ.) Conf. huc Artemidori Lib. I. cap. 49. pag. 42. item Achmet. cap. 101. pag. 69. †

132 Ἀγκύλη δεξιὰ ἀλλομένη, ἀηδίαν δηλοῖ· ἡ δὲ εὐώνυμος, εὐφρασίαν δηλοῖ.

Κνήμη δεξιὰ ἀλλομένη, ἐπίσημον δηλοῖ, ἢ ὁδὸν μακρὰν πορευθῆναι· ἡ δὲ εὐώνυμος, ἀνδράσι λύπην, γυναιξὶν δὲ ψόγον, ἄλλοις ἀῤῥωστίαν δηλοῖ.

133 Ἀντικνήμιον δεξιὸν ἀλλόμενον, εὐπορίαν δηλοῖ· τὸ δὲ εὐώνυμον, ἀποβολὴν ὑπάρξεσθαι ἢ πονηρόν τι δηλοῖ.

134 Γα-

Si dextra ancha quatietur, iniucunditatem: ſin autem ſiniſtra, bonum nouum.

Si dextra tibia ſalierit, rem celeberrimam, aut longum iter denunciat: ſin autem ſiniſtra, viris triſtitiam, mulieribus ignominiam; ceteris autem infirmitatem portendit.

Si pars interior dextrae tibiae quatietur, facultatem: ſin autem ſiniſtrae, amiſſionem, aut laborioſi quidquam narrat.

132. Ἀγκύλη) Ancha. Sed dicitur quoque morbi genus ἀγκύλη, de quo Aetius, propediem a nobis e MS. Lipſ. edendus, L. XII. c. 42. vbi τὰς τῶν ἄρθρων κατοχὰς exponit ἀγκύλας, hoc eſt, articulos ſtupore occupatos contractoſque.

133. Ἀντικνήμιον) Galen. com. 2. εἰς τὸ περὶ ἀγμῶν, ſcribit ἀντικνήμιον eſſe tibiae mediam et anteriorem partem, quae minime carnoſa eſt, et per vniuerſam tibiam a ſummo ad imum in longitudinem fertur, atque in his, qui graciles, conſpicitur.

[134] Γαστροκνήμιον δεξιὸν ἀλλόμενον, ἀπροσδόκητα ἀγαθὰ πᾶσι δηλοῖ· τὸ δὲ εὐώνυμον, ἐμπόδιον τῆς προκειμένης ὁδοῦ.

[135] Κερκὶς δεξιὰ ἀλλομένη, λύπην δηλοῖ. ἡ δὲ εὐώνυμος, ὁδὸν [136] ἐπικερδῆ δηλοῖ.

[137] Σφυρὸν δεξιὸν ἀλλόμενον, ὠφέλειαν δηλοῖ· τὸ δὲ εὐώνυμον νικῆσαι ἐν κριτηρίῳ δηλοῖ.

[138] Ἀστρά-

Si dexter tibiae vter ſalierit, inopina bona omnibus enunciat: ſin autem ſiniſter, mercatoribus incepti itineris bonum finem ſignificat.

Si dexter radius ſalierit, triſtitiam: ſin autem ſiniſter, iter cum lucro pronunciat.

Si dextra planta ſalierit, vtilitatem, et bonum; ſin vero ſiniſtra, victoriam in iudicio, et bonum nouum nunciat.

134. Γαστροκνήμιον) Eſt ea pars, quam Latini ſuram vocant.

135. Κερκὶς) *Radius*, id eſt, os alterum cubiti ſuperius, ſed minus et breuius, ſic dictum a figura rotarum paruarum radios imitante.

136. Ἐπικερδῆ) Si ἐπὶ κέρδει malis, per me licet. *Sylb.*

137. Σφυρὸν) Notat haec vox malleolum, ſed plerique pro planta acceperunt, qui error et ad nos tranſplantatus eſt, monente Gorraeo in definitt. med. p. 451.

[138] Ἀστράγαλος δεξιοῦ ποδὸς ἀλλόμενος, μέριμναν δηλοῖ ἢ ἀηδίαν. Καὶ ὁ τοῦ εὐωνύμου τὸ αὐτό.

[139] Πτέρνη δεξιὰ ἀλλομένη, [140] εὖ πορευθῆναι δηλοῖ· [141] καὶ τὸ τοῦ εὐωνύμου τὸ αὐτό. Ὁμοίως καὶ τὸ κοῖλον τῶν δύο ποδῶν. Τὸ δὲ [142] τῆς εὐωνύμου, καὶ καλὸν δηλοῖ. Ἄλλοις τὸ κοῖλον τοῦ δεξιοῦ ποδὸς ἀλλόμενον, ὁδὸν πορευθῆναι ἐπωφελῆ τῇ ψυχῇ, καὶ ἔμπαλι πατῆσαι ἔνθα οὐκ εἰσῆλθεν ἄλλος, δηλοῖ.

[143] Ταρ-

Si dexter talus, curam et iniucunditatem: si sinister salierit, idem praedicit.

Si dextrum calcaneum palpitauerit, iter bonum, si sinistrum, idem: simili ratione secundum Aegyptios concauum vtriusque pedis iter bonum nunciat, sed sinistri tamen malum, secundum tamen alios concauum dextri pedis, iter vtile, quo animus delectatur, et quo nullus iuit, enunciat.

138. Ἀστράγαλος) Hesychius interpretatur, ὁ σφόνδυλος, καὶ τὸ ὑποκάτω τοῦ σκέλους, hoc est, vertebrum, et partem cruri subiectam.

139. Πτέρνη) Ex dialecto Ionica, alias πτέρνα.

140. Εὖ πορ.) In exemplari coniuncte est εὐπορευθῆναι, contra morem. *Sylb.*

141. Καὶ τὸ τοῦ.) Structurae lex postulat, καὶ ἡ τοῦ εὐωνύμου ποδὸς τὸ αὐτό. *Sylb.*

142. Τῆς εὐωνύμου) Hoc referendum est, ad remotius substantiuum πτέρνη: vel potius masculino genere legendum τοῦ εὐωνύμου, scilicet ποδός. *Sylb.*

[143] Ταρσὸς δεξιὸς ἀλλόμενος, καλὸν δηλοῖ· ὁ δὲ εὐώνυμος, εὐφρασίαν.

[144] Τέλμα δεξιὸν ἐὰν ἅλληται, ὁδὸν πορευθῆναι δηλοῖ· τὸ δὲ εὐώνυμον, χρόνιον ἀποδημίαν σημαίνει.

Τὸ [145] πλάγιον τοῦ βήματος τοῦ δεξιοῦ ποδὸς τὸ ἔξω, ἀσθένειαν δηλοῖ· τὸ δὲ τῆς εὐωνύμου, εὐφρασίαν δηλοῖ.

Δάκτυλος μικρὸς τοῦ δεξιοῦ ποδὸς ἀλλόμενος, ὠφέλειαν δηλοῖ· ὁ δεύτερος, ἐργασίαν δηλοῖ· ὁ τρίτος

Dexter talus ſaliens, bonum; ſiniſter malum indicat.

Si dextra margo, quae Graece *Telma* dicitur, id eſt, planta pedis ſalierit, iter: ſin autem ſiniſtra, diuturnam peregrinationem praedicit.

Si obliquum greſſus dextri pedis, quod eſt in externa parte, palpitauerit, debilitatem: ſi vero ſiniſtrum, bonum nouum nunciat.

Si paruus digitus dextri pedis palpitauerit, vtilitatem: ſi ſecundus, negotium: ſi tertius,

143. Ταρσὸς) Varias huius vocis ſignificationes vide apud Gorraeum l. l. p. 453.

144. Τέλμα) Pro τέλμα legendum eſſe πέλμα ſupra docui ad Pol. p. 306. n. 1. *Sylb.* Alexander Aphrodiſaeus digitis quoque tribuit πέλματα.

145. Πλάγιον) Interpres *obliquum greſſus*, melius forte, *latus ad plantam tendens*, ſiue eſt motus plantae pedis, quam μαρμαρυγὴν ποδῶν appellat Homer. Odyſſ. θ'. v. 275.

τος [146] καὶ μέσος, ἀγαθὸν σημαίνει· δούλῳ, ἀποδημίαν· παρθένῳ, ὕβριν· χήρᾳ, εὐωχίαν. Καὶ [147] ὁ μετ' αὐτὸν, ἀποδημίαν δηλοῖ· δούλῳ, καὶ παρθένῳ, βλάβην· χήρᾳ, νόσον. Ἐν ἄλλοις, ὠφέλειαν. Ὁ μέγας, ἀποδημίαν δηλοῖ· δούλῳ, κατάστασιν· παρθένῳ, γάμον· χήρᾳ, ἱλαρίαν.

Ὄνυχες δεξιοῦ ποδὸς ἐὰν ἅλλωνται, ἢ μυρμηκιῶσι, μαλακισθῆναι [148] πρὸς ὀλίγον δηλοῖ· δούλῳ, εὐρωστίαν· παρθένῳ, καὶ χήρᾳ, ψόγον. Ὁ τοῦ μικροῦ δακτύλου ὄνυξ, ἀγαθόν· ὁ τοῦ δευτέρου, [149] ἀπο-

ſiue medius, bonum; ſeruo peregrinationem, virgini iniuriam, viduae conuiuium: ſi quartus, peregrinationem, ſeruo vero et virgini damnum, viduae morbum, aliis vtilitatem: ſin autem magnus, peregrinationem enunciat: ſeruo autem conditionem, virgini nuptias, viduae hilaritatem.

Si vngues dextri pedis ſalierint, aut formiculauerint, mollitiem, ad breue tempus, ſeruo valetudinem, virgini et viduae nuptias praedicit. Si vnguis parui digiti, bonum: ſi ſecundi, peregrinationem bonam: ſi tertii,

146. Καὶ μέσος) Particula καὶ minus apposite, mallem ἢ, ſicut et Interpres legiſſe videtur.

47. Ὁ μετ' αὐτὸν) Pro τέταρτος, ſicut in ſequentibus, p. 499. l. 9.

148. Πρὸς ὀλίγον δηλοῖ) Quum δηλοῖ extrinſecus ſubaudiendum τὸ πάθος. *Sylb.*

[149] ἀποδημίαν ἀγαθήν· ὁ τοῦ τρίτου· ἀηδίαν· ὁ τοῦ τετάρτου, ὠφέλειαν· ὁ τοῦ πέμπτου, ἀγαθόν.

Δάκτυλος μικρὸς εὐωνύμου ποδὸς ἀλλόμενος, ἀγαθὸν σημαίνει· δούλῳ, ἀλλαγὴν δεσπότου· παρθένῳ, ὕβριν· χήρᾳ, εὐωχίαν. Ὁ δεύτερος, ἀποδημίαν ἀγαθὴν δηλοῖ· δούλῳ, εὐφροσύνην· παρθένῳ, συμβουλήν· χήρᾳ, [150] ὑποταγήν. Ὁ μέσος, ἀηδίαν δηλοῖ· δούλῳ, ὠφέλειαν· παρθένῳ, νωθρείαν· χήρᾳ, [151] ἀηδίαν. Ὁ τέταρτος, ὠφέλειαν ἀπὸ φίλων δηλοῖ· δούλῳ, νόσον· παρθένῳ, γάμον· χήρᾳ, διαβολήν. Ὁ μέγας, ἀγαθὰ σημαίνει

iniucunditatem: ſi quarti, vtilitatem: ſi quinti, bonum enarrat.

Si paruus digitus ſiniſtri pedis quatitur, bonum, ſeruo mutuationem heri, virgini iniuriam, viduae conuiuium: ſi ſecundus digitus, bonam peregrinationem, ſeruo laetitiam, virgini conſilium, viduae ſubiugationem: ſi medius iniucunditatem, ſeruo vtilitatem, virgini retardationem, viduae iniucunditatem: ſi quartus, vtilitatem ab amicis comparatam, ſeruo morbum, virgini nuptias, viduae ca-

149. 'Ἀποδημίαν ἀγαθὴν) Id eſt, eiuſmodi peregrinationem, quae multas vtilitates affert.

150. 'Ὑποταγὴν) Vide quae ſupra hac de voce monuimus. p. 465. not 46.

151. 'Ἀηδίαν) Vix credo ſic ſcripſiſſe Melampodem, quum in vniuerſum ἀηδία de hoc canone vſurpata ſit, ergo alia vox ſubſtituenda v. c. ἀπορία, αἰτία, αἰτίαμα etc.

μαίνει μέγιστα· δούλῳ, εὐπορίαν· παρθένῳ, γάμον· χήρᾳ, ὠφέλειαν.

Ὄνυχες ἀριστεροῦ ποδὸς ἁλλόμενοι, ἢ μυρμηκιῶντες, πλουσίῳ μὲν, ἀηδίαν σημαίνουσι, πένητι δὲ, πλοῦτον· δούλῳ, βλάβην· παρθένῳ, συμβουλήν· χήρᾳ, ψόγον.

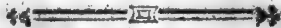
Ὅλον τὸ σῶμα ἁλλόμενον, ἡμέρας τινὰς φυλάξασθαι δηλοῖ· δούλῳ μὴ ἐπιβουλευθῆναι· παρθένῳ, μὴ [152] κινδυνεῦσαι· χήρᾳ, μὴ νοσῆσαι.

lumniam: ſi magnus, magna bona, ſeruo facultatem, virgini nuptias, viduae vtilitatem.

Si vngues ſiniſtri pedis ſalierint, aut formiculauerint, diuiti iniucunditatem, pauperi diuitias, ſeruo damnum, virgini conſilium, viduae ignominiam praenunciat.

Si totum corpus quatitur, nonnullas dies cuſtodiri portendit, ſeruo inſidias non fieri, virgini periculum non fieri, viduam non morbo corripi ſignificat.

152. Κινδυνεῦσαι) Subaudiendum eſt forte aliquid v. c. τὴν ἀρετὴν αὐτῆς, τὴν τιμὴν, aut ſimile quid.

ME-

ΜΕΛΑΜΠΟΔΟΣ ΙΕΡΟΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ [1] ΠΕΡΙ ΕΛΑΙΩΝ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΜΑΝΤΙΚΗ ΠΡΟΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ.

Ἐὰν ἐστὶν [2] (ἐλαία) [3] εἰς τὸ μέτωπον τοῦ ἀνδρὸς, πολλῶν ἀγαθῶν ἔσαι κύριος. Εἰ δὲ εἰς τὸ μέτωπον τῆς γυναικὸς, ἡ γυνὴ βασιλεύσει, ἢ μεγίστη ἔσαι.

Ἐὰν ἔξω τῶν ὀφρύων τοῦ ἀνδρὸς, λαμβάνει γυναῖκα ἀγαθὴν, καὶ εὔμορφον· εἰ δὲ γυναικὸς, καὶ

ἔστιν

MELAMPODIS SCRIPTORIS SACRI DIVINATIO EX NAEVIS CORPORIS AD REGEM PTOLEMAEVM.

Si ſit (naeuus) in fronte viri, is multorum bonorum erit dominus: At ſi in mulieris fronte, illa regnabit, aut erit maxima.

Si extra ſupercilia viri, vxorem bonam et formoſam adipiſcetur: Sed ſi (extra ſuperci-

1. Περὶ ἐλαίων) Tractatum hunc Nicolaus Petreius eidem auctori adſcribit, cui ſuperior tribuitur, Melampodi ſcilicet. Stilus tamen huius quam ſuperioris videtur eſſe multo recentior, phraſiſque magis barbara. *Sylb.* Verba περὶ ἐλ. vſque ad βασιλέα deſunt in Romana editione, et verba πρὸς Πτ. β. etiam non agnoſcit Sylburgius, qui tamen priorem epigraphen habet.

2. Ἐλαία) Naeuus oleaceus, id eſt, corporis inſigne, genitiua macula, hanc vocem Sylburgius et edit. Rom. non agnoſcunt.

3. Εἰς τὸ μ.) Statim inſolens eſt hoc loquendi genus pro ἐὰν ἐν τῷ μετώπῳ τοῦ ἀνδρὸς ἐλαία ᾖ. *Sylb.*

ἔϛιν ἡ χροία αὐτῆς πυῤῥὰ, λαμβάνει ἄνδρα πλούσιον, καὶ εὔμορφον. Εἰ δὲ ἐπὶ τῶν ὀφρύων τοῦ ἀνδρὸς, οὐ δεῖ [4] συζυγῆναι αὐτὸν, ὅτι πέντε γυναικῶν ἀνὴρ γενήσεται. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς γυναικός.

Ἐὰν ᾖ εἰς τὴν ῥίνα τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ἡ χροιὰ αὐτοῦ ἔϛαι πυῤῥὰ, ἀκόρεϛος ἔϛαι τῆς συνουσίας, ὅτι καὶ εἰς τὸ [5] κρυπτὸν ἔχει ἐλαίαν. Ἐὰν ᾖ εἰς τὴν ῥίνα ἢ εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τῆς γυναικὸς, ὁμοίως ἀποβήσεται τῷ ἀνδρὶ, ὅτι καὶ αὐτὴ εἰς τὸ κρυπτὸν ἐλαίαν ἔχει. Ἐὰν εἰς τὸ πλάγιον τῆς ῥινὸς τοῦ ἀνδρὸς, ξενιτεύσει

lium) mulieris, et eius color ſit flauus, reperiet maritum diuitem et formoſum. Si autem in viri ſuperciliis, non debet matrimonium contrahere, quia quinque vxorum maritus fieret. Idem etiam in muliere (continget).

Si ſit in naſo viri, et eius color flauus ſit, inſatiabilis erit in coitu, quin etiam naeuum habet in occulto. Si ſit in naſo, aut in oculo mulieris, idem ei continget ac viro, quin etiam ipſa in occulto naeuum habet. Si ad latus naſi maris, peregrinabitur de regione in

4. Συζυγῆναι) Hoc verbum non ſolum de matrimonio vſurpatur ab Atticis ſcriptoribus, ſed etiam ab aliis v. c. Baſil. de virgin. T. II. p. 278. ſic ſcribit: τοῖς δεσμοῖς τοῦ γάμου συνεζευγμένος.

5. Κρυπτὸν) Interdum notat haec vox locum occultum ac abditum, h. l. pudenda, quia ſunt curatius velanda ac occultanda.

νιτεύσει ἀπὸ χώρας εἰς χώραν. Ἐπὶ δὲ γυναικὸς, 6 κακοποδίνα γενήσεται, ὅτι καὶ εἰς κρυπτὸν ἐλαίαν ἔχει.

Ἐὰν εἰς τὸ 7 μάγουλον τοῦ ἀνδρὸς, πλούσιος γενήσεται. Ἐπὶ δὲ γυναικὸς, ἐὰν εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ σιαγόνος, ἐμπαθὴς ἔσαι, ὅτι καὶ εἰς τὸ ὑπογάστριον ἔχει.

Ἐὰν εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ ἀνδρὸς, λήψεται γυναῖκα πλουσίαν, καὶ καλήν.

Ἐὰν

regionem. In femina vero, pedibus debilis fiet, quin etiam in abdito naeuum habet.

Si in gena viri, diues euadet: In femina vero, si in parte inferiori maxillae, perturbata erit, immo etiam in hypogastrio habet (naevum.)

Si in lingua viri, nanciscetur vxorem opulentam et pulcram.

6. Κακοποδίνα) Petreius vertit: *diuersa patietur a pedibus. Sylb.* Ego mallem, *infelix erit*, et puto legendum κακοπόδαρη quod explicant Glossae Graecobarb., ἀθλίους, τοὺς κακορίζικους, καὶ κακοποδάρους. καὶ δυσυχῆς. Vide Meurs. in Gloss. p. 201. Ergo is notatur, qui infelicitatem affert, cuicumque loco pedem infert.

7. Μάγουλον) Petreius interpretatur, gena. Et sic Meursius, l. l. p. 319. qui hunc locum laudat, dicit esse *gena*, *bacca*. Moschopulus παρειὰ, ἢ καὶ κόῤῥη, λέγεται διὰ δύο ρ̄ ἤγουν τὸ κοινῶς μάγουλον, Nicetas in Murzuflo ἣν ὄψιν ὡραίαν καὶ τερπνὴν ἄχες πρότερον, ἀρτίως χαλαρὰ, καὶ κακέγραια, καὶ ἐξηρώμενη τὰ μάγουλα. Interpres Iuuen. Sat. II. *Peribomius Nomen Archigalli cinaedi, quem magulam conspurcatum dicimus, qui publice impudicitiam perpessus est.*

Ἐὰν εἰς τὰ χείλη τοῦ ἀνδρὸς ἐλαία ᾖ, πολύφαγος ἔσαι. Ὁμοίως καὶ ἐπὶ γυναικῶν.

Ἐὰν εἰς τὸν [8] πώγωνα ἔχει ὁ ἀνὴρ ἐλαίαν, πλούσιος ἔσαι χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ γυναικὸς, ὅτι καὶ εἰς τὸν σπλῆνα ἔχει.

Ἐὰν εἰς τὰ ὦτα ἔχει ὁ ἀνὴρ, πλούσιος καὶ εὐλογημένος ἔσαι. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ γυναικὸς, ὅτι καὶ εἰς τὸν μηρὸν ἐλαίαν ἔχει.

Ἐὰν εἰς τὸν τράχηλον ἔχει ὁ ἀνὴρ, πλούσιος ἔσαι σφόδρα. Ὁμοίως καὶ ἐπὶ γυναικός.

Ἐὰν εἰς τὸν αὐχένα ἔχει ὀπίσω ὁ ἀνὴρ, [9] ἀποκεφαλίζεται.

Ἐὰν

Si in labiis viri naeuus ſit, maximus erit heluo. Perinde et in mulieribus.

Si in mento vir habet naeuum, diues erit auri atque argenti. Idem etiam in muliere, quin etiam (naeuum) verſus lienem habet.

Si in auribus vir (naeuum) habet, opulentus erit et bonae famae. Idem et in muliere, quin etiam naeuum in femine habet.

Si in collo (naeuum) vir habet, erit admodum diues. Similiter et femina.

Si pone ceruicem vir (naeuum) habet, decollabitur.

8. Πώγωνα) Barbam hoc loco pro mento, cui inſidet barba, Auctor capit.

9. Ἀποκεφαλίζεται) *Capite priuabitur*, vox haec Artemidoro maxime ſolennis in Oneirocrit.

Ἐὰν εἰς τὰς [10] ψύας, πτωχὸς ἔσαι καὶ [11] ἀτυχὴς βαστάζων γένους. Ἐπὶ γυναικὸς ὁμοίως.

Ἐὰν εἰς τοὺς ὤμους, δέσμιος ἔσαι, καὶ θλιβόμενος.

Ἐὰν

Si in lumbis, mendicus erit et infortunatus baiulus ſuae progeniei. Mulier ſimiliter.

Si in humeris, captiuus erit et afflictus.

Ii 5

10. Ψύας) Lumbos ſic dici ex Hippocr. de morbo S. p. 124. 8. liquet: dicit enim, τὸ μέν τοι τῆς φλεβὸς κάτω τείνει, διὰ τῶν ἐπὶ δεξιὰ παρὰ αὐτὸν τὸν νεῦρον καὶ τὴν ψύην, ἐς τὸ ἐντὸς τοῦ μηροῦ. *Venae quidem pars dextra deorſum tendit iuxta ipſam venam ac lumbum ad interioris femoris partem.* Et de oſſium natura p. 62. 44. πρὸς τὴν ἄκανθαν καὶ τὴν ψύαν ἐκτὸς ἔχουσα *ad ſpinam et lumbum extra tendens.* Athenaeus vero L. IX. peculiariter ψύας vocari ſcribit carnes illas lumborum, quae oſſibus ſupereminent; aut muſculoſas illas carnes, quae renibus vtrimque adiacent.

11. Ἀτυχὴς β. γ.) Paulo congruentius, ἀτυχὴς βαστάκτης γένους: vel ἀτυχὲς βαστάξει γένος. Petreius vertit *generis infelicitate premetur. Sylb.* Βαστάζων γένους, hoc quidem nec Graecum ſatis eſt; nec ſenſum ſatis commodum habet: putem ergo ſcripſiſſe potius hic ipſum Auctorem vnica voce βασανιζόμενος, *tortus, cruciatus, crudeliter vexatus*, quae ſane vox aptiſſime conuenire videtur praecedentibus ſynonymis ἀτυχὴς καὶ πτωχὸς: adeo, vt inde haec ipſa coniectura forſan paullo propius ab ipſa veritate abeſſe videatur: Sed Lector ipſe abſque affectu, hic arbitretur. Sed et minore licentia legi hic commode poſſet: βαστάζων γόμους, *onera moleſta portans*, quod ſcil. appoſite reſpicit ad antecedens τὰς ψύας, ſeu *Lumbos*. Eligat ergo ex his binis coniecturis ipſius Lectoris ſolertia, quaenam potiſſimum alteri ſit praeferenda, ego ipſe hic nihil certi definio: vtraque enim probabilis eſt, et neutra inde diſplicet. †

Ἐὰν εἰς τὴν μάλην, λήψεται γυναῖκα πλουσίαν καὶ καλήν. Καὶ ἡ γυνὴ ὁμοίως.

Ἐὰν εἰς τὰς χεῖρας, πολύτεκνος ἔσται. Καὶ ἡ γυνὴ ὁμοίως.

Ἐὰν εἰς τὸ στῆθος, πένης ἔσται. Καὶ ἡ γυνὴ ὁμοίως.

Ἐὰν ἐπάνω τῆς καρδίας, πολυπόνηρος ἔσται. Τῇ δὲ γυναικὶ τοῦτο συμβαίνει, ὅταν εἰς τὸν μαστὸν τὴν ἐλαίαν ἔχει.

Ἐὰν εἰς τὴν κοιλίαν, [12] Φάγοι ἀμφότεροι ἔσονται.

Ἐὰν εἰς τὸν σπλῆνα, ἐμπαθεῖς καὶ ἐπίνοσοι.

Ἐὰν

Si in axilla reperiet diuitem atque formosam coniugem. Ita et mulier.

Si in manibus, multorum liberorum parens erit. Sic etiam mulier.

Si in pectore, pauper erit. Etiam et mulier.

Si supra cor, nequissimus erit: Mulieri autem idem contingit, quum in mammilla naevum habet.

Si in ventre, ambo erunt voraces.

Si in liene, infirmi et valitudinarii.

12. Φάγοι) Pro πολυφάγοι Sylb. Forte etiam substi- tuenda vox φαγόκυρις, helluo.

Ἐὰν εἰς τὸ ὑπογάστριον, ἐμπαθεῖς ἔσονται.

Ἐὰν εἰς τὸ κρυπτὸν, [13] ἄπληστοι ἔσονται ὑπὸ τῆς συνουσίας.

Ἐὰν εἰς [14] τὸ φυσικὸν, ὁ μὲν ἀνὴρ [15] ἀῤῥενόγυνος ἔσται· ἡ δὲ γυνὴ τοὐναντίον.

Ἐὰν εἰς τὸν μηρὸν, πλούσιοι ἔσονται.

Ἐὰν εἰς τὰ γόνατα, λήψεται γυναῖκα πλουσίαν. Ἡ δὲ γυνὴ, εἰ μὲν εἰς τὸ δεξιὸν γόνυ, ἀγαθὴ ἔσται· εἰ δὲ εἰς τὸ ἀριστερὸν, πολύτεκνος ἔσται.

Ἐὰν

Si in hypogaſtrio, morbidi erunt.

Si in occulto, intemperantes erunt in re venerea.

Si in genitali, vir quidem erit marium procreator: Mulier autem contra.

Si in femore, diuites erunt.

Si in genubus, (vir) acquiret vxorem diuitem: Mulier autem, ſi in dextro genu, proba erit; ſed ſi in ſiniſtro, multae prolis genitrix erit.

13. Ἄπληστοι) Supra p. 502. ἀκόρεστος ἔσται τῆς συνουσίας.

14. Τὸ φυσικὸν) Scil. τὰ φυσικὰ μόρια, per elegantem εὐφημισμὸν et caſtam σεμνολογίαν, partes genitales, praeſertim ſequioris ſexus, venuſte appellantur, inprimis a poetis, vt vel maxime ex Euripide, Oppiano, Anthologia et aliis patet; vnde et *Venus phyſica*, in Inſcriptione veteri, apud magnum Reineſium, qui ibi plura ſcitu digna de hac pudica σεμνολογίᾳ, adnotauit. †

15. Ἀῤῥενόγυνος) Alii ἀῤῥενόγονος, alterum melius. †

Ἐὰν εἰς τὸν ἀςράγαλον, ὁ ἀνὴρ [16] (τὴν γυναῖκα) [17] ἀπρόσωπον [18] ποιεῖ ἀπὸ τῆς χιτωνίας· ἡ δὲ γυνὴ, τὸν ἄνδρα ἀπὸ τῆς ἐξουσίας.

Εἰ δὲ εἰς τοὺς πόδας ἔχουσιν ἐλαίαν, πολύτεκνοι ἔσονται.

Σημείωσαι οὖν τὸ ἐπὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν· ἐὰν ἦ ἡ ἐλαία εἰς τὰ δεξιὰ [19] μέρη, πλούσιοι καὶ ἀγαθοὶ πάντων γενήσονται· εἰ δὲ εἰς τὰ εὐώνυμα, ἐμπαθεῖς καὶ πτωχοὶ ἔσονται.

Si in calcaneo, vir (vxorem) tunica ſpoliatam faciet, vt et mulier maritum auctoritate.

Sed ſi in pedibus naeuum habeant, multorum liberorum parentes erunt.

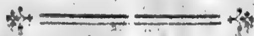
Obſerua itaque in viris et mulieribus. Si naeuus ſit in partibus dextris, diuites et probi omnino fient: Si vero in ſiniſtris, morboſi et inopes erunt.

16. (Τὴν γυναῖκα) Incluſa deſunt in exemplari. *Sylb.*

17. Ἀπρόσωπον) Hoc probat etiam Petreii verſio: *qui naeuum mas in pedis talo geſtitat, vxori veſtium vſum, femina vero viri poteſtatem intercipiet.* Sed conuenientius fortaſſe contrarium εὐπρόσωπον: hoc ſenſu; *vir mulieri decentiorem e veſtitu conciliabit ſpeciem. Sylb.* Porro τῆς χιτωνίας, nullibi me legere memini, pro χιτώνιου vſurpatum.

18. Ποιεῖ) Rom. editio habet ποιῇ.

19. Μέρη) Partes potiſſimum auctores reſpexere, in quibus naeui deprehenſi, et ex iis diuinati ſunt, multa etiam de harmonia docuerunt, qua maculae in faciei partibus occurrentes in aliis cum iis conſpirantibus membris rurſus conſpicerentur, de quibus fuſius Elſholzius in Anthropometria egit.

IN-

INDEX I
SCRIPTORVM QVI IN NOTIS LAVDANTVR

Fische-

INDEX II

VERBORVM ET FORMVLARVM MEMORABILIVM.

A.

 Κου-

Ξενι-

Ξ.

O.

Π.

INDEX III
RERVM MEMORABILIVM.

A.

B.

Boni

D.

E.

F.

G.

N.

Occi-

O.

T.

